Bundel - Politieke Avond van 8 februari 2022

Agenda bijlagen

Agenda extra Politieke Avond 8 februari 2022.docx

A - RAADZAAL

A.1 19.30 - 20.30 - Beleidskaders initiatieven grootschalige opwek zon en wind - debattafel

De raad wordt gevraagd een beleidskader vast te stellen met voorwaarden voor initiatieven voor grootschalige opwek van wind- en zonne-energie in de gemeente Duiven.

0. Behandeladvies Beleidskaders initiatieven grootschalige opwek zon en wind incl opbrengst 11 januari.docx

1a. Raadsvoorstel Beleidskader initiatieven grootschalige opwek zon-wind - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Beleidskader initiatieven grootschalige opwek zon-wind - 201539156_1.docx

2. Concept Raadsbesluit Beleidskader initiatieven grootschalige opwek zon-wind - 201539171.docx

3. Bijlage 1 - Reactienota Beleidskader initiatieven grootschalige opwekking wind- en zon - 201539183.pdf

4. Bijlage 2 - Beleidskader initiatieven grootschalige opwek wind- en zonne energie - 201540510.pdf

5. Bijlage 3 - Ruimtelijke studie zon en wind SAB-Pondera - 201539173 .pdf

6. Bijlage 4 - Notitie Beleidsstandpunt Duurzame Energie 2012 - 201539170.pdf

210104 CDA_vragen_PA_110121_Beleidskader_initiatieven_grootschalige_opwek_zon_en_wind.docx

211108_Onderbouwing technische levensduur zonneparken 30 jaar.pdf

Antwoord Vragen PvdA Politieke Avond 11 januari 2022.docx

Antwoord Vragen VVD - Grootschalige opwek zon-wind 11 januari 2022.docx

Antwoorden op CDA_vragen_PA_110121_Beleidskader_initiatieven_grootschalige_opwek_zon_en_wind.docx

Antwoorden Vragen GroenLinks - Grootschalige opwek zon-wind TIP.docx

Behandeladvies Beleidskader initiatieven grootschalige opwek zon en wind.docx

Presentatie Ontwerp Beleidskader wind zon .cleaned.pdf

uitsnede Integrale kaart Omgevingsvisie.docx

Vragen GroenLinks - Grootschalige opwek zon-wind TIP.docx

Vragen PvdA Politieke Avond 11 januari 2022.docx

Vragen VVD - Grootschalige opwek zon-wind 11 januari 2022.docx

Antwoorden op openstaande vragen PvdA beleidskader zon-wind.pdf

MEMO 2 x aanvullende informatie Beleidskader zon wind.docx

VOF Loonbedrijf Kriesels - Aanvullende vragen voor debat tafel van 8 Februari.pdf

A.2.a 20.35 - 21.30 - Initiatiefvoorstel PvdA Arbeidsmigranten Beleid - debattafel

PvdA heeft een initiatiefvoorstel geschreven om beleid vast te stellen met regels en voorwaarden voor huisvesting van arbeidsmigranten.

0. Behandeladvies Initiatiefvoorstel PvdA Arbeidsmigranten Beleid met opbrengst.docx

1. PvdA - Initiatiefvoorstel Beleidsnota huisvesting arbeidsmigranten gemeente Duiven 2021 (1).pdf

College van B&W - Zienswijze Initiatiefvoorstel Beleidsnota huisvesting arbeidsmigranten gemeente Duiven 2021 - 201543374.pdf

A7a. College van B&W - Kennisgeving Uitgangspuntennotitie huisvesting arbeidsmigranten.pdf

A7b. Bijlage - Uitgangspuntennotitie huisvesting arbeidsmigranten - 201545735_1.docx

A.2.b 20.35 - 21.30 - Initiatiefvoorstel PvdA Arbeidsmigranten Voorbereidingsbesluit - debattafel

PvdA heeft een initiatiefvoorstel geschreven om beleid vast te stellen met regels en voorwaarden voor huisvesting van arbeidsmigranten.

0. Behandeladvies Initiatiefvoorstel PvdA Arbeidsmigranten Voorbereidingsbesluit met opbrengst.docx

1. PvdA - Initiatiefvoorstel Voorbereidingsbesluit Huisvesting Arbeidsmigranten Gemeente Duiven.pdf

College van B&W - Zienswijze Initiatiefvoorstel Voorbereidingsbesluit Huisvesting Arbeidsmigranten Gemeente Duiven - 201543373_1.pdf

A7a. College van B&W - Kennisgeving Uitgangspuntennotitie huisvesting arbeidsmigranten.pdf

A7b. Bijlage - Uitgangspuntennotitie huisvesting arbeidsmigranten - 201545735_1.docx

A.3.a 21.35 - 22.30 - Vaststellen Omgevingsvisie gemeente Duiven 2022 - debattafel

Deze Omgevingsvisie beschrijft de gewenste toekomst voor onze leefomgeving op de middellange en lange termijn (2040).

0. Behandeladvies Vaststellen Omgevingsvisie gemeente Duiven 2022 met opbrengst.docx

1a. Raadsvoorstel Vaststellen Omgevingsvisie gemeente Duiven - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Vaststellen Omgevingsvisie gemeente Duiven -201544424_1.docx

2. Concept Raadsbesluit Vaststellen Omgevingsvisie gemeente Duiven - 201544417_1.docx

3. Bijlage 1 - 2015 44419 Omgevingsvisie.pdf

4. Bijlage 2 - 2015 44421 Inspraaknota.pdf

Bewonersoverleg Hogeweg-Ploen - 2022-02-06 Vragen voor aan raad en college Omgevingsvisie Duiven 2022.pdf

20220207 Beantwoording vragen bewonersoverleg Hogeweg.pdf

A.3.b 21.35 - 22.30 - Adviesrecht, verplichte participatie en delegatiebesluit - debattafel

De gemeenteraad kan gevallen van categorieën aanwijzen, waarin het college niet zomaar van het omgevingsplan kan afwijken en een vergunning kan verlenen.

0. Behandeladvies Adviesrecht, verplichte participatie en delegatiebesluit met opbrengst.docx

1a. Raadsvoorstel Adviesrecht, verplichte participatie en delegatiebesluit -getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Adviesrecht, verplichte participatie en delegatiebesluit -201542390_1.docx

2. Concept Raadsbesluit Adviesrecht, verplichte participatie en delegatiebesluit - 201542391_1.docx

3. Bijlage 1 - Notitie adviesrecht gemeenteraad en verplichte participatie bij afwijkingen van het omgevingsplan.docx

B - PUBLIEKSRUIMTE

B.1 19.30 - 20.30 - Kadernota Samen aan zet 2022 ev. Beschermd Wonen Duiven - ronde en debattafel

De raad wordt gevraagd in te stemmen met de kaders om de transformatie uit te voeren waarbij cliënten die nu beschermd op locatie wonen zoveel mogelijk thuis (beschermd) blijven wonen.

0. Behandeladvies Kadernota Samen aan zet 2022 ev. Beschermd Wonen Duiven tweede ronde PA.docx

1a. Raadsvoorstel Kadernota Samen aan zet 2022 ev. Beschermd Wonen Duiven - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Kadernota Samen aan zet 2022 ev. Beschermd Wonen Duiven -201533609.docx

2. Concept Raadsbesluit Kadernota Samen aan zet ev Beschermd wonen- 201532951_1.docx

Bijlage 2 - Kadernota “Samen aan zet”2022 en verder.pdf

Bijlage 3 - Bestuurlijke akkoord.pdf

Bijlage 4 - Brief naar Raad voor Sociaal domein Duiven - 201532954_1.docx

GroenLinks - Vragen PA 23 11 2021 Kadernota - met antwoorden.docx

Beantwoording vragen fractie PvdA Duiven Politieke Avond 8 februari 2022 (002).pdf

Beantwoording VVD Vragen Samen aan zet 2022 ev. Beschermd Wonen Duiven.pdf

Beantwoording Zetel Nooijen vragen Bescherm wonen (TIP).pdf

B.2 20.35 - 21.00 - Nota reserves en voorzieningen 1Stroom - ronde en debattafel

De gemeenteraad wordt gevraagd in te stemmen met de nota reserves en voorzieningen van de gemeenschappelijke regeling 1stroom.

0. Behandeladvies Nota reserves en voorzieningen 1stroom.docx

1a. Raadsvoorstel Nota reserves en voorzieningen 1Stroom - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Nota reserves en voorzieningen 1Stroom - 201544773_1.docx

2. Concept Raadsbesluit Nota reserves en voorzieningen 1Stroom - 201544778_1.docx

3. Bijlage 1 - Aanbiedingsbrief nota reserves en voorzieningen 1Stroom 2021_1.pdf

4. Bijlage 2 - Nota reserves en voorzieningen 1Stroom 2021 -201534540 .docx

bijlage - GL-VVD-D66-ZA Amendement Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom - aangenomen 22 juni 2021.pdf

LA - Beantwoording technische vraag Nota reserves en voorzieningen 1Stroom (TIP).pdf

B.3 21.00 - 21.30 - Verbeterplan financiën - ronde tafel

Tijdens deze ronde tafel wordt de gemeenteraad door de ambtelijke organisatie bijgepraat over de voortgang van het verbeterplan om de financiële organisatie te verbeteren.
https://www.youtube.com/watch?v=C9sS6iULXXw

0 Behandeladvies Verbeterplan financiën inclusief opbrengst 8-2.docx

Financiële functie 1Stroom 2022 02 08.cleaned.pptx

Opvolging managementletter en accountantsverslag 2021.pdf

B.3 https://www.youtube.com/watch?v=C9sS6iULXXw

B.100 Geluidsopnamen Publieksruimte 8 februari 2022

Gemeente Duiven

Agenda Politieke Avond 8 februari 2022

<table>
<tr><th>Raadzaal</th><th>Publieksruimte</th></tr>
<tr><td>Tijdstip: 19.30 – 20.30

Onderwerp:
Beleidskaders initiatieven grootschalige opwek zon en wind

Debattafel
Portefeuillehouder: Tiedink

Voorzitter: H. Hieltjes</td><td>Tijdstip: 19.30 – 20.30

Onderwerp:
Kadernota Samen aan zet 2022 ev. Beschermd Wonen Duiven

Ronde en debattafel
Portefeuillehouder: Knuiman

Voorzitter: Karin Bouwmeister</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Tijdstip: 20.35 – 21.30

Onderwerp:
• Initiatiefvoorstel PvdA Arbeidsmigranten Beleid
• Initiatiefvoorstel PvdA Arbeidsmigranten Voorbereidingsbesluit

Debattafel
Portefeuillehouder: PvdA

Voorzitter: Geert-Jan Schrijner</td><td>Tijdstip: 20.35 – 21.00

Onderwerp:
Nota reserves en voorzieningen 1Stroom

Ronde en debattafel
Portefeuillehouder: H. Hieltjes

Voorzitter: Henk Albers

Tijdstip: 21.00 – 21.30

Onderwerp: Verbeterplan financiën

Ronde tafel
Portefeuillehouder: Goossen

Voorzitter: Henk Albers</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Tijdstip: 21.35 – 22.30

Onderwerp:
• Vaststellen Omgevingsvisie gemeente Duiven 2022
• Adviesrecht, verplichte participatie en delegatiebesluit

Debattafel
Portefeuillehouder: Spaargaren

Voorzitter: Clemens Koning</td><td></td></tr>
</table>

Onderwerp	Beleidskader initiatieven grootschalige opwek zon/wind		
Ondertitel	De raad wordt gevraagd een beleidskader vast te stellen met voorwaarden voor initiatieven voor grootschalige opwek van wind- en zonne-energie in de gemeente Duiven.		
Portefeuillehouder	Wethouder Tiedink	Zaaknummer	Z/21/087630
Behandelend ambtenaar	Luc Velhorst – l.velhorst@1stroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. Vaststellen van de Reactienota Beleidskader initiatieven grootschalige opwekking wind- en zonne-energie; 2. Vaststellen van het Beleidskader grootschalige opwekking wind- en zonne-energie; 3. Intrekken van de notitie Beleidsstandpunt Duurzame Energie 2012.		
Historie	De raad heeft op 12 mei 2020 een breed gedragen amendement aangenomen over de lokale inbreng van de gemeente Duiven voor de concept-Regionale Energie Strategie (RES). De raad heeft op 1 juni 2021 de definitieve RES 1.0 unaniem vastgesteld Daarna is er een Ruimtelijke studie gemaakt naar de locatiemogelijkheden in het zoekgebied voor wind- en zonne-energie, uitgevoerd door SAB/Pondera. De uitkomsten van dit onderzoek hebben geleid tot het beleidskader dat nu voorligt. Op 12 mei 2021 heeft het (ontwerp) beleidskader ter inzage gelegen voor inwoners en andere belanghebbenden. Daar zijn zienswijzen op ingediend door inwoners en belanghebbenden welke zijn samengevat in de ‘reactienota’ (Hoofdstuk 3 en 4). Er zijn op 10 en 16 juni ook twee informatiebijeenkomsten geweest over dit onderwerp. Het verslag daarvan treft u in Hoofdstuk 2 van de reactienota.		
Opbrengst 11 januari	Als inwoners/belanghebbenden zijn aanwezig: Judith Jehee Projectmanager IXZON (zonne-energie projecten) Arjan Kriesels Loonbedrijf Kriesels Paul van Kuilenburg Energie de Liemers Wout Oosterhof Energie de Liemers Fred van der Heijden Baukje Boschker Milieuvrienden Duiven Vooraf zijn een aantal technische vragen gesteld. Tijdens de ronde tafel wordt eerst antwoord gegeven op de informatieve en/of politieke vragen die door partijen vooraf zijn ingediend. Judith Jehee geeft aan een technische onderbouwing door te sturen waarom de Omgevingsvergunning voor Wethouder Tiedink zegt toe om contact te zoeken d.m.v. persoonlijk gesprek met inwoners aan de Kievitstraat die geen toegang hebben tot digitale middelen. Wethouder Tiedink zegt toe om de aanvullende vraag van PvdA op het antwoord van vraag 10 schriftelijk te beantwoorden (Europese richtlijnen en het MER).		

	Wethouder Tiedink zegt toe de kaarten van de RES 1.0 actief te delen met de raad zodat ze inzicht hebben in de regionale plannen voor zon en wind energie.
Termijn	Besluitvorming op 15 februari is zeer gewenst want hoe korter de termijn tussen de uiterste aanvraagdatum van de subsidie en het vaststellen van de kaders, hoe groter de kans dat de gemeente 50% lokaal eigendom kan realiseren en we lokaal financieel kunnen profiteren van de projecten voor lange termijn (ca 25 jaar). Verdere uitloop zou de toch al erg korte termijn om voor SDE subsidie in aanmerking te komen in 2022 nog meer onder druk zetten.

Politieke Avond	8 Februari		Debattafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
H. Hieltjes	E.N. Bosscha	Raadzaal	Omgeving	60 Minuten
Behandeladvies	Tijdens de debattafel kunnen partijen een standpunt innemen over het voorstel en de discussie met elkaar aangaan. Kunnen de partijen zich vinden in de voorgestelde beleidskaders? Ook kunnen fracties al moties en amendementen aankondigen in hun betoog en medestanders zoeken voor hun voorstellen. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.			
Spreekrecht publiek	De debattafel is voorbehouden aan de politieke partijen.			

Opbrengst van de tafel 8 februari 2022	
Raadsvergadering	15 februari 2022

ZFE486AF7B6

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Beleidskader initiatieven grootschalige opwek zon/wind

---

Zaak- & documentnr. : Z/21/087630/201539156
Portefeuillehouder : G. Tiedink

Opsteller : Luc Velhorst
Team : RSO
Telefoonnr. 088-695 3349

Samenvatting
Dit raadsvoorstel gaat over het vaststellen van een Beleidskader met voorwaarden voor initiatieven voor grootschalige opwek van wind- en zonne-energie in de gemeente Duiven. Het Beleidskader sluit aan op eerdere raadsbesluiten over grootschalige opwek in het kader van de Regionale Energie Strategie (RES) van de regio Arnhem Nijmegen.
In een Reactienota zijn adviezen en zienswijzen over het ontwerp-Beleidskader opgenomen en beoordeeld. Daaruit voortvloeiende aanpassingen zijn in het kader doorgevoerd.

Beslispunten

1. Vaststellen van de Reactienota Beleidskader initiatieven grootschalige opwekking wind- en zonne-energie;
2. Vaststellen van het Beleidskader grootschalige opwekking wind- en zonne-energie;
3. Intrekken van de notitie Beleidsstandpunt Duurzame Energie 2012.

Aanleiding
Uw raad heeft op 12 mei 2020 een breed gedragen amendement aangenomen over de lokale inbreng van de gemeente Duiven voor de concept-Regionale Energie Strategie (RES).

Uw raad heeft daarmee een keuze gemaakt om de grootschalige opwek van wind- en zonne-energie ruimtelijk te combineren en clusteren in één geschikt zoekgebied op en rond InnoFase/Centerpoort-Noord. Deze concentratie in één gebied voorkomt dat er ruimtelijke versnippering met losstaande projecten plaatsvindt elders in het buitengebied.
Het clustergebied voor wind en zon is inmiddels door de regiopartners overgenomen in de RES 1.0 (zoekgebied WZ5) dat voor een deel in de gemeente Zevenaar ligt. Uw raad heeft op 1 juni 2021 de definitieve RES 1.0 unaniem vastgesteld. Uw raadsbesluiten zijn inmiddels geborgd in de (ontwerp-) Omgevingsvisie Duiven.

In het vervolg op deze besluiten is een **Ruimtelijke studie** naar de locatiemogelijkheden in het zoekgebied voor wind- en zonne-energie uitgevoerd door SAB/Pondera (bijlage 3). Daarin is ook een voorlopige raming gemaakt van de potentiele, dus theoretisch mogelijke energieopbrengst. SAB heeft in deze studie ook adviezen gegeven over de voorwaarden die aan concrete projecten gesteld kunnen worden op het gebied van natuur en landschap.

Deze adviezen zijn overgenomen in een **Beleidskader Initiatieven grootschalige opwek wind- en zonne-energie.** (bijlage 2). Dat Beleidskader bevat naast de ruimtelijke inpassingsprincipes voor landschap en natuur een groot aantal andere voorwaarden voor concrete projecten. Voorbeelden daarvan zijn de vereiste project-communicatie en (financiële) participatie, waaronder het streven naar 50% lokaal eigendom. Dergelijke voorwaarden zijn gebaseerd op het landelijk klimaatakkoord en RES 1.0 en sluiten ook aan op het gemeentelijk participatietraject over zon en wind in 2019.

Vanzelfsprekend dienen projecten ook aan de actuele jurisprudentie en de wet- en regelgeving te voldoen. Een tweetal aspecten die gaan over de tijdelijkheid en de hoogte van windmolens, lichten wij hieronder in het kort toe:

Tijdelijkheid
Ons college gaat ervan uit dat nieuwe initiatieven voor grootschalige opwek niet een permanente bestemming krijgen. De noodzaak voor opwek vloeit nu rechtstreeks voort uit het landelijk klimaatakkoord en de RES en is gericht op realisatie in de periode tot 2030. De komende jaren zullen de ontwikkelingen voor de energietransitie een hoge vlucht nemen en wij verwachten dat steeds meer innovaties haalbaar worden.
In het Beleidskader is derhalve de medewerking van de gemeente nu beperkt tot de verwachte levensduur van een zonnepark of windmolen. Algemene verwachting is dat deze 25 jaar duurt. Vandaar dat het planologisch gaat om een tijdelijke Omgevingsvergunning, waarbij de onderliggende bestemming/ functie van de locatie gehandhaafd blijft. In de meeste gevallen gaat het om een agrarische functie

Hoogte mogelijk nieuw te vergunnen windmolens
In de ruimtelijke studie van SAB/Pondera staan drie scenario's voor de hoogte van mogelijk nieuw te vergunnen windmolens. Ons college stelt als beleidsuitgangspunt voor om de hoogte van de eerst te vergunnen windmolen maatgevend te laten zijn voor de hoogte van de daarop volgende te vergunnen windmolens. Wij zien dat de technische en economische ontwikkeling nog doorgaat. Ook is positief dat daardoor een hogere energieopbrengst mogelijk is. Bovendien hechten wij aan clustering van windmolens in één gebied. Wij vinden het dan ook niet wenselijk om ons nu al vast te leggen op een concrete maximale hoogte.

Reactienota (bijlage 1)
Ons college heeft het Beleidskader op 12 mei 2021 als 'ontwerp' gedurende acht weken ter consultatie voorgelegd aan inwoners en andere belanghebbenden. Op 10 en 16 juni is er op (digitale) informatiebijeenkomsten actief toelichting gegeven op het ontwerp-Beleidskader.

Daarop zijn meerdere zienwijzen/adviezen bij ons ingediend, door betrokken inwoners en omwonenden, belanghebbenden, overheden en van de Erfgoedcommissie/Gelders genootschap. Al deze zienswijzen en adviezen hebben wij opgenomen en behandeld in één Reactienota die nu aan uw raad ter vaststelling wordt aangeboden. Persoonsgegevens van indieners hebben wij geanonimiseerd. De zienswijzen gaven op een aantal punten aanleiding om het beleidskader en de ruimtelijke studie aan te passen. Dat is met kleur-arceringen zichtbaar gemaakt in de Reactienota.

Planning
Nadat uw raad het Beleidskader heeft vastgesteld, kunnen (concept) projectvoorstellen worden ingediend. Op dit moment zijn er particuliere initiatieven voor zonneparken in voorbereiding op ca. 55 ha (bruto, incl. 20% groen) op het totale potentieel voor zonneparken van 93 ha. Over windmolens binnen de zoekzones wind wordt wel door partijen nagedacht, maar dat heeft nog niet geleid tot concrete initiatieven. Na indiening van projectvoorstellen worden deze integraal getoetst aan het Beleidskader. Nadat met de gemeente hierover overeenstemming is bereikt, worden de afspraken vastgelegd in een overeenkomst tussen de ontwikkelaars en de gemeente. Daaropvolgend start de wettelijke procedure met het indienen van een formele aanvragen voor een Omgevingsvergunning.

Beoogd effect
Met de voorwaarden uit het Beleidskader en het meewerken aan concrete initiatieven beoogt de gemeente een bijdrage te leveren aan de doelstellingen van de CO2 reductie uit het klimaatakkoord. In het bijzonder wordt daarmee een bijdrage geleverd aan de grootschalige opwek van wind- en zonne-energie als onderdeel van de regionale RES-opgave om in 2030 1,62 TWh op te wekken.

Argumenten

1. Hiermee worden alle zienswijzen en adviezen beoordeeld en afgewogen of dat leidt tot wijziging van het ontwerp-beleidskader.
2. Hiermee wordt voor omwonenden, initiatiefnemers en andere belanghebbenden duidelijk met welke gemeentelijke voorwaarden rekening moet worden gehouden in geval van concrete projecten. Het beleid geeft de kaders aan voor uitvoering door ons college waarbij ruimte bestaat om gemotiveerd maatwerk te leveren. Het gaat dan bijvoorbeeld om innovaties op het gebied van energieopslag, klimaatadaptatie, biodiversiteit, circulaire economie e.d.
3. *De kaders voor natuur en landschap zijn gebaseerd op de Ruimtelijke studie van SAB/Pondera. (bijlage 1).* Ze sluiten aan op het gemeentelijk Landschaps-Ontwikkelingsplan (LOP).
4. *Het formeel nog bestaande 'Beleidsstandpunt Duurzame Energie' uit 2012 (bijlage 4) is niet meer actueel.* Dit (restrictieve) beleid kwam destijds tot stand naar aanleiding van de besluitvorming over de nu gerealiseerde 4 windmolens. Inmiddels zijn vanwege het klimaatakkoord, de RES en daarmee verbonden opgaven voor CO2-reductie de gemeentelijke beleidsinzichten gewijzigd.

Kanttekeningen

1. *Er zijn op grond van recente jurisprudentie geen rechtsgeldige wettelijke milieuregels (o.a. geluid en schaduwhinder) voor nieuwe windprojecten met minimaal drie molens ('windparken'). V*olgens de juristen van het rijk blijven de landelijke regels wel van toepassing voor projecten met één of twee windmolens. Gemeenten/provincies mogen -gefundeerd en stoelend op onderzoek- normen opstellen voor windparken.
2. *De provincie Gelderland heeft haar windenergie-beleid nu nog niet afgestemd op de RES 1.0. Dat betekent dat zij op basis van het huidig provinciaal beleid ook aan initiatieven buiten de regionale zoekgebied zou kunnen meewerken.* Inmiddels heeft de provincie aangekondigd dat zij haar windvisie wil wijzigen en in overeenstemming wil gaan brengen met de RES. Dat moet geregeld worden in de volgende fase, op weg naar RES 2.0. Dan is ook een ruimtelijk besluit op regionale of provinciale schaal nodig, bijv. een omgevingsprogramma. Ook bestaat het voornemen om daarvoor een plan-MER op te stellen die mede ten grondslag zal liggen aan de RES 2.0.
3. *Er is een samenloop met het zoekgebied voor de uitbreiding van het bedrijventerrein Centerpoort-Noord.* Uw raad zal binnenkort beslissen over de 1e tranche RPW (Regionaal Programma Werklocaties) met een uitbreiding met 15 ha. bruto. Deze uitbreiding zal gepaard gaan met een duurzame ontwikkeling en -gronduitgifte waarbij zon op daken wordt meegenomen. In de (ontwerp-) Omgevingsvisie is met een pijl een mogelijke denkrichting voor een eventuele nog verdere uitbreiding aangeduid. Deze verdere uitbreiding zal ten koste gaan van 1 tot 2 windmolens. Over dit dilemma heeft de gemeente nog geen besluit ingenomen. Het college zal hierover een definitief standpunt innemen wanneer de RPW- 2e tranche aan de orde komt.
4. *Het landelijke en regionale elektriciteitsnetwerk van resp. Tennet en Liander zal de komende jaren aanzienlijk verzwaard en uitgebreid moeten worden.* Dat wordt door beide partijen erkend en vergt grote investeringen. Zo zal Liander op korte termijn het middenspanningsnet op en rondom Innofase en Centerpoort-Noord uitbreiden. Daarnaast is een plan in voorbereiding voor de bouw van een nieuw elektriciteitsverdeelstation voor de gehele Liemers. Beoogde locatie hiervan is op het bedrijventerrein InnoFase. Tennet voert op dit moment een onderzoek uit naar de mogelijkheden van congestie-management.

Financiële paragraaf
Alle gemeentelijke kosten voor onderzoek, communicatie en beleidsvorming van het Beleidskader zijn gedekt uit de bestaande programmabegroting, in het bijzonder het speerpunt Circulaire Economie.
De gemeentelijke kosten die gemoeid zullen zijn met projectbegeleiding van concret initiatieven worden door middel van overeenkomsten verhaald op de projectontwikkelaars.

Participatie en communicatie
Eind 2019 heeft een gemeentelijk participatietraject plaatsgevonden over de nut en noodzaak van grootschalige opwek van wind- en zonne-energie mede in relatie tot mogelijke locaties. Hierop is mede uw raadsbesluit van 20 mei 2020 over de lokale inbreng in de RES gebaseerd. Het Beleidskader bouwt voort op die locatiekeuzes. Over het ontwerp van het Beleidskader is afzonderlijk gecommuniceerd tijdens de zienswijze-procedure.
In de volgende fase zal sprake zijn van een specifieke projecten. Het Beleidskader is er juist op gericht om ook op projectniveau zorgvuldige participatie en communicatie te waarborgen. De initiatiefnemers zullen dit in eerste instantie zelf in de praktijk moeten brengen.

Intergemeentelijke samenwerking
Het voorliggend Beleidskader is bedoeld voor lokale uitvoering. Deze is echter ingebed in de intergemeentelijke samenwerking van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen, onderdeel circulaire regio, speerpunt duurzame energietransitie/RES. Tijdens het uitvoeren van de ruimtelijke studie is ambtelijk en bestuurlijk afgestemd met de betrokken buurgemeenten Westervoort, Zevenaar en Rheden.

Bijlagen

201539183	Reactienota Beleidskader initiatieven grootschalige opwekking wind- en zon
201540510	Beleidskader initiatieven grootschalige opwekking wind- en zonne-energie
201539173	Ruimtelijke studie zon en wind, SAB/Pondera
201539170	Notitie Beleidsstandpunt Duurzame Energie 2012
201539171	Concept-raadsbesluit

Duiven, 30 november 2021

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

ZFE486AF7B6

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Beleidskader initiatieven grootschalige opwek zon/wind

---

Zaak- & documentnr. : Z/21/087630/201539156
Portefeuillehouder : G. Tiedink

Opsteller : Luc Velhorst
Team : RSO
Telefoonnr. 088-695 3349

Samenvatting
Dit raadsvoorstel gaat over het vaststellen van een Beleidskader met voorwaarden voor initiatieven voor grootschalige opwek van wind- en zonne-energie in de gemeente Duiven. Het Beleidskader sluit aan op eerdere raadsbesluiten over grootschalige opwek in het kader van de Regionale Energie Strategie (RES) van de regio Arnhem Nijmegen.
In een Reactienota zijn adviezen en zienswijzen over het ontwerp-Beleidskader opgenomen en beoordeeld. Daaruit voortvloeiende aanpassingen zijn in het kader doorgevoerd.

Beslispunten
1. Vaststellen van de Reactienota Beleidskader initiatieven grootschalige opwekking wind- en zonne-energie;
2. Vaststellen van het Beleidskader grootschalige opwekking wind- en zonne-energie;
3. Intrekken van de notitie Beleidsstandpunt Duurzame Energie 2012.

Aanleiding
Uw raad heeft op 12 mei 2020 een breed gedragen amendement aangenomen over de lokale inbreng van de gemeente Duiven voor de concept-Regionale Energie Strategie (RES).

Uw raad heeft daarmee een keuze gemaakt om de grootschalige opwek van wind- en zonne-energie ruimtelijk te combineren en clusteren in één geschikt zoekgebied op en rond InnoFase/Centerpoort-Noord. Deze concentratie in één gebied voorkomt dat er ruimtelijke versnippering met losstaande projecten plaatsvindt elders in het buitengebied.
Het clustergebied voor wind en zon is inmiddels door de regiopartners overgenomen in de RES 1.0 (zoekgebied WZ5) dat voor een deel in de gemeente Zevenaar ligt. Uw raad heeft op 1 juni 2021 de definitieve RES 1.0 unaniem vastgesteld. Uw raadsbesluiten zijn inmiddels geborgd in de (ontwerp-) Omgevingsvisie Duiven.

In het vervolg op deze besluiten is een **Ruimtelijke studie** naar de locatiemogelijkheden in het zoekgebied voor wind- en zonne-energie uitgevoerd door SAB/Pondera (bijlage 3). Daarin is ook een voorlopige raming gemaakt van de potentiele, dus theoretisch mogelijke energieopbrengst. SAB heeft in deze studie ook adviezen gegeven over de voorwaarden die aan concrete projecten gesteld kunnen worden op het gebied van natuur en landschap.

Deze adviezen zijn overgenomen in een **Beleidskader Initiatieven grootschalige opwek wind- en zonne-energie.** (bijlage 2). Dat Beleidskader bevat naast de ruimtelijke inpassingsprincipes voor landschap en natuur een groot aantal andere voorwaarden voor concrete projecten. Voorbeelden daarvan zijn de vereiste project-communicatie en (financiële) participatie, waaronder het streven naar 50% lokaal eigendom. Dergelijke voorwaarden zijn gebaseerd op het landelijk klimaatakkoord en RES 1.0 en sluiten ook aan op het gemeentelijk participatietraject over zon en wind in 2019.

Vanzelfsprekend dienen projecten ook aan de actuele jurisprudentie en de wet- en regelgeving te voldoen. Een tweetal aspecten die gaan over de tijdelijkheid en de hoogte van windmolens, lichten wij hieronder in het kort toe:

Tijdelijkheid
Ons college gaat ervan uit dat nieuwe initiatieven voor grootschalige opwek niet een permanente bestemming krijgen. De noodzaak voor opwek vloeit nu rechtstreeks voort uit het landelijk klimaatakkoord en de RES en is gericht op realisatie in de periode tot 2030. De komende jaren zullen de ontwikkelingen voor de energietransitie een hoge vlucht nemen en wij verwachten dat steeds meer innovaties haalbaar worden.
In het Beleidskader is derhalve de medewerking van de gemeente nu beperkt tot de verwachte levensduur van een zonnepark of windmolen. Algemene verwachting is dat deze 25 jaar duurt. Vandaar dat het planologisch gaat om een tijdelijke Omgevingsvergunning, waarbij de onderliggende bestemming/ functie van de locatie gehandhaafd blijft. In de meeste gevallen gaat het om een agrarische functie

Hoogte mogelijk nieuw te vergunnen windmolens
In de ruimtelijke studie van SAB/Pondera staan drie scenario's voor de hoogte van mogelijk nieuw te vergunnen windmolens. Ons college stelt als beleidsuitgangspunt voor om de hoogte van de eerst te vergunnen windmolen maatgevend te laten zijn voor de hoogte van de daarop volgende te vergunnen windmolens. Wij zien dat de technische en economische ontwikkeling nog doorgaat. Ook is positief dat daardoor een hogere energieopbrengst mogelijk is. Bovendien hechten wij aan clustering van windmolens in één gebied. Wij vinden het dan ook niet wenselijk om ons nu al vast te leggen op een concrete maximale hoogte.

Reactienota (bijlage 1)
Ons college heeft het Beleidskader op 12 mei 2021 als 'ontwerp' gedurende acht weken ter consultatie voorgelegd aan inwoners en andere belanghebbenden. Op 10 en 16 juni is er op (digitale) informatiebijeenkomsten actief toelichting gegeven op het ontwerp-Beleidskader.

Daarop zijn meerdere zienwijzen/adviezen bij ons ingediend, door betrokken inwoners en omwonenden, belanghebbenden, overheden en van de Erfgoedcommissie/Gelders genootschap. Al deze zienswijzen en adviezen hebben wij opgenomen en behandeld in één Reactienota die nu aan uw raad ter vaststelling wordt aangeboden. Persoonsgegevens van indieners hebben wij geanonimiseerd. De zienswijzen gaven op een aantal punten aanleiding om het beleidskader en de ruimtelijke studie aan te passen. Dat is met kleur-arceringen zichtbaar gemaakt in de Reactienota.

Planning
Nadat uw raad het Beleidskader heeft vastgesteld, kunnen (concept) projectvoorstellen worden ingediend. Op dit moment zijn er particuliere initiatieven voor zonneparken in voorbereiding op ca. 55 ha (bruto, incl. 20% groen) op het totale potentieel voor zonneparken van 93 ha. Over windmolens binnen de zoekzones wind wordt wel door partijen nagedacht, maar dat heeft nog niet geleid tot concrete initiatieven. Na indiening van projectvoorstellen worden deze integraal getoetst aan het Beleidskader. Nadat met de gemeente hierover overeenstemming is bereikt, worden de afspraken vastgelegd in een overeenkomst tussen de ontwikkelaars en de gemeente. Daaropvolgend start de wettelijke procedure met het indienen van een formele aanvragen voor een Omgevingsvergunning.

Beoogd effect
Met de voorwaarden uit het Beleidskader en het meewerken aan concrete initiatieven beoogt de gemeente een bijdrage te leveren aan de doelstellingen van de CO2 reductie uit het klimaatakkoord. In het bijzonder wordt daarmee een bijdrage geleverd aan de grootschalige opwek van wind- en zonne-energie als onderdeel van de regionale RES-opgave om in 2030 1,62 TWh op te wekken.

Argumenten

1. Hiermee worden alle zienswijzen en adviezen beoordeeld en afgewogen of dat leidt tot wijziging van het ontwerp-beleidskader.
2. Hiermee wordt voor omwonenden, initiatiefnemers en andere belanghebbenden duidelijk met welke gemeentelijke voorwaarden rekening moet worden gehouden in geval van concrete projecten. Het beleid geeft de kaders aan voor uitvoering door ons college waarbij ruimte bestaat om gemotiveerd maatwerk te leveren. Het gaat dan bijvoorbeeld om innovaties op het gebied van energieopslag, klimaatadaptatie, biodiversiteit, circulaire economie e.d.
3. *De kaders voor natuur en landschap zijn gebaseerd op de Ruimtelijke studie van SAB/Pondera. (bijlage 1).* Ze sluiten aan op het gemeentelijk Landschaps-Ontwikkelingsplan (LOP).
4. *Het formeel nog bestaande 'Beleidsstandpunt Duurzame Energie' uit 2012 (bijlage 4) is niet meer actueel.* Dit (restrictieve) beleid kwam destijds tot stand naar aanleiding van de besluitvorming over de nu gerealiseerde 4 windmolens. Inmiddels zijn vanwege het klimaatakkoord, de RES en daarmee verbonden opgaven voor CO2-reductie de gemeentelijke beleidsinzichten gewijzigd.

Kanttekeningen

1. *Er zijn op grond van recente jurisprudentie geen rechtsgeldige wettelijke milieuregels (o.a. geluid en schaduwhinder) voor nieuwe windprojecten met minimaal drie molens ('windparken'). V*olgens de juristen van het rijk blijven de landelijke regels wel van toepassing voor projecten met één of twee windmolens. Gemeenten/provincies mogen -gefundeerd en stoelend op onderzoek- normen opstellen voor windparken.
2. *De provincie Gelderland heeft haar windenergie-beleid nu nog niet afgestemd op de RES 1.0. Dat betekent dat zij op basis van het huidig provinciaal beleid ook aan initiatieven buiten de regionale zoekgebied zou kunnen meewerken.* Inmiddels heeft de provincie aangekondigd dat zij haar windvisie wil wijzigen en in overeenstemming wil gaan brengen met de RES. Dat moet geregeld worden in de volgende fase, op weg naar RES 2.0. Dan is ook een ruimtelijk besluit op regionale of provinciale schaal nodig, bijv. een omgevingsprogramma. Ook bestaat het voornemen om daarvoor een plan-MER op te stellen die mede ten grondslag zal liggen aan de RES 2.0.
3. *Er is een samenloop met het zoekgebied voor de uitbreiding van het bedrijventerrein Centerpoort-Noord.* Uw raad zal binnenkort beslissen over de 1e tranche RPW (Regionaal Programma Werklocaties) met een uitbreiding met 15 ha. bruto. Deze uitbreiding zal gepaard gaan met een duurzame ontwikkeling en -gronduitgifte waarbij zon op daken wordt meegenomen. In de (ontwerp-) Omgevingsvisie is met een pijl een mogelijke denkrichting voor een eventuele nog verdere uitbreiding aangeduid. Deze verdere uitbreiding zal ten koste gaan van 1 tot 2 windmolens. Over dit dilemma heeft de gemeente nog geen besluit ingenomen. Het college zal hierover een definitief standpunt innemen wanneer de RPW- 2e tranche aan de orde komt.
4. *Het landelijke en regionale elektriciteitsnetwerk van resp. Tennet en Liander zal de komende jaren aanzienlijk verzwaard en uitgebreid moeten worden.* Dat wordt door beide partijen erkend en vergt grote investeringen. Zo zal Liander op korte termijn het middenspanningsnet op en rondom Innofase en Centerpoort-Noord uitbreiden. Daarnaast is een plan in voorbereiding voor de bouw van een nieuw elektriciteitsverdeelstation voor de gehele Liemers. Beoogde locatie hiervan is op het bedrijventerrein InnoFase. Tennet voert op dit moment een onderzoek uit naar de mogelijkheden van congestie-management.

Financiële paragraaf
Alle gemeentelijke kosten voor onderzoek, communicatie en beleidsvorming van het Beleidskader zijn gedekt uit de bestaande programmabegroting, in het bijzonder het speerpunt Circulaire Economie.
De gemeentelijke kosten die gemoeid zullen zijn met projectbegeleiding van concret initiatieven worden door middel van overeenkomsten verhaald op de projectontwikkelaars.

Participatie en communicatie
Eind 2019 heeft een gemeentelijk participatietraject plaatsgevonden over de nut en noodzaak van grootschalige opwek van wind- en zonne-energie mede in relatie tot mogelijke locaties. Hierop is mede uw raadsbesluit van 20 mei 2020 over de lokale inbreng in de RES gebaseerd. Het Beleidskader bouwt voort op die locatiekeuzes. Over het ontwerp van het Beleidskader is afzonderlijk gecommuniceerd tijdens de zienswijze-procedure.
In de volgende fase zal sprake zijn van een specifieke projecten. Het Beleidskader is er juist op gericht om ook op projectniveau zorgvuldige participatie en communicatie te waarborgen. De initiatiefnemers zullen dit in eerste instantie zelf in de praktijk moeten brengen.

Intergemeentelijke samenwerking
Het voorliggend Beleidskader is bedoeld voor lokale uitvoering. Deze is echter ingebed in de intergemeentelijke samenwerking van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen, onderdeel circulaire regio, speerpunt duurzame energietransitie/RES. Tijdens het uitvoeren van de ruimtelijke studie is ambtelijk en bestuurlijk afgestemd met de betrokken buurgemeenten Westervoort, Zevenaar en Rheden.

Bijlagen

201539183	Reactienota Beleidskader initiatieven grootschalige opwekking wind- en zon
201540510	Beleidskader initiatieven grootschalige opwekking wind- en zonne-energie
201539173	Ruimtelijke studie zon en wind, SAB/Pondera
201539170	Notitie Beleidsstandpunt Duurzame Energie 2012
201539171	Concept-raadsbesluit

Duiven, 30 november 2021

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/0 87630/201539171

Datum besluitvorming : 15 februari 2022

Onderwerp : Beleidskader initiatieven grootschalige opwek zon/wind

Samenvatting
Dit raadsbesluit gaat over het vaststellen van een Beleidskader met voorwaarden voor initiatieven voor grootschalige opwek van wind- en zonne-energie in de gemeente Duiven. Het Beleidskader sluit aan op eerdere raadsbesluiten over grootschalige opwek in het kader van de Regionale Energie Strategie (RES) van de regio Arnhem Nijmegen.
In een Reactienota zijn adviezen en zienswijzen over het ontwerp-Beleidskader opgenomen en beoordeeld. Daaruit voortvloeiende aanpassingen zijn in het kader doorgevoerd.

De raad besluit tot

1. Vaststellen van de Reactienota Beleidskader initiatieven grootschalige opwekking wind- en zonne-energie;
2. Vaststellen van het Beleidskader grootschalige opwekking wind- en zonne-energie;
3. Intrekken van de notitie Beleidsstandpunt Duurzame Energie 2012.

de griffier,

drs. W.R. (Wouter) Bosch

de voorzitter,

mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Reactienota Beleidskader Initiatieven grootschalige opwekking wind- en zonne-energie Gemeente Duiven

Gemeente Duiven, 30 november 2021

Inhoud

1. Aanleiding reactienota 2
1.1 Doelstelling en opbouw reactienota 2
2. Verslagen informatiebijeenkomsten 3
2.1 Verslag van vragen en discussies tijdens de informatiebijeenkomst voor grondeigenaren 3
2.2 Verslag informatiebijeenkomst voor inwoners en overige belanghebbenden 6
3. Adviezen 10
4. Zienswijzen en beantwoording 18

1. Aanleiding reactienota

Op 12 mei 2020 heeft de gemeenteraad van gemeente Duiven besloten de ontwikkeling van zonneparken en windturbines mogelijk is in het gemeentelijk geschikte zoekgebied in en rond InnoFase/Centerpoort-Noord.

Het goed plannen en inpassen van locaties en het begeleiden van het proces rond de totstandkoming van zonneparken en windturbines is een belangrijke taak. Door duidelijke voorwaarden te stellen aan projectontwikkelaars, wil de gemeente Duiven zoveel mogelijk houvast bieden aan grondeigenaren, bewoners en ondernemers. Deze voorwaarden zijn opgenomen in het ontwerp 'Beleidskader Initiatieven grootschalige opwek wind- en zonne-energie gemeente Duiven' . De 'Ruimtelijke studie zon en wind gemeente Duiven' van SAB en Pondera is ook onderdeel van dit beleidskader.

Het ontwerp-Beleidskader is op 19 mei 2021 gepubliceerd. Inwoners en andere belanghebbenden hebben de gelegenheid gekregen om in de periode tot 14 juli 2021 zienswijzen in te dienen. Daarnaast zijn er informatiebijeenkomsten gehouden op 3 en 16 juni 2021.

1.1 Doelstelling en opbouw reactienota

Deze reactienota geeft in hoofdstuk 2 een indruk van de informatiebijeenkomst voor grondeigenaren en de brede informatiebijeenkomst. Hoofdstuk 3 toont het gezamenlijke advies van de Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar en het Gelders Genootschap en de reacties van Provincie Gelderland en de gemeente Rheden. In hoofdstuk 4 staan de overige ingebrachte zienswijzen. en is de reactie en beoordeling van de gemeente Duiven hierop te lezen, met de eventuele wijzigingen in het beleidskader en de ruimtelijke studie.

2. Verslagen informatiebijeenkomsten

Na bekendmaking van het ontwerp beleidskader zijn er twee bijeenkomsten georganiseerd. De eerste informatiebijeenkomst op 3 juni 2021 was specifiek voor grondeigenaren in het voorkeursgebied InnoFase/Centerpoort-Noord. Alle grondeigenaren zijn hier per brief voor uitgenodigd.

Vervolgens is er een brede informatiebijeenkomst georganiseerd op 16 juni 2021. Deze informatiebijeenkomst is onder de aandacht gebracht via social media, de website www.samen1nergie.nl en de gemeentebladen van Duiven, Westervoort, Rheden en Zevenaar. Een ieder was welkom tijdens deze bijeenkomst.

In beide bijeenkomsten is het beleidskader en de ruimtelijke studie gepresenteerd en was er ruimte voor vragen, zorgen en suggesties.

2.1 Verslag van vragen en discussies tijdens de informatiebijeenkomst voor grondeigenaren

Datum: 3 juni 2021
Locatie: digitaal (Teams)
Aantal deelnemers: 10

Aanvullende informatie: powerpoint-presentaties gemeente en onderzoeksbureau SAB/Pondera.

Vraag: Het lastig worden met de komst van zonne- en windparken om de kwaliteit van het landschap en de biodiversiteit te verbeteren. Klopt dat?

- Er is geprobeerd te zoeken naar hoe het landschap en de natuurwaarde in het gebied verder kan worden versterkt dan nu het geval is. Het voorgestelde landschappelijke raamwerk zoals gepresenteerd (zie slides SAB/Pondera) ligt er op dit moment nog niet. Het is belangrijk dat als je zonnevelden plaatst, het gebied ook ecologisch beheerd wordt, zoals met kruidenrijk grasland.
- We begrijpen goed dat de eventuele komst van zonneparken of windturbines zeer ingrijpend zijn in het landschap. We hebben alleen wel de opgave gekregen om te kijken hoe we grootschalig duurzaam energie kunnen gaan opwekken met de bewezen technieken voor zonneparken en windturbines. De gemeente Duiven heeft met andere regio-gemeenten en de provincie vastgesteld dat het gebied op en rond InnoFase/Centerpoort-Noord de meest passende plek zou zijn hiervoor. En nu willen we met grondeigenaren, inwoners en overige belanghebbenden in gesprek over hoe dit op een zo acceptabel mogelijke manier kan.

Vraag: We zijn benaderd door de gemeente voor uitbreiding industrie. Eventuele uitbreiding zou op onze gronden kunnen. Nu is de optie er dus ook voor deze zon/wind plannen, zoals windturbines, maar dat kan niet allebei tegelijk en bovendien zou uitbreiding effect hebben op deze mogelijkheden voor zon/wind. Wordt dat goed afgestemd binnen de gemeente?

- Uiteraard is er intensief contact met collega's die bezig zijn met bedrijventerreinen. Begin 2022 neemt de gemeenteraad een definitief besluit over uitbreiding van Centerpoort-Noord. Mocht die uitbreiding er komen dan moeten eventuele projectontwikkelaars voor zon/wind

zich uiteraard houden aan de minimale afstandseisen tot deze gebouwen. Bovendien wordt van nieuwe bedrijven geëist dat zij aan opwek van duurzame energie doen.

Vraag: Het lijkt alsof er in de presentatie geen rekening gehouden wordt met de gezinnen die in het zoekgebied wonen. Ik ben al eerder benaderd door bedrijven die zonneparken willen plaatsen, maar heb tot nu toe nog niks van de gemeente gehoord.

- Begrijpelijke zorg. Er is in Nederland strenge wetgeving over waar wel en niet wind- en zonneparken geplaatst mogen worden. De GGD houdt bijvoorbeeld ook behoorlijk de vinger aan de pols over de geluidsnormen en andere gezondheidsnormeringen. Er zullen dus nooit windturbines of zonneparken worden geplaatst die niet aan die normen voldoen.

Vraag: Er wordt over draagvlak van bewoners gesproken. Maar veel bewoners wonen op afstand terwijl wij in het gebied wonen. Hoe kan het dat er op de kaartjes dingen zijn ingetekend op mijn percelen terwijl ik daar nog niks vanaf weet?

- De ingetekende plekken zijn plekken waar wet- en regelgeving het zou toelaten dat er zich initiatieven voor windturbines of zonneparken melden. Maar: de grondeigenaar heeft altijd het laatste woord; die mag zelf beslissen of hij toestemming geeft aan eventuele initiatiefnemer(s). Zo niet, dan komt er ook geen windturbine of zonnepark. Bovendien zal er altijd op projectniveau (dus per initiatief) nog apart, nader onderzoek moeten worden gedaan wat precies de effecten op de omgeving zijn (overlast, gezondheidseffecten bewoners, effect op natuur etc). Dit is wettelijk verplicht.

Vraag: Wordt ook onderzocht hoe de biodiversiteit er 25 jaar na plaatsing aan toe is? (als zonneparken en windturbines weer worden afgebroken)

- Er is niet op voorhand onderzocht in deze studie hoe het gebied er over 25 jaar uit moet zien, dat is afhankelijk van hoe de grond dan gebruikt gaat worden.
- Je kunt afspraken maken in overeenkomsten met initiatiefnemers over hoe het gebied weer opgeleverd moet worden.
- Verder blijft het landschappelijke raamwerk er wel liggen

Vraag: Wat gebeurt er als een initiatiefnemer failliet gaat? Wie brengt ons perceel dan weer in oude staat terug? En is het een optie dat daarvoor een verzekering wordt genomen om dat te laten dekken?

- Dat is de reden dat per initiatief de financiële haalbaarheid aangetoond moet worden. Dit is onderdeel van het ontwerp-beleidskader.
- Het voorstel voor een regeling hierop nemen we mee.
- Een andere grondeigenaar geeft aan dat hij in het contract met de initiatiefnemer heeft vast laten leggen dat er jaarlijks van de opbrengst geld apart wordt gezet op een speciale rekening (met behulp van een notaris) waar niemand bij kan. Dit geld wordt dan gebruikt om de windturbine of het zonnepark weer op te ruimen als het contract afloopt.
- Vraag die nog verder uitgezocht kan worden is of het inderdaad zo is dat als een initiatiefnemer failliet gaat en een ander bedrijf het park/windturbine overkoopt, zij dan ook de voorwaarden automatisch overkopen.

Vraag: Hoe kan het woongenot van bewoners van het gebied InnoFase/Centerpoort-Noord worden behouden in deze scenario's?

- Hierover kunnen gesprekken worden gevoerd met bewoners van het gebied. Het landschappelijk inpassingsplan zou daarop aangepast kunnen worden. We nemen deze suggesties mee t.b.v. het ontwerp-beleidskader.

Vraag: Is het mogelijk dat de gemeente de directe bewoners en grondeigenaren in het gebied persoonlijk op de hoogte houden van de ontwikkelingen?

- Het beleidskader moet nog door de raad worden vastgesteld eind dit jaar. Tot half juli 2021 is het nog mogelijk zienswijzen in te dienen. Alle input wordt samengevat en meegenomen in een reactienota die ook naar de Raad gaat.
- Het is gangbaar dat initiatiefnemers zich zelf kenbaar maken. Nogmaals, de gemeente zelf geen initiatief nemen voor zon of windparken in het gebied. Dit is aan de grondeigenaren zelf of aan projectontwikkelaars, en in het laatste geval nemen die dus contact op met de grondeigenaren om te kijken of die daarvoor open staat. Zo nee, dan komt er dus ook geen zon of windpark op een perceel.
- Wat de gemeente wél doet is beoordelen of eventuele initiatiefnemers, in het geval de grondeigenaar mee wil werken, voldoet aan de voorwaarden die zijn gesteld in het beleidskader.
- Als er een zorg is dat er allerlei initiatiefnemers tegelijk zich melden, waarvan niet duidelijk is wie het zijn, dan kan de gemeente daar wel duidelijkheid in geven. Op dit moment zijn er 3 partijen bekend bij de gemeente die van plan zijn initiatieven in te dienen:
    - IXZON
    - Dutch Solar Parks
    - Sunvest

  Ze hebben waarschijnlijk al contact gezocht met een aantal eigenaren in het gebied, misschien zijn er al onderhandelingen gaande of zijn er zelfs al contracten gesloten. Het beleidskader eist echter dat ze ook in gesprek gaan met omwonenden, dus dat zullen ze ook moeten doen.

Vraag: Hoe wordt het lokaal eigendom in de praktijk geregeld?

- Initiatiefnemers moeten aantonen hoe zij het streven naar 50% lokaal eigendom hebben vormgegeven, omdat dat in het beleidskader is opgenomen. De projectontwikkelaars anticiperen daar ook al op.
- Op dit moment is er al een initiatief voor een energiecoöperatie in de regio. Dat vinden projectontwikkelaars prettig, omdat dan makkelijker aan die voorwaarde voor lokaal eigendom kan worden voldaan.
- Het kunnen bewoners van de gemeente Duiven zijn of een omwonenden regeling in het gebied. Het geld dat het project oplevert vloeit dan deels lokaal terug. Hoe dit wordt geld besteed word dan in gesprek met bewoners besproken bij de participatierondes. De direct omwonenden moeten daarin zeker gehoord worden.

Vraag: De bal komt nu erg bij de grondeigenaren te liggen. Initiatiefnemers kloppen bij ons aan en beloven een zakje geld, maar wij moeten er zelf voor waken dat we niet met de verkeerde partijen in zee gaan of te weinig geld krijgen. Is er niemand vanuit de gemeente die ons daarbij kan helpen om te voorkomen dat we allemaal met verschillende partijen en onder verschillende voorwaarden in zee gaan?

- De gemeente zal daar kritisch bij mee kijken en ingrijpen om die duidelijkheid te verschaffen als blijkt dat er veel verschillende partijen zijn. Maar de gemeente gaat daar niet op voorhand op sturen.
- Mochten grondeigenaren wel de hulp van de gemeente nodig hebben in het proces met de initiatiefnemers, dan zijn ze altijd vrij die te vragen.

Vraag: Is de gemeente actief om initiatieven binnen te halen?

- Nee de gemeente probeert zelf geen zon- of windinitiatieven binnen te halen.

Vraag: Lusten voor velen en lasten voor een aantal. We wonen hier met 5 à 6 gezinnen in de straat (Kivietstraat) en voor ons voelt het toch alsof er zonder overleg met ons ideeën worden gemaakt voor dit gebied. Wij moeten straks maar zien hoe het eruit komt te zien. We staan daardoor ook nog eens zelf aan de lat in de gesprekken met initiatiefnemers, omdat de gemeente zich op dat punt terugtrekt.

- De gemeente gaat in het proces tussen grondeigenaar en initiatiefnemer inderdaad niet sturen, tenzij er volstrekte onduidelijkheid is en jullie als grondeigenaren niet weten waar jullie aan toe zijn. Dan kun je bij de gemeente aankloppen.
- Verder willen we nogmaals benadrukken dat er strenge voorwaarden zijn opgenomen in het beleidskader die van initiatiefnemers eisen dat de direct omwonenden, zoals aan de Kivietstraat, een belangrijke stem krijgen (wensen, bedenkingen, etc). Hier controleert de gemeente strikt op dat ze dit ook daadwerkelijk doen. Naast wensen die de initiatiefnemers kunnen inwilligen kunnen er ook wensen zijn waarvoor je bij de gemeente aan moet kloppen.

2.2 Verslag informatiebijeenkomst voor inwoners en overige belanghebbenden

Datum: 16 juni 2021
Locatie: digitaal (Teams)
Aantal deelnemers: 16

Aanvullende informatie: Powerpoint-presentaties gemeente en onderzoeksbureau SAB/Pondera.

Vraag: In het beleidskader wordt verwezen naar een bijlage op p. 23. Deze pagina ontbreekt, als ook de bijlage.

- Er wordt verwezen naar de verdiepende ruimtelijke studie over InnoFase/Centerpoort-Noord rapport van SAB/Pondera. Dat rapport is hier te vinden: https://samen1nergie.nl/wp-content/uploads/2021/05/ruimtelijke-studie-zon-en-wind-Duiven.pdf

Vraag: In het beleidskader wordt gesproken over de 'directe omgeving', waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen windturbines en zonnevelden. Bij windturbines hoort een bandbreedte van 1,2 tot 1,6 km. Voor zon van 600 tot 800 meter. Het zou onze voorkeur hebben daar concreter in te zijn in het beleidskader, omdat het anders tot discussies gaat leiden.

- Deze suggestie nemen we mee in de reactienota. Zie antwoord respondent 4, Beleidskader, antwoord 6.

Vraag: Wij hebben een initiatief langs de snelweg. Als daaromheen een cirkel van … meter (niet te verstaan in opname) wordt getrokken, dan liggen daarbinnen alleen bedrijven en geen huizen. Dat geeft een hele andere dynamiek qua communicatie. Hoe staat de gemeente daar in?

- Het gaat om het betrekken van de directe omgeving. Dat kunnen ook bedrijven zijn.

Vraag: Valt onder de straal van omwonenden ook de nieuwbouwwijk Ploen-Noord?

- Bij windturbines geldt een grotere straal waarbinnen huizen 'omwonenden' genoemd worden dan bij zonneparken. In geval van windturbines ligt niet alleen de wijk Ploen-Noord binnen die straal van ongeveer 1,5km (afhankelijk van hoogte en gemeten vanaf de exacte plek van de windturbine).
- Een vertegenwoordiger van de energiecoöperatie geeft aan dat het hem opvalt dat er binnen die 1,5 km gelukkig relatief weinig mensen wonen ten opzichte van andere delen van Nederland.

Vraag: Als ik het goed heb gelezen is er in het beleidskader niet specifiek aandacht voor innovatie?

- Dat klopt. We gaan in het beleidskader uit van zonne- en windenergie, omdat dit op dit moment de bewezen technieken zijn en dit ook in lijn is met het Klimaatakkoord en de opdrachten voor de RES.
    - Maar is het mogelijk in het beleidskader iets op te nemen dat maakt dat initiatiefnemers worden uitgedaagd ook op het gebied van zonne- en windenergie te innoveren? Bijvoorbeeld als het gaat om de techniek die je kunt gebruiken, de vorm, en de landschappelijke inrichting. En deze aspecten hoeven niet per definitie duurder te zijn, zoals vaak wordt gedacht.
        - We nemen de suggestie mee.

Vraag: Het verdient de voorkeur om het landschappelijk raamwerk te versterken en verbinding met toerisme te maken. Dit past binnen de huidige visie van de gemeente om meer met toerisme te doen. Wordt dit gedeeld door de gemeente en zo ja, kan dit ook als aparte passage in het beleidskader, waarmee het een integraal beleidskader wordt, voor zon en wind?

    - We helpen de initiatiefnemers ermee, omdat het duidelijker wordt wat wordt verwacht. En de energiecoöperatie kan een bijdrage leveren, samen ook met provincie.
- SAB: Zeker de zones langs het bedrijventerrein, door het bedrijventerrein en langs de Wijde Wetering, lenen zich goed voor een recreatief wandelpad.
    - Dank voor de reactie. Ik doelde meer op recreatie waarbij de verbinding wordt gelegd tussen Westervoort, Duiven en Zevenaar, en waarbij de mooie omgeving meer onder de aandacht wordt gebracht van toeristen die vanaf de Veluwe de IJssel oversteken. Dus dat het beleidskader ook echt economie en toerisme meeneemt.

Vraag: Zijn in de berekeningen opstelmogelijkheden voor windturbines ondergeschikt aan zonnevelden? Om maximaal te profiteren van duurzame energie zou er twee keer zoveel vermogen voor wind moeten zijn dan voor zon. Dit vraagt de minste aanpassing aan het energienet.

- Er zijn geen windturbines opgeofferd ten faveure van zon. Er is in de scenario's uitgegaan van de maximale hoeveelheid windturbines (die past bij de verschillende hoogtes) in het gebied en daar zijn de zonnevelden als het ware bij 'gelegd'.

Vraag: Waarom zijn de opbrengsten van de zonnevelden in de scenario's Zuid-gericht berekend en niet volgens de Oost-West opstelling? Oost-West opstellingen geven iets minder opbrengst maar minder piekbelasting op het net. Vanwege die piekbelasting van Zuid-gerichte opstellingen worden zonnevelden aangesloten voor minder capaciteit dan ze maximaal kunnen opbrengen. Alternatief is 'cable-pooling' met windturbines, of dus een Oost-West-opstelling.

- Met betrekking tot de toekomstbestendigheid van het elektriciteitsnet zijn we in gesprek met Liander. Daarnaast zijn we een onderzoek gestart naar mogelijkheden van een ‘energiehub’ op InnoFase.
- Oost-West opstelling heeft grote impact op thema's als biodiversiteit, bodemgesteldheid, waterberging etc. Met een meer zuidelijke opstelling krijgt de natuur meer de ruimte.
    - Ik wil de gemeente graag meegeven dat halfdoorlatende panelen ook een optie zijn en goed zijn voor de biodiversiteit. Daar kun je zelfs fruit onder kweken, dat doet een kweker Groessen of Loo al!
- Verder hebben we in het beleidskader voor deze, in feite ‘Zuid-Oost’, opstelling gekozen, omdat we vanuit het oogpunt van landschappelijke inpassing de verkavelingsrichting willen volgen. Doordat het niet een precieze Zuid-opstelling is, is het energetisch verschil niet groot.
    - De verkavelingsrichting kun je ook volgen met velden die in die richting gelegd zijn, maar waarop de panelen dan in een andere richting staan. Oost-West panelen worden veel platter gelegd dan Zuid-gerichte panelen. Dus het valt ook nog eens minder op.
- Wat we ook belangrijk vinden als gemeente, is dat niet iedere initiatiefnemer de panelen in een andere optelling legt. Dus dat het wel een geheel blijft.
    - Gaat de gemeente dat afdwingen?
        - Ja, via dit beleidskader.

Vraag: We hebben het over zoekgebieden, maar ik weet niet hoeveel windturbines daar gepland zijn?

- Dat wordt in de presentatie van SAB/Pondera nader toegelicht. Er zijn vooralsnog geen nieuwe windturbines gepland.

Vraag: Is de energiecorporatie waarover gesproken wordt alleen voor Duiven en Westervoort of is die Liemers breed? Want Zevenaar heeft ook zijn eigen zoekgebieden….

- Alle gemeenten hebben ingestemd met het zoekgebied waar we het hier over hebben. Ook door Zevenaar wordt dat onderschreven. Slechts een klein gedeelte van het zoekgebied beslaat Zevenaar. Zevenaar heeft overigens besloten dat ze daar op korte termijn nog geen invulling aan gaan geven.
- Er zijn in andere Liemerse gemeenten ook initiatieven voor energiecorporaties, maar die zijn nog niet zo concreet in oprichting als in Duiven en Westervoort. Ze hebben ook geprobeerd het samen op te pakken vanuit de Liemers, maar dat gaat op korte termijn nog niet lukken. De contacten met andere Liemerse gemeenten hierover worden wel warm gehouden.
- Hoewel de energiecorporatie voor zowel Duiven en Westervoort en zelfs de hele Liemers is, moet worden opgemerkt dat dit beleidskader alleen door het college en de raad van Duiven wordt vastgesteld. Dit komt omdat het zoekgebied InnoFase/Centerpoort-Noord grotendeels op Duivens grondgebied ligt.

Vraag: Een aantal mensen uit Duiven en omgeving draaien al een tijdje mee in de Omgevingsadviesraad voor de windturbines die door het Waterschap geplaatst worden. Daar worden dezelfde vragen gesteld als hier en ook gesproken over de landschappelijke inpassing, gebiedsfonds, en gesproken met omwonenden. Kan dat niet samen? Doen we geen dingen dubbel?

- Daar hebben we als gemeente zeker naar gekeken en krijgt ook aandacht in de ruimtelijke studie van SAB. Maar wat we niet willen is dat we het Waterschap voor de twee

windturbines die ze volgend jaar gaan plaatsen afhankelijk maken van nog meer nieuwe initiatieven, waarvan we nog helemaal niet zeker weten of ze er wel of niet gaan komen. Ze hebben nu al verplichtingen via de Omgevingsadviesraad, waar wij overigens ook als gemeente in deelnemen als toehoorder. Die betreffende collega, landschapsdeskundige, heeft overigens ook bijgedragen aan dit beleidskader. Dus er wordt wel meegekeken.

Vraag: Het voelt dubbel dat er aan de ene kant al heel goed na is gedacht over het beleidskader, maar dat er aan de andere kant voor initiatiefnemers bijna geen ruimte meer over is voor eigen invulling. Alles ligt al vast.

- Het beleidskader is geen wetgeving, dus er blijft in concrete gevallen ruimte voor andere ideeën of verbeteringen in de ogen van de gemeente.
- Een vertegenwoordiger van de energiecoöperatie geeft aan dat hij daarom ook de opmerking over innovatie had gemaakt. Niet alleen in technische zin, maar in brede zin. Dus ook op het gebied van landschapsinrichting. Als je met omwonenden, energiecoöperatie, en de initiatiefnemer(s) bij elkaar gaat zitten dan kom je misschien wel tot nieuwe, creatieve oplossingen waar in het beleidskader nog niet eens aan gedacht is. Wat wel fijn is aan deze presentatie vanavond is dat we wat beelden hebben kunnen zien van hoe het in theorie kán worden.

Opmerking van de vertegenwoordigers van de energiecoöperatie: Iedereen die is geïnteresseerd in Energie De Liemers, coöperatie voor Zevenaar, Westervoort en Duiven, jullie zijn allen welkom! www.energiedeliemers.nl. Vragen over de coöperatie kunnen naar info@energiedeliemers.nl.

3. Adviezen

Gezamenlijk advies van de Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar en het Gelders Genootschap

1. In algemene zin heeft de commissie waardering voor het feit dat het beleidskader leunt op een ruimtelijk kader en dat gekozen is voor concentratie. De relatie met de energie-infrastructuur is daarbij een belangrijk aandachtspunt. Wel wordt opgemerkt dat de commissie over een dergelijke grootschalige ontwikkeling met grote impact op de (wijde) omgeving graag in eerder stadium had geadviseerd. In algemene zin worden twee grote zorgpunten geconstateerd:

- Het landschappelijk kader is niet sterk genoeg en stimuleert medegebruik en dubbelgebruik van het gebied onvoldoende.
- De interferentie (visuele onrust) die ontstaat door de plaatsing van turbines van verschillende grootte in een relatief klein gebied.

In onderstaande notitie wordt puntsgewijs meer in detail ingegaan op deze aspecten.
Vooraf: Enerzijds is gekeken of de ruimtelijke kwaliteit voldoende geborgd is in het beleidskader, zodanig dat bij nadere uitwerking nieuwe ontwikkelingen met ruimtelijke kwaliteit ontworpen kunnen worden. Anderzijds is geconstateerd dat de verdiepende studie “Ruimtelijk studie zon en wind Duiven” (SAB/Pondera) die onderdeel uit maakt van het beleidskader, al redelijk concreet is. Sommige inpassingsprincipes staan ruimtelijke kwaliteit in de weg.
Wij waren graag in de gelegenheid geweest eerder een dialoog aan te gaan over het beleidskader en de ruimtelijke studie, dat was wellicht constructiever geweest.

2. Het landschappelijk raamwerk gaat uit van beleid dat gericht is op buitengebied met landelijke functies. Daarentegen is de voorgenomen concentratie van zon- en windenergie in WZ5 een transformatie naar een energielandschap dat vraagt om een gebiedsontwikkeling.
   Het voorgestelde landschappelijke raamwerk oogt mager en de diverse koppelkansen worden onvoldoende ingezet en/of toegelicht.
   Het gaat hier om een verstedelijkingsopgave dichtbij de rivier en de kernen die meer vraagt dan alleen inpassing conform de aanbevelingen van het LOP.
   Het open landschap komt op veel grotere afstand te liggen van de kernen. De barrière werking is een aanslag op de leefbaarheid van de kernen Duiven en Westervoort.
   Een robuust landschappelijk raamwerk is noodzakelijk.
   Inzet op recreatief medegebruik is van belang: transformatie naar een gebied dat dooraderd wordt door verschillende soorten recreatieve routes (lopen, fietsen, evt. watergebonden).
   Gemist wordt een o.a. een recreatieve route van de Giesbeeksestraat/Jochemstraat naar de Brinkenweg / Lathumse Bandijk en langs de Wijde Wetering.
3. Alle mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik verdienen onderzoek.
   In de ruimtelijke studie is vooral verbetering van de biodiversiteit uitgewerkt.
   Te denken valt aan ook bv waterretentie, kleinschalige stadslandbouw/volkstuinen, recreatie/manege etc. zodat een landschapspark ontstaat met circulaire en duurzame economie als thema (bijv. Landschafspark Duisburg-Nord)
   Plant InnoFase (waterzuivering) niet weg maar betrek ze in deze ontwikkeling. Laat ze zich van hun beste kant tonen (voorkant i.p.v. achterkant).
   Maak een aantrekkelijk overgangsgebied naar Lathum voor uitloopfuncties voor de omliggende kernen.
4. Bij een dergelijke grootschalige gebiedsontwikkeling passen landschappelijke begrenzingen, zoals sloten, geen 2 meter hoge hekwerken.

5. Deze ontwikkeling vraagt om een overkoepelende en integrale visie voor het open komgebied ten noorden van de A12, zijnde een landschappelijk samenhangend gebied, waarin de energie-opgave met buurgemeenten wordt bezien naast andere ruimtevragen (verduurzaming landbouw, waterbuffering, uitloopgebied van aangrenzende gemeenten met verbindende langzaam verkeerroutes naar de Veluwe, ecologisiche verbindingen, implicaties doortrekken A15, etc.).
   Wat is de relatie met o.a. Rivierklimaatpark IJsselpoort, windturbines Angerlo?
   De kom functioneert als de longen van de KAN regio en de openheid blijkt zeer kwetsbaar. Betrek boeren in het gesprek.

UITVOERINGSSTRATEGIE LANDSCHAPPELIJK RAAMWERK

6. Een Uitvoeringsstrategie voor gebiedsontwikkeling ontbreekt.
7. Respondent adviseert eerst de hoofdstructuur te realiseren voordat de invulling met zon en wind start. Hierdoor blijft het open landschap afleesbaar voordat het zich vult met zonnevelden.
8. De bestaande infrastructuur bestaat uit smalle wegen.
   Wat is de ontginningsas van het gebied? Kan deze as een nieuwe, aantrekkelijke en misschien zelfs wel een hoger gelegen hoofdroute door het gebied worden (bijvoorbeeld een dijk als ontwerpmiddel)?
9. Tekstvoorstel p. 14: '… wordt van initiatiefnemers verwacht dat hun project een goed landschappelijk inpassingsplan met ruimtelijke kwaliteiten bevat…..'.

INPASSINGSPRINCIPES ZONNEVELDEN

10. Positief is de keuze voor (gedraaide) noord-zuidopstelling vanwege de bereikbaarheid van de bodem voor zon en regen (bodemleven).
11. Op p. 18 staat: de hoogte van de zonnepanelen is maximaal 1.80 meter. Deze hoogte past bij het open karakter van het kommenlandschap.
    Respondent geeft aan dat dat alleen klopt bij de randvoorwaarden voor afstand tussen openbare weg en het eerste zonnepaneel. 1.80 meter is boven ooghoogte, 1.50 onder ooghoogte. Om het open kommenlandschap afleesbaar te maken moeten de bomenrijen in de verte zichtbaar zijn. Daar voldoen niet alle profielen aan.
    Respondent geeft aan dat er is gekozen voor 'groene gangen'. Men zal kijken naar struweel boven ooghoogte op korte afstand, naar de lucht of toppen bomen. De openheid zal hierdoor niet afleesbaar zijn.
    Respondent adviseert grotere afstanden (betekent minder energieopbrengst) of een maximale hoogte van 1.50 meter, boven ooghoogte. Deze hoogte is beter passend in het open kommenlandschap. Dat betekent aanpassing van de energieproductie.
12. Struweel van 5 meter hoog en breed is niet passend in het kommenlandschap. Deze hoogte belemmert het vergezicht.
    In een energielandschap mogen zonnevelden op afstand best gezien worden. Beplanting en beheer om zicht op stellages te ontnemen die niet hoger wordt dan hoogte zonnepanelen.
13. Onwenselijk om struweel te plaatsen ter hoogte van de langgerekte, noord-zuid gerichte perceelgrenzen om oorspronkelijke landschap afleesbaar te maken.
14. Onderverdeling zonnevelden in 10 ha te grootschalig. Aansluiten bij huidige perceelgrootte van 2,5 tot 4 ha (60-100 meter breed).
15. P. 15: verhouding 80-20 verduidelijken. Wat hoort bij techniek?
16. Respondent adviseert een percentage op te nemen voor blijvende natuur- en landschapsversterking, bv 10%. De begrenzing van het landschappelijk raamwerk is niet duidelijk aangegeven.

INPASSINGSPRINCIPES WINDTURBINES

17. Er is weinig aandacht voor de ruimtelijke impact van windturbines.
    Iets terug doen voor het landschap (natuur en cultuurhistorie) kan acceptatie vergroten.

18. Windturbines zijn landschap overstijgend. Ze zijn ruimtelijk niet in te passen.
19. De groepering van windturbines in WZ5 zal altijd visueel onrustig beeld geven. Voorkom erger. Advies om nieuwe windturbines op dezelfde hoogte te houden als de nog te plaatsen windturbines van het waterschap (scenario 1 en 2).
20. Onderzoek de ruimtelijke impact in de landschap overstijgende gebieden, met name bij woningen en vanuit waardevolle gebieden en landschappen.
21. P. 16 beleidskader, stap 2: 'in gesprek met omgeving'
    'omgeving' definiëren. Advies om bij windturbines 10 maal tiphoogte aan te houden.
22. Projectgebied bij zon- en windinitiatieven definiëren. Bij wind zou het WZ5 kunnen zijn.
23. Goede visualisaties geven een realistisch beeld.
24. Hoe groter de impact, hoe groter de landschapspijn, hoe meer landschappelijke en kwaliteitsbijdragen verwacht mogen worden, zowel binnen als buiten het projectgebied. Pleit voor een apart Landschapsfonds op te richten om landschappelijke en kwaliteitsbijdragen te borgen en te realiseren.

RICHTLIJNEN VOOR HET PROCES VAN CONCRETE INITIATIEVEN

25. P. 16 beleidskader. De richtlijnen voor het proces van concrete wind- en zonprojecten zijn in dit hoofdstuk nog onvoldoende beschreven. Dit geldt met name voor windprojecten. Aanvulling met onder andere eerdergenoemde punten is wenselijk.
26. P. 16 beleidskader, stap 3: "De gemeente toetst het projectvoorstel aan het beleidskader" In deze fase zal de commissie Ruimtelijke Kwaliteit en de Erfgoedcommissie om een onafhankelijk advies gevraagd worden in het kader van de omgevingsvergunning. Bij voorkeur worden de commissies, in mandaat, in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken (stap 2) om tijdig de ruimtelijke kwaliteit te borgen. Een vermelding bij stap 2 en 3 is wenselijk.

<u>Reactie gemeente</u>

1. De keuze van de gemeenteraad voor clustering en concentratie is in mei 2020 al genomen. Dit was ook het vertrekpunt vanuit de lokale inbreng in de RES 1.0. En dit is ook opgenomen in de (ontwerp) Omgevingsvisie.

LANDSCHAPPELIJK GROENBLAUW RAAMWERK

2. Het landschappelijk raamwerk is gebaseerd op de onderliggende landschapsstructuren: de wegen en weteringen. Dit zijn de structuren die het verhaal vertellen van het ontstaan van het landschap in Duiven. In het kommenlandschap zijn die landschapsstructuren zichtbaar door de begeleidende beplanting.
   In het Landschapsontwikkelingsplan en het (ontwerp-)Omgevingsvisie Duiven is de ambitie vastgelegd dat de oude landschapsstructuren als landschappelijk raamwerk versterkt worden met beplanting.
   De zonnevelden moeten zich gaan voegen binnen het casco van het landschappelijk raamwerk. Dat is het uitgangspunt in het ruimtelijke beleidskader.
   Het is evident dat zonnevelden een grote invloed zullen hebben op de beleving van het landschap. Maar het landschappelijke raamwerk zorgt er voor dat de oorspronkelijke structuren van het landschap duidelijk herkenbaar en beleefbaar blijven.
   Het landschappelijk raamwerk is een blijvende versterking van het landschap waar de zonnevelden een tijdelijk karakter hebben.
   In het landschappelijk raamwerk is plaats voor een recreatieve route. Het raamwerk legt een verbinding met de hoofdgroenstructuur van het bedrijventerrein. Hierin is een aaneengesloten groene wandelroute van noord naar zuid, bijvoorbeeld vanaf de Giesbeeksestraat naar de Bandijk, zeer goed mogelijk, net als een wandelroute langs de Wijde Wetering. Dit recreatieve medegebruik is een van de nevendoelen van het landschappelijke raamwerk en wordt in overleg met belanghebbenden uitgewerkt. De

bestaande wegen zijn en blijven toegankelijk voor fietsen. De Giesbeeksestraat en de Galstraat zijn opgenomen in het fietsknooppuntennetwerk. Dat blijft zo.
De potentiële wandelroutes zullen in de kaart van het landschappelijk raamwerk worden opgenomen.
De gemeenteraad van Duiven heeft in 2020 bewust gekozen voor clustering van zon en wind in dit gebied. In de RES is deze keuze overgenomen. Door de keuze van clustering in één gebied wordt versnippering met een lappendeken van ontwikkelingen door de hele gemeente heen voorkomen.

3. Mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik voor allerlei andere doeleinden zijn niet onbeperkt. Wel is er voor gekozen om een andere belangrijke opgave, namelijk versterken van de biodiversiteit, in het gebied mee te nemen. Recreatief medegebruik kan bij de uitwerking van het landschappelijk raamwerk een plek krijgen.
   Het beleidskader biedt voldoende ruimte voor innovaties in eventueel landbouwkundig medegebruik en waterretentie.
4. In het ruimtelijk beleidskader wordt aangegeven dat hekwerken zo beperkt mogelijk moeten worden toegepast en dan met een agrarisch uitstraling. De bestaande kavelsloten en watergangen langs wegen worden toegepast als landschappelijke begrenzingen. Eventuele hekwerken kunnen worden ingepast in de afschermende beplanting.
5. De keuze voor dit zoekgebied vloeit voort uit regionale afspraken. De gebiedsuitwerking is aan de lokale gemeente. Er is daarin inderdaad afstemming gezocht met buurgemeenten. Maar elke gemeente blijft een eigen bevoegd gezag houden met een eigen besluitvorming.

UITVOERINGSSTRATEGIE LANDSCHAPPELIJK RAAMWERK

6. De gemeente Duiven houdt de regie over de gebiedsontwikkeling en maakt daarvoor afspraken met de toekomstige ontwikkelaars.
7. Het landschappelijk raamwerk zal gelijktijdig met de ontwikkeling van energiewinning in het gebied plaatsvinden.
8. Zoals in antwoord 2 wordt aangegeven zijn de oorspronkelijke landschappelijke structuren de basis voor het landschappelijk raamwerk. Juist door het versterken van deze structuren is het landschap beter leesbaar.
   De Wijde Wetering is de natuurlijke as in het gebied. Dat wordt versterkt door de aanleg van brede groene zones langs de watergang.
   De iets later aangelegde Nieuwgraafsewetering wordt beter beleefbaar door de aanleg van een natuurvriendelijke oever.
   De oude wegen worden beter zichtbaar door aanleg - of aanvullen van bomenrijen.
   De aanleg van een nieuwe dijk is niet passend in het kommenlandschap wat het in de basis blijft.
9. De tekstsuggestie wordt overgenomen. De tekst wordt veranderd in "…wordt van initiatiefnemers verwacht dat hun project een goed landschappelijk inpassingsplan met ruimtelijke kwaliteiten bevat…"

INPASSINGSPRINCIPES ZONNEVELDEN

10. De opmerking is voor kennisgeving aangenomen.
11. Zoals eerder aangegeven in punt 2 is er gekozen voor clustering van de energieopwekking in dit zoekgebied. Daarbij is wel een ruime afstand aangehouden van zonnevelden tot wegen en watergangen, ingevuld door open bloemrijk grasland en afschermende beplanting. De hoogte van de zonnepanelen is maximaal 1.80 meter, 1.50 meter is ook mogelijk.
12. Deze opmerking is terecht. Doel van de beplanting langs de zonnevelden is enerzijds afscherming van de stellages van de zonnepanelen, anderzijds de bevordering van de biodiversiteit. Voor de beplanting is een hoogte van 1.50-1.80 voldoende. Met de soortkeuze en beheer moet daarmee rekening gehouden worden.

13. Voor de noord-zuid gerichte perceelgrenzen wordt aangegeven dat de (bestaande) kavelsloten met de daarlangs karakteristieke rietbeplanting als natuurlijke grens van de zonnevelden.
14. De grootte van 10 hectare is opgenomen als maximum. Wij zijn van mening dat dit een landschappelijk aanvaardbare grootte is die past bij de keuze voor concentratie van energieopwekking in dit gebied. Wel is voorwaarde dat wordt aangesloten bij de onderliggende, langgerekte verkavelingsstructuur
15. Onder 'techniek' wordt verstaan de zonnepanelen en daarmee samenhangende installaties en bouwwerken.
16. Voor dit gebied wordt uitgegaan van een kwalitatieve bijdrage aan het landschap in de vorm van een robuust landschappelijk raamwerk.
    Voor de Giesbeeksestraat, Kosterstraat, Galstraat en Kievitstraat bestaat het uit bomenrijen. Langs de Wijde Wetering is dat een zone aan weerszijden van de watergang, zo mogelijk met een natuurvriendelijke oever. Langs de Nieuwgraafsestraat een bomenrij en een natuurvriendelijke oever. Zie ook de profielen in het rapport.
    De exacte invulling wordt nader uitgewerkt in overleg met belanghebbenden.

INPASSINGSPRINCIPES WINDTURBINES

17. We erkennen dat windturbines een grote impact hebben in het gebied. In de bijlage van het SAB-rapport zijn visualisaties van windturbines met een verschillende hoogte opgenomen. Daarin is te zien dat turbines van ver zichtbaar zullen zijn. Dit is een onvermijdelijk gevolg van deze vorm van energieopwekking
    Versterking van het landschappelijk raamwerk is een blijvende bijdrage aan het gebied.
18. De beperkte mogelijkheden voor plaatsing van windturbines zijn in dit gebied bepalend voor de keuze voor een locatie.
    Ruimtelijke inpassing richt zich vooral op maatregelen op het maaiveld.
    Een strakke lijnopstelling is in dit gebied niet mogelijk. Wel moet zoveel mogelijk een lijnopstelling ten opzichte van de bestaande en vergunde turbines benaderd worden.
19. We begrijpen de zorg om de visuele onrust. Dit gebied is een concentratie gebied, waarbij we gaan voor maximale opbrengst en clustering ter voorkoming van versnippering elders in het landschap met verspreid liggende zonneparken en windmolens.
20. Bij een concreet verzoek voor de plaatsing van een windturbine in het zoekgebied zal dit onderdeel zijn van de benodigde onderzoeken.
21. Het advies om in geval van windmolens als directe omgeving de maat van '10x tiphoogte' op te nemen, wordt overgenomen.
22. Het zoekgebied in de gemeente Duiven zoals dat gedefinieerd is in de RES regio Arnhem – Nijmegen is zoekgebied WZ5. Op p. 4 van het ruimtelijk beleidskader is het zoekgebied aangegeven.
23. Bij de visualisaties in het rapport zijn foto's van Google Maps als basis genomen. Er zijn 3D visualisaties mogelijk. Bij toekomstige initiatieven zullen deze visualisaties waarschijnlijk gebruikt worden om een realistisch beeld te geven.
24. We willen nu niet het 'middel' landschapsfonds voorschrijven. Ontwikkelaars doen zelf een substantiële bijdrage in realisatie van het landschappelijk raamwerk. Dat kan door rechtstreeks te investeren of via een collectief beheerd fonds. En in specifieke gevallen is het denkbaar dat de ontwikkelaar voorkeur heeft voor een bijdrage aan de gemeente.

RICHTLIJNEN VOOR HET PROCES VAN CONCRETE INITIATIEVEN

25. Alles wat we in deze reactienota aangeven om aan te passen, wordt aangepast in het beleidskader.
26. We willen de erfgoedcommissie/Gelders genootschap graag in het voortraject betrekken, dus ook in de ontwerpfase(fase3). Ook voor de adviescommissies geldt vanzelfsprekend dat het gemeentelijk beleidskader daarbij leidend is.

Advies Provincie Gelderland

Het ontwerp beleidskader en ruimtelijke studie

In het ontwerp beleidskader initiatieven zon en wind schetst u voorwaarden die de gemeente Duiven stelt aan initiatiefnemers op het gebied van zonneparken en windmolens in het gemeentelijke voorkeursgebied van de gemeente Duiven. Hierbij gaat het om het gebied rondom bedrijventerrein InnoFase/Centerpoort-Noord. Wij vinden het mooi om te zien dat u beleid heeft opgesteld voor de opwek van energie in uw gemeente en dat u ruimte geeft aan participatie. Graag maken wij gebruik van de mogelijkheid om te reageren op het ontwerp beleidskader en daarover advies uit te brengen.

Voorkeurslocatie en ruimtelijke claims

In uw ontwerp beleidskader beschrijft u de voorkeur voor de locatie voor de opwek van energie op en rondom bedrijventerrein InnoFase/Centerpoort-Noord. U heeft een onderzoek laten doen naar de potentieel geschikte gebieden voor de opwek van energie binnen uw gemeente. Dit is ook op te maken uit het rapport van Arcadis “verkenning naar mogelijke locaties grootschalige opwek”. Hieruit volgen meerdere geschikte locaties. Na een participatietraject is er voor gekozen om het gebied op en rond InnoFase/Centerpoort-Noord aan te wijzen als voorkeurslocatie. In het ontwerp beleidskader geeft u echter ook aan dat direct in aansluiting op het bedrijventerrein Centerpoort-Noord in de toekomst mogelijk sprake is van uitbreiding van het bedrijventerrein.

1. Verzoek

Wij worden graag door u geïnformeerd over hoe deze ruimtelijke claims, namelijk de uitbreiding van bedrijventerrein Centerpoort-Noord en de ruimte voor energie opwek, zich tot elkaar verhouden.

Ganzenrustgebied

In en rondom het zoekgebied InnoFase/Centerpoort-Noord bevindt zich een ganzenrustgebied. In gebieden die zijn aangewezen als ganzenrustgebied staat het rustgebied voor overwinterende ganzen centraal. In deze gebieden moeten ruimtelijke ontwikkelingen worden getoetst aan de provinciale verordening. Voor de vraag of een nieuwe activiteit of ontwikkeling binnen een ganzenrustgebied kan plaatsvinden is de locatiekeuze bepalend. Gezocht moet worden naar die locatie in het rustgebied waar de nadelige gevolgen zoveel mogelijk worden beperkt.

2. Advies

Om de meest optimale locatie te bepalen is onderzoek naar de rust en foerageermogelijkheden van de ganzen nodig. Uit het onderzoek moet blijken hoe de ganzen het rustgebied gebruiken, waar de concentratie ganzen hoog of laag is, waar de ganzen eten en rusten en waar bestaande activiteiten zijn binnen het rustgebied. Wij adviseren u hier rekening mee te houden bij concrete initiatieven binnen het ganzenrustgebied.

Brief zonne-energie in Gelderland en provinciaal beleid

Op 2 december 2020 heeft ons college van Gedeputeerde Staten van Gelderland u een brief gezonden om aandacht te vragen voor de ontwikkeling en locatiekeuze van zonne-energie in Gelderland. Als vervolg hierop zijn in actualisatie 8 van de omgevingsverordening benoemd welke punten door de provincie van belang zijn bij de locatiekeuze voor initiatieven. Dit zijn:

- De behoefte aan energieopwekking met zonne-energie;
- De mogelijkheden om binnen het stedelijk gebied en op daken van gebouwen in die behoefte te voorzien;

- De mogelijke nadelige gevolgen voor de ruimtelijke kwaliteit van gebieden of locaties waar zonneparken mogelijk zijn;
- De samenhang met het omliggende landschap;
- De consequenties voor het elektriciteitsnetwerk;
- Het huidige grondgebruik.

3. Advies

Wij adviseren u dan ook om bij concrete initiatieven en ontwikkelingen die passen binnen uw beleidskader met deze punten rekening te houden.

Reactie gemeente

1. Als de gemeente begin 2022 besluit tot medewerking aan een uitbreiding met 15 ha. van Centerpoort-Noord dan blijft er in dit gebied potentie voor de opwek van zonne-energie op gebouwen. Bij de uitgifte worden duurzaamheidseisen aan bedrijven gesteld.
2. De gemeente Duiven is zich bewust van het ganzenrustgebied. In de ruimtelijke studie is een eerste verkenning van de mogelijkheden tot het plaatsen van zonnevelden en windturbines gedaan. Hierbij is ook aandacht besteed aan rustgebieden voor winterganzen. Ook in het beleidskader wordt naar de Omgevingsverordening verwezen. Op concreet projectniveau en met nader onderzoek en eventueel te nemen maatregelen dienen initiatiefnemers te onderbouwen dat er geen overwegende beletselen zijn.
3. Dit advies neemt de gemeente ter harte. In hun projectvoorstel en de ruimtelijke onderbouwing zullen initiatiefnemers moeten onderbouwen hoe hun project in lijn is met de provinciale omgevingsverordening. Dit wordt toegevoegd in het beleidskader.

Advies Gemeente Rheden

1. Continuering overleg

Wij willen onze willen onze waardering uitspreken over de wijze waarop de gemeente Duiven onze gemeente heeft betrokken bij de ontwikkeling van de ruimtelijke studie zon en wind en de bovengemeentelijke afstemming over het 'regionale zoekgebied wind-zon' (WZ. 5) in Duiven en het nabij gelegen 'verkenningsgebied extra windturbines' de Beemd-Velperwaarden (RES 1.0). Daarvoor onze hartelijke dank. Wij zien dit als een mooi begin van bestuurlijke en ambtelijke samenwerking over deze gebieden en wij zetten dit graag in de komende jaren met u voort.

2. Lokale en regionale clustering

Zowel in het ontwerp beleidskader als de ruimtelijke studie wordt gesproken over 'clustering'. (p. 14-15 ontwerp beleidskader en p. 9 ruimtelijke studie). Over de reikwijdte van deze clustering hebben wij een opmerking. Wij zien in de stukken graag terug dat de clustering verder reikt dan de gemeentegrenzen van Duiven. Het 'verkenningsgebied extra windturbines' de Beemd-Velperwaarden zoals bij u bekend, sluit hier op aan. Dit vraagt bij zowel de uitwerking van het regionale zoekgebied WZ. 5 als het te onderzoeken verkenningsgebied de Beemd-Velperwaarden afstemming over de ruimtelijke, milieutechnische, landschappelijke en maatschappelijke impact.

3. Borging regionale afspraken

Met het benoemen van deze ruimtelijke relatie borgen wij de ruimtelijke afspraak groepering windturbines' uit de Regionale Energie Strategie 1.0 (RES 1.0) en spelen wij in op de provinciale brief (d.d. 19 januari 2021) aan de Regio Arnhem Nijmegen waarin het gebied Duiven-Doesburg-Westervoort-Rheden-Zevenaar expliciet is genoemd als kansrijk cluster voor windenergie. Betrokken partijen worden gevraagd elkaar hierover op te zoeken. Daarnaast heeft de gemeente Rheden in het vastgestelde beleidskader Energie en Landschap (d.d. juni 2021) aangegeven zoveel mogelijk aan te sluiten bij regionale clusters. Over de afstemming tussen WZ.5 en het verkenningsgebied de Beemd-Velperwaarden blijven wij graag met u in gesprek met dien verstande dat wij er ons van bewust zijn dat de gemeentelijke processen in tempo en dynamiek

van elkaar verschillen.

4. Betrokkenheid inwoners

Wij zijn blij dat u de inwoners van Velp als belanghebbende gaat betrekken bij mogelijke projecten (ontwerp beleidskader, p. 9). Uiteraard zullen wij in overleg met u ook Duiven betrekken bij ontwikkelingen ten aanzien van het verkenningsgebied de Beemd-Velperwaarden.

Reactie Gemeente Duiven

1. De gemeente Duiven waardeert het dat gemeente Rheden een reactie heeft ingestuurd en zet ook graag de bestuurlijke en ambtelijke afstemming voort.
2. De clustering heeft in eerste instantie betekenis op de lokale schaal van de gemeente Duiven. In onze gemeente is er sprake van één clustergebied dat zich bevindt in het regionale zoekgebied WZ5. Dat zoekgebied grenst inderdaad aan een 'verkenningsgebied' in Rheden. Zoals bekend is het niet zeker dat dit verkenningsgebied de status als RES-zoekgebied zal krijgen. Dat komt aan de orde in het traject naar de RES 2.0. Dan zal ook de relatie met bestaande zoekgebied WZ5 aan de orde zijn.
3. De gemeente Duiven vindt dit eveneens belangrijk en blijft hier graag met de gemeente Rheden en andere partners over in gesprek.
4. Er wordt van initiatiefnemers verwacht dat ze belanghebbenden, conform het beleidskader, blijven betrekken. De gemeente Duiven vindt dit belangrijk. Wij zijn blij om te horen dat gemeente Rheden ook de inwoners uit gemeente Duiven zal betrekken bij de eventuele ontwikkelingen t.a.v. het verkenningsgebied de Beemd-Velperwaarden.

4. Zienswijzen en beantwoording

Respondent 1
Zienswijze/reactie De respondent geeft aan dat het aan zijn/haar hart gaat dat kostbare grond besteed wordt aan zonneparken, terwijl er mensen zijn op de wereld die honger lijden. Daarnaast wordt aangegeven dat, als we toch grond willen besteden aan duurzaam worden, we beter een bos kunnen planten en zonnepanelen op dak van gebouwen te leggen, zoals het gemeentehuis en scholen.
Reactie gemeente De gemeente onderschrijft het belang dat er zorgvuldig met de grond om gegaan dient te worden. Om de doelen van het klimaatakkoord en de RES te halen is echter óók opwekking van zonne-energie op land als opgave noodzakelijk. Náást de opgave om veel meer zonnepanelen op daken te realiseren.

Respondent 2
Zienswijze/reactie De respondent geeft aan de voorkeur te hebben voor het plaatsen van zonnepanelen op daken en zo het groen te behouden. Daarnaast wordt benoemd dat windturbines storend zijn in het landschap en dat deze beter op zee geplaatst kunnen worden. De reactie benadrukt het belang van woongebieden en de bewoners.
Reactie gemeente Zie antwoord respondent 1. Naast windturbines op zee, zijn ook windturbines op land nodig om de ambities te behalen. Bij de inpassing van windturbines is goede landschappelijke inpassing en het gesprek met de omgeving belangrijk. Dit beleidskader stelt hier voorwaarden aan.

Respondent 3
Zienswijze/reactie 1. Indieners komen op voor de belangen van de bewoners aan de Kievitstraat. Zij vinden dat tot nu toe onvoldoende gewicht is toegekend aan deze belangen. Zij zijn van mening dat de gemeente al op een eerder moment met hen gesproken zou moeten hebben. Insprekers hebben nu al zicht op vier windturbines en daar komen binnenkort nog twee nieuwe turbines bij van het Waterschap. Zij maken zich zorgen over de grote hoeveelheid zonneparken die op én naast hun percelen zijn geprojecteerd. 2. De insprekers zijn van mening dat te veel agrarische gronden verloren dreigen te gaan aan zonnepanelen. Bovendien geven zonneparken in hun directe omgeving visuele hinder en verlies aan landschapskwaliteit. 3. Als suggestie voor het gemeentelijk Beleidskader wind/zon geven zij het voorbeeld van het beleid gemeente Olst-Wijhe in overweging: daar is als voorwaarde gesteld dat alleen medewerking wordt verleend als de ontwikkelaar een akkoord heeft van alle direct omwonenden.

Reactie gemeente

1. De gemeente respecteert de belangen van bewoners van het gebied. Bij behoefte aan extra gesprek staat de gemeente hier voor open.
   De gemeente heeft in 2019 een participatietraject doorlopen over de verschillende potentiële locaties binnen de gemeente. Hier is voorkeursgebied InnoFase/Centerpoort-Noord ook aan de orde gekomen. De gemeente heeft daarnaast een informatiebijeenkomst specifiek voor de grondeigenaren georganiseerd. Bij concrete initiatieven is het aan de initiatiefnemers om het gesprek met bewoners te voeren.
2. De gemeente neemt kennis van deze zorg en heeft begrip voor de belangen van bewoners van het voorkeursgebied. Het toevoegen van zonne- en windenergie heeft visuele gevolgen. Door het opstellen van het beleidskader schept de gemeente voorwaarden voor een gedegen proces rondom initiatieven en de landschappelijke inrichting. Het is aan de initiatiefnemers om aan te tonen hoe hun initiatief zorgvuldig ingepast kan worden en hier nader over in gesprek te gaan met o.a. de bewoners van het gebied.
3. Bij initiatieven voor duurzame energie opwekking is een zorgvuldige belangenafweging essentieel (zeker ook de belangen van de bewoners van het gebied). De gemeente kan niet vooraf toezeggen welke belangen hier de doorslag in geven.

Respondent 4

Zienswijze/reactie

Bijlage A: Ruimtelijke studie

1. Uitgangspunten/Beperkingen (p. 7): Van de RWZI ligt een persleiding in oostelijke richting. De consequenties hiervan m.b.t. het beoogde zonnepark zijn niet in kaart gebracht en in het document opgenomen, hetgeen wij een grote omissie vinden en gecorrigeerd dient te worden.
2. Landschappelijk Raamwerk (p. 9, 10, 12): er wordt niet aangegeven wat de ruimtelijke impact is van de ondergrondse infrastructuur. Wij verzoeken dat alsnog te doen.
3. Op de kaart op p. 10 staat een bomenlaan aan de Nieuwgraafsestraat getekend. In Duiven is van een bomenlaan nog geen sprake. Gaat de gemeente deze bomenlaan aanleggen?
4. Is m.b.t. hetgeen vermeld staat op de ecologische kaart op p. 12 recentelijk onderzoek gedaan naar vleermuizen, roeken, zangvogels, vlinders, kleine vogels en kleine zoogdieren? Zo ja, dan verzoeken wij de gemeente deze informatie aan ontwikkelaars te verstrekken. Zo nee, waarom staat dit op deze kaart vermeld? Overigens missen wij andere belangrijke fauna, zoals roofvogels, reigers, ooievaars en ganzen met hun impact t.a.v. windturbines en onderliggende zonnevelden.
5. Ruimte voor biodiversiteit (p. 13-14): De groenstructuur op en langs het bedrijventerrein vermeldt op p. 14 de verantwoordelijkheid van de gemeente en niet die van de ontwikkelaar, zo ook over de bomen langs de verschillende straten. Wij verzoeken de gemeente dit te bevestigen.
6. Mogelijke locaties van zonnevelden (p. 16): de totale omvang van de mogelijke locaties is ca. 93 ha bruto. Los van de vraag of alle perceeleigenaren hieraan mee willen werken, vragen wij ons af of het adviesbureau of de gemeente een minimum-maximum bandbreedte qua bruto omvang stelt? Indien dit het geval is verzoeken wij deze bandbreedte m.b.t. de vier locaties – Nieuwgraafsestraat Noord, Nieuwgraafsestraat Zuid, Wijde Wetering Zuidwest en Wijde Wetering Zuidoost. Nergens staat vermeld wat de impact van de dalende SDE++ en de afstand van het onderstation op de (totale) omvang van het zonnepark InnoFase heeft. Dat is een omissie die gecorrigeerd dient te worden.
7. Zon en Wind in het Zoekgebied/Zon in het Zoekgebied (p. 17): waarom is er in de eerste alinea sprake van eerste mogelijkheden? Het voordeel van een oost-westopstelling, namelijk de momenten waarop pieken in de energielevering van panelen naar het net

komen (2x bij oost-west en 1x bij zuidopstelling), is niet aangegeven noch de negatieve impact t.a.v. grondkwaliteit!

8. Zon en Wind in het Zoekgebied/Wind in het Zoekgebied (p. 18): Waarom staat in de derde kolom niet de (negatieve) impact van lage/hogere windturbines t.a.v. onderliggende zonnevelden vermeldt? Wij verzoeken deze aanvulling toe te voegen. Ook staat niet in de eerste kolom de (negatieve) impact van de huidige vier bestaande windturbines (en de toekomstige vervanging) t.a.v. de onderliggende zonnevelden zal zijn. Wij verzoeken ook deze informatie toe te voegen.
9. Inpassingsprincipes Zon en Wind/Indicatie Inpassing Zonnevelden (p. 24): onderliggende infrastructuur (gas- en persleidingen) en de implicaties daarvan zijn niet in deze kaart aangegeven. De kaart dient dus aangepast te worden. Welke afstanden tussen windturbines en zonnepanelen moeten ontwikkelaars rekeninghouden?
10. Inpassingsprincipes Zon en Wind/Inpassingsprincipes Zonnevelden (p. 25-26): is een zonneveld alleen de opstallen binnen het hekwerk of ook de groene ruimte tussen de rijen panelen? Waarom moet (regen)water worden opgevangen? Wij snappen dit niet. Infiltratie in de bodem en natuurlijke afwatering via de weteringen vindt plaats via de tussenliggende watergangen/lopen. Er is geen verharding, dus geen kolken, noch riool.
11. Zijn de principes voor inpassing vermeld op p. 27-34 een harde eis of een gewenste indicatie? Waarom laat men dat niet over aan de landschapsarchitect van de ontwikkelaars i.s.m. landschapsarchitect van de gemeente? De creativiteit van landschapsarchitect van de ontwikkelaars wordt daardoor niet beperkt. Wij verzoeken dit aan te passen! M.b.t. p. 34 merken wij op dat wat hier voorgesteld wordt, niet rijmt met wat Het Gelders Landschap onder Kommenlandschap verstaat!
12. Scenario's Zon en Wind/Energiepotentie in drie scenario's (p. 35): wat wordt met het WTG oppervlak op deze kaarten bedoeld? Waarom staan die dan niet reeds bij de bestaande vier windturbines ingetekend?
13. Scenario's Zon en Wind (p. 37-38): in totaal zijn er 13 velden geselecteerd die beschikbaar worden geacht voor zonne-energie. Zijn deze velden bindend (harde eis) of slechts indicatief? Argument is dat grondpercelen niet met deze indeling matchen. Om die reden kan het niet bindend zijn. En de grondeigenaar moet willen. Wij verzoeken dat in de tekst aan te passen! Zijn de tafelopstellingen bindend of indicatief? Wij pleiten voor het laatste en ontwikkelaars daarin niet te beperken! Een opstelling onder hoek van 20 graden is verledentijd. Eerder in de tekst was er sprake van 2 meter tussen-rijen afstand, nu staat er 2,5 meter. In deze context verwijs ik naar hetgeen in de vorige alinea is gesteld en dat hier niet te herhalen. M.b.t. het berekenen van de energieproductie hanteren wij nieuwe, meer geavanceerde systemen met een hogere opbrengst die tijdens aanvang bouw beschikbaar komen. M.a.w. de daadwerkelijke productie is in ons geval hoger dan aangegeven. De voetafdruk van de windturbines in de kaart van scenario 1 matcht niet met de 25 meter straal in de vorige p. genoemd. Het vierkant is hier groter getekend!
14. Effect van de bestaande vier windturbines: men heeft dit niet in de studie opgenomen, hetgeen gecorrigeerd dient te worden. Vervanging van de bestaande vier windturbines: men heeft dit niet in de studie opgenomen, hetgeen gecorrigeerd dient te worden.
15. Locatie en soorten windturbines: zonontwikkelaars hebben de voorkeur voor een minder aantal en hogere windturbines omdat deze minder impact (slagschaduw) op een zonnepark hebben.
16. Effecten van verschillende bouwfasen zon & wind: men heeft dit niet in de studie opgenomen, hetgeen gecorrigeerd dient te worden. Zonnepark wordt eerder gebouwd dan windpark en dat heeft implicaties.
17. Wat bedoelt de gemeente met: "plaatsing van zonnevelden zijn richtafstanden kleiner dan bij windturbines."

18. Potentiële energieproductie (p. 45-47): er wordt op p. 45 aangegeven dat in het oostelijk deel van het gebied een bedrijventerrein van ca 15 ha wordt ontwikkeld zonder dit op de kaart aan te geven. Wij verzoeken dat alsnog te doen.
19. Wij kunnen ons niet vinden in de zonnestroomproductie berekeningen, omdat de impact van de vier bestaande windturbines niet is meegenomen en van huidige systemen wordt uitgegaan. Wij missen ook de tijdsdimensie. Immers de ontwikkelingstijd van windparken zijn minimaal tweemaal langer dan voor zonneparken. Ook is geen verband gelegd tussen duurzame e-productie en e-vraag in de gemeente en RES-regio.
20. Bijlage 1 Gehanteerde Milieukundige Contouren (p. 49-51): wij missen de risicokaarten zoals vermeldt in de tabel op p. 50 in het rapport. Tevens missen wij de ondergrondse buisleidingen vermeldt in de tabel op p. 51 in het rapport.
21. Andere punten die wij in dit rapport missen zijn:

- Schade impact van windturbines m.b.t. het onderliggende zonneveld (b.v. ijsafzetting, wiekbreuk, brand, e.d.);
- Impact op de omvang van het totale zonnepark InnoFase als men niet voor windturbines kiest, zoals in omliggende gemeenten het geval is;
- Waarom de gemeente Zevenaar niet aansluitend wil meedoen hoewel zij zich in RES-regio verband daartoe wel verplicht heeft;
- De rol van de provincie m.b.t. 50+ MW energieparken;
- Netaansluiting (bijv. locatie, omvang en inbedrijfstelling van het nieuwe onderstation).

Bijlage B: Beleidskader

1. Scope/Andere technologie (p. 3): wij zien graag een bevestiging dat opslag, op/ontladen, conversie en e-management en andere soortgelijke technologieën niet worden uitgesloten. Liever nog dat innovatieve technologieën worden aangemoedigd, waarbij InnoFase, als Smart Energie Hub, wordt gedragen door gemeenten, provincie en RES en als regionaal voorbeeld dient.
2. Algemene voorwaarden/inleiding (p. 6): wij missen natuurinclusiviteit (biodiversiteit) en klimaatadaptatie in deze alinea.
3. Algemene voorwaarden/tijdsduur functie zon/wind opwek (p. 6): opbouw en afbouw duurt 2 x 6 maanden ofwel 1 jaar en verzoeken derhalve de omgevingsvergunning met 1 jaar te verlengen tot 26 jaar plus een verlengingsoptie van 5 jaar. Door intensieve landbouw is de grond verarmd. Ons natuurinclusieve zonnepark zorgt voor grondverrijking en willen dit niet terug brengen naar de oude verarmde staat. Er dient dus te staan dat initiatiefnemers aan grondverrijking moeten voldoen.
4. Algemene voorwaarden/economische haalbaarheid (p. 7-8): waarom moet de initiatiefnemer inzage in de economische haalbaarheid/business case geven? Is dit een eis of een wens? In hoeverre wil de gemeente inzage hebben?
5. Algemene voorwaarden/herkomst financiering (p. 8): verzoek om deze paragraaf explicieter te maken, te onderbouwen en te motiveren. Wat verstaat de gemeente onder de gehanteerde begrippen? Hoe gaat de gemeente om met de situatie als de financiering bij indiening van het initiatief nog niet (definitief) vaststaat?
6. Algemene voorwaarden/overleg (p. 8 -9 procesparticipatie): wat verstaat de gemeente onder het begrip omwonenden? Particuliere huishoudens die binnen de gemeente op 600-800 meter van het zonnepark wonen of ook bedrijven en instellingen? Overigens pleiten wij niet voor een bandbreedte van 600-800 meter van het zonnepark, maar voor een eenduidige afstand van 600 meter waarbij wij erop wijzen dat gemeenten 400 meter aanhouden. Het begrip stakeholders (belanghebbenden in het Nederlands) is breder dan de gemeente aangeeft. Het omvat natuur- en milieuorganisaties, VVV en andere belanghebbende organisaties.

7. Proces- en financiële participatie/inleiding (p. 9): eerste alinea laatste zin is niet af. Graag vernemen wij wat de gemeente onder de begrippen verstaat. Tevens vragen wij of dit eisen of wensen zijn? Wij vinden dat de gemeente te ver gaat in aan te geven dat het om obligaties moet gaan/gaat! Is het niet te taak, verantwoordelijkheid en bevoegdheid van de ontwikkelaar om te bepalen welke financieringsvorm wordt gekozen?
   Tweede alinea eerste zin klopt taalkundig niet.
   Derde alinea laatste zin verzoeken wij om een toelichting wat dit concreet inhoudt.
8. Proces- en financiële participatie (p. 9): zie opmerking over 600-800 meter bandbreedte hierboven. We verzoeken wat de gemeente bedoelt met afhankelijk van de zichtbaarheid in de laatste zin in de voorlaatste alinea? Dat deze omwonende in het zicht van het zonnepark wonen? Gaat het daarbij om het gehele zonneveld (van alle zonontwikkelaars tezamen) of om alleen het zonnepark van de desbetreffende ontwikkelaar? Betreft de laatste alinea alleen windturbines of ook zonnevelden?
9. Participatieplan (p. 9-10): is de gemeente ook toehoorder bij de omgevingsdialoog van de directe omgeving? Kan de gemeente voorbeelden van aanwijzingen geven, zoals vermeld staat in de eerste zin van de laatste alinea.
10. Proces- en financiële participatie (p. 10-11): m.b.t. de laatste alinea willen wij de gemeente aangeven dat een zonnepark een elektriciteitscentrale is en dat het ontwikkelen, bouwen en beheren van een zonnepark core business van de initiatiefnemer is. In deze context heeft een ontwikkelaar een eigen visie op zeggenschap. In de eerste alinea geeft de gemeente aan dat zij toetst of een optimale inspanning is verricht. Graag vernemen wij welke criteria hierbij gehanteerd worden en wat de gemeente onder een optimale inspanning verstaat. Verder vernemen wij graag wat de gemeente verstaat onder recht doet aan de wensen van de omgeving en wat een haalbare business case is.
11. Proces- en financiële participatie/lokaal mede-eigenaarschap (p. 11): Wat verstaat de gemeente onder eigendom productie-installaties? In de volgende paragraaf geeft de gemeente aan dat het om eigendom van de energieproductie gaat! Dit zijn tegenstrijdigheden.
12. Proces- en financiële participatie (p. 11): wat verstaat de gemeente onder een sluitende business case? In de eerste zin van de tweede alinea heeft de gemeente het over obligaties. Obligaties is vreemd en niet eigen vermogen. De laatste zin van de tweede alinea is onduidelijk wat het laatste deel betreft. Wij verzoeken de gemeente dat toe te lichten.
13. Proces- en financiële participatie/omgevingsfonds (p. 11): wij pleiten voor een onafhankelijk bestuur van dit fonds.
14. Proces- en financiële participatie/bovenwettelijke financiële ruimte (p. 12): op hetgeen in de derde alinea hebben wij reeds ons standpunt hiervoor gegeven. Gemakshalve verwijzen wij hierna.
15. Ruimtelijke inpassingsvoorwaarden/ruimtelijke studie... (p. 13): in de tweede paragraaf van dit schrijven hebben wij feedback gegeven op dit rapport. Gemakshalve verwijzen wij daarnaar toe.
16. Ruimtelijke inpassingsvoorwaarden/landschappelijk ‘groenblauw’ raamwerk (p. 13-14): in de vierde alinea van onder op p. 14 lezen we dat ook buiten het projectgebied wij in ons inpassingsplan rekening moeten houden met landschapsontwikkeling en-beheer. Graag vernemen waarom de gemeente dat wil en wat onder projectgebied en buiten wordt verstaan? De gemeente toetst op de mate van een effectieve en aantoonbare bijdrage aan het maatschappelijk raamwerk. Graag vernemen wij welke toetscriteria daarbij worden gehanteerd en hun wegingsfactor. Tot slot verzoeken wij de gemeente aan te geven wat onder effectieve en aantoonbare bijdrage wordt verstaan. Welke grondslag hanteert de gemeente wat er in de laatste zin van deze alinea staat beschreven.

17. Ruimtelijke inpassingsvoorwaarden/inpassingsprincipes zonnevelden (p. 15): zie opmerkingen die wij reeds in de ruimtelijke studie hebben gemaakt m.b.t. bovenstaand onderwerp. In de laatste alinea staat beschreven dat een project moet bestaan uit aaneengesloten kavels met zonnevelden. Wij willen dat veranderen dat in het totale zonnepark, dat de drie zonneparkprojecten omvat, alle kavels bij voorkeur aaneengesloten zijn. Dit voorkomt dat initiatiefnemers onderling grondposities moeten 'ruilen'!
18. Richtlijnen …/Inleiding (p. 16): graag vernemen wij voorbeelden van maatwerkeisen zoals in de laatste alinea staat vermeld.
19. Richtlijnen …/Overeenkomst (p. 16-17): graag ontvangen wij z.s.m. voorafgaand aan het indienen van het projectvoorstel een concept anterieure overeenkomst.
20. Richtlijnen …/Formele ruimtelijke procedure (p. 17): voorlaatste zin 2021 moet 2022 zijn.
21. De volgende onderwerpen ontbreken tot slot:

- Afstemming projectvoorstellen
- Faseverschil ontwikkeling zonnepark versus windpark (en de implicaties daarvan)
- Planning van processtappen
- Beoordelingscommissie (wie beoordeelt wat[1])
- Gewenste meerwaarden
- Gewenste innovaties
- Netaansluiting issue
- Gemeentelijk streven om ontwikkelaars de mogelijkheid te bieden om SDE-aanvraag najaar 2022 te kunnen indienen
- Smart Energy Hub link

Reactie gemeente

A Ruimtelijke studie

1. Ten behoeve van deze studie zijn de buisleidingen volgens de Risicokaart geraadpleegd. Deze zijn meegenomen in de analyse. Overige leidingen zoals persleidingen zijn inderdaad niet meegenomen. Alle factoren die meegewogen zijn in de analyse zijn weergegeven in de bijlage. De zonnevelden zoals deze nu zijn weergegeven, vallen buiten de richtafstanden van deze buisleidingen en de andere milieuaspecten. Bij een officiële aanvraag, dient uiteraard voldaan te worden aan alle veiligheidseisen.
2. De bestaande ondergrondse infrastructuur is, middels de risicokaart, meegenomen in de berekeningen. In toekomstige, concrete initiatieven voor zon en wind zal de ruimtelijke impact van ondergrondse infrastructuur in het landschappelijk inpassingsplan moeten worden opgenomen.
3. De bomenlaan langs de Nieuwgraafsestraat hoort bij het nog verder te ontwikkelen landschappelijk raamwerk. Het is een voorbeeld waarvan ontwikkelaars een substantiële bijdrage wordt verwacht. Over de bijdrage aan het landschappelijk raamwerk worden afspraken gemaakt met de ontwikkelaar(s).
4. Er heeft soortgericht onderzoek plaatsgevonden naar vleermuizen, roeken, winterrustgebieden en algemene broedvogels in het kader van de omgevingsvergunning voor de windturbines InnoFase. De rapportages zijn openbaar beschikbaar via ruimtelijke plannen.nl. Daarnaast is de kaart op p. 12 bedoeld als indicatie voor waar ecologische waarde in het gebied gecreëerd kan worden en voor welke soorten dit kan functioneren. Het is geen totaalbeeld van de effecten van de plannen op alle soortgroepen. Toetsing op

1

eventuele nadelige effecten op bijvoorbeeld roofvogels en ganzen zal per project in een toetsing Wet natuurbescherming verder beschouwd moeten worden.

5. De gemeente is verantwoordelijk voor de inrichting van het gemeentegroen direct grenzend aan het bedrijventerrein InnoFase/Centerpoort-Noord. Ontwikkelaars van zon en wind zullen een bijdrage moeten leveren aan overige delen van het landschappelijk raamwerk. De gemeente voert de regie en maakt hierover bij concrete initiatieven afspraken met de ontwikkelaars.
6. De gemeente stelt geen minimum-maximum bandbreedte qua bruto omvang.
7. Wij hebben de tekst in het rapport veranderd in 'eerste verkenning van de mogelijkheden'.
8. Deze opsomming is bedoeld om inzicht te verkrijgen in het verschil tussen de hoogtes. De effecten van de windturbines op de onder- en omliggende zonnevelden is wel meegenomen in de berekening naar de opbrengsten in het kader van een scenario afweging. Dit staat kort beschreven op p. 37.
9. Zie antwoord vragen 1 en 2. De voetafdruk waar in dit rapport rekening mee is gehouden staat beschreven op p. 37. Dit betreft een indicatieve waarde.
10. Met 'zonneveld' wordt bedoeld de zonnepanelen, de ruimte tussen de rijen en de ruimte voor alle technische voorzieningen die horen bij de zonnepanelen, bijvoorbeeld de transformatoren.
    Regenwater wordt inderdaad op een natuurlijke manier geïnfiltreerd in de bodem en afgevoerd via het bestaande watersysteem.
11. Het gaat in dit geval om een beleidskader met principes en uitgangspunten waarmee rekening moet worden gehouden bij de toetsing van voorstellen. Het is bedoeld om ecologische waarden en eenheid in de vormgeving van de zonnevelden te garanderen. Er zal altijd maatwerk mogelijk zijn. In het landschappelijk inpassingsplan worden de definitieve afspraken met de ontwikkelaar vastgelegd. Met beplanting die past in het kommenlandschap wordt inheemse beplanting bedoeld die hoort in de komgebieden.
12. Met 'WTG oppervlak' worden mogelijke locaties oor nieuwe windturbines binnen het zoekgebied bedoeld. Dit gebied is bepaald in de ruimtelijke studie. In de directe omgeving van bestaande windturbines is er geen potentie voor nieuwe windturbines.
13. De opbrengstberekening geeft een indicatie voor de energieopbrengst van diverse zonneparkscenario's. Het doel van deze analyse is om een afweging te maken tussen de gedefinieerde scenario's. De studie bevat diverse aannames met als doel om deze afweging te maken. Die aannames zijn geenszins normstellend voor de eventueel verdere ontwikkeling van zonne-energie.
    Voor de berekening van de potentiële opbrengst zijn per scenario alle mogelijke zonnevelden in het gebied geselecteerd. Dit betekent niet per se dat deze velden ook gerealiseerd gaan worden. De gebieden betreffen indicatieve locaties waarbij in deze fase grondeigendom niet als onderscheidende factor is meegewogen in de berekening.
    In de tekst staat inderdaad foutief 2,5 meter. Dit moet zijn 2 meter en wordt aangepast in het rapport.
14. De effecten van de vier bestaande windturbines zijn meegenomen in de raming van de energieopbrengst. De zogeffecten van de windturbines hebben invloed op mogelijk toekomstige windturbines. Dit is berekend in het windopbrengstmodel. Bij de bepaling van de zonopbrengst is met dit windpark rekening gehouden door zonnepanelen uit te sluiten op turbinelocaties en kraanopstelplaatsen. Ook zijn schaduweffecten op het zonnepark berekend.
    Er is vooralsnog geen scenario voorzien waarin het bestaande windpark Duiven wordt

vervangen. Dit windpark bestaat momenteel 7 jaar. Er is nog geen concreet zicht op een termijn wanneer de 4 windturbines worden vervangen.

15. De voorkeur van de respondent voor hoge windmolens is voor kennisgeving aangenomen.
16. Het RES-zoekgebied WZ5 kenmerkt zich door een combinatie van wind- en zonne-energie. Dat is positief vanuit zowel energie- alsmede ruimtelijke aspecten. In die gevallen waar een initiatief voor zonneparken zou samenvallen met een potentieel windturbinegebied (WTG) zal de gemeente beoordelen hoe er hiermee rekening wordt gehouden. Als een zon-initiatief een duidelijke belemmering zou vormen voor een reële windmolen-potentie, dan kan de gemeente besluiten op dat punt geen medewerking te verlenen
17. Richtafstanden betreffen vuistregels van afstanden van zon- en windparken tot bepaalde infrastructuur, objecten of andere functies. Voor windenergie worden deze richtafstanden vaak ingegeven door externe veiligheidsoverwegingen. Doordat externe veiligheid een minder grote kwestie is bij zonneparken, zijn de richtafstanden hierdoor lager.
18. De potentiële locatie voor uitbreiding van het bedrijventerrein ligt tussen de Kosterstraat en de Giesbeeksestraat. Dit wordt aangeduid op de kaart op p.45.
19. De uitgevoerde opbrengstberekeningen bevatten indicatieve waarden met algemene aannames en hebben als doel om een onderlinge afweging tussen scenario's te maken. De effecten van de vier bestaande windturbines zijn meegenomen bij de bepaling van de energieopbrengst. De zogeffecten van de windturbines hebben invloed op mogelijk toekomstige windturbines. Dit is berekend in het windopbrengstmodel. Bij de bepaling van de zonopbrengst is met dit windpark rekening gehouden door zonnepanelen uit te sluiten op turbinelocaties en kraanopstelplaatsen. Ook zijn schaduweffecten op het zonnepark berekend
    Voor beantwoording over de tijdsdimensie verwijzen wij naar voorgaand antwoord nr. 16.
20. De aspecten waarmee in deze eerste ruimtelijke studie rekening mee is gehouden zijn opgenomen in de bijlagen. Dit betreft een eerste indicatieve en niet-uitputtende studie om een beeld te krijgen van de mogelijkheden in het gebied en de daarbij horende energieopbrengsten. Bij een aanvraag dient te allen tijde alle wettelijke/ milieurechtelijke aspecten meegenomen te worden.
21. - Dit is geen zaak voor het beleidskader.
    - In deze studie is gekozen voor een optimalisatie van wind en zon samen
    - Het is niet aan de gemeente Duiven om uitspraken te doen over de gemeente Zevenaar.
    - Mocht blijken dat het gaat om een zonneproject met 50+MW, dan is de provincie vooralsnog bevoegd gezag.
    -De netaansluiting is inderdaad buiten deze studie gelaten. Vanzelfsprekend dient er voor de realisatie door de ontwikkelaar overleg plaats te vinden met de netbeheerder.

B Beleidskader

1. Er wordt in de tekst een passage over innovatie opgenomen. De gemeente staat open voor innovatie en wil ruimte bieden aan alternatieven. Daarnaast staat de gemeente in principe ook open voor oplossingen gerelateerd aan systeemefficiëntie. Ervaringen zullen gedeeld worden in RES-verband.
2. De betreffende opsomming is niet uitputtend. Wel worden klimaatadaptatie, biodiversiteit en recreatieve doeleinden opgenomen in deze tekst.
3. We zien een zonnepark als een tijdelijke invulling. De gemeente kiest ervoor om medewerking te verlenen voor een termijn van 25 jaar. De huidige bestemming van de betreffende gronden blijft gelden. In afwijking van deze bestemming kan gedurende een periode van 25 jaar een zonnepark worden geëxploiteerd.

4. Deze passage wordt aangepast. De initiatiefnemer hoeft geen inzage te geven in de businesscase, maar dient wel de financiële haalbaarheid van het plan aan te tonen.
5. Deze passage wordt aangepast. Het is begrijpelijk dat enkele elementen rondom de financiering bij het indienen van een eerste voorstel nog niet helemaal vast staan. We verwachten dat de gehele financiering bij de eventuele vergunningverlening voldoende vast staan. Hierover maken we afspraken, welke we vastleggen in een overeenkomst.
6. De gemeente is zich ervan bewust dat het begrip belanghebbenden breder is. Dit wordt aangepast in de tekst. Voor zonnevelden gebruiken we een vuistregel van minimaal 600 meter tot maximaal 800 meter. Deze straal wordt in overleg bepaald en is mede afhankelijk van de betreffende kavels, de ligging, wat er in de nabijheid is en de zichtbaarheid. De gemeente Duiven kijkt hier per geval in mee.
   Voor wind houden we 10x de tiphoogte als definitie van de omgeving, dit in lijn met de juridische uitspraak over belanghebbenden bij windparken.
7. De taalkundige opmerkingen worden verwerkt in het beleidskader.
   De begrippen procesparticipatie en financiële participatie zijn in de tekst reeds uitgelegd. Gemeente Duiven ziet procesparticipatie als eis. De gemeente verwacht dat ontwikkelaars zich maximaal inspannen om aan het streven van minimaal 50% lokaal eigendom te kunnen voldoen. We zien obligaties als een van de verschillende vormen van financiële participatie. Dit wordt ter verduidelijking aangepast in het beleidskader.
8. De eerste zin van de laatste alinea heeft betrekking op initiatieven voor windturbines en zonneparken. De belanghebbenden kunnen per initiatief verschillen, maatwerk is essentieel. De laatste zin heeft betrekking op initiatieven op windturbines. Zie ook antwoord 6.
9. De gemeente is geen toehoorder bij de individuele gesprekken met de directe omgeving. Bij bredere bijeenkomsten zal de gemeente als toehoorder aansluiten. Het is aan de initiatiefnemer om de bevindingen hiervan in verslaglegging vast te leggen.
   Een voorbeeld van een aanwijzing is bijvoorbeeld om een bepaalde belangenroep te betrekken in het participatieproces.
10. De gemeente begrijpt het belang van de ontwikkelaar. Dit betreft een kwalitatieve toetsing. De initiatiefnemer dient voor te leggen hoe de proces- en financiële participatie is uitgevoerd, wat de resultaten daarvan waren en hoe dit meegenomen is in het projectplan.
    Met een haalbare businesscase wordt bedoeld dat de initiatiefnemer de financiële haalbaarheid van het plan dient te onderbouwen.
11. De tekst wordt veranderd in lokaal eigendom.
12. Deze tekst wordt aangepast in het beleidskader. Financiële participatie hoeft niet per se in de vorm van obligaties. In de Participatiewaaier zijn de verschillende vormen van financiële participatie omschreven, deze lijn nemen we over in het beleidskader. Daarbij blijft het streven naar 50% lokaal eigendom en zeggenschap.
    Met een sluitende businesscase wordt bedoeld dat de initiatiefnemer de financiële haalbaarheid van het plan dient aan te tonen. Deze passage wordt aangepast.
13. In de tekst van het beleidskader is reeds opgenomen dat er een onafhankelijk bestuur kan worden aangesteld.
14. Reeds beantwoord in onderdeel A.
15. Idem
16. De gemeente kiest voor clustering van zon en wind in dit zoekgebied. Tegelijkertijd dient het landschap en de biodiversiteit versterkt te worden. Daarom wordt van de ontwikkelaars een bijdrage in het landschappelijke raamwerk en een landschappelijk inpassingsplan gevraagd. Hierover worden nadere afspraken gemaakt met de ontwikkelaars. Dat is maatwerk: naarmate een zonnepark groter is, zal een grotere

bijdrage worden verwacht. Belangrijk is dat aantoonbaar (hetzij fysiek, hetzij met financiële bijdragen) geborgd wordt dat het landschappelijk raamwerk wordt versterkt.

17. Dat is een terecht punt. Wij zullen de tekst daarop aanpassen.
18. Dit is maatwerk en afhankelijk per situatie, dit wordt dan pas concreet.
19. De gemeente doet hier een voorstel voor, zoals beschreven op p. 17.
20. Dat klopt, de tekst wordt aangepast naar 2022.
21.

- Afstemming projectvoorstellen
  Dit is een terecht punt, dit is wenselijk voor het afstemmen van de plannen op elkaar en ook voor de communicatie. Hierover wordt een passage toegevoegd in het beleidskader.
- Faseverschil ontwikkeling zonnepark versus windpark (en de implicaties daarvan) → zon versus wind
  De fases van de ontwikkeling van een zonnepark en windpark kunnen verschillen. De gemeente ziet kansen voor de combinatie van zonnepark en windpark. Dit is afhankelijk van de initiatieven die uit de markt komen.
- Planning van processtappen
  De richtlijnen voor het proces van concrete initiatieven zijn beschreven in hoofdstuk 6. Een planning is afhankelijk per project en wordt daarom niet opgenomen in het beleidskader.
- Beoordelingscommissie (wie beoordeelt wat: één voor wind en één voor zon?)
  De gemeente beoordeelt zelf de initiatieven, er bestaat geen voornemen voor specifieke beoordelingscommissies.
- Hoe wordt beoordeeld: wat zijn de beoordelingscriteria en hun onderlinge weging
  Het beleidskader beschrijft de beoordelingscriteria waaraan getoetst wordt, er is geen sprake van een onderlinge weging.
- Gewenste meerwaarden
  De meerwaarden zijn in het beleidskader en ruimtelijk kader omschreven. Verdere specificering volgt bij concrete initiatieven.
- Gewenste innovaties
  In het beleidskader wordt een passage over innovatie toegevoegd.
- Netaansluiting issue
  Dit wordt al benoemd in het beleidskader. Daarbij staan we ook open voor innovatie.
- SDE-subsidies: De gemeente begrijpt het belang hiervan, maar kan geen garanties geven ten aanzien van indieningsmijnen.
- Smart Energy Hub InnoFase:
  Dit zal genoemd worden in de passage over innovatie, die toegevoegd wordt.

Respondent 5

Zienswijze/reactie

1. In het gemeentelijk kader is de landschappelijke inpassing vrij ver uitgewerkt. De achtergrond daarvan steunen we, namelijk goed ingepaste zonneparken met een meerwaarde voor de omgeving qua biodiversiteit. De voorschriften zijn soms echter dermate dwingend, dat ze onze landschapsarchitect en de omgeving alle creativiteit ontnemen. Graag zien wij dat de inpassingsvoorschriften een advies zijn, waarop onderbouwd kan worden afgeweken.
2. Wij missen in de studies een aantal kabels en leidingen naast de wel ingetekende gasleiding, die van invloed zijn op het ontwerp en inpassing van de parken. Zo loopt er een brede strook van 25 meter aan kabels en leidingen ten noorden van de A12 die de

plaatsing van panelen verhindert. Ook loopt er een persriool over het InnoFase terrein die de inpassing van de zonneparken beïnvloedt. Op zich geen probleem, maar wel in combinatie met alle dwingend voorgeschreven andere inpassingsmaatregelen. Geef de ontwikkelaar de ruimte om met een creatief en goed ontwerp te komen, rekening houdend met alle wensen en beperkingen. Zo kunnen we bijvoorbeeld de ruimte boven leidingen goed benutten voor de 20% kwaliteitsverbetering.

3. Wij zetten ons voor grotere zonneparken graag in om tot 50% lokaal eigenaarschap te komen, of een vergelijkbare manier waarop 50% van de waarde van het zonnepark bij de omgeving terechtkomt. Graag gaan we daar de dialoog aan met de omgeving en de energiecöoperatie om dit goed in te vullen. De tekst uit het beleid wordt soms echter zo specifiek, dat alle ruimte uit het gesprek verdwijnt. Op andere momenten zit deze er wel in. Een specifiek punt zouden wij er graag uit hebben, simpelweg omdat deze specifieke vorm voor een klein en vaak ook niet voor een groter zonnepark haalbaar is. “Concreet wordt verwacht dat de initiatiefnemer initieel tenminste 50% van de hoogte van het eigen vermogen in de vorm van obligaties beschikbaar stelt.”
4. In het ontwerp beleidskader staat: “Het planologisch régime hiervoor is het verlenen van een tijdelijke omgevingsvergunning van maximaal 25 jaar”. Wij zouden er voor willen pleiten dit te verlengen tot in ieder geval 26 jaar en het liefst 31 jaar. In de praktijk kost het een half jaar om een zonnepark te bouwen en een half jaar om hem weer af te breken. De businesscase van een zonnepark is uitgerold op 25 of 30 jaar. Om het zonnepark goed te benutten is een vergunning van 26 jaar noodzakelijk. Omdat het zonnepark na 25 jaar zeker nog 5 jaar mee kan, is een periode van 31 jaar ideaal.

Reactie gemeente

1. Het gaat in dit geval om een beleidskader met principes en uitgangspunten. Het is bedoeld om ecologische waarden en eenheid in de vormgeving van de zonnevelden te garanderen. Er zal altijd maatwerk nodig zijn. In het landschappelijk inpassingsplan worden de definitieve afspraken met de ontwikkelaar vastgelegd.
2. Dit kader betreft enkel een eerste ruimtelijke studie naar de mogelijkheden van wind en zon in het gebied en stelt aan de hand daarvan richtlijnen op. De gemeente staat open om initiatieven op een zo goed mogelijke manier in te vullen.
3. Deze tekst wordt aangepast in het beleidskader. Financiële participatie hoeft niet per se in de vorm van obligaties. In de Participatiewaaier zijn de verschillende vormen van financiële participatie omschreven, deze lijn nemen we over in het beleidskader. Daarbij blijft het streven naar 50% lokaal eigendom en zeggenschap.
4. Zie respondent 4, beleidskader, antwoord 3.

Respondent 6

Zienswijze/reactie

1. Het rapport SAB/Pondera geeft vanaf vier standpunten visualisaties van de opties voor windparken 120-120 140-142 en 160-160; deze zijn inzichtelijk. In de plaatjes in het rapport lijken de as- en tiphoogtes van de opties niet veel te verschillen, in werkelijkheid zal dit wel degelijk in het oog springen, zeker bij bepaalde lichtval en afhankelijk van de reflectie van zonlicht door mast en wieken. Wij menen dat hiermee rekening gehouden moet worden door een bewegende visualisatie (bijv. windplanner.com) en met diverse intensiteit en invalshoek van zonlicht, resp. diverse reflectie-intensiteit. Ook zijn er geen visualisaties opgenomen vanaf Velp bedrijventerrein de Beemd, locatie Broekdijk langs de Velperwaarden. Wij constateren dat inwoners van onze woonwijk Velp-Zuidoost op grond van de vigerende afstandsnorm bij de 160-160 windparkoptie belanghebbenden zijn.

2. Het rapport vermeldt (p. 23) als inrichtingsprincipe voor een nieuw windpark: *´Wanneer een keuze wordt gemaakt voor een nieuwe hoogte windturbine geldt dat voor alle overige nieuwe turbines in het gebied.´* Dit geldt met terugwerkende kracht evenzeer, wat ons betreft. Een windpark vanaf onze (over)zijde van de rivier op de gezichtseinder springt het minst in het oog springt, en is visueel het minst storend, indien de hoogte van een nieuw windpark overeenkomt met het bestaande windpark InnoFase, of -maximaal- aan de hoogte van het vergunde windpark van WRIJ. Ofwel de 120-120 dan wel de 140-142 variant. De 160-160 variant wijkt visueel zeer sterk af van de genoemde windparken, zeker in het landschapsperspectief over de rivier. Ook zal deze het hoogte het zicht vanuit de Liemers op de Veluwezoom domineren. Wij menen daarom dat vanwege de landschappelijke impact in het Beleidskader de variant 160-160 dient te worden geschrapt.
3. Het ontwerp Beleidskader vermeldt *'Met [...] het vastleggen [...] voor concentratie van wind- en zonne-energie in het gebied WZ5 ontwikkelt het hele gebied zich nog meer als een energielandschap dan nu al het geval is. Hierdoor verandert het uiterlijk en de beleving van het landschap in dit deel van de gemeente sterk. Dat hoort bij de uitgesproken voorkeur voor clustering en niet voor versnippering over de andere delen van de gemeente.'* Ook dit aspect van ontwikkeling is voor de landschapsbeleving vanuit Velp, met name vanaf de Broekdijk en Lathumseveerweg, bepalend. Zo zien wij dat de massieve bouw van de bedrijfshal van het circulaire bedrijf InSus de gezichtseinder over de rivier onverwacht en opvallend bepaalt. Wij begrijpen de opzet en uitbouw van InnoFase als circulair bedrijfspark en energiepark. Daarom pleiten wij voor het maximaal realiseren van zon-op-dak op te ontwikkelen bedrijfshallen en parkeergelegenheid, evenals op bestaande bedrijfshallen. Duiven kan daarin op InnoFase een voortrekkersrol innemen. Zo wordt dit maximaal complementair met zon-op-land, en hoeft het areaal zonnevelden zoals in het onderzoek van SAB/Pondera beschreven, minder grondoppervlak te beslaan.
4. Het ontwerp Beleidskader vermeldt (p14): [...] *heeft de provincie Gelderland in haar Omgevingsverordening regels gesteld voor wanneer er sprake is van ganzen-foerageergebieden. In de nieuwste versie van deze verordening (2021) staan meer mogelijkheden. Het beschermingsregime biedt ruimte voor ontwikkeling, zolang de functie van het rustgebied behouden blijft of wordt gecompenseerd.'* Vanwege het onderzoek naar leefgebied van de wespendief volgt gemeente Rheden het moratorium op het extra verkenningsgebied (RES 2.0) voor wind in de Velperwaarden. Wij zien dat hier druk is op de corridor voor trekvogels. Die omvat nu grofweg de uiterwaarden (Natura2000 Rijntakken), samenvallend met het Rivierklimaatpark. Bouw van windturbines (WRIJ windpark; technische ruimte voor RES windgebied in blauwe cirkel) nabij de dijk aan de zuidoever betekent extra inperking en versmalling van die corridor. Het windpark Koningspleij heeft hierop vanaf 2022 ook effect. Ook de ontwikkeling van windpark WRIJ is al zeer dicht bij rivier en uiterwaard, met mogelijk effect op trekvogels en ganzenrustgebied. Hoe wordt het cumulatieve effect van meerdere, ongelijktijdig gerealiseerde windparken op nabije Natura2000 (Rijntakken) gebieden Hondsbroekse Pleij, Velperwaarden en Koppenwaard beoordeeld? Het is de vraag of mitigerende maatregelen (tijdelijke stilstand, kleur van de wieken, afschrikking, of andere innovatieve technieken) voldoende zijn om letsel en sterfte onder vogels te voorkomen. Hoe wordt dit onderzocht en gemonitord, ook in samenhang met de andere genoemde windparken? Vanuit natuurbelang zijn wij daarom tegenstander van de plaatsing van windturbines dichter bij de rivier dan het bestaande windpark InnoFase.

<u>Reactie gemeente</u>

1. De visualisaties geven een (statisch) beeld van hoe de verschillende hoogtes van de windturbines zichtbaar zullen zijn. Ook deze visualisaties zijn gebruikt om een afweging te

maken in de verschillende scenario's. Bij concrete initiatieven voor windturbines kan een ontwikkelaar eventueel bewegende visualisaties gebruiken om een beeld te krijgen van de impact van een windturbine in de omgeving.
Ten aanvulling op onze visualisaties hebben wij nog een extra visualisatie vanuit Velp toegevoegd. De opgevraagde locatie was niet beschikbaar voor dit programma, derhalve is gekozen voor een andere locatie welke het meest bij de gevraagde locatie overeen komt.

2. Zie gezamenlijk advies van de Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar en het Gelders Genootschap, antwoord 18.
3. De gemeente onderschrijft het belang van het plaatsen van zonnepanelen op daken van bijvoorbeeld (nieuwe) bedrijven. Dit beleidskader richt zich niet op deze opgave. Maar om het belang te duiden wordt de tekst van het beleidskader aangepast en wordt deze opgave wel benoemd. Er wordt in de RES al uitgegaan van grote inzet op zon op dak (0,49 TWh). Maar om de totale ambitie te realiseren zijn zon op dak als zon op land nodig. Dit is dus al complementair aan elkaar.
   Gemeente Duiven blijft inzetten op bewustwording rondom zon op (bedrijfs)daken. Daarnaast kijkt de gemeente – in regionaal verband – wat de nieuwe wetgeving vanuit de Omgevingswet voor mogelijkheden biedt om zon op industriële daken verplicht te stellen. Indien de wetgeving dat toelaat, is de gemeente bereid deze mogelijkheden toe te passen.
4. In de ruimtelijke studie is gekeken naar algemene invloedzones van Natura 2000-gebied en andere beschermde gebieden. Er is echter nog geen specifieke toetsing van aantasting aan natuurwaarden of instandhoudingsdoelen van gebieden gedaan. Toetsing aan de Wet natuurbescherming (soortbescherming en gebiedsbescherming) en andere natuurwetgeving zal per project nog getoetst worden. In deze toetsingen wordt ook naar cumulatieve effecten met andere windparken gekeken.

Respondent 7

Zienswijze/reactie

Beleidskader

1. Op p. 6 is opgenomen dat "de levensduur van een zonnepark op dit moment ongeveer 25 jaar is". Daarom wordt er gekozen voor het verlenen van een tijdelijke omgevingsvergunning van maximaal 25 jaar. De levensduur van een zonnepark is echter zeker 30 jaar. Vanuit het oogpunt van duurzaamheid en economische haalbaarheid achten wij het daarom wenselijk om omgevingsvergunningen voor zonneparken te verlenen voor 30 jaar.
2. In het verlengde hiervan wordt opgemerkt dat er tijdelijke vergunningen worden verleend waarbij na afloop van deze periode het land weer in gebruik wordt genomen voor agrarische doeleinden conform de onderliggende bestemming. Voor de grondeigenaren is het van belang dat zij de percelen, na de exploitatiefase van het zonnepark, weer ten volle kunnen benutten. Echter ongeveer 20% van het areaal wordt in beslag genomen door landschappelijke inpassing. In sommige gevallen heeft de, in de ruimtelijke visie opgenomen, inpassing ook een redelijk duurzaam karakter zoals struweel en natuurvriendelijke oevers. Kan de gemeente uitleggen hoe deze landschappelijke inpassing zich verhoudt met de agrarische functie en toezeggen dat de grondeigenaren de grond weer ten volle in gebruik kunnen nemen?
3. Op p. 10 is opgenomen dat "wanneer een lokaal actieve energiecoöperatie (al functionerend of in oprichting) interesse toont in actieve deelname aan het project, zij vanaf het begin een vaste gesprekspartner van de initiatiefnemer is. De gemeente verwacht dat beide tot onderlinge afspraken komen". Daarnaast is op dezelfde p.

opgenomen “De initiatiefnemer verkent tijdens de omgevingsdialoog ook de wensen uit de omgeving voor de wijze en omvang van financiële participatie aan een project. Een actieve lokale energiecoöperatie krijgt de gelegenheid om vormen van zeggenschap over ontwikkeling, realisatie en beheer alsook mede-eigenaarschap met de initiatiefnemer af te spreken. De gemeente brengt partijen bij elkaar en stimuleert het onderlinge overleg”. Voor ons is niet duidelijk hoe het belang van de omgeving zich verhoudt tot het belang van een energiecoöperatie omdat het niet zondermeer zo is dat deze belangen samenvallen. Conform het Klimaatakkoord is het doel van financiële participatie dat niet alleen de lasten maar ook de lusten in de omgeving van een energieproject terecht komen. Volgens de principes van de ‘participatiewaaier’ moet invulling gegeven worden aan financiële participatie waarbij de participatiewaaier het belang van de omwonenden als uitgangspunt hanteert. Wij zouden graag meer duidelijkheid wensen over de verhouding van het belang van de omgeving en het belang van de energiecoöperatie.

4. Ook op p. 10 staat “Een actieve lokale energiecoöperatie krijgt de gelegenheid om vormen van zeggenschap over ontwikkeling, realisatie en beheer alsook mede-eigenaarschap met de initiatiefnemer af te spreken”. Wij staan hier positief tegenover omdat wij denken dat dit bijdraagt aan de acceptatie van wind- en zonneparken. Financiële participatie is alleen mogelijk als er een rendabel project wordt ontwikkeld en daar is de planning een belangrijk onderdeel van. Eventuele medezeggenschap en mede eigenaarschap mag dan ook niet ten koste gaan van de beoogde planning en geen risico’s toevoegen. Ook zien we graag dat erkend wordt dat over het algemeen energiecoöperaties en ontwikkelaars niet gelijkwaardig zijn in hun expertise en ervaring en dat ontwikkelende partijen al jaren bezig zijn met het opbouwen van deze expertise an sich en ook al jaren zowel tijd als geld investeren om een project in het InnoFase gebied te ontwikkelen.
5. Op p. 11 van het beleid staat onder het kopje “Financiële participatie en proberen 50% lokaal eigendom te halen” dat “Concreet wordt verwacht dat de initiatiefnemer initieel tenminste 50% van de hoogte van het eigen vermogen in de vorm van obligaties beschikbaar stelt.” Wij zetten ons bij de ontwikkeling van zonneparken graag in om tot 50% lokaal eigenaarschap te komen, echter het is voor ons cruciaal dat er in het beleid niet op wordt vooruitgelopen hoe dat precies moet plaats vinden. Er zijn namelijk verschillende manieren om lokaal eigenaarschap te organiseren. Wat ons betreft is dit onderdeel van de dialoog met de omgeving. Wij verzoeken u de specificatie “Concreet wordt verwacht dat de initiatiefnemer initieel tenminste 50% van de hoogte van het eigen vermogen in de vorm van obligaties beschikbaar stelt” te laten vervallen.
6. Op p. 15 is opgenomen dat een zonneparkproject moet bestaan uit aaneengesloten kavels met zonnevelden. Graag verzoeken wij de gemeente om hier aan te sluiten bij wat ruimtelijk logisch is. Meerdere projecten samen kunnen er immers voor zorgen dat zonnekavels ruimtelijk aaneengesloten zijn.
7. In hoofdstuk 4 ‘Proces- en financiële participatie, waaronder 50% lokaal eigendom’ zijn randvoorwaarden opgenomen voor procesparticipatie en financiële participatie. Voor ons is niet duidelijk waarom zonneparken in de paragraaf ‘Bovenwettelijke financiële ruimte’ genoemd worden. In de gedragscode zon op land is geen bovenwettelijke financiële ruimte opgenomen. Wij veronderstellen dan ook dat het wenselijk om zonneparken niet te noemen in deze paragraaf, om verwarring te voorkomen.

Ruimtelijke studie

1. <u>Inpassingsprincipes zon en wind</u>
   Ten aanzien van de inpassingsprincipes voor zonnevelden op p. 25 en 26 zien hebben wij op 3 onderwerpen een aantal opmerkingen:
   1. **Verhouding zonnepanelen - ruimte voor inpassing**
      Onder het kopje Verhouding zonnepanelen – ruimte voor inpassing is

opgenomen dat als verhouding tussen de oppervlakten van de zonnevelden plus alle bouwwerken die daarbij horen en de ruimte voor de ecologische en landschappelijke inpassing 80 - 20 wordt aangehouden. Wij vinden het van belang dat in de ruimtelijke studie wordt opgenomen dat de situering van leidingen in het plangebied van invloed zijn op deze verhouding. Ook zien we graag opgenomen in de ruimtelijke studie dat de 'inpassingsprincipes zonnevelden' op basis van maatwerk kunnen worden uitgewerkt in het landschappelijk ontwerp van een zonnepark waarbij de verhouding 80 – 20 leidend is. Zie hiervoor ook de zienswijze onder het kopje 3. Randen.

2. **Bebouwing**
   Onder het kopje Bebouwing zijn alleen transformatoren en bijgebouwen benoemd. Wij zien graag dat hier ook inkoopstations en batterijen worden benoemd.
3. **Randen**
   Hier is opgenomen dat de rand tot een zonneveld bestaat, afhankelijk van het specifieke wegprofiel, uit een zone van minimaal 20 meter met een bloemrijke grasberm met langs sommige wegen een bomenrij en/ of een watergang en een struweelhaag. Bij de nadere uitwerking van de inpassingsprincipes, na p. 26, wordt in de doorsnedes afgeweken van dit principe. Er zijn doorsnedes zoals de doorsnede van de rand bij de Kievitstraat waar een grotere minimale afstand tussen het wegprofiel en de panelen is weergegeven (20m bloemrijk grasland, 5m struweel en 3,5m onderhoudspad) en er zijn doorsnedes waar een kleinere minimale afstand is weergegeven zoals bij de doorsnede van de rand van de Nieuwgraafsestraat (10m watergang met natuurvriendelijke oever en 3,5m onderhoudspad). In de doorsnedes op p. 27 tot en met 34 is ook geen rekening gehouden met een mogelijk benodigd hekwerk waardoor de rand tussen de weg en de panelen groter wordt dan in de doorsnede is opgenomen. Wij zien daarom graag dat in de 'inpassingsprincipes zonnevelden' op p. 25 onder het kopje randen wordt aangegeven dat gestreefd wordt naar een rand tussen de openbare weg en een zonneveld van 20 meter breed. Tevens zien we graag dat aangegeven wordt dat de doorsnedes op p. 27 tot en met 34 indicatief zijn. Op deze manier kan iedere rand op basis van maatwerk, en in overleg met belanghebbenden, uitgewerkt worden en kan ook de verhouding panelen versus inpassing van 80 – 20 gerealiseerd worden. Als alle randen tussen de openbare weg en de zonnevelden 20 meter dienen te zijn dan is deze verhouding niet te realiseren. Tevens is hier opgenomen dat er langs een watergang ruimte is voor rietgroei. Wij zijn graag dat hier wordt toegevoegd dat er ruimte is voor rietgroei bij watergangen die dienen als afscheiding van een zonneveld. Dit betekent dat het dus niet voor alle watergangen geldt. 4.
4. **Tussenruimte**
   Op p. 33 is de tussenruimte tussen de zonnevelden uitgewerkt. Niet duidelijk is wat de strekking is van de tekening op deze p. waarop een aantal sloten zijn gemarkeerd. De indruk wordt gewekt dat bij deze sloten een groene tussenruimte van 15 meter is vereist. In de inpassingsprincipes is echter opgenomen dat de tussenruimte vereist is tussen afzonderlijke zonnevelden met een maximale grootte van 10 hectare. Wij zien graag dat op p. 33 wordt toegevoegd dat een groene tussenruimte is vereist als er sprake is van een scheiding tussen afzonderlijke zonnevelden. Daarnaast wordt hier aangegeven dat tussen de rijen zonnepanelen de ruimte minimaal 2 meter moet zijn, ten

behoeve van optimalisatie van het zonnepark is het wenselijk dat dit een streven is waar gemotiveerd vanaf geweken kan worden.

5. Scenario's zon en wind

In dit hoofdstuk zijn een aantal scenario's uitgewerkt. Het is niet altijd helder hoe deze scenario's zich tot de ontwerpprincipes verhouden. We gaan ervanuit dat een en ander illustratief en indicatief is, maar het zou verhelderend zijn als dit duidelijk wordt weergegeven. Een paar voorbeelden:

- Op p. 37 is op figuur 2 de oriëntatie van de rijen zonnepanelen verbeeld. Deze oriëntatie lijkt gebaseerd op de richting van de Wijde Wetering. Wij denken dat het, uitgaande van de landschappelijke kwaliteit, wenselijker is om oriëntatie te baseren op de Nieuwgraafsestraat omdat het zonnepark vanaf deze weg beleefd wordt en niet vanaf de Wijde Wetering.
- Op p. 37 is op figuur 3 een zijaanzicht van de zonne-energie opstelling weergegeven. Dit betreft een verouderde opstelling, welke niet representatief is voor de huidige zonnepaneelopstellingen, dit geldt met name voor de hellingshoek en de tafellengte. Wij zien daarom graag dat aan figuur 3 wordt toegevoegd dat het een voorbeeld opstelling betreft.
- Op p. 39, 41 en 43 zijn op respectievelijk figuur 5, 7 en 9 de afzonderlijke zonnevelden en de onderhoudspaden ingetekend waarbij niet duidelijk is wat de status van deze figuur is. Wij zien graag dat bij deze figuur wordt aangegeven dat het een indicatieve figuur is zodat het mogelijk is om de zonnevelden en de onderhoudspaden, binnen de inpassingsprincipes, ook een andere vorm te geven.
- Op p. 38, 40 en 42 worden opstellingen weergegeven hoe toekomstige windturbines zou kunnen worden gesitueerd, echter dit zijn slechts indicaties. We zouden dat ook graag vermeld zien.

Reactie gemeente

Beleidskader

1. Zie respondent 4, beleidskader, antwoord 3.
2. Een deel van de inrichting zal permanent zijn. Dat betreft een groene zone aan weerszijden van de Wijde Wetering en een natuurvriendelijke oever langs de Nieuwgraafsewetering. De overige landschappelijke inpassingen, de bloemrijke stroken en het afschermende struweel, zijn net als de zonnepanelen tijdelijk. De agrarische functie blijft in tact. Na 25 jaar is de grond weer te gebruiken voor agrarische doeleinden.
3. Het gaat erom dat er tijdens het proces voldoende ruimte is voor suggesties, vragen en bezwaren, dat de baten lokaal terecht komen en dat er gestreefd wordt naar het realiseren van 50% lokaal eigendom. Dit is in lijn met het Nederlandse Klimaatakkoord. Hier is de oorspronkelijke passage op p. 10 en 11 op gericht. Waarbij een energiecoöperatie bedoeld is als een van de opties om hier uitwerking aan te geven. De gemeente is bekend met de verschillende belangen. De passage in het beleidskader wordt daarom aangepast en genuanceerd.
4. De gemeente is op de hoogte van de initiatieven. Het toevoegen van expertiseniveaus in de tekst van het beleidskader is inhoudelijk niet relevant. Deze suggestie leidt niet tot aanpassing van de tekst.
5. Deze tekst wordt aangepast in het beleidskader. Financiële participatie hoeft niet per se in de vorm van obligaties. In de Participatiewaaier zijn de verschillende vormen van financiële participatie omschreven, deze lijn nemen we over in het beleidskader. Daarbij blijft het streven naar 50% lokaal eigendom en zeggenschap.
6. Zie het antwoord bij respondent 4, onder A 6.

7. De bovenwettelijke financiële ruimte is van toepassing op windenergie initiatieven en inderdaad niet op zonne-energie. De passage wordt aangepast: zonne-energie zal niet in deze subparagraaf genoemd worden.

Ruimtelijke studie

1. Het gaat in dit geval om een beleidskader met principes en uitgangspunten voor landschappelijke inpassing en is bedoeld om ecologische waarden en eenheid in de vormgeving van de zonnevelden te garanderen. Er zal altijd maatwerk nodig zijn. In het landschappelijk inpassingsplan worden de definitieve afspraken met de ontwikkelaar vastgelegd.
2. Deze suggestie wordt in de tekst opgenomen.
3. De inpassingsprincipes zijn gebaseerd op de specifieke profielen van de wegen en watergangen in het gebied die het landschappelijk raamwerk vormen.
   Bij de Kievitstraat is het landschappelijk raamwerk breder omdat hier rekening is gehouden met de woningen die aan de weg liggen.
   De basis voor de landschappelijke inpassing is een strook van 10 meter met bloemrijk grasland en struweel. De verhouding 80-20 is daarmee o.i. haalbaar. Er zal altijd maatwerk nodig zijn. Zie ook punt 1.
   Er is aangegeven dat er zo min mogelijk hekwerken toegepast dienen te worden. In een aantal gevallen kunnen watergangen dienen als afscherming. In andere gevallen kan het hekwerk gecombineerd worden met het struweel zodat het niet in het oog valt.
   Hekwerken behoren overigens ook tot 'de techniek' van de 80% aan zonnevelden.
4. De zonnevelden dienen aan te sluiten bij het bestaande landschap en verkaveling. De kavels worden in noord-zuid richting gescheiden door watergangen. Deze kunnen dienen als scheiding tussen afzonderlijke zonnevelden. Dit principe is hier geschetst. In concrete gevallen is maatwerk vereist.
5. De scenario's zijn bedoeld als rekenmodel om een indicatie te krijgen van de mogelijke energieopbrengst in het zoekgebied.
   – Een oriëntatie evenwijdig aan de Nieuwgraafsestraat is ook goed mogelijk. Belangrijk is dat de oriëntatie van het hele zonneveld dezelfde is om een zo rustig mogelijk beeld te krijgen.

Respondent 8

Zienswijze/reactie

1. De respondent spreekt de teleurstelling uit over het moment dat de inwoners van Lathum zijn betrokken bij de ontwikkelingen in het gebied InnoFase/Centerpoort-Noord, gezien dit dichtbij het zoekgebied ligt. In het kader van de procedure die loopt t.a.v. de turbines op de zuiveringslocatie bij InnoFase en de uitspraak van de Raad van State van 30 juni jl. (zaaknummer 202003882/1) verzoekt de respondent om nieuwe ontwikkelingen omtrent mogelijke plaatsing van windturbines op te schorten totdat duidelijkheid gegeven kan worden over o.a. de milieuaspecten en uitgangspunten voor het bepalen van mogelijke locaties voor windturbines.
2. De respondent benoemt dat plaatsing van windturbines in en rond dit gebied effect heeft op de Natura2000 doelen en verwijst naar soorten volgens de Wet Natuurbescherming. De respondent vraagt om het cumulatieve effect van alle windturbines tezamen op de N2000 soorten en op het leefmilieu van omwonenden en belanghebbenden te onderzoeken.
3. Betreft p. 2-3: We vinden het onjuist om (urbane) windturbines van <1.5 Mw en kleine zonneparken <50 m^2 buiten beschouwing te laten. Ze kunnen afzonderlijk of in gezamenlijkheid grote effecten hebben op de omgeving afhankelijk van de locatie. Door het juridisch opdelen van landbouwpercelen zouden op deze wijze alsnog grote zonneparken

kunnen ontstaan of een wildgroei aan kleine windturbines. Wij vinden dat er een maximum aan vermogen binnen het zoekgebied moet worden aangegeven. Immers het plaatsen van zonneparken en windturbines is geen doel op zich, maar is een uitvloeisel van een klimaatakkoord dat zich richt op terugdringen van de CO_2-uitstoot. Zodra dit doel is bereikt zou er een stop moeten komen op de realisatie van zonneparken en windturbines. Ook zien wij graag opgenomen dat zodra er alternatieven voor windenergie komen (bijvoorbeeld wind op zee, energie uit de IJssel of waterstof), er geen nieuwe initiatieven voor windturbines of zonneparken worden gehonoreerd. Wij vinden dat het in het beleidsplan ontbreekt aan een maximum hoogte voor windturbines. De praktijk is dat turbines vroegtijdig worden vervangen door hogere turbines met hogere vermogens.

4. Betreft p. 4: Het gebied rond InnoFase/Centerpoort-Noord werd over het algemeen als meest 'geschikte' locatie gezien. Deze keuze is gemaakt vanuit de inwoners van Duiven en Westervoort met als één van de belangrijkste argumenten dat dit verder van woonlocaties is gelegen. De woningen in Lathum, gemeente Zevenaar, liggen echter vlakbij deze locatie. We vinden het daarom onbegrijpelijk waarom de gemeente Zevenaar en de bewoners van Lathum niet in dit proces betrokken zijn. Ook geeft u aan dat de locatie aansluit op het bedrijventerrein. Voor ons is het onduidelijk waarom u deze relatie noemt. Immers eerder geeft u aan dat het beleidskader los staat van energieopwekking door de industrie. We vinden dat de energieopwekking in dit gebied volledig ten goede moet komen aan de bestaande particuliere markt (zie ook verderop) en niet aan het bedrijfsleven. Voor het bedrijfsleven is wind op zee een alternatief.
5. P. 5: Realisatietermijn. In welke gevallen zou uitstel verlenen mogelijk zijn?
6. P. 6: We vinden de tijdelijkheid van de vergunning een goede zaak, inclusief het terugbrengen in oude staat. Wel menen wij dat de uitzonderingen hierop alleen betrekking moeten hebben op een groene invulling en niet op een industriële (rode) functie. Het noodzakelijk onderzoek naar milieueffecten zouden we graag geformuleerd willen zien als onderzoek naar effecten op milieu, natuur en volksgezondheid. Dit geldt ook voor de overige passages in het document waar het begrip milieu wordt gehanteerd.
7. P. 7: Economische haalbaarheid. Ook inzichtelijk maken van de business case voor omwonenden en belanghebbende. Zeker wanneer financiële afspraken of tegemoetkomingen zoals binnen een omgevingsfonds later aan de orde komen.
8. Betreft p. 8: Overleg met omwonenden en stakeholders. Onder vroegtijdig verstaan wij bij aanvang van een initiatief. En niet een overleg met een informatief karakter na de planvorming.
9. P. 9: Procesparticipatie. Tot op heden worden omwonenden binnen 10 maal de tiphoogte van een turbine als belanghebbende aangemerkt. We verzoeken u dan ook deze afstand op te nemen. Mocht uit onderzoek blijken dat de effecten van windturbines groter zijn dan deze afstand, dan verzoeken wij u op te nemen dat deze afstand wordt aangepast. We verzoeken u de 'gedragscodes' expliciet te maken. Om welke gedragscodes gaat het en welke looptijd hebben ze?
10. P. 9: Participatieplan. Graag willen wij toevoegen dat initiatiefnemers voor het opstellen van een participatieplan niet alleen met de directe omgeving in gesprek gaan maar ook met de overige belanghebbenden. Het gewenste moment is niet de start van een planontwikkeling maat de start van het initiatief. Wij zien graag dat ook de omwonenden betrokken worden in de verantwoording van de omgevingsdialoog om de kwaliteit daarvan te borgen. We verzoeken u explicieter te maken waar de participatie betrekking op heeft en met welke reikwijdte en resultaten. Kortom wij vinden dat er niet alleen sprake moet zijn van procesparticipatie, maar dat ook zoveel als mogelijk concrete mogelijke resultaten van de participatie moeten worden benoemd (hoogte van de turbine, effecten, financiële participatie).

11. P. 10: Waar u Omgevingsadviesraad noemt stellen wij voor hier te spreken van een onafhankelijke OAR. Bij financiële participatie stellen wij voor het streven naar 50% te veranderen in meer dan 50% participatie door burgers en het streven naar 100 % participatie door burgers. Het begrip andere belanghebbenden verzoeken wij te vervangen door burgers. Voor bedrijven wordt immers in andere trajecten voorzien. Bij het door u genoemde vreemd vermogen zijn wij van mening dat er gezocht moet worden naar lokale of regionale investeerders waardoor rendement uit subsidies niet naar het buitenland verdwijnt.
12. P. 11: Het eventueel bijdragen aan een omgevingsfonds vinden we te vaag, mede gezien onze ervaringen tot nog toe. We vinden een omgevingsfonds noodzakelijk gezien de impact op de omgeving en verzoeken u dit als zodanig op te nemen waarbij jaarlijks een percentage (1%) van de bouwkosten in dit fonds wort gestort. Immers er is ook een groot effect op de omgeving.
13. P. 12: De omwonendenregeling en bovenwettelijke ruimte vinden we te vaag. We stellen voor hier op voorhand al afspraken over te maken. Percentages van de winst blijken onwerkbaar en multi interpretabel. Ook hiervoor verzoeken we een percentage van de bouwkosten op te nemen.

Reactie gemeente

1. De gemeente heeft begrip voor de zorgen van de respondent.
   In 2019 heeft er een uitgebreid participatieproces plaatsgevonden over onder andere dit gebied. In juni 2021 is er een brede informatiebijeenkomst georganiseerd over het beleidskader. Deze informatiebijeenkomst is onder de aandacht gebracht via social media, de website www.samen1nergie.nl en de gemeentebladen van Duiven, Westervoort, Rheden en Zevenaar. Een ieder was welkom tijdens deze bijeenkomst. Daarna heeft eenieder de afgelopen periode de gelegenheid gekregen om zienswijzen in te dienen.

   De gemeente is zich bewust van de huidige jurisprudentie omtrent de milieunormering van windturbines. In dit geval gaat het om een beleidskader voor het zoekgebied. Pas in een later stadium worden concrete initiatieven beoordeeld. De gemeente ziet daarom geen reden om de ontwikkeling van windmolens in dit beleidskader op te schorten. Gemeente Duiven zal de landelijke richtlijnen en wet- en regelgeving in acht nemen bij de behandeling van initiatieven. Zo nodig zal de gemeente zelf milieuregels opstellen.
2. In de ruimtelijke studie is gekeken naar algemene invloedzones van Natura 2000-gebied en andere beschermde gebieden. Er is echter nog geen specifieke toetsing van aantasting aan natuurwaarden of instandhoudingsdoelen van gebieden gedaan. Toetsing aan de Wet natuurbescherming (soortbescherming en gebiedsbescherming) en andere natuurwetgeving zal per project nog getoetst worden. In deze toetsingen wordt ook naar cumulatieve effecten met andere windparken gekeken. De locatie van de roekenkolonie en het nest van de slechtvalk is al wel bekend. Hier is naar gekeken in de toetsing voor windpark InnoFase.
3. Dit beleidskader is gericht op grootschalige energieopwekking. De RES-opgave voor dit gebied is ook grootschalig. De vraag over kleinschalige windmolens zal als afzonderlijke vraag beschouwd moeten worden en dit zal vooralsnog per situatie afgewogen dienen te worden.
   Er is voor gekozen geen maximum te stellen aan het vermogen voor het zoekgebied. Door het aanwijzen van zoekgebied is er ingezet op clustering binnen dit gebied. Hiermee wordt voorkomen dat er in de gehele gemeente losstaande initiatieven ontstaan. Met onder andere de voorwaarden uit dit beleidskader, zoals medewerking van de grondeigenaar en de 80%-20% verdeling, worden al grenzen gesteld aan het vermogen. We gaan nu uit van de bewezen technieken, zoals dat ook in regionaal verband is afgesproken. De gemeente staat positief ten opzichte van innovatie als dat verband houdt

met wind en zon.
In de ruimtelijke studie is opgenomen dat de eerste nieuwe windturbine de hoogte bepaalt. Dit principe hanteren we.

4. In 2019 heeft er een uitgebreid participatieproces plaatsgevonden over onder andere dit gebied. In juni 2021 is er een brede informatiebijeenkomst georganiseerd over het beleidskader. Daarna heeft eenieder de afgelopen periode de gelegenheid gekregen om zienswijzen in te dienen.
   Het zoekgebied sluit ruimtelijk gezien aan op het bedrijventerrein. Er wordt in het beleidskader niet op aangestuurd dat de duurzaam opgewekte elektriciteit exclusief ingezet wordt voor de bedrijven. De duurzaam opgewekte energie komt op het openbare elektriciteitsnet terecht, waar zowel woningen als bedrijven op zijn aangesloten.
5. Dit is afhankelijk van de situatie, er kan hier op voorhand geen sluitende opsomming van worden gegeven.
6. Een tijdelijke vergunning betekent dat de gronden daarna weer gebruikt worden voor de oorspronkelijke bestemming, bijvoorbeeld agrarisch. Dit is dus afhankelijk van de huidige bestemming.
   We zijn gebonden aan de huidige normen uit de huidige wet- en regelgeving op milieu, natuur en gezondheid. Die zullen bij elk initiatief in acht genomen worden.
7. Deze oorspronkelijke passage wordt al aangepast in het beleidskader. Met een sluitende businesscase wordt bedoeld dat de initiatiefnemer de financiële haalbaarheid van het plan dient aan te tonen. Het gaat dus om onderbouwing van de financiële haalbaarheid, niet om inzage in de businesscase. Ook omwonenden kunnen hiervan kennisnemen, dit is onderdeel van de onderbouwing van het project.
8. Met de tekst in het beleidskader wordt inderdaad verstaan: bij aanvang van een initiatief.
9. De tekst in het beleidskader wordt aangepast. Voor omwonenden wordt als vuistregel uitgegaan van de door Raad van State gehanteerde norm van tien maal de tiphoogte (Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land (oktober 2020). De gedragscodes zijn al met naam vermeld in het beleidskader.
10. De bestaande Omgevingsadviesraad is opgericht voor de windturbines bij het waterschap. Bij nieuwe initiatieven wordt per geval bekeken welke organisatievorm het meest passend is.
    We sluiten aan bij de lijn van het Klimaatakkoord en streven naar 50% lokaal eigendom.
    We onderschrijven het belang van vroegtijdig omwonenden en belanghebbenden te betrekken, dit is ook de insteek van het participatieplan. Op basis van uw reactie passen we hier en daar het taalgebruik aan, om de beleidstekst aan te scherpen en voegen we toe dat de initiatiefnemer bij het formeel indienen van het projectplan aangeeft wat de concrete resultaten van de participatie zijn.
11. De suggestie betreffende het omgevingsfonds en het jaarlijkse percentage van 1% wordt niet overgenomen in het beleidskader. Dit krijgt pas invulling bij een concreet initiatief.
12. Er zullen op voorhand geen afspraken gemaakt worden. Dit is afhankelijk van het initiatief en krijgt te zijner tijd nadere invulling.

Respondent 9

Zienswijze/reactie

De respondent geeft aan bezwaar te hebben tegen de plaatsing tot wel 14 windturbines op het terrein tussen de afvalverwerker en Lathum. De respondent en andere bewoners uit Lathum hebben uitzicht op de windturbines. Daarnaast is deze omgeving ook een recreatiegebied. Ten slotte benoemt de respondent dat er weinig kenbaar is gemaakt over de plannen.

Reactie gemeente

Er is geen sprake van concrete plannen voor 14 windturbines. De ruimtelijke studie laat zien wat de potentie voor zonne- en windenergie is in het zoekgebied InnoFase/Centerpoort-Noord. De gemeente vindt het belangrijk dat de omgeving bij initiatieven vroegtijdig betrokken wordt. Dit is de verantwoordelijkheid voor de initiatiefnemer.
Inwoners en andere belangstellenden vanuit bijvoorbeeld buurgemeenten hebben tijdens de informatiebijeenkomsten de gelegenheid gekregen om vragen en zorgen te uiten, evenals tijdens de zienswijze periode.

Respondent 10

Zienswijze/reactie

1. Wij verwachten we een beleidskader met ruime mogelijkheden (beleidsvrije ruimte), transparantie over zowel het proces, als ook bij de uitwerking van het beleid. Daarbij wensen we intensief te worden betrokken en voldoende ruimte te krijgen voor invulling van de kaders en de uitvoering van het beleid, samen met alle andere betrokken partijen (stakeholders) binnen de Liemers. Verder verwachten we dat het beleidskader integraal is en dat dit als zodanig in documenten is terug te lezen. Met integraal beleid bedoelen we de directe verbinding tussen onderwerpen als duurzame energie, economie, toerisme en werkgelegenheid die bijdraagt aan een inclusieve arbeidsmarkt, in het bijzonder voor jongeren.
2. Belangrijk onderdeel van het Duivens beleid dient de samenwerking met omliggende gemeenten te zijn. Gezien de momenteel terughoudende rol van het Zevenaarse bestuur, is extra inspanning essentieel om te komen te gezamenlijkheid, in ieder geval op Liemerse schaal. Het ondersteunt het huidige bestuur, als ook het bestuur na de komende verkiezingen, wanneer in het beleidskader een aparte passage wordt opgenomen hierover. Concreet: Een eerste relatief kleine stap zou zijn wanneer Zevenaar wordt verleid tot participatie die ruimte geeft voor ontwikkeling op de strook grond aan de rand van Innofase. Zo draagt ze direct bij aan de energietransitie zonder er direct hinder van te ondervinden. Is gemeente Duiven bereid om het beleid hierop aan te passen en een leidende rol te pakken om Zevenaar erbij te betrekken?
3. Bij de uitwerking vergt dit ook een integrale samenwerking en coördinatie door de Liemerse gemeenten, zowel binnen hun interne organisatie, als ook onderling èn met de stakeholders. Immers, een breed draagvlak onder inwoners en bedrijven is essentieel. Gezien de omvang van de lokale opgave en de verbinding met regionale, provinciale besturen en belanghebbenden, als onderdeel van de landelijke energieopgave, zien we een risico voor de belasting van het ambtelijke apparaat en daarmee voor de kwaliteit (kennis, vaardigheden) en snelheid (parallelle processen en tijdlijnen) waarmee kan worden geacteerd, zowel anticiperen als reageren op ontwikkelingen. Dit geldt ook voor lokale besturen en het door hen beschikbaar gestelde budget. Welke risico's ziet het college v.w.b. de kwaliteit en snelheid van handelen door het ambtelijk apparaat, nu en in de komende 10-15 jaar?
4. Een ander punt van zorg is de onduidelijkheid over de opslag van energie aan de rand van het industrieterrein InnoFase. Duidelijkheid hierover is urgent en de rol van de lokale overheden gezamenlijk essentieel om samen met Waterschap en energieleverancier(s) te investeren in plan en uitvoering. Wanneer er zicht is op een oplossing op korte termijn, heeft dit een direct positief effect op de business cases voor zon en wind. En daarmee op de inkomsten van landeigenaren, projectontwikkelaars, inclusief de lokale economie en de energiecoöperatie met haar maatschappelijke doelen.
5. Het is voor lokale bestuurder belangrijk om zich te realiseren dat de kosten voor de baten uitgaan en wanneer we als lokale gemeenschap willen profiteren van de opgewekte energie en een schoner milieu nastreven, het de investering waard is. We zijn dit verplicht

aan de generaties die na ons komen. Is gemeente Duiven bereid om een prominente rol te spelen en extra budget vrij te maken om lokale opslag mogelijk te maken? En, werkt ze hierin samen met de provincie en Waterschap?

6. De recente uitspraak van de Raad van State over windpark Delfzijl Zuid in Groningen leidt tot de vraag hoe gemeente Duiven en omliggende gemeenten hiermee omgaan. Welke effecten heeft de uitspraak op het beleidskader en/of de uitvoering ervan? Hoe gaat de gemeente Duiven hiermee om?
7. Het beleidskader dient naast meer integraliteit ook ruimte te bieden om te anticiperen op toekomstige ontwikkelingen en innovaties, zowel in technische zin m.b.t. zon, wind en andere mogelijkheden, als ook m.b.t. biodiversiteit, landschapsinrichting. Wij zien graag dat hierover in het definitieve beleidskader meer wordt beschreven, bij voorkeur in een apart hoofdstuk. Tijdens de informatiebijeenkomst op 16 juni jl. hebben we hier al uitgebreid bij stilgestaan.
8. Onderdeel van de voorwaarden voor alle projectontwikkelaars en stakeholders, inclusief de energiecoöperatie, moet zijn dat circulariteit onderdeel van de business cases is. Oftewel, ook na gebruik van de middelen voor het opwekken zon- en windenergie, of andere vormen van energieopwekking en gebruik van grond, is hergebruik of andere toepassing zonder afval een vereiste.
9. Bijdrage Energie De Liemers
   Wij verwachten dat Energie De Liemers een belangrijke rol te kunnen spelen om hierover me mee denken en te participeren, zowel in proces als financieel en waar mogelijk bij de uitvoering ook door de leden. Verder hopen we dat ook direct omwonenden, waarvan een aantal ondernemer is, ruimte krijgen èn nemen om een bijdrage te leveren en tegelijkertijd een vorm van compensatie krijgen voor hetgeen zich in hun achtertuin afspeelt.

Reactie gemeente

1. De energiecoöperatie, de directe omgeving en andere belanghebbenden zijn een belangrijk onderdeel van het proces.
   In het beleidskader wordt de integraliteit tussen verschillende onderwerpen als duurzame energie en biodiversiteit ondersteund. Bij elk initiatief wordt een integrale afweging gemaakt door de gemeente.
2. Gemeente Duiven heeft gemeente Zevenaar benaderd tijdens het opstellen van dit beleidskader en de ruimtelijke studie. Daarnaast werken de gemeenten ook samen in o.a. het regionale overleg (RES). Elke gemeente blijft bevoegd over de eigen bestuurlijke besluitvorming en haar beleid.
3. Er komt inderdaad veel op de gemeente af vanuit de afspraken vanuit o.a. het nationale Klimaatakkoord. Hier is aandacht voor binnen de gemeentelijke organisatie. Verder is deze vraag inhoudelijk niet relevant voor het beleidskader.
4. Als de mogelijkheden voor opslag hier benut kunnen worden, staan we hier in beginsel positief tegenover.
5. Dat is op dit moment nog onbekend. Er kan dan ook nog geen uitspraak gedaan worden over de rol van de gemeente hierin. Als de kansen zich voordoen, kan de gemeente samen met bijvoorbeeld het bedrijfsleven, energiecoöperaties of initiatiefnemers kijken naar de mogelijkheden.
6. Dit heeft vooralsnog geen concrete gevolgen. Gemeente Duiven zal de landelijke richtlijnen en wet- en regelgeving in acht nemen bij de behandeling van initiatieven voor zowel windenergie als zonne-energie. Zo nodig stelt de gemeente zelf regels op.
7. Dit punt wordt onderschreven. In het beleidskader wordt een apart kopje toegevoegd dat gericht is op innovatie.

8. Dit punt wordt in het beleidskader beschreven in de paragraaf ‘Levenscyclusplan’ op p. 6 – 7.
9. Het beleidskader onderschrijft het belang van proces- en financiële participatie. Wij verwachten van de initiatiefnemers dat zij aan de hand van het beleidskader ruimte bieden aan ideeën, zorgen en bijdragen van ondernemers en inwoners.

Respondent 11

Zienswijze/reactie

1. In het beleid wordt op p. 6 vermeld dat er tijdelijke vergunningen worden verleend voor zonneparken. Dat betekent dat na afloop van deze periode (of eerder indien het zonnepark eerder opgeheven zou worden) het land weer in gebruik wordt genomen voor agrarische doeleinden conform de onderliggende bestemming. Voor ons als grondeigenaar is het van belang dat de percelen dan weer ten volle kunnen worden benut. Echter ongeveer 20% van het areaal wordt in beslag genomen door landschappelijke inpassing. In sommige gevallen heeft de, in de ruimtelijke visie opgenomen, inpassing ook een redelijk duurzaam karakter zoals struweel en natuurvriendelijke oevers. Wij zijn bereid om mee te werken aan de verduurzaming van de gemeente Duiven, maar het kan en mag niet zo zijn dat wij daarvoor 'gestraft' worden doordat na afloop onze landbouwgrond gedeeltelijk natuur wordt. Wij verzoeken u het beleid dusdanig aan te passen dat hierin wordt toegezegd dat de grondeigenaren de grond na afloop weer ten volle in gebruik kunnen nemen als landbouwgrond.
2. Op dit moment wordt in het voorstel uitgegaan van een ruimtelijke inpassing per individuele kavel van circa 10ha. Ons inziens kan de gemeente beter één intensief gebied creëren voor zon op land in plaats van veel ruimte in te tekenen voor landschappelijke inpassing en uiteindelijk te weinig opwekkend vermogen te kunnen realiseren om aan de RES te voldoen. Door een best passende inpassing aan te houden gebaseerd op het hele gebied inclusief de niet participerende grondeigenaren waar het land al groen van blijft is het gebied veel efficiënter en mooier aan te kleden in plaats van het minimum percentage van 20% voor landschappelijke inpassing per kavel. Er is dan minder schaarse grond nodig voor dezelfde landschappelijke inpassing. Met de huidige manier van intekenen zien wij een risico dat er ook nog een ander gebied wordt aangewezen voor zon en wind in Duiven. Wij verzoeken jullie derhalve de landschappelijke inpassing zoals hierboven omschreven toe te passen op het gebied als geheel, en niet op ieder individueel kavel.
3. De landschappelijke inpassing zoals geschetst door de gemeente lijkt ingegeven te zijn door het creëren van compenserende natuur, in plaats van het visueel inpassen in de omgeving. In een gebied dat afgebakend wordt door een drukke provinciale weg, industrieterreinen en van boven door windturbines wil de gemeente tijdelijk zonnepanelen plaatsen, maar wel definitieve natuur ontwikkelen. De flora en fauna die nu aanwezig is zal echter minstens zo goed gedijen onder de zonnepanelen als op de huidige landbouwgronden. Dit wordt ook onderschreven in het rapport op p. 17. Door aanleg van o.a. kruidenrijke grasstroken tracht de gemeente een aantrekkelijk gebied te creëren voor buizerds, steenuilen en valken (ruimtelijke studie p. 14) . Echter, het leefgebied van deze dieren past niet bij de aanwezigheid van windturbines in het gebied. Ook zijn deze roofdieren de natuurlijke vijanden van de weidevogels die al wel aanwezig zijn in dit gebied.
   De zonnepanelen worden als tijdelijk iets gezien zodat er nadien weer de oude functie hersteld kan worden. Dat gaat niet als 20% van het areaal als landschappelijke inpassing en natuur wordt ingericht op de manier hoe het nu voorgesteld word in de ruimtelijke

studie. Ja, de panelen moeten visueel ingepast worden in de omgeving door middel van groen. Maar compleet natuur en recreatiegebied van maken lijkt ons uitermate ongewenst voor een tijdelijke bestemming! Accepteer dat er een energieopwekking gebied wordt gecreëerd waar ruimte is voor de dieren en planten die al aanwezig zijn maar ga geen natuur proberen te creëren in een gebied waar veel industrie en verkeer is, en waar bovendien tijdelijk additionele 'bedrijvigheid' gerealiseerd wordt middels de zon- en windopwek.

Reactie gemeente

1. De bestemming blijft agrarisch. De vergunning heeft een tijdelijke geldigheidsduur, inclusief de 20% groen die behoort bij de inrichting van het zonneveld. Het landschappelijk raamwerk dat geschetst wordt in het ruimtelijk kader heeft bij voorkeur een blijvend karakter. De precieze begrenzing van het landschappelijke raamwerk wordt nog vastgelegd in overleg met de partners in het gebied.
2. Naast een zo hoog mogelijk energieopbrengst vinden wij het ook belangrijk dat het landschap in de tijdelijke situatie aantrekkelijk blijft voor bewoners en bezoekers en dat er ruimte is voor het vergroten van de biodiversiteit. Daarom is er voor gekozen om minimaal 20% van de zonnevelden in te richten voor groen.
3. We realiseren ons dat het geen natuurgebied wordt, maar een gebied met zonnevelden. Toch willen we in die situatie zo goed mogelijke omstandigheden creëren voor flora en fauna. De natuurwaarde van het landschappelijk raamwerk heeft bij voorkeur een blijvend karakter. Het is inderdaad goed mogelijk dat een deel van de natuur weer moet wijken als de tijdelijke vergunning ophoudt. Mogelijk kan in samenspraak met de eigenaar/gebruiker van dat moment afspraken gemaakt worden over de handhaving van het groen of delen van het groen bij agrarisch gebruik, bijvoorbeeld aan de randen.

Respondent 12

Zienswijze/reactie

De respondent heeft in de reactie – naast vragen – ook zorgen, aandachtspunten en suggesties benoemd. Hieronder worden deze kort samengevat.

De RES Arnhem-Nijmegen en betreffende gemeenten willen de Natura2000-gebieden en de uiterwaarden ontzien. Een afweging dient op basis van een goede ruimtelijke ordening, met oog voor de kwaliteiten die Gelderland uniek maken te worden gemaakt. De respondent geeft aan dat windturbines een grote visuele impact hebben. De situatie is dat er nu nog mooie zichtlijnen zijn vanaf bijv. de Posbank. Maar, daar zijn nu al de windturbines gemeente Duiven en Bijvanck gemeente Zevenaar duidelijk zichtbaar. Hier komen nog bij: windturbines bij Steenfabriek Caprice, Bronckhorst, de Pleij en Keppel. De respondent geeft aan bang te zijn dat de beleving van het landschap te veel aangetast wordt door de windturbines.

Er wordt aanbevolen om de ontwikkeling van windturbines en zonnevelden te combineren met de ruimtelijke kwaliteit en samenhang van het totale gebied. En om daarbij rekening te houden met het gebruik door lokale partijen en inwoners. Streef daarbij naar een integrale aanpak met koppeling regionale opgaven, andere opgaven in gebiedsprocessen en het benutten van meekoppelkansen bij de lokale inpassing. Borg met de participatiestrategie dat de energietransitie in Regio Arnhem Nijmegen zoveel mogelijk ten goede komt aan de inwoners van de regio. En streef naar minimaal 50% eigendom en zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Houdt rekening met zoveel mogelijk gezondheidsaspecten, milieueffecten en zorg dat natuurwaarden zoveel mogelijk behouden blijven. Denk aan het woon- en leefklimaat van de bewoners.
Verdere concrete aanbevelingen zijn:

- Gebruik de grond in het InnoFase-gebied voor de landbouw en benut juist de daken.
- Laat de grond onder een windturbine beschikbaar blijven voor andere doelen, zoals recreatie, natuur of landbouw.

Verder beschrijft de respondent enkele ontwikkelingen die hij/zij zag en ziet gebeuren in het proces naar RES 1.0 en in de gemeente, bijvoorbeeld rondom de systeemverkenning energiehub InnoFase. De respondent geeft aan bezorgd te zijn over verrommeling en aantasting van het landschap en daarom gemotiveerd is om betrokken te blijven.

Ook kaart de respondent zorgen over geluidsoverlast, slagschaduw en gezondheidsrisico's van windturbineparken aan. Er wordt aandacht gevraagd voor laag frequent geluid en voor geluid bij nacht. De respondent verwijst o.a. naar het Europees hof, het RIVM en de uitspraak van de Raad van State van 30 juni 2021 over het bestemmingsplan van Windpark Delfzijl.

Vragen:

1. Waar zijn ideeën van de OAR gebleven, en de landschapsvisie vanuit Land-ID m.b.t. de windmolens WRIJ en het LOP over dit gebied?
2. Hoe wordt het LOP in de huidige RES plannen geïmplementeerd?
3. Is er onderlinge afstemming met het WRIJ in de keuze van de turbines?
4. Bij de presentatie van de windturbines en zonnevelden in de gemeente Duiven zagen wij een kant en klaar inpassingsplan. Is er over dit plan een overleg geweest met de bewoners, WRIJ en andere belanghebbenden? Of gaat dit nog komen?
5. Wat zijn de reële geluidsmetingen bij hoge windturbines van tiphoogtes 180, 211 en 240 m? ook in samenhang met andere windturbines.
6. Wat is het programma van eisen voor de aanbesteding? En wat zijn de zorgen?
7. Wij wonen in een provincie die een groot belang heeft bij de recreatieve waarde van het landschap. Welke schade levert de energietransitie op aan het landschap en hoe wordt dit gecompenseerd? Zeker in deze Coronatijd blijkt hoe belangrijk het is om in de eigen omgeving te kunnen recreëren.
8. De respondent wijst ook naar onderzoek over de mortaliteit van vogels. Een aanbeveling is om een goed rentmeester mee te nemen in de aanbesteding. Omdat er sprake is van verschillende vogelsoorten in het gebied.

Verdere vragen en aanbevelingen zijn:

9. Waardevermindering Landschap compenseren en het instellen van een gebiedsfonds.
10. Borg met de participatiestrategie dat de energietransitie in Regio Arnhem Nijmegen zoveel mogelijk ten goede komt aan de inwoners van de regio. En streef naar minimaal 50% eigendom en zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Houdt rekening met zoveel mogelijk gezondheidsaspecten, milieueffecten en zorg dat natuurwaarden zoveel mogelijk behouden blijven.
11. Wat is de afstand tot bestaande en nieuw te bouwen woningen?
12. Hoe is de financiële compensatie voor de omwonenden van een Windturbine park?
13. Een deel van het bedrijventerrein valt onder de geluids- en risico contouren, wat betekent dit voor het bedrijventerrein? Vallen zij ook onder de regelingen? Zoals een Planschaderegeling?
14. Veiligheid Overtoeren: Een windturbine van 211 meter hoogte welke in overtoeren geraakt en zijn wieken verliest kan brokstukken tot zeker 800 meter werpen. Dit is reeds gebeurd in Denemarken in 2008 bij windturbines lager dan 240 hoogte. Ook bij een windturbine in Andijk, tiphoogte 135 m. –(gehoord dat er ook sprake kan zijn van metaalmoeheid) (https://www.medemblikactueel.nl/2015/01/10/wieken-waaien-van-molen-andijk/) .
15. Wordt er een Sterkte berekening van de fundering van de windturbine gemaakt?

16. De sterkteberekening van de fundering van een 211 meter hoge windturbine waar substantiële krachten op worden uitgeoefend worden onderbouwd en gevalideerd met een rapport van de TUV nord van 21 april 2011 Vraag: Hoe is de sterkteberekening van het fundament van - een windturbine van deze omvang door beweging in de lucht?
17. Zijn er Grondboringen nodig? Een vraag is het risico van grondboringen op de uitstroom van de verontreiniging van de Bult van Putman. brengen we met het bewerken van de grond het gif niet naar boven.
18. Welke verdere omgevingseffecten en risico's zijn er?
19. Fijnstof: Er zal tijdens de aanleg zeker een toename zijn van fijnstof naast de al aanwezige fijnstof door jarenlang personen- vrachtverkeer en bedrijvigheid in het gebied.
20. De plaatsing van windturbines ontsiert zeker 20 tot 25 jaar het Open Kommenlandschap. Zijn ze na deze periode recyclebaar?
21. Wat doet de gemeente aan het bevorderen van zonnepanelen op daken van de bedrijfsgebouwen op het bedrijventerrein?
22. Suggestie, is het mogelijk om op palen schuine schermen te plaatsen met daarop zonnepanelen op de vele parkeerterreinen en gebouwen op het bedrijventerrein, met als bijkomstigheid meer schaduwplekken voor de geparkeerde auto's.
23. Suggestie: Het bedrijventerrein verder verduurzamen door meer groen. Op de hittestresskaart van Nederland licht het bedrijventerrein nu rood op.
24. Aanbeveling: Er wordt te weinig aandacht besteed aan het verantwoord en zuinig omgaan met energie, in brede zin. Acties als bewust omgaan met energie zijn nodig. Wat kunnen mensen zelf doen in het kader van grondstoffen gebruik, keuze voor mobiliteit, ect.
25. Aanbeveling: momenteel worden er zowel door burgers en bedrijven veel airco's aangeschaft. Die energie slurpen en warmte afstoten. De beste airco's zijn bomen, ze geven beschutting en koelte bij hitte (kan wel 10 graden C schelen), reinigen de lucht van fijnstof en slaan CO_2 op.
26. Zijn er mogelijkheden om de gevolgen van een mogelijke overschot aan elektriciteit op te vangen. Er wordt al gesproken dat overschot bij particulieren wat niet terug geleverd kan worden aan het net. Hoe zit dit bij de InnoFase/Centerpoort-Noord?
27. Evt. de resterende zonneweides omruilen voor 1 extra molen, gezien het enorme grondbeslag en de verwachte overcapaciteit van de zonneweides.
28. Inpassing ideeën land-ID en andere punten van de OAR
29. Is er nagedacht over de biodiversiteit onder en rond de zonneparken, voor zover bekend zijn hier twee positieve voorbeelden van in Nederland, de overige parken hebben een negatief effect op de biodiversiteit.
30. Grote biodiversiteit volgt wanneer panelen meer "plat" liggen t.o.v. eenzijdig diagonaal op het zuiden gericht. En wanneer ze omzoomd worden door b.v. Sleeen meidoorns en andere gebiedseigen vegetatie.
31. Verdeling opbrengsten in bijvoorbeeld een coöperatie?

<u>Reactie gemeente</u>

1. De uitwerking van de ruimtelijke kaders voor zon en wind in het zoekgebied zijn gebaseerd op de doelstellingen voor het landschap, zoals vastgelegd in het Landschapsontwikkelingsplan en in het Koersdocument Omgevingsvisie Duiven. De landschapsvisie die Land-ID heeft opgesteld met betrekking tot de windturbines van het Waterschap Rijn en IJssel is ook gebaseerd op die beleidsdocumenten. Ook deze visie is meegenomen bij het opstellen van de ruimtelijke kaders.
   De bouwstenen die Land-ID noemt in haar rapport komen ook terug in het ruimtelijk kader:
   - Versterken wegbeplanting
   - Versterken groenblauw raamwerk

- Landschappelijk inpassen randen bedrijventerrein
- Aandacht voor biodiversiteit
- Integreren recreatief routenetwerk in het landschappelijk raamwerk

Beplanting op erven is in het ruimtelijk kader open gelaten voor overleg bij concrete initiatieven.
De uitwerking van de bouwstenen in het ruimtelijk kader blijft op hoofdlijnen, maar gaat op sommige punten iets verder dan het rapport van Land-ID. Maatregelen zijn:

- Realiseren en/of herstellen van de laanstructuren langs de wegen
- Versterken en beter beleefbaar maken van de weteringen: aanleg van een brede groene zone aan beide zijden van de Wijde Wetering, bij voorkeur met een natuurvriendelijke oever. Aanleg van een natuurvriendelijke oever langs de Nieuwgraafsewetering.
- Aansluiting op de hoofdgroenstructuur langs de rand van – en op het industrieterrein
- Ommetjes en struinroutes door het landschappelijke raamwerk.
  Een indicatie van een wandelroute wordt op de kaart aangegeven en wordt later in samenwerking met belanghebbenden uitgewerkt.

2. Dit is meegenomen als input in de RES en vervolgens aan de lokale partijen om daar uitvoering aan te geven, uiteraard binnen de richtlijnen die vanuit RES zijn meegegeven. Dit doen we in het beleidskader. Vervolgens bij concrete projecten wordt dit verder uitgewerkt.
3. De aanleg van zonnevelden en de plaatsing van windturbines zal effect hebben op het open kommenlandschap en de beleving daarvan. Daarom zijn er, om een rommelige aanblik zoveel mogelijk te voorkomen, voorwaarden gesteld ten aanzien van de hoogte van windturbines en de plaatsingsrichting van zonnepanelen.

   – impact: Windturbines hebben inderdaad een visuele impact in de omgeving. De keuze voor een locatie, hoogte of aantal is echter nog niet gemaakt. Voor omwonenden wordt van de vuistregel uitgegaan van de door de Raad van State gehanteerde norm van tien maal de tiphoogte. Dit wordt aangepast in het beleidskader.
   – werkwijze: Windturbines hebben een eigen maat en schaal. De plaatsing ten opzichte van elkaar en de inrichting rond de voet van de windturbine zijn belangrijk voor de beleving in het landschap. Hier wordt dan ook aandacht aan besteed in het beleidskader.
   – De gemeente erkent dat het toevoegen van zonne- en windenergie visuele gevolgen heeft maar heeft ook de opdracht om bij te dragen aan het opwekken van energie. Door het opstellen van het beleidskader schept de gemeente voorwaarden voor een gedegen proces rondom initiatieven en de landschappelijke inrichting.
4. In de RES zijn de zoekgebieden gezamenlijk met de regio bepaald. De gemeenteraad van Duiven heeft gekozen voor clustering in het zoekgebied bij InnoFase. In het ruimtelijk kader is aangegeven dat er zoveel mogelijk moet worden gestreefd naar een opstelling in lijn met de bestaande windturbines en aansluitend bij de kavelstructuren. Het ruimtelijk kader geeft randvoorwaarden voor de landschappelijke inpassing. Bij initiatieven moet dit worden uitgewerkt in concrete landschappelijke inrichtingsplannen. De precieze begrenzing van het landschappelijke raamwerk wordt nog vastgelegd in overleg met de partners in het gebied. In de scenario's is uitgegaan van een maximale hoeveelheid windturbines en zonnevelden. Het is aan de initiatiefnemers om concrete plannen in te dienen voor zon en/of wind.
5. Bij een concreet voorstel voor het plaatsen van een windturbine dient altijd rekening gehouden te worden met de wet- en regelgeving. Daar horen ook milieuonderzoeken, waaronder een onderbouwing voor wat betreft akoestiek, bij. In deze ruimtelijke studie is

een richtafstand van 400 meter aan gehouden ten opzichte van woningen voor wat betreft het aspect geluid.

6. Een planning van de aanbesteding is niet van toepassing. Na vaststelling van het Beleidskader “Initiatieven grootschalige opwekking wind- en zonne-energie Gemeente Duiven” zijn initiatiefnemers vrij om initiatieven aan te dienen ter toetsing. Er wordt niet ingezet op een Europese aanbesteding.
7. Aan de ontwikkelaars van zon- en windenergie in het zoekgebied in Duiven wordt een bijdrage gevraagd aan het landschappelijke raamwerk. Daarnaast worden er in het beleidskader eisen gesteld aan de landschappelijke inpassing. Hiermee wordt niet alleen geïnvesteerd in het landschappelijke beeld maar ook in vergroting van de biodiversiteit en een recreatieve route in de groene structuren.
8. De aanbeveling voor de literatuur betreffende mortaliteit bij vogels wordt gewaardeerd. In dit stadium is nog niet naar aanvaringsslachtoffers van vogels en vleermuizen gekeken, maar dit zal per project wel getoetst worden. In deze toetsingen zal ook rekening gehouden moeten worden met de meest recente kennis over de impact van de mortaliteit op de vogelpopulaties.
9. De aanleg van zonnevelden en de plaatsing van windturbines zal effect hebben op het open kommenlandschap en de beleving daarvan. Daarom is het ruimtelijk kader opgesteld om de bijdrage aan langdurige versterking van het landschap in de vorm van het landschappelijk raamwerk en de voorwaarden voor landschappelijke inpassing vast te leggen. Belangrijke doelstelling, naast versterking van de kwaliteit van het landschap, is vergroting van de biodiversiteit door het creëren van zoveel mogelijk diversiteit in leefomgevingen voor planten en dieren. Het landschappelijke raamwerk biedt plaats aan een recreatieve wandelroute of ommetje voor de werknemers op het industrieterrein.
10. De gemeente vindt het belangrijk dat niet alleen de lasten, maar ook de lasten ten goede komen aan de omgeving en andere belanghebbenden. Hoofdstuk 4 van het beleidskader gaat hier verder op in. Hier wordt ook het streven naar 50% lokaal eigendom in benoemd.
11. In dit onderzoek is een indicatieve richtafstand aangehouden van 400 meter voor wat betreft geluid voor een windturbine. Dit is indicatief en zal altijd met een onderzoek aangetoond dienen te worden. Hier gelden strikte geluidnormen voor.
12. Hier wordt in hoofdstuk 4 van het beleidskader op in gegaan. Verdere specificering volgt bij concrete initiatieven.
13. Voor een bedrijventerrein gelden andere normen dan voor bijvoorbeeld een woning. Hier is in de analyse mee rekening gehouden. Zo is onder andere een bedrijventerrein niet geluidsgevoelig.
14. Voor kennis aangenomen. Bij een concrete aanvraag voor een windturbine of zonneveld dient aan alle wet en regelgeving voldaan te worden. Ook aan de veiligheids- en constructie-eisen.
15. Voor kennis aangenomen. Bij een concrete aanvraag voor een windturbine of zonneveld dient aan alle wet en regelgeving voldaan te worden. Ook aan de veiligheids- en constructie-eisen.
16. Deze vragen behoren niet toe tot dit kader, maar volgen in een lader stadium.
17. Deze vragen behoren niet toe tot dit kader, maar volgen in een lader stadium.
18. Deze vragen behoren niet toe tot dit kader, maar volgen in een lader stadium.
19. Deze vragen behoren niet toe tot dit kader, maar volgen in een lader stadium.
20. De gemeente verplicht een levenscyclusplan met aandacht voor recycling.
21. Zie respondent 6, antwoord 3.
22. Deze suggestie is niet opgenomen in het beleidskader. In de tekst wordt wel een passage opgenomen over innovatie. De initiatiefnemer kan in zijn/haar plan onderbouwen dat dit onder innovatie valt.
23. Landschappelijke inpassing dient onderdeel te zijn van de plannen.

24. Het is inderdaad belangrijk om bewust met energie om te gaan. Dit wordt in de inleiding van het beleidskader toegevoegd. Daarnaast zet de gemeente Duiven in op bewustwording over dit onderwerp via de gemeentelijke communicatiekanalen, zoals Samen1nergie.
25. De gemeentelijke organisatie begrijpt het belang van de suggestie. Aangezien dit niet direct van toepassing is op de opwekking van duurzame energie in het zoekgebied, wordt deze suggestie niet toegevoegd aan de tekst.
26. Energie-opslag draagt zeker bij aan energie-efficiëntie. Initiatieven daartoe worden aangemoedigd. Bij de doorontwikkeling van de Energyhub InnoFase speelt dit mogelijk ook een rol.
27. De gemeente ziet kansen voor een combinatie tussen de opwek van wind en zonne-energie. Zo is dit RES-zoekgebied ook bedoeld. De gemeente wil hierin niet de toepassing van wind of zon uitsluiten.
28. Zie antwoord 1.
29. De zonnevelden zullen zo goed mogelijk natuurvriendelijk ingericht worden. Hier wordt rekening gehouden met een zuidelijke opstelling en wordt bloemen- en kruidenrijk grasland gerealiseerd. Op p. 15 van de ruimtelijke studie worden meerdere voorbeelden gegeven van hoe de zonnevelden zo natuurinclusief ingericht kunnen en zullen worden.
30. Zie reactie bij punt 35.
31. De initiatiefnemer maakt in dialoog met de omgeving en andere belanghebbenden een plan voor financiële participatie. Een lokale energiecoöperatie is inderdaad een van de mogelijkheden om hier invulling aan te geven.

Beleidskader Initiatieven grootschalige opwek wind- en zonne-energie gemeente Duiven

Gemeente Duiven

30 november 2021

Inhoudsopgave

Inleiding 1

1. Scope 2

Zon op daken van woningen en bedrijven 2

Zonnepanelen op parkeerplaatsen/geluidsschermen 3

Zonnevelden kleiner dan 50m^2 op land 3

Urban windturbines 3

Andere technologie dan windturbines en zonnepanelen 3

2. Relatie met andere beleidsstukken en -processen 4

Gemeentelijk Programma Circulaire Economie 4

Lokaal aandeel RES 4

Aangewezen zoekgebieden 12 mei 2020 4

Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 regio Arnhem-Nijmegen 5

3. Algemene voorwaarden 7

Inleiding 7

Vrijwilligheid en medewerking van grondeigenaar 7

Passend binnen geschikt zoekgebied 7

Tijdsduur functie zon/wind opwek 7

Milieueffecten, veiligheid en gezondheid 7

Innovatie 8

Levenscyclusplan 8

Beheer en onderhoud 8

Realisatietermijn 8

Netaansluiting, netcapaciteit en cablepooling 8

Gedragscodes 8

Financiële haalbaarheid 9

Herkomst financiering 9

Overleg met omwonenden en stakeholders 9

4. Proces- en financiële participatie, waaronder 50% lokaal eigendom 10

Procesparticipatie 10

Participatieplan 11

Informatievoorziening 11

Financiële participatie en streven 50% lokaal eigendom 12

Lokaal mede-eigenaarschap 12

Financiële deelneming 12

Omgevingsfonds 12
Omwonendenregeling 13
Bovenwettelijke financiële ruimte 13
5. Ruimtelijke inpassingsvoorwaarden 14
Ruimtelijke studie zon en wind gemeente Duiven (SAB/Pondera, november 2021) 14
Landschappelijk 'groenblauw' raamwerk 14
Inpassingsprincipes zonnevelden 16
Inpassingsprincipes windturbines 16
6. Richtlijnen voor het proces van concrete initiatieven 17
Stap 1: Initiatief 17
Stap 2: Wensen ophalen en projectvoorstel opstellen 17
Stap 3: Toetsen aan beleidskader 17
Stap 4: (anterieure) overeenkomst 17
Stap 5: Formele ruimtelijke procedure 18
Stap 6: Ontwerpbesluit 18
Stap 7: Zienswijzen en beroep 18
Bijlage: Ruimtelijke studie zon en wind, SAB/Pondera, maart 2021 19

Inleiding

Dit beleidskader benoemt de voorwaarden die de gemeente Duiven stelt aan initiatiefnemers op het gebied van zonnevelden en windturbines in het gemeentelijk voorkeursgebied in en rond InnoFase/Centerpoort-Noord en dat valt in het RES-zoekgebied WZ5.

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat, via regionale energiestrategieën (RES), in 2030 al een behoorlijke hoeveelheid (35 TWh) hernieuwbare elektriciteit op land opgewekt moet zijn, naast een landelijke opgave voor het Rijk om 49 TWh energie uit windturbines op zee op te wekken. Daarnaast wil de gemeente Duiven zelf voor 2050 energieneutraal zijn. Energiebesparing en het bewust met energie omgaan, heeft hier een belangrijk aandeel in. De gemeente gebruikt de gemeentelijke communicatiekanalen, zoals Samen1nergie, om hier meer bewustwording over te creëren.

Maar om energieneutraal te worden is ook meer duurzame energieopwekking nodig. Het goed plannen en inpassen van locaties en het begeleiden van het proces rond zonnevelden en windturbines is een belangrijke taak voor de gemeente. Dit Beleidskader geeft hulp aan bewoners, ondernemers en initiatiefnemers.

Als alles doorgaat wordt op 1 juli 2022 de nieuwe Omgevingswet van kracht. Deze wet vervangt onder meer de Wet ruimtelijke ordening en verandert voor een deel de huidige planologische processen en instrumenten. Met deze nieuwe Omgevingswet moet iedere gemeente een Omgevingsvisie opstellen. Ook de gemeente Duiven doet dat.

De gemeenteraad van Duiven heeft op 12 mei 2020, met haar besluit over het lokale aandeel in de RES 1.0. De kaders voor grootschalige opweklocaties zon en wind vastgesteld. Deze kaders zijn inmiddels ook opgenomen in de (ontwerp-) omgevingsvisie voor de gemeente Duiven. De gemeenteraad heeft het gebied op en rond InnoFase-Centerpoort-Noord als geschikt zoekgebied voor wind- en zonopwek aangewezen. Het gebied maakt eveneens onderdeel uit van de Regionale Energie Strategie 1.0 van de regio Arnhem-Nijmegen en is onderdeel van het regionale zoekgebied WZ5.

Dit Beleidskader geeft voorwaarden en spelregels aan voor nieuwe particuliere project-initiatieven binnen dit gebied. In hoofdzaak gaat het over vier soorten randvoorwaarden:

1. Algemene voorwaarden;
2. Voorwaarden op het gebied van omgevingsparticipatie (proces- en financiële participatie, waaronder lokaal eigendom);
3. Ruimtelijke inpassingsvoorwaarden;
4. Spelregels voor het proces.

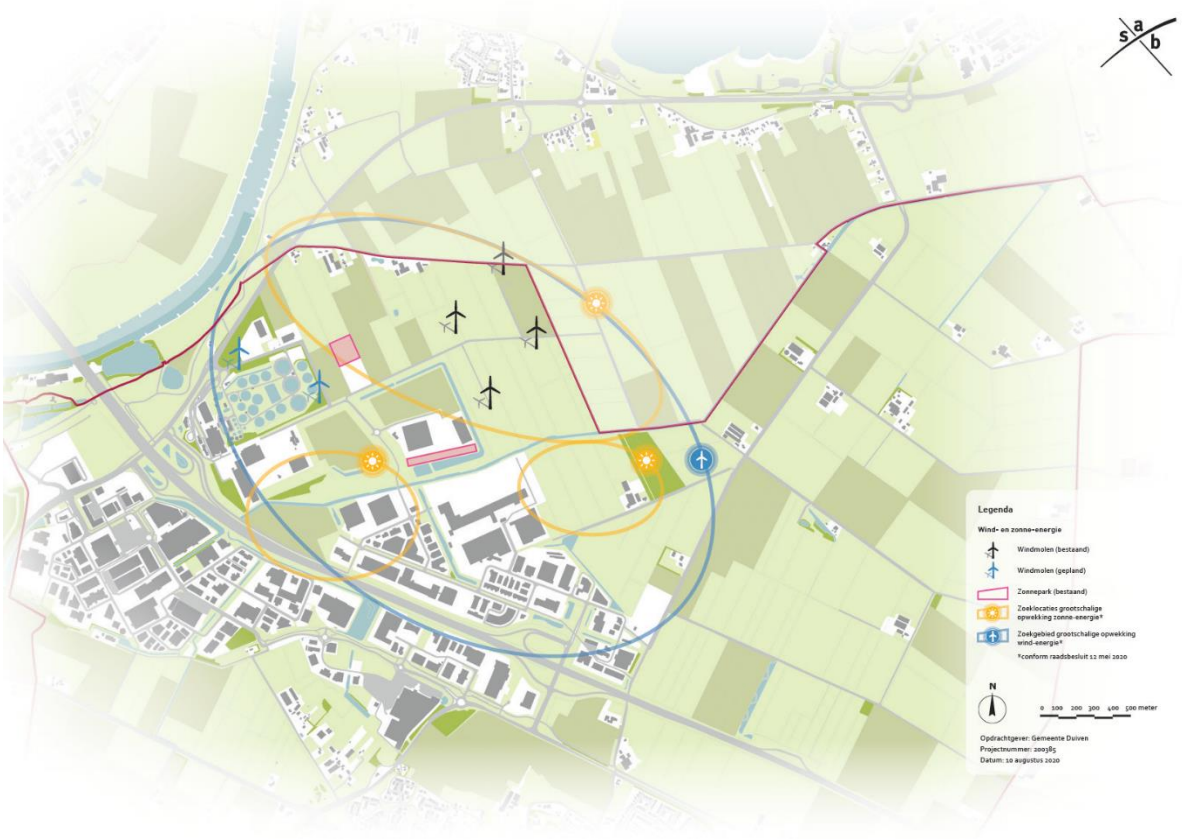
Het gemeentelijke participatieproces van 2019 over het lokaal aandeel RES 1.0 leverde belangrijke bouwstenen op voor dit Beleidskader. De voorwaarden zijn ook gebaseerd op de afspraken uit het Klimaatakkoord, de RES 1.0 en de Gedragscodes van betrokken branches voor wind en zon.

Het ontwerp van dit Beleidskader is op 19 mei 2021 gepubliceerd. Daarop zijn adviezen en zienswijzen uitgebracht. Deze zijn opgenomen en behandeld in een separate Reactienota. Dat heeft op meerdere punten aanleiding gegeven om het Beleidskader aan te passen en dat is verwerkt in deze voorliggende versie.

1. Scope

De gemeente verleent alleen medewerking aan initiatieven als deze vallen binnen door de raad als ruimtelijk 'geschikt' vastgestelde zoekgebied voor grootschalig opwek van wind- en zonne-energie. Dit is globaal aangegeven met het gebied op en rond InnoFase/Centerpoort-Noord. Het beleidskader heeft alleen betekenis voor dat gebied.

In het volgende figuur staat het zoekgebied ingetekend.

Initiatieven buiten dat zoekgebied passen niet in het ruimtelijk beleid van de gemeente Duiven en komen niet voor planologische medewerking in aanmerking. Overigens is in dit gebied, direct in aansluiting op Centerpoort-Noord, mogelijk sprake van een toekomstige uitbreiding van ca. 15 ha bedrijventerrein.

Het beleidskader richt zich op alle vormen van grootschalige opwek van zonne-energie, inclusief de grondgebonden installaties. Bij windturbines gaat het om turbines groter dan een 'urban windturbine' of boerenwindmolen. In vermogen uitgedrukt gaat het hier om windturbines vanaf 1.5 MW. Het beleidskader gaat niet over:

Zon op daken van woningen en bedrijven

Het regionale en lokale doel tot vergroting van het gebied voor zon op dak is zeer groot en deze is als specifieke opgave opgenomen in RES 1.0. Alleen al zonnepanelen op bedrijven en instellingen moeten in 2030 de gewenste energieproductie van 0,49 TWh opleveren, dat is 30% van de totale opbrengst van de RES. Deze opgave geldt naast de opgave van de opwek van zon- en wind op land. Voor zon op daken zijn algemene omgevingsregels van toepassing.

Deze regels vormen, behalve bij een aantal monumenten, geen *gemeentelijke* belemmering voor het plaatsen van zonnepanelen op daken. De eigenaar van een gebouw is zelf verantwoordelijk voor vooronderzoek voor de draagconstructie van het dak in combinatie met zonnepanelen.

Het benutten van daken voor zonnepanelen is een belangrijke opgave. Gemeente Duiven blijft inzetten op stimulering van zon op (bedrijfs)daken. Daarnaast kijkt de gemeente – in regionaal verband – wat de wetgeving vanuit de Omgevingswet voor mogelijkheden biedt om zon op industriële daken verplicht te stellen.

Zonnepanelen op parkeerplaatsen/geluidsschermen

Deze nu nog relatief kostbare vormen van multifunctioneel gebruik dragen nog relatief weinig bij aan de duurzame electriciteitrsproductie. Verwacht mag worden dat door verdergaande innovaties en efficiency-verhoging deze opwek steeds interessanter wordt. Het onderwerp valt buiten dit Beleidskader.

Zonnevelden kleiner dan 50m^2 op land

Dit valt onder de planologische 'kruimelgevallen' en kan in de gemeente Duiven onder bepaalde voorwaarden worden toegestaan. Dit is opgenomen in het gemeentelijk beleid: Afwijkingenbeleid voor bestemmingsplannen.

Urban windturbines

Turbines op of aan installaties, objecten of gebouwen.

Andere technologie dan windturbines en zonnepanelen

Technologieën zoals geothermie, aquathermie, riothermie, kernenergie en energie uit biomassa vallen buiten dit beleidskader.

2. Relatie met andere beleidsstukken en -processen

Gemeentelijk Programma Circulaire Economie

In 2019 is de gemeentelijke participatiestrategie Programma Circulaire Economie door de gemeenteraad vastgesteld. Het programma circulaire economie is de overkoepelende term voor de met elkaar samenhangende thema's energietransitie (waaronder de RES), klimaatadaptatie en de grondstoffentransitie (circulariteit). Het programma wordt zo veel mogelijk samen door de gemeenten Duiven en Westervoort uitgevoerd. Beide gemeenten gebruiken als communicatieplatform voor circulaire economie de website www.samen1nergie.nl.

Vooral belangrijk is de opbrengst van het participatietraject over het lokale aandeel van de gemeente voor de RES 1.0. Dit traject is doorlopen in 2019-2020.

Lokaal aandeel RES

De gemeenten Duiven en Westervoort hebben zelf het initiatief genomen om onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor wind- en zonopwek. Dit kwam door de gemeentelijke ambities en de deelname aan de RES in 2019. Daarover is intensief met de samenleving gecommuniceerd.

Er is een onderzoek gedaan naar de technische en landschappelijke mogelijkheden van grootschalige hernieuwbare energie. Daarbij zijn meerdere mogelijke zoekgebieden voor wind en zon in beeld gebracht. Hier is in oktober-november 2019 op verschillende manieren veel over gecommuniceerd. Uit de vele gesprekken met de inwoners bleek dat er wel begrip bestond voor de noodzaak voor de opwek van wind- en zon energie. Maar er waren ook zorgen over het landschap en de mogelijke hinder. Voor bepaalde gebieden bestond geen draagvlak. Het gebied rond InnoFase/Centerpoort-Noord werd over het algemeen als meest geschikte locatie gezien.

De resultaten van dit onderzoek en het advies van de samenleving zijn in februari 2020 aan de gemeenteraad voorgelegd. Met een voorstel van het college is hierover gedebatteerd (nog net voor de Corona-maatregelen). Tijdens dit debat was er ook weer inbreng vanuit de inwoners. In het bijzonder vielen de zorgen op voor behoud van het open karakter van het Duivense Broek. Dit gaf voor raadsfracties de reden om met een amendement aanpassingen op het oorspronkelijke raadsvoorstel aan te brengen. Dat amendement is op 12 mei 2020 met een grote meerderheid door de raad aangenomen. Alle raadsstukken hierover, inclusief de opbrengst van het participatietraject zijn nog terug te vinden onder agendapunt D 10:

https://ris2.ibabs.eu/Agenda/Details/Duiven/2d9a521d-06a5-402e-b51e-f03f7b5bec73

Aangewezen zoekgebieden 12 mei 2020

De gemeenteraad heeft als inbreng voor de RES 1.0 gekozen voor de geconcentreerde ontwikkeling zon én wind in het gebied op en rond de bedrijventerreinen InnoFase/ Centerpoort-Noord. Vandaar de aanduiding *'geschikt'* zoekgebied.

Andere, door de raad voorwaardelijk als '*mogelijk geschikt*' voor wind- en zonne-energiegebieden komen niet voor planologische medewerking in aanmerking. Voor de lokale inbreng voor de RES 1.0 is er ook geen noodzaak om nu meerdere studies voor deze zoekgebieden te gaan uitvoeren. De aandacht ligt nu op de RES-opgave voor 2030 en het zoekgebied Innofase/Centerpoort-Noord, onderdeel van RES-zoekgebied WZ5.

Met het raadsbesluit voor het gebied InnoFase-Centerpoort-Noord kiest de gemeente voor een duidelijke concentratie binnen een afgegrensd gebied dat direct aansluit op bedrijvigheid in de A12 zone. Hierdoor ontstaat een energielandschap waar ruimte is voor een gecombineerde opwek van

wind- en zonne-energie. De RES 1.0 pleit vanuit het oogpunt van een efficiënt elektriciteitssysteem ook voor combinatie van wind en zon. In het gemeentelijk RES-zoekgebied WZ5 zijn daar volop kansen voor aanwezig.

Een groot voordeel van zo'n concentratie in één afgegrensd gebied is ook dat er geen versnippering van het landschap buiten dat gebied plaatsvindt. En het is voor bevolking, initiatiefnemers, netbeheerder Lliander en medeoverheden duidelijk waar in Duiven mogelijk ruimtelijk geschikte locaties zijn en waar niet.

De gemeente laat zich nu leiden door opgave met de tijdshorizon tot 2030, volgens de opgave uit het Klimaatakkoord en de RES 1.0. De komende jaren blijkt uit monitoring van de uitvoering of er aanpassingen in de RES 2.0 nodig zijn met gevolgen voor het gemeentelijk aandeel.

Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 regio Arnhem-Nijmegen

Het raadsbesluit van 12 mei 2020 is ingebracht als aandeel van de gemeente Duiven in de RES 1.0. In september 2020 is het gebied InnoFase/Centerpoort opgenomen door de regiobestuurders in de concept-RES als onderdeel van het regionale zoekgebied voor wind- en zon WZ5.

Na vaststelling van het concept is toegewerkt naar een definitieve RES, versie 1.0. Deze lag in mei/juni 2021 ter besluitvorming voor bij alle regiopartners, dus ook bij de gemeenteraad van Duiven. De RES 1.0 is in gemeente Duiven op 1 juni 2021 vastgesteld. Het is de bedoeling dat de RES 1.0 daarna in een meerjarige cyclus wordt gemonitord en herzien.

Op de site www.regioan.nl/res-regionale-energiestrategie is de actuele stand van zaken en status van het RES-proces te vinden.

Samenloop met uitbreiding bedrijventerrein

In de (ontwerp-) Omgevingsvisie is binnen het zoekgebied zon/wind ook een zoekgebied uitbreiding bedrijventerrein van Centerpoort-Noord aangewezen. In 2021 heeft de gemeente in het kader van het RPW, 1^{e} tranche (Regionaal Programma Werlocaties) groen licht gekregen om 15 ha bruto als regionaal bedrijventerrein te gaan ontwikkelen. Een definitief besluit van de raad hierover volgt begin 2022.

In de arcering op de desbetreffende kaart 'Werken' van de Omgevingsvisie staat een pijl met een mogelijke denkrichting voor een nog verdere uitbreiding van dit bedrijventerrein. Deze samenloop met het zoekgebied wind/zon heeft gevolgen voor de potenties voor de opwek van energie: zonne-energie laat zich combineren met bedrijfsdaken. Echter, voor windmolens geldt een veiligheidszone ten opzichte van bedrijfsgebouwen. Een nog verdere uitbreiding bovenop de reeds voorgenomen 15 ha zal ten koste gaan van 1 tot 2 windmolens.

Over dit dilemma heeft de gemeente nog geen besluit ingenomen. Op dit moment blijft sprake van twee overlappende zoekgebieden. Het college is voornemens om over de eventuele extra uitbreiding een definitief standpunt in nemen, zodra de 2^{e} tranche van het RPW aan de orde komt.

3. Algemene voorwaarden

Inleiding

Voordat de specifieke voorwaarden voor proces- en financiële participatie en voor ruimtelijke inpassing worden beschreven, worden hieronder enkele algemene voorwaarden benoemd. Het gaat onder meer over het vereiste van vrijwilligheid, tijdelijkheid, milieuonderzoeken, circulariteit, netaansluiting en economische haalbaarheid.

Vrijwilligheid en medewerking van grondeigenaar

De gemeente Duiven heeft in het gebied zelf heel weinig gronden in bezit en is daardoor voor de opgave afhankelijk van initiatieven van particulieren. Wij gaan uit van vrijwilligheid.

Zonder particuliere initiatieven en medewerking van betrokken grondeigenaren maakt de gemeente geen afspraken over planologische medewerking.

Wanneer een initiatiefnemer niet zelf de eigenaar van de gronden is, dan moet deze kunnen aantonen dat privaatrechtelijk over het gebruik van de gronden kan worden beschikt.

Passend binnen geschikt zoekgebied

Voorwaarde voor medewering aan een initiatief is, dat deze past binnen het door de gemeenteraad vastgestelde geschikte zoekgebied voor grootschalige opwek wind en zon van 12 mei 2020. In het vorige hoofdstuk is daar een uitgebreide toelichting op gegeven.

Tijdsduur functie zon/wind opwek

De levensduur van een zonneveld of windturbine is op dit moment ongeveer 25 jaar. Beide functies worden door de gemeente dan ook als een tijdelijk gezien. Dat betekent dat de huidige bestemming niet gewijzigd hoeft te worden. Het planologisch régime hiervoor is het verlenen van een tijdelijke omgevingsvergunning van maximaal 25 jaar. Eventuele verzoeken tot verlenging worden op dat moment met een maatwerkaanpak beoordeeld. Er is een integrale beoordeling van nut en noodzaak, waarbij onder meer de feitelijke opbrengstpotentie en meeweegt.

In de anterieure overeenkomst en de omgevingsvergunning wordt de voorwaarde opgenomen dat het terrein na afloop van de termijn weer wordt opgeruimd en dat het terrein in de oude staat wordt teruggebracht.

In de overeenkomst en omgevingsvergunning kán worden opgenomen dat het terrein, of delen van het terrein, niet in de oude staat, maar in een bepaalde afgesproken staat kan worden teruggebracht. Dit kan gaan om afspraken die komen uit het landschappelijk inpassingsplan, het verbeteren van de waterhuishouding, de bodemkwaliteit en/of de biodiversiteit.

Milieueffecten, veiligheid en gezondheid

Elk projectvoorstel moet worden onderbouwd met een passend onderzoek naar de effecten van een initiatief op het milieu. Ook wordt getoetst aan het Besluit milieueffectrapportage (m.e.r. om te kunnen bepalen of bij de voorbereiding van een plan of een besluit een m.e.r.-(beoordelings)procedure moet worden doorlopen, of dat een 'vormvrije m.e.r.-beoordeling' moet gebeuren. Zie: https://www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/mer/procedurehandleiding/wanneer-beoordeling/besluit-0/

De initiatiefnemer betrekt tijdens de ontwerpfase de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) en vraagt advies over de veiligheids- en gezondheidseffecten die het initiatief met zich mee brengt.

Innovatie

De gemeente Duiven staat open voor innovatie en biedt ruimte aan alternatieven, als dat verband houdt met wind- en zonne-energie. Dit kan op verschillende vlakken, bijvoorbeeld in de inrichting, klimaatadaptatie, biodiversiteit, circulaire economie, landbouwkundig gebruik en waterretentie. Daarnaast staat de gemeente in principe ook open voor oplossingen gerelateerd aan verbetering van de systeemefficiëntie van het elektriciteitsnet. Er kan ook een relatie worden gelegd met de ontwikkeling van Energyhub InnoFase. Daarin werken de bestaande bedrijven samen aan slimme koppelingen tussen energieprojecten. Het kan gaan om energieconversie, -opslag en afzet. De ontwikkeling van Energyhubs is ook onderdeel van de RES 1.0.

Het is aan de initiatiefnemers om hiertoe voorstellen uit te werken. Hierin kan uiteraard worden samengewerkt met bijvoorbeeld de omwonenden.

Levenscyclusplan

Door de tijdelijke functie is er sprake van een 'levenscyclus' met een begin en een einde. Met het oog op de bijdrage aan een circulaire economie moeten initiatiefnemers als onderdeel van het projectvoorstel een plan presenteren voor de hele levenscyclus van het initiatief. In dit plan wordt aangegeven hoe op een duurzame, circulaire wijze wordt omgegaan met aanleg, materiaalgebruik, onderhoud, beheer, afbraak en recycling bij het levenseinde van het initiatief.

Beheer en onderhoud

Het terrein en de objecten worden zo goed mogelijk beheerd en onderhouden, volgens de afspraken uit de overeenkomst en bepalingen uit de omgevingsvergunning. Dit zijn bijvoorbeeld afspraken over bermbeheer en vegetatie of over (sociale) veiligheidsaspecten. Een overleg met de gemeente bij een veranderende situatie is verplicht, waarbij beide partijen zich inzetten om een veilige, schone en biodiverse leefomgeving te maken.

Realisatietermijn

In de afspraken en de omgevingsvergunning wordt een realisatietermijn opgenomen. De vergunning kan worden ingetrokken als die termijn niet wordt gehaald. Het is aan te raden dat de initiatiefnemer op tijd in overleg gaat als dit dreigt te gebeuren. In dat geval kan de gemeente bekijken of uitstel verlenen kan.

Netaansluiting, netcapaciteit en cablepooling

De mogelijkheden tot het aansluiten van de installaties en het contact en advies inwinnen daarover bij de netbeheerder zijn onderdeel van het projectvoorstel. Daarin wordt de economische haalbaarheid door de initiatiefnemer onderbouwd. Initiatiefnemers verkennen pro actief de mogelijkheden van 'cablepooling'. Dat is het gezamenlijk gebruikmaken van één netaansluiting of het combineren van opwek achter aansluitingen van grootverbruikers. Dit is zeker interessant in het gebied op en rond InnoFase waar de beoogde zonneparken zich vlakbij windmolens bevinden.

Gedragscodes

Bij zonprojecten moet de 'Gedragscode zon op land' of een gedragen opvolger daarvan[1] worden gevolgd bij de planvorming en realisatie van het project.

[1] De huidige gedragscode van oktober 2020 is ondertekend door zowel brancheorganisatie (Holland Solar), de vereniging van omwonenden van energieprojecten (NLVOW), als natuur- en milieuorganisaties (Greenpeace, Milieudefensie, Natuur & Milieu, de Natuur en Milieufederaties, Natuurmonumenten, en de Vogelbescherming).

https://www.natuurenmilieu.nl/wp-content/uploads/2019/11/Gedragscode-zon-op-land-Holland-Solar-171019-definitief.pdf

Hierbij moet wel worden opgemerkt dat het onderdeel locatiekeuze van zoekgebieden in de gemeente Duiven al in 2020 door de raad is vastgesteld.

Bij windprojecten moet de 'Gedragscode wind op land', bindend voor leden van de NWEA, worden gevolgd bij de planvorming en realisatie van het project. Zie:

https://www.nwea.nl/wp-content/uploads/2020/11/20201103-Gedragscode-WoL-opgemaakt-FINAL.pdf

De 'Gedragscode wind op land' biedt een aantal uitgangspunten op het gebied van communicatie, participatie, acceptatie inclusief een indicatie voor financiële ruimte voor bovenwettelijke activiteiten. Ook voor windprojecten geldt dat de gemeentelijke locatiekeuze al een onderdeel is van het lokaal aandeel voor de RES 1.0.

Financiële haalbaarheid

De initiatiefnemers onderbouwen in hun projectvoorstel dat het project financieel haalbaar is, waarbij rekening wordt gehouden met een mogelijke SDE-subsidie. De initiatiefnemer toont aan hoe deze financiële haalbaarheid wordt bereikt. Daarbij is verlangd dat een financiële waarborg wordt geregeld in bijv. een verzekering in geval van faillissement. In de overeenkomst met de gemeente worden hierover afspraken gemaakt, waarin ook kettingbedingen worden opgenomen in geval van rechtsopvolging.

Herkomst financiering

De initiatiefnemer is duidelijk over de herkomst van de middelen waarmee het project wordt gefinancierd en de organisatie- en verantwoordingsstructuren. We verwachten dat de gehele financiering bij de eventuele vergunningverlening voldoende vast staan. Hierover maken we afspraken, welke we vastleggen in een overeenkomst. Bij twijfel over vertrouwde financiering kan de gemeente een toets laten uitvoeren, zoals BiBob of Bibob-light, als onderdeel van de procedure. En ook nog na verlening van de vergunning. Bij een negatief advies of uitblijvende dan wel onvoldoende openheid kan de gemeente besluiten op deze grond geen medewerking te verlenen aan het initiatief.

Overleg met omwonenden en stakeholders

Regelmatig en vroegtijdig overleg tussen initiatiefnemer met omwonenden en betrokken stakeholders is van groot belang. Het gaat om stakeholders zoals gemeente, netbeheerder, het Waterschap, maatschappelijke organisaties. Voor de communicatie met omwonenden worden in het volgende hoofdstuk specifieke voorwaarden beschreven. Ook de provincie Gelderland is in deze projecten een bijzondere stakeholder, omdat in het buitengebied provinciale regels gelden. En bij grootschalige windprojecten is op grond van de Elektriciteitswet formele instemming van de Provincie noodzakelijk.

4. Proces- en financiële participatie, waaronder 50% lokaal eigendom

De gemeente vindt het belangrijk dat de omgeving van initiatieven actief en vroegtijdig wordt betrokken door initiatiefnemers en met elkaar in gesprek gaan en over de invulling van een concreet project. Dat noemen we proces-participatie. Ook is het wenselijk dat de omgeving kan meeprofiteren van de opbrengsten van de energieproductie. Dat noemt men 'financiële participatie'. Het houdt in dat de omgeving in staat wordt gesteld financieel mee te doen, bijvoorbeeld in de vorm van deelname/obligaties, zeggenschap en/of eigendom, waarbij gestreefd wordt naar minimaal 50% lokaal eigendom van de energieproductie.

Hierover zijn in het Klimaatakkoord en in de RES 1.0 afspraken gemaakt waaraan ook de gemeente zich wil committeren. Daarnaast geven de 'Gedragscodes wind op land', de 'Gedragscode zon op land' en de door de gemeenteraad vastgestelde 'participatiestrategie Programma circulaire economie' richting aan de uitgangspunten.

Voor beide onderdelen volgen hieronder de essentiële randvoorwaarden. Daarbij zijn aangetekend dat elk initiatief ook zijn eigen unieke kenmerken kent. De gemeente houdt het recht om in goed overleg met initiatiefnemers en omwonenden in concrete gevallen tot maatwerkaanwijzingen voor de wijze van participatie op te leggen.

Procesparticipatie

De initiatiefnemer betrekt actief de directe omgeving en andere belanghebbenden tijdens het hele proces van een project. Dat start al voorafgaand aan de formele procedures, vanaf het moment dat een initiatiefnemer een voornemen of projectidee publiekelijk kenbaar maakt. Vanaf dan start de eerste fase van de omgevingsdialoog. Maar er is ook sprake van procesparticipatie bij de verdere uitwerking tot een projectvoorstel, het doorlopen van de formele planologische procedure tot en met de realisatie. Het doel is open en duidelijke communicatie met de omgeving en om het echt horen en meewegen van alle belangen.

Voor de gewenste mate van de betrokkenheid wordt een onderscheid gemaakt tussen de directe omgeving en overige belanghebbenden. De reikwijdte van de directe omgeving wordt bepaald door de impact van een project op de omgeving. Voor zonnevelden gebruiken we een vuistregel van minimaal 600 meter tot maximaal 800 meter. Deze straal wordt in overleg bepaald en is mede afhankelijk van de betreffende kavels, de ligging, wat er in de nabijheid is en de zichtbaarheid. De gemeente Duiven kijkt hier per geval in mee.
Voor wind houden we 10x de tiphoogte als definitie van de omgeving, dit in lijn met de juridische uitspraak van de Raad van State over belanghebbenden bij windparken (Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land (oktober 2020).

Natuurlijk worden ook andere belanghebbenden buiten de directe omgeving betrokken bij een project. Onder de belanghebbenden wordt voor projecten met windturbines in ieder geval verstaan de inwoners dorpen Duiven (inclusief Groessen en Loo), Westervoort, Lathum en Velp.

Als er sprake is van verschillende initiatieven, verwachten we van de initiatiefnemers dat zij de projectvoorstellen op elkaar afstemmen. Ook vragen we de initiatiefnemers dit in de communicatie mee te nemen.

Participatieplan

Bij de start van een initiatief stelt een initiatiefnemer een participatieplan op. Het participatieplan gaat zowel over de wijze waarop is/wordt gecommuniceerd met de directe omgeving en de belanghebbenden in de periode tot het indienen van het projectvoorstel. Maar gaat ook over de communicatie en participatie tijdens de ruimtelijke procedure, realisatie en looptijd van het daadwerkelijke initiatief.

Bij het opstellen van het participatieplan gaat de initiatiefnemer in gesprek met (vertegenwoordigers van) de directe omgeving en de belanghebbenden. Daarvoor bestaan meerdere geschikte vormen, zoals het werken met ateliers of ontwerptafels. In het geval van een windproject is de oprichting van een vaste Omgevingsadviesraad een aan te bevelen vorm. Van de initiatiefnemer wordt verwacht dat deze zorgt voor geschikt voorzitterschap, correcte verslaglegging enzovoort. De gemeente kan hiervoor specifieke aanwijzingen geven.

Wanneer een lokaal actieve energiecoöperatie (al functionerend of in oprichting) interesse toont in actieve deelname aan het project, staat de initiatiefnemer ervoor open om de samenwerking te verkennen. De gemeente vindt het belangrijk dat er tijdens het proces voldoende ruimte is voor suggesties, vragen en bezwaren, ook vanuit mogelijke energiecoöperaties. Een constructie met een energiecoöperatie is een vorm om 50% lokaal eigendom te realiseren, dit sluit aan bij het streven van de gemeente.

Naast de directe omgeving worden ook andere belanghebbenden bij de omgevingsdialoog betrokken, minder vaak dan de directe omgeving. De gemeente is toehoorder bij de omgevingsdialoog en stelt eventueel haar eigen informatiekanaal www.samen1nergie.nl voor publicaties ter beschikking. In de eerste fase van de omgevingsdialoog, voor de indiening van het projectvoorstel, haalt de initiatiefnemer wensen op voor de manier van communiceren over het project, net als wensen voor inpassing en vormgeving. Wanneer het mogelijk is maakt de initiatiefnemer in deze fase al afspraken met (vertegenwoordigers) van de directe omgeving.

De initiatiefnemer legt de uitkomsten van de omgevingsdialoog vast in een verantwoording aan de gemeente, als onderdeel van het projectvoorstel. Hierin wordt ook beschreven hoe en met wie de dialoog is geweest, welke wensen en behoeften zijn ingebracht en hoe deze zijn meegenomen in het projectvoorstel. Hieruit wordt dus duidelijk wat de concrete opbrengsten zijn van de omgevingsdialoog en wat hiervan wel of niet geleid heeft tot aanpassingen in het projectvoorstel en wat deze wijzigingen zijn.

Maar de communicatie en participatie rondom het initiatief loopt daarna nog door. In het participatieplan wordt door de initiatiefnemer namelijk ook beschreven hoe de verdere procesparticipatie vorm krijgt tijdens de ruimtelijke procedure, de realisatie en de gehele looptijd.

De gemeente Duiven, in dit geval het college, toetst de verantwoording omgevingsdialoog en het participatieplan aan het beleidskader en de eventuele afgegeven specifieke aanwijzingen. Daarnaast wordt gelet op volledigheid en zorgvuldigheid. Deze toets maakt onderdeel uit van de gemeentelijke overwegingen tot mogelijke, '*in beginsel*' meewerken aan een project. In een overeenkomst met de initiatiefnemer worden deze afspraken vastgelegd. Hierin worden ook afspraken gemaakt over actualisatie van het participatieplan in het vervolgproces van besluitvorming, procedure en uitvoering.

Informatievoorziening

Onderdeel van de omgevingsdialoog is dat de directe omgeving en de stakeholders door de initiatiefnemer goed worden geïnformeerd. De initiatiefnemer richt daarvoor een goed toegankelijk

aanspreekpunt, lees ‘loket’ over het project in. Daar kunnen bewoners terecht voor zorgen of vragen over het project. Ook de digitale toegankelijkheid wordt geregeld.

Vanaf de start van de formele procedure heeft de gemeente ook een zelfstandige verantwoordelijkheid over de informatievoorziening. De informatievoorziening is onderdeel van het participatieplan.

Financiële participatie en streven 50% lokaal eigendom

De gemeente wil graag een goede verdeling van ‘lusten’ en ‘lasten’. Door de opbrengsten zoveel mogelijk in de omgeving terug te laten vloeien, kunnen de bewoners en belanghebbenden ook werkelijk (financieel) profiteren van de lokaal opgewekte duurzame energie.

De initiatiefnemer verkent tijdens de omgevingsdialoog ook de wensen uit de omgeving voor de wijze en omvang van financiële participatie aan een project. Een actieve lokale energiecoöperatie krijgt de gelegenheid om vormen van zeggenschap over ontwikkeling, realisatie en beheer alsook mede-eigenaarschap met de initiatiefnemer te verkennen. De gemeente brengt partijen bij elkaar en stimuleert het onderlinge overleg.
De initiatiefnemer legt de uitkomst van deze verkenning vast in een onderbouwd voorstel aan de gemeente over de invulling van de financiële participatie van de omgeving als onderdeel van het projectvoorstel. De gemeente toetst of een optimale inspanning is verricht om 50% lokaal eigendom te realiseren, al dan niet gecombineerd met andere vormen van financiële participatie. De gemeente betrekt daarbij ook hoever het resultaat recht doet aan de wensen vanuit de omgeving, rekening houdend met een haalbare business case van het project.
Ook hier geldt dat in de te sluiten overeenkomsten met het college procesafspraken worden gemaakt over nadere concretisering of aanpassingen op.

Van de initiatiefnemer wordt verwacht dat hij zich actief inspant om te proberen 50% lokaal eigendom van de energieproductie te realiseren. Hier zijn verschillende vormen voor. De verschillende vormen van financiële participatie worden hieronder toegelicht.

Lokaal mede-eigenaarschap

Individuele inwoners kunnen met eigendom financieel deelnemen in een zon- of windpark en daarmee ook zeggenschap over een project krijgen. Dit kan ook op basis van een vereniging of coöperatie. Daarbij wordt geprobeerd minimaal 50% lokaal eigendom te halen, zoals in het Klimaatakkoord en de RES is opgenomen. Naast eigen vermogen is er meestal ook sprake van een deel vreemd vermogen. Daar geldt het 50%-streven niet voor.

De vorm lokaal mede-eigenaarschap heeft de voorkeur op het gebied van financiële participatie, met een minimaal na te streven aandeel van 50%. Voor het geval er vanuit de omgeving geen, of te weinig belangstelling en bereidheid tot eigendom bestaat, wordt er voor andere vormen van financiële participatie gekozen. Het kan ook om een combinatie van (gedeeltelijk) lokaal eigendom en die andere vormen zijn.

Financiële deelneming

Financiële deelneming is het risicodragend deelnemen in een energieproject. Bijvoorbeeld met aandelen of obligaties of ander financieel voordeel. Per project zijn de doelgroep en haar wensen anders en wordt er maatwerk geleverd.

Omgevingsfonds

Onderdeel van de afspraken kan een bijdrage aan een door de initiatiefnemer op te richten omgevingsfonds zijn. Voor het beheer van een dergelijk fonds wordt van initiatiefnemers gevraagd een onafhankelijk bestuur te benoemen dat ervoor zorgt dat de middelen uit het fonds beschikbaar

komen voor de nabije omgeving van het project. Ook is denkbaar dat vanuit de omgevingsdialoog gekozen wordt voor beheer door een energiecoöperatie of bewonerscollectief.

Dit fonds kan ook worden ingezet voor bovenwettelijke maatregelen of maatregelen bovenop de vergunning voor stilstand of terugschakelen van de windturbines als dit een duidelijke wens is van de omgeving.

Omwonendenregeling

Dit is een lokale regeling voor de direct omwonenden in een bepaalde straal van de windturbines en zonnevelden. Het kan gaan om het aanbieden van groene stroom met korting, korting op de energierekening of een andere vergoeding. Een andere vorm is bijvoorbeeld om de minima te laten profiteren.

Bovenwettelijke financiële ruimte

De Gedragscode Wind geeft aan dat initiatiefnemers een bovenwettelijk bedrag beschikbaar stellen. Als indicatie van de financiële ruimte voor deze bijdrage houdt de windsector een richtbedrag van nu 0,40 tot 0,50 euro/MWh aan. Deze financiële participatie kan op diverse manieren worden ingevuld: gebiedsfonds, korting op energierekening, uitgiften van obligaties, deelname via coöperatie enzovoort. Dit wordt in overleg tussen initiatiefnemers en omgeving bepaald. Dit bedrag per MWh is de norm waartoe de sector zichzelf verplicht en waar alleen in overleg van afgeweken kan worden.

Bij de te maken afspraken over de financiële participatie wordt de beschikbare ruimte hiervoor in hoge mate bepaald door de business case van het project. Dat betekent dat het een vereiste is inzicht te geven in de financiële onderbouwing van het project, rekening houdend met privacy en vertrouwelijke bedrijfsgegevens.

Het kunnen meeprofiteren van de opbrengsten door de omgeving is een belangrijk onderdeel van het Klimaatakkoord. Dit houdt in dat de gemeente zelf geen beroep doe op afdrachten in gemeentelijk beheerde fondsen, voor zover dat in het geval van SDE-gesubsidieerde projecten al juridisch mogelijk is. Volstaan wordt met het in rekening brengen van de gemeentelijke kosten die betrokken zijn met het gehele project vanaf initiatief tot en met realisatie. De specifieke kosten die betrokken zijn met de formele vergunningsprocedure, worden gedekt uit de van toepassing zijnde leges.

5. Ruimtelijke inpassingsvoorwaarden

In 2019 heeft de gemeente een eerste, verkennend onderzoek gedaan naar technische en wettelijke mogelijkheden en beperkingen van de opwek van wind- en zonne-energie op land. Eind 2019 is een participatietraject over de verkende zoekgebieden gehouden dat uiteindelijk heeft geleid tot het besluit van de gemeenteraad op 12 mei 2020. Daarbij is de conclusie getrokken dat voor het geschikte, voorkeursgebied op en rond InnoFase-Centerpoort-Noord een verdiepende studie nodig is.

Deze studie is in opdracht van de gemeente Duiven uitgevoerd door het bureau SAB samen met Pondera: SAB als gespecialiseerd bureau in ruimtelijke kwaliteit en landschapsanalyse en Pondera voor de energie-technische kennis. Bij het uitvoeren van de studie is ambtelijke en bestuurlijke afstemming gezocht met de naastgelegen, en ook bij de RES betrokken gemeenten Rheden, Westervoort en Zevenaar. Het resultaat van de studie valt overigens alleen onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Duiven.

Het volledige rapport maakt als bijlage onderdeel uit van het Beleidskader. Het rapport is te vinden op www.samen1nergie.nl .

Ruimtelijke studie zon en wind gemeente Duiven (SAB/Pondera, november 2021)

De uitgevoerde studie van SAB/Pondera geeft een indicatie van de locaties die in aanmerking kunnen komen voor windturbines en zonnevelden, op basis van technische specificaties en de ruimtelijke kwaliteiten van het zoekgebied. Ook zijn schattingen gemaakt van de mogelijke optimale energieopbrengst.

Zowel de locaties als de energieopbrengst staan daarmee niet vast. Zonder vrijwillige medewerking van eigenaren is er geen ontwikkeling en dus ook geen opbrengst. Ook kan op projectniveau pas meer zekerheid worden gekregen over de juridische- en economische haalbaarheid en realisatie. En dat eist altijd meer onderzoek door initiatiefnemers, dat zich richt op een specifiek project en een specifieke locatie.

De door SAB/Pondera in beeld gebrachte locaties zijn dus mogelijk geschikte locaties voor wind- en zonne-energie. Het zijn locaties die open staan voor het indienen van particuliere initiatieven, waaraan – onder voorwaarden – door de gemeente kan worden meegewerkt.

Voor dit Beleidskader is het meest nuttig dat de studie een groot aantal voorstellen bevat voor ruimtelijke inpassingsprincipes voor zowel zon- als windprojecten. Deze aanbevelingen worden overgenomen in het voorliggende Beleidskader.

In de volgende paragrafen staat een samenvatting van de ruimtelijke- en landschappelijke inpassingsprincipes. Voor de beschrijving van de achterliggende toelichting wordt verwezen naar onderdelen uit de studie. Soms is er een onderscheid tussen voorwaarden die specifiek voor alleen wind of alleen voor zon gelden.

Landschappelijk ‘groenblauw’ raamwerk

Het huidige gebied in en rond Innofase/Centerpoort-Noord bestaat al voor een deel uit installaties voor wind- en zonne-energie. Op InnoFase staan veel bedrijven die zich richten op de circulaire economie, waarbij energie wordt geproduceerd, bijvoorbeeld door de AVR, maar ook energie wordt verbruikt.

Andere delen van het zoekgebied maken deel uit van het open kommenlandschap met zijn eigen karakteristieken. Met het raadsbesluit van 12 mei 2020 en het vastleggen daarvan in RES 1.0 voor

concentratie van wind- en zonne-energie in het gebied WZ5 ontwikkelt het hele gebied zich nog meer als een energielandschap dan nu al het geval is. Hierdoor verandert het uiterlijk en de beleving van het landschap in dit deel van de gemeente sterk. Dat hoort bij de uitgesproken voorkeur voor clustering en niet voor versnippering over de andere delen van de gemeente. Het voordeel van deze keuze is dat het buitengebied ergens anders in de gemeente gespaard blijft.

De gemeente hecht er sterk aan dat de ontwikkeling van nieuwe zonnevelden en windturbines gelijk opgaat met het versterken van een stevig landschappelijk raamwerk. Dat is een structuur die aansluit op de doelstellingen van het bestaande gemeentelijk landschapsbeleid, zoals vastgelegd in het Landschapsontwikkelingsplan (LOP), de Structuurvisie 2015 en de in voorbereiding zijnde Omgevingsvisie. Uitgangspunt is de bestaande landschappelijke structuur en het type beplanting dat hier thuishoort. Het gaat om een 'groenblauw' raamwerk met een weteringstelsel dat zich ontwikkelt met aanplant van bomenrijen en natuurvriendelijke oevers. Ook richt het zich op behoud en versterking van wegbeplantingen in het kommenstelsel. Het streefbeeld met toelichting staat op pagina's 9 en 10 van de ruimtelijke studie. Daarnaast gelden in het landschappelijk raamwerk de nodige ecologische randvoorwaarden, toegelicht op pagina 11 en 12.

Door de inzet op het groenblauwe landschappelijk raamwerk en een daarop gerichte inrichting en beheer kan er zelfs een grotere biodiversiteit ontstaan dan in de huidige situatie het geval is. Zeker als ook op de locaties voor wind- en zon een zorgvuldige inrichting wordt gerealiseerd. Naast een ecologische functie biedt het groenblauwe netwerk ook kansen voor recreatieve verbindingen.

Voor een goede ruimtelijke onderbouwing van een concreet projectvoorstel wordt van initiatiefnemers verwacht dat hun project een landschappelijk inpassingsplan bevat dat concreet en optimaal bijdraagt aan het maken van het landschappelijk raamwerk. Dat geldt ten eerste voor de inrichting binnen het projectgebied. Ook moet het projectvoorstel voorzien in een regeling met meer afspraken met grondeigenaren/landschapsbeheerders en/of een gegarandeerde investering in landschapsontwikkeling én -beheer in het raamwerk, voor zover dat buiten het projectgebied ligt. De gemeente toetst op de mate van een effectieve en aantoonbare bijdrage aan het landschappelijk raamwerk. Ook wordt gelet op evenredigheid: grotere projectgebieden dragen meer bij dan kleinere.

De genoemde kansen voor vergroting van biodiversiteit nemen overigens niet weg dat er ook ecologische beperkingen zijn die invloed kunnen hebben op de mate waarin concrete initiatieven doorgang kunnen vinden.

De studie van SAB noemt in het kader van windturbines het voorbeeld van de Natuurbeschermingswet en de daaruit voortvloeiende invloedssfeer van het Natura-2000-gebied Veluwe met de wespendief als maatgevende diersoort. Daarnaast heeft de provincie Gelderland in haar Omgevingsverordening regels gesteld voor wanneer er sprake is van ganzen-foerageergebieden. In de meest recente versie van deze verordening (2021) staan meer mogelijkheden. Het beschermingsregime biedt ruimte voor ontwikkeling, zolang de functie van het rustgebied behouden blijft of wordt gecompenseerd.

Voor dergelijke ecologische regels moet op concreet projectniveau en met nader onderzoek en eventueel te nemen maatregelen door initiatiefnemers worden onderbouwd dat er geen overwegende beletselen zijn.

Inpassingsprincipes zonnevelden

In de ruimtelijke studie van SAB worden veel verschillende inpassingsprincipes voor de ontwikkeling van zonnevelden voorgesteld. Deze worden één-op-één in dit gemeentelijk Beleidskader overgenomen.

Zo wordt vanuit ecologisch-landschappelijke kijk gekozen voor een zuid opstelling van de panelen, onder voorwaarde dat deze gelijk komen te liggen aan de bestaande kavel-oriëntatie. Hierdoor ontstaat niet een volledige 100% zuid opstelling, maar wel zo veel mogelijk wordt benaderd. Hierdoor wordt energetisch niet het maximale rendement uit de zonne-energie gehaald, maar wordt wel het meest recht gedaan aan de kansen voor biodiversiteit en landschappelijke inpassing in bestaande structuren. Een oost-west opstelling zou slechter scoren op ecologie.

Andere voorwaarden overgenomen uit het SAB/Pondera-rapport zijn de maximale hoogte van de zonnepanelen van 1.80 m, de verhouding techniek-groen (80-20%), de ruimten tussen de velden (landschapsstroken van minimaal 15 m.), beplanting, hekwerken, onderhoudspaden, vormgeving van de randen en wateropvang.

Voor de verdere toelichting op alle inpassingsprincipes voor zonnevelden wordt verwezen naar de studie op pagina 17 en pagina 23-34. Deze sluiten aan op het bestaande landschapsbeleid van de gemeente Duiven.

Als bijkomende voorwaarde geldt dat het totale zonnepark, dat alle afzonderlijke projecten omvat, zo veel als redelijkerwijze mogelijk is, aaneengesloten dient te zijn.

Inpassingsprincipes windturbines

Windturbines hebben een eigen maat en schaal, dat deze het niveau van het landschap ontstijgt. Ze zijn ook op grotere afstanden zichtbaar. In de RES 1.0 wordt regionaal ingezet op een lijnopstelling óf een opstelling in groepen. In de gemeente Duiven heeft de raad een voorkeur voor groepering in één gebied. Daardoor wordt in ieder geval voorkomen dat er sprake zou zijn van hier en daar (als hagelslag) geplaatste windturbines in het landschap.

In dit zoekgebied is al sprake van vier bestaande turbines en twee nieuwe, nog te plaatsen turbines. De studie van SAB laat zien dat op grond van algemene richtafstanden op het gebied van windvang van aanwezige turbines en de normen voor geluidhinder en veiligheid er op enkele locaties de mogelijkheid bestaat voor toevoeging van windturbines in het cluster. Wel kan pas op projectniveau definitief antwoord over de haalbaarheid worden verkregen.

SAB constateert dat de beperkingen door richtafstanden zo bepalend zijn dat een strikte opstelling in een lange lijn of groep niet goed mogelijk is. Wel kan bij de concretisering op kavelniveau worden geprobeerd dat de opstelling in een lijn of groep het meest in de buurt komt.

Op pagina 23 van de ruimtelijke studie staan de inpassingsprincipes voor windturbines. Deze maken allen onderdeel uit van dit beleidskader. Voor de hoogte van nieuw te plannen windturbines geldt het volgende: wanneer een keuze wordt gemaakt voor een nieuwe hoogte van een windturbine, geldt dat voor alle overige daaropvolgende nieuwe turbines in het clustergebied.

Andere ruimtelijke principes voor windturbines gaan over de toegangswegen, de compactheid van bouwwerken, de kleurstelling en het materiaalgebruik. Daarnaast geldt dat ook rekening moet worden gehouden met de ecologische waarden, de beleving en het landschappelijk raamwerk zoals in het SAB-rapport omschreven.

6. Richtlijnen voor het proces van concrete initiatieven

De gemeente Duiven is regisseur voor de ruimtelijke processen op gebiedsniveau. Ook is zij verantwoordelijk voor de planologische procedure, in afstemming met de provincie Gelderland. Voor het te doorlopen proces voor grootschalige wind- en zonprojecten gelden de onderstaande algemene richtlijnen. Het is een beschrijving in hoofdlijnen; achterliggende wetsartikelen worden bijvoorbeeld door de leesbaarheid niet vermeld. De vereiste inhoud van de stappen is in het beleidskader al toegelicht.

In concrete projecten kan de gemeente aanwijzingen geven voor maatwerkeisen.

Stap 1: Initiatief

De initiatiefnemers maken hun voornemen voor een ontwikkeling kenbaar bij de gemeente. De initiatiefnemer staat het vrij om als het nodig is ook de omgeving of belanghebbenden al te informeren over een voornemen. Met de publicatie van dit ontwerp-Beleidskader kan hiermee worden gestart. Wel wordt van initiatiefnemers verwacht dat zij daarbij in dat stadium uitdrukkelijk aan omwonenden en belanghebbenden aangeven dat de gemeente nog niet meewerkt aan het initiatief. Zolang het Beleidskader niet door de gemeenteraad is vastgesteld en de gemeente ook nog niet een projectvoorstel heeft getoetst, is de gemeente niet verplicht mee te werken aan een initiatief.

Wel beoordeelt de gemeente bij deze eerste stap of het initiatief past binnen het gemeentelijk zoekgebied en of initiatiefnemer over de vereiste gronden kan beschikken. Ook wordt getoetst of de initiatiefnemer bereid is om aan het Beleidskader zon/wind te gaan voldoen.

Stap 2: Wensen ophalen en projectvoorstel opstellen

De initiatiefnemer gaat in gesprek met de omgeving om wensen op te halen. De initiatiefnemer organiseert zelf geschikte methoden voor overleg en advies. De gemeente is daarbij toehoorder en waar mogelijk faciliteert zij de dialoog. De gemeente kan meer aanwijzingen geven.

De initiatiefnemer neemt de omgevingswensen mee bij het opstellen van een projectvoorstel. Dit projectvoorstel kan pas worden ingediend na de vaststelling van het Beleidskader door de raad. Het voorstel bevat een verantwoording van het proces, de resultaten van de omgevingsdialoog, een ontwerp-participatieplan, het concept-projectontwerp, een concept-landschappelijk inpassingsplan, een concept-ruimtelijke onderbouwing, een voorstel over de wijze van investering in het landschappelijke raamwerk, een levenscyclusplan inclusief een beheers-, en onderhoudsplan, maatschappelijke en financiële haalbaarheid. Tenslotte nog een voorstel voor financiële participatie, waaronder de manier waarop inhoud is gegeven aan de inspanningseis tot minimaal 50% lokaal eigendom.

Stap 3: Toetsen aan beleidskader

De gemeente toetst het projectvoorstel aan het beleidskader.
Ook wordt de geldende wet- en regelgeving en ander relevant gemeentelijk beleid bij deze toetsing betrokken. Mocht het projectvoorstel niet compleet zijn of niet voldoende basis geven voor medewerking, dan krijgt de initiatiefnemer de gelegenheid het projectvoorstel aan te passen. Is dat niet mogelijk of valt de toets nog steeds negatief uit, dan wordt geen verdere medewerking verleend.

Stap 4: (anterieure) overeenkomst

Als de toets van het projectvoorstel positief uitvalt, worden alle afspraken over het projectvoorstel vastgelegd in een (anterieure) overeenkomst tussen de gemeente (het college van burgemeester en

wethouders) en initiatiefnemer. Daarin leggen de partijen onderling verplichtingen op over de uitvoering van een project.

De gemeente levert een concept voor de tekst van de overeenkomst. De hoogte en wijze van de vergoeding van de gemeentelijke kosten die met de voorbereiding en de uitvoering van het project verbonden zijn, maken onderdeel uit van de overeenkomst. De daarnaast in rekening te brengen leges gelden voor de formele procedure van in behandeling van de vergunningsaanvraag.

Stap 5: Formele ruimtelijke procedure

Na ondertekening van de overeenkomst kan de formele ruimtelijke procedure gestart worden. Ook bij deze procedure gelden naast de wettelijke vereisten de procesafspraken uit de overeenkomst. De eerste formele stap is het indienen van een (concept-)vergunningsaanvraag bij het college, samen met een onderbouwing van de nodige onderzoeken. Afhankelijk van de op dat moment geldende wetgeving gaat het om een procedure op grond van de bestaande Wet ruimtelijke ordening (Wro) of de nieuwe Omgevingswet. Volgens de huidige inzichten treedt de Omgevingswet begin 1 juli 2022 in werking. Voor windprojecten is formele instemming van de provincie nog een eis.

Stap 6: Ontwerpbesluit

De gemeente (het college) toetst de aanvraag en neemt een ontwerpbesluit en publiceert deze. Zoals in het Beleidskader is opgenomen, gaat het om een tijdelijke omgevingsvergunning.

Stap 7: Zienswijzen en beroep

Zienswijzen worden door het college van burgemeester en wethouders beoordeeld en vervolgens neemt de gemeente een definitief besluit op grond van de Wro dan wel de Omgevingswet.
De vergunning treedt in werking, behalve als beroep wordt aangetekend. Zonder beroep kan de uitvoering van het project starten. Daarbij gelden zowel de private verplichtingen op grond van de overeenkomst en de voorschriften van de omgevingsvergunning.

Belanghebbenden kunnen beroep tegen de vergunning aantekenen en aanhangig maken bij de Raad van State.

Een vergunning wordt pas onherroepelijk als er een uitspraak is gedaan.

Bijlage: Ruimtelijke studie zon en wind, SAB/Pondera, maart 2021

Ruimtelijke studie zon en wind Duiven

Colofon

Titel:	Ruimtelijke studie zon en wind Duiven
Opdrachtgever:	Gemeente Duiven
Opdrachtnemer:	SAB, in samenwerking met Pondera
Projectnummer:	200385
Datum:	23 november 2021
Status:	Definitief

SAB

Frombergdwarsstraat 54
Postbus 479, 6800 AL Arnhem

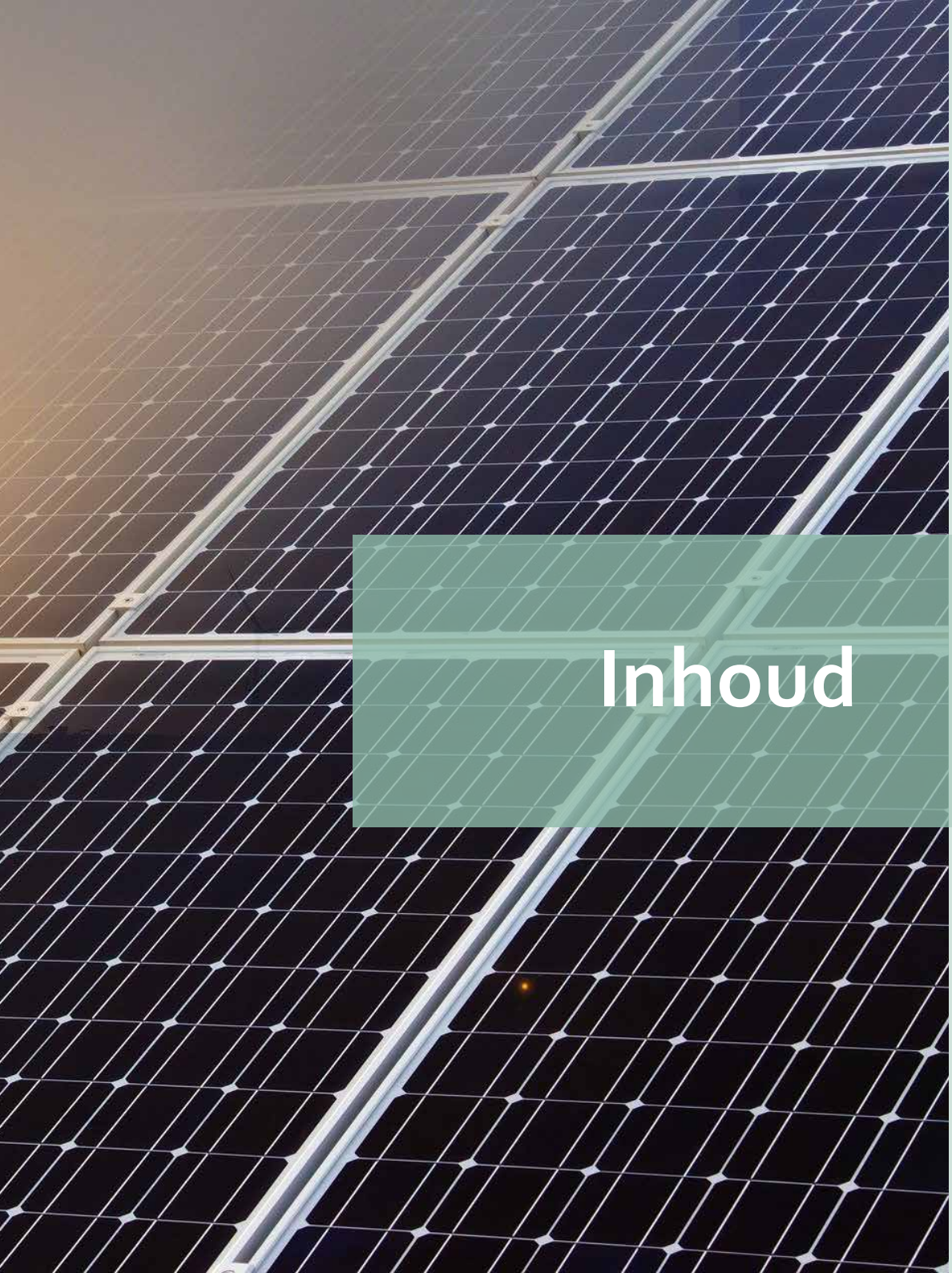
T: 026-3576911
I: www.sab.nl
E: info@sab.nl

Pondera

Amsterdamseweg 13
Postbus 919, 6800 AX Arnhem

T: 088-7663372
I: www.ponderaconsult.com
E: info@ponderaconsult.com

Inhoud

Aanleiding voor de studie naar zon en wind 5

- Waarom deze studie? 5
- Zoekgebied 5
- Totstandkoming en status van de studie 5
- Leeswijzer 5

Uitgangspunten 7

- Uitgangspunten voor zon en wind in Duiven 7
- Beperkingen 7

Landschappelijk raamwerk 9

- Een nieuw energielandschap 9
- Het landschappelijk raamwerk 9

Ruimte voor biodiversiteit 13

Zon en wind in het zoekgebied 17

- Zon in het zoekgebied 17
- Wind in het zoekgebied 19

Inpassingsprincipes zon en wind 23

- Inpassingsprincipes windturbines 23
- Inpassingsprincipes zonnevelden 25

Scenario's zon en wind 35

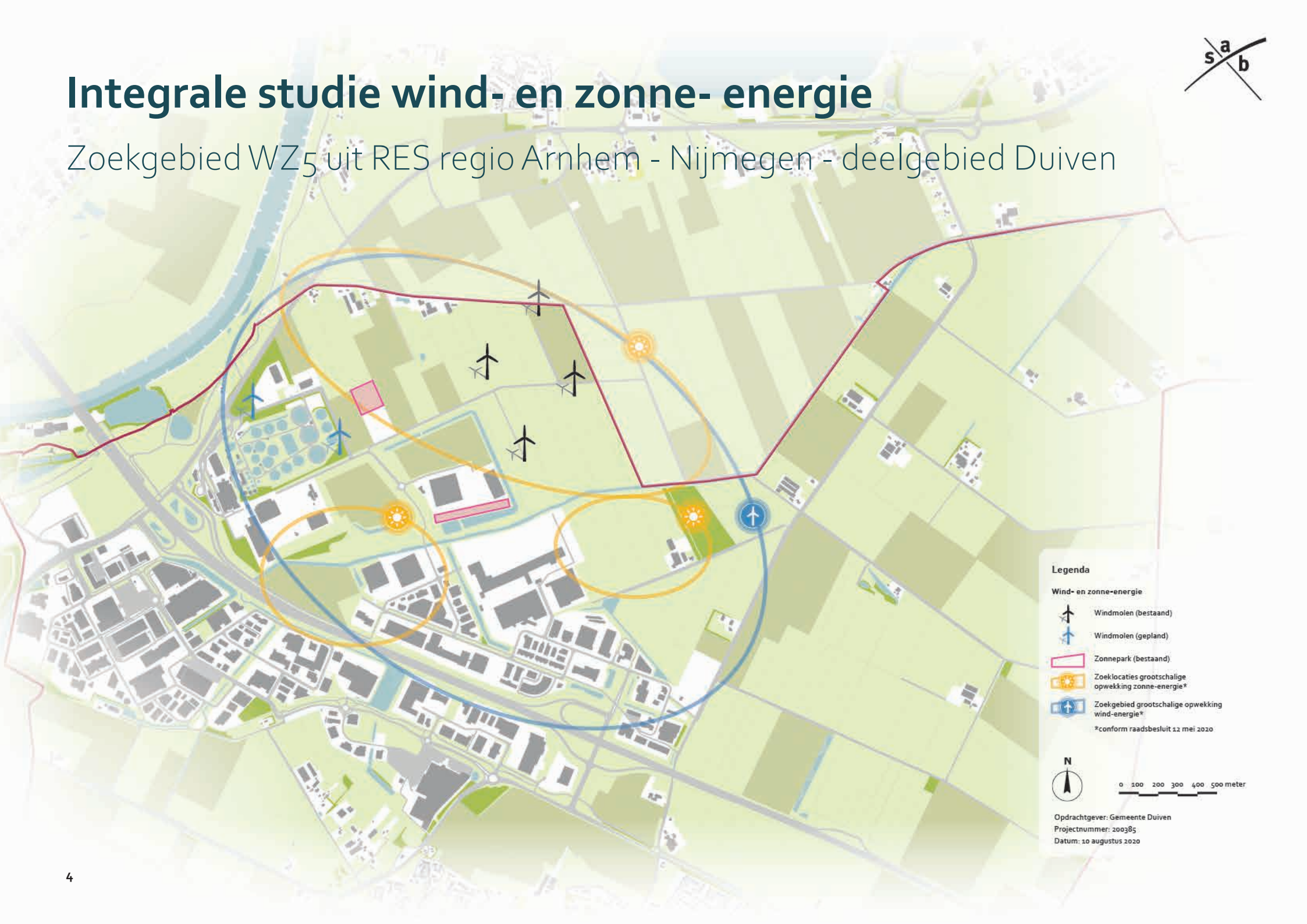
- Scenario zon 36
- Scenario's wind 37
- Scenario 1 39
- Scenario 2 41
- Scenario 3 43

Potentiële energieproductie 45

Bijlage 1 Gehanteerde milieucontouren 49
Bijlage 2 Visualisatie windturbines 53
Bijlage 3 Literatuur 61

Integrale studie wind- en zonne- energie

Zoekgebied WZ5 uit RES regio Arnhem - Nijmegen - deelgebied Duiven

Aanleiding voor de studie naar zon en wind

Waarom deze studie?

In september 2020 is het Concept bod van de Regionale Energie Strategie (RES) van de regio Arnhem - Nijmegen gepresenteerd. Onderdeel van deze strategie is het bod van de gemeente Duiven, dat uit gaat van clustering van grootschalige opwek van wind- en zonne-energie in het zoekgebied rond InnoFase/Centerpoort-Noord, in de RES opgenomen als onderdeel van het zoekgebied WZ5.

De gemeente Duiven heeft opdracht gegeven voor een verdiepende studie waarin de mogelijkheden en locaties voor wind- en zonne-energie in het zoekgebied in Duiven worden verkend. Het zoekgebied in Zevenaar maakt daar geen deel van uit. Dit rapport bevat de uitkomst van deze verdiepende studie:

- een indicatie van de locaties die in aanmerking komen voor windturbines en zonnevelden op basis van technische specificaties en de ruimtelijke kwaliteiten van het zoekgebied;
- de inpassingsprincipes die voor de locaties kunnen gelden;
- de potentiële optimale energieopbrengst in het zoekgebied in drie scenario's.

Zoekgebied

In de kaart hiernaast staat het Duivense deel van het zoekgebied rond InnoFase/Centerpoort-Noord aangegeven. De blauwe cirkel verbeeldt het zoekgebied voor wind, de oranje cirkel het zoekgebied voor zon.

Totstandkoming en status van de studie naar zon en wind

Dit rapport is tot stand gekomen door onderzoek naar richtlijnen van de milieu wettelijke eisen, technische randvoorwaarden, landschapsbeleid en kansen voor biodiveristeit. De resultaten hiervan zijn uitgewerkt in mogelijke gebieden voor wind en zon. Voor deze gebieden is de maximaal mogelijke energieopbrengst doorgerekend om een indicatie te krijgen van wat dit gebied maximaal op zou kunnen wekken.

Er heeft tweemaal overleg plaatsgevonden met de buurgemeenten Rheden en Zevenaar om af te kunnen stemmen met zoekgebieden voor zon en wind in andere gemeenten.

De studie is bedoeld om een eerste inzicht te krijgen in de maximale mogelijkheden voor zon en wind in het zoekgebied. Deze studie neemt u mee in het proces wat doorlopen is en vormt het uitgangspunt voor het gemeentelijk beleid hoe om te gaan met zon en wind in Duiven. Het betreft een visiedocument waarbij richtlijnen en (ruimtelijke handvatten) worden gegeven voor de invulling van het gebied. Bij daadwerkelijke initiatieven voor zon en wind zijn specifieke onderzoeken en een inrichtingsplan nodig.

Leeswijzer

Het rapport start met een beschrijving van de uitgangspunten voor de studie naar zon en wind in het zoekgebied. Daarna wordt ingegaan op het landschappelijk raamwerk in het zoekgebied en op de ruimte die geboden wordt aan biodiversiteit. Vervolgens wordt uitgelegd wat de (milieu)technische en ruimtelijke mogelijkheden zijn voor zon en wind in Duiven en gaan we in op inrichtingsprincipes voor ruimtelijke inpassing. Dat wordt verder uitgewerkt in verschillende scenario's voor de combinatie van zonnevelden en windturbines van verschillende hoogte met de mogelijke opbrengst.

Uitgangspunten

Uitgangspunten voor zon en wind in Duiven

Als vertrekpunt van deze studie zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De gemeenteraad van Duiven heeft op 12 mei 2020 gekozen voor clustering van grootschalige zon en wind in één gebied om versnippering van zon en wind door de hele gemeente heen te voorkomen. Andere mogelijke zoekgebieden worden vooralsnog niet onderzocht.
- In de Ontwerp Omgevingsvisie van de gemeente Duiven wordt voor het plangebied, naast energieopwek, ook ingezet op een integrale ontwikkeling van werken en biodiversiteit. Daarom is gezocht naar een integrale en optimale situatie waarin, naast het opwekken van energie, ook ruimte is voor landschappelijke doelen en biodiversiteit. Daarnaast worden meekoppelkansen voor recreatie benut. Ook is het interessant om aansluiting te zoeken bij andere lopende duurzame ontwikkelingen op het bedrijventerrein. Een voorbeeld daarvan is het Synergiepark Innofase, een samenwerking tussen bedrijven en overheid, met potentie voor doorontwikkeling tot een Energiehub. In een parallel spoor vindt besluitvorming plaats over bedrijvigheid in een deel van het studiegebied.
- De bestaande windturbines en zonnevelden zijn een gegeven. De windturbines zijn geplaatst in 2014 en zijn derhalve nog niet afgeschreven.
- Er is rekening gehouden met de vergunde windturbines van het Waterschap (minimale en maximale hoogte).
- Voor de zonnepanelen geldt een hoogte van maximaal 1.80 meter. Deze hoogte is nog goed in te passen met gebiedseigen landschappelijke elementen en is tevens een gangbare, geaccepteerde hoogte.
- Wanneer er nieuwe bedrijvigheid in en rondom het gebied wordt gerealiseerd, moet deze zoveel mogelijk voorzien worden van zonnepanelen op het dak. Zo wordt ook hiermee aangesloten bij de doelstelling om zon en wind in het zoekgebied te clusteren.
- De verhouding tussen de oppervlakte zonnevelden en landschappelijke inpassing komt in deze studie op 80 - 20. Met deze verhouding kan de RES-doelstelling voor Duiven zo goed mogelijk in dit plangebied worden gerealiseerd en wordt tegelijkertijd ook waarde gecreëerd voor biodiversiteit en landschap.

Beperkingen

Er geldt ook een aantal beperkingen:

- Door het gebied loopt een hoofdgastransportleiding en een persleiding. Op deze leidingen kunnen geen windturbines en zonnevelden geplaatst worden. Ook qua beplanting en natuurvriendelijke oevers zijn de mogelijkheden beperkt. Hierover zal nader overleg moeten plaatsvinden met het Waterschap en de beheerder van de leidingen.
- De combinatie van landschappelijke beplanting en windturbines bij zonnepanelen zorgt er voor dat er schaduwwerking optreedt, dus minder opbrengst. In deze studie is gezocht naar een optimale verhouding.
- Het zoekgebied WZ5 valt onder de 1- 8 km invloeds-sfeer van het Natura-2000-gebied Veluwe. Uit de rapportage van de verkenning 'Wind op en rondom de Veluwe' blijkt dat in deze gebieden rekening moet worden gehouden met mogelijke beperkingen voor wind in verband met de instandhoudingsdoelstelling van de Wespendief (roofvogel). Nader uit te voeren onderzoek en bovenregionale afstemming tussen de verschillende RES-regio's rondom de Veluwe en de provincie Gelderland moet uitwijzen hoe groot deze beperkingen zijn.

Landschappelijk raamwerk

Een nieuw energielandschap

Het zoekgebied maakt deel uit van het open kommenlandschap in het Duivense Broek. Kenmerkend voor dit landschapstype zijn de openheid, de lange lijnen van de wegen en de weteringen, de bomenlanen, de grootschalige kavels en een enkel bosje. Rond de (agrarische) erven staat erfbeplanting.

Met de keuze om zon en wind te clusteren in één gebied gaat het uiterlijk en de beleving van het landschap sterk veranderen. Dat geldt ook voor de omstandigheden voor flora en fauna. Er onstaat een geheel nieuw energielandschap.

Uitgangspunt voor de vormgeving van het nieuwe energielandschap zijn de bestaande landschappelijke structuren en het type beplanting dat hier thuis hoort.
In het landschapsbeleid van de gemeente Duiven is een aantal doelstellingen en projecten geformuleerd voor het Duivense Broek:

- het weteringenstelsel ontwikkelen als groenblauw raamwerk: aanplant van bomenrijen, ontwikkelen van natuurvriendelijke oevers als ecologische stapstenen en recreatieve routes via schouwpaden.
- ontwikkelen van een landschappelijk raamwerk door behoud en versterken van wegbeplantingen in het kommenlandschap, in combinatie met recreatieve routes en natuurontwikkeling

Het landschappelijk raamwerk

Met de versterking van het groenblauwe raamwerk van wegbeplanting en weteringen wordt een relatie gelegd tussen het bedrijventerrein, het plangebied en het omliggende landschap. Het plangebied voor zon en wind wordt daarmee verankerd in de omgeving. Daarbinnen biedt het raamwerk plaats aan de zonnevelden en windturbines.
Door het landschappelijke raamwerk te versterken én te combineren met een zorgvuldige groene inrichting van de tussenliggende velden, wordt er een zo volledig mogelijk leefgebied ontwikkeld voor een groot aantal soortgroepen. Ondanks de plaatsing van zonnepanelen en windturbines in het gebied kan er toch meer waarde voor biodiversiteit ontstaan dan in de huidige situatie het geval is.

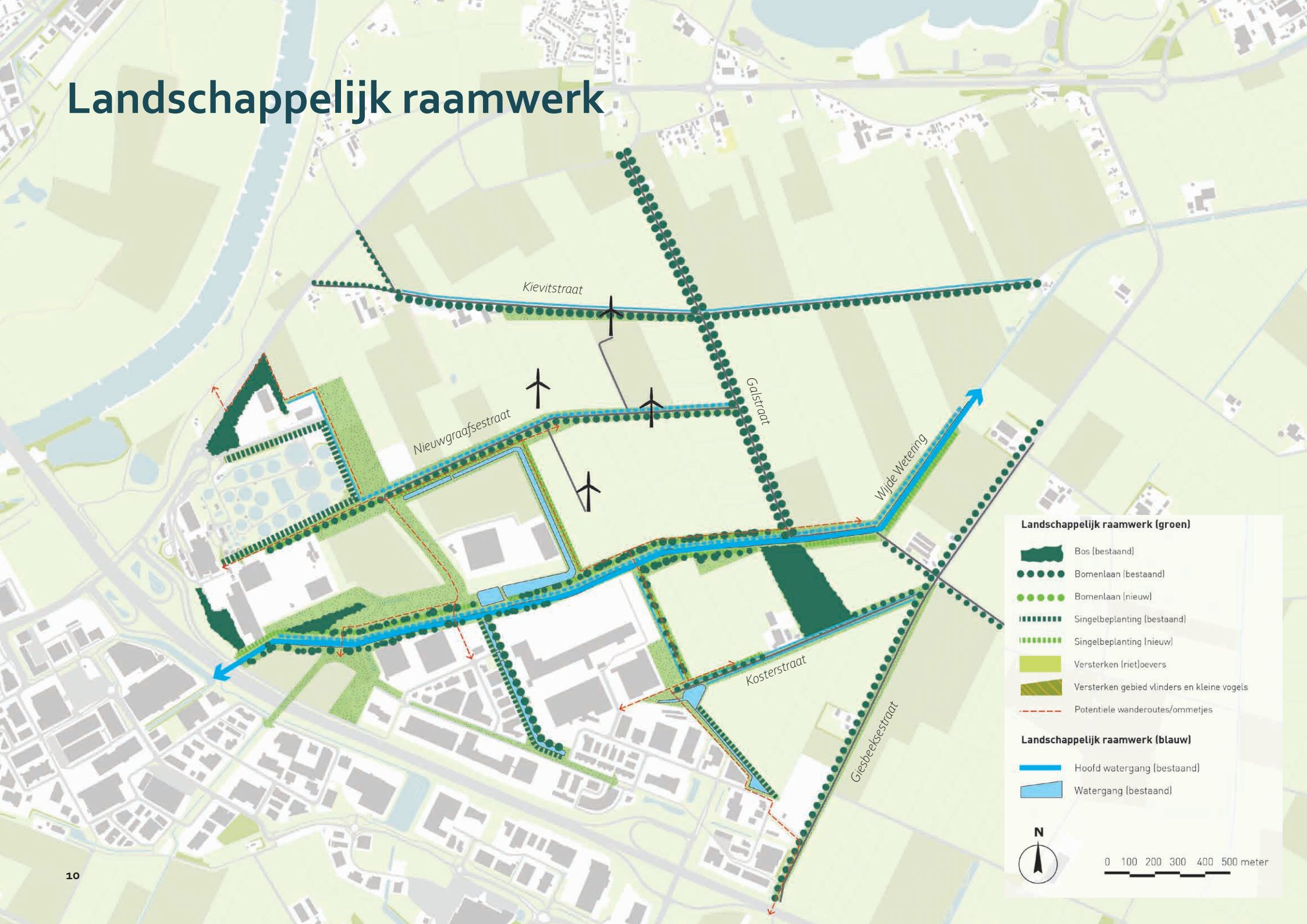
Naast een ecologische functie kan het groenblauwe netwerk ook een functie vervullen als recreatieve wandelroute die het bedrijventerrein verbindt met het buitengebied.

De exacte inrichting van het landschappelijk raamwerk zal in overleg met verschillende partijen in het gebied plaatsvinden. Daarbij wordt onder andere gekeken naar soortkeuze maar ook naar beheer en onderhoud en de ligging van de gastransport- en persleidingen in dit gebied.

De initiatiefnemers voor plaatsing van windturbines en zonnevelden in het gebied zullen bij moeten dragen aan de aanleg en de instandhouding van het landschappelijk raamwerk.

Hierna worden het streefbeeld en de betekenis van de verschillende structuren in het landschappelijk raamwerk beschreven.

Landschappelijk raamwerk

1 Kievitstraat

De noordgrens van het plangebied wordt gevormd door de Kievitstraat. Deze weg vormt de overgang van het energielandschap naar het open kommenlandschap.
De weg sluit aan op de Rivierweg en loopt door buiten het plangebied. Langs de zuidzijde van de weg staat een bomenrij. Aan de zuidzijde ligt ook een aantal (agrarische) erven.
Aan de noordzijde ligt een robuuste watergang met rietgroei en het hele jaar rond water.

2 Galstraat

De Galstraat is een historische laan naar Huis Lathum met een karakteristieke dubbele bomenrij. Deze laan ligt in de gemeente Zevenaar maar is beeldbepalend voor het hele gebied. De laan is de oostelijke grens van het plangebied en de overgang naar het open kommenlandschap.

3 bosschage

In de oostrand van het plangebied ligt een bosperceel. Samen met de Galstraat is dit voor zonnevelden een natuurlijke grens van het plangebied.

4 Kosterstraat

De Kosterstraat is een smalle, historische weg met aan beide zijden een watergang. De weg sluit aan op het bedrijventerrein en vormt de overgang van het energielandschap naar de omgeving. Langs de weg, tegen het bosje aan, ligt een erf. De Kosterstraat heeft aan de noordzijde een gemengde bomenrij en aan weerszijden een watergang.

5 Giesbeeksestraat

De Giesbeeksestraat is een ontsluitngsweg die pas in de tweede helft van de 20e eeuw is aangelegd. De weg verbindt het bedrijventerrein met het buitengebied. Langs de noordzijde staat een bomenrij met daarachter een watergang. De bomenrij heeft landschappelijke betekenis: het versterkt de structuur van het kommenlandschap.

6 Wijde Wetering

De Wijde Wetering is een 15 meter brede historische watergangin het midden van het plangebied. De Wijde Wetering loopt ver door in het buitengebied én in het bedrijventerrein. Op het bedrijventerrein sluiten grotere groengebieden aan op de wetering. Door ook een brede groene zone aan beide zijden langs de Wijde Wetering in het plangebied te realiseren onstaat een robuuste groenblauwe verbindende ecologische structuur.

7 Nieuwgraafsestraat

De Nieuwgraafsestraat is in de tweede helft van de 20e eeuw aangelegd langs de Nieuwgraafse Wetering. Beiden lopen door in het bedrijventerrein.
Langs de zuidzijde van de weg wordt de bomenrij versterkt. De wetering krijgt meer ecologische waarde door de aanleg van een natuurvriendelijke oever.

8 Groenblauwe rand van het bedrijventerrein

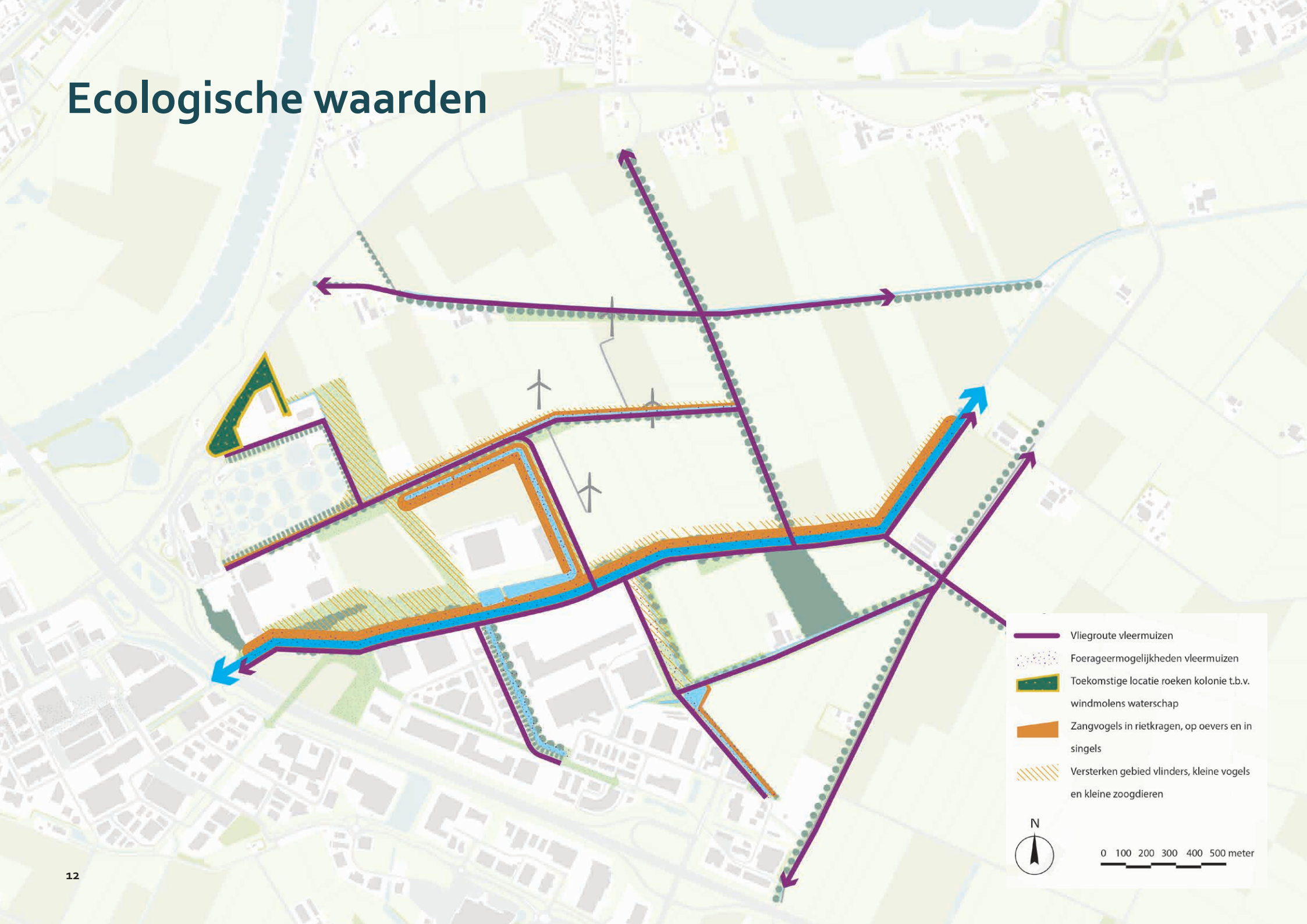
De westgrens van het energielandschap wordt gevormd door een afwisselende groene rand van het bedrijventerrein. Dit wordt een zo breed mogelijke rand met groen en/of water met bomen of struiken die fungeert als een ecologische verbinding tussen uiterwaarden en de Wijde Wetering. Ook is deze rand geschikt om te combineren met een wandelroute.

9 Kavelstructuren en ondergrond

Binnen het landschappelijk raamwerk is er ook een structuur op een lager schaalniveau. Dat is de structuur van de kavels, zichtbaar in het landschap door de begrenzing met kavelsloten. De kavelrichting ligt hoofdzakelijk in noord-zuidrichting.

Deze structuur vormt de basis voor de plaatsing van zon en wind op het schaalniveau van het maaiveld: de maat en schaal van de zonnevelden, de inpassing van de afzonderlijke zonnevelden, de toegang naar de windturbines en de plaatsing van bebouwing.

Ecologische waarden

Ruimte voor biodiversiteit

In de Regionale Energie Strategie wordt ruimte gegeven voor het behoud en de versterking van ecologsiche waarden. Op basis van de eigenschappen van het landschappelijke raamwerk wordt op verschillende mogelijkheden gefocust.

Wegbeplanting en bomenrijen langs wegen

De bomenrijen langs de Kievitstraat, Galstraat, Nieuwgraafsestraat, Kosterstraat en Giesbeeksestraat hebben naast een landschappelijke en soms cultuurhistorische waarde ook een belangrijke waarde als oriëntatie en vliegroute voor vleermuizen.
Bloemrijke bermen zijn van betekenis voor vogels en insecten en als foerageergebied voor vleermuizen.

Wijde Wetering

De groene zone langs de Wijde Wetering wordt een brede strook met alle ruimte voor natuur.
De groene zone krijgt een opbouw van (waar mogelijk) een natuurvriendelijke oever met ruimte voor rietkragen en grasland en daarachter struiken en bomen. Achter deze bomen- en struikenlaag is opnieuw ruimte voor kruiden- en faunarijk grasland.

Door de aanwezigheid van zowel water, riet, struiken, bomen als grasland wordt een heel functioneel leefgebied voor verschillende soorten aangeboden.
Zo is er de mogelijkheid voor veel verschillende zangvogels, zoals bijvoorbeeld de rietzanger en kleine karekiet om tot broeden te komen in het riet, maar is er in de struiken en bomen ruimte voor nesten van bijvoorbeeld de merel, winterkoning en roodborst, maar ook voor soorten als de buizerd, boomvalk en roek.
Broedende vogels hebben nestgelegenheid, schuilmogelijkheid en foerageergebied nodig om een functioneel leefgebiet te hebben. Binnen deze groene zone wordt dat allemaal aangeboden.

Voor andere soortgroepen is ook veel ruimte in een dergelijke groenstrook. Zo kunnen verschillende amfibieënsoorten geschikt habitat vinden, zoals bijvoorbeeld de Alpenwatersalamander en de poelkikker. Deze kunnen voortplantingshabitat vinden in de randen van de Wijde Wetering tussen het riet en in het struikgewas kunnen ze schuilmogelijkheden vinden om als landhabitat te dienen. Ook kleine zoogdieren, zoals de egel, bunzing, wezel en hermelijn hebben veel profijt van een groenstrook met veel schuilmogelijkheden en aanbod van water.

Ten slotte kan een robuuste groenstrook langs een watergang een essentiële functie hebben voor vleermuizen met een verblijfplaats in de omgeving. Rond watergangen met veel groen zijn altijd veel insecten aanwezig. Daarnaast bieden de bomenrijen goede beschutting van de wind. Dit zorgt voor een perfect foerageergebied voor vleermuizen en kan de watergang gebruikt worden als vliegroute voor vleermuizen om zich te verplaatsen over het gebied.

Natuurvriendelijke oever Nieuwgraafsestraat

Langs de Nieuwgraafsestraat is een mogelijkheid voor de aanleg van een natuurvriendelijke oever in aansluiting op de watergang op het bedrijventerrein waar al een rietkraag en struikenlaag met rietzangers aanwezig is. Zo'n natuurvriendelijke oever heeft waarde voor amfibieën, rietvogels en zangvogels.

Rand bedrijventerrein

De rand van het bedrijventerrein is heel divers en vormt een ecologische verbinding van de uiterwaarden naar de Wijde Wetering. Kleine zoogdieren zoals bunzing, hermelijn, wezel en egel kunnen zo hun weg vinden door het hele gebied heen.

De bosschage langs de Rivierweg in het noorden van het bedrijventerrein en de bestaande struiken langs het terrein van het Waterschap kunnen met het groene netwerk verbonden worden door een brede groene zone met bloem- en kruidenrijk grasland en wat struiken.

Langs het bedrijventerrein ligt een brede wateropvang. De buitenrand kan een wat ruiger karakter krijgen dan de binnenrand. Toevoegen van struiken zorgt voor een aantrekkelijke rand en een ecologische verbinding naar de zone langs de Wijde Wetering.

Door toevoegen van bomen met een gevarieerde soortkeuze langs de zuidelijke rand van het bedrijventerrein ontstaat er een verbinding naar de zone langs de Wijde Wetering.

Bosschage

Het bosje heeft vooral ecologische waarde voor vogels die in een meer bosrijke omgeving leven. Ondanks dat het een relatief jong en geïsoleerd bosgebiedje is, kan het veel waarde hebben voor vogelsoorten als de boomkruiper, boomklever, koolmees en grote bonte specht. Die kunnen hier beschutting vonden en holen maken in de bomen waar ze een nest kunnen maken. Op de bodem ontstaat ook nog geschikt leefgebied voor verschillende insecten en bied het ruimte voor veel muizen om een verblijfplaats te maken.

Percelen

Een bloemen- en kruidenrijk grasland met verschillende hoogtes en dichtheden heeft een breed aanbod aan flora, wat een grote diversiteit aan insecten aantrekt.
In de ruigtes zal ook ruimte zijn voor verschillende muizensoorten. Door het aanbod aan muizen en insecten kan het grasland tussen de zonnepanelen ook gebruikt worden als foerageergebied voor bijvoorbeeld vogels met nesten in de omgeving. Zo kunnen buizerds en eventueel steenuilen of valken jagen op de muizen die in de graslanden leven en kunnen de kleinere vogels foerageren op de insecten die door de flora wordt aangetrokken. Door de combinatie van de verschillende landschapselementen in de velden zelf en in de randzones en groenstroken in de omgeving, wordt een volledig leefgebied aangeboden voor een groot aantal soortgroepen.

Perceelsranden

De begroeiing langs de kavelsloten hebben ook een belangrijke ecologische functie voor bijvoorbeeld kleine zoogdieren.
De kavels zelf hebben ecologische betekens wanneer ze worden ingericht als bloem- en kruidenrijk grasland. Ruigte trekt een grote diversiteit aan insecten aan en biedt ruimte voor verschillende muizensoorten. Dat is dan weer aantrekkelijk als foerageergebied voor vogels met nesten in de omgeving, zoals buizerds, steenuilen of valken.

Groenstructuur op het bedrijventerrein

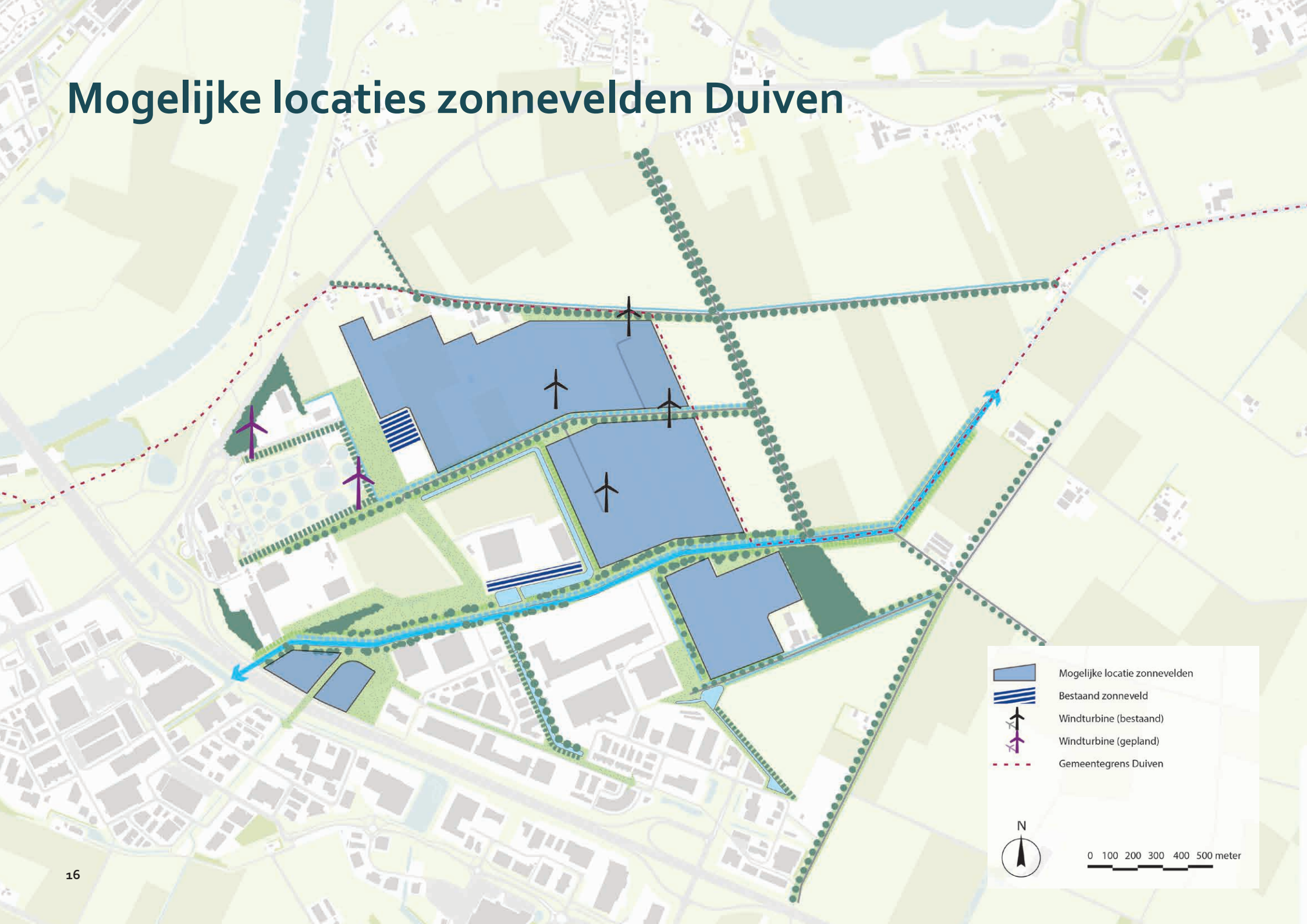
De groenstructuur op het bedrijventerrein sluit aan op het landschappelijk raamwerk. Om ecologische meerwaarde te krijgen is het nodig om het groene raamwerk en het groen op het bedrijventerrein straks in samenhang te ontwerpen zodat er doorgaande functionele groenblauwe verbindingen ontstaan.

Leefgebied weidevogel

In het landschappelijk raamwerk is rekening gehouden met de effecten die de aanpassingen in het gebied kunnen hebben op de provinciale weidevogelleefgebieden.
De verschillende groenstructuren, de combinatie van bosschages de perceelsranden en verruigde graslanden, hebben onder andere een aantrekkende werking voor kleine zoogdieren en roofvogels. Bepaalde soorten roofvogels en kleine zoogdieren kunnen jagen op eieren en juvenielen van weidevogels. Het dichtstbijzijnde weidevogelleefgebied ligt echter op circa 1 kilometer ten oosten van de locatie van het landschappelijk raamwerk. Door de toename van voedselaanbod voor roofvogels en kleine zoogdieren binnen het landschappelijk raamwerk hoeft er minder voedsel gezocht te worden binnen de weidevogelleefgebieden, waardoor er geen negatief effect op het weidevogelleefgebied is.

Mogelijke locaties zonnevelden Duiven

Zon en wind in het zoekgebied

Zon in het zoekgebied

In deze studie is de eerste verkenning van de mogelijkheden tot het plaatsen van zonnevelden, en de manier waarop, in beeld gebracht. De aangegeven locaties op de kaart hiernaast zijn gebruikt als het maximaal mogelijke model. Zoals in de inleiding is beschreven is dit enkel ter beschouwing van het gebied en zegt het daarmee niet dat ze ook op deze locatie komen.

Voor het plaatsen van zonnevelden zijn de toe te passen richtafstanden kleiner dan bij de plaatsing van windturbines. Zonnevelden zijn vanuit het oogpunt van milieu minder belemmerend voor de omgeving en vice versa. Bij zonnevelden is vooral de ruimtelijke inpassing en het effect op de ecologie een aandachtspunt.

In de bijlage zijn de toegepaste richtafstanden weergegeven. Deze richtafstanden zijn in een GIS-analyse uitgezet tegen de bestaande functies in het gebied. Voor de geschikte gebieden is gerekend aan de energieopbrengst van zonnevelden met een oost-west opstelling en zuid opstelling. Vanuit economisch oogpunt werd verwacht dat een oost-west opstelling een hogere energieopbrengst zou hebben. Uit de eerste studie naar de energieopbrengst komt echter naar voren dat een zuid opstelling voor deze locatie een hogere opbrengst heeft. In het kader van ecologie zijn de verschillende opstellingen voor zonnevelden beschouwd. Een zonneveld, in welke opstelling dan ook, zal nooit een even geschikt leefgebied zijn voor vogels als een natuurlijk beheerd grasland met enige struiken. Toch blijkt uit literatuur dat er veel mogelijkheden zijn om biodiversiteit en zonneparken te combineren (Birdlife Europe 2011, Sinha et al. 2018). De belangrijkste factor voor een succesvolle combinatie van de twee is ruimte tussen de panelen (GNMF, 2018). Bij een oost-west opstelling zijn bij gerealiseerde parken vrijwel geen broedende vogels aangetroffen. Bij parken met een zuid opstelling en ecologisch beheer van de ondergrond zijn broedgevallen aangetroffen van de veldleeuwerik, graspieper, gele kwikstaart, kneu, ringmus, Geelgors, Grauwe Klauwier, Paapje en Patrijs. Roofvogels zoals Buizerd, Rode Wouw en Torenvalk werden niet als broedvogels in zonneparken aangetroffen, maar maakten wel regelmatig gebruik van zonneparken om te foerageren (van der Zee et al., 2019). Ondanks deze positieve gevolgen van een zuid-opstelling worden zonnevelden ook in een zuid opstelling relatief weinig benut door ganzen (DeVault et al., 2014).
Samenvattend wordt geconcludeerd dat een zuid opstelling voor de algemene biodiversiteit vele malen beter is en daardoor makkelijker is in te passen in de Groene Ontwikkelingszone en dat een zuid opstelling maar een marginaal kleiner negatief effect heeft op de functionaliteit van het rustgebied voor winterganzen. Hierbij kan nog wel opgemerkt worden dat de eerder genoemde effecten zijn beoordeeld ten opzichte van een natuurlijk beheerd grasland. Wanneer in de huidige situatie intensievere landbouw aanwezig is (zoals bijvoorbeeld een maisveld) kan de realisatie van een zonneveld in een zuid-opstelling een neutraal of zelfs positief effect hebben op de functionaliteit. Daarnaast moeten de zonnevelden aansluiten bij het landschappelijk raamwerk (pagina 9 ev.) en de structuur en het karakter van het landschap (zie inrichtingsprincipes (pagina 23 ev.).

Daarom is voor de berekeningen gekozen voor een zuid-oost opstelling die enerzijds aansluit bij de verkavelingsrichting in het gebied en anderzijds zoveel mogelijk naar het zuiden is gericht voor een optimale situatie voor ecologie en opbrengst.

Wind in het zoekgebied

In dit energielandschap is een combinatie tussen duurzame energieopwekking van zon- als windenergie beoogd. Daarom zijn ook voor windturbines de richtafstanden in een GIS-studie uitgezet tegenover de bestaande functies in het gebied. Een tabel met de gebruikte richtafstanden is opgenomen in de bijlage.

Voor windturbines zijn de risicocontouren en derhalve de richtafstanden sterk afhankelijk van de hoogte van de windturbine.
In deze studie zijn in overleg met de gemeente een drietal hoogtes voor de windturbines onderzocht, namelijk 120-120 meter, 140-142 meter en 160-160 meter. Deze zijn als volgt gekozen:

- Ashoogte 120, rotordiameter 120 meter: dit is de minimale vergunde hoogte voor de beoogde windturbines bij het Waterschap (scenario 1)
- Ashoogte 140, rotordiameter 142 meter: dit is de maximale vergunde hoogte voor de beoogde windturbines bij het Waterschap (scenario 2)
- Ashoogte 160, rotordiameter 160 meter: dit is op dit moment een gangbare hoogte voor windturbines bij nieuwe ontwikkelingen (scenario 3)

De vier bestaande windturbines binnen het plangebied zijn van het type Vestas V90-2MW en hebben een rotordiameter van 90 en een ashoogte van 105 meter. Aangezien deze hoogte op dit moment niet meer gangbaar is op de markt is deze niet nader beschouwd.

Op ecologisch vlak is in deze studie de Ontwerp Omgevingsverordening Gelderland van oktober 2020 aangehouden. Hierin zijn de beperkingen voor ganzenrustgebieden specifiek in het belang van de energietransitie gewijzigd ten opzichte van de eerdere Omgevingsverordening. Het plaatsen van windturbines in ganzenrustgebieden is niet meer strikt verboden. De natuur dient wel (elders) gecompenseerd te worden.

Tijdens de studie zijn een drietal classificaties onderscheiden, namelijk:

- Rood; binnen deze contour is het plaatsen van een windturbine niet mogelijk
- Oranje; mogelijk kan hier een windturbine geplaatst worden, dit dient uit nader onderzoek te blijken
- Groen; buiten deze contour is het voor dit aspect mogelijk een windturbine te plaatsen

In de naastgelegen kaartjes zijn de 'rode' en 'oranje' zoekgebieden van de windturbines aangegeven voor de verschillende hoogtes.

Gezien de locatie en de vele functies die er binnen het gebied liggen, blijkt uit de studie dat binnen het zoekgebied WZ5 geen enkele locatie te kenmerken is als 'groen.' Een groot gedeelte van het gebied is aangemerkt als 'rood.' En op enkele vlekken ontstaan 'oranje'-zoekgebieden. Het woord zoekgebieden duidt erop dat deze gebieden aan de hand van de richtafstanden mogelijk geschikt zijn voor het plaatsen van windturbines of zonneparken, dit dient echter nader onderzocht te worden. Die onderzoeken zijn in deze studie naar de ruimtelijke inpassing van zonnevelden en windturbines niet verricht. De resultaten uit deze studie zijn dus maximaal haalbare resultaten waarbij er van uit gegaan wordt dat op elk van de oranje locaties een windturbine geplaatst kan worden.

Hieruit komt tevens naar voren dat:
Bij lagere windturbines:

- er meer mogelijke locaties zijn om deze te plaatsen in het gebied
- er daarmee een hogere mogelijkheid is van realisatie
- de energieopbrengst van een lagere turbine lager is dan die van een hogere
- bij het plaatsen van meerdere lage turbines is de kans aanwezig dat ze wind voor elkaar wegvangen en daarmee wordt de potentiele energieopbrengst lager
- er landschappelijk door de vele beperkingen weinig samenhang te creëren is in de mogelijke locaties

Bij hogere windturbines:

- er minder mogelijkheden mogelijke locaties zijn om deze te plaatsen in het gebied
- de belemmeringen voor realisatie zijn hoger bij hogere windturbines
- de energieopbrengst van een hogere windturbine is hoger dan die van een lagere
- minder hogere windturbines zorgen samen voor een hogere energieopbrengst dan meer lagere windturbines
- er landschappelijk door de vele beperkingen geen samenhang te creëren is in de mogelijke locaties

Zoekgebied windturbines 120/120 m

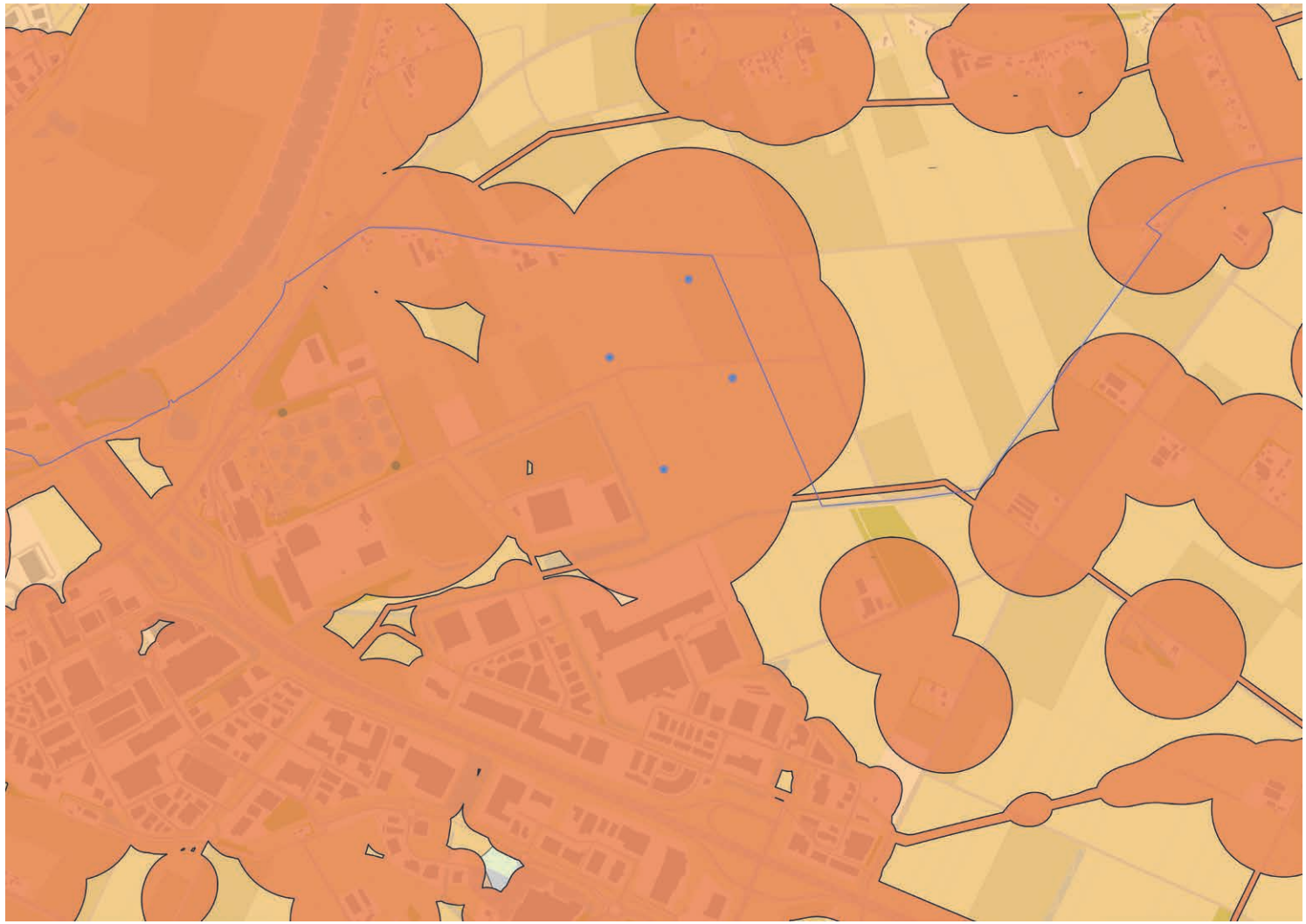

Legenda

zoekgebieden windturbines Duiven

- rode contour windturbines
- oranje contour windturbines
- Windturbine (bestaand)
- Windturbine (gepland)
- Gemeentegrens Duiven

Zoekgebied windturbines 140/142 m

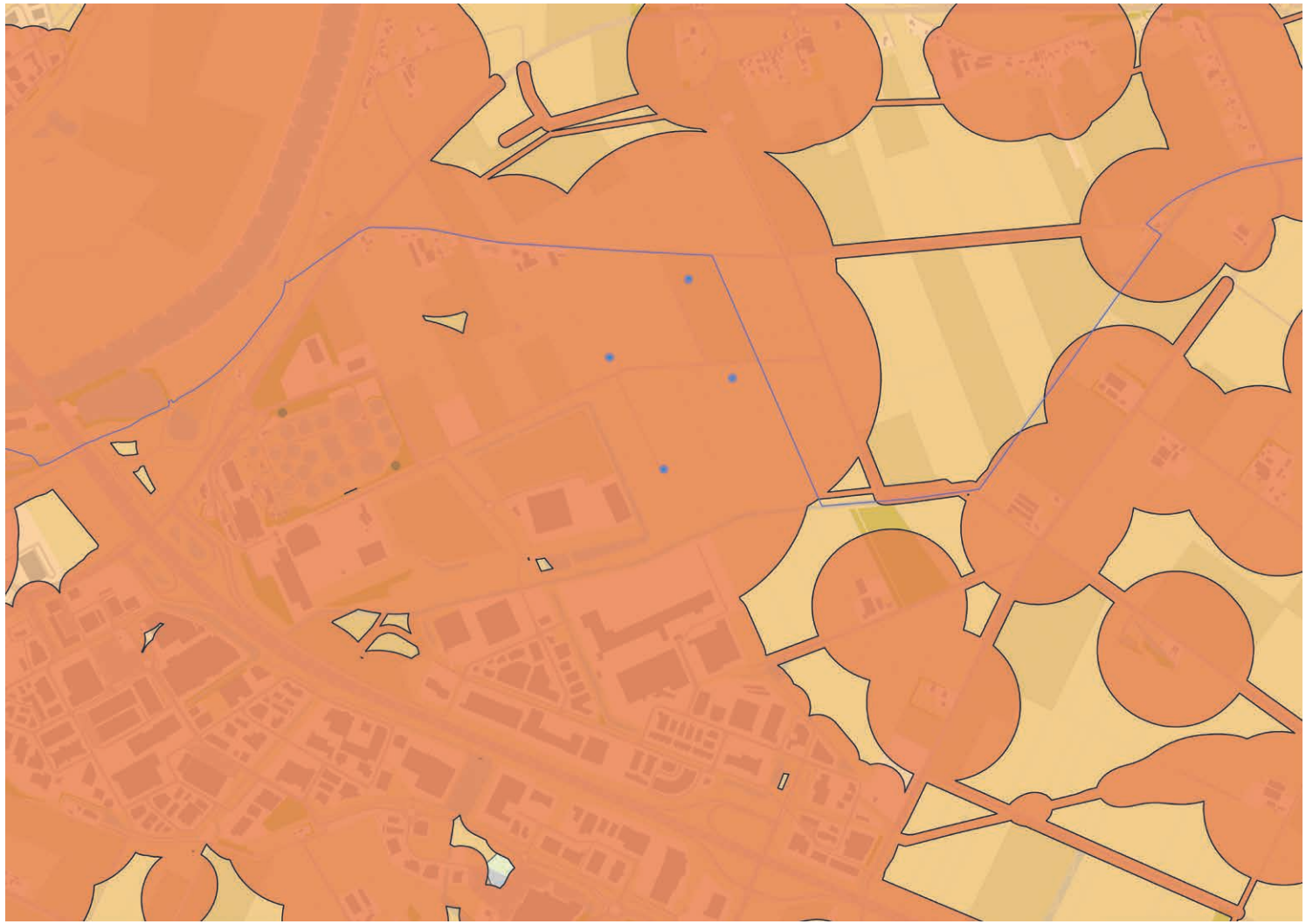

Legenda

zoekgebieden windturbines Duiven

- rode contour windturbines
- oranje contour windturbines
- Windturbine (bestaand)
- Windturbine (gepland)
- Gemeentegrens Duiven

Zoekgebied windturbines 160/160 m

Legenda

zoekgebieden windturbines Duiven

- rode contour windturbines
- oranje contour windturbines
- Windturbine (bestaand)
- Windturbine (gepland)
- Gemeentegrens Duiven

Inpassingsprincipes zon en wind

Om de windturbines goed in te kunnen passen in het landschappelijk raamwerk, rekening houdend met de ecologische waarden en beleving van het landschap, zijn hieronder inpassingsprincipes voor zon en wind beschreven. Daarna zijn profielen opgenomen van de inpassing van zonnepanelen en het beeld van het landschappelijk raamwerk in het gebied.

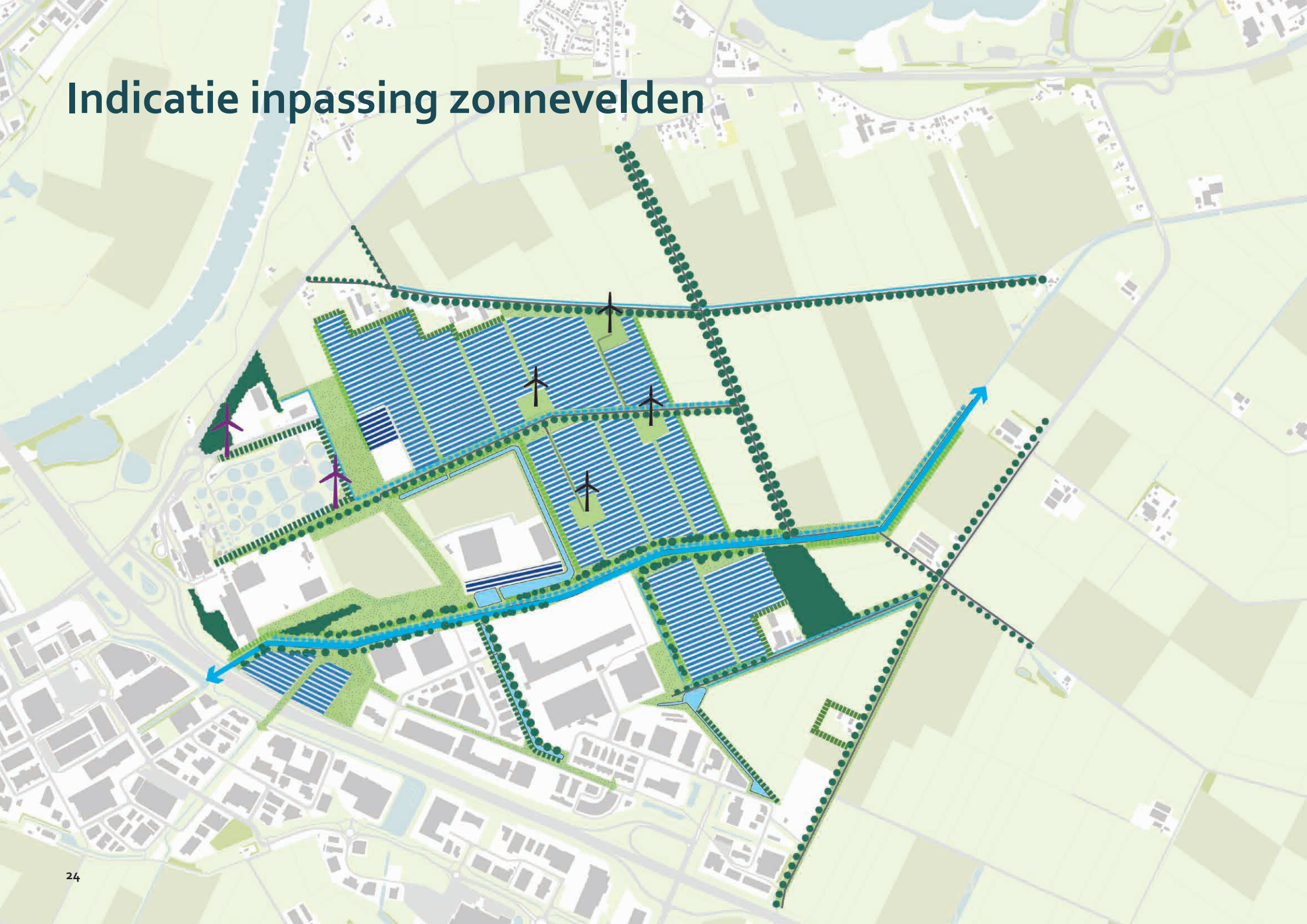
Inpassingsprincipes windturbines

- De windturbines hebben een heel eigen maat en schaal die het niveau van het landschap vaak overstijgt. Een heldere opstelling in een lijn of grid geeft het meest rustige beeld. De beperkingen voor de windturbines in het plangebied van Duiven zijn echter zodanig dat zo'n heldere opstelling in een lange lijn of grid niet goed mogelijk is. Nieuwe windturbines moeten wel zodanig geplaatst worden dat de opstelling een lijn of verband het meest benadert, passend bij de overheersende richtingen in de structuur van het landschap.

Overige inrichtingsprincipes voor de windturbines gaan vooral over de inrichting op maaiveldniveau:

- Wanneer een keuze wordt gemaakt voor een nieuwe hoogte windturbine geldt dat voor alle overige nieuwe turbines in het gebied.
- Zoveel mogelijk gebruik maken van bestaande infrastructuur.
- Toegangswegen naar turbines zo kort mogelijk houden, logisch aansluiten op de bestaande infrastructuur en op de richting van de kavelstructuur.
- Toegangswegen naar de windturbines gebruiken als onderhoudspad voor zonnepanelen.
- Toegangswegen en ruimte rond turbines zo min mogelijk inrichten met dichte verharding (betonstenen/ halfverharding)
- De bouwwerken zijn compact en staan op ruimtelijk logische plekken waar ze zo min mogelijk in het zicht zijn.
- De kleurstelling en het materiaalgebruik van de bebouwing is terughoudend en eenduidig voor het hele plangebied.

Indicatie inpassing zonnevelden

Inpassingsprincipes zonnevelden

Uit deze studie volgt een aantal inpassingsprincipes voor de ontwikkeling van zonnevelden in het zoekgebied van Duiven:

Verhouding zonnepanelen - ruimte voor inpassing

- Als verhouding tussen de oppervlakten van de zonnevelden plus alle bouwwerken die daarbij horen en de ruimte voor de ecologische en landschappelijke inpassing wordt in dit gebied 80 - 20 aangehouden. Hiermee kan de RES-doelstelling voor Duiven zo goed mogelijk in dit plangebied worden gerealiseerd met zoveel mogelijk landschaps - en natuurwaarden.

Hoogte

- De hoogte van de zonnepanelen is maximaal 1.80 meter. Deze hoogte past bij het open karakter van het kommenlandschap

Maximale omvang

- Een opdeling van de zonnevelden in eenheden met een maximale grootte van 10 hectare. Deze maat sluit aan bij de bestaande kavelgrootte en het relatief grootschalige karakter van het onderliggende kommenlandschap.

Vorm

- De zonnevelden hebben een eenvoudige hoofdvorm, passend bij de kavelstructuur van het landschap. De vorm en grootte van het zonneveld moet logisch aansluiten op lokale kavelgrenzen, bv een bestaande kavelsloot.

Tussenruimte

- Tussen de afzonderlijke zonnevelden moet een landschappelijke strook worden aangelegd van minimaal 15 meter. Afhankelijk van de ligging en de lokale eigenschappen kan dit in de vorm van een watergang met begroeiing of een struweelhaag van minimaal 1,5 meter en niet hoger dan de zonnepanelen. In beide gevallen met aan weerszijden een open strook met kruidenrijk grasland die tegelijkertijd gebruikt kan worden als onderhoudspad. Tussen de rijen zonnepanelen is de afstand minimaal 2 meter.

Opstelling

- De keuze voor een zuid opstelling in combinatie met de landschapsstructuren maakt dat de zonnepanelen evenwijdig komen te liggen aan de belangrijkste oost-west gerichte landschappelijke structuren: de Wijde Wetering en de wegen. Dat betekent dat er niet een volledig zuidgerichte opstelling mogelijk is. De zuid opstelling wordt wel zoveel mogelijk benaderd.

Bebouwing

- Bij zonnevelden zijn ook transformator-, bijgebouwen, inkoopstations en batterijen nodig. Deze bouwwerken zijn compact en staan op ruimtelijk logische plekken waar ze zo min mogelijk in het zicht zijn.
- De kleurstelling en het materiaalgebruik is terughoudend en eenduidig voor het hele plangebied.
- Gebruik maken van bestaande infrastructuur en waar mogelijk ook van bestaande bebouwing.

Beplanting

- Het oorspronkelijke landschap en de plaatselijke omstandigheden bepalen de keuze voor het type beplanting, dus gebiedseigen soorten zoals populier, es, (resistente) iep en knotwilg. De exacte soortkeuze is later te bepalen met de partners in het gebied.
- Voor de biodiversiteit is het belangrijk dat er zoveel mogelijk variatie zit in de leefgebieden voor flora en fauna. Dat betekent verschillende soorten, verschillende lagen (kruidenlaag - struweellaag - boomlaag) en verschillende omstandigheden (nat - droog - hoog - laag).
- De zonnepanelen worden op palen gezet. Onder deze zonnepanelen is veel ruimte voor groen. Deze ruimte moet dan ook benut worden om nog goede ecologische waarde te hebben.
- Alle zonnepanelen moeten bereikbaar zijn voor onderhoud. De paden tussen de rijen panelen moeten bestaan uit graspaden.

- Nadat enige verschraling heeft plaatsgevonden van de grond een zaadmengsel voor bloemen- en kruidenrijk grasland inzaaien in het gehele veld. Op de paden het gras kort houden door maaibeheer of door extensieve begrazing. Onder de panelen zelf niet of weinig maaien. Zo ontstaat hier enige ruigte en een verschil in vegetatie.
- Afspraken over het beheer en de periode van verschraling worden vastgelegd in een beheerplan.

Hekwerken

- Hekwerken op het terrein zoveel mogelijk voorkomen.
- Bij voorkeur watergangen en kavelsloten met voldoende breedte en diepte gebruiken als erfafscheiding
- Wanneer een hekwerk toch noodzakelijk is dan camoufleren met beplanting waar dat past in het landschap.
- Materiaalgebruik in dat geval eenvoudig en eenduidig voor alle velden in vorm, kleur, hoogte en materiaal met een agrarische uitstraling en zo transparant mogelijk, bijvoorbeeld schapengaas.
- Eventueel benodigd hekwerk op voldoende afstand van wegen- fiets- en wandelpaden plaatsen voor een vriendelijker uitstraling.
- Hekwerk mag geen barrière zijn voor dieren: onderin ruimte open laten of zorgen voor faunapassages.
- Geen grondwallen aanleggen als erfafscheiding. die passen niet in het vlakke kommenlandschap.

Toegang en Onderhoudspaden

- De toegang van een zonneveld op een logische plek leggen: aansluiten op de bestaande infrastructuur en perceelstructuur en met zo min mogelijk lengte.
- Zo min mogelijk verharding gebruiken voor de onderhoudspaden.
- Voldoende breedte voor onderhoudspaden reserveren naast de watergangen
- Ruimte waar schaduw valt van beplanting gebruiken als onderhoudspad.

Randen

De exacte locatie van een zonneveld in het plangebied bepaalt hoe het zonneveld zich toont in het landschap en hoe de randen worden vormgegeven. Er is een verschil of een zonneveld tegen de Wijde Wetering ligt, achter een erf of juist grenst aan het open kommenlandschap.

- Bij randen vanaf de openbare weg het zicht op zij- en achterkanten vermijden. De rand tot een zonneveld bestaat, afhankelijk van het specifieke wegprofiel, uit een zone van minimaal 20 meter met een bloemrijke grasberm met langs sommige wegen een bomenrij en/ of een watergang en een struweelhaag.
- Langs de Wijde Wetering bestaat de afscherming van de zonnevelden uit de groene zone plus een zone met grasland en ruigte als onderhoudspad en ruimte voor schaduwwerking.
- Langs een watergang is ruimte voor rietgroei. Dit dient tegelijk als afscheiding van een zonneveld.
- Tussen de verschillende zonnevelden ligt een strook van minimaal 15 meter.
- Rond de erven minimaal 10 meter ruimte houden voor een landschappelijke invulling, in overleg met de betreffende bewoners.

Tussen de gemeentegrens van Duiven en de Galstraat ligt nog een perceel in het zoekgebied van de gemeente Zevenaar. De Galstraat is een logische ruimtelijke grens voor het energielandschap. De gemeente Zevenaar kan voor dit perceel aansluiten bij de opzet van deze studie.

Wateropvang

(Regen)water moet op het terrein zelf worden opgevangen.

Op de volgende pagina's staan principes voor de inpassing van de randen van de zonnevelden langs het landschappelijk raamwerk, tussen de zonnevelden onderling en rond de erven die in het gebied liggen. Ontwerp en soortkeuze voor de bomenrijen en beplanting is onderwerp van nader overleg met de partners in het gebied.

Inpassingsprincipes zon

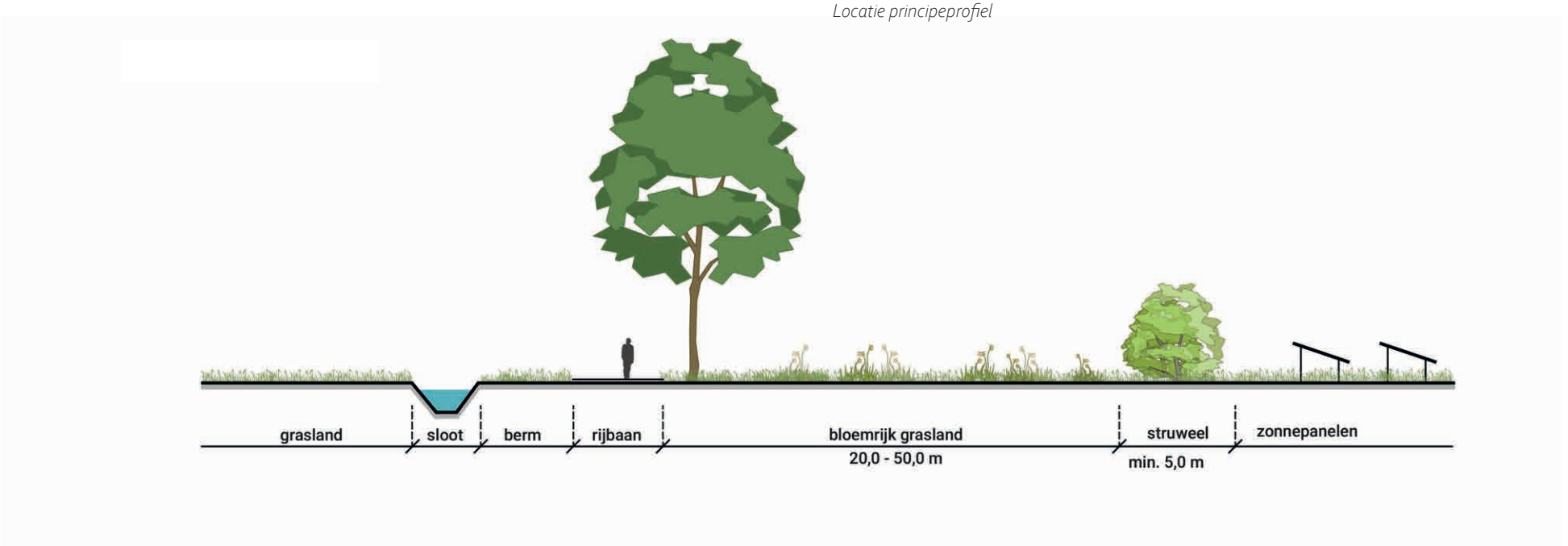
Kievitstraat

De Kievitstraat grenst in het zuiden aan mogelijke zonnevelden.

- De rand langs de Kievitstraat wordt gevormd door een groene zone van 20 tot 50 meter afstand van de weg met een bomenrij, bloemrijk grasland en een struweelhaag ter afscherming van de zonnepanelen

Locatie principeprofiel

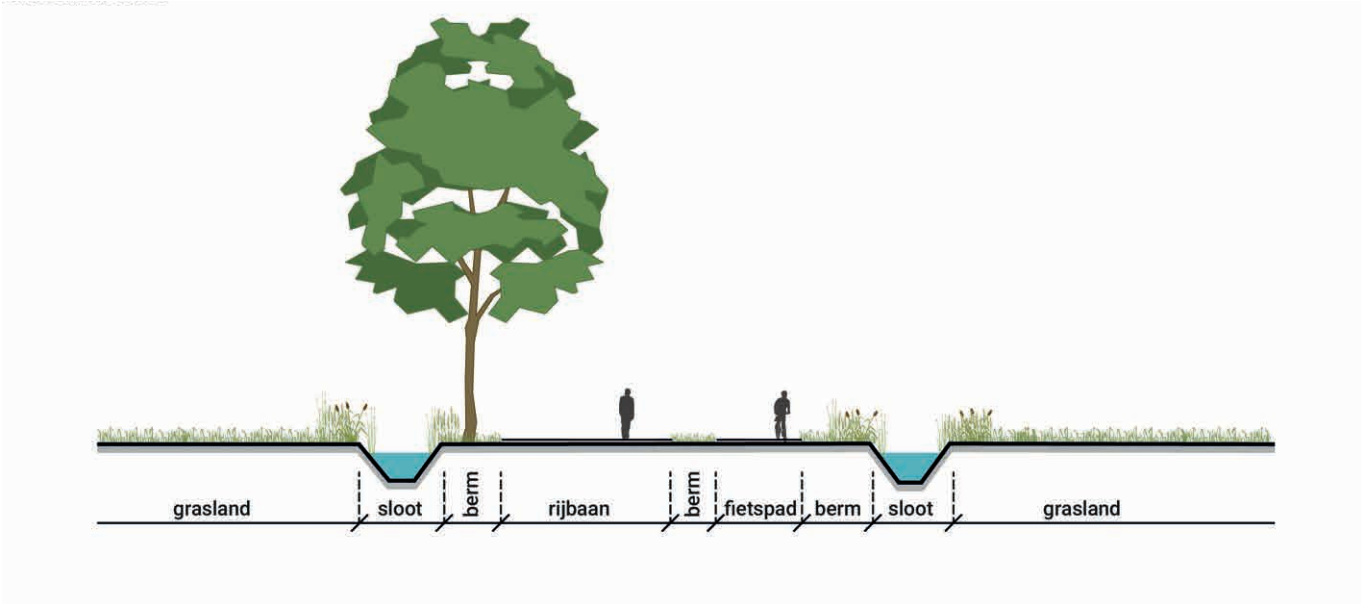
Inpassingsprincipes zon

Giesbeeksestraat

De Giesbeeksestraat vormt de landschappelijke zuidrand van het bedrijventerrein.

- De zonnepanelen liggen op grote afstand van de weg en zijn niet in het zicht door de begroeiing langs de Kosterstraat. Voor het zicht op eventuele windturbines in het gebied heeft deze bomenrij wel betekenis.
- De bomenrij langs de Giesbeeksestraat doet mee in het landschappelijk raamwerk als geheel met een bomenrij langs de weg. Vandaar dat de bomenrij wordt meegenomen bij de landschappelijke inpassing.

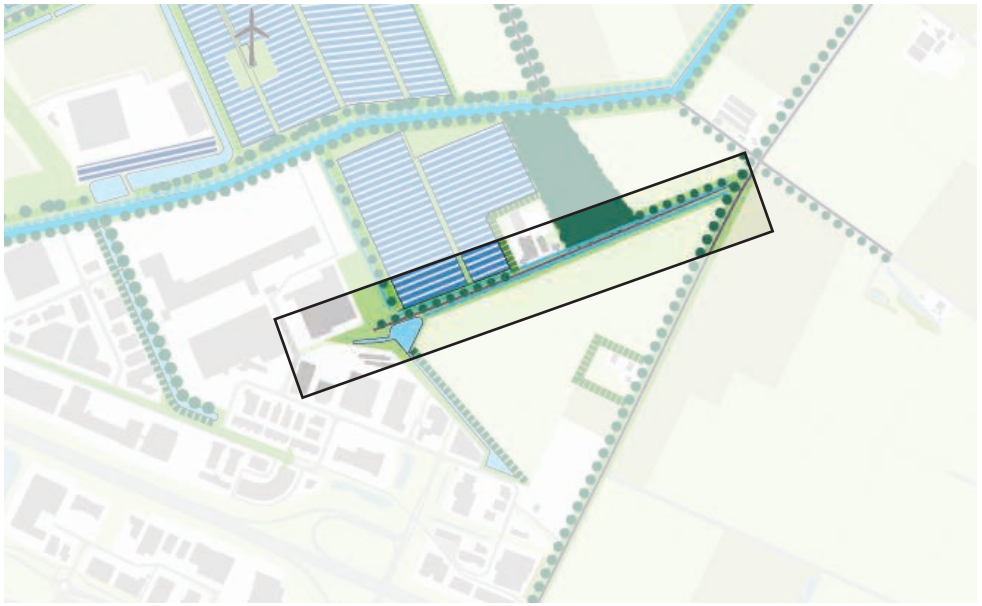

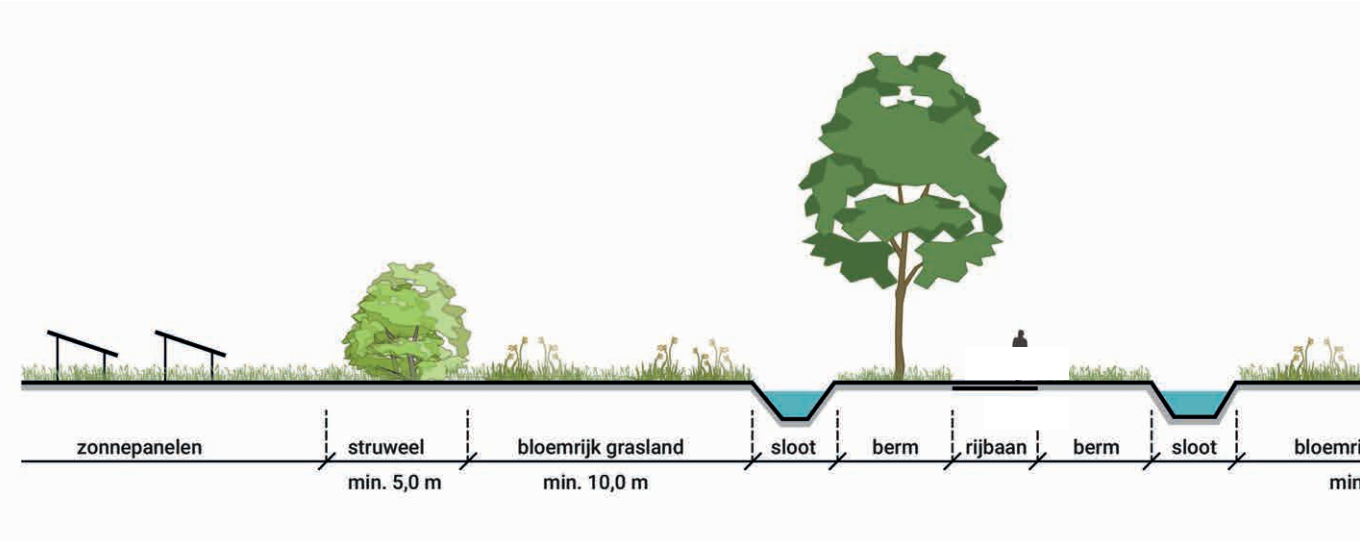
Inpassingsprincipes zon

Kosterstraat

De Kosterstraat vormt de overgang van de zonnevelden naar het open kommenlandschap.

- De rand bestaat uit een groene zone van 15 meter met bloemrijk grasland en struweel als afscherming van de zonnepanelen en een bomenrij langs de weg.

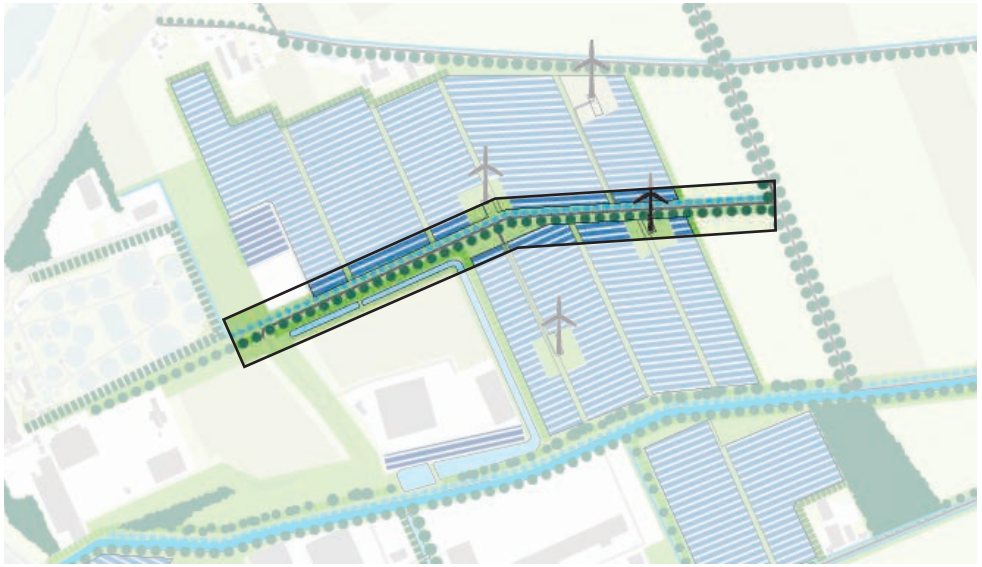

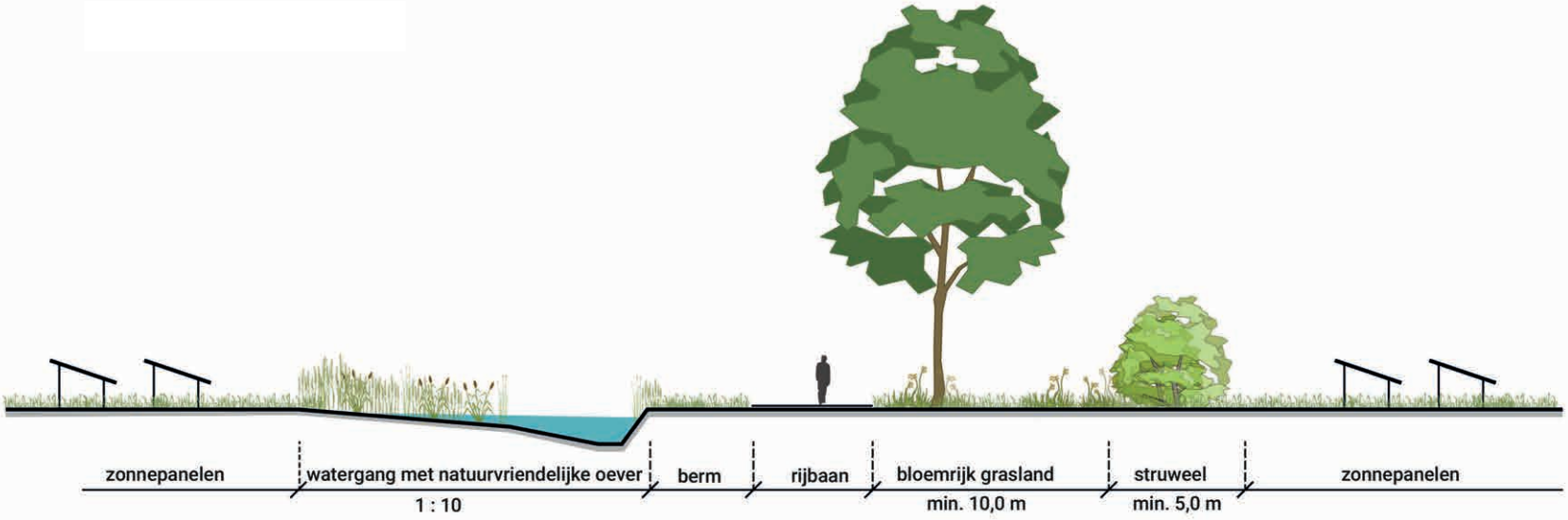
Inpassingsprincipes zon

Nieuwgraafsestraat

De Nieuwgraafsestraat ligt tussen de mogelijke zonnevelden in.

- De noordrand van de weg bestaat uit een groene zone met een natuurvriendelijke oever. De begroeiing langs die natuurvriendelijke oever dient tegelijkertijd als afscherming van de zonnepanelen.
- De zuidrand is een groene zone van wisselende breedte langs de weg met een bomenrij, bloemrijk grasland en een struweelhaag ter afscherming van de zonnepanelen.

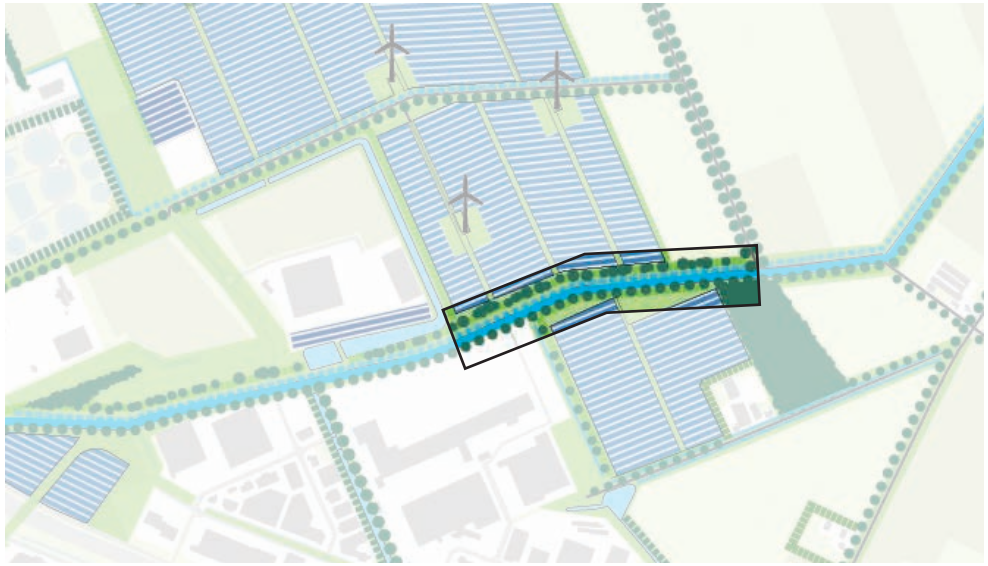

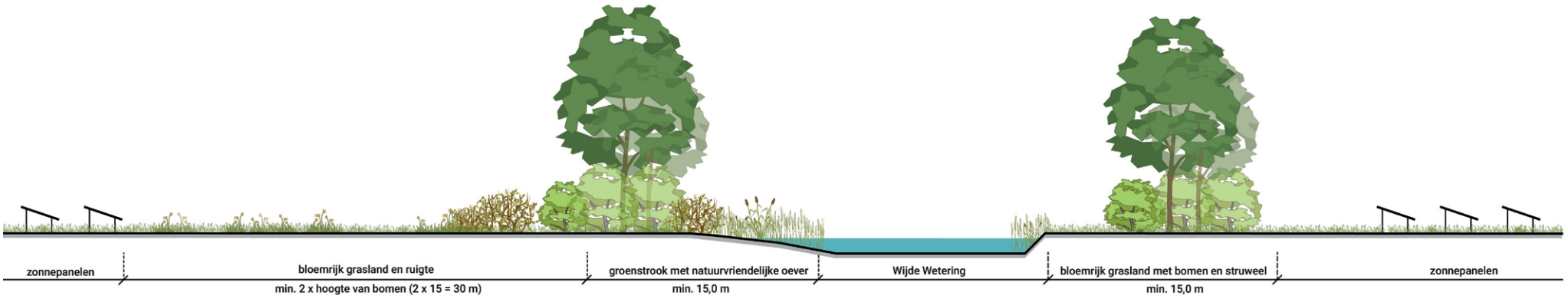
Inpassingsprincipes zon

Wijde Wetering

De Wijde Wetering is een centrale groenblauwe as in het landschappelijke raamwerk met aan weerszijden mogelijke zonnevelden.

- De beplanting langs de Wijde Wetering bestaat uit een gevarieerde opbouw van water - oeverbegroeiing - struiklaag - bomen voor zoveel mogelijk variatie.Een natuurvriendelijke oever langs een van de zijden van de Wijde Wetering geeft een extra waarde voor de biodiversiteit in het gebied. Hiervoor is nader overleg nodig met het Waterschap. Het profiel hieronder is dan ook een indicatie.
- Achter de beplanting aan de noordrand is een open strook met bloemrijk grasland en ruigte in verband met schaduwwerking van de beplanting die tegelijkertijd gebruikt kan worden als onderhoudspad. Voor de afstand wordt 2 maal de hoogte van de beplanting gehanteerd.

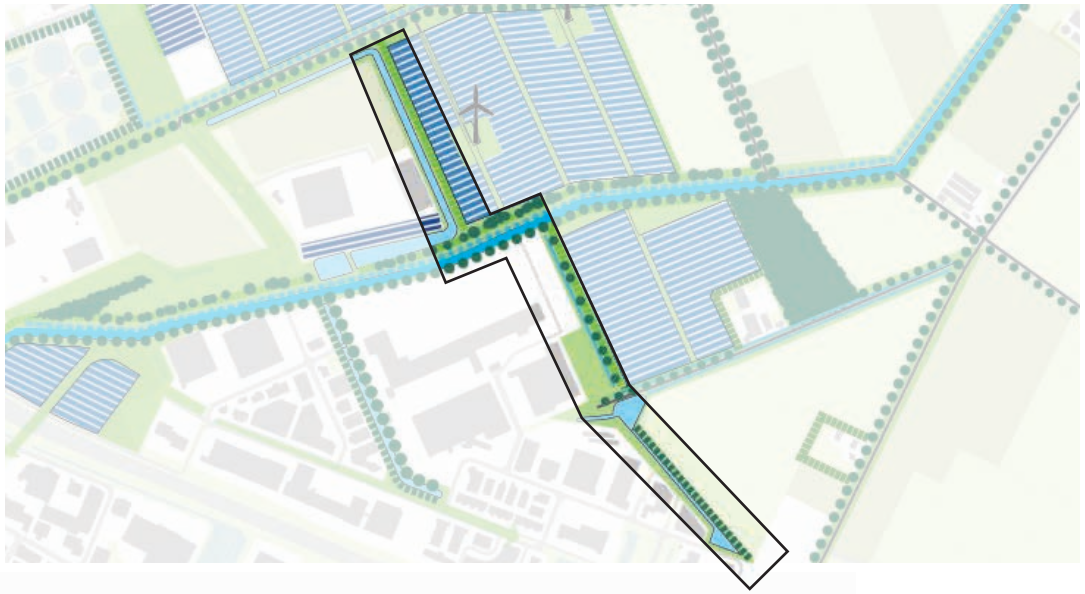

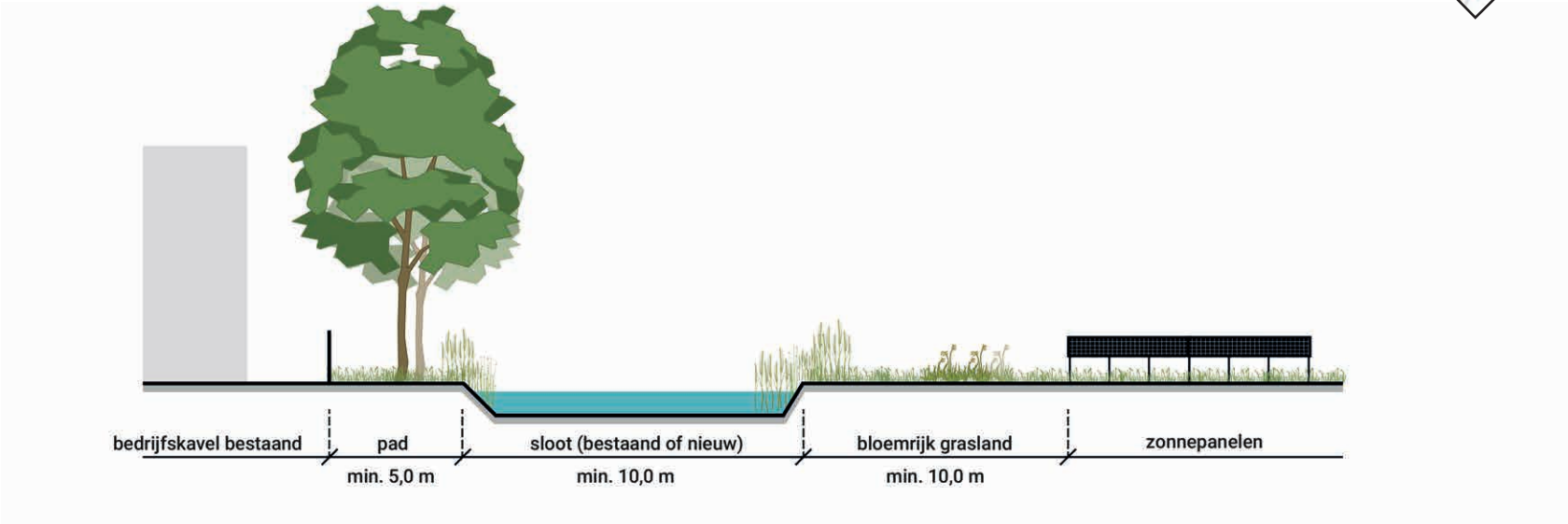
Inpassingsprincipes zon

Groene rand rond bedrijventerrein

Langs het bedrijventerrein ligt een groene rand als overgang naar de mogelijke zonnevelden.

- De rand is een gevarieerd ingerichte rand met water en groen. In het profiel hieronder een voorbeeld.
- Er is een samenhangend ontwerp voor de rand en de groenstructuur van het bedrijventerrein nodig.

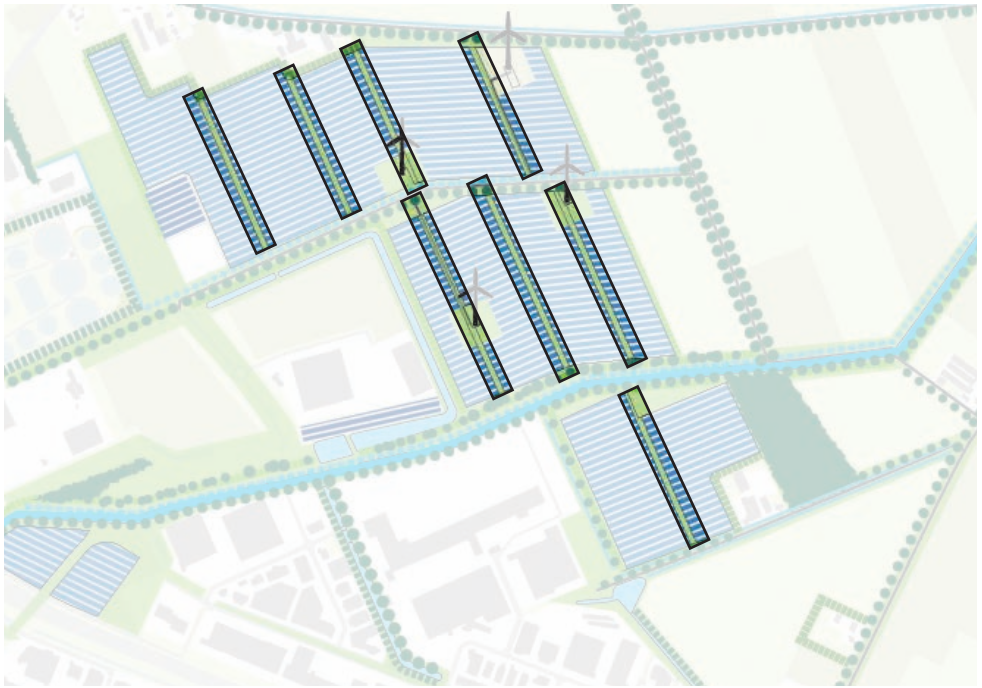

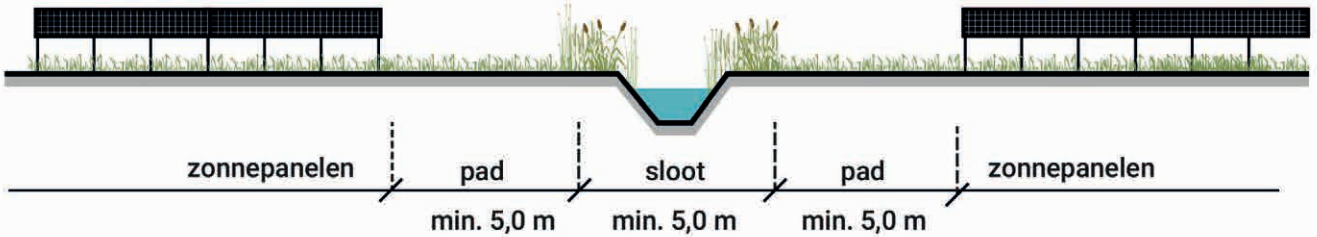
Inpassingsprincipes zon

Ruimte tussen de zonnevelden

Tussen de zonnevelden liggen noord-zuid gerichte open ruimtes

- De groene tussenruimtes, tussen afzonderlijke zonnevelden met een maximale grootte van 10 hectare, zijn minimaal 15 meter breed en bestaan uit kavelsloten met begroeiing van ongeveer 1,5 meter hoog als afscherming van de zonnepanelen.

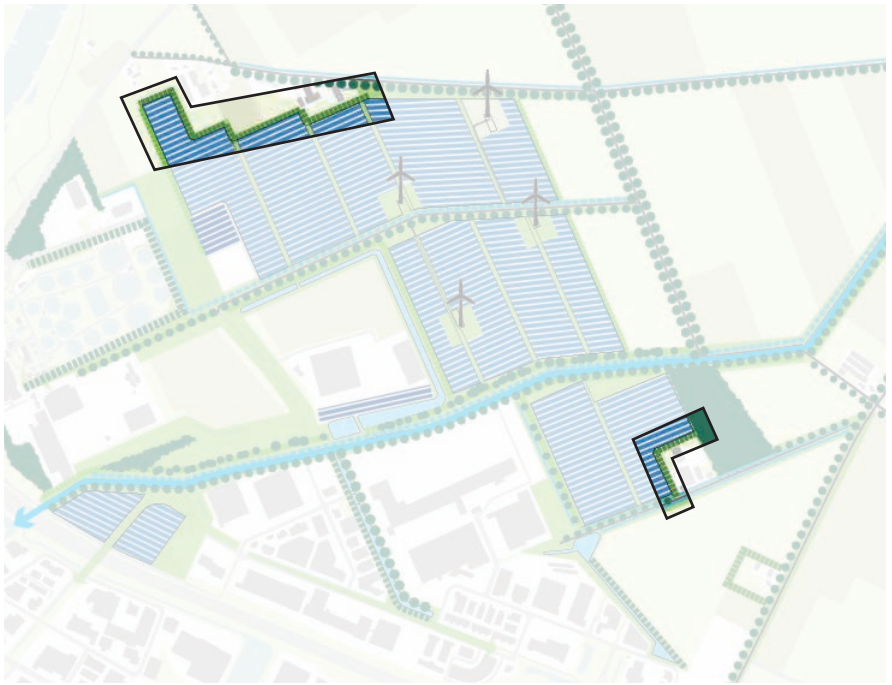

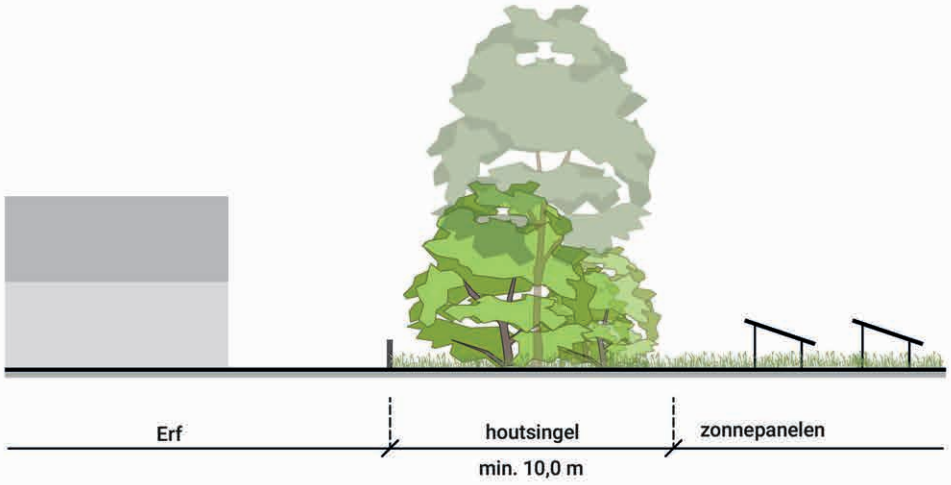
Inpassingsprincipes zon

Inpassing rond erven

De mogelijke zonnevelden grenzen op een aantal plaatsen aan erven.

- Rond de bestaande erven wordt een groene zone van minimaal 10 meter breed aangehouden. De exacte inrichting wordt samen met de bewoners bepaald. Uitgangspunt is beplanting die past in het kommenlandschap.

Scenario’s zon en wind

Energiepotentie in drie scenario’s

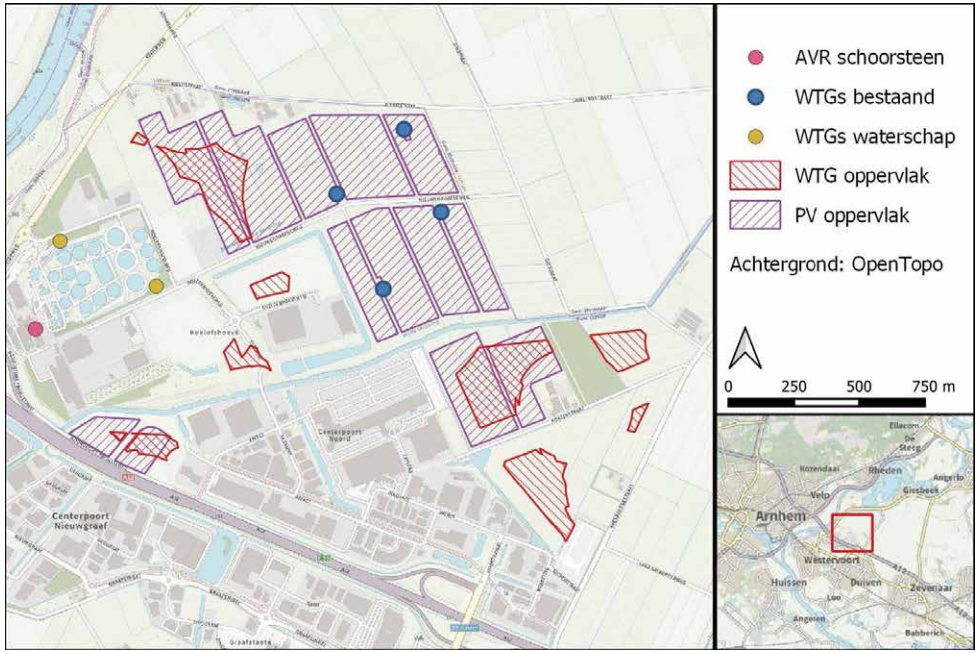
Aan de hand van de eerste GIS- analyse is de potentie van de energieproductie uit zon en wind voor drie scenario’s onderzocht. Deze studie analyseert de drie scenario’s waarin het zoekgebied wordt ingevuld met windturbines en zonnevelden. De oppervlakten zullen verschillen per scenario. De hierna volgende scenariobeschrijvingen zijn opgesplitst in wind en zon en gaan in op de technische specificaties.

WTG ID	X [m]	Y [m]	Z [m t.o.v. NAP]
WTG1	198446	442811	7,2
WTG2	198666	443103	7,7
WTG3	198269	443173	8,3
WTG4	198525	443420	7,1

Tabel 1. RD-coördinaten en hoogteligging bestaande windturbines. WTG staat voor windturbinegenerator.

WTG ID	X [m]	Y [m]	Z [m t.o.v. NAP]	Ashoogte [m]	Rotordiameter [m]
WTG1	197579	442822	11,1	120-140	120-142
WTG2	197213	442993	9,8	120-140	120-142

Tabel 2. RD-coördinaten en hoogteligging windturbineposities van het Waterschap. De kolom ashoogte en rotordiameter geven de bandbreedte aan voor deze turbines. WTG staat voor windturbinegenerator.

Figuur 1. Locatieoverzicht met beschikbare oppervlakten voor zon en wind. WTG staat voor windturbinegenerator. De AVR schoorsteen is de schoorsteen van het afvalverwerkingsbedrijf

Scenario's wind

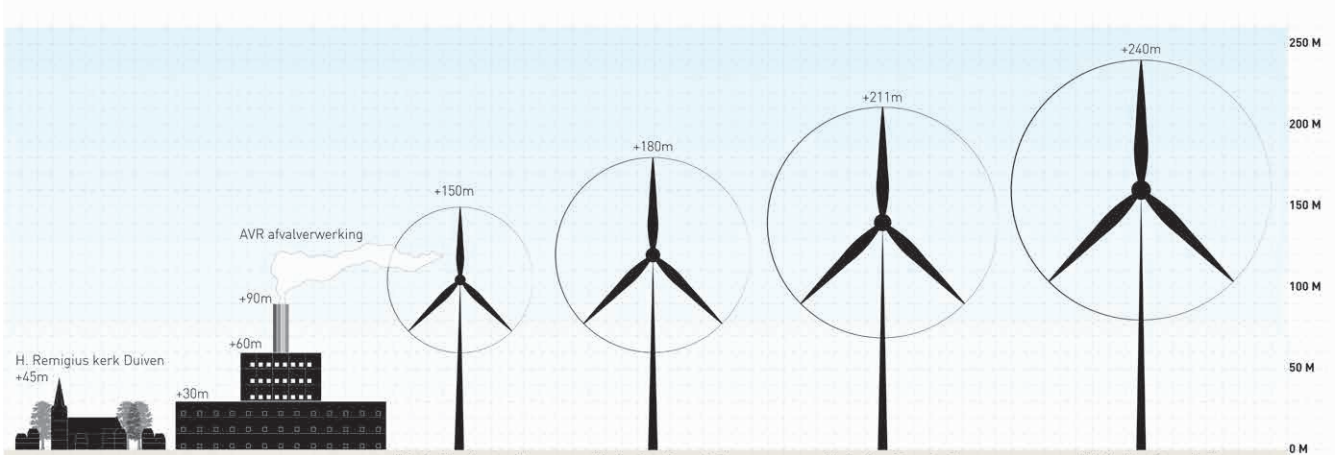
Scenario's 1, 2 en 3 variëren in ashoogte en rotordiameter van de windturbines uit de scenario's en de windturbines van het Waterschap. Dit is beschreven in tabel 3. Met dit als uitgangspunt is gekozen voor drie representatieve windturbinetypes, zie tabel 4. In deze berekeningen is het type van de windturbines van het Waterschap gelijk aan de representatieve windturbines van scenario's 1 en 2. Grotere windturbines hebben een grotere wake (ook wel zog genoemd), en om de wake-effecten te reduceren staan grotere turbines verder uit elkaar. Het wake-effect is de windschaduw die achter een windturbine ontstaat, wat een lagere windsnelheid tot gevolg heeft. Als vuistregel is een tussenafstand van drie keer de rotordiameter aangehouden. Als uitgangspunt in alle scenario's is voor de plaatsing van de windturbines zoveel mogelijk een rechte lijn in het landschap aangehouden, passend bij de verkavelingsrichting in het landschap.

Scenario	WTGs nieuw ashoogte / rotordiameter	WTGs Waterschap ashoogte / rotordiameter
1	120 / 120 m	120 / 120 m
2	140 / 142 m	140 / 142 m
3	160 / 160 m	140 / 142 m

Tabel 3. Ashoogte en rotor diameter in de verschillende scenario's.

Scenario	Turbinetype	Ashoogte	Rotordiameter	Tiphoogte	Vermogen
1	Vestas V117-3.45	120 m	117 m	178,5 m	3,45 MW
2	Enercon E-138 EP3 E2	140 m	138 m	209 m	4,2 MW
3	Enercon E-160 EP5 E2	160 m	160 m	240 m	5,5 MW

Tabel 4. Windturbinetype per scenario.

bestaand
- ashoogte 105 m
- rotordiameter 90 m

scenario 1
- ashoogte 120 m
- rotordiameter 120 m

scenario 2
- ashoogte 140 m
- rotordiameter 142 m

scenario 3
- ashoogte 160 m
- rotordiameter 160 m

bandbreedte waterschap

Scenario's zon

In totaal zijn er 13 velden geselecteerd die beschikbaar zijn voor zonne-energie. De panelen worden, zoals eerder beschreven op pagina 17, in zuid-opstellingen geplaatst, waarbij de opstellingen zijn georiënteerd in de verkavelingsrichting, zie Figuur 2.

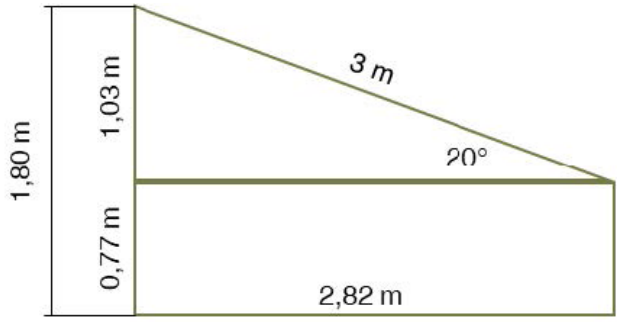
De panelen worden in landscape-oriëntatie gebruikt. Deze worden op tafels van 3 panelen hoog geplaatst. De hellingshoek van de tafels is 20 graden. De tafels worden op een hoogte van 0,77 meter boven het maaiveld geplaatst om ruimte te bieden voor onderhoud. De maximale hoogte van de PV-opstelling is hiermee 1,8 meter. Een zijaanzicht van de opstelling is weergegeven in Figuur 3.

Er wordt een tussenrij-afstand van 2 meter aangehouden voor een onderhoudspad. Loodrecht op de rijen wordt er rekening gehouden met een onderhoudspad van 2,5 meter per 20 modules. Langs de rand van een veld wordt rekening gehouden met een onderhoudspad van 5 meter breed.

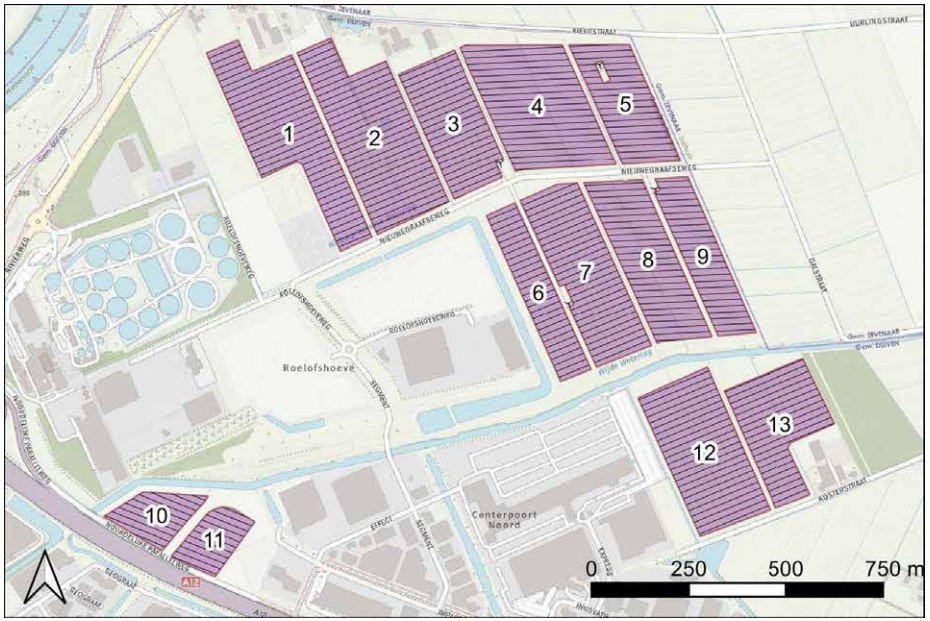
Bij het ontwerpen van het zonnepark is rekening gehouden met verminderd ruimtegebruik als gevolg van kraanopstelplaatsen en schaduweffecten rondom de windturbines. Hiervoor wordt een gebied met een bepaalde straal rond de windturbine vrijgehouden van zonnepanelen; de zogenaamde voetafdruk. Deze voetafdruk is een indicatieve waarde. Aangezien de turbineposities verschillen per scenario kan het effect van deze voetafdruk op de opbrengst van het zonnepark verschillen per scenario. Op de visualisaties zijn indicatieve stralen opgenomen voor de benodigde afstanden. Voor nieuwe windturbines wordt een straal aangehouden die gelijk is aan de halve bladlengte.

Om de energieproductie te bepalen, wordt gebruik gemaakt van een representatieve PV-module (JA Solar JAM60S09-325/PR 325 Wp) en omvormer (Huawei SUN2000-60KTL 60kW).

De scenario's worden hierna apart beschreven.

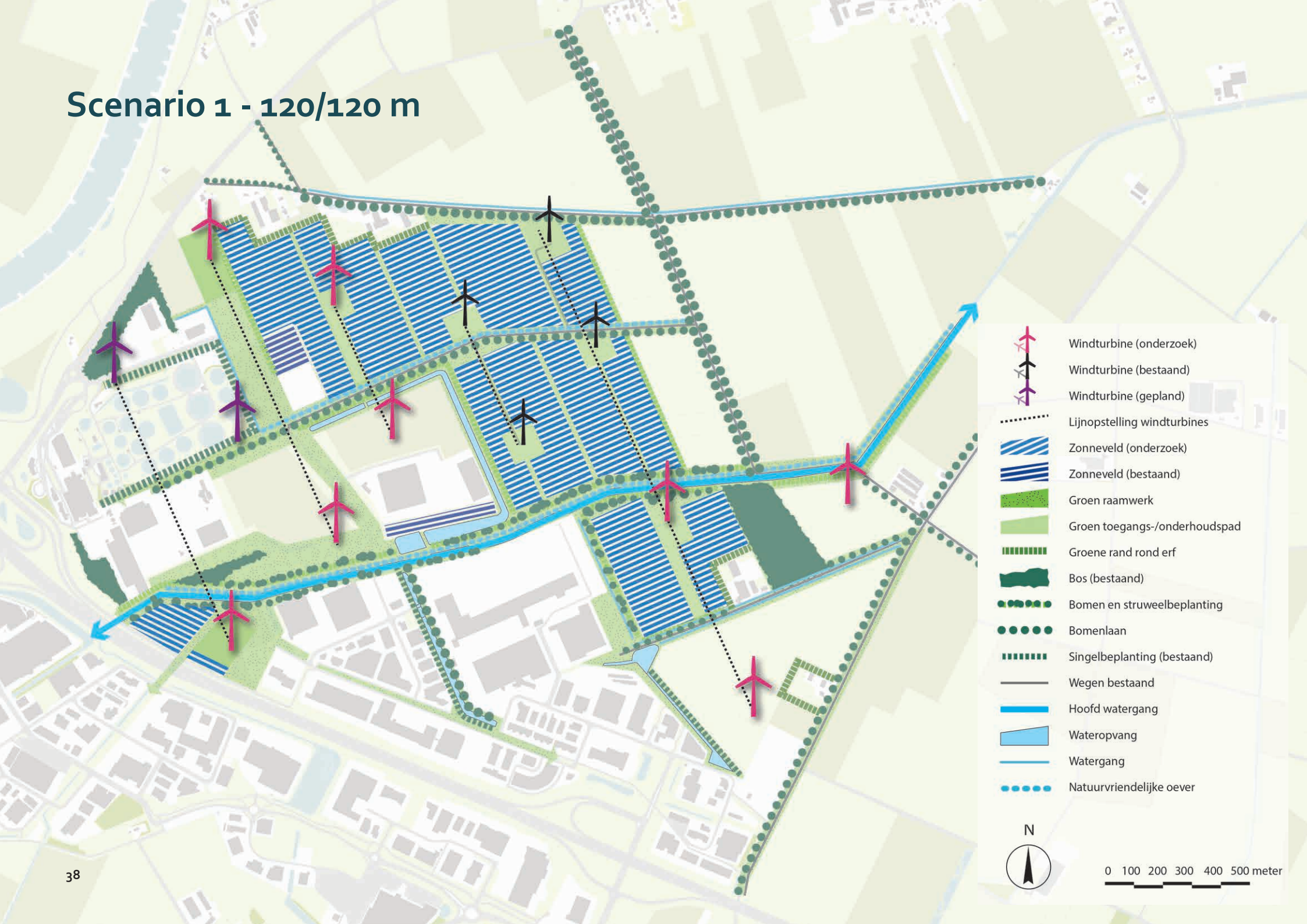

Figuur 3. Zijaanzicht van de zonne-energie opstelling.

Figuur 2 De velden die beschikbaar zijn voor zonne-energie. De belijning in de velden geven de oriëntatie van de rijen weer.

Scenario 1 - 120/120 m

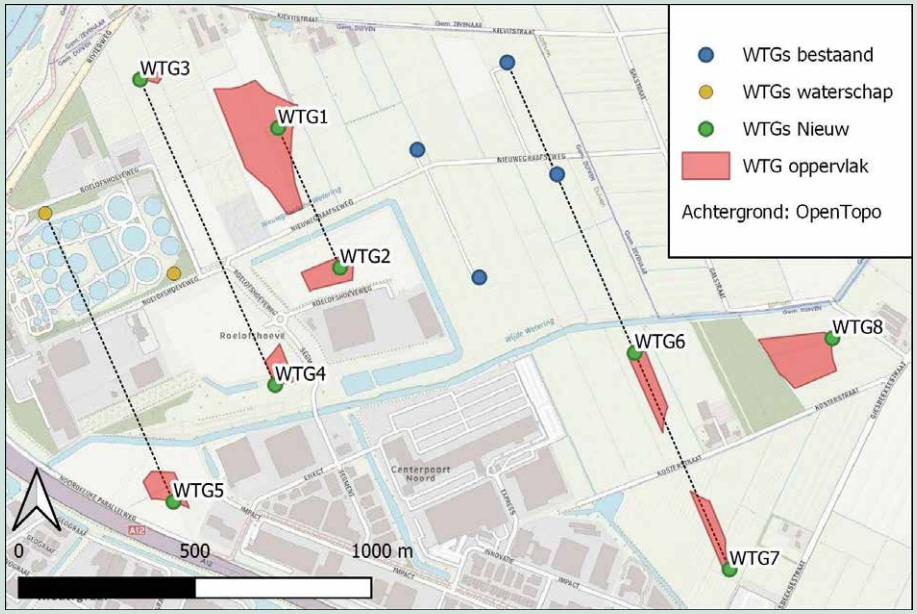

Scenario 1

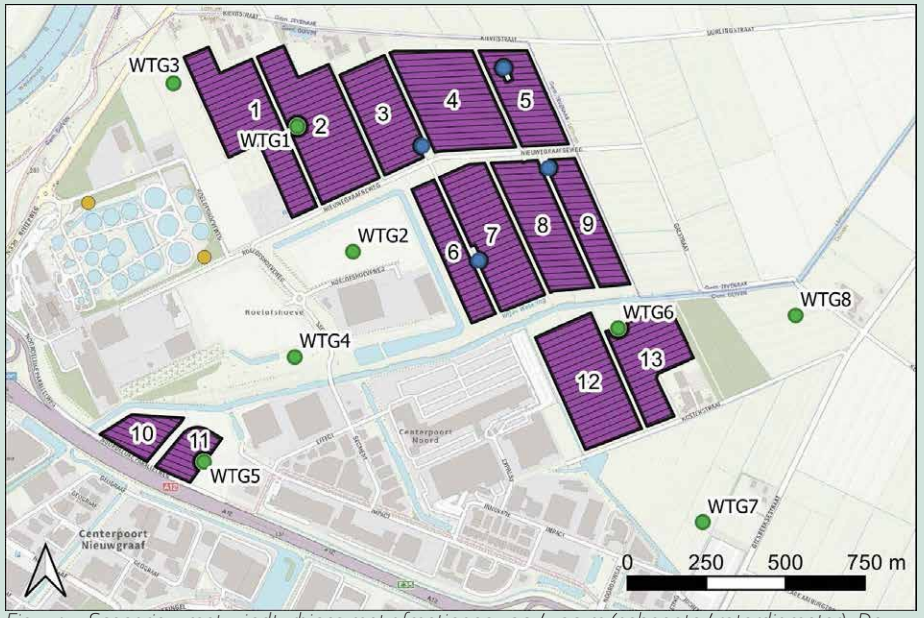
In dit scenario wordt voor zowel de mogelijk nieuwe windturbines als de windturbines van het Waterschap het windturbinetype Vestas V117-3.45 op een ashoogte van 120 meter gebruikt. Door de kleine rotordiameter zijn er in totaal acht nieuwe windturbines mogelijk. Bij de positionering van de windturbines is rekening gehouden met de oriëntaties van de al bestaande windturbines. De locaties van de windturbines zijn weergegeven in Figuur 4, de coördinaten in tabel 5. Een overzicht met het windpark en zonnepark in scenario 1 is weergegeven in Figuur 5.

Windturbine ID	X [m]	Y [m]	Z [m t.o.v. NAP]
WTG1	197874	443234	7,6
WTG2	198050	442839	7,4
WTG3	197482	443371	7,7
WTG4	197866	442505	8,7
WTG5	197578	442175	8,3
WTG6	198886	442596	7,2
WTG7	199155	441983	7,9
WTG8	199448	442637	7,4

Tabel 5 RD-coördinaten en hoogteligging windturbineposities in scenario 1.

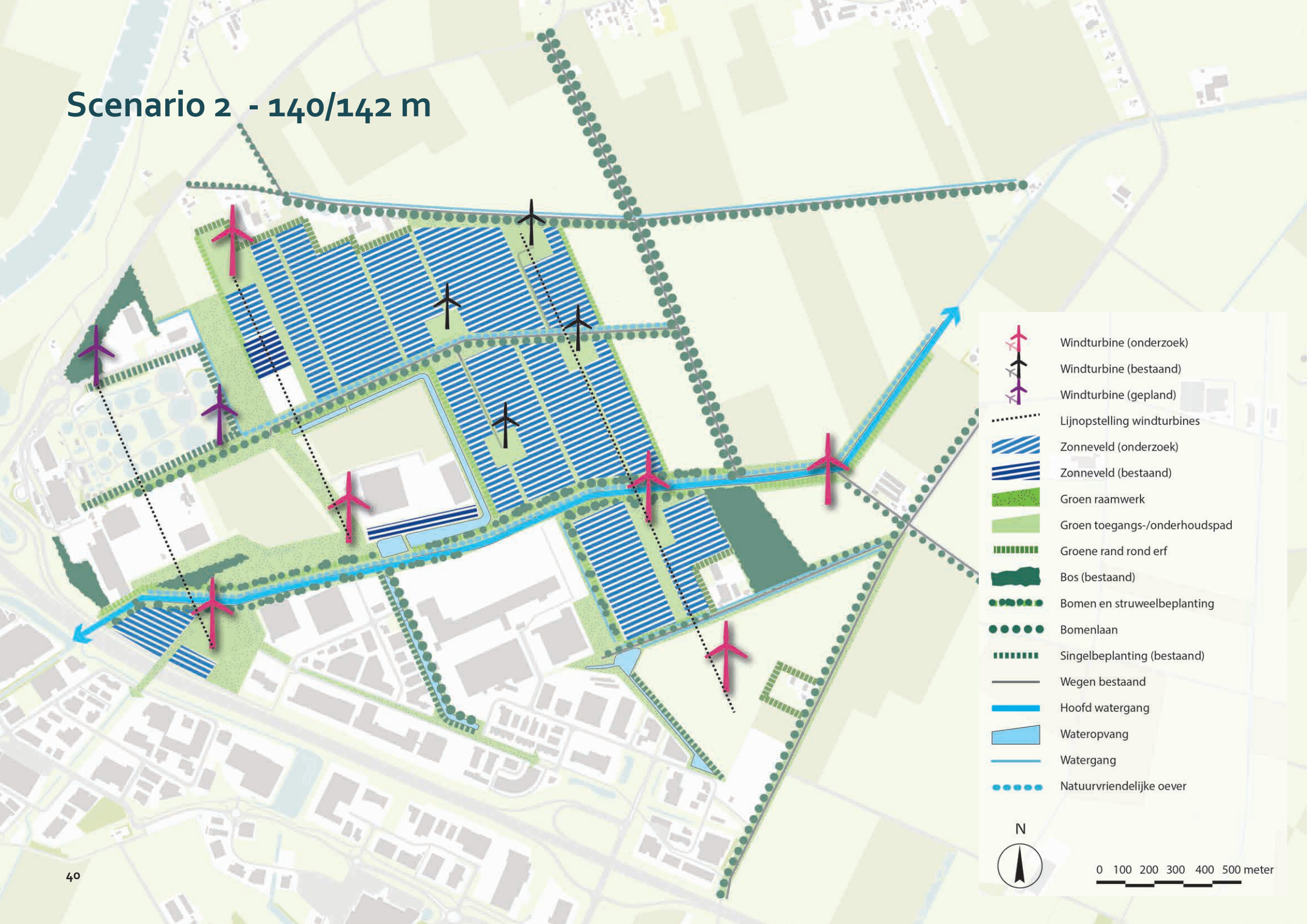

Figuur 4. Scenario 1 wind. De zwarte stippellijnen geven de oriëntatie van de nieuwe windturbines in relatie tot de al bestaande windturbines weer.

Figuur 5. Scenario 1 met windturbines met afmetingen 120 / 120 m (ashoogte / rotordiameter). De zwarte omlijning geeft de onderhoudspaden langs de randen van de zonnevelden weer.

Scenario 2 - 140/142 m

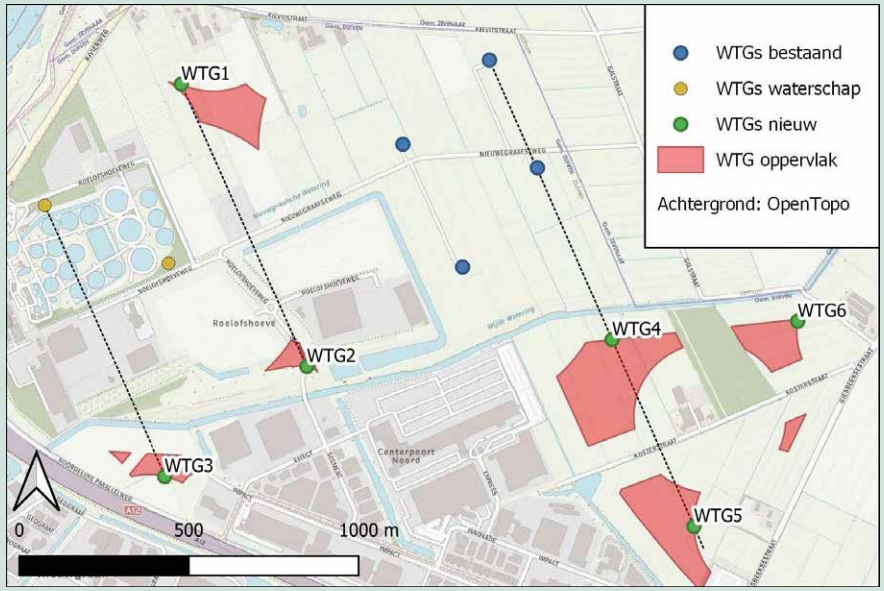
Scenario 2

In scenario 2 wordt de Enercon E-138 EP3 E2 op een ashoogte van 140 meter gebruikt voor zowel de mogelijk nieuwe windturbines als de windturbines van het Waterschap. In dit scenario kunnen er zes turbines geplaatst worden. Bij de positionering van de windturbines is rekening gehouden met de oriëntaties van de al bestaande windturbines. De locaties van de windturbines zijn weergegeven in Figuur 6, en de coördinaten zijn te vinden in tabel 6.

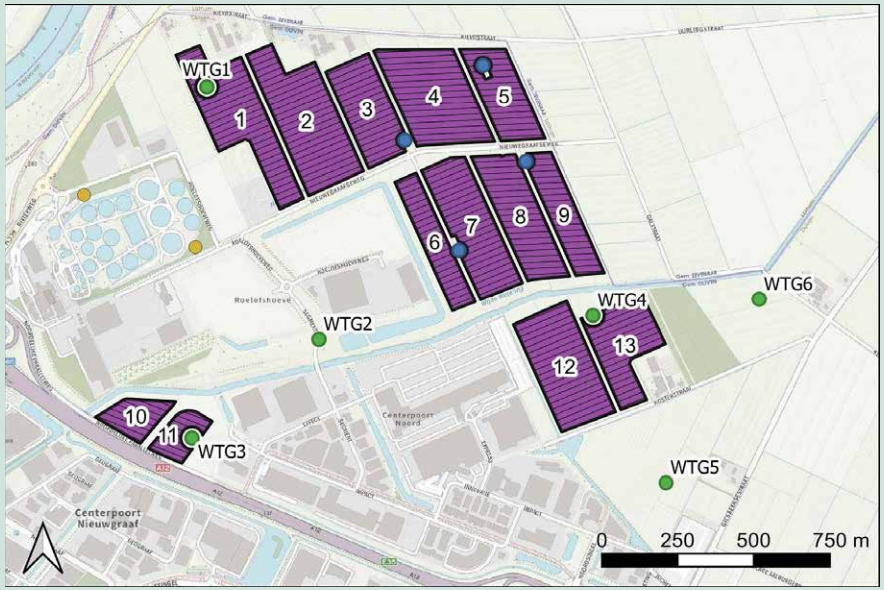
Een overzicht met het windpark en zonnepark in scenario 2 is weergegeven in Figuur 7.

Windturbine ID	X [m]	Y [m]	Z [m t.o.v. NAP]
WTG1	197617	443349	7,8
WTG2	197986	442517	8,3
WTG3	197567	442193	8,7
WTG4	199434	442650	7,2
WTG5	198886	442596	8,0
WTG6	199127	442046	7,4

Tabel 6. RD-coördinaten en hoogteligging windturbineposities in scenario 2.

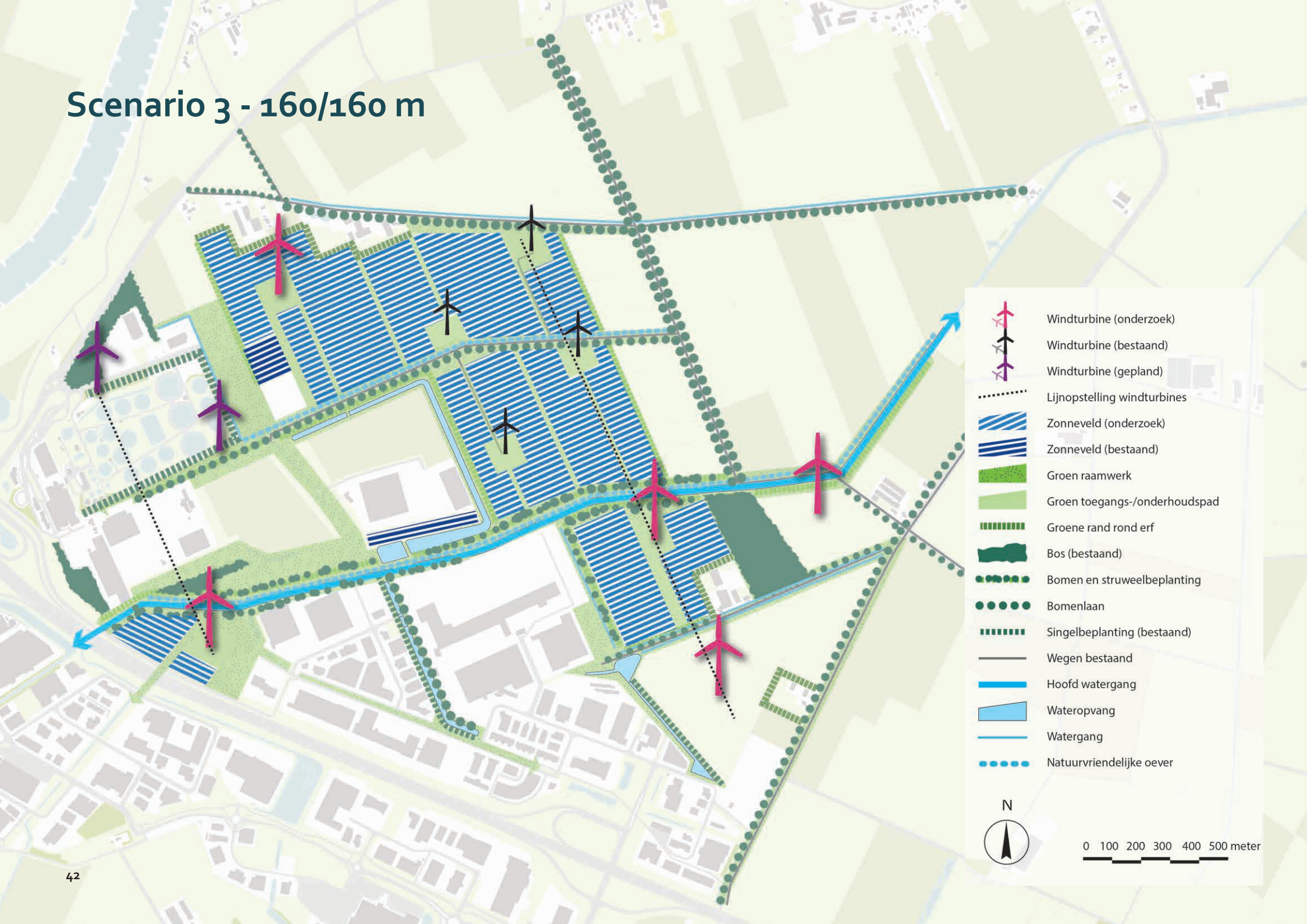

Figuur 6. Scenario 2 wind. De zwarte stippellijnen geven de oriëntatie van de nieuwe windturbines in relatie tot de al bestaande windturbines weer.

Figuur 7. Scenario 2 met windturbines met afmetingen 140 / 142 m (ashoogte / rotordiameter). De zwarte omlijning geeft de onderhoudspaden langs de randen van de zonnevelden weer.

Scenario 3 - 160/160 m

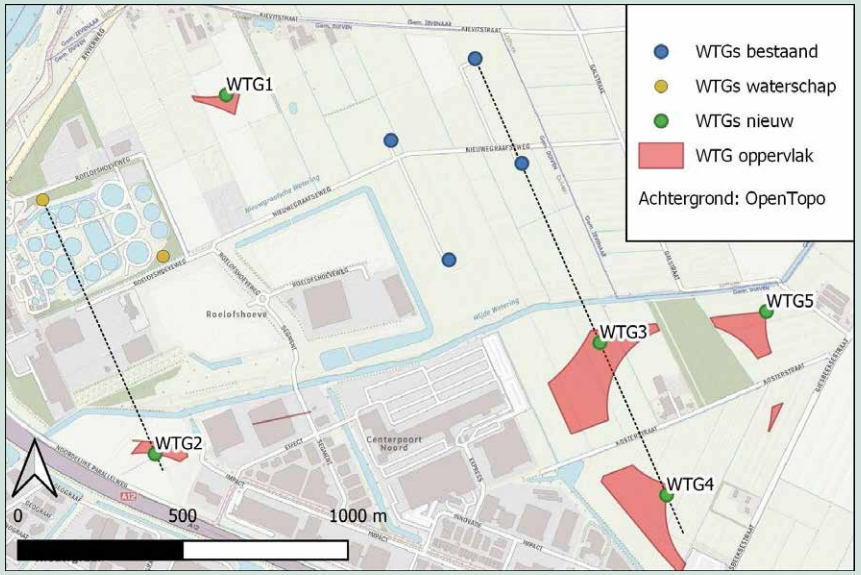
Scenario 3

Scenario 3 bevat de grootste windturbines. Voor de mogelijk nieuwe windturbines is er gekozen voor de Enercon E-160 EP5 E2 op een ashoogte van 160 meter. In deze situatie kunnen vijf turbines geplaatst worden. Voor de windturbines van het Waterschap wordt nog steeds de Enercon E-138 EP3 E2 op een ashoogte van 140 meter gebruikt. Bij de positionering van de windturbines is rekening gehouden met de oriëntaties van de al bestaande windturbines. De locaties van de windturbines zijn weergegeven in Figuur 8, en de coördinaten zijn te vinden in tabel 7.

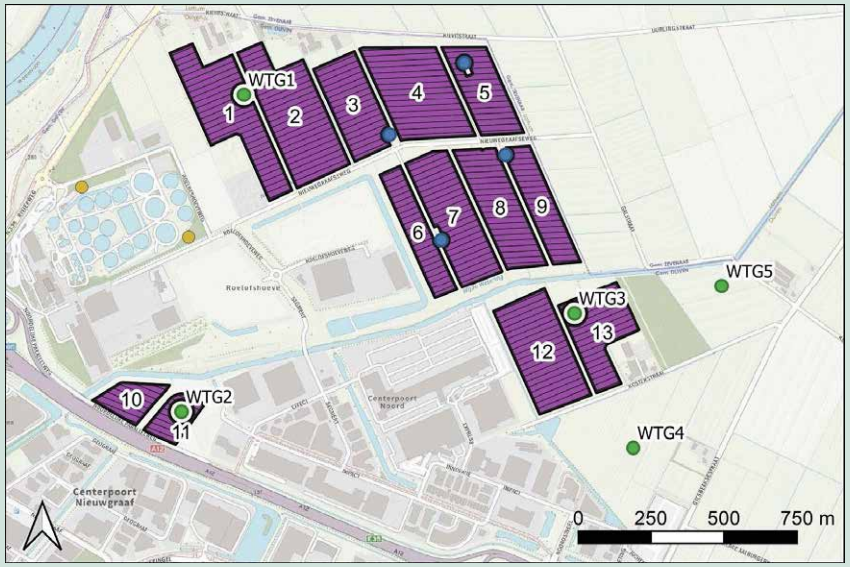
Een overzicht met het windpark en zonnepark in scenario 3 is weergegeven in Figuur 9.

Windturbine ID	X [m]	Y [m]	Z [m t.o.v. NAP]
WTG1	197770	443310	6,2
WTG2	197555	442222	9,4
WTG3	198903	442559	7,2
WTG4	199104	442098	7,5
WTG5	199408	442653	7,4

Tabel 7 RD-coördinaten en hoogteligging windturbineposities in scenario 3.

Figuur 8. Scenario 3 wind. De zwarte stippellijnen geven de oriëntatie van de nieuwe windturbines in relatie tot de al bestaande windturbines weer.

Figuur 9. Scenario 3 met windturbines met afmetingen 160 / 160 m (ashoogte / rotordiameter). De zwarte omlijning geeft de onderhoudspaden langs de randen van de zonnevelden weer.

Potentiële energieproductie

De energieproductie van de windturbines en het zonnepark zijn afzonderlijk berekend. Voor de windturbines is WindPRO gebruikt en voor het zonnepark is Helioscope gebruikt. De uitkomsten van deze twee energieproductiestudies zijn te vinden in tabel 8, tabel 9 en tabel 10 en zijn grafisch weergegeven in Figuur 10.
De raming van de energieproductie gaat uit van de veronderstelling dat alle theoretisch potenties voor zon en voor wind (met 3 scenario's) ook daadwerkelijk worden benut.

In de praktijk zal de opbrengst van deze eerste raming lager uitvallen. Allereerst omdat niet alle grondeigenaren bereid zullen zijn om medewerking te verlenen; de gemeente gaat immers uit van vrijwillige medewerking. Ten tweede wordt de haalbaarheid (vanuit milieu, veiligheid, ecologie e.d.) pas op projectniveau duidelijk. Dit betreft puur een eerste inventarisatie ten behoeve van de ontwikkeling van de gebiedsvisie. En tenslotte is het niet uitgesloten dat in het oostelijk deel van het gebied, tussen de Kosterstraat en de Giesbeeksestraat, een bedrijventerrein van ca. 15 ha wordt ontwikkeld. In dat geval kan overigens nog wel een areaal aan zon op dak worden gerealiseerd. Voor de mogelijke uitbreiding van dit bedrijventerrein loopt een ander traject. In het naastgelegen kaartje is aangegeven om welk gebied het ongeveer gaat.

De opbrengst uit zonne-energie is bepaald aan de hand van simulaties van verschillende oriëntaties in vlakken van 100x100 m. De gebruikte oriëntaties zijn: zuid azimut 156, zuid azimut 177 en zuid azimut 203. In deze studie is het zogenaamde voetafdruk-effect van de windturbines meegenomen: dit is het oppervlak rond een windturbine waar geen zonnepanelen geplaatst worden vanwege zowel de benodigde ruimte voor kraanopstelplaatsen alsook het voorkomen van de grootste opbrengstverliezen ten gevolge van schaduw. De resultaten van deze analyse zijn te vinden in tabel 8.
Uitgebreidere gegevens staan in tabel 11, 12 en 13.

zoekgebied bedrijventerrein

Scenario	1	2	3
Oppervlak zonder WTs [km^2]	66,8	66,8	66,8
Oppervlak met WTs [km^2]	66,1	65,7	65,1
Vermogen zonder WTs [MWp]	63,8	63,8	63,8
Vermogen met WTs [MWp]	63,1	62,7	62,2
Productie zonder WTs [GWh/jr]	59,5	59,5	59,5
Productie met WTs [GWh/jr]	58,8	58,4	58,0
WT voetafdruk-effecten [%]	1,1%	1,7%	2,5%
Aantal WTs met interferentie zon	3	3	3
Voetafdruk-effect per WT [GWh/jr]	0,2	0,3	0,5

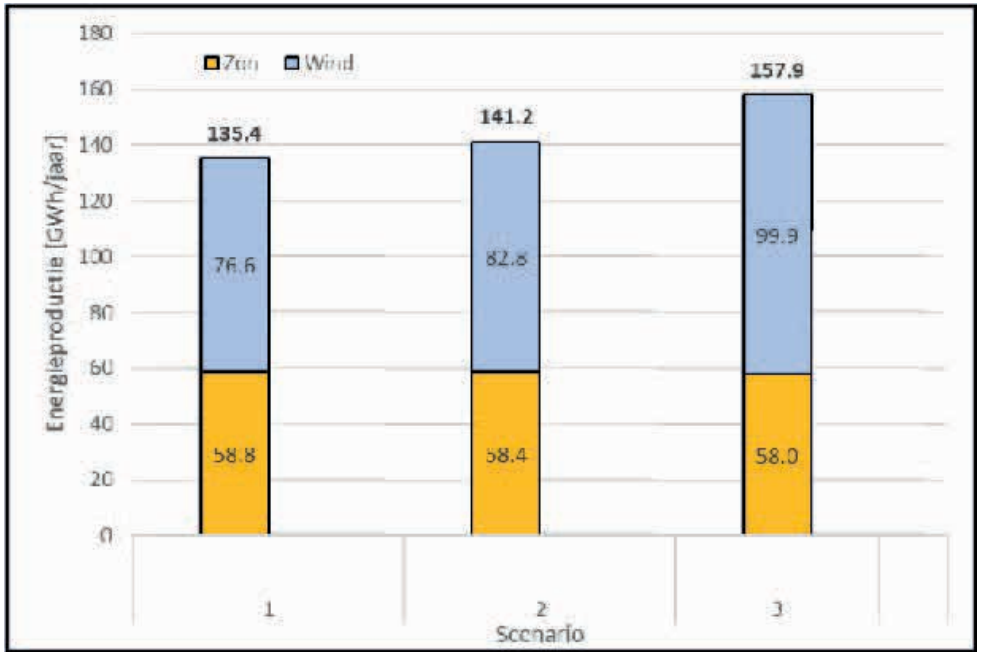
Tabel 8. Energieproductie van het zonnepark per scenario. WT staat voor windturbine.

Scenario	1	2	3
Vermogen [MW]	27,6	25,2	27,5
Windsnelheid op ashoogte [m/s]	7,1	7,5	7,8
Bruto productie [GWh/jr]	92,9	96,2	114,9
PARK* productie [GWh/jr]	82,6	89,2	107,8
Verliezen totaal [%]	17,5%	13,9%	13,0%
- Wake-effecten [%]	11,1%	7,2%	6,2%
- Overige verliezen [%]	7,2%	7,2%	7,2%
P50			
Netto energieproductie [GWh/jr]	76,6	82,8	99,9
Vollasturen [uur/jr]	2.777	3.284	3.635

Tabel 9. Energieproductie van het windpark per scenario.
** PARK = Bruto energieproductie minus wake-verliezen.*

Scenario	1	2	3
Nettoproductie zon [GWh/jr]	58,8	58,4	58,0
Nettoproductie wind [GWh/jr]	76,6	82,8	99,9
Nettoproductie totaal [GWh/jr]	135,4	141,2	157,9
Geïnstalleerd vermogen zon [MW]	63,1	62,7	62,2
Geïnstalleerd vermogen wind [MW]	27,6	25,2	27,5
Geïnstalleerd vermogen totaal [MW]	90,7	87,9	89,7

Tabel 10. Totale energieproductie en geïnstalleerd vermogen per scenario.

Figuur 10. Totale energieproductie van de scenario's.

Resultaten zon

Scenario	1	2	3
Veld 1	6,6	6,2	6,2
Veld 2	7,2	7,5	7,5
Veld 3	4,3	4,3	4,3
Veld 4	7,0	7,0	7,0
Veld 5	3,5	3,5	3,5
Veld 6	2,9	2,9	2,9
Veld 7	5,7	5,7	5,7
Veld 8	4,9	4,9	4,9
Veld 9	3,1	3,1	3,1
Veld 10	1,7	1,7	1,7
Veld 11	1,4	1,2	1,0
Veld 12	6,3	6,3	6,3
Veld 13	4,2	4,2	3,9
Totaal	**58,8**	**58,4**	**58,0**
WTG voetafdruk-effecten			
Per WTG	0,2	0,3	0,5
Totaal	0,7	1,0	1,5
Relatief	1,1%	1,7%	2,5%

Tabel 11. Energieproductie en de WTG voetafdruk-effecten in GWh/jaar per veld in de verschillende scenario's.

Gebruikte winddata	Voor windrichting en verdeling: NL ERA5CDS_N52.00_E006.00 (2) – 100,00 m.wws
Wakevervalconstante	0,058
Aanwezige obstakels	Schoorsteen AVR (85 m hoog, 8x8 m doorsnede)

Tabel 13. Algemene uitgangspunten

Resultaten wind

Groep 1: Wake-effecten	
Wake-effecten (alle turbines)	Afhankelijk van scenario
Groep 2: Beschikbaarheid	
Niet-beschikbaarheid	3,0%
Balance of plant	0,1%
Netuitval	0,1%
Groep 3: Turbine-prestaties	
Power curve	0,0%
Uitval door windvlagen	0,1%
Windstroming	0,0%
Groep 4: Elektrisch	
Kabelverliezen	3,0%
Eigen consumptie windturbine	0,3%
Groep 5: Omgevingsgerelateerd	
Bladdegradatie door ijsvorming	0,3%
Bladdegradatie door beschadiging en vervuiling	0,5%
Shutdown door ijsafzetting, bliksem, hagel	0,1%
Extreme temperaturen	0,0%
Groep 6: Mitigatie	
Wind sector management	0,0%
Beperkingen netcapaciteit	0,0%
Power purchase agreement	0,0%
Geluid	0,0%
Slagschaduw	0,0%
Vogels	0,0%
Vleermuizen	0,0%

Tabel 12. Detailoverzicht productieverliezen

Bijlage 1: gehanteerde milieukundige contouren

Richtafstanden windturbines

Nr.	Aspect	Rood	Oranje	Groen
1	Beperkt kwetsbare objecten	≤ PR 10^{-5}	n.v.t.	> PR 10^{-5}
2	Kwetsbare objecten	≤ PR 10^{-6}	n.v.t.	> PR 10^{-6}
3	Rijksweg met gevaarlijke stoffen	≤ PR 10^{-5}	PR 10^{-5} > x ≤ PR 10^{-6}	> PR 10^{-6}
4	Wegen	≤ Richtafstand 20 m.	n.v.t.	> Richtafstand 20 m.
5	Waterweg met gevaarlijke stoffen	≤ PR 10^{-5}	PR 10^{-5} > x ≤ PR 10^{-6}	> PR 10^{-6}
6	Ondergrondse buisleiding	≤ Vrijwaringszone 5m.	Vrijwaringszone 5m. > x ≤ PR 10^{-6}	> PR 10^{-6}
7	Geluid	n.v.t.	≤ Richtafstand 400 m.	> Richtafstand 400 m.
8	Afstand windmolens onderling	≤ 3 * rotordiameter	3 * rotordiameter > x ≤ 4 * rotordiameter	> 4 * rotordiameter
9	Externe veiligheid (risicokaart)	≤ Gebied	Gebied > x ≤ PR 10^{-6}	> PR 10^{-6}
10	Slagschaduw	Niet meegenomen in analyse, altijd berekenen		
11	Natura 2000-gebieden	≤ Gebied + 0,5 * rotordiameter	n.v.t.	> Gebied + 0,5 * rotordiameter
12	Gelders Natuurnetwerk	n.v.t.	Gebied	n.v.t.
13	Groene Ontwikkelingszone	n.v.t.	Gebied	n.v.t.
14	Rustgebieden voor winterganzen	(Gebied)	≤ Gebied + 300m	> 300 m

Richtafstanden zon

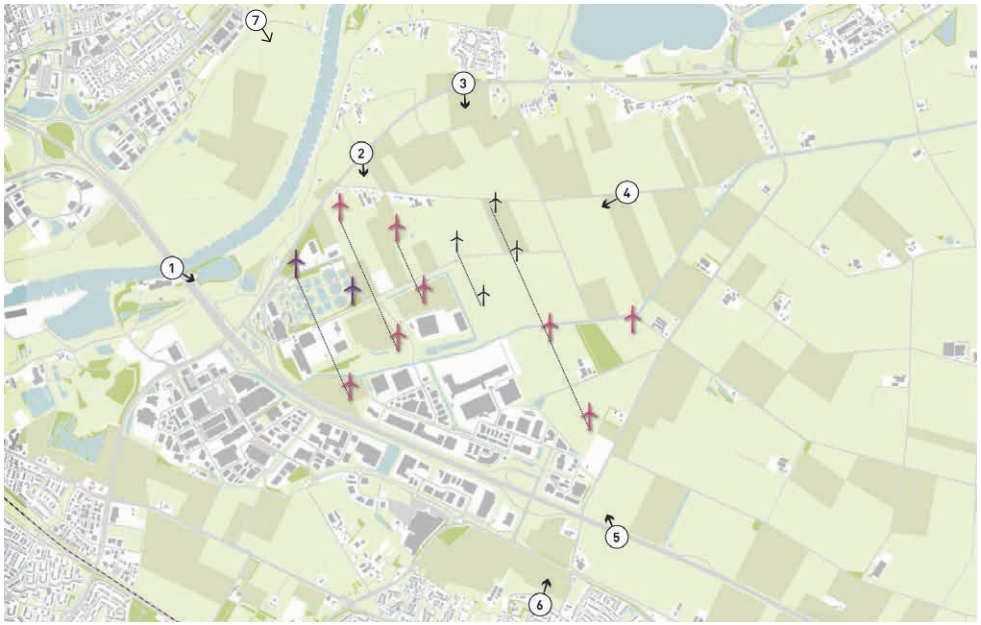
Nr.	Aspect	Rood	Oranje	Groen
1	Beperkt kwetsbare objecten	≤ 20*	n.v.t.	> 20*
2	Kwetsbare objecten	≤ 30	n.v.t.	> 30
3	Rijksweg met gevaarlijke stoffen	≤ 10*	n.v.t.	> 10*
4	Wegen	≤ 10*	n.v.t.	> 10*
5	Waterweg met gevaarlijke stoffen	≤ 25*	n.v.t.	> 25*
6	Ondergrondse buisleiding	≤ Vrijwaringszone 5m.	n.v.t.	> Vrijwaringszone 5m.
7	Natura 2000-gebieden	≤ Gebied	n.v.t.	> Gebied
8	Gelders Natuurnetwerk	≤ Gebied	n.v.t.	> Gebied
9	Groene Ontwikkelingszone	n.v.t.	Gebied	> Gebied
10	Rustgebieden voor winterganzen	n.v.t.	Gebied	> Gebied
11	Omgevingsvisie (max 2ha)	n.v.t.	Gebied	> Gebied

* betreft een aanname

Bijlage 2: visualisatie windturbines

Zicht op windturbines Scenario 1 - 120 / 120 m

Standpunt 2 - Rivierweg / N338

Standpunt 1 - IJsselbrug A12

Standpunt 3 - Rivierweg Lathum

Standpunt 4 - Uurlingsstraat

Standpunt 6 - Ploenstraat

Standpunt 5 - A12

Standpunt 7 - Lathumse Veerweg

Zicht op windturbines Scenario 2 - 140 / 142 m

Standpunt 2 - Rivierweg / N338

Standpunt 1 - IJsselbrug A12

Standpunt 3 - Rivierweg Lathum

Standpunt 4 - Uurlingsstraat

Standpunt 6 - Ploenstraat

Standpunt 5 - A12

Standpunt 7 - Lathumse Veerweg

Zicht op windturbines Scenario 3 - 160 / 160 m

Standpunt 2 - Rivierweg / N338

Standpunt 1 - IJsselbrug A12

Standpunt 3 - Rivierweg Lathum

Standpunt 4 - Uurlingsstraat

Standpunt 6 - Ploenstraat

Standpunt 5 - A12

Standpunt 7 - Lathumse Veerweg

Bijlage 3: Literatuur

Literatuur:

- BirdLife Europe, 2011. Meeting Europe's renewable energy targets in harmony with nature.
- BügelHajema, 2018. Vogelvriendelijke inrichting Zonnepark Van Boekerenweg Stadskanaal.
- DeVault, T.L., Seamans, T.W., Schmidt, J.A., Belant, J.L., Blackwell, B.F., Mooers, N., Tyson, L.A., & Van Pelt, L., 2014. Bird use of solar photovoltaic installations at US airports: implications for aviation safety. Landscape and Urban Planning 122:122–128.
- GNMF. 2018. Handreiking: beleid en criteria voor zonnevelden. https://www.gnmf.nl/wp-content/uploads/2018/04/20180424-GNMF-handreiking-zonnevelden.pdf (29-08-2018).
- Sinha, P., Hoffman, B., Saker, J., & Althouse, L., 2018. Best practices in responsible land use for improving biodiversity at a utility-scale solar facility. Case Studies in the Evironment.
- van der Zee, F., Bloem, J., Galama, P., Gollenbeek, L., van Os, J., Schotman, A., & de Vries, S. (2019). Zonneparken natuur en landbouw (No. 2945). Wageningen Environmental Research.

Gemeente Duiven

Beleidsstandpunt Duurzame Energie

Toelichting op standpunt en handreiking uitvoeringskader

Eindrapport

Gemeente Duiven

mei 2012

Beleidsstandpunt Duurzame Energie

Toelichting op standpunt en handreiking uitvoeringskader

Eindrapport

dossier : BA9879-101-100
registratienummer : MD-AF20120819/SU
versie : definitief
classificatie : Klant vertrouwelijk

Gemeente Duiven

mei 2012

© DHV B.V. Niets uit dit bestek/drukwerk mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt d.m.v. drukwerk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van DHV B.V., noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.
Het kwaliteitssysteem van DHV B.V. is gecertificeerd volgens ISO 9001.

INHOUD BLAD

1	INTRODUCTIE BELEIDSSTANDPUNT	3
1.1	Aanleiding beleidsstandpunt	3
1.2	Doelstelling van dit standpunt	3
1.3	Scope van het beleidsstandpunt	3
1.4	Algemeen standpunt	3
1.5	Verantwoording standpunt	4
1.6	Leeswijzer	4
1.7	Quick scan beleidsstandpunten Duiven	5
1.7.1	Standpunten / gebiedskansen	5
1.7.2	Gemeentelijke aangrijpingspunten	5
2	FACTSHEET WINDENERGIE	8
2.1	Toelichting op techniek	8
2.2	Gemeentelijk standpunt en gebiedskansen	8
2.3	Wet- en regelgeving	9
2.4	Aandachtspunten in ontwikkelfase	10
3	FACTSHEET ZONNE-ENERGIE	11
3.1	Toelichting op techniek	11
3.2	Gemeentelijke standpunten en gebiedskansen	11
3.3	Wet- en regelgeving (zonne-energie)	12
3.4	Aandachtspunten in de ontwikkelfase	13
4	FACTSHEET BODEM-ENERGIE	14
4.1	Toelichting op techniek	14
4.2	Gemeentelijk standpunt en gebiedskansen	15
4.3	Wet- en regelgeving	15
4.4	Aandachtspunten in ontwikkelfase	18
5	FACTSHEET BIO-ENERGIE	19
5.1	Toelichting op techniek	19
5.2	Gemeentelijk standpunt en gebiedskansen	20
5.3	Wet- en regelgeving	20
5.4	Aandachtspunten in ontwikkelfase	21
6	FACTSHEET WKK	23
6.1	Toelichting op techniek	23
6.2	Gemeentelijk standpunt en gebiedskansen	23
6.3	Wet- en regelgeving	24
6.4	Aandachtspunten in ontwikkelfase	24
7	FACTSHEET WARMTE UITWISSELING	25
7.1	Toelichting op techniek	25
7.2	Gemeentelijk standpunt en gebiedskansen	25
7.3	Wet- en regelgeving	25
7.4	Aandachtspunten in ontwikkelfase	26

8	FACTSHEET DUURZAME MOBILITEIT	27
8.1	Toelichting op techniek	27
8.2	Gemeentelijk standpunt en gebiedskansen	27
8.3	Wet- en regelgeving	28
8.4	Aandachtspunten in ontwikkelfase	28
9	UITVOERINGSPARAGRAAF BELEIDSTANDPUNT DUURZAME ENERGIE	29
9.1	Gemeente als bevoegd gezag	29
9.2	Gemeente als initiatiefnemer	29
10	COLOFON	31

1 INTRODUCTIE BELEIDSSTANDPUNT

1.1 Aanleiding beleidsstandpunt

Bij de behandeling van het Ontwikkelkader buitengebied (OKBG) op 6 februari 2012 is vanuit de gemeenteraad vraag gesteld om stelling op duurzame energie. Vanuit de portefeuillehouders burgemeester Zomerdijk en wethouder Nijland is de toezegging gedaan dat het standpunt op 12 juni 2012 opiniërend wordt besproken in de raadscommissie. Raadsbehandeling 2 juli 2012.

1.2 Doelstelling van dit standpunt

Het doel is om te komen tot een door de gemeenteraad vastgesteld beleidsstandpunt over duurzame energie in Duiven. Het standpunt dient duidelijkheid te verschaffen over de mogelijkheden voor duurzame energie productie binnen de gemeente Duiven aan initiatiefnemers (marktpartijen) en de gemeente zelf (bestuurlijke en ambtelijk). Dit (beknopte) beleidsstandpunt wordt daarbij voorzien van een praktisch handvat voor energie initiatieven in de komende jaren. Het kader moet handvat zijn voor bestuur om te bepalen hoe om te gaan met duurzame energie bij ontwikkelingen en beheer. En ook handvat voor gemeentelijke medewerkers bij vragen van initiatiefnemers voor ontwikkelingen. Ze geeft de grenzen en overwegingen aan en biedt een handvat voor acties die ondernomen moeten worden (door initiatiefnemer, gemeente en/of andere actoren).

1.3 Scope van het beleidsstandpunt

Het standpunt gaat in op zeven energietechnieken: wind-, zon- en bodemenergie, vergisting, WKK systemen, warmte uitwisseling en duurzame mobiliteit. Voor alle onderwerpen wordt het gemeentelijke standpunt beschreven waarbij onderscheid wordt gemaakt in de verschillende deelgebieden binnen de gemeente Duiven (aansluitend op de Structuurvisie Duiven 2010-2020). Er wordt onderscheid gemaakt tussen:

– de kernen: Duiven, Loo en Groessen;
– het buitengebied: Duivense Broek (het buitengebied ten Noorden van de A12), Oeverwallenzone en Randen van Duiven (buitengebied ten zuiden van de A12);
– rijksinfrastructuur: spoorlijn Arnhem-Winterswijk, Betuwelijn, A12 en (toekomstige) A15;
– bedrijventerreinen: Seingraaf, Centerpoort Noord en Zuid en Nieuwgraaf; en
– Roelofshoeve: industrieterrein met status aparte waarbij specifieke doelstellingen voor Roelofshoeve leidend zijn.

1.4 Algemeen standpunt

De klimaatdoelstellingen in de Structuurvisie luidden: vermindering van CO_2-uitstoot door het realiseren van een duurzame energievoorziening. Hierbij wordt ingezet op de beperking van de energievraag, het uitbreiden van het gebruik van duurzame energiebronnen en het zo efficiënt mogelijk gebruiken van fossiele energiebronnen binnen Duiven. Een aanvullende organisatorische doelstelling luidt dat klimaat een vanzelfsprekend onderdeel wordt van de gemeentelijke beleidsvorming, planvorming, interne en externe advisering en van de eigen bedrijfsvoering.

Principe: "Ja, tenzij"
Duiven staat in beginsel positief tegenover het opwekken van duurzame energie binnen haar gemeentegrenzen en het uitbreiden hiervan. Uitgangspunt is het 'ja, tenzij' principe waarmee Duiven duidelijk kiest voor een benadering waarbij het in principe toestemming wil verlenen voor alle vormen van duurzame energie productie. In het bijzonder worden zon-, bodem-, kleinschalige wind- en bio-energie positief bejegend omdat deze landschappelijk goed zijn in te passen.
De gemeente Duiven voldoet aan haar inspanningsverplichting door met dit document duidelijkheid te bieden over de mogelijkheden die de gemeente Duiven biedt.
De gemeente Duiven zet zich extra in op de bedrijventerreinen Roelofshoeve, Seingraaf, Centerpoort Noord en Nieuwgraaf.

Rol van de gemeente
Gemeente Duiven heeft twee rollen. Ze treedt in sommige gevallen op als toetsend orgaan en/ of bevoegd gezag (o.a. vergunningverlening), maar de gemeente participeert soms ook in duurzame energieprojecten (al dan niet als initiatiefnemer). In haar rol als toetsend orgaan legt de gemeente Duiven de onderzoeks- en uitwerkingsplicht bij de initiatiefnemer. Dit uitgezonderd van enkele specifieke projecten die door de gemeente in het beleidsstandpunt als "kansrijk" zijn bestempeld.

In haar rol als participant/initiatiefnemer zal ze per initiatief haar rol en bijdrage bepalen.

De gemeente zal per situatie of initiatief bekijken of zij zelf stimuleringsmaatregelen of subsidies beschikbaar stelt voor investeringen of onderzoek naar duurzame energie dan wel medewerking verleend aan een aanvraag voor subsidie voor duurzame energie bij een andere instantie of overheid. De gemeente zal in haar rol als bevoegd gezag conform het handboek Omgevingsvergunningen handelen.

1.5 Verantwoording standpunt

Dit beleidsstandpunt is gebaseerd op de Structuurvisie Duiven 2010-2020: omgevingsvisie op een duurzaam Duiven,, het ontwikkelkader buitengebied (6 feb 2012), uitkomsten van de raadsbehandeling van het ontwikkelkader buitengebied op 6 februari 2012, klimaat- en energieagenda MRA – MARN en WKO-rapport MRA, 26 mei 201o, de ontwerpnotitie "verruiming ruimtelijk beleid windenergie (raadscommissie 8 januari 2010 /raad 1 maart 2012) en de praktische toepassing Mini-windtubines, (Agentschap NL, november 2010).

1.6 Leeswijzer

Dit beleidsstandpunt bestaat uit een "quick scan" (een globaal overzicht van de standpunten in vorm van een spreadsheet) en een toelichting erop per energietechniek (factsheets). Naast een toelichting / definitie en specificatie op de standpunt worden in de factsheets ook handreikingen geboden voor de vergunningverlening en of beleidsmatige aandachtspunten voor de energietechniek.

1.7 Quick scan beleidsstandpunten Duiven

1.7.1 Standpunten / gebiedskansen

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de standpunten van de gemeente Duiven ten aanzien van de verschillende energietechnieken in de verschillende gebieden. De standpunten zijn nader toegelicht in de navolgende hoofdstukken of *factsheets* per energietechniek.

In Tabel 1 op de volgende pagina is in een samenvattend overzicht gegeven van de beleidsstandpunten en de uitvoeringskaders voor duurzame energie in Duiven.

Toelichting tabel per deelgebied:

- Positief: goede mogelijkheden, geen aanvullende gemeentelijk voorwaarden buiten bestaande wet- en regelgeving.
- Positief onder voorwaarden: Duiven stelt specifieke gemeentelijke voorwaarden (zie navolgende hoofdstukken).
- Ongewenst: Duiven zal geen toestemming verlenen voor duurzame energieopwekking in dat specifieke gebied.
- Nvt: standpunt niet relevant omdat energietechniek niet toegepast kan worden in het betreffende gebied.

1.7.2 Gemeentelijke aangrijpingspunten

In Tabel 2 wordt een overzicht gegeven van de gemeentelijke aangrijpingspunten als het gaat over het toetsende kader vanuit wet/regelgeving, aspecten met betrekking ruimtelijke ordening en specifiek beleid. De aandachtspunten zijn nader uitgewerkt in de navolgende hoofdstukken of *factsheets* per duurzame energietechniek.

Tabel 1 – Samenvattend overzicht van gemeentelijke beleidsstandpunten en uitvoeringskaders voor duurzame energie in Duiven

Duurzame energie techniek	Standpunt / Gebiedskans				
	Woonkernen	Buitengebied	Rijksinfrastructuur	Bedrijventerrein	Roelofshoeve
	Kernen: Duiven, Loo en Groessen.	Deelgebieden: Kom, Randen van Duiven, Overwallenzone en Uiterwaarden	A12, spoorlijn Arnhem-Winterswijk, Betuwelijn en (toekomstige) A15	Bedrijvenzone langs A12: Seingraaf, Centerpoort Noord en Zuid en Nieuwgraaf.	Roelofshoeve
1A - Wind grootschalig (mega)	Ongewenst	Ongewenst	Ongewenst	Ongewenst	Ongewenst
1B - Wind middelgroot (midi)	Ongewenst	Positief, onder voorwaarden	Positief, onder voorwaarden	Positief, onder voorwaarden	Positief, onder voorwaarden
1C - Wind kleinschalig (mini)	Ongewenst	Positief, onder voorwaarden	Positief, onder voorwaarden	Positief, onder voorwaarden	Positief, onder voorwaarden
2A - Zon thermisch (zonneboilers)	Positief, onder voorwaarden	Positief, onder voorwaarden	Positief	Positief	Positief, onder voorwaarden
2B - Zon elektrisch (PV)	Positief, onder voorwaarden	Positief, onder voorwaarden	Kansrijk	Positief	Positief, onder voorwaarden
3A - Bodem ondiep gesloten (WKO)	Positief	Positief	nvt	Positief	Positief
3B - Bodem ondiep open (WKO)	Positief	Positief	nvt	Positief	Positief
3C - Bodem diep open (geothermie)	Positief, onder voorwaarden	Positief, onder voorwaarden	nvt	Positief	Positief
4A - Mono-mest vergisting (kleinschalig)	Ongewenst	Positief, onder voorwaarden	nvt	Ongewenst	Ongewenst
4B - Co-vergisting (kleinschalig)	Ongewenst	Positief, onder voorwaarden	nvt	Ongewenst	Positief
4C - Co-vergisting (grootschalig)	Ongewenst	Ongewenst	nvt	Ongewenst	Kansrijk
5A - WKK klein	Positief	Positief	nvt	Positief, onder voorwaarden	Positief, onder voorwaarden
5B - WKK grootschalig	Ongewenst	Ongewenst	nvt	Positief, onder voorwaarden	Positief, onder voorwaarden
6A - Warmteproductie (warmtenet)	Positief	Positief	nvt	Positief	Positief
6B - Warmtelevering (bedrijven)	nvt	nvt	nvt	Positief	Kansrijk
7A - Alternatieve transportbrandstoffen	Positief	Positief	nvt	Positief	Positief
7B - Elektrische oplaadpunten	Positief	Positief	nvt	Positief	Positief

Tabel 2 – Samenvattend overzicht van gemeentelijke aangrijpingspunten voor duurzame energie in Duiven

Duurzame energie techniek	Gemeentelijk aangrijpingspunten		
	Toetsend kader vanuit algemene wet- en regelgeving	Voorbereiding ruimtelijke ordening / gebiedsontwikkeling	Specifiek gemeentelijk beleid
1A - Wind grootschalig (mega)	Toetsing hoogte in bestemmingsplan.	Nvt als gevolg van standpunt	Notitie Windenergie in de gemeente Duiven (23 april 2002)
1B - Wind middelgroot (midi)	Omgevingsvergunningplichtig. Toetsing hoogte in bestemmingsplan. Vanaf 3 midi turbines geldt de vergewisplicht.	Afwijkingsbevoegdheid in bestemmingsplan buitengebied is nodig.	Onder specifieke voorwaarden toegestaan op agrarische bouwpercelen en op eigen bedrijventerreinen (Verruiming ruimtelijk beleid windenergie / raad - 1 maart 2012).
1C - Wind kleinschalig (mini)	Omgevingsvergunningplichtig, maar geen duidelijke andere wetgeving. Toetsing hoogte in bestemmingsplan (overschrijden maximale bouwhoogte).	Afwijkingsbevoegdheid in bestemmingsplan buitengebied is nodig.	Onder specifieke voorwaarden toegestaan op agrarische bouwpercelen en op bedrijfsgebouwen (Verruiming ruimtelijk beleid windenergie / raad - 1 maart 2012).
2A - Zon thermisch (zonneboilers)	Indien geintegreerd in bestaande bouwconstructie, vergunningsvrij. In geval van gemeentelijk monument, beschermd dorpsgezicht of cultuurhistorische centra, onder voorwaarden.	Zongeorienteerd bouwen: Noord-Zuid Schaduwvrij van bomen en gebouwen.	Voor cultuurhistorische kerngebieden zal toetsing plaatsvinden via het beeldkwaliteitsplan door de welstandscommissie. Apart ruimtebesslag (anders dan daken) voor zonne-energie is ongewenst.
2B - Zon elektrisch (PV)	Indien geintegreerd in bestaande bouwconstructie, vergunningsvrij. In geval van gemeentelijk monument, beschermd dorpsgezicht of cultuurhistorische centra, onder voorwaarden.	Zongeorienteerd bouwen: Noord-Zuid Schaduwvrij van bomen en gebouwen.	Voor cultuurhistorische kerngebieden zal toetsing plaatsvinden via het beeldkwaliteitsplan door de welstandscommissie. Apart ruimtebesslag (anders dan daken) voor zonne-energie is ongewenst, uitzondering is het gebied "Groene Economie" waar meervoudig ruimtegebruik de eis is.
3A - Bodem ondiep gesloten (WKO)	Tot 1 jan 2013 vergunningsvrij, dan wordt de Besluit bodem energie (Bbe) van kracht geldt een meldingsplicht.	Toepassing warmtepompen stelt eisen aan woning oa. LT-verwarmingssysteem	Geen aanvullend specifiek gemeentelijk beleid
3B - Bodem ondiep open (WKO)	Grondwaterwet: - indien >10 m3/uur: vergunningsplichtig - indien < 10 m3 uur: meldingsplichtig Indien in boringsvrije zone: ontheffing aanvragen (provinciale verordening)	Groot-schalig WKO: geen gasleiding, wel vaak boilervat warmtapwater. Ruimterservering in ondergrond nodig. Maximum prijs voor warmte is niet wettelijk vastgelegd.	Geen aanvullend specifiek gemeentelijk beleid
3C - Bodem diep open (geothermie)	Mijnbouwvergunning en andere wet/regelgeving via ministerie EL&I.	Ruimtereservering in bestemmingsplan voor leidingen en bronnen (boven en ondergronds). Aandachtspunt: is concurrerend met warmtenet.	Geen aanvullend specifiek gemeentelijk beleid
4A - Mono-mest vergisting (kleinschalig)	Toepassen omgevingsvergunning.		Plaatsing onder voorwaarden toegestaan mits op bestaand agrarisch terrein en onderdeel van eigen bedrijfsactiviteit.
4B - Co-vergisting (kleinschalig)	Toepassen omgevingsvergunning en inrichtingsvergunning (omzetting bio-chemisch afval).		Plaatsing onder voorwaarden toegestaan mits op bestaand agrarisch terrein en onderdeel van eigen bedrijfsactiviteit.
4C - Co-vergisting (grootschalig)	Toepassen omgevingsvergunning en inrichtingsvergunning (omzetting bio-chemisch afval).	Zeggenschap verwerven over verwerking gemeentelijk groenafval (beheer openbare ruimte).	Plaatsing alleen toegestaan op Roelofshoeve.
5A - WKK klein	Indien installatie geintegreerd in bestaande bouwconstructie, geen omgevingsvergunning. Bouwvergunning is toetsingskader.	Ruimtereservering: in bestemmingsplan en fysiek voor bouw en waarborgen toegang voor onderhoud.	Toegestaan mits gecombineerd met condenskoeling.
5B - WKK grootschalig	Via omgevingsvergunning. Indien behorend tot bedrijfsactiviteit opgenomen in milieuvergunning	Ruimtereservering: in bestemmingsplan en fysiek voor bouw en waarborgen toegang voor onderhoud.	Alleen toegestaan op Roelofshoeve mits gebruik reststromen geen mogelijkheden biedt.
6A - Warmteproductie (warmtenet)	Concessie overeenkomst uit 1983 blijft geldig waarbij voor nieuwe ontwikkelingen, nieuwe aanvullende afspraken worden gemaakt.	Koppeling met Arnhemse warmtenet (1), of vergroenen van warmte door bijv geothermie (2)	Aansluiting warmtenet wordt afgewogen op beschikbaarheid reststromen.
6B - Warmtelevering (bedrijven)	Aanleg van infrastructuur (leidingen) via bouwvergunning.	Fysieke ruimtereservering	Sluit aan bij speerpunten programma Roelofshoeve: integraal ketenbeheer en verduurzing energie.
7A - Alternatieve transportbrandstoffen	Omgevingsvergunning en milieuvergunning voor bedrijfsactiviteiten.	Structuurvisie: groene economie	
7B - Elektrische oplaadpunten	Geen vergunning voor installatie (op particulier terrein), vaak wel een parkeerbesluit voor oplaadpunten in openbare ruimte.	Structuurvisie: groene economie	Er loopt een evaluatie naar pilot oplaadpunten. Gemeente neemt geen eigen initiatief voor nieuwe oplaadpunten.

2 FACTSHEET WINDENERGIE

2.1 Toelichting op techniek

Duiven maakt wat betreft windturbines onderscheid in 3 typen, die variëren qua ashoogte en vermogen. Over het algemeen geldt, hoe hoger de ashoogte, hoe groter het opgestelde vermogen. De drie typen zijn hieronder toegelicht.

1A – Mega windturbines
Mega windturbines zijn turbines met een ashoogte van >30 meter. In de praktijk heb je dan al snel te maken met een opgesteld vermogen van 1-3 MW maar het kan zelf oplopen tot 7 MW.

1B – Midi windturbines
Midi windturbines zijn turbines met een ashoogte van 10 tot max 30 meter. De omgevingshinder van midi windturbines is door de beperkte ashoogte relatief gering waardoor deze makkelijker zijn in te passen. Het vermogen van een midi windturbine ligt tussen 100 – 500 kW.

1C – Mini windturbines
Kleine windturbines of miniturbines maken het mogelijk om windenergie te benutten voor de elektriciteitopwekking op gebouwen of geïntegreerd in gebouwconstructies. Ze zijn speciaal ontwikkeld voor toepassing op en bij gebouwen in de bebouwde omgeving, maar kunnen ook in het buitengebied bij gebouwen geplaatst worden. De hoogte is afhankelijk van type mini windturbine en varieert van 3-12 m. Het opgestelde vermogen van deze turbines ligt circa tussen 0.5 en 6 kW.

2.2 Gemeentelijk standpunt en gebiedskansen

	Woonkernen	Buitengebied	Rijksinfrastructuur	Bedrijventerrein	Roelofshoeve
	Duiven, Loo en Groessen	Duivense Broek, Randen van Duiven en Overwallenzone	A12 en (toekomstige) A15, spoorlijn Arnhem-Winterswijk en Betuwelijn	Seingraaf, Centerpoort Noord en Zuid en Nieuwgraaf	Roelofshoeve
1A – Mega wind turbine	Ongewenst	Ongewenst	Ongewenst	Ongewenst	Ongewenst
1B – Midi wind turbine	Ongewenst	Positief, onder voorwaarden	Positief, onder voorwaarden	Positief, onder voorwaarden	Positief, onder voorwaarden
1C – Mini-wind turbine	Ongewenst	Positief, onder voorwaarden	Positief, onder voorwaarden	Positief, onder voorwaarden	Positief, onder voorwaarden

Toelichting specifieke standpunten en gebiedskansen

– Duiven levert met de 4 grote windturbines in Duivense Broek al een flinke bijdrage in de opwekking van duurzame energie. Het windpark in Duivense Broek heeft sinds 28 september 2011 een onherroepelijke bouwvergunning. Op plaatsen die in aanmerking zouden komen voor grote turbines zoals de A15 maken we de keuze te gaan voor een andere wijze van het duurzaam opwekken van energie. Hierbij denken we in eerste instantie aan zonnepanelen. De gemeente Duiven zal vanuit landschappelijk oogpunt (buitengebied en stad) geen toestemming meer verlenen voor het plaatsen van grote windturbines (ashoogte >30 meter).

- Mini windturbines en midi windturbines zijn toegestaan op het eigen agrarische bouwperceel (m.u.v. Duivense Broek). Hiervoor is een afwijkingsbevoegdheid in het bestemmingsplan buitengebied nodig.
- De gemeente staat daarbij in beginsel positief tegenover mini windturbines (vermogen 0.5-6 kW) en midi windturbines (ashoogte 10-30m) windturbines, zowel solitair als geclusterd. Voor het plaatsen van midi windturbines in de verschillende gebieden gelden wel specifieke voorwaarden (zie voorwaarden in tekstbox, op basis van de ontwerpnotitie 'Verruiming ruimtelijk beleid windenergie (raadscommissie 8 januari 2010 /raad van 1 maart 2010).
- Op bedrijfsgebouwen op bedrijventerreinen mogen (kleinschalige) windmolens max. 8 m boven het gebouw uitkomen.
- De gemeente zal aanvragen voor bundeling van mini windturbines als volgt behandelen
  - Indien de bundeling van miniwindturbines valt onder eigen bedrijfsvoering, zal gekeken worden naar de inrichting van het bedrijf en het bijbehorende activiteitenbesluit. Mogelijkerwijs gaat het bedrijf in een andere bedrijfscategorie vallen, waarvoor andere milieuwetgeving geldt.
  - Door te kijken naar de omgevingsvergunning en bestemming van het gebied in het bestemmingsplan. Binnen de omgevingsvergunning wordt de bundeling van miniwindturbines als een geheel beschouwd

Deze specifieke standpunten zijn gebaseerd op:
- "Praktische toepassing van mini-windturbines" (Agentschap NL, 2010);
- ontwerpnotitie Verruiming ruimtelijk beleid windenergie (raadscommissie 8 januari 2010/raad 1 maart 2012);
- Handleiding 'Notitie Windenergie in de gemeente Duiven' (23 april 2002), en Amendement miniwindturbines op erf bij boerderijen in buitengebied.

Voorwaarden middelgrote solitaire windturbines

Middelgrote solitaire windturbines op een eigen bedrijventerrein inpasbaar bij een ashoogte van:
- ≤30m op een afstand van ≤100m op het terrein zelf;
- ≤25m op een afstand van ≤50m op het terrein zelf;
- ≤20m als gevestigd op het bedrijventerrein.

In het buitengebied zijn molens met een ashoogte ≤20m toegestaan op een agrarisch bouwperceel (uitgezonderd Duivense Broek) en mits geplaatst op een afstand van niet meer dan 100m nabij een woning en/of bedrijf of vergelijkbare bebouwing. In het kleinschalige landschap ten zuiden van de spoorlijn zijn molens tot een ashoogte van ≤10m toegestaan mits geplaatst op een afstand van niet meer dan 50m nabij een woning en/of bedrijf of vergelijkbare bebouwing. Het Rijngebied en Loo en Groessen zijn hiervan uitgezonderd.

2.3 Wet- en regelgeving

Mega windturbines

Door gevolg van gemeentelijk standpunt is wetgeving irrelevant.

Midi windturbines

Voor oprichting van midi windturbines zal een omgevingvergunning moeten worden aangevraagd en daarnaast zullen de turbines binnen het vigerende bestemmingsplan (en streekplan/omgevingsplan) dienen te passen.

Milieutoets
Vanaf 3 midi windturbines geldt de vergewisplicht sinds 1 april 2011 waarbij altijd een omgevingsvergunning beperkte milieutoets noodzakelijk is. Bij deze omgevingsvergunning wordt beoordeeld of gelet op de Europese richtlijnen toch een MER moet worden opgesteld. Als dat niet het geval is, wordt de omgevingsvergunning zonder voorschriften verleend en geldt het Activiteitenbesluit voor zover relevant voor midi turbines..Windturbineprojecten met 1 of 2 windturbines vallen geheel en rechtstreeks onder het Activiteitenbesluit. Een melding is dan voldoende.

Mini windturbines
Via omgevingvergunningplichtig, maar geen duidelijke wet- en regelgeving.

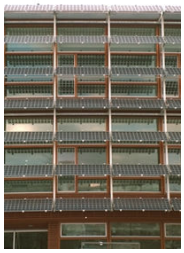
De miniturbines zijn nog niet uitontwikkeld, waardoor de (bouw)kwaliteit, geluidsoverlast, robuustheid en energie opbrengst in de praktijk vaak tegen vallen. Er bestaan ook nog geen uniforme normen voor de technische kwaliteit en er is een gebrek aan onafhankelijke productinformatie. Door het ontbreken hiervan is het vergunningstraject voor gemeenten vaak complex, langdurig en duur. Soms moet het bestemmingsplan zelfs worden aangepast door het overschrijden van de toegestane bouwhoogte.

2.4 Aandachtspunten in ontwikkelfase

Bestemmingsplan
Mini windturbines en midi windturbines zijn toegestaan op het eigen agrarische bouwperceel (m.u.v. Duivense Broek). Hiervoor is een afwijkingsbevoegdheid in het bestemmingsplan buitengebied nodig.

3 FACTSHEET ZONNE-ENERGIE

3.1 Toelichting op techniek

De technologieontwikkeling en marktontwikkeling van energiesystemen verandert voortdurend. Momenteel zijn er bijvoorbeeld veel ontwikkelingen op gebied van zonne-energiesysteem als dak en gevelmateriaal. De meeste gangbare zonne-energiesystemen zijn hieronder toegelicht.

2A – Zon thermisch
Hier heeft men het vaak over zonnecollectoren. In een zonnecollector lopen buizen met water die door het zonlicht worden verwarmd. Dit warme water wordt bewaard in een voorraadvat. Bij een geopende warmwaterkraan stroomt het koude leidingwater door het opgewarmde voorraadvat naar de kraanwater. Wordt het water niet warm genoeg, dan brengt de cv-ketel, geiser of warmtepomp het water alsnog op de gewenste temperatuur (naverwarming). De zonneboilers worden meestal toegepast op woningen en bedrijfsgebouwen. Zonnepanelen kunnen ook toegepast worden op werken in de openbare ruimte (o.a. lichtmasten en geluidsschermen).

2B – Zon elektrisch
Een zonnecel is een elektrische cel die lichtenergie omzet in bruikbare elektrische energie. Er zijn twee soorten zonnecellen. De bekendste is de geheel uit vaste stof bestaande fotovoltaïsche cel, die met vele tegelijk wordt gemonteerd in zonnepanelen. Deze elektrische energie wordt opgeslagen in een accu. In veel gevallen is het systeem ook aan te sluiten op het elektriciteitsnet. Op die manier gaat de energie die opgewekt wordt door naar het energiebedrijf. De energie die teruglevert wordt aan het elektriciteitsnet, wordt verrekend. Door slim te ontwerpen kunnen de PV-panelen in het ontwerp worden geïntegreerd. De tweede is de foto-elektrochemische cel, welke verwerkt kan worden in o.a. gevelmateriaal/dakpannen.
Zonnepanelen worden meestal toegepast op woningen en bedrijfsgebouwen. Zonnepanelen kunnen ook toegepast worden op werken in de openbare ruimte (o.a. lichtmasten en geluidsschermen).

3.2 Gemeentelijke standpunten en gebiedskansen

	Woonkernen	Buitengebied	Rijksinfrastructuur	Bedrijventerrein	Roelofshoeve
	Duiven, Loo en Groessen	Duivense Broek, Randen van Duiven en Overwallenzone	A12 en (toekomstige) A15, spoorlijn Arnhem-Winterswijk en Betuwelijn	Seingraaf, Centerpoort Noord en Zuid en Nieuwgraaf	Roelofshoeve
2A – Zon thermisch	Positief, onder voorwaarden	Positief, onder voorwaarden	Positief	Positief	Positief, onder voorwaarden
2B – Zon elektrisch	Positief, onder voorwaarden	Positief, onder voorwaarden	Kansrijk	Positief	Positief, onder voorwaarden

Toelichting specifieke standpunten en gebiedskansen

- Gemeente Duiven staat positief tegenover het plaatsen van zonnepanelen (PV-panelen) én zonneboilers op vrijwel alle daken en gevels van gebouwde objecten zoals huizen, bedrijfshallen en schuren in alle gebieden. De enige uitzondering waarbij de gemeente zonnepanelen niet toe zal staan is voor rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten, zoals benoemd in de structuurvisie Duiven (december 2009).
- Voor het toepassen van zonnepanelen in en op gebouwen in de cultuurhistorisch waardevolle kerngebieden[1] is een door de welstandscommissie goedgekeurd beeldkwaliteitplan nodig.
- De gemeente ziet expliciete kansen voor toepassing van PV-panelen langs de lijninfrastructuren A12 en – in toekomst – A15 (bijv op geluidwerende constructies).
- De gemeente staat in beginsel niet positief tegenover zonne-energie projecten die een apart ruimtebeslag (anders dan dakvlakken) hebben.
  Binnen het gebied, direct aangrenzend aan bedrijventerrein Roelofshoeve, dat de aanduiding groene economie in de structuurvisie heeft zijn zonnepanelen toegestaan, mits er sprake is van meervoudig ruimtegebruik en op een agrarisch bouwperceel.
- Zonne-energie op agrarische percelen ten zuiden van de A12 zijn alleen toegestaan wanneer er sprake is van meervoudig ruimtegebruik.
- Indien zonne – energiesystemen als dak of gevelmateriaal wordt toegepast, vindt er een toetsing plaats via de welstandcommissie.

3.3 Wet- en regelgeving (zonne-energie)

Bouwvergunning

Voor het plaatsen van zonnepanelen op daken van bestaande gebouwen is in het algemeen geen vergunning nodig, behalve als het gaat om beschermde stads- of dorpsgezichten en monumentale panden. Bij nieuwbouw is het zonnestroomsysteem onderdeel van de normale bouwvergunning. De zonnepanelen dragen als bouwelement ook bij aan bijvoorbeeld de bouwtechnische en energetische prestatie van het gebouw.

Bouwtechnische eisen

Zonnepanelen zijn vaak niet enkel energie-opwekker, maar ook een bouwelement. Het zonnestroomsysteem moet dus voldoen aan de normen voor veiligheid, duurzaamheid en waterdichtheid. Deze eisen zijn vastgelegd in het Bouwbesluit. De Nederlandse norm NVN 7250 voor de bouwkundige integratie van zonnepanelen in de gebouwschil geeft specifiek voor zonnestroomsystemen de eisen en bepalingsmethoden voor een adequate inbouw in de gebouwschil.

Aansluiting op het elektriciteitsnet

In Nederland is de aansluiting op het elektriciteitsnet geregeld in de Elektriciteitswet (1998) en Netcode. Hierdoor moet de aansluiting op het net vaak geregeld worden in overleg met de netbeheerder. Vanuit de Elektriciteitswet geldt voor zonnestroomsystemen in Nederland ook de zogenaamde Salderingsregeling voor vergoeding van aan het net geleverde zonnestroom.

[1] Zie Structuurvisie Duiven 2010-2020.

3.4 Aandachtspunten in de ontwikkelfase

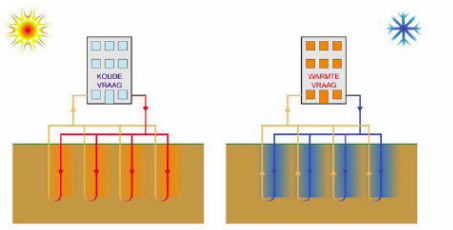
Zon – georiënteerd bouwen
Bij ruimtelijke ontwikkelingen is raadzaam om zon georiënteerd te ontwerpen. Dat wil zeggen dat de ligging van het gebouw, respectievelijk dakoppervlak noord-zuid is. Daarnaast is van belang dat er weinig schaduwwerking is van bomen, cq andere gebouwen.

4 FACTSHEET BODEM-ENERGIE

4.1 Toelichting op techniek

Bodemenergie ofwel geothermische energie is een verzamelnaam voor energie die in de vorm van warmte onder het vaste aardoppervlak is opgeslagen. We maken onderscheid tussen diepe en ondiepe bodemenergie. Diepe bodemenergie wordt ook wel (diepe) geothermie of aardwarmte genoemd. Diepe bodemenergie is energie die dieper dan 500 meter onder het aardoppervlak ligt opgeslagen, bijvoorbeeld in watervoerende lagen. Ondiepe bodemenergie wordt ook wel Warmte Koude Opslag (WKO) genoemd. Ondiepe bodemenergie is energie die minder dan 500 meter onder het aardoppervlak zit.

3A – Bodem ondiep gesloten (WKO)

Een gesloten systeem (bodem-warmtewisselaar) vormt een gesloten circuit waar water/glycol doorheen stroomt, wat een temperatuur van circa 12°C aanneemt. Het systeem kan uitgevoerd worden met verticale lussen in de grond, of geïntegreerd worden in de heipalen. Dit laatste systeem wordt ook wel aangeduid als energiepalen. Met een warmtepomp wordt de laagwaardige warmte vervolgens naar een hoger temperatuurniveau gebracht waarmee het geschikt is voor ruimteverwarming. Gesloten WKO systemen worden meestal per huis aangelegd, maar een collectief systeem voor een appartementencomplex of meerdere woningen kan ook. Er zijn horizontale en verticale bodemwisselaars. De verticale warmtewisselaars beslaan vrijwel geen (horizontale) oppervlakte. Ze worden geplaatst op 20-150 meter diepte afhankelijk van de capaciteit van de warmtepomp, bodemgesteldheid en beschikbare ruimte.

3B – Bodem ondiep open (WKO)

In een open systeem wordt grondwater gebruikt om warmte en/of koude op te slaan. Opslag van koude en/of warmte vindt plaats in watervoerende zandlagen, aquifers genaamd. Het grondwater wordt gebruikt voor koeling en/of verwarming afhankelijk van de gewenste toepassing. Voor het oppompen en injecteren van grondwater worden bronnen geslagen en in de aquifers worden filters aangelegd. Deze techniek wordt toegepast bij uitwisselen van koude en warmte stromen bijvoorbeeld bij uitwisseling tussen kassenbouw en nabijgelegen woonwijk.

3C – Bodem diep open (geothermie)

Geothermie, ook wel aardwarmte genoemd, wordt gedefinieerd als de winning van energie uit diepere bodemlagen. Vanaf circa 1,8 kilometer in de aardbodem zijn de watervoerende lagen (aquifers) in onze regio warm genoeg om water van 70°C of meer te produceren. Geothermie vergt hoge investeringskosten en is alleen geschikt voor projecten met grote warmtevraag (> ca. 2500 woningen) of in combinatie met kassen of industrie.

4.2 Gemeentelijk standpunt en gebiedskansen

	Woonkernen	Buitengebied	Rijksinfrastructuur	Bedrijventerrein	Roelofshoeve
	Duiven, Loo en Groessen	Duivense Broek, Randen van Duiven en Overwallenzone	A12 en (toekomstige) A15, spoorlijn Arnhem-Winterswijk en Betuwelijn	Seingraaf, Centerpoort Noord en Zuid en Nieuwgraaf	Roelofshoeve
3A –Bodem ondiep gesloten WKO	Positief	Positief	Nvt	Positief	Positief
3B – Bodem ondiep open WKO	Positief	Positief	Nvt	Positief	Positief
3C Bodem diep open Geothermie	Positief, onder voorwaarden	Positief, onder voorwaarden	Nvt	Positief	Positief

Toelichting specifieke standpunten en gebiedskans:

– De gemeente staat in beginsel positief tegenover alle soorten bodemenergie projecten in de gemeente Duiven. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende deelgebieden alleen zijn deze vorm van energieopwekking niet geschikt voor plaatsing op of direct langs lijninfrastructuur.
– De gemeente ziet het aanleggen van WKO systemen in de verharding van de rijkswegen (A12 en A15) als kansrijk mede door het feit dat de onderhoudsfrequentie geminimaliseerd kan worden.
– Het toepassen van geothermische energie voor de woonkernen is toegestaan.
– In het buitengebied is geothermie alleen toegestaan als de installatie s binnen een bebouwingsvlak ligt.

4.3 Wet- en regelgeving

Per 1 januari 2013 wordt het Besluit bodemenergie (hierna Bbe) van kracht. Het Bbe is een uitwerking van de Taskforce bodemenergie en beoogt een aantal zaken:
- Gelijk speelveld voor open en gesloten systemen.
- Aanwijzing interferentiegebieden.
- Masterplannen voor de ordening van bodemenergiesystemen.
- Uniformering van voorschriften.
- Handreikingen voor de uitvoering van het besluit (BUM en HUM).

Interferentiegebieden kunnen door een gemeente aangewezen worden als men verwacht dat er drukte zal ontstaan in de ondergrond, waardoor ordening van die systemen nodig is, zodat ze elkaar niet negatief zullen beïnvloeden. Aangezien interferentiegebieden zowel voor open als gesloten systemen gelden, zal de gemeente dit dus altijd in samenspraak met de provincie doen. De gemeente Duiven heeft geen interferentiegebieden aangewezen.

3A – Gesloten WKO systemen
Bij gesloten systemen is geen sprake van het onttrekken en weer in de bodem brengen van grondwater. Hierdoor is er op dit moment geen melding of onttrekkingsvergunning nodig. De verwachting is dat per 1 januari het Besluit Bodem Energie (Bbe) van kracht wordt.

Daarmee worden gesloten systemen meldingsplichtig en gesloten systemen met een bodemzijdig vermogen van meer dan 70kW zijn dan altijd vergunningsplichtig. Heeft de gemeente interferentiegebieden aangewezen, dan zijn gesloten systemen,die binnen die gebieden vallen altijd vergunningsplichtig ongeachte het vermogen.

3B – Open WKO systeem
Open systemen zijn altijd vergunningsplichtig, waarbij er een vergunning in het kader van de Waterwet aangevraagd wordt bij de provincie. Voor de MRA gemeenten is in 2010 een kansen kaart voor warmte-koudeopslag opgesteld voor open WKO-systemen. Hieronder worden op hoofdlijnen de conclusies geschetst.

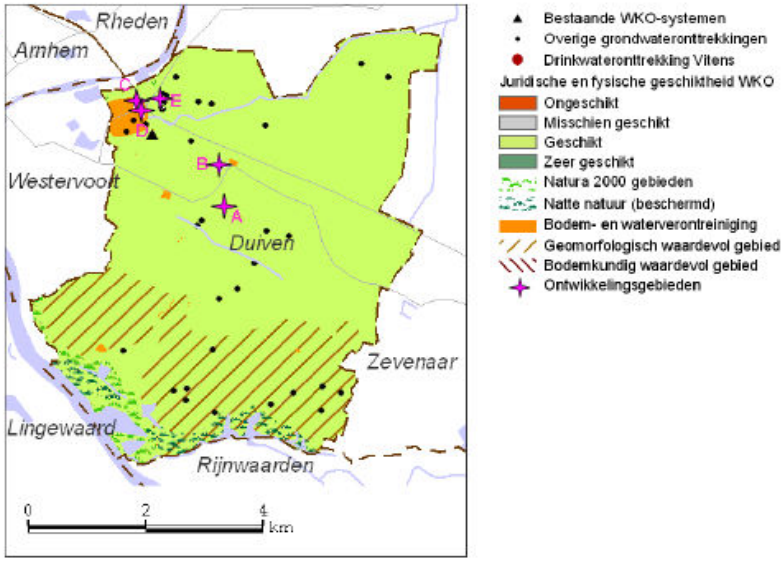
Conclusies WKO-kansenkaart (mei 2010)
De fysische mogelijkheden voor toepassing van warmte- koudeopslag (WKO) in de gemeente Duiven zijn goed. Het tweede en derde watervoerend pakket is in het gehele gebied van de gemeente geohydrologisch gezien geschikt voor toepassing van WKO-systemen. Het eerste watervoerend pakket daarentegen is in zijn geheel ongeschikt. In het gebied bevinden zich geen drinkwateronttrekkingen of gebieden met een juridische beperking voor WKO-systemen. Wel zijn er verschillende overige grondwateronttrekkingen en één bestaande WKO waar rekening mee gehouden moet worden.

Zowel de verontreinigingen als het bestaande wko-systeem bevinden zich voornamelijk in (de nabijheid van) bedrijventerreinen rond de A12. Voorafgaand aan de verlening van de Watervergunning zullen de effecten en belemmeringen van een WKO op bestaande belangen en grondwatergebruikers onderzocht worden (zoals industrie, natuur, landbouw, vastgoed, infra, gebouwen, archeologie etc.). Ook moet er rekening worden gehouden met de aanwezige bodemvervuiling in het betreffende gebied en de mogelijke invloed van een wko-systeem hierop.

Het zuiden van Duiven is aangemerkt als geomorfologisch waardevol gebied. Dit betekent dat het effect van een nieuwe WKO op de bodemkundige kwaliteiten meegenomen moet worden in de besluitvorming en bij de vergunningverlening.

Daarnaast is de huidige bestemming en inrichting van een locatie van belang voor het bepalen van de geschiktheid voor het toepassen van een WKO. Er moet in meer detail (schaal minimaal 1:10.000) gekeken worden naar bestaande bebouwing, natuur, archeologische waarden en ondergrondse voorzieningen (zoals kabels en leidingen). Hiervoor zou een Masterplan voor de inrichting van de ondergrond opgesteld kunnen worden waarin deze aspecten wel meegenomen worden.

Ontwikkelingsgebieden

De gemeente Duiven heeft aangegeven een aantal bedrijventerreinen in de gemeente te ontwikkelen. Op basis van de kansenkaart lijken er mogelijkheden te zijn voor de toepassing van wko op meerdere bedrijventerreinen. Voor Roelofshoeve (ontwikkelingsgebied E, in figuur hiernaast) geldt dat er geohydrologisch geschikte bodemlagen aanwezig zijn en dat er geen juridische belemmeringen zijn, die het gebruik van wko in de weg staan. Wel moet rekening worden gehouden met het grote aantal onttrekkingen in het gebied. Voor de bedrijventerreinen Seingraaf en Corridor (ontwikkelingsgebieden C en D op de kaart) geldt eveneens dat er geschikte bodemlagen aanwezig zijn, maar in beide gebieden moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid van bodemverontreiniging. Ook hier moet rekening worden gehouden met het grote aantal bestaande onttrekkingen in het gebied. De effecten op de huidige onttrekkingen zullen tijdens de effectenstudie onderzocht moeten worden. Voor bedrijventerrein Corridor komt daar nog bij dat er reeds een bodemsysteem is geïnstalleerd bij de nabijgelegen IKEA. Omdat met beide factoren rekening gehouden moet worden, kan dit tot extra kosten leiden bij de realisatie van nieuwe wko-systemen.

Het realiseren van wko op bedrijventerrein Graafstaete (ontwikkelingsgebied B, Figuur hierboven) lijkt op basis van de kansenkaart goed mogelijk. Er is sprake van geschikte geohydrologische bodemlagen en daarnaast komen op basis van de kansenkaart geen juridische of andere belemmeringen naar voren. Ook voor het realiseren van wko-systemen op de werkterp Ploen-Zuid (ontwikkelingsgebied A op de figuur hierboven) lijken op basis van de kansenkaart geen belemmeringen aanwezig te zijn.

Melding of vergunning

Een pomp met een bruto pompcapaciteit van 10 m3 per uur of meer, is vergunningsplichtig. Dit staat in de Waterwet. Als de pompcapaciteit minder is dan 10 m3 per uur dient, conform de Waterverordening Gelderland, de installatie bij de provincie te worden gemeld. Ligt de pomp in een boringsvrije zone, dan is daarnaast een ontheffing van de Provinciale milieuverordening Gelderland nodig.

3C – Geothermie

Voor het opsporen en winnen van aardwarmte zijn volgens de Mijnbouwwet vergunningen nodig van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I). De aanvraagprocedure is opgenomen in de Mijnbouwregeling. Actuele informatie over wet- en regelgeving is te vinden op het NL Olie- en Gasportaal (NLOG) van het ministerie van EL&I en TNO.

4.4 Aandachtspunten in ontwikkelfase

WKO systemen
Bij grootschalige WKO systemen op wijkniveau wordt er geen gas aangelegd in de wijk. Wanneer wordt afgezien van conventionele gasketels als bijstook is een gas-infrastructuur niet vereist, wel is een boilervat voor warmtapwater dan noodzakelijk.

Ruimte in ondergrond voor leidingen is essentieel voor wel/niet aanleggen open WKO.

Horizontale bodemwarmtewisselaars beslaan een relatief grote oppervlakte. Hoe groot dit oppervlak is, hangt af van de warmtevraag en de bodemgesteldheid. Over het algemeen is er meer ruimte nodig dan beschikbaar is bij compacte nieuwbouw. Dit geldt niet voor verticale bodemwisselaars

De toepassing van warmtepompen stelt eisen aan de afwerking en kwaliteit van de woning, gebaseerd op het treffen van de maatregelen aan de schil (isolatie, luchtdichtheid), met een comfortabel binnenklimaat en een LTV verwarmingssysteem. Daarnaast is belangrijk om te kijken naar rendement en gebruik in de woning. Bij te lage dimensionering wordt via piekketel elektrisch bijgestookt wat vaak hoge energiekosten met zich meebrengt.

Voor de prijs voor duurzame energie zoals electra en gas is een wettelijk maximum vastgelegd, het “niet meer dan anders” principe. De prijs voor warmte is niet geregeld en hoeft per definitie dus niet goedkoper /gelijk te zijn dan traditionele energie wat dus gevolgen kan hebben voor woonlasten. De eigenaar van WKO-instrallatie kan de prijs bepalen.

Geo-thermie systeem
Voor een geothermische installatie is een centrale technische ruimte nodig voor de ingezette pompinstallatie en warmtewisselaar, de aansluiting op distributieleidingen en voorzieningen voor de back-up en piekbelasting. De bijbehorende schoorsteen in gebouw heeft hoogte 25-30m. Voor de warmtedistributieleidingen dient voldoende ruimte te worden gereserveerd in het plangebied. Gegeven het verlies bij warmtedistributie is aansluiting op compact gebouwde woonwijk de voorkeur.

5 FACTSHEET BIO-ENERGIE

5.1 Toelichting op techniek

Bio-energie is de verzamelnaam voor energie uit energiedragers die rechtstreeks, dan wel via een chemische omweg, zijn gewonnen uit organisch materiaal (biomassa[2]). Biomassa is vooral een begrip geworden omdat er op hernieuwbare basis elektriciteit mee kan worden opgewekt. Op basis van verschillende technieken zijn verschillende energie-producten mogelijk.

Technologie	Energie - product
Vergisten	Biogas en digistaat
Pyrolyse /vergassing	Pyroliseolie en warmte
Torrificatie /vergassing	Biococal (soort houtskool)
Verbranden	Electriciteit en warmte

Steeds meer veehouderijen of groenafval verzamelaars vragen vergunningen aan voor het exploiteren van een biovergistinginstallatie. Technieken verbeteren met name op het te behalen rendement door exacte optimale samenstelling van toegevoegde biomassa.

4A – Mono mestvergisting
Mono-mestvergisting heeft het laagste rendement. Dat ligt in orde van grootte van 60 kilowattuur (kWh). Met een beetje bijmenging van een ander materiaal ligt rendement snel rond 80 kWh.

4B – Co-vergisting (kleinschalig)
Op de schaalgrootte van één bedrijf betreft het vaak een vergistinginstallatie, gekoppeld aan WKK-installatie met verwerking van 10.000 ton biomassa en opbrengt 100 – 150 kWh electriciteit. Ruimtelijke beslag is in orde van grootte vergistingstank van 18 -25 m^3 tot grotere vergistingsinstallaties tot 1200 m^3

4C – Co-vergisting (grootschalig)
Grotere installaties gaat het om verwerking van 30.000 ton biomassa of meer, en afhankelijk van het rendement een opbrengst van > 1 mWh electriciteit . Grootschalige vergistingsinstallaties hebben volume van 2-3 x 1800 m^3 .

[2] In de 'Europese richtlijn betreffende de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen op de interne elektriciteitsmarkt' (Richtlijn 2001/77/EG) wordt de volgende definitie voor biomassa gehanteerd: 'De biologisch afbreekbare fractie van producten, afvalstoffen en residuen van de landbouw (met inbegrip van plantaardige en dierlijke stoffen), de bosbouw en aanverwante bedrijfstakken, alsmede de biologisch afbreekbare fractie van industrieel en huishoudelijk afval.'

5.2 Gemeentelijk standpunt en gebiedskansen

	Woonkernen	Buitengebied	Rijksinfrastructuur	Bedrijventerrein	Roelofshoeve
	Duiven, Loo en Groessen	Duivense Broek, Randen van Duiven en Overwal-lenzone	A12 en (toekomstige) A15, spoorlijn Arnhem-Winterswijk en Betuwelijn	Seingraaf, Center-poort Noord en Zuid en Nieuwgraaf	Roelofshoeve
4A – Mono-mestvergisting (klein)	Ongewenst	Positief, onder voorwaar-den	Nvt	Ongewenst	Ongewenst
4B – Co-vergisting (klein)	Ongewenst	Positief, onder voorwaar-den	Nvt	Ongewenst	Positief
4C – Co-vergisting (groot)	Ongewenst	Ongewenst	Nvt	Ongewenst	Kansrijk

Toelichting op specifieke standpunten en gebiedskansen

- Duiven staat in beginsel positief tegenover bio-energie projecten in het bijzonder in de vorm van kleinschalige vergistinginstallaties in het buitengebied. Voorwaarde is dat de vergister staat op een agrarische bouwperceel en de vergister in beginsel onderdeel is van een bedrijfseigen activiteit.
- Grootschalige vergisting is (alleen) mogelijk op industrieterrein Roelofshoeve. In dat geval betreft het dan co-vergisting van biomassa.

5.3 Wet- en regelgeving

Voor het omzetten van groene reststoffen in brandstoffen zijn installaties nodig. Om een installatie te mogen oprichten en in werking te hebben zijn in veel gevallen vergunningen nodig.

Regels opslag groenafval

Het opslaan en het composteren van groenafval leidt tot vergunningplicht bij een capaciteit van meer dan 600 m3. Op grond van Bor bijlage I, categorie 28, onder 28° is een inrichting vergunningplichtig bij het opslaan, versnipperen en composteren van meer dan 600 m³ groenafval, afgedragen gewas of bloembollenafval ontstaan bij werkzaamheden die buiten de inrichting zijn verricht door degene die de inrichting drijft of niet afkomstig van buiten de inrichting, voor zover geen sprake is van gevaarlijke afvalstoffen. Het gaat hierbij dus om het opslaan, versnipperen en composteren van eigen materiaal. Zodra er sprake is van handelingen met ingezameld groenafval, dan is er een omgevingsvergunning voor het deelaspect milieu nodig. Op de opslag en het composteren van groenafval is paragraaf 3.3.6 van het Activiteitenbesluit van toepassing. Voor het composteren van groenafval geldt hetzelfde bodembeschermingsregime als voor landbouwbedrijven. In artikel 3.40 Activiteitenbesluit zijn de afdelingen 2.2, 2.3 en 2.4 van het Besluit landbouw milieubeheer van overeenkomstige van toepassing verklaart op het opslaan van vaste mest en het composteren van groenafval, afgedragen gewas of bloembollenafval.

Bevoegd gezag

De gemeente is bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning. Er moet een verklaring van geen bedenkingen door de provincie af worden gegeven bij de volgende situaties:

- Indien de opslagcapaciteit voor het groenafval meer dan 1.000 m3 bedraagt (categorie 28.4,a, 6o van bijlage I onderdeel C van het Bor).

- Indien jaarlijks meer dan 15.000 m3 afvalstoffen (bijvoorbeeld bepaalde soorten co-substraten) afkomstig van buiten de inrichting wordt toegevoegd aan het vergistingsproces (categorie 28,4,c,1o van bijlage I onderdeel C van het Bor).

Als de genoemde grenzen worden overschreden terwijl er wel sprake is van een gpbv-installatie (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging) of het Besluit risico's zware ongevallen 1999 van toepassing is, dan is de provincie bevoegd gezag voor de vergunning. Dit zal in de praktijk niet voorkomen bij lokale verwerking door bedrijven uit de groene branche.

Extra eisen vergunningaanvraag
De eisen voor een vergunningaanvraag voor het bewerken van afvalstromen zijn strenger indien er sprake is sprake van afvalstoffenbewerking in de zin van categorie 28.4 t/m 28.6 van het Bor bjlage I. Hier vallen onder andere microbiologisch, anderszins biologisch en chemisch omzetten onder. Dat betekent dat los van de normale eisen aan een vergunning de volgende extra eisen gelden:
De vergunningaanvraag bevat informatie over:

- De aard, de samenstelling, de hoeveelheid en de herkomst van de inkomende afvalstoffen.
- De procedures van acceptatie en controle van de inkomende afvalstoffen.
- De wijze van financiering van de activiteiten, alsmede een schatting van de omvang van de investeringen die worden gedaan.
- De tarieven die de aanvrager voor het nuttig toepassen of verwijderen wil vaststellen alsmede de wijze waarop de tarieven zijn samengesteld.
- De beschikbaarheid en vakbekwaamheid van de in de inrichting werkzame personen.
- De wijze waarop de inkomende afvalstoffen worden geregistreerd.
- De wijze waarop de bij het proces van nuttig toepassen of verwijderen ontstane stoffen, preparaten of andere producten of afvalstoffen worden afgezet, afgevoerd, nuttig toegepast of verwijderd, alsmede de wijze van registratie daarvan.
- De ondernemings- en organisatiestructuur,alsmede de regeling van de feitelijke leiding van de activiteiten in de inrichting.
- De naam en het adres van degene die de feitelijke leiding van de activiteiten heeft in de inrichting.

M.e.r. plicht
De ingezamelde biomassa valt onder het begrip afval, waardoor vergistingsinstallatie met een capaciteit hoger dan 50 ton/dag onder de MER-beoordelingsplicht valt.(Categorie D 18.1). De beoordeling of een m.e.r. noodzakelijk is, gebeurt op grond van kenmerken van de activiteit, de plaats, de samenhang met andere activiteiten en de kenmerken van de milieueffecten.

5.4 Aandachtspunten in ontwikkelfase

Bedrijfseigen activiteit
Om onderscheid te maken tussen bedrijfseigen activiteit wordt onderscheid gemaakt tussen de categorieën A, B, C, en D:

A. Het bedrijf verwerkt eigen geproduceerde mest en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digestaat (de co-vergiste mest) wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt.
B. Het bedrijf verwerkt eigen geproduceerde mest en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digestaat wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt, of naar derden afgevoerd. C. Het bedrijf verwerkt aangevoerde mest geproduceerd door derden en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digestaat (de co-vergiste mest) wordt op de tot het bedrijf

behorende gronden gebruikt. D. Het bedrijf verwerkt aangevoerde mest van derden en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digestaat wordt als meststof afgeleverd aan derden.

A, B en C worden als bedrijfseigen beschouwd en D niet. Bij A en B gaat het meestal om een veehouderij, bij C om een akkerbouwbedrijf. Voor A, B en C is er een duidelijke binding met de tot het bedrijf behorende agrarische activiteit of bedrijfsgronden: de aanvoer of de afvoer is "van" of "gaat naar" het eigen bedrijf. Om de systematiek niet te star te laten zijn, zal het hier moeten gaan om aan- of afvoer die in hoofdzaak van of naar het eigen bedrijf gaat voor de mest of de gronden.

De categorieën A, B en C zijn een agrarische activiteit passend bij en gebonden aan een agrarische bestemming. Veel bestaande bestemmingsplannen bevatten al een specifieke of ingeperkte definitie van het begrip "agrarische bestemming" die co-vergisting uit kan sluiten. Let er bij actualisering van het bestemmingsplan dus op dat dergelijke algemene definities indien nodig worden aangepast. Voor categorie A, B en C is het aan te bevelen een agrarische bestemming "met nevenactiviteit mestverwerking al dan niet gecombineerd met energieopwekking" expliciet op te nemen in het bestemmingsplan, en ook duidelijk aan te geven wat onder mestverwerking wordt verstaan

Categorie D kan niet meer worden beschouwd als een bedrijfseigen agrarische activiteit en is van toepassing bij centrale mest/groenverwerking op een grotere schaal. Als een gemeente vestiging van een dergelijke grootschalige activiteit mogelijk wil maken is ruimtelijk maatwerk nodig. Maatwerk wil zeggen dat hier een locatie apart voor bestemd moet worden. De gemeente Duiven heeft Roelofshoeve aangewezen als gebied waar dit mogelijk is.

Ruimtelijke ordening/WABO
Bestemmingsplannen regelen welke activiteiten op welke locatie mogen plaatsvinden. Bewerken van groene reststoffen is niet automatisch een onderdeel van een hoveniers- en/of groenvoorzieningsbedrijf of mechanisch loonwerkbedrijf. De bestemming bepaalt of er door de overheid direct medewerking kan worden verleend aan het starten van een activiteit gericht op het hergebruik van groene reststoffen. Afhankelijk van de ligging van het bedrijf kan vergunning worden aangevraagd op basis van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO). Afhandeling van de aanvraag vindt plaats conform handboek Omgevingsvergunning.

6 FACTSHEET WKK

6.1 Toelichting op techniek

Warmtekrachtkoppeling (kortweg WKK) is de gecombineerde opwekking in één proces, op basis van een brandstof, van warmte en elektriciteit (of mechanische energie), waarbij de warmte nuttig wordt gebruikt.

5A Micro-WKK

Warmte-krachtkoppeling tot 5 kW elektrisch voor huishoudens wordt micro-warmtekrachtkoppeling genoemd. Micro-wkk, ook wel de HRe-ketel genoemd, is een cv-ketel die behalve warmte ook elektriciteit produceert. De WKK-installatie vervangt daarbij de cv-ketel en de boiler of geiser. De warmte wordt gebruikt voor verwarming van het huis en voor warmwater voor douchen. Indien er geen warmte nodig is, zet de micro-WKK de warmte om in electriciteit. Grotere toepassingen, voor gebruik in de utiliteitsbouw, worden mini-wkk genoemd.
Bij nieuwbouw wordt als brandstof voor micro-WKK vaak electra opgewekt via zonnepanelen op dak om zo de kringloop te sluiten. Micro-wkk is op dit moment rendabel in woningen met een gasverbruik van 1.600 m^3 per jaar. Vermogen is 1kWh (kilowatt uur) electra.

5B WKK-groot: Industriële WKK

In een WKK-installatie wordt optimaal gebruikgemaakt van gas als brandstof voor de gecombineerde opwekking van warmte én stroom. Vermogen van elektra opwekking van 1,2 MWh (mega watt uur) en hoger. Processen in de chemische, voedingsmiddelen- en zware industrie draaien grotendeels op WKK warmte; het teveel aan geproduceerde elektriciteit wordt geleverd aan het openbare net. De WKK installaties van de gezamenlijke Nederlandse industrie voorzien nu in 25% van de Nederlandse energiebehoefte. Niet alleen het gebruik van brandstof in een WKK is buitengewoon efficiënt, ook de CO_2 uitstoot is minder dan de helft in vergelijking met een kolencentrale. Dat is winst voor de klimaatdoelstellingen. WKK-installatie wordt vaak gekoppeld aan een bio-vergister, waarbij het opgewekte biogas dient als brandstof voor de WKK-installatie, waardoor het een vorm van duurzame energie is.

6.2 Gemeentelijk standpunt en gebiedskansen

	Woonkernen	Buitengebied	Rijksinfrastructuur	Bedrijventerrein	Roelofshoeve
	Duiven, Loo en Groessen	Duivense Broek, Randen van Duiven en Overwal-lenzone	A12 en (toekomstige) A15, spoorlijn Arnhem-Winterswijk en Betuwelijn	Seingraaf, Center-poort Noord en Zuid en Nieuwgraaf	Roelofshoeve
5A – WKK klein	Positief	Positief	Nvt	Positief,onder voorwaarden	Positief,onder voorwaarden
5B – WKK groot	Ongewenst	Ongewenst	Nvt	Positief, onder voorwaarden	Positief, onder voorwaarden

Toelichting specifieke standpunten en gebiedskansen

- De gemeente Duiven staat in beginsel positief tegenover kleine WKK installaties, mits gecombineerd met condenskoeling.
- Een grote WKK-installatie is toegestaan op het bedrijfsterrein Roelofshoeve, mist is aangetoond, dat het gebruik van reststromen van eigen of ander bedrijven binnen het bedrijventerrein Roelofshoeve geen mogelijkheden biedt .
- Een grote WKK installatie wordt vaak gekoppeld aan een bio-vergister. Om de toevoer van biomateriaal uit de directe omgeving te bundelen om op die manier een rendabele toekomstbestendige bio-vergister te exploiteren, wijst de gemeente Duiven Roelofshoeve aan als enig gebied voor grootschalige WKK installatie in combinatie met een Bio-vergister.

6.3 Wet- en regelgeving

5A Micro-WKK

Geen vergunning nodig. De bouwvergunning is toetsend kader voor micro-wkk.

5A WKK-groot:

- Inpandig grote WKK -installatie valt onder de wet milieuvergunning voor de eigen bedrijfsvoering.
- Zie verder onder wet/regelgeving factsheet biovergister.

6.4 Aandachtspunten in ontwikkelfase

Ruimtereservering

Voor het plaatsen van micro-WKK bij appartementencomplex is ruimtelijke reservering nodig in en nabij gebouw. Daarnaast is handig dat deze een vrije toegang heeft voor onderhoud.

Voor plaatsen van WKK-groot in combinatie met bio-vergister is bestemmingsplan wijziging nodig en ruimtereservering in gebied.

7 FACTSHEET WARMTE UITWISSELING

7.1 Toelichting op techniek

Het betreft hier geen techniek voor opwekking / productie van duurzame energie maar van uitwisseling van warmte. Dit is echter een belangrijk aspect van het omgaan van de warmte in Duiven, zeker gegeven het aanwezige warmtenet van Nuon gevoed door de AVR.

– Oorspronkelijke consessiegebieden zijn volgens Bijlage 1 van de “Overeenkomst inzake stadsverwarming”: Duiven West, Duiven Zuid en Nieuwgraaf.
– Woningbouw waar stadsverwarmingsnetwerk aanwezig is: Duiven Zuid-West, Duiven Zuid-Oost, Nieuweling, Lommerweide, Duiven West en De Ploen (deels nog in aanbouw).
– Bedrijventerreinen waar stadsverwarmingsnetwerk ligt: Centerpoort Noord, Centerpoort Zuid, Nieuwgraaf.

7.2 Gemeentelijk standpunt en gebiedskansen

	Woonkernen	**Buitengebied**	**Rijksinfrastructuur**	**Bedrijventerrein**	**Roelofshoeve**
	Duiven, Loo en Groessen	Duivense Broek, Randen van Duiven en Overwallenzone	A12 en (toekomstige) A15, spoorlijn Arnhem-Winterswijk en Betuwelijn	Seingraaf, Centerpoort Noord en Zuid en Nieuwgraaf	Roelofshoeve
6A – Warmtelevering (voor warmtenet)	Positief	Positief	Nvt	Positief	Positief
6B – Onderlinge warmtelevering (tussen bedrijven)	Nvt	Nvt	Nvt	Positief	Kansrijk

7.3 Wet- en regelgeving

In mei 1983 is een juridische overeenkomst getekend door de gemeente Duiven en Westervoort met de Naamloze Vennootschap Provinciaal Gelderse Electriciteits Maatschappij: N.V. PGEM :
Zakelijk recht overeenkomst ten behoeve van warmteleidingen met bijbehorende werken, verband houdende met de aanleg en exploitatie van stadsverwarming.
Het houdt in dat bij alle nieuwe ontwikkelingen van gebieden met NUON, voorheen N.V. PGEM afspraken worden gemaakt over de aanleg van een warmnet, conform de overeenkomst van mei 1983.mits dit door beide partijen financieel en economisch verantwoord wordt geacht,

7.4 Aandachtspunten in ontwikkelfase

- Conform de overeenkomst gemeente Duiven, Westervoort en N.V. PGEM, mei 1983.
- Op Roelofshoeve en Seingraaf zal gekeken worden welke reststromen binnen de bedrijventerreinen aanwezig zijn en waar nodig wordt in samenhang gekeken of aanleg van het warmtenet toegevoegde waarde heeft of niet.

– Binnen het programma Roelofshoeve zijn integraal ketenbeheer, het verduurzamen van transport, het verduurzaming van energie en biogasproductie als speerpunten benoemd. De gemeente Duiven zal de speerpunten uitwerken in kansrijke acties en deze waar mogelijk vastleggen in afspraken met de bedrijven. Een van de acties is het onderzoek naar mogelijkheden voor het leveren van warmte aan het warmtenetwerk door meerdere bedrijven. (hybride warmtenetwerk). Hierbij wordt de warmte uitgedrukt in aardgasequivalenten[3].
– Het programma Roeloshoeve met genoemde speerpunten dient als voorbeeld en wordt verder uitgewerkt voor het verduurzamen van de bedrijventerreinen Seingraaf, Nieuwsgraaf en Centerpoort Noord.

[3] De hoeveelheid aardgas (in m3) die bij verbranding evenveel warmte oplevert als een gegeven hoeveelheid van een andere brandstof.

8 FACTSHEET DUURZAME MOBILITEIT

8.1 Toelichting op techniek

7A – Alternatieve transportbrandstoffen

LNG is de afkorting voor Liquefied Natural Gas, wat in het Nederlands ook wel vloeibaar aardgas wordt genoemd. Het is een veel schonere brandstof dan benzine of diesel.

Biogas uit bio-vergister

Biogas uit de bio-vergister levert een duurzaam product in vergelijking fossiele bronnen of aardgas (uitputtelijk). Biogas kan gebruikt als schone brandstof voor mobiele voertuigen. Zie verder bio-vergister

7B – Elektrische oplaadpunten

Elektrisch rijden is sneller en krachtiger dan het rijden met een benzineauto. Dit heeft te maken met het feit dat de elektrische motor minder energie verspild. Op deze manier wordt er minder vermogen verspeeld. Daarnaast is de elektromotor lichter dan een motor die werkt op fossiele brandstoffen. Dit scheelt dus een flink aantal kilogram per auto, waardoor er minder kilogram meegetrokken moet worden door de motor. Elektrisch rijden is geluidloos en geurloos. Voor het opladen van een elektrische auto zijn oplaadpunten nodig.

8.2 Gemeentelijk standpunt en gebiedskansen

	Woonkernen	Buitengebied	Rijksinfrastructuur	Bedrijventerrein	Roelofshoeve
	Duiven, Loo en Groessen	Duivense Broek, Randen van Duiven en Overwallenzone	A12 en (toekomstige) A15, spoorlijn Arnhem-Winterswijk en Betuwelijn	Seingraaf, Centerpoort Noord en Zuid en Nieuwgraaf	Roelofshoeve
7A – Transport-brandstoffen	Positief	Positief	Nvt	Positief	Positief
7B – Elektrisch	Positief	Positief	Nvt	Positief	Positief

Toelichting op specifieke standpunten en gebiedskansen

– Reeds gepland staat een openbaar CNG vulpunt op Nieuwgraaf.
– Reeds gepland staat een niet-openbaar CNG en LNG vulpunt op Roelofshoeve.
– Reeds gepland 5 oplaadpunten voor personenauto's: parkeerplaatsen voor gemeentehuis, Elshof-passage, Einlandplein, sporthal spoorzone. Anno 1e kwartaal 2012 aanvraag van particulier voor plaatsing punt nabij zijn/haar huis.

8.3 Wet- en regelgeving

7A LNG -vulpunt
Voor het plaatsen van een LNG vulpunt is naast een omgevingsvergunning voor het exploiteren van een benzinestation, ook milieuvergunning nodig voor de bedrijfsactiviteiten.

7B Electrische oplaadpunten
Er is geen vergunning nodig voor het plaatsen van een E-oplaadpunt.
Wel zal de gemeente voor E-oplaadpunt in de openbare ruimte aangeven waar wel en niet wenselijk is in afweging tot parkeerruimte en openbaar gebruik voor iedereen. Vaak is er wel een parkeerbesluit nodig.

8.4 Aandachtspunten in ontwikkelfase

De gemeente plaatst op eigen initiatief geen nieuwe oplaadpunten meer voor zolang de pilot loopt. De pilot wordt geëvalueerd. Op basis van evaluatie wordt bepaald hoe verder. Met reeds gerealiseerde punten en eventueel nieuwe punten.

9 UITVOERINGSPARAGRAAF BELEIDSTANDPUNT DUURZAME ENERGIE

In onderstaande uitvoeringsparagraaf wordt aangegeven hoe de gemeente Duiven invulling geeft aan haar rol als initiatiefnemer, cq bevoegd gezag in relatie tot het beleidsstandpunt duurzame energie. In het beleidsstandpunt zijn per factsheet de vormen van duurzame energie besproken en de mogelijkheden en kansrijkheid van duurzame energie in relatie tot de gebieden. De gemeente Duiven staat positief tegenover initiatieven van derden en zal haar rol als bevoegd gezag vervullen. Daarnaast zijn er drietal kansrijke opties waarbij de gemeente Duiven het initiatief neemt om deze verder te ontwikkelen.

9.1 Gemeente als bevoegd gezag

De gemeente heeft als bevoegd gezag een inspanningsverplichting bij het beoordelen van vergunningaanvragen. Hierbij gaat het om toetsing op basis van wet- en regelgeving en op basis van bestuurlijk vastgesteld beleid.

De toetsing op wet- en regelgeving wordt uitgevoerd op basis van het Handboek Omgevingsvergunning.

De toetsing op beleid heeft betrekking op de toetsing op gemeentelijk, regionaal, provinciaal en landelijk beleid. Voor de dagelijkse uitvoering geldt dat hiervoor wordt aangesloten bij de processen voor de vergunningverlening. Afhankelijk van de inhoud en aard van de vraag wordt bepaald wie de meest aangewezene medewerker is bij de gemeente voor de beoordeling.

9.2 Gemeente als initiatiefnemer

Hierbij kan het gaan om specifiek initiatieven voor duurzame energie of duurzame energie als onderdeel van een (ruimtelijk) planontwikkeling. Dit kan zijn het opstellen van een structuurvisie, plannen voor gebiedsontwikkeling, (her)ontwikkeling van een gemeentelijke gebouw.
Sturen op duurzame energie zal onderdeel zijn van reguliere proces bij het opstellen van ruimtelijke plannen zoals o.a. bestemmingplan buitengebied.

In het beleidsstandpunt worden drie kansrijke initiatieven benoemd, die extra inspanning vragen.

Project : Zonne-panelen langs A15
Doel:
Agenderen en sturen op welke wijze de openbare ruimte beter kan worden benut (dubbel ruimtegebruik) door het plaatsen van zonnepanelen in de geluidsschermen langs de A15.

De gemeente Duiven zal aansturen op het plaatsen van zonnepanelen langs de - nog te realiseren - A15 op Duivens grondgebied. Afhankelijk van het ontwerp zal de gemeente inzetten op zonnepanelen geïntegreerd in geluidschermen of geïntegreerd in de (tunnelbak)wand(en). Gegeven de ligging van het toekomstige tracé (oost-west), zal in alle gevallen de nadruk liggen op panelen aan de noordzijde van de weg, en daarmee georiënteerd op het zuiden.
De eigendomsconstructie zal afhankelijk zijn van het type contract. Als middels het contract ook het onderhoud (maintenance) voor bepaalde tijd wordt uitbesteed aan de aannemerscombinatie dan ligt zowel de investering als de exploitatie bij de betreffende marktpartij(en).

De gemeente zal in de contractonderhandeling aansturen op een bepaalde energieprestatie voor productie van duurzame energie over de tijd, als onderdeel van het contract (prestatie-eis). Als het contract geen onderhouds- of exploitatiecomponent heeft dan zal de gemeente aansturen op de realisatie van de panelen inclusief een overdrachtsdocument. De gemeente kan vervolgens zelf de eigenaar en exploitant worden maar kan dit ook aan een derde marktpartij aanbieden.

Planning: het initiatief is onderdeel van project A15 en dient door de gemeentelijk projectleider ingebracht te worden als bespreekpunt bij de besprekingen over de inrichting van de A15 en mogelijk later als onderdeel van de aanbesteding.

Project : Grootschalige biovergister Roelofshoeve
*Doel***:** Lokale biomassa op dusdanige wijze stroomlijnen dat de exploitatie van een grootschalige biovergister op Roelofshoeve een haalbare businesscase kan worden en in de toekomst kan blijven.

Een grootschalige bio-vergister heeft een hoger energie rendement dan kleinschalige bio-vergister. De gemeente Duiven kiest ervoor de biomassa in omgeving efficiënt te benutten en wijst Roelofshoeve aan als bedrijventerrein waar ruimte is voor een grootschalige biovergister.

Planning: de mogelijkheden voor exploitatie van biovergister wordt in het gezamenlijke overleg tussen de bedrijven Roelofshoeve verkent en verder uitgewerkt. De gemeente faciliteert hierbij het proces.
Inzet uren: Jeroen Smits

Project: onderzoek mogelijkheden hybride warmtenetwerk
Doel: het benutten van verschillende warmtestromen van bedrijven en of andere warmtebronnen

Op Roelofshoeve wordt gewerkt aan biobased economy door onderling reststromen van bedrijfsprocessen uit te wisselen. Een van de reststromen is warmte. Op dit moment wordt het warmtenet alleen gevoed met warmte van de AVR. Onderzoek moet uitwijzen of het fysiek, financieel en economisch rendabel is om warmte uit andere warmtebronnen toe te laten op het warmtenet.

Inzet uren: Jeroen Smits. In het projectplan zal bepaald worden welke rol de gemeente hierin zal vervullen en welke partijen bij dit onderzoek betrokken worden.

10 COLOFON

Opdrachtgever	:	Gemeente Duiven
Project	:	Beleidsstandpunt Duurzame Energie
Dossier	:	BA9879-101-100
Omvang rapport	:	31 pagina's
Auteur	:	Therese van Gijn
Bijdrage	:	Douwe van den Wall Bake, Jaap Willems,
Interne controle	:	Thérèse van Gijn
Projectleider	:	Douwe Wall Bake
Projectmanager	:	Thérèse van Gijn
Datum	:	7 mei 2012
Naam/Paraaf	:	

DHV B.V.
Consultancy
Laan 1914 nr. 35
3818 EX Amersfoort
Postbus 1132
3800 BC Amersfoort
T 31 88 348 20 00
F 31 88 38 28 01
E info@dhv.com
www.dhv.nl

DHV B.V.

Vragen fractie CDA Duiven-Groessen-Loo Politieke Avond 11 januari 2022

Onderwerp: Raadsvoorstel Beleidskader initiatieven grootschalige opwek zon/wind

Vraag 1: Welke gevolgen heeft het Beleidskader voor de bestaande vier windmolens? Bijvoorbeeld ten opzichte van de algemene levensduur en of voor de vier bestaande windmolens een tijdelijke omgevingsvergunning geldt. Zo ja, voor welke periode? Zo nee, dan graag toelichten. **T**

Vraag 2: op pagina 5 van het Beleidskader wordt onder *Samenloop met uitbreiding bedrijventerrein* in de 2e alinea verwezen naar de kaart 'Werken' van de Omgevingsvisie. Kan deze kaart niet aan de stukken worden toegevoegd zodat we direct weten over welke kaart we het hebben? **T**

Vraag 3: op pagina 13 wordt onder de *Omwonendenregeling* gesproken over direct omwonenden. Wie/welke doelgroep wordt hiermee bedoeld? Of wordt de directe omgeving, zoals op pagina 10 staat vermeld, hiermee bedoeld? **T**

Vraag 4: Volgens het regeerakkoord komen er heldere afstandsnormen voor de bouw van windmolens op land en wordt (financiële) participatie van omwonenden om het draagvlak te versterken gestimuleerd. Moet deze afspraak geen onderdeel zijn van het beleidskader zodat hier rekening mee wordt gehouden? Zo nee, welke argumenten liggen hieraan dan aan ten grondslag? Zo ja, hoe kan dit dan alsnog worden geborgd in het Beleidskader? **T**

Vraag 5: In het beleidskader wordt niet gesproken over een lokale (of regionale zonneladder). Hoe moeten dit instrument plaatsen in relatie tot het (in onze ogen) noodzakelijke uitgangspunt dat in eerste instantie zoveel mogelijk bestaande en nieuwe daken moeten worden benut? Daarnaast vernemen wij graag in hoeverre een verplichtende koppeling gelegd kan worden tussen zonnevelden en zon-op-dak (bijvoorbeeld minimaal 25% van de oppervlakte aan zonneveld nieuw zon-op-dak realiseren). **I/P**

Onderbouwing

Technische levensduur zonnepark 30 jaar

8 november 2021

IX Zonnig BV
Schipholweg 103
2316 XC Leiden

T: +31 88 8860808
www.ixzon.nl

KVK: 72457376

© Copyright 2020 IX Renewables

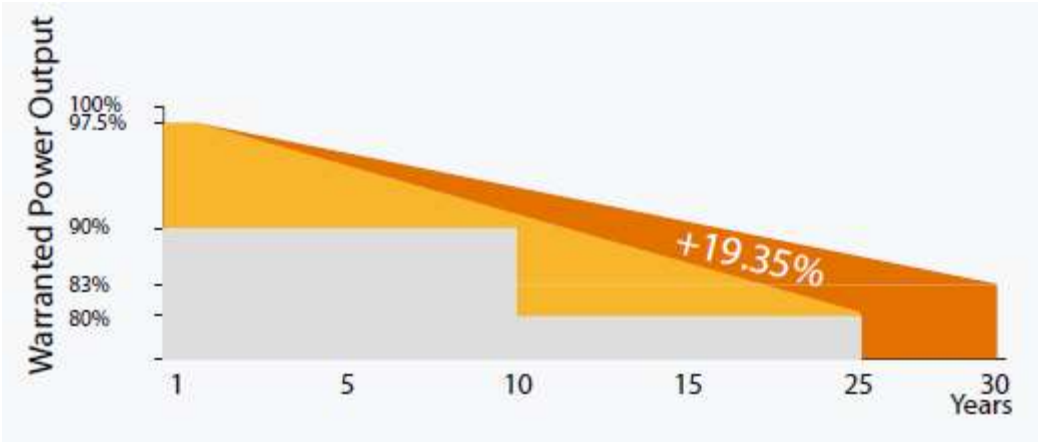
Introductie

Dit document, brengt de technische levensduur van een zonnepark in beeld. Dit document bevat onderbouwingen voor toekenning van omgevingsvergunningen met een exploitatietermijn van 30 jaar. Verder wordt de economische levensduur en financierbaarheid toegelicht.

Technische levensduur zonnepark

Fabrikanten van zonnepanelen geven doorgaans een vermogensgarantie op zonnepanelen, waarmee het vermogen van het zonnepaneel gegarandeerd niet onder een bepaalde waarde mag zakken gedurende 25 tot 30 jaar. De termijn waarvoor garantie wordt afgegeven verschilt per type module. Standaard monokristallijn silicium panelen krijgen doorgaans een vermogensgarantie van 25 jaar, glas-glas panelen krijgen momenteel al een garantie van 30 jaar mee. Met de opkomst van n-type panelen zal deze vermogensgarantie ook voor standaard monokristallijn panelen verlengd gaan worden. Momenteel vindt een overgang plaats bij zonnepaneelproducenten van p-type naar n-type panelen, waarbij n-type in 2024 het grootste marktaandeel zal hebben. De verwachting is dat IX zon voor de bouw van toekomstige parken ofwel glas-glas panelen (bi-facial) ofwel n-type panelen zal aanschaffen.

De in de alinea hierboven omschreven garantie is vrij uniek in de productiemarkt, waarmee de *economische levensduur* van het zonnepaneel dus vastgelegd wordt op minimaal 25 tot 30 jaar. De *technische levensduur* van zonnepanelen ligt echter significant hoger met gerapporteerde verwachtingen van 35 tot 40 jaar. End-of-Life management studies zijn uitgevoerd door IRENA (International Renewable Energy Agency) en IEA-PVPS (International Energy Agency Photovoltaic Power Systems Programme) in 2016 en 2019. Ook in deze onderzoeken wordt gesteld dat de huidige geïnstalleerde zonneparken een verwachtte levensduur hebben van minimaal 30 jaar.

Figuur 1: Typische vermogensgarantie grafiek voor glas-glas type zonnepanelen.

Standaard olie-gekoelde transformatoren die de spanning opvoeren naar het elektriciteitsnet van 10 kilovolt kunnen doorgaans makkelijk 30 jaar mee. Om de LCOE (Levelised Cost of Energy) van de geproduceerde zonnestroom verder te verlagen is het dus van belang om van deze extra jaren te profiteren.

Omvormers zijn doorgaans een component van het zonnepark welke tussentijds vervangen zullen worden door uitputting van condensatoren en isolatiewaarde van bepaalde componenten. Ook in deze markt zien wij echter spelers opkomen die een economische levensduur van 25 jaar garanderen, naast een technische levensduur van minimaal 30 jaar. Deze claims worden ondersteund door life-cycle en due dilligence analyses van onder andere TÜV SÜD en DNV GL. Economische gezien zal een omvormer door het kleine aantal waarin

deze geïnstalleerd staan en de geringe prijs per stuk altijd wel vervangen worden in een later stadium van exploitatie, om zo een totale levensduur van 30 jaar van het park te kunnen behalen.
De onderconstructie van het zonnepark zal uitgevoerd worden in een hoge kwaliteit thermische gegalvaniseerd staal en aluminium profielen, aangevuld met RVS bouten en moeren, welke bij aanvang constructief doorgerekend zullen worden voor wind- en sneeuwlasten. Een dergelijke constructie wordt altijd doorgerekend op de exploitatieduur van het park en zal dus minimaal 30 jaar mee gaan.
Tot slot zal ook de kabelverbinding naar het onderstation minimaal 30 jaar meegaan. In de praktijk zien we dat de levensduur van verbindingen 50+ jaar is. Jaarlijks wordt een onderhoudsbijdrage betaald voor het in stand houden van de verbindingskabel, welke na 50+ jaar pas vervangen hoeft te worden. Het is dus van groot belang om de investering voor deze kabelverbinding met een exploitatietermijn van 30 jaar terug te kunnen verdienen. Hiermee zal de LCOE van de duurzaam opgewekte energie van het zonnepark zo laag mogelijk zijn en zal de technische levensduur van de kabelverbinding optimaal gebruikt kunnen worden.
Ten slotte heeft een langere levensduur een gunstig effect op de CO_2 uitstoot van het park. De CO_2 investering bij productie van de onderdelen zal voor een langere periode benut worden, hierdoor neemt de totale CO_2 investering lineair af met 16,7% (30 jaar in plaats van 25 jaar).

Economische levensduur in relatie tot investeerders
Het is uiteraard ook van groot belang dat duurzame energieprojecten financieel haalbaar en aantrekkelijk zijn voor investeerders. Vanuit de overheid is hiervoor de onrendabele top subsidie SDE++ beschikbaar gesteld, welke gedurende 15 jaar het verschil tussen de marktprijs van energie en de kostprijs van verschillende duurzame energie opweksystemen overbrugt. Jaarlijks publiceert een grote investeringsbank, Lazard, een toonaangevend rapport voor de LCOE van conventionele en hernieuwbare energiebronnen, afgewogen tegen de exploitatietermijn van elke technologie. Voor zowel kleine lokale zonneparken in lokaal eigendom als commerciële grondgebonden zonneparken wordt hierbij uitgegaan van een exploitatietermijn van 30 jaar.
Ook bij de West-Europese en Nederlandse investeerders heeft een zonnepark met een vergunning voor 30 jaar de voorkeur boven een zonnepark met een termijn van 25 jaar. Daarnaast kan ook de omgeving met de huidige regelgeving omtrent 50% lokaal eigendom 5 jaar langer en gemiddeld een hoger rendement ontvangen over een zonnepark met een exploitatietermijn van 30 jaar.

Conclusie
Een exploitatietermijn van 30 jaar benut de technische potentie van alle afzonderlijke componenten optimaal, waardoor de maatschappelijke kosten zo laag mogelijk blijven, de economische rentabiliteit heeft namelijk een directe relatie met de mogelijke verlaging van de SDE++. Ook de (verborgen) maatschappelijke kosten van de netaansluiting blijft daarmee beperkt. Als alle componenten 30 jaar lang worden gebruikt, heeft dit ook een groot effect op de CO_2 besparing. Verder heeft een 30 jaar exploitatietermijn een positieve effect op de financierbaarheid en is ook gunstiger voor investeerders en lokale omgeving.

Irena & IEA-PVPS (2016), *End-of-Life Management photovoltaic panels*, International Renewable Energy Agency and International Energy Agency Photovoltaic Power Systems.
Lazard (2020), *Lazard's levelized cost of energy analysis – version 14.0.*

Vragen Politieke Avond 11 januari 2022

Reactienota Beleidskader initiatieven grootschalige opwekking wind en zon

1. Het college communiceert veel via de digitale weg. Krijgt de gemeente hierop ook terugkoppeling van reacties op sociale media en hoe vaak de desbetreffende pagina op zowel de gemeentelijke website als de website van Samen1nergie? Wat zijn de kerngetallen en hoe lang zijn de pagina's bekeken? **(T)**

Antwoord
Wij laten inderdaad het gebruik van onze website monitoren. Uw vraag naar kwantitatieve gegevens vraagt nader onderzoek. Wij zullen de getallen z.s.m. via de griffie met u delen.

2. Graag ontvangen wij alle gegeven presentaties bij de stukken. **(T)**

Antwoord

Ten tijde van de publicatie van het Ontwerp van het Beleidskader is tijdens een (noodgedwongen digitale) inloopavond een presentatie gehouden. Deze zullen wij aan de griffie doen toekomen met het verzoek deze aan de stukken toe te voegen.

3. In de beantwoording richting vragenstellers geeft het college als antwoord "De GGD houdt ook behoorlijk de vinger aan de pols over de geluidsnormen en andere gezondheidsnormeringen. Er zullen dus nooit windturbines of zonneparken worden geplaatst die niet aan de normen voldoen.". Kan het college uit leggen wat hier bedoeld wordt, want door de zinsnede lijkt het niet over hetzelfde onderwerp te gaan. Immers een windturbine zal gezien de huidige regelgeving altijd voldoen aan de normen en de invloed van de GGD is marginaal. In het traject rondom de windturbines bij de rioolwaterzuivering hebben we dat kunnen zien. De GGD stapte vrij makkelijk over de extra vervuiling heen de het dorp Lathum over zich heen zou krijgen. We moesten dat zien als een vijfde van een sigaret die extra gerookt werd, terwijl het luchtvervuilingscijfer in het gebied al bijna met een derde boven de normen van de WHO (World Health Organisation)? Hoe kijk het college hier tegenaan? **I/P**

4. Kan het college nog eens uitleggen wat er met "Lokaal eigendom" wordt bedoeld, hoe dit verder werkt, welke voorwaarden er zijn en welke rol de gemeente hier zelf in heeft? **I/P**

5. Op een vraag of er ondersteuning vanuit de gemeente kan worden verwacht, wordt enigszins terughoudend gereageerd. Van onze inwoners kan niet verwacht worden dat ze alle materie rondom het plaatsen van zonneparken en/of windturbines in de vingers hebben en ook niet kunnen achterhalen of ze met valide bedrijven in zee gaan, wat wellicht tot ondermijningsvraagstukken kunnen

leiden. Waarom krijgen onze inwoners niet meer begeleiding? De gemeente wil immers de extra windturbines en zonneparken geplaatst hebben zodat er bijgedragen kan worden aan de opgaven van de RES, hier ligt, wat betreft de fractie van de Partij van de Arbeid, een gedeelde verantwoordelijkheid die verregaande participatie vereist. Graag een reflectie. **I/P**

6. Wordt het beleidskader een dynamisch beleidsdocument, zodat innovaties op zowel landschappelijk- en technisch vlak in de toekomst een plek in het beleidskader kunnen krijgen? **T**

Antwoord
Het Beleidskader is een dynamisch beleidsdocument dat kan worden geactualiseerd als innovaties of andere gewijzigde inzichten daartoe aanleiding geven. Overigens dient op projectniveau altijd rekening te worden gehouden met de laatste stand van de techniek.

7. Welke onderzoeken en studies worden er nog verricht ten behoeve van de natuur. Wat zijn de gevolgen voor roofvogels, de ganzen (waar de provincie ook naar verwijst in haar reactie) en andere dieren die nu leven in dit zoekgebied. Wanneer kunnen wij deze onderzoeken verwachten vanuit de gemeente? De onderzoeken dienen wat betreft niet door eventuele initiatiefnemers uitgevoerd te worden. Dat is duiken voor de verantwoordelijkheid die wij als gemeente hebben voor het zoekgebied. Deze onderzoeken kan je niet aan initiatiefnemers overlaten omdat die het per plan onderzoeken en niet in de complete samenhang van het gebied, dat bijvoorbeeld voor (roof)vogels niet stopt bij de gemeentegrenzen. **T**

Antwoord
Op het moment dat een project concreet in voorbereiding wordt genomen is een natuuronderzoek noodzakelijk. Initiatiefnemers dienen bij hun onderzoeken rekening te houden met de samenhang van het hele gebied. Ook moeten zij de relevante effecten onderzoeken niet beperken tot alleen de gemeentegrens van Duiven. Het is echter niet aan de gemeente zelf om onderzoeken voor projecten te verrichten. Overigens zijn er op het gebied van natuur al een aantal onderzoeken beschikbaar waaruit men kan putten, bijv. die van het Waterschap. Dit jaar wordt op provinciaal niveau ook meer helderheid verwacht van de invloed van de wespendief op windprojecten in de omgeving van Natura 2000 gebieden. Tenslotte verwachten wij op het niveau van onze RES Regio Arnhem Nijmegen dat er dit jaar ook resultaten beschikbaar komen van het regionale planMER dat in het kader van de RES 2.0 wordt voorgenomen.

8. Welke onderzoeken en studies worden er vooraf door de gemeente uitgevoerd op basis van de gezondheid van omwonende, inwoners van de buurgemeenten, maar ook voor onze eigen inwoners. Rondom het zoekgebied vinden de komende jaren waarschijnlijk een hoop infrastructurele wijzigingen plaats, maar ook op het gebeid van uitbreiding van industrie(terreinen). Dit zal leiden tot veel meer fijnstof in ons gebied en daarmee gevolgen voor onze gezondheid en die van inwoners van de buurgemeenten. **T**

Antwoord

De belangrijkste infrastructurele wijziging in de buurt van het zoekgebied betreft de verbreding van de A12. Hiervoor zijn in het kader van de Tracéwet onderzoeken uitgevoerd, waaronder naar de effecten op het gebied van fijnstof. Voor het gemeentelijk project uitbreiding van de bedrijventerreinen wordt nog het benodigde onderzoek uitgevoerd.

Als partijen initiatieven nemen voor grootschalige opwek van wind- en/of zonne-energie, dan dienen zij zelf te voorzien in al het onderzoek dat vereist is. Dan zal ook blijken in hoeverre er effecten zijn op fijnstof. Het is niet aan de gemeente om deze onderzoeken zelf uit te voeren.

9. Alleenstaand lijkt het beleidskader een prima plan. Echter, wij missen de samenhang met alle veranderingen in het gebied en wat daar de gevolgen van zijn. Zo willen we graag als gemeente woningbouw realiseren in Ploen-Noord en Plakse Weide, willen we industrieterrein uitbreiden in Centerpoort Noord, wordt de A12 verbreed en de A15 doorgetrokken naar de A12. Allerlei grootschalige projecten die hun invloed hebben op de omgeving en de samenleving. Graag ontvangen wij dan ook in een gebied ruim om Duiven heen welke plannen er de komende jaren in het vat zitten en welke invloed die hebben op de Duivense samenleving. **i/P**

10. Het college geeft aan dat bij een eventuele start van een project gekeken moet worden of er een Milieu Effect Rapportage uitgevoerd moet worden. Hoe staat dit in Europese richtlijnen dan wel jurisprudentie verwerkt. Is het niet zo dat daarin aangegeven wordt dat ieder project met betrekking tot zon- of windenergie een Milieu Effect Rapportage moet ondergaan, zodat inzichtelijk wordt wat de gevolgen voor omwonende zijn? **T**

Antwoord
Voor elk project is het uitvoeren van adequaat milieu-onderzoek verplicht. Anders kan er geen sprake zijn van een goede ruimtelijke onderbouwing, c.q. evenwichtige toekenning van functies aan gebieden. In bepaalde gevallen, met name bij windprojecten, geldt ook nog dat een MER-procedure moet worden doorlopen. Op 14 augustus 2019 deed de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State een uitspraak over een vergunning voor een zonnepark in Rouveen (ECLI:NL:RVS:2019:2770). In die uitspraak heeft de Afdeling duidelijk gemaakt dat de aanleg van een zonnepark niet is aan te merken als een activiteit als bedoeld in onderdeel C of D van de bijlage bij het Besluit MER.

11. Als er verschillende initiatieven zijn vraagt het college om zoveel mogelijk samen te werken, maar welke tijd mag er dan tussen diverse initiatieven zitten. Zoals het beleidskader beschreven is kan er per windmolen of zonneveld een initiatief ontstaan. Dit kan betekenen dat er 8 tot 10 participatie trajecten gevolgd moeten worden. In dat kader vraagt het college om samenwerking, maar geeft geen kader mee wanneer die samenwerking nog wel kan of wanneer er een nieuw initiatief gestart moet worden. Waarom neemt de gemeente hier de regie niet in handen, zodat op een eenduidige manier initiatieven afgehandeld en begeleid kunnen worden? **I/P**

12. Waarom stelt de gemeente alleen een website (samen1nergie.nl) beschikbaar voor communicatie en wordt de communicatie niet op een inclusievere manier uitgevoerd zodat alle inwoners kennis kunnen nemen van de publicaties? Waarom sluit u als het over communicatie gaat voortdurend inwoners uit. Het is niet de eerste keer dat de fractie van de Partij van de Arbeid hier vragen over stelt! **I/P**

13. Waarom is er onder agendapunt A.1.6. een document toegevoegd waarop staat “classificatie: Klant vertrouwelijk”. Wat is de status vaan deze vertrouwelijkheid? **T**

Antwoord

Het bedoelde rapport heeft niet (meer) de status van ‘klant vertrouwelijk’. Deze classificatie is achterhaald. De opsteller van het document (DHV) had dat destijds in mei 2012 in het colofon van het rapport vermeld. Vervolgens is dit rapport in besluitvorming gekomen en dat heeft geleid tot vaststelling door de raad op 2 juli 2012. Daarmee is het rapport openbaar en heeft de eerdere classificatie geen betekenis meer.

Technische vraag VVD

Beleidskader initiatieven grootschalige opwek zon-wind.

In de bijlage 5. Bijlage 3 - Ruimtelijke studie zon en wind SAB-Pondera pag 42 (zie afb.) staat een 160 m hoge windmolen gepland.

Dit terrein grenst aan de A12 en ligt naast de AVR en het industrieterrein Centerpoort Noord met een garagebedrijf en Boels.

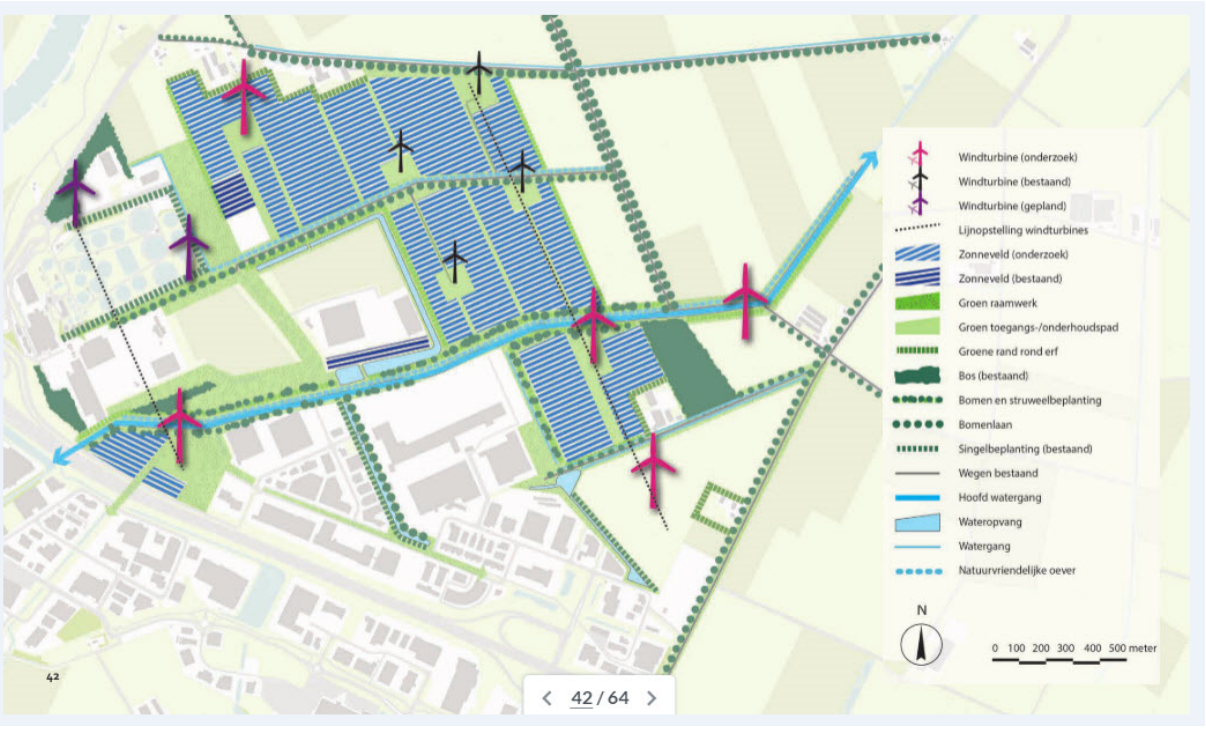
Naast het garagebedrijf ligt een de officiële heli-luchthaven. Deze is door de gemeente Duiven en de Provincie Gelderland als luchthaven vergund.

Deze luchthaven kent beperkingen in de bouwhoogte ivm de aanvliegroute.

Is van deze beperkingen op de hoogte en heeft men hier rekening mee gehouden.**(T)**

ANTWOORD

Wij zijn bekend met de aanwezigheid van de heli-haven. Hieraan zijn veiligheidsaspecten verbonden die van invloed kunnen zijn op de mogelijkheden en lokalisering van een windmolen. Het is echter niet bij voorbaat uitgesloten dat binnen de zoekzone niet aan deze eisen zou kunnen worden voldoen. De aangeduide plek op de tekening is indicatief en is niet bedoeld als aanwijzing van een exakte locatie. Het is aan de initatiefnemer om zelf alle benodigde (veiligheids)onderzoeken te verrichten om te kunnen onderbouwen dat het initiatief haalbaar is. Ook moedigen wij aan dat men hierover in overleg gaat met de betrokken belanghebbende.

Vragen fractie CDA Duiven-Groessen-Loo Politieke Avond 11 januari 2022

Onderwerp: Raadsvoorstel Beleidskader initiatieven grootschalige opwek zon/wind

Vraag 1: Welke gevolgen heeft het Beleidskader voor de bestaande vier windmolens? Bijvoorbeeld ten opzichte van de algemene levensduur en of voor de vier bestaande windmolens een tijdelijke omgevingsvergunning geldt. Zo ja, voor welke periode? Zo nee, dan graag toelichten. **T**

Antwoord
Het Beleidskader geldt voor de beoordeling van nieuwe projecten, dus niet voor bestaande, vergunde projecten. De locaties van de bestaande vier windmolens zijn planologisch destijds geregeld in een bestemmingsplan. De verleende vergunningen hebben geen tijdelijk karakter.
Er zal een moment komen waarbij deze molens zijn afgeschreven. Mogelijk zal er dan een nieuw initiatief worden ingediend voor vervanging van oud door nieuw, al dan niet op dezelfde locatie. Zo'n initiatief moet vanzelfsprekend aan de dan geldende regels en beleidskaders worden getoetst.

Vraag 2: op pagina 5 van het Beleidskader wordt onder *Samenloop met uitbreiding bedrijventerrein* in de 2e alinea verwezen naar de kaart 'Werken' van de Omgevingsvisie. Kan deze kaart niet aan de stukken worden toegevoegd zodat we direct weten over welke kaart we het hebben? **T**

Antwoord
Onderaan deze antwoorden hebben wij een uitsnede opgenomen van de integrale visiekaart van de (ontwerp)Omgevingsvisie. Hierop is te zien dat het gearceerde deel 'zoekgebied uitbreiding bedrijventerreinen' (gearceerd en met een pijltje daarbinnen) samenvalt met het zoekgebied voor wind/zon. Preciezer gezegd: gedeeltelijk met het zoekgebied zon en geheel met het zoekgebied voor windmolens.
Deze kaart zullen wij ook separaat aan de griffie meegeven en kan aan de stukken worden toegevoegd.

Vraag 3: op pagina 13 wordt onder de *Omwonendenregeling* gesproken over direct omwonenden. Wie/welke doelgroep wordt hiermee bedoeld? Of wordt de directe omgeving, zoals op pagina 10 staat vermeld, hiermee bedoeld? **T**

Antwoord
Een omwonendenregeling wordt meestal in het leven geroepen voor de doelgroep: omwonenden uit de directe omgeving.

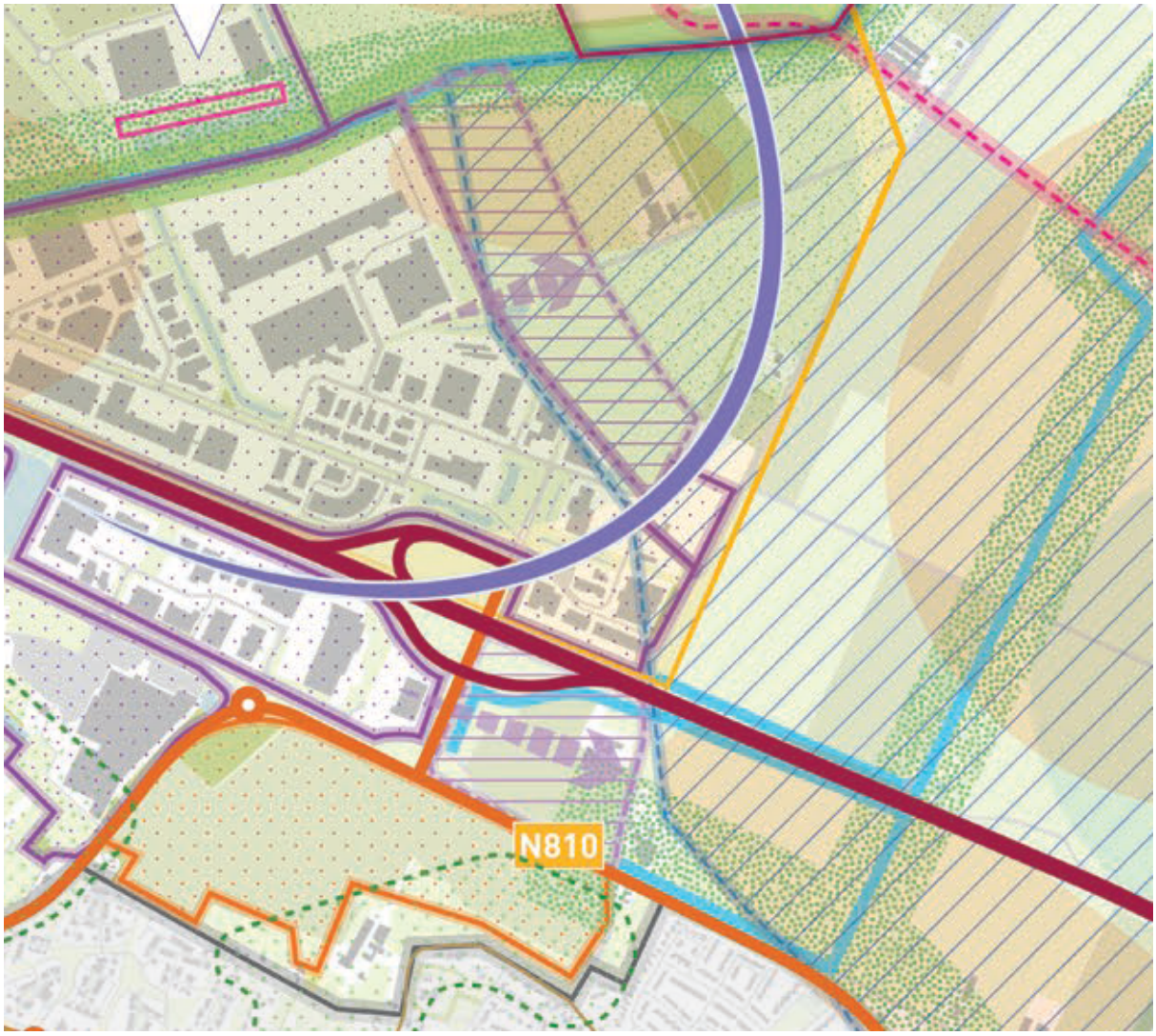
Vraag 4: Volgens het regeerakkoord komen er heldere afstandsnormen voor de bouw van windmolens op land en wordt (financiële) participatie van omwonenden om het draagvlak te versterken gestimuleerd. Moet deze afspraak geen onderdeel zijn van het beleidskader zodat hier rekening mee wordt gehouden? Zo nee, welke argumenten liggen hieraan dan aan ten grondslag? Zo ja, hoe kan dit dan alsnog worden geborgd in het Beleidskader? **T**

Duiven
Groessen
Loo

Antwoord
Er gelden op dit moment geen landelijke afstandsnormen voor de bouw van windmolens. Zodra een nieuwe landelijke regeling is ingevoerd, zal deze vanzelfsprekend ook van toepassing zijn op eventuele aanvragen voor nieuwe windmolens. Het voorgestelde Beleidskader heeft overigenms reeds als voorwaarde dat te allen tijde wettelijke normen van toepassing zijn. Op dit moment is nog geen enkel zicht op hoe de door het nieuwe kabinet voorgenomen afstandsnormen zullen gaan luiden en wanneer de onderzoeken hiertoe en de besluitvorming hierover zijn afgerond. Volgens berichten van het ministerie kan dat mogelijk tot twee jaar in beslag nemen. Op grond van de nu geldende jurisprudentie over milieunormering voor windmolens is het wel mogelijk dat het bevoegde gezag, bijv. een gemeente, zelf voorziet in maatwerk-normering, op grond van zorgvuldig onderzoek. Er zijn daarvan al recente voorbeelden. Zo heeft in onze regio de buurgemeente Lingewaard aangekondigd dit jaar zelf in milieunormering te gaan voorzien voor de twee geplande windmolens bij Caprice. Ook onze gemeente zou dat kunnen overwegen zodra er zicht is nieuwe initiatieven voor windmolens.

Vraag 5: In het beleidskader wordt niet gesproken over een lokale (of regionale zonneladder). Hoe moeten dit instrument plaatsen in relatie tot het (in onze ogen) noodzakelijke uitgangspunt dat in eerste instantie zoveel mogelijk bestaande en nieuwe daken moeten worden benut? Daarnaast vernemen wij graag in hoeverre een verplichtende koppeling gelegd kan worden tussen zonnevelden en zon-op-dak (bijvoorbeeld minimaal 25% van de oppervlakte aan zonneveld nieuw zon-op-dak realiseren). **I/P**

Kaart horend bij antwoord op vraag 2 (uitsnede integrale visiekaart Omgevingsvisie)

N810

GROEN LINKS
DUIVEN GROESSEN LOO

Politieke avond, 11 januari 2022 - Vragen Beleidskader initiatieven grootschalige opwek zon-wind

- 20% moet groen blijven. Wat betekend dit percentage voor de biodiversiteit en de bodemgesteldheid? **T**
- Wat wordt er gedaan om dubbeldoelen na te streven, waar natuur, akkerbouw of veeteelt een integraal onderdeel wordt van een zonnepark? **I/P**
- Welke acties zijn er al concreet uitgezet om het streven van 50% lokaal eigendomschap te behalen? Zijn er al partijen in beeld die de energie lokaal terecht kunnen laten komen? Volgens mij is de AGEM in de Achterhoek een goed voorbeeld. Worden daar gesprekken mee gevoerd of is daar al sprake van een samenwerking? **I/P**
- Welke voorstellen hebben de initiatiefnemers die zich al voor een invulling van 55 hectare hebben gemeld? Hoe staan deze voorstellen in verhouding tot dubbeldoelen, het percentage groen en lokale eigendomschap? **I/P**
- Hoe staat dit voorstel in relatie tot de plannen met het Broek? **I/P**

Antwoord op technische vraag 1

Op de bedoelde 20% blijft groen en daarop mag geen ‘techniek’ (zonnepanelen + installaties) komen. Met de specifiek omschreven landschappelijke inpassingseisen wordt op deze 20% ‘groen’ óók de biodiversiteit bevorderd.

De eisen uit het Beleidskader voor biodiversiteit voor de 80% techniek komen daar bovenop. Denk aan de maximale hoogte van de panelen, de verplichte zuid-oriëntatie, de verplichte afstand tussen de panelen en het maaibeheer van de ondergrond. Hiermee worden juist de voorwaarden voor ruimte, zonlicht, water en verschraling gecreëerd en daarmee voor een biodiverse ontwikkeling. Gevoegd met het gegeven dat er geen mest en bestrijdingsmiddelen nodig zijn, levert dit meer natuurlijke variëteit op dan het huidige agrarische gebruik.

Onderwerp	Beleidskader initiatieven grootschalige opwek zon/wind		
Ondertitel	De raad wordt gevraagd een beleidskader vast te stellen met voorwaarden voor initiatieven voor grootschalige opwek van wind- en zonne-energie in de gemeente Duiven.		
Portefeuillehouder	Wethouder Tiedink	Zaaknummer	Z/21/087630
Behandelend ambtenaar	Luc Velhorst – l.velhorst@1stroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. Vaststellen van de Reactienota Beleidskader initiatieven grootschalige opwekking wind- en zonne-energie; 2. Vaststellen van het Beleidskader grootschalige opwekking wind- en zonne-energie; 3. Intrekken van de notitie Beleidsstandpunt Duurzame Energie 2012.		
Historie	De raad heeft op 12 mei 2020 een breed gedragen amendement aangenomen over de lokale inbreng van de gemeente Duiven voor de concept-Regionale Energie Strategie (RES). De raad heeft op 1 juni 2021 de definitieve RES 1.0 unaniem vastgesteld Daarna is er een **Ruimtelijke studie** gemaakt naar de locatiemogelijkheden in het zoekgebied voor wind- en zonne-energie, uitgevoerd door SAB/Pondera. De uitkomsten van dit onderzoek hebben geleid tot het beleidskader dat nu voorligt. Op 12 mei 2021 heeft het (ontwerp) beleidskader ter inzage gelegen voor inwoners en andere belanghebbenden. Daar zijn zienswijzen op ingediend door inwoners en belanghebbenden welke zijn samengevat in de 'reactienota' (Hoofdstuk 3 en 4). Er zijn op 10 en 16 juni ook twee informatiebijeenkomsten geweest over dit onderwerp. Het verslag daarvan treft u in Hoofdstuk 2 van de reactienota.		
Termijn	Besluitvorming op 15 februari is zeer gewenst want hoe korter de termijn tussen de uiterste aanvraagdatum van de subsidie en het vaststellen van de kaders, hoe groter de kans dat de gemeente 50% lokaal eigendom kan realiseren en we lokaal financieel kunnen profiteren van de projecten voor lange termijn (ca 25 jaar). Verdere uitloop zou de toch al erg korte termijn om voor SDE subsidie in aanmerking te komen in 2022 nog meer onder druk zetten.		

Politieke Avond	11 januari 2022		Ronde tafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
	E.N. Bosscha	Digitale Raadzaal	Omgeving	125 minuten
Behandeladvies	Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* De vragen kunnen gaan over de beleidskaders die worden voorgesteld. Inwoners kunnen aan de gemeenteraad hun steun uiten voor het beleidskader of hun zorgen indien ze niet tevreden zijn net de voorgestelde kaders. Ook zijn			

	er in het raadsvoorstel een aantal kanttekeningen opgenomen die mogelijk om verheldering vragen. Er is een pauze ingepland van 20:30-20:40. Op een volgende Politieke Avond is een debattafel voorzien over dit onderwerp.
Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen

Opbrengst van de tafel 11 januari 2022	
Raadsvergadering	15 februari 2022

Beleidskader grootschalige opwek wind- en zonne-energie in Duiven

SAMEN 1NERGIE is een initiatief van: Gemeente Duiven gemeente Westervoort

Welkomstwoord door Wethouder Tiedink-Koning

Doel avond: informeren en meningen ophalen

- Informeren over de Regionale Energie Strategie (RES)
- Informeren over het Beleidskader grootschalige opwek wind- en zonne-energie
- Uw mening en vragen ophalen

- Praktisch: camera aan, microfoon uit, vragen in de chat

Programma

- **19.00** **Opening**
- **19.15** **RES proces en opgave** (Luc Velhorst)
- **19.25** **Ruimtelijk kader** (Kitty Lamaker)
- **19.40** **Tijd voor beantwoorden van vragen**
- **19.55** **Beleidskader** (Anouk Bakx)
- **20.10** **Tijd voor beantwoorden van vragen**
- **20.30** **Afronding**

Klimaatakkoord en Regionale Energie Strategie (RES)

- 2019: Klimaatakkoord
- 30 RES regio's
- Gemeenten, provincies, waterschappen, samen met stakeholders en inwoners

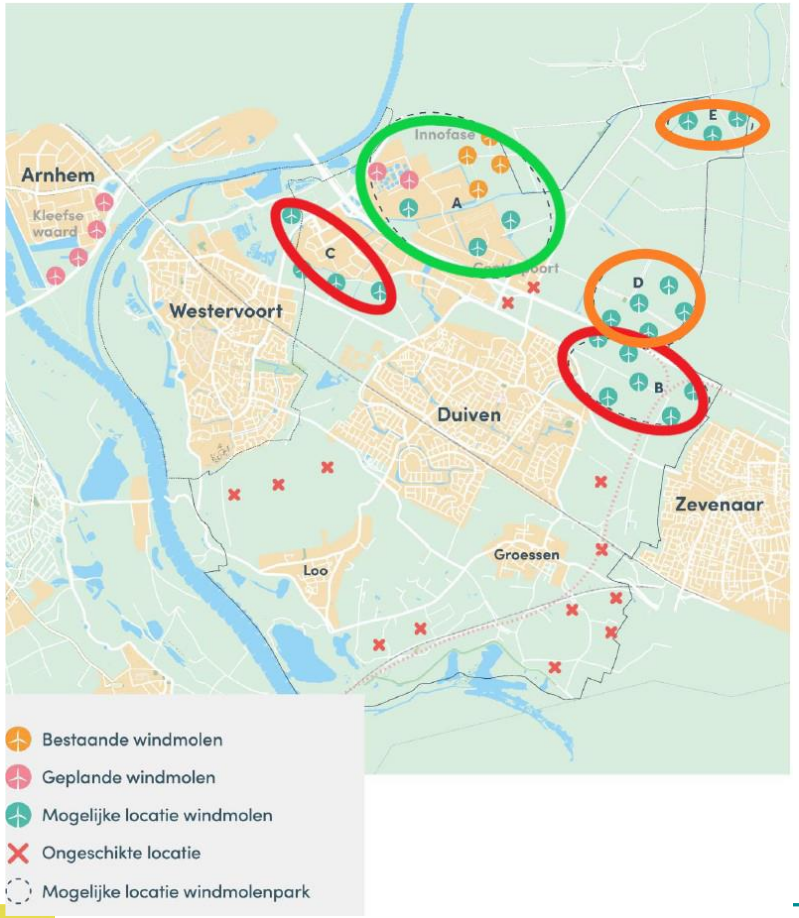
  - Startnotitie 2019
  - Concept RES – juni 2020
  - RES 1.0 – juni 2021

- 35 TWh opwek zon/wind in 2030

Locaties verkennend onderzoek 2019

Technisch 5 geschikte gebieden voor windturbines en 6 gebieden voor zonneparken

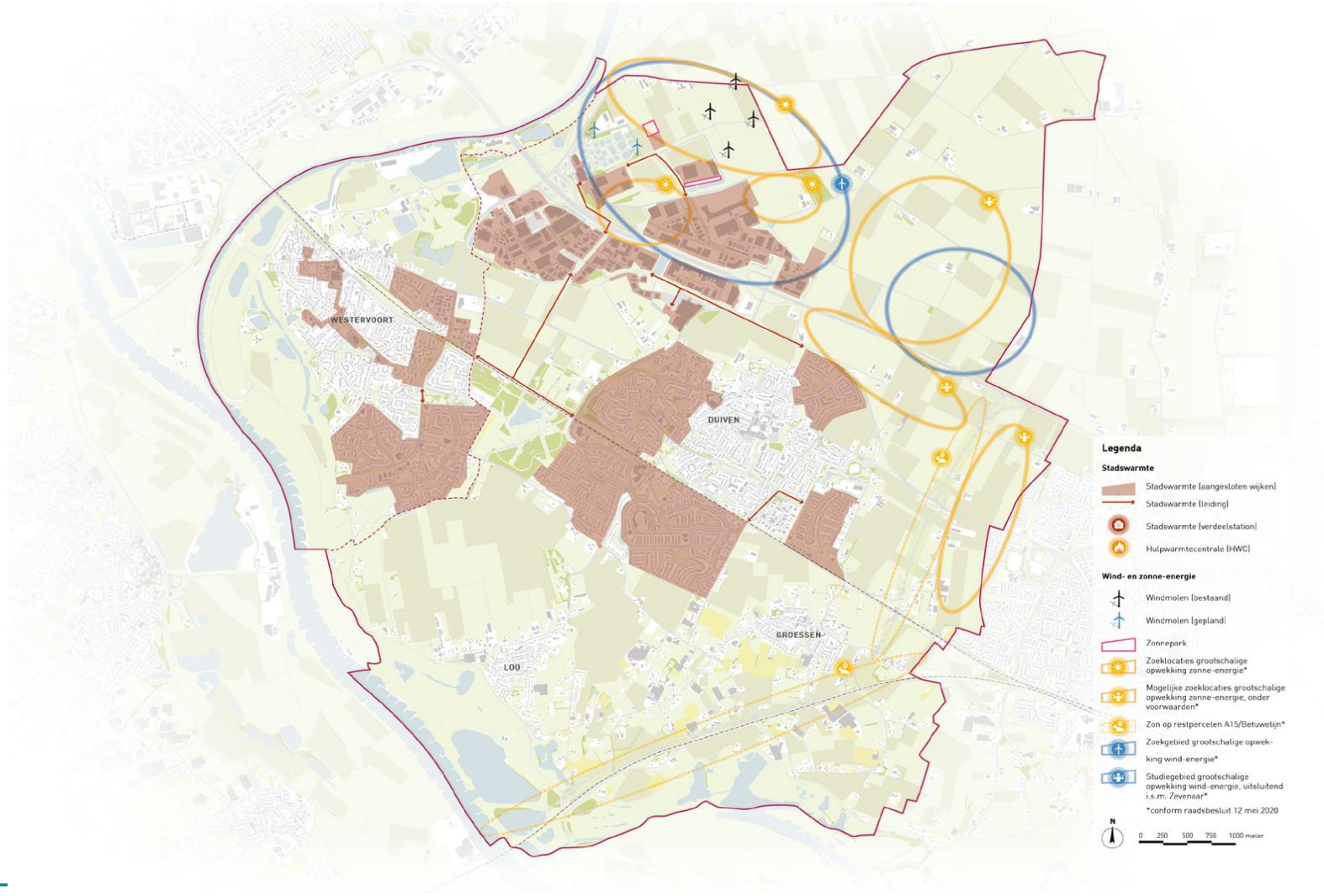

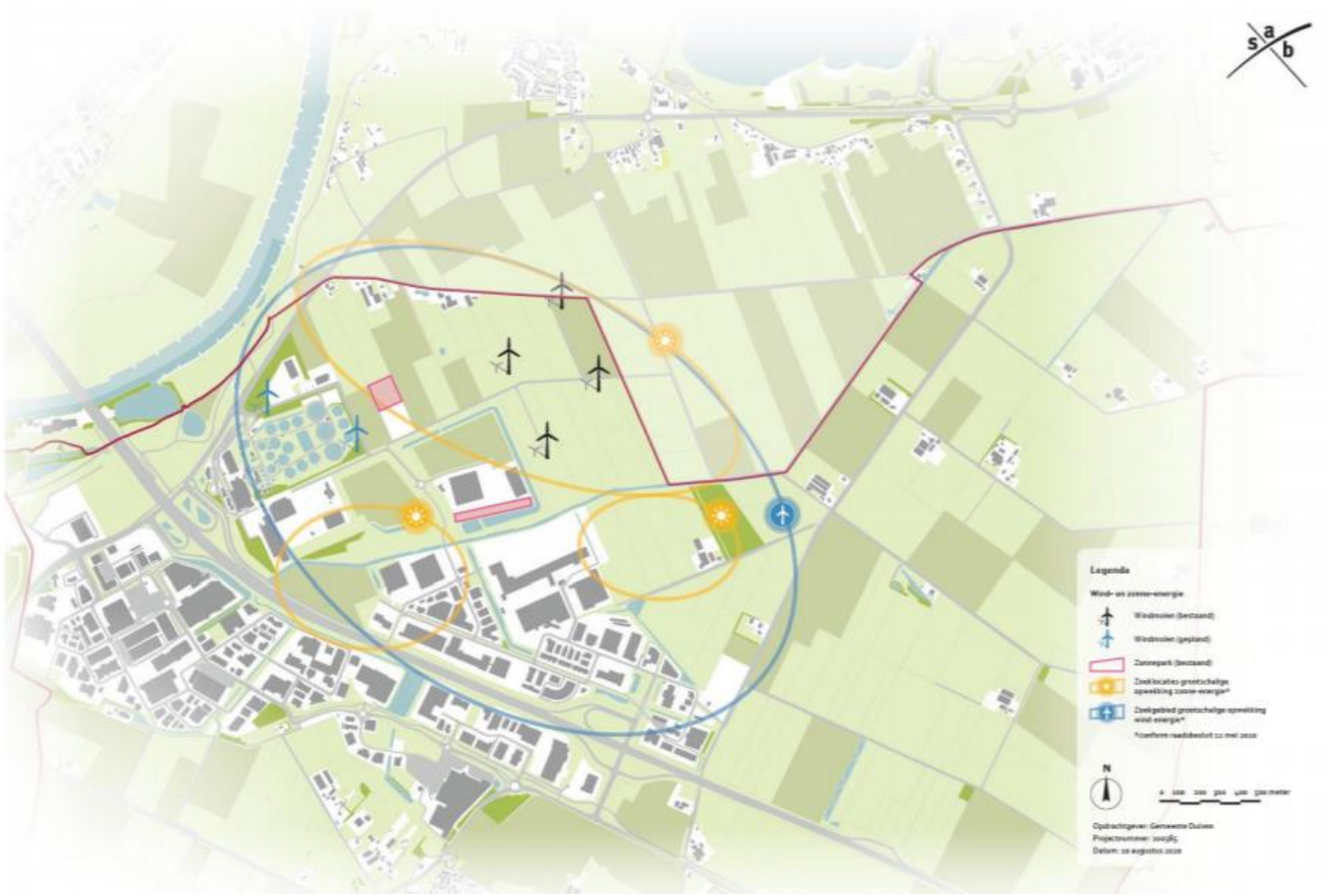
Verkennend onderzoek Arcadis 2019

- Participatieproces eind 2019
- Amendement en raadsbesluit 12 mei 2020
  - Één geschikt gebied: InnoFase/Centerpoort-Noord (wind en zon)
  - Andere mogelijk geschikte zoekgebieden alleen onder specifieke voorwaarden

Lokaal aandeel RES Raadsbesluit 12 mei 2021

Beleidskader gericht op zoekgebied InnoFase/Centerpoort-Noord

Een ruimtelijke studie

Om een beeld te krijgen van:

- Mogelijke locaties voor zon en wind
- De inpassing in het landschap
- De potentiële energieopbrengst

Vragen en meningen delen

- Vragen via de chat

Beleidskader Initiatieven grootschalige opwek wind- en zonne-energie

Ruimtelijke inpassing en voorwaarden

- Onderzoek SAB en Pondera
- Nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan landschap
- Landschappelijk inpassingsplan
  - Investering in landschappelijk raamwerk (evenredigheid)
  - inpassingsprincipes

- Onderzoek op projectniveau is nodig

Proces- en financiële participatie

Procesparticipatie

- Omgeving betrekken
- Participatieplan
- Gesprekspartner energiecoöperatie
- Informatievoorziening

Proces- en financiële participatie

Financiële participatie

- 50% lokaal eigendom
- Verschillende vormen:
  - Lokaal mede-eigenaarschap
  - Financiële deelneming
  - Omgevingsfonds
  - Omwonendenregeling
  - Bovenwettelijke financiële ruimte (wind)

Algemene voorwaarden

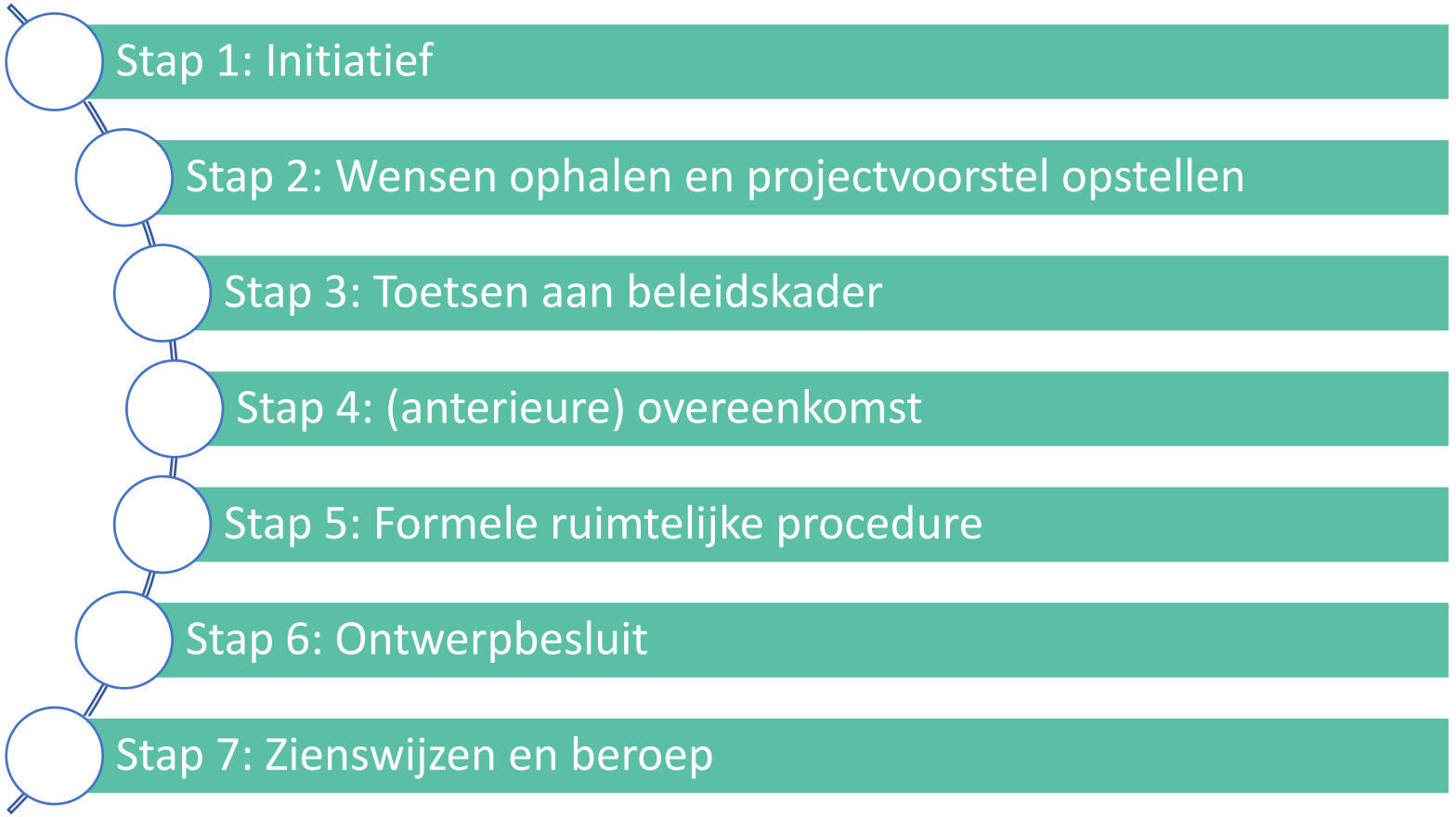
- Vrijwilligheid en medewerking grondeigenaar staat voorop
- Afstemming omgeving en initiatieven in de omgeving

Algemene voorwaarden

- Tijdelijk: 25 jaar
- Onderzoek milieueffecten en effecten omgeving
- Levenscyclusplan
- Beheer en onderhoud
- Realisatietermijn
- Netaansluiting en netcapaciteit
- Gedragscodes
- Economische haalbaarheid
- Herkomst financiering
- Overleg met omwonenden en stakeholders

Proces voor initiatieven

Vrijwilligheid staat voorop

Vragen en meningen delen

- Vragen via de chat

Vervolg

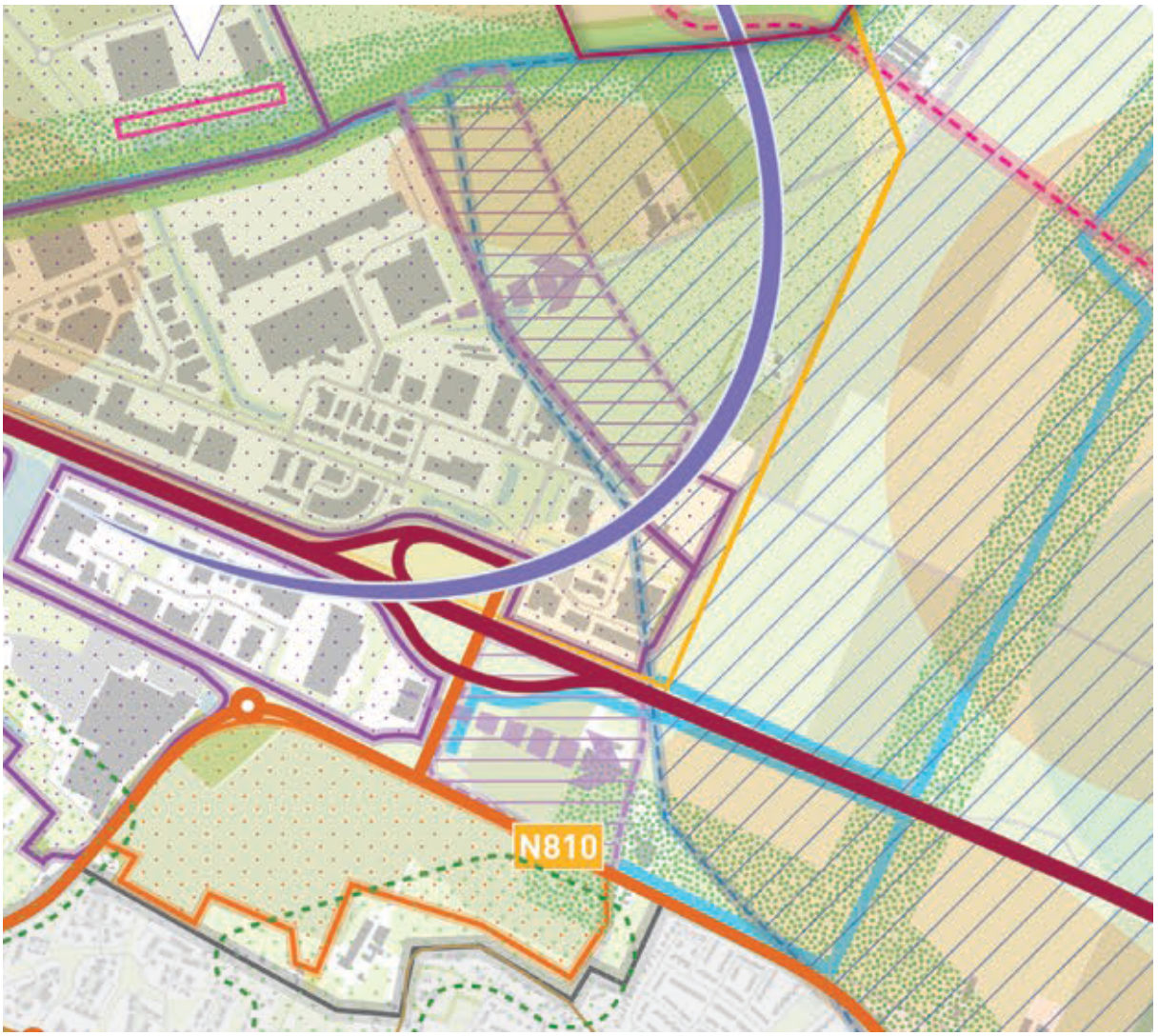
- Brede bijeenkomst
- Stukken staan online: www.samen1nergie.nl/actueel/voorwaarden-voor-initiatieven-zonneparken-en-windmolens/
- Reactie via mail: samen1nergie@1stroom.nl
- Zienswijzen tot 14 juli 2021 (per mail of brief)

Na de zomer

- Reactienota
- Raad

Dank voor uw deelname!

samen1nergie@1stroom.nl

N810

GROEN LINKS
DUIVEN GROESSEN LOO

Politieke avond, 11 januari 2022 - Vragen Beleidskader initiatieven grootschalige opwek zon-wind

- 20% moet groen blijven. Wat betekend dit percentage voor de biodiversiteit en de bodemgesteldheid? **T**
- Wat wordt er gedaan om dubbeldoelen na te streven, waar natuur, akkerbouw of veeteelt een integraal onderdeel wordt van een zonnepark? **I/P**
- Welke acties zijn er al concreet uitgezet om het streven van 50% lokaal eigendomschap te behalen? Zijn er al partijen in beeld die de energie lokaal terecht kunnen laten komen? Volgens mij is de AGEM in de Achterhoek een goed voorbeeld. Worden daar gesprekken mee gevoerd of is daar al sprake van een samenwerking? **I/P**
- Welke voorstellen hebben de initiatiefnemers die zich al voor een invulling van 55 hectare hebben gemeld? Hoe staan deze voorstellen in verhouding tot dubbeldoelen, het percentage groen en lokale eigendomschap? **I/P**
- Hoe staat dit voorstel in relatie tot de plannen met het Broek? **I/P**

Vragen Politieke Avond 11 januari 2022

Reactienota Beleidskader initiatieven grootschalige opwekking wind en zon

1. Het college communiceert veel via de digitale weg. Krijgt de gemeente hierop ook terugkoppeling van reacties op sociale media en hoe vaak de desbetreffende pagina op zowel de gemeentelijke website als de website van Samen1nergie? Wat zijn de kerngetallen en hoe lang zijn de pagina's bekeken? **(T)**

2. Graag ontvangen wij alle gegeven presentaties bij de stukken. **(T)**

3. In de beantwoording richting vragenstellers geeft het college als antwoord "De GGD houdt ook behoorlijk de vinger aan de pols over de geluidsnormen en andere gezondheidsnormeringen. Er zullen dus nooit windturbines of zonneparken worden geplaatst die niet aan de normen voldoen.". Kan het college uit leggen wat hier bedoeld wordt, want door de zinsnede lijkt het niet over hetzelfde onderwerp te gaan. Immers een windturbine zal gezien de huidige regelgeving altijd voldoen aan de normen en de invloed van de GGD is marginaal. In het traject rondom de windturbines bij de rioolwaterzuivering hebben we dat kunnen zien. De GGD stapte vrij makkelijk over de extra vervuiling heen de het dorp Lathum over zich heen zou krijgen. We moesten dat zien als een vijfde van een sigaret die extra gerookt werd, terwijl het luchtvervuilingscijfer in het gebied al bijna met een derde boven de normen van de WHO (World Health Organisation)? Hoe kijk het college hier tegenaan? **I/P**

4. Kan het college nog eens uitleggen wat er met "Lokaal eigendom" wordt bedoeld, hoe dit verder werkt, welke voorwaarden er zijn en welke rol de gemeente hier zelf in heeft? **I/P**

5. Op een vraag of er ondersteuning vanuit de gemeente kan worden verwacht, wordt enigszins terughoudend gereageerd. Van onze inwoners kan niet verwacht worden dat ze alle materie rondom het plaatsen van zonneparken en/of windturbines in de vingers hebben en ook niet kunnen achterhalen of ze met valide bedrijven in zee gaan, wat wellicht tot ondermijningsvraagstukken kunnen leiden. Waarom krijgen onze inwoners niet meer begeleiding? De gemeente wil immers de extra windturbines en zonneparken geplaatst hebben zodat er bijgedragen kan worden aan de opgaven van de RES, hier ligt, wat betreft de fractie van de Partij van de Arbeid, een gedeelde verantwoordelijkheid die verregaande participatie vereist. Graag een reflectie. **I/P**

6. Wordt het beleidskader een dynamisch beleidsdocument, zodat innovaties op zowel landschappelijk- en technisch vlak in de toekomst een plek in het beleidskader kunnen krijgen? **T**

7. Welke onderzoeken en studies worden er nog verricht ten behoeve van de natuur. Wat zijn de gevolgen voor roofvogels, de ganzen (waar de provincie ook naar verwijst in haar reactie) en andere dieren die nu leven in dit zoekgebied. Wanneer kunnen wij deze onderzoeken verwachten vanuit de gemeente? De onderzoeken dienen wat betreft niet door eventuele initiatiefnemers uitgevoerd te worden. Dat is duiken voor de verantwoordelijkheid die wij als gemeente hebben voor het zoekgebied. Deze onderzoeken kan je niet aan initiatiefnemers overlaten omdat die het per plan onderzoeken en niet in de complete samenhang van het gebied, dat bijvoorbeeld voor (roof)vogels niet stopt bij de gemeentegrenzen. **T**

8. Welke onderzoeken en studies worden er vooraf door de gemeente uitgevoerd op basis van de gezondheid van omwonende, inwoners van de buurgemeenten, maar ook voor onze eigen inwoners. Rondom het zoekgebied vinden de komende jaren waarschijnlijk een hoop infrastructurele wijzigingen plaats, maar ook op het gebeid van uitbreiding van industrie(terreinen). Dit zal leiden tot veel meer fijnstof in ons gebied en daarmee gevolgen voor onze gezondheid en die van inwoners van de buurgemeenten. **T**

9. Alleenstaand lijkt het beleidskader een prima plan. Echter, wij missen de samenhang met alle veranderingen in het gebied en wat daar de gevolgen van zijn. Zo willen we graag als gemeente woningbTouw realiseren in Ploen-Noord en Plakse Weide, willen we industrieterrein uitbreiden in Centerpoort Noord, wordt de A12 verbreed en de A15 doorgetrokken naar de A12. Allerlei grootschalige projecten die hun invloed hebben op de omgeving en de samenleving. Graag ontvangen wij dan ook in een gebied ruim om Duiven heen welke plannen er de komende jaren in het vat zitten en welke invloed die hebben op de Duivense samenleving. **i/P**

10. Het college geeft aan dat bij een eventuele start van een project gekeken moet worden of er een Milieu Effect Rapportage uitgevoerd moet worden. Hoe staat dit in Europese richtlijnen dan wel jurisprudentie verwerkt. Is het niet zo dat daarin aangegeven wordt dat ieder project met betrekking tot zon- of windenergie een Milieu Effect Rapportage moet ondergaan, zodat inzichtelijk wordt wat de gevolgen voor omwonende zijn? **T**

11. Als er verschillende initiatieven zijn vraagt het college om zoveel mogelijk samen te werken, maar welke tijd mag er dan tussen diverse initiatieven zitten. Zoals het beleidskader beschreven is kan er per windmolen of zonneveld een initiatief ontstaan. Dit kan betekenen dat er 8 tot 10 participatie trajecten gevolgd moeten worden. In dat kader vraagt het college om samenwerking, maar geeft geen kader mee wanneer die samenwerking nog wel kan of wanneer er een nieuw initiatief gestart moet worden. Waarom neemt de gemeente hier de regie niet in handen, zodat op een eenduidige manier initiatieven afgehandeld en begeleid kunnen worden? **I/P**

12. Waarom stelt de gemeente alleen een website (samen1nergie.nl) beschikbaar voor communicatie en wordt de communicatie niet op een inclusievere manier uitgevoerd zodat alle inwoners kennis kunnen nemen van de publicaties? Waarom sluit u als het over communicatie gaat voortdurend inwoners uit. Het is niet de eerste keer dat de fractie van de Partij van de Arbeid hier vragen over stelt! **I/P**

13. Waarom is er onder agendapunt A.1.6. een document toegevoegd waarop staat “classificatie: Klant vertrouwelijk”. Wat is de status vaan deze vertrouwelijkheid?
    T

Technische vraag VVD

Beleidskader initiatieven grootschalige opwek zon-wind.

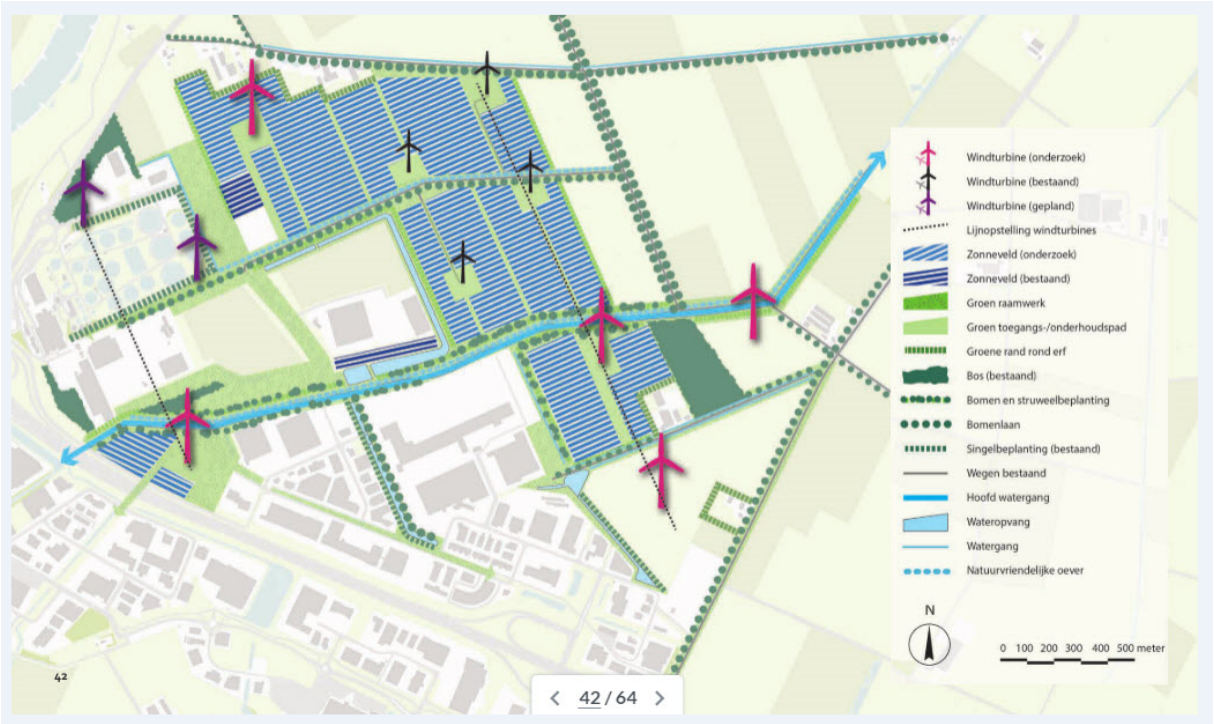
In de bijlage 5. Bijlage 3 - Ruimtelijke studie zon en wind SAB-Pondera pag 42 (zie afb.) staat een 160 m hoge windmolen gepland.

Dit terrein grenst aan de A12 en ligt naast de AVR en het industrieterrein Centerpoort Noord met een garagebedrijf en Boels.

Naast het garagebedrijf ligt een de officiële heli-luchthaven. Deze is door de gemeente Duiven en de Provincie Gelderland als luchthaven vergund.

Deze luchthaven kent beperkingen in de bouwhoogte ivm de aanvliegroute.

Is van deze beperkingen op de hoogte en heeft men hier rekening mee gehouden.**(T)**

Onderwerp: Beleidskader zon/wind gemeente Duiven

Er staan nog twee technische vragen open van de PvdA:

1) **Inzake beschikbaarheid gegevens websitebezoek en verwerking berichten op social media.**
2) **Inzake verplichtingen voortvloeiende uit Europese richtlijnen dan wel jurisprudentie hierover op basis waarvan elk project voor een windpark of zonnepark bemerd moet worden.**

Antwoorden:

1.

De berichten op social media worden dagelijks gemonitord. Vanuit het KCC worden vragen beantwoord, zo nodig in overleg met communicatie. Door het monitoren van de reacties springen we in op de actualiteit en kunnen we berichtgeving beter sturen. We zien wat er leeft.

Voor de websites kunnen we rapporten laten maken, die o.a. laten zien hoe vaak en hoe lang een bezoekers op de website/pagina is geweest en hoe de bezoekers binnen komen.

Op de toptakenwebsite duiven.nl staat de toptaak samen1nergie, dit onderdeel van de website verwijst direct door naar de website samen1nergie.nl.

In 2021 hebben ruim 23.000 unieke bezoekers samen1nergie.nl bezocht.

2.

In antwoord op deze vraag delen wij de volgende informatie, afkomstig van het nationale IPLO, het Informatiepunt Leefomgeving:

De Europese M.e.r.-richtlijn (zie ook https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-support.htm) ziet op het uitvoeren van een milieueffectbeoordeling op bepaalde publieke en private werken. De richtlijn verplicht de lidstaten om voorafgaande aan de toelating van bepaalde soorten activiteiten met mogelijkerwijs aanzienlijke milieugevolgen een milieueffectrapport te eisen. Uit een dergelijk rapport moeten de milieugevolgen van de voorgenomen activiteit blijken zodat bij de beslissing omtrent toelating en eventuele voorwaarden daarbij rekening kan worden gehouden met deze gevolgen. De M.e.r.-richtlijn is in 2001 aangevuld door de Richtlijn 2001/42/EG betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's (strategische milieubeoordelingsrichtlijn). De m.e.r.-richtlijn is in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd in de Wet Milieubeheer en het Besluit m.e.r. In de bijlage van het Besluit m.e.r. zijn activiteiten aangewezen waarvoor een m.e.r.-plicht of m.e.r.-beoordelingsplicht geldt.

De Europese Commissie heeft enkele handleidingen (guidances) uitgebracht waarin de Europese richtlijnen worden geïnterpreteerd. De guidances zijn geen regelgeving, de uiteindelijke interpretatie ligt bij het Europese Hof van Justitie. In haar uitspraken verwijst het Hof vaak naar de guidances voor interpretatie van de richtlijnen. Ook de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State hecht waarde aan de Europese guidances bij interpretatie van begrippen of inhoudelijke vereisten. In Annex II (3) van Interpretation of definitions of project categories of annex I en II of the EIA Directive wordt stilgestaan bij windparken.

De m.e.r.-plicht vloeit dus voort uit Europese wetgeving, deze is in Nederland verankerd in de Wet Milieubeheer en het Besluit m.e.r.

Windparken
Windparken komen voor als categorie in de bijlage bij het Besluit m.e.r., namelijk categorie C 22.2 - "De oprichting, wijziging of uitbreiding van een windturbinepark" en categorie D 22.2 "De oprichting, wijziging of uitbreiding van een windturbinepark. In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op: 1°. een gezamenlijk vermogen van 15 megawatt (elektrisch) of meer, of 2°. 10 windturbines of meer."

De definitie van een windturbinepark is (in lijn met de Europese guidance): park bestaande uit ten minste drie windturbines.

O.b.v. het Besluit m.e.r. betekent dit het volgende:
- Er geldt een directe project-m.e.r.-plicht voor windturbineparken met meer dan 20 windturbines.
- Een windturbinepark bestaande uit 10 tot 20 windturbines is m.e.r.-beoordelingsplichtig.
- Voor een windturbinepark bestaande uit tenminste drie windturbines, maar minder dan 10 moet een vormvrije m.e.r.-beoordeling worden uitgevoerd.
- Er geldt een plan-m.e.r.-plicht voor (bestemmings)plannen en structuurvisies (kolom 3 van categorie C 22.2 en D 22.2) over windenergie of die windturbineparken mogelijk maken (kaderstelling voor toekomstige m.e.r.-beoordeling van windturbineparken

In de uitspraak van 30 juni 2021 over bestemmingsplan "Windpark Delfzijl Zuid Uitbreiding 2020' heeft de Raad van State geoordeeld over rijksregels voor windturbineparken. Voor deze Rijksregels en de hierin opgenomen normen is namelijk niet de juiste procedure gevolgd. De rijksregels zijn wel gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek naar de milieugevolgen. Maar volgens een Europese richtlijn (de hier eerder benoemde strategische milieubeoordelingsrichtlijn) had een MER moeten worden gemaakt. Zie voor meer informatie en de betekenis van deze uitspraak de website van Infomil.

Zonneparken
Zonneparken zijn in de m.e.r.-richtlijn niet direct aangewezen als m.e.r.(beoordelings)-plichtige activiteit. Ook in de Europese guidance worden zonneparken (solar fields) niet nader benoemd.

Het was lang onduidelijk of een zonnepark valt onder het Besluit milieueffectrapportage. In de uitspraak 201807860/1/A1 van 14 augustus 2019 (tijdelijk zonnepark met trafostations, gemeente Staphorst), staat de afweging centraal of een zonnepark onder de definitie van categorie D 9 (Een landinrichtingsproject dan wel een wijziging of uitbreiding daarvan) van de bijlage bij het Besluit m.e.r. valt of niet. Strekking van deze uitspraak is dat een zonnepark van 4,3 ha onvoldoende substantieel karakter heeft om als landinrichting aangemerkt te worden. Daarnaast wordt in dezelfde uitspraak ook in gegaan op het tijdelijke karakter van dit zonnepark aangezien het op een demontabele constructie wordt gebouwd.

Met deze uitspraak is ook geoordeeld dat een zonnepark geen stedelijk ontwikkelingsproject (categorie D 11.2) is en evenmin een industriële installatie bestemd voor de productie van elektriciteit, stoom en warm water (categorie D 22.1). Met deze uitspraak is duidelijk dat voor zonneparken geen m.e.r.-beoordeling/ m.e.r. hoeft te worden gemaakt en dat de planologische inpasbaarheid daarvan in beginsel ook kan plaatsvinden middels een omgevingsvergunning afwijken bestemmingsplan waarbij de kruimelgevallenregeling wordt toegepast. Echter, mocht een zonnepark groter zijn dan de 4,3 ha waarvoor deze uitspraak is gedaan, of een minder tijdelijk karakter hebben, dan zou een activiteit mogelijk wel als landinrichtingsproject aangemerkt kunnen worden. Ook oordeelde de Raad van State dat een drijvend zonnepanelenpark van ongeveer 15 hectare niet m.e.r.-(beoordelings)plichtig is omdat er geen sprake is van grootschalige ruilverkaveling. (https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBNNE:2019:3853).

MEMO

20 januari 2022

Aanvullende informatie n.a.v. Politieke Avond van 11 januari 2022 inzake het Beleidskader zon/wind.

Wethouder Tiedink heeft toegezegd een aanvulling te geven op het antwoord op de vraag van de PvdA over plannen 'rond onze gemeente', d.w.z. rond het zoekgebied wind/zon op en bij InnoFase en Centerpoort-Noord. Deze informatie treft u aan onder 1. Daarnaast wordt er onder 2 nog aanvullende informatie gegeven over de actuele ontwikkelingen rondom de geldende milieunormen voor windmolens.

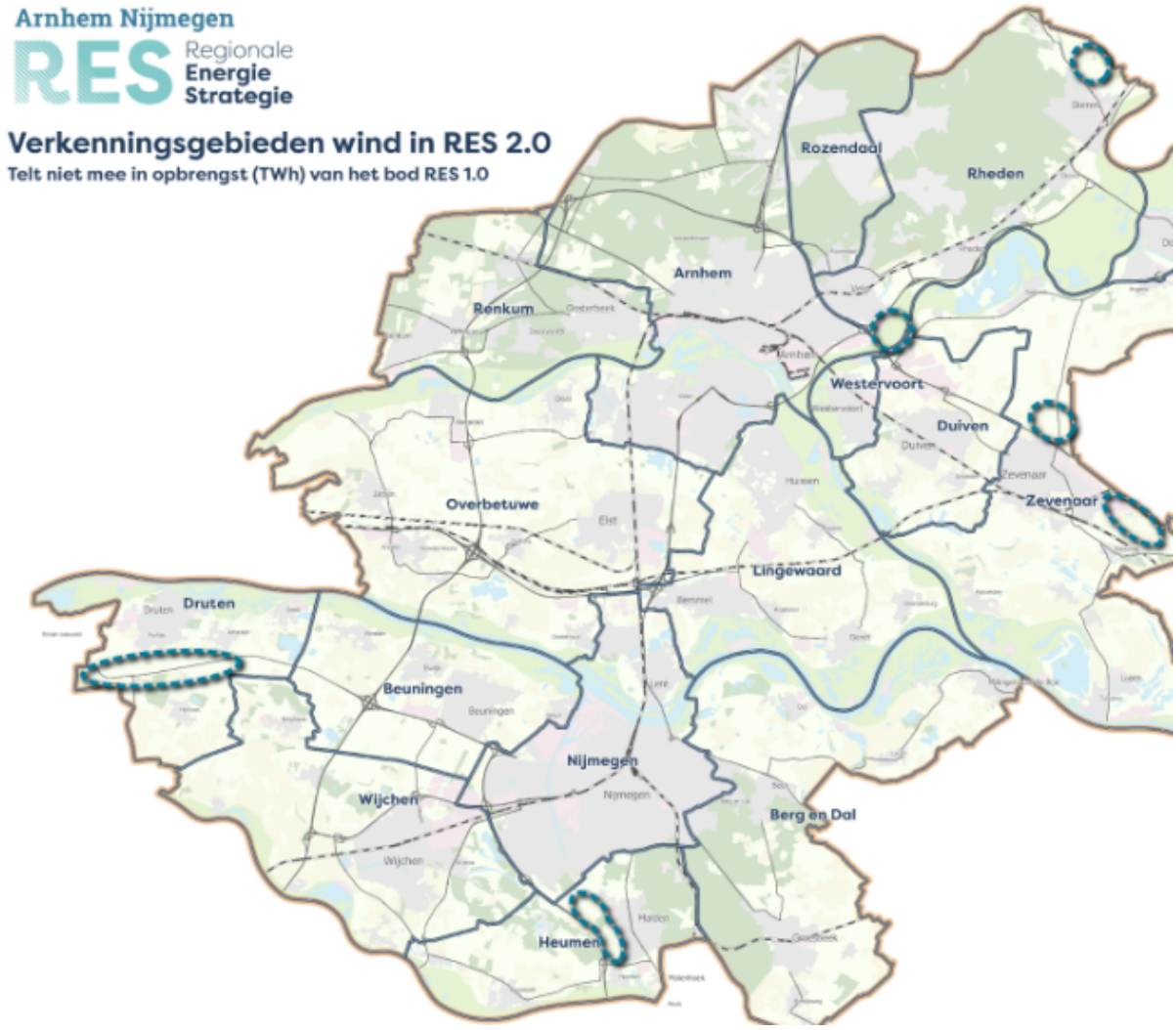
1. Ontwikkelingen rondom zoekgebied zon/wind InnoFase e.a.

Er zijn ons rondom dit zoekgebied geen stedelijke ontwikkelingen bekend van de naastgelegen gemeente Zevenaar en de gemeente Rheden. Wel relevant voor Duiven is dat er in de RES 1.0 '**Verkenningsgebieden wind**' zijn opgenomen om te in aanloop naar de RES 2.0 te gaan onderzoeken of daar meer windturbines mogelijk zijn. Twee RES-verkenningsgebieden wind bevinden zich in Zevenaar : een locatie ten noorden van de A12 (Broek) en een locatie ten zuiden van A12 (nabij bedrijventerrein 7Poort). En ook in de gemeente Rheden ligt een verkenningsgebied: op de westelijk gelegen uiterwaarden langs de IJssel, bekend onder de naam 'de Beemd'. Zie de kaart verderop.

Wij verwachten dat deze drie verkenningsgebieden ook zullen worden onderzocht in de voorgenomen planMER RES 2.0. Deze planMER zal nog dit jaar worden uitgevoerd. Voor meer achtergronden wordt verwezen naar de kennisgeving van het college over deze planMER. Overigens is het niet uitgesloten dat ook nog andere, potentieel voor windmolens geschikte gebieden in de MER worden onderzocht.

Bestuurlijk kan hierover nog het volgende worden toegevoegd: "*De gemeenteraad van Zevenaar heeft zich uitgesproken tegen deze verkenningsgebieden (als onderdeel van de RES 1.0). De raad is van mening dat de verhouding zon en wind, mocht dat leiden tot de wens van meer windturbines, breder regionaal bekeken moet worden in het kader van RES 2.0. Op dit moment kan en moet dat niet beperkt worden tot enkele Verkenningsgebieden". (*bron: website Zevenaar*).*

De gemeente Rheden heeft zich niet uitgesproken over verkenningsgebieden zoals 'de Beemd'. Wel heeft men besloten eerst tot medio 2023 een brede klimaatdialoog met de inwoners te voeren, voordat definitieve gemeentelijke besluitvorming over ontwikkeling van het verkenningsgebied aan de orde is.

2.

<u>Stand van zaken milieunormen windmolens.</u>

Sinds 1 januari 2011 vallen alle windturbines onder de milieuregelgeving voor windturbines in een AMvB, het Activiteitenbesluit milieubeheer. Naast deze wettelijke waarden is er geen aanvullende (afstands)norm verbonden aan wat maximaal aanvaardbaar is voor een goede ruimtelijke ordening.

Op 30 juni 2021 heeft de Raad van State uitspraak gedaan in een zaak over de uitbreiding van Windpark Delfzijl Zuid. Door die uitspraak kunnen de regels voor windturbines in het activiteitenbesluit niet meer toegepast worden, omdat voor het vaststellen van deze regels geen milieueffectrapport is gemaakt. Deze uitspraak geldt juridisch alleen voor windparken, met minimaal 3 windmolens. Projecten met één of twee windmolens vallen op dit moment nog wel onder het bestaande Activiteitenbesluit.

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is na deze uitspraak gestart met het proces om nieuwe nationale windturbinebepalingen leefomgeving opstellen. Naast geluidhinder gaat het ook over slagschaduw, externe veiligheid lichtschittering Hiervoor wordt een milieueffectrapport gemaakt. De procedure hiertoe is inmiddels opgestart; verwacht wordt dat in het najaar van 2022 het concept-MER gereed is. Rekening houdend met vereiste participatie, inspraak, advisering en besluitvorming wordt verwacht dat medio 2023 nieuwe wettelijke milieuregels van kracht worden.

Overigens staat het gemeenten/provincies vrij om tot die tijd zelf milieunormen op te gaan stellen, op basis van daartoe gepleegd (milieu)onderzoek en daarop gebaseerde onderbouwing.

Voor bestaande windturbineparken komt er binnenkort een overbruggingsregeling met algemene milieuregels die inhoudelijk dezelfde milieubescherming bieden als de buiten toepassing verklaarde algemene regels.

Invoeren afstandsnormen?

Zoals gemeld gelden er nu geen wettelijke afstandsnormen. In het recente regeerakkoord wordt overwogen daar wel toe over te gaan. Gelet op een eerder aangenomen kamermotie wordt op dit moment in opdracht van het rijk onderzoek uitgevoerd naar de effecten van verschillende afstandsnormen op de gezondheid en leefkwaliteit. Het doel van het onderzoek is om de effecten – en de voor- en nadelen met het oog op milieubescherming – van verschillende normen voor een minimale afstand van windturbines tot omliggende woningen in beeld te brengen. Dat onderzoek raakt meerdere onderwerpen, zoals geluid, externe veiligheid, slagschaduw en ruimtelijke ordening. Uitkomsten zijn van dit onderzoek worden in februari 2022 verwacht en kunnen dan vervolgens worden betrokken bij de planMER voor de landelijke normen (en uiteraard ook bij de planMER RES 2.0 regio Arnhem Nijmegen).

Van: V.O.F. Loonbedrijf Kriesels
Verzonden: dinsdag 8 februari 2022 08:39

Goede morgen

Ik heb nog een aantal vragen voor de debattafel van komende avond die ik graag mee genomen zou zien worden !

1 Er was een vraag bij de vorige avond om de “tijdelijke’ vergunning van 25 jaar op te rekken naar 30 jaar, als dit de bedoeling is zou ik het toch niet meer dan normaal vinden dat daar een bestemming plan wijziging voor wordt gedaan !

2 Er is destijds afgesproken dat er is gekozen voor 50% wind en 50% zon, waarom worden de nog te plaatsen molens ‘Waterschap” nu wel mee gerekend met dit plan nu er geen nieuwe initiatieven voor opwek van wind liggen ?

3 Moeten de toekomstige, eventuele nieuwe molens dan ook voldoen aan de afmetingen van de nieuwe molens van het Waterschap als ze toch mee tellen voor dit plan ?

4 Er wordt nu ook gesproken om de zone parken te gaan gebruiken voor wandel en struin paden (recreatie) dat zal toch niet de bedoeling zijn lijkt mij, er zijn toch al wel parken in duiven om te wandelen en te recreeren, daarbij is er geen parkeer gelegenheid !

5 De eis wordt 20 % groen van de totale oppervlakte, zoals nu lijkt kunnen de ontwikkelaars die 20% zelf invullen waar dat zal gebeuren, dat worden dan de loze stukjes en verloren hoeken maar geen vooruit bedachte plekken !

6 Kan er een verplichting worden opgenomen van vooraf PLAN schade omwonenden, naar de ontwikkelaars zoals het waterschap dat heeft gedaan met omwonenden en de Gemeente Duiven ?

In afwachting van komende avond,

Met vriendelijke groet,

Kriesels

E info@loonbedrijfkriesels.nl
W www.loonbedrijfkriesels.nl

Onderwerp	Initiatiefvoorstel PvdA “Beleidsnota huisvesting arbeidsmigranten gemeente Duiven 2021”		
Ondertitel	PvdA heeft een initiatiefvoorstel geschreven om beleid vast te stellen met regels en voorwaarden voor huisvesting van arbeidsmigranten.		
Portefeuillehouder	N.v.t.	Zaaknummer **Z/21/088519**	N.v.t.
Behandelend ambtenaar	N.v.t.		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	De Beleidsnota huisvesting arbeidsmigranten gemeente Duiven 2021 vaststellen om kaders te stellen waarbinnen huisvesting voor arbeidsmigranten in de gemeente Duiven gerealiseerd kan worden en waaraan de desbetreffende huisvesting aan moet voldoen.		
Historie	Een initiatief om arbeidsmigranten te huisvesten op Visserlaan 1 Duiven en het principebesluit van het college hierop heeft veel los gemaakt in Duiven. Er heeft een aantal moties de revue gepasseerd, (D66-DOED 20 juli 2021 verworpen; PvdA-DOED 5 oktober 2021 aangehouden). Vervolgens zijn er twee avonden over het onderwerp georganiseerd: - Informele avond 16 november 2021 - Thema avond 30 november 2021 Uiteindelijk heeft de PvdA een initiatiefvoorstel "Beleidsnota huisvesting arbeidsmigranten gemeente Duiven 2021" (en initiatiefvoorstel “Voorbereidingsbesluit Huisvesting Arbeidsmigranten”) ingediend. Conform het gemeentelijk Reglement van Orde heeft het college een zienswijze hierop kenbaar gemaakt en kan het onderwerp worden geagendeerd voor een politieke avond.		
Termijn	Binnen de raad wordt urgentie gevoeld om binnen afzienbare tijd beleid vast te stellen over de huisvesting van arbeidsmigranten.		

Politieke Avond	1 februari 2022		Ronde tafel	
	8 februari 2022		Debat tafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
G.J. Schrijner	W. Bosch	Raadzaal	Omgeving	Ronde tafel: 85 Debat tafel: 55
Behandeladvies	Voorgesteld wordt de twee onderwerpen: - Initiatiefvoorstel PvdA “Beleidsnota huisvesting arbeidsmigranten gemeente Duiven 2021” - Initiatiefvoorstel “Voorbereidingsbesluit Huisvesting Arbeidsmigranten” gezamenlijk te behandelen. Beide voorstellen maken onderdeel uit van het plan om te voorkomen dat nieuwe initiatieven worden afgehandeld zonder raadskader. Er wordt voorzien in een debat tafel op 8 februari 2022, 55 minuten. Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl.			

	Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.
Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Debattafels zijn voorbehouden aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen

Opbrengst van de ronde tafel 01-02	De heer Walraven licht het voorstel kort toe en gaat in op de zienswijze van het college. Het college heeft maar op een onderdeel kritiek maar wijst het voorstel toch af; dit geeft vragen. Deelname door mevrouw Willemse (inwoner). Er worden diverse vragen gesteld en beantwoord. Volgens PvdA is participatie voor dit beleid niet nodig. Volgens PvdA betreft het geen “nul-beleid”. Debat volgt 8 februari 2022.
Opbrengst van de debat tafel 08-02	
Raadsvergadering	15 februari 2022

Beleidsnota huisvesting arbeidsmigranten gemeente Duiven 2021

1. Inleiding

Voor een deel van het bedrijfsleven en sommige agrariërs is de inzet van arbeidsmigranten niet meer weg te denken. In de gemeente Duiven kan huisvesting geboden worden aan arbeidsmigranten. Door deze beleidsnota zet de gemeente Duiven in op goede huisvesting van arbeidsmigranten.

Arbeidsmigranten in de regio

Werkgevers in de regio zetten arbeidsmigranten in. Door de Europese wetgeving voor vrij verkeer van personen is het voor veel arbeidsmigranten gemakkelijker geworden zich hier te vestigen. Arbeidsmigranten wonen in de regio in woningen in woonwijken, bij bedrijven of in het buitengebied. De woonsituatie is echter soms zodanig dat er onvoldoende sprake is van gedegen en verantwoorde huisvesting. Daarnaast kan het voorkomen dat de woonsituatie overlast veroorzaakt voor de omgeving in de vorm sociale overlast, druk op parkeren en/of brandveiligheid.

Arbeidsmigranten in Duiven

Naar schatting van de Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen woonden in 2017 tot 130 (geregistreerde) arbeidsmigranten in de gemeente Duiven. De arbeidsmigranten die in Duiven wonen werken veelal via uitzendbureaus in de productie, in de metaalindustrie, bij schoonmaakbedrijven, bij logistieke bedrijven, bij slachterijen en voor agrarische bedrijven in en buiten de gemeente Duiven.

Geregistreerd en niet-geregistreerd

Werknemers van Nederlandse werkgevers hebben een Burgerservicenummer (BSN) nodig. Dat betekent dat ze ingeschreven moeten zijn als (1) ingezeten (in de Basisregistratie personen) of (2) als niet-ingezetene (in de Registratie Niet-ingezetenen (RNI)). Buitenlandse werknemers die korter dan 4 maanden in Nederland denken te gaan verblijven kunnen zich in de RNI inschrijven.
Er zijn verschillende redenen waarom arbeidsmigranten wel of niet staan ingeschreven in het BRP. De belangrijkste reden is dat inschrijving bij een verblijfsduur van minder dan vier maanden niet wettelijk verplicht is. Dit is vooral relevant bij seizoensgebonden arbeid, bijvoorbeeld in de landbouw rond het oogstseizoen of in de logistiek rond de feestdagen. Dit betekent dat de werkelijke omvang van de groep arbeidsmigranten groter is dan in de Basisregistratie Personen (BRP) is vastgelegd.

Kenmerken arbeidsmigranten in Duiven
Bijna alle arbeidsmigranten zijn hier op tijdelijke basis. Het overgrote deel van de groep werknemers komt hier niet om zich te settelen, maar heeft als doel gedurende een korte periode geld te verdienen om te kunnen zorgen voor ouders, partner, kinderen in het land van herkomst.

Onder een deel van de aanwezige arbeidsmigranten is sprake van een hoge doorstroming. Arbeidsmigranten komen zelden in een vast dienstverband terecht en vallen met name in de categorie short-stay en mid-stay. Deze begrippen worden nader uitgelegd.

2. Kader en doelstelling

Definitie 'Arbeidsmigrant'
Onder een arbeidsmigrant wordt verstaan: een persoon zonder de Nederlandse nationaliteit, die legaal mag verblijven en werken in Nederland, en die (nog) niet de intentie heeft zich permanent te vestigen. Dit beleid richt zich dan ook specifiek op de huisvesting van arbeidsmigranten die hier tijdelijk verblijven, ook wel short- en mid-stay-arbeidsmigranten genoemd.

Arbeidsmigranten worden vaak op verblijfsduur onderscheiden. Hiervoor worden de begrippen short-, mid- en long-stay gebruikt. Deze begrippen worden volgens het Expertisecentrum Flexwonen als volgt gedefinieerd:

- Short-stay-arbeidsmigranten kennen een verblijf tot maximaal één jaar. Logiesvorm is voor deze groep vaak een aantrekkelijke vorm van huisvesting.

- Mid-stay-arbeidsmigranten kennen een verblijf tussen één en drie jaar. Hun behoefte is gericht op tenminste een eigen kamer, kookgelegenheid en eigen sanitaire voorzieningen. Sommige voorzieningen kunnen gedeeld worden.

- Long-stay-arbeidsmigranten verblijven langer dan drie jaar of permanent. Zij zoeken en vinden hun weg op de woningmarkt door het kopen of huren van een reguliere woning.

Het voorliggend beleid is gericht op de short-stay- en mid-stay-arbeidsmigranten die legaal werken in de gemeente Duiven, die afhankelijk zijn van huisvesting via hun werkgever/opdrachtgever en niet (direct) de intentie hebben zich hier permanent te vestigen. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen short- en mid-stay-arbeidsmigranten. De huisvestingsvraag van beide groepen kan als gelijkwaardig worden beschouwd. Vanwege het tijdelijke verblijf zijn deze arbeidsmigranten geen reguliere deelnemers aan de woningmarkt die zelf een woning moeten vinden via de reguliere huur- of koopmarkt. Long-stay-arbeidsmigranten vallen buiten de reikwijdte van dit beleid, omdat zij zelf de weg vinden op de woningmarkt door het kopen of huren van een gewoon huis.
Waar in het vervolg van dit beleid wordt gesproken over de huisvesting van arbeidsmigranten, wordt de huisvesting van de groep short- en mid-stay-arbeidsmigranten bedoeld.

Doelstelling beleid
Iedere inwoner van de gemeente moet gedegen en verantwoord worden gehuisvest. Dat geldt ook voor arbeidsmigranten. De huisvesting van arbeidsmigranten is in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van werkgevers en arbeidsmigranten zelf. De verantwoordelijkheid van de gemeente is het bieden van een helder kader waarbinnen de huisvesting mag plaatsvinden, waarbij de gemeente zich richt op de arbeidsmigranten die werkzaam zijn in de gemeente Duiven.

Tegelijkertijd willen we dat de bedrijven en omwonenden in de omgeving geen hinder ondervinden van het (tijdelijk) huisvesten van arbeidsmigranten en de reguliere woningvoorraad beschermen.

Om dit te bewerkstelligen worden de volgende kaders vastgesteld waaraan huisvesting van arbeidsmigranten moet voldoen:

- Algemene (kwalitatieve) uitgangspunten (hoofdstuk 3): Hiermee stellen we kaders ten behoeve van de kwalitatieve kant van de huisvesting voor arbeidsmigranten.

- Ruimtelijke uitgangspunten (hoofdstuk 4): Hiermee stellen we kaders voor waar en in welke vorm huisvesting voor arbeidsmigranten mag plaatsvinden.

3. Algemene (kwalitatieve) uitgangspunten

Algemene uitgangspunten bij het huisvesten van arbeidsmigranten

1. De verantwoordelijkheid voor de huisvesting ligt bij de werkgevers. De gemeente heeft een faciliterende rol bij de huisvesting van arbeidsmigranten. De gemeente beoordeelt verzoeken van marktpartijen en maakt verzoeken mogelijk, als deze passen binnen het beleid.

2. Het uitgangspunt is het huisvesten van individuele arbeidsmigranten.

3. Er moet sprake zijn van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat (geluid, geur, externe veiligheid, etc.) voor de arbeidsmigranten zelf.

4. De kwaliteit van de huisvesting voldoet minimaal aan de inrichtings- en maatvoeringseisen uit het keurmerk Stichting Normering Flexwonen (SNF) of een vergelijkbaar certificaat. De SNF-normering regelt de onderdelen ruimte en privacy, sanitair, veiligheid en hygiëne, voorzieningen, brandveiligheid en goed werkgeverschap. De huisvester moet zelf voor een certificaat te zorgen. Als aanvulling op de SNF-normering en in overeenstemming met aanbevelingen uit "het Rapport van Roemer" stelt de gemeente dat iedere arbeidsmigrant een eigen slaapkamer moet hebben van 15 m^2 en bij een slaapkamer voor twee personen moet de kamer minimaal 30 m^2 groot zijn.

5. Er moet sprake zijn van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor de locatie waar de arbeidsmigranten zijn gehuisvest. Dit geldt ook voor tijdelijke bouw. Daarnaast mogen er geen belemmeringen ontstaan voor omliggende bedrijven.

   Om dit te kunnen beoordelen moeten eventuele onderzoeken worden gedaan. De richtlijnen van de VNG (Handreiking Bedrijven en Milieuzonering) zijn het uitgangspunt. Afwijken moet gemotiveerd worden. Woningen en gebouwen mogen geen (extra) belemmeringen voor omliggende bedrijven van derden opleveren.

6. Bij aanvragen voor het ontwikkelen van huisvesting voor arbeidsmigranten moet een contactpersoon voor de locatie bij de gemeente bekend worden gemaakt. Deze persoon fungeert als aanspreekpunt bij eventuele

calamiteiten/overlastsituaties. Bij eventuele calamiteiten wordt van dit aanspreekpunt verwacht aan te kunnen geven wie er op dat moment op een huisvestingslocatie verblijven. Bij grotere locaties, waarbij 10 of mer arbeidsmigranten worden gehuisvest, dient een beheerder 24 uur per dag aanwezig te zijn.

7. Het uitgangspunt is dat de omvang van het aantal bedden aansluit bij de omvang van het aantal geplaatste of te verwachten arbeidsmigranten in de gemeente Duiven. Op die manier geven we als gemeente de ruimte om bij te dragen aan de huisvesting van de in onze gemeente werkzame populatie arbeidsmigranten. Bij een aanvraag moet dit aannemelijk worden gemaakt door middel van een verklaring van het betreffende bedrijf, waarbij de arbeidsmigranten werkzaam zullen zijn.

8. De aanbieder van de huisvesting wijst de bewoners op de verplichting om zich in de BRP (Basisregistratie Personen) in te schrijven bij een beoogd verblijf van langer dan 4 maanden in een half jaar (dit hoeft niet aaneengesloten te zijn).
   Voor arbeidsmigranten die korter verblijven dient er naar een aanvullend registratiesysteem gekeken te worden. Het registratiesysteem moet het mogelijk maken dat arbeidsmigranten een zorgverzekering aan kunnen vragen.

4. Ruimtelijke uitgangspunten

Voor de huisvesting van arbeidsmigranten geeft de gemeente ruimtelijke uitgangspunten, aanvullend op de algemene (kwalitatieve) uitgangspunten. Initiatieven/aanvragen worden aan deze uitgangspunten getoetst. De uitgangspunten zijn onder te verdelen in twee typen, algemene ruimtelijke uitgangspunten en specifiek ruimtelijke uitgangspunten. Laatstgenoemde uitgangspunten gaan in op mogelijkheden naar locatie en/of bestemming.

4.1 Algemene ruimtelijke uitgangspunten:

1. *Spreiding en kleinschaligheid boven concentratie* In principe geldt: de voorkeur is gespreide huisvesting in onze gemeente. Dat wil zeggen; er worden niet te veel arbeidsmigranten op één plek gehuisvest. Vanwege de tijdelijke aard van het verblijf is het niet wenselijk dat er (grote)

concentratie van arbeidsmigranten in de bebouwde omgeving plaatsvindt. We gaan daarom uit van de volgende lijn: kleinschaligheid is het uitgangspunt. Dit betekent het huisvesten van maximaal vier arbeidsmigranten op één locatie. Bij uitzondering worden meer dan vier personen worden gehuisvest.
In dat kader geldt als uitgangspunt: kleinschaligheid en spreiding nabij de woonomgeving, op bedrijventerreinen en leegstaande bedrijfslocaties (tijdelijk) zijn bij uitzondering beperkt grotere huisvestingsfaciliteiten mogelijk.

2. *Nabijheid voorzieningen en werklocaties*
   Huisvestingslocaties voor arbeidsmigranten liggen bij voorkeur nabij werklocaties.

3. *Verkeer*
   De locatie moet goed ontsloten zijn. Er is hierbij voldoende parkeergelegenheid op het terrein beschikbaar. Het uitgangspunt is dat parkeren in principe of het eigen terrein plaatsvindt.

4. *Geen huisvesting op recreatieterreinen*
   Recreatieterreinen (zowel campings als huisjesparken, die wellicht in de toekomst ontstaan) zien we niet als geschikte locatie voor het huisvesten van arbeidsmigranten. Deze terreinen zijn immers bedoeld voor dag- en/of verblijfsrecreatie voor zowel recreanten binnen de gemeente als recreanten en toeristen van buiten de gemeente. Dat maakt dat de recreatieterreinen in de gemeente voor recreatief gebruik beschikbaar moeten blijven.

4.2 Specifieke ruimtelijke uitgangspunten: locatie en bebouwing

We onderscheiden de volgende mogelijkheden, verdeeld naar mogelijkheid binnen de bestemmingsplannen, of bij afwijken van de bestemmingsplannen:

- Mogelijkheden binnen het bestemmingsplan
- Mogelijkheden bij afwijken van het bestemmingsplan

A. Bestaande mogelijkheden binnen het bestemmingsplan

Alleen de bestemming Horeca biedt een mogelijkheid voor een verblijf voor langere tijd. Hierbij is het verstrekken van maaltijden en/of dranken aan de logerende gasten onderdeel van het verblijf. Dit is niet perse van

toepassing voor arbeidsmigranten, maar biedt wel mogelijkheden voor de huisvesting van arbeidsmigranten.

B. Mogelijkheden waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan

Onderstaande mogelijkheden kunnen met een omgevingsvergunning mogelijk worden gemaakt. Voorafgaand aan het indienen van een aanvraag omgevingsvergunning, wordt een verzoek om vooroverleg ingediend.

a. *Binnen de woonbestemmingen*

Binnen de reguliere woningen (woningen met de woonbestemmingen) van Loo, Groessen en Duiven bieden wij geen mogelijkheden voor huisvesting van arbeidsmigranten. Door een steeds wisselende samenstelling van bewoners is huisvesting van arbeidsmigranten in de kernen niet bevorderlijk voor de sociale cohesie in de woonomgeving. Daarnaast wil de gemeente voldoende betaalbare woningen beschikbaar houden voor starters en doorstromers op de woningmarkt. Met name de goedkopere woningen zullen anders aantrekkelijk zijn voor het kopen en gebruiken ten behoeve van de huisvesting van arbeidsmigranten. De woonbestemming is dan ook niet bedoeld om huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten te creëren. Bij bedrijfsbestemmingen in en buiten de woonomgeving zijn de hierna benoemde mogelijkheden van toepassing:

b. *Bij (agrarische) bedrijven*

<u>In een (agrarische) bedrijfswoning</u>

Arbeidsmigranten kunnen voor hun werkzaamheden worden gehuisvest in een bij het bedrijf aanwezige (of op te richten) (agrarische) bedrijfswoning. Arbeidsmigranten kunnen op deze manier in de nabijheid van hun werklocatie worden gehuisvest. Als arbeidsmigranten in een bedrijfswoning worden gehuisvest, geldt dat de arbeidsmigranten ter plaatse werkzaam moeten zijn op het bijbehorende bedrijf. Dit moet bij een aanvraag aannemelijk worden gemaakt.

<u>In leegstaande kantoren c.q. bedrijfspanden</u>

Op plekken in de gemeente waar sprake is van leegstand van kantoor- of bedrijfspanden kan met een omgevingsvergunning tijdelijk worden afgeweken van de gebruiksmogelijkheden van het

bestemmingsplan. Dergelijke panden bevinden zich niet binnen de woonkernen en kunnen via dit tijdelijk gebruik voor een periode van 5 jaar met een verlengingsmogelijkheid tot maximaal nogmaals 5 jaar worden ingezet voor huisvesting.
Bij verlenging wordt getoetst aan geldend beleid.

In tijdelijke woonunits
Wanneer blijkt dat de bestaande bedrijfspanden onvoldoende of niet (meer) voor huisvesting beschikbaar zijn, is er een mogelijkheid om tijdelijke units te plaatsen. Op een locatie waar op grond van het bestemmingsplan bedrijfsbebouwing is toegestaan, kunnen tijdelijke units worden toegestaan voor een periode van 5 jaar met een verlengingsmogelijkheid tot maximaal nogmaals 5 jaar. Bij verlenging wordt getoetst aan het geldende beleid. Aangetoond dient te worden dat er een verbinding bestaat tussen de arbeiders die in de tijdelijke woonunit verblijven en het bedrijf ter plaatste en dat huisvesting niet (meer) binnen bestaande (agrarische) bedrijfsbebouwing kan worden ingepast.

4.3 Afwijken en uitvoeren

Het huisvestingsbeleid voor arbeidsmigranten is gericht op kleinschalige huisvesting in (agrarische) bedrijfswoningen, bij bedrijven en/of in leegstaande bedrijfspanden. Binnen de woonomgeving (gebieden met bestemming wonen) zijn geen mogelijkheden.
De gemeente werkt daarom niet mee aan initiatieven gericht op de woonbestemming.

De gemeente werkt daarom in beginsel niet mee aan het realiseren van locaties voor grootschalige huisvesting van arbeidsmigranten. Alleen onder specifieke omstandigheden en als aan strikte voorwaarden is voldaan wil de gemeente kunnen afwijken van dit standpunt. Een denkbare uitzondering is ingegeven door de overtuiging dat de opgave voor het huisvesten van arbeidsmigranten anders kwantitatief niet valt te realiseren.

Bij een eventuele grotere voorziening ligt een zwaardere rol bij de initiatiefnemer als het gaat om het beheer op de beoogde huisvestingslocatie. Initiatiefnemer moet dit in de plannen meenemen.

Maximaal 4 arbeidsmigranten mogen per bedrijfswoning worden gehuisvest. De gemeente kan hiervan gemotiveerd afwijken om een hoger aantal

arbeidsmigranten te huisvesten. Hiervoor geldt dat de arbeidsbehoefte door het bedrijf wordt onderbouwd én er (burger)participatie plaatsvindt met de naaste omwonenden en ondernemers.

Het toestaan van de huisvestingslocatie – al dan niet in combinatie met bouwactiviteiten hiervoor – vindt plaats via een herziening van het bestemmingsplan dan wel een (tijdelijke) omgevingsvergunning. Het in te zetten instrument is afhankelijk van onder meer de onderbouwde behoefte, de gewenste termijn van de huisvesting, het draagvlak en de omvang en de locatie op het perceel. De beslissingsbevoegdheid om aan dergelijke initiatieven al dan geen medewerking te verlenen ligt wat betreft een herziening van het bestemmingsplan bij de gemeenteraad en wat betreft een omgevingsvergunning bij het college. De aanvraag omgevingsvergunning binnen de bebouwde kom wordt in dit geval altijd aan de gemeenteraad voorgelegd ter informatie. Deze werkwijze wordt twee jaar na vaststelling van het beleid geëvalueerd.

5. Overige uitgangspunten

Naast de Algemene (kwalitatieve) uitgangspunten (hoofdstuk 3) en de Ruimtelijke uitgangspunten (hoofdstuk 4) zijn er een aantal Overige uitgangspunten.

Om misstanden en leed te voorkomen dienen arbeidsmigranten zich te registreren, zodat zij ook een Zorgverzekering af kunnen sluiten. Hiermee kunnen arbeidsmigranten de zorg krijgen die (eventueel) nodig is.

Daarnaast dient er een gescheiden werkovereenkomst en huurovereenkomst te zijn. Hierdoor wordt voorkomen dat de arbeidsmigrant na beëindiging van de arbeidsovereenkomst op straat komt te staan zonder een dak boven zijn hoofd.

De scheiding van werkovereenkomst, huurovereenkomst en het door de arbeidsmigrant zelfstandig afsluiten van een zorgverzekering moet bij de aanvraag aannemelijk gemaakt worden.

Verder dienen de aanbevelingen van het Aanjaag team bescherming arbeidsmigranten, beter bekend als “het Rapport van Roemer”, opgevolgd te worden. Eventuele verplichtingen, wet- en regelgeving die vanuit de Overheid volgen naar aanleiding van “het Rapport van Roemer”, dienen opgevolgd te worden.

6. Uitvoering

Handhaving bij overlast
Doordat arbeidsmigranten kleinschalig en buiten de woonbestemming worden gehuisvest en parkeren in principe op eigen terrein wordt opgelost, wordt er weinig overlast verwacht voor de woonomgeving.

Als er sprake is van overlast, kan worden teruggevallen op de regelgeving rondom openbare orde en veiligheid.

Communicatie
De initiatiefnemer informeert directbetrokkenen – aanwonenden en aanliggende eigenaren van een bedrijf/voorziening – vooraf over zijn plan voor realisatie van (voorzieningen voor de) huisvesting voor arbeidsmigranten. Het initiatief ligt hiervoor bij de aanvrager.

Gemeente Duiven

Aan de gemeenteraad van Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

datum	::	11 januari 2022
zaaknummer	:	Z/21/088519 /201543374
onderwerp	:	Zienswijze Initiatiefvoorstel "Beleidsnota huisvesting arbeidsmigranten gemeente Duiven 2021"
contactpersoon	:	Dick Boschman

Geachte raadsleden,

Wij hebben kennisgenomen van het initiatiefvoorstel van de PvdA. Het betreft een voorstel voor de beleidsnota huisvesting arbeidsmigranten gemeente Duiven 2021. Conform ons gemeentelijk Reglement van Orde zijn wij als college in de gelegenheid gesteld onze wensen en bedenkingen kenbaar te maken. Ten behoeve van behandeling van het initiatiefvoorstel in de gemeenteraad geven wij hierbij onze zienswijze.

Achtergrond
In onze Woonvisie 2021-2030 hebben wij geconstateerd dat wij een huisvestingsopgave hebben voor arbeidsmigranten en willen dat de huisvesting van deze groep goed geregeld wordt. Verder is reeds vastgelegd dat er in 2022 in afstemming met de Groene Metropoolregio een beleidskader huisvesting arbeidsmigranten wordt afgerond. In de Woondeal die de regiogemeenten in 2020 hebben vastgesteld is onder afspraak 59 immers benoemd dat de groeiende arbeidsvraag van werkgevers ook vraagt om voldoende goede huisvesting om ongewenste huisvestingssituaties te voorkomen. Het tot stand komen van regionaal afgestemd beleid is nodig vanwege het grote economische belang van internationale werknemers voor onze regio. Maar ook om een ongewenst waterbedeffect van regelgeving te voorkomen door beleid en regels af te stemmen (het creëren van een gelijk speelveld). In juni 2021 heeft de regio Kees Stob van adviesbureau Public Result aangesteld als projectleider om met de regiogemeenten en stakeholders een regionaal beleidskader op te stellen. Er zijn uit het doorlopend proces tot begin december 2021 bouwstenen naar voren gekomen die de basis zullen vormen voor dit regionale beleidskader.
De bouwstenen van het beleidskader worden in januari verder verdiept, geconcretiseerd en aan gescherpt. Er wordt naar gestreefd het beleidskader uiterlijk begin maart 2022 inhoudelijk af te ronden.

Proces richting lokaal beleid
In onze kennisgeving van 7 december 2021 aan uw raad is al aangegeven dat het initiatief voor de Visserslaan 1 de urgentie om te komen tot beleid heeft benadrukt. Dit neemt echter niet weg, dat het verstandig is om dit te doen in afstemming met het regionale beleidskader dat naar verwachting in maart 2022 in concept zal worden afgerond. In de kennisgeving hebben wij ook al aangegeven dat wij vooruitlopend op dit regionale afgestemde beleidskader in de vorm van

een notitie van uitgangspunten al vast met uw raad willen verkennen wat de richting van een dergelijk gemeentelijk beleidskader zou kunnen zijn.
Deze notitie van uitgangspunten zal naar verwachting 18 januari 2022 nog met uw raad kunnen worden gedeeld. Bij het opstellen van de uitgangspuntennotitie zijn de inzichten die het college heeft opgedaan tijdens de besloten thema-avond van de raad, goede voorbeelden van andere gemeenten en de input van de regionale projectleider (Kees Stob van Public Result) beleidskader huisvestingarbeidsmigranten gebruikt.

Initiatief beleidsvoorstel PvdA
In het initiatiefvoorstel van de PvdA-fractie zit een behoorlijk aantal goede uitganspunten voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Uitgangspunten, zoals een goed woon en leefklimaat, goede registratie, scheiden van werk- en huurovereenkomst, de SNF-norm en de aanbevelingen uit het “Rapport Roemer”, die ook een plek krijgen/hebben in onze uitgangspuntennotitie en ook een plek krijgen in het regionale beleidskader. Er zit echter ook een aantal uitgangspunten in die het realiseren van goede huisvesting voor arbeidsmigranten feitelijk onmogelijk maken. Het gaat dan met name om het uitsluiten van de woonomgeving in combinatie met het uitgangspunt dat er maximaal 4 arbeidsmigranten op één locatie mogen verblijven en de maximale termijn van 5 jaar. Met deze voorwaarden zal in de praktijk geen enkele voorziening voor de huisvesting van arbeidsmigranten vorm kunnen krijgen.

Zienswijze
Het college kan zich gelet op bovenstaande inhoudelijke afwegingen niet vinden in het initiatiefvoorstel wat leidt tot deze beleidsnota huisvesting arbeidsmigranten gemeente Duiven 2021. Het college adviseert de gemeenteraad, conform het proces dat is aangekondigd in de kennisgeving van 7 december 2021, te wachten op het door het college in afstemming met de regio opgestelde beleidskader huisvesting arbeidsmigraten gemeente Duiven dat naar verwachting in juli 2022 met uw raad kan worden gedeeld.

Wij zijn graag bereid onze zienswijze desgewenst nader mondeling toe te lichten.

Met vriendelijke groeten,

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	H.M.C. (Ineke) Knuiman
secretaris	locoburgemeester

Digitally signed by Zynyo B.V.
Date: 2022.01.12 15:51:03 CET
Document ID:
efa8a3eb-7e20-44bb-9ac1-9c802ecfb6ab

Gemeente Duiven

Kennisgeving aan de gemeenteraad

Documentnummer: 201545851 Zaaknummer: Z/21/088392

Portefeuillehouder(s): Johannes Goossen

Voor vragen
Naam: Dick Boschman
Telefoon: (088) 695 3000
E-mail: d.boschman@1stroom.nl

Komt wel terug tot besluitvorming in de raad

Onderwerp: Uitgangspuntennotitie huisvesting arbeidsmigranten

Aanleiding voor deze kennisgeving
Kennisgeving 7 december 2021

Relevant beleidskader
Woonvisie gemeente Duiven

Inhoud van mededeling
Op 7 december 2021 is de gemeenteraad door middel van een kennisgeving geïnformeerd over het thema huisvesting van arbeidsmigranten. In deze brief is aangeven, dat het college actief aan de slag gaat met een beleidskader huisvesting arbeidsmigranten. De eerste stap richting de beleidsnota is de bijgevoegde uitgangspuntennotitie huisvesting arbeidsmigranten.

Integrale aanpak
Voor de huisvesting van arbeidsmigranten staan we voor een integrale aanpak. Door te registreren weten we over hoeveel mensen het gaat én waar ze wonen. Door voor grotere locaties afspraken te maken over beheer en handhaving met de exploitant, de handhavingspartijen en de omwonenden weet iedereen waar hij of zij aan toe is en waar men terecht kan in het geval van vragen of eventuele incidenten. Arbeidsmigranten zijn belangrijk voor de economie. Goede huisvesting en goede afspraken daarover horen daarbij. Zo zorgen we dat iedereen erkend wordt in wensen en zorgen en bieden we het houvast dat het voor alle partijen goed geregeld is: bedrijven, exploitanten, arbeidsmigranten en omwonenden en daarmee voor de hele gemeente.

Uitgangspuntennotitie
In de uitgangspuntennotitie is een aantal hoofdthema's[1] met uitgangspunten benoemd die wat betreft ons college een plek zouden moeten krijgen in de beleidsnota huisvesting arbeidsmigranten gemeente Duiven. Deze uitgangspunten zijn mede ingekleurd vanuit het proces Visserlaan 1, de raadsavonden op 16 november en 30 november 2021, input van de regionale projectleider huisvesting arbeidsmigranten (Kees Stob van Public Result) en goede voorbeelden van andere gemeenten.

[1] Goed woon- en leefklimaat, arbeidsmigrant staat centraal, goed beheer van de locatie, registratie, voldoende aanbod van goede kwaliteit, communicatie en participatie, regionale afstemming en overig

Ons college heeft op 18 januari 2022 de uitgangspuntennotitie huisvesting arbeidsmigranten vastgesteld. De uitgangspuntennotitie is daarmee nog geen formeel beleid. Totdat het gemeentelijk beleidskader is uitgewerkt en vastgesteld door uw raad zal bij het verlenen van de nog aan te vragen omgevingsvergunning voor de Visserlaan 1 wel getoetst worden aan de uitgangspunten zoals die zijn verwoord in de uitgangspuntennotitie.

Met deze kennisgeving bieden wij u de uitgangspuntennotitie huisvesting arbeidsmigranten aan. Het college doet daarbij het aanbod om tijdens de informele avond van 22 februari 2022, of parallel aan de bespreking van het initiatiefvoorstel van de PvdA-fractie, deze uitgangspuntennotitie met u (als raad) te bespreken om uw aandachtspunten te vernemen voordat de beleidsnota huisvesting arbeidsmigranten gemeente Duiven wordt opgesteld. Zoals in de kennisgeving van 7 december 2021 is aangegeven zullen we de uitgangspuntennotitie op de gemeentelijke website plaatsen. Met de klankbordgroep, met daarin een vertegenwoordiging van omwonenden, die actief is voor het initiatief Visserlaan 1 zullen we de uitgangspuntennotitie actief delen.

Bijlage
201545735 - Uitgangspuntennotitie huisvesting arbeidsmigranten

Duiven 18 januari 2022

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

Digitally signed by Zynyo B.V.
Date: 2022.01.19 11:08:09 CET
Document ID:
069bb9ca-4726-428b-a575-313673b6601f

Gemeente Duiven

Uitgangspuntennotitie huisvesting arbeidsmigranten

Januari 2022

Uitgangspuntennotitie huisvesting arbeidsmigranten[1] Duiven

Goede huisvesting voor arbeidsmigranten is een maatschappelijke opgave en van groot economisch belang. Ook vanwege de krimpende arbeidsmarkt. In onze Woonvisie hebben we daarom al onderkend dat goede huisvesting een belangrijke voorwaarde is om hen hier te laten komen om te werken. Samen met de andere gemeenten in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen zijn wij ons goed bewust van het belang van goede huisvesting voor arbeidsmigranten. Daarom is er besloten een regionaal afgestemd beleidsplan huisvesting arbeidsmigranten op te stellen. Dit regionale afgestemde beleidskader zal de basis vormen van het gemeentelijke beleidsplan huisvesting arbeidsmigranten. Werkgevers, uitzendbureaus en huisvesters zijn nauw betrokken bij het opstellen van dit regionale beleidskader. In het traject richting het Duivense beleidskader gebruiken we uiteraard de input vanuit het regionale traject, zodat we straks in Groene Metropoolregio allemaal op eenzelfde wijze omgaan met de huisvesting van arbeidsmigranten.

De arbeidsmigranten verblijven voor korte of langere termijn; liefst op een niet al te grote afstand van de werklocaties. Het aanbod op de woningmarkt is op dit moment niet voldoende afgestemd op deze vraag. In een markt waar schaarste aan de orde van de dag is, leidt dit soms tot verdringing en ongewenste huisvestingssituaties. Voorbeelden daarvan zijn het wonen op vakantieparken, de verkamering van reguliere woningen, het wonen in/bij bedrijfsgebouwen, etc. In Duiven is er op dit moment geen formeel georganiseerde huisvesting voor arbeidsmigranten. Enkele ongewenste neveneffecten hiervan kunnen zijn:

- dat hotels voor andere doeleinden dan recreatie/toerisme worden gebruikt;
- dat onveilige/ongezonde woonsituaties zich voordoen;
- dat binnen woonwijken reguliere woningen aan de voorraad onttrokken worden, waardoor schaarste aan woningen toeneemt en soms sprake is van conflicterend woongedrag met negatieve effecten op de ervaren leefbaarheid (overlast);
- dat de regio haar economische concurrentiepositie verliest, omdat het woonklimaat voor arbeidsmigranten onaantrekkelijk is,.

Eén en ander kan er toe leiden dat het maatschappelijk draagvlak voor de huisvesting en inzet van arbeidsmigranten onder druk komt te staan.

Integrale aanpak

Voor de huisvesting van arbeidsmigranten staan we voor een integrale aanpak. Door te registreren weten we over hoeveel mensen het gaat én waar ze wonen. Door voor grotere locaties afspraken te maken over beheer en handhaving met de exploitant, de handhavingspartijen en de omwonenden weet iedereen waar hij of zij aan toe is en waar men terecht kan in het geval van vragen of eventuele incidenten. Arbeidsmigranten zijn belangrijk voor de economie, goede huisvesting en goede afspraken daarover horen daarbij. Zo zorgen we dat iedereen erkend wordt in wensen en zorgen en bieden we het houvast dat het voor alle partijen goed geregeld is: bedrijven, exploitanten, arbeidsmigranten en omwonenden en daarmee voor de hele gemeente.

Kennisgeving

Op 7 december 2021 is de gemeenteraad middels een kennisgeving geïnformeerd over het thema huisvesting van arbeidsmigranten. In deze brief is aangeven, dat het college actief aan de slag gaat met een beleidskader huisvesting arbeidsmigranten. De eerste stap richting het beleidskader is deze uitgangspuntennotitie.

[1] De regio wil de term internationale werknemer gaan gebruiken.

Huisvestingsvormen
Hieronder volgt een uiteenzetting van mogelijke huisvestingsvormen voor arbeidsmigranten en om welke vorm het in deze notitie gaat:

- Zelfstandig wonen van arbeidsmigranten (in reguliere huur/koopwoningen) valt onder de bestemming wonen en valt buiten de toepassing van deze uitgangpunten;
- Onzelfstandig huisvesten, ook van arbeidsmigranten, in de vorm van kamerverhuur in reguliere woningen is conform onze bestemmingsplannen niet toegestaan en valt buiten de toepassing van deze uitgangspunten. Het vraagpunt over het al dan niet toestaan van kamerverhuur, aan wie dan ook, is een van de acties vanuit de Woonvisie en wordt vanuit de Woonagenda opgepakt;
- Voor het verlenen van logies aan /c.q. onzelfstandig huisvesten van arbeidsmigranten in één (grootschalig) gebouw zijn de uitgangspunten uit deze notitie van toepassing.

Uitgangspunten
Bij het opstellen van het beleidskader huisvesting arbeidsmigranten (short[2]- en mid-stay[3]) zullen we de volgende algemene uitgangspunten hanteren:

<u>Goed woon- en leefklimaat</u>

1. Een goed woon- en leefklimaat voor alle inwoners, waaronder arbeidsmigranten.
2. Een evenwichtige spreiding over buurten en kernen bij (nieuwe) huisvestingsinitiatieven voor arbeidsmigranten.
3. Afstand tussen huisvestingsvoorzieningen:
   < 100 arbeidsmigranten ten minste 500 meter;
   > 100 arbeidsmigranten ten minste 1 kilometer.
4. Alleen locaties waar goed beheer (24/7) kan plaats vinden.
5. Minimale norm is het keurmerk Stichting Normering Flexwonen SNF, waarbij we er, conform het coalitieakkoord van VVD, D66, CDA en CU, van uitgaan dat de uitgangspunten/aanbevelingen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten[4] (ook wel de commissie Roemer genoemd) de nieuwe minimale norm wordt.
6. Bij locaties in de woonkernen van onze gemeente is, vanwege de nabijheid van voorzieningen, het verblijf van mid-stay arbeidsmigranten het uitgangspunt.

<u>Arbeidsmigrant staat centraal</u>

7. Waarborgen positie arbeidsmigranten.
8. Geen koppeling tussen huurcontract en het arbeidscontract.
9. Vanuit het uitganspunt dat de woon-werkafstand zo klein mogelijk gehouden wordt is ten minste 80% van de gehuisveste arbeidsmigranten werkzaam in de Metropoolregio Arnhem-Nijmegen of aangrenzende gemeenten als Doetinchem en Oude-IJsselstreek[5].
10. Informatieverstrekking door huisvester/verhuurder in moedertaal[6]

---

[2] Short-stay = korter dan 1 jaar, mid-stay = 1 tot 3 jaar

[3] Uitgangspunt is dat longstay arbeidsmigranten de nieuwe Nederlanders zijn en zich zelf redden op de woningmarkt en niet afhankelijk zijn van collectieve logiesverblijven.

[4] Het SNF heeft aangegeven om in de nabije toekomst de aanbevelingen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten in het keurmerk te integreren, waardoor de kwaliteitseisen verder uitgebreid en verbeterd worden. Door nu als gemeente de SNF-norm te hanteren, wordt de kwaliteit van huisvesting gewaarborgd en sluiten we in de toekomst aan bij de hogere standaarden voor huisvesting zoals aanbevolen door het aanjaagteam.

[5] Dit voorkomt lange pendelafstanden wat gevaarlijke situaties met zich mee kan brengen.

[6] Over bijvoorbeeld rechten en plichten in de gemeente, gedragsregels en gewoontes in de gemeente Duiven

Goed beheer van de locatie

11. Invoeren exploitatievergunning[7] en daartoe verrijken we de APV.
12. In de exploitatievergunning worden beheer- en kwaliteitsafspraken vastgelegd.
13. Bij niet nakomen afspraken wordt de (exploitatie)vergunning ingetrokken.
14. Minimale norm is het keurmerk Stichting Normering Flexwonen SNF, waarbij we er vanuit gaan dat de uitgangspunten/aanbevelingen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten de nieuwe minimale norm wordt.
15. De aanwezigheid van beheer (24/7) is een voorwaarde. Deze beheerder(s) is het aanspreekpunt voor omwonenden en ook 24/7 bereikbaar.
16. Een goed en niet vrijblijvend beheerplan, met ten minste de volgende onderdelen: Calamiteitenplan, Huisvesting voldoet aan SNF-norm, 24/7 beheer fysiek aanwezig, cameratoezicht, huisregels, technisch beheer, regelmatige inspecties van woonaccommodaties, etc..
17. Periodiek beheersoverleg tussen huisvester/verhuurder, gemeente en politie.
18. De ontwikkeling voldoet aan de uitgangspunten van het parkeerbeleid en in het pand of op eigen terrein is bovendien voldoende ruimte voor het stallen van (brom- en snor-) fietsen en containers voor huishoudelijk afval ten behoeve van de bewoners van het pand.

Registratie

19. Bij beoogd verblijf langer dan 4 maanden inschrijven in het BRP.
20. Bij korter verblijf inschrijving in het RNI
21. Initiatiefnemer/verhuurder houdt een nachtregister bij, waarbij we streven naar een digitaal nachtregister.
22. Bij korter verblijf (en niet inschrijven in BRP) is er sprake van logies en is conform de verordening toeristenbelasting verschuldigd.
23. Met initiatiefnemer/ verhuurder maken we afspraken over de verantwoordelijkheid voor de in- en uitschrijving.

Voldoende aanbod van goede kwaliteit

24. We dragen ons steentje naar verhouding bij, dus huisvesting voor arbeidsmigranten in de orde van grootte van de aantallen die ook werkzaam zijn in onze gemeente. Daarbij hanteren wij een maximum van 5% van de bevolking (zijnde circa 1.250).
25. 80% van de gehuisveste arbeidsmigranten is werkzaam in de Metropoolregio Arnhem-Nijmegen of aangrenzende gemeenten als Doetinchem en Oude-IJsselstreek.
26. We zorgen ervoor dat de kwaliteit en het beheer goed worden nageleefd.
27. Minimale norm is het keurmerk Stichting Normering Flexwonen SNF, waarbij we er vanuit gaan dat de uitgangspunten/aanbevelingen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten de nieuwe minimale norm wordt.
28. Huisvesting van (mid-stay) arbeidsmigranten moet, vanwege de nabijheid van voorzieningen, zoveel mogelijk plaatsvinden in of nabij bestaand bebouwd gebied.
29. Voor agrarische bedrijven in het buitengebied bieden we onder voorwaarden ruimte voor maatschappelijk verantwoorde (tijdelijke) huisvesting op het bedrijf waar men werkt.

Communicatie en participatie

30. Initiatiefnemer richt een klankbordgroep op, waarin omwonenden/omliggende bedrijven deel kunnen nemen.

[7] Zonder exploitatievergunning wordt het dan verboden kamers te verhuren.

31. De gemeente zal bij een (mogelijk) nieuw initiatief omwonenden/omliggende bedrijven actief informeren.
32. Een vast aanspreekpunt bij huisvester/verhuurder.
33. Een periodiek beheersoverleg tussen huisvester/verhuurder, gemeente en politie

Regionale afstemming

34. Regionale afstemming/ regionaal afgestemd beleid is het uitgangspunt.

Overig

35. De nieuw op te stellen beleidsnotitie huisvesting arbeidsmigranten gaat alleen in op de huisvesting van arbeidsmigranten. Sociale aspecten zoals inburgering en dergelijke worden buiten beschouwing gelaten.
36. Het beleid moet wettelijk en juridisch houdbaar en handhaafbaar zijn.

Onderwerp	Initiatiefvoorstel “Voorbereidingsbesluit Huisvesting Arbeidsmigranten”		
Ondertitel	PvdA heeft een initiatiefvoorstel geschreven om beleid vast te stellen met regels en voorwaarden voor huisvesting van arbeidsmigranten.		
Portefeuillehouder	N.v.t.	Zaaknummer **Z/21/088520**	N.v.t.
Behandelend ambtenaar	N.v.t.		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	Voorgesteld wordt om het volgende vast te stellen: 1. Te verklaren, conform artikel 3.7 Wet ruimtelijke ordening, een bestemmingsplan voor te bereiden (voorbereidingsbesluit) voor het gehele grondgebied van de gemeente Duiven; 2. Te bepalen dat dit besluit ziet op het voorkomen van de huisvesting van arbeidsmigranten op ongewenste locaties binnen de gemeente Duiven; 3. Te bepalen dat het verboden is om het gebruik van de onder besluitpunt 1 aangewezen gronden en gebouwen waar binnen de geldende bestemmingsplannen “het wonen” is toegestaan of de functieaanduiding dan wel enkelbestemming “horeca”, “bedrijf”, “kantoor” en “bedrijventerrein” is opgenomen, zoals dat bestond op het moment van inwerkingtreding van dit besluit, te wijzigen ten behoeve van de huisvesting van arbeidsmigranten; *4.* Te bepalen dat het college van burgemeester en wethouders, na vaststelling van het beleid ten aanzien van de huisvesting van arbeidsmigranten door de raad, bij omgevingsvergunning kan afwijken van het onder besluitpunt 3 genoemde verbod, mits aangetoond is dat de huisvesting in overeenstemming is met dit vastgestelde beleid, stedenbouwkundig toelaatbaar is, er een goed woon- en leefklimaat kan worden gegarandeerd en er geen onevenredige nadelige effecten ontstaan voor de gebruiksmogelijkheden van de aangelegen gronden en bouwwerken. *5.* Het college, indien het voorstel wordt aangenomen, per omgaande zorgt voor de adequate communicatie om volgens de wettelijk voorgeschreven wijze dit besluit bekend te maken, waarna dit besluit in werking treedt.		
Historie	Een initiatief om arbeidsmigranten te huisvesten op Visserlaan 1 Duiven en het principebesluit van het college hierop heeft veel los gemaakt in Duiven. Er heeft een aantal moties de revue gepasseerd, (D66-DOED 20 juli 2021 verworpen; PvdA-DOED 5 oktober 2021 aangehouden). Vervolgens zijn er twee avonden over het onderwerp georganiseerd: - Informele avond 16 november 2021 - Thema avond 30 november 2021 Uiteindelijk heeft de PvdA een initiatiefvoorstel “Voorbereidingsbesluit Huisvesting Arbeidsmigranten” (en initiatiefvoorstel "Beleidsnota huisvesting arbeidsmigranten gemeente Duiven 2021") ingediend. Conform het gemeentelijk Reglement van Orde heeft het college een zienswijze hierop kenbaar gemaakt en kan het onderwerp worden		

	geagendeerd voor een politieke avond.
Termijn	Binnen de raad wordt urgentie gevoeld om binnen afzienbare tijd beleid vast te stellen over de huisvesting van arbeidsmigranten. Een voorbereidingsbesluit kan mogelijk ongewenste planologische ontwikkelingen voorkomen.

Politieke Avonden	1 februari 2022		Ronde tafel	
	8 februari 2022		Debat tafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
G.J. Schrijner	W. Bosch	Raadzaal	Ruimte	Ronde tafel: 85
				Debat tafel: 55
Behandeladvies	Voorgesteld wordt de twee onderwerpen: - Initiatiefvoorstel “Voorbereidingsbesluit Huisvesting Arbeidsmigranten” - Initiatiefvoorstel PvdA “Beleidsnota huisvesting arbeidsmigranten gemeente Duiven 2021” gezamenlijk te behandelen. Beide voorstellen maken onderdeel uit van het plan om te voorkomen dat nieuwe initiatieven worden afgehandeld zonder raadskader. Er wordt voorzien in een debat tafel op 8 februari 2022, 55 minuten. Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.*			
Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Debattafels zijn voorbehouden aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen			

Opbrengst van de ronde tafel 01-02	De heer Walraven licht het voorstel kort toe. Er worden diverse vragen gesteld en beantwoord. Debat volgt 8 februari 2022.
Opbrengst van de debat tafel 08-02	
Raadsvergadering	15 februari 2022

Voorbereidingsbesluit Huisvesting Arbeidsmigranten Gemeente Duiven

Aanleiding en probleemstelling

Zoals in elke gemeente zijn in de gemeente Duiven arbeidsmigranten werkzaam. Werkgevers in de regio zetten arbeidsmigranten in. De gemeente Duiven heeft vanuit bedrijven vragen gekregen met betrekking tot het faciliteren van huisvesting. Gemeenten om ons heen hebben ook te maken met deze ontwikkelingen. De verwachting is dat de vraag naar arbeidsmigranten alleen maar zal toenemen.

Arbeidsmigranten hebben rechten en plichten, die onder andere afhankelijk zijn van de lengte van hun verblijf in de gemeente. Daarnaast worden Arbeidsmigranten vaak op verblijfsduur onderscheiden. Hiervoor worden de begrippen short-, mid- en long-stay gebruikt. Deze begrippen worden volgens het Expertisecentrum Flexwonen als volgt gedefinieerd:

- Short-stay-arbeidsmigranten kennen een verblijf tot maximaal één jaar. Logiesvorm is voor deze groep vaak een aantrekkelijke vorm van huisvesting.
- Mid-stay-arbeidsmigranten kennen een verblijf tussen één en drie jaar. Hun behoefte is gericht op tenminste een eigen kamer, kookgelegenheid en eigen sanitaire voorzieningen. Sommige voorzieningen kunnen gedeeld worden.
- Long-stay-arbeidsmigranten verblijven langer dan drie jaar of permanent. Zij zoeken en vinden hun weg op de woningmarkt door het kopen of huren van een reguliere woning.

Voor met name long-stayers geldt dat zij gebruik maken van de reguliere voorzieningen, zoals de sociale huurwoningen of koopwoningen. Voor short- en mid-stayers geldt dat woonruimte moet worden gefaciliteerd.

De gemeente Duiven wil passende en kwalitatieve goede huisvesting op de juiste plek voor deze verschillende categorieën arbeidsmigranten. Hiervoor moet door het college van burgemeester en wethouders een notitie opgesteld worden, waarin de verschillende uitgangspunten ten aanzien van kwaliteit, omvang en locatie van deze huisvesting zijn opgenomen.

Geconstateerd is dat de geldende bestemmingsplannen binnen de gemeente Duiven op dit moment onvoldoende sturingsmogelijkheden bieden voor de regulering van huisvesting van arbeidsmigranten.

Doelstellingen en gewenste resultaten

Om deze tekortkoming te ondervangen wordt de gemeenteraad gevraagd een voorbereidingsbesluit te nemen voor het gehele grondgebied van de gemeente Duiven. Op basis van de nieuwe, nog vast te stellen, uitgangspunten zal een herziening van de bestemmingsplannen van Duiven op dit punt worden voorbereid in de vorm van een paraplubestemmingsplan.

Overwegingen

Het voorbereidingsbesluit ziet toe op het voorkomen van huisvesting van arbeidsmigranten op alle gronden en gebouwen waar binnen de geldende bestemmingsplannen “het wonen” is toegestaan of de functieaanduiding “horeca”, “bedrijf”, “kantoor” en “bedrijventerreinen” is opgenomen. Binnen de huidige bestemmingsplannen zijn te weinig sturingsmogelijkheden om huisvesting binnen deze bestemmingen te reguleren. Waar horeca, bedrijf, kantoor en bedrijventerreinen is toegestaan, is de short-stay van arbeidsmigranten nu bij recht mogelijk. Dit past niet binnen het doel om te voorzien in passende en kwalitatieve goede huisvesting op de juiste plek waarbij tevens een goed woon- en leefklimaat voor omwonenden kan worden gewaarborgd.

Na het nemen van het voorbereidingsbesluit kunnen aanvragen voor ontwikkelingen die niet passen binnen de regels van het voorbereidingsbesluit worden aangehouden en zijn wijzigingen van het bestaande gebruik niet toegestaan. Aanvragen die wel passen binnen de regels kunnen wel doorgang vinden na vaststelling van het besluit huisvesting arbeidsmigranten. Bestaande legale situaties kunnen ook worden voortgezet. Het voorbereidingsbesluit heeft betrekking op alle geldende bestemmingsplannen in de gemeente Duiven.

Verdere procedure/planning

Nadat de gemeenteraad het voorbereidingsbesluit heeft vastgesteld wordt een parapluherziening van alle bestemmingsplannen voorbereid. Wettelijk gezien heeft de gemeente één jaar de tijd om de beoogde sturingsmaatregelen te vertalen in een ontwerpbestemmingsplan. Gezien de urgentie om snel tot bestemmingsplannen te komen die voldoende sturingsmogelijkheden bieden voor de regulering van huisvesting van arbeidsmigranten, is de doelstelling om binnen een half jaar de beoogde sturingsmaatregelen te vertalen in een ontwerpbestemmingsplan.

Kosten en dekking

Het voorstel heeft geen directe financiële gevolgen. Wel zijn kosten gemoeid met de aangekondigde bestemmingsplanwijziging. Deze kosten worden geraamd op circa € 10.000,-. Bovendien moet gewezen worden op mogelijke indirecte planschade als gevolg van dit besluit.

Communicatie

Het voorbereidingsbesluit wordt bekend gemaakt via de Staatscourant, de Duiven Post, de gemeentelijk website, op www.overheid.nl en via de landelijke voorziening www.ruimtelijkeplannen.nl.

Tegen een voorbereidingsbesluit staat geen bezwaar- of beroepsmogelijkheden open. De werking van het voorbereidingsbesluit vervalt indien niet binnen één jaar na datum van inwerkingtreding een ontwerpbestemmingsplan ter inzage is gelegd.

Voorstel

Voorgesteld wordt om het volgende vast te stellen:

1. Te verklaren, conform artikel 3.7 Wet ruimtelijke ordening, een bestemmingsplan voor te bereiden (voorbereidingsbesluit) voor het gehele grondgebied van de gemeente Duiven;
2. Te bepalen dat dit besluit ziet op het voorkomen van de huisvesting van arbeidsmigranten op ongewenste locaties binnen de gemeente Duiven;
3. Te bepalen dat het verboden is om het gebruik van de onder besluitpunt 1 aangewezen gronden en gebouwen waar binnen de geldende bestemmingsplannen "het wonen" is toegestaan of de functieaanduiding dan wel enkelbestemming "horeca", "bedrijf", "kantoor" en "bedrijventerrein" is opgenomen, zoals dat bestond op het moment van inwerkingtreding van dit besluit, te wijzigen ten behoeve van de huisvesting van arbeidsmigranten;
4. Te bepalen dat het college van burgemeester en wethouders, na vaststelling van het beleid ten aanzien van de huisvesting van arbeidsmigranten door de raad, bij omgevingsvergunning kan afwijken van het onder besluitpunt 3 genoemde verbod, mits aangetoond is dat de huisvesting in overeenstemming is met dit vastgestelde beleid, stedenbouwkundig toelaatbaar is, er een goed woon- en leefklimaat kan worden gegarandeerd en er geen onevenredige nadelige effecten ontstaan voor de gebruiksmogelijkheden van de aangelegen gronden en bouwwerken.
5. Het college, indien het voorstel wordt aangenomen, per omgaande zorgt voor de adequate communicatie om volgens de wettelijk voorgeschreven wijze dit besluit bekend te maken, waarna dit besluit in werking treedt.

Gemeente Duiven

Aan de gemeenteraad van Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

datum	:	11 januari 2022
zaaknummer	:	Z/21/088520 /201543373
onderwerp	:	Zienswijze Initiatiefvoorstel "Voorbereidingsbesluit Huisvesting Arbeidsmigranten Gemeente Duiven"
contactpersoon	:	Dick Boschman

Geachte raadsleden,

Wij hebben kennisgenomen van het initiatiefvoorstel van de PvdA. Het betreft een voorstel voor een voorbereidingsbesluit huisvesting arbeidsmigranten gemeente Duiven 2021. Conform ons gemeentelijk Reglement van Orde zijn wij als college in de gelegenheid gesteld onze wensen en bedenkingen kenbaar te maken. Ten behoeve van behandeling van het initiatiefvoorstel in de gemeenteraad geven wij hierbij onze zienswijze.

Achtergrond
In onze Woonvisie 2021-2030 hebben wij geconstateerd dat wij een huisvestingsopgave hebben voor arbeidsmigranten en willen dat de huisvesting van deze groep goed geregeld wordt. Verder is reeds vastgelegd dat er in 2022 in afstemming met de Groene Metropoolregio een beleidskader huisvesting arbeidsmigranten wordt afgerond. In de Woondeal die de regiogemeenten in 2020 hebben vastgesteld is onder afspraak 59 immers benoemd dat de groeiende arbeidsvraag van werkgevers ook vraagt om voldoende goede huisvesting om ongewenste huisvestingssituaties te voorkomen. Het tot stand komen van regionaal afgestemd beleid is nodig vanwege het grote economische belang van internationale werknemers voor onze regio. Maar ook om een ongewenst waterbedeffect van regelgeving te voorkomen door beleid en regels af te stemmen (het creëren van een gelijk speelveld). In juni 2021 heeft de regio Kees Stob van adviesbureau Public Result aangesteld als projectleider om met de regiogemeenten en stakeholders een regionaal beleidskader op te stellen. Er zijn uit het doorlopend proces tot begin december 2021 bouwstenen naar voren gekomen die de basis zullen vormen voor dit regionale beleidskader.
De bouwstenen van het beleidskader worden in januari verder verdiept, geconcretiseerd en aan gescherpt. Er wordt naar gestreefd het beleidskader uiterlijk begin maart 2022 inhoudelijk af te ronden.

Proces richting lokaal beleid
In onze kennisgeving van 7 december 2021 aan uw raad is al aangegeven dat het initiatief voor de Visserslaan 1 de urgentie om te komen tot beleid heeft benadrukt. Dit neemt echter niet weg, dat het verstandig is om dit te doen in afstemming met het regionale beleidskader dat naar verwachting in maart 2022 in concept zal worden afgerond. In de kennisgeving hebben wij ook al aangegeven dat wij vooruitlopend op dit regionale beleidskader in de vorm van een notitie

van uitgangspunten al vast met uw raad willen verkennen wat de richting van een dergelijk gemeentelijk beleidskader zou kunnen zijn.

In de kennisgeving van 7 december hebben wij al aangegeven dat wij, totdat het gemeentelijk beleidskader zal zijn vastgesteld, bij het verlenen van de nog aan te vragen omgevingsvergunning[1] voor de Visserlaan 1 rekening houden met de relevante uitgangspunten zoals die zullen zijn (of worden) verwoord in de uitgangspuntennotitie. Deze uitgangspuntennotitie zal naar verwachting 18 januari 2022 nog met uw raad kunnen worden gedeeld. Verder zal zoals toegezegd het college het komende half jaar, in afwachting van de vaststelling van het gemeentelijke beleidskader, terughoudend zijn bij beslissingen op eventuele nieuwe principeverzoeken voor de huisvesting arbeidsmigranten. Voor de behandeling van een principeverzoek geldt overigens geen wettelijke termijn. Op dit moment wordt binnen 1Stroom de volledige capaciteit van de afdeling RSO (Ruimte, Samenleving en Ontwikkeling) benut en worden er tijdelijk helemaal geen nieuwe principeverzoeken in behandeling genomen.

Voorbereidingsbesluit
Met een voorbereidingsbesluit zoals geformuleerd in het initiatiefvoorstel moeten initiatieven die zien op het realiseren van huisvesting voor arbeidsmigranten inderdaad worden tegengehouden zolang er geen beleidskader/bestemmingsplan is. Dit initiatiefvoorstel zal voor het initiatief Visserlaan 1 geen verschil meer uitmaken omdat de vergunningsaanvraag voor dit initiatief al zal zijn aangevraagd voordat het initiatiefvoorstel in uw raad is behandeld. Voor mogelijke nieuwe initiatieven zal dit dan wel gaan gelden. Ons college is, zoals in de kennisgeving van 7 december 2021 gezegd, niet voornemens om nieuwe initiatieven (principeverzoeken) voor huisvesting van arbeidsmigranten in behandeling te nemen. Indien er toch een concrete vergunning wordt aangevraagd[2], dan moeten wij deze in behandeling nemen. Wij zullen deze aanvraag, tot het vaststellen van het beleidsnota, dan beoordelen op basis van de uitgangspuntennotitie en de gemeentelijke beleidsnota in wording.

Initiatiefvoorstel PvdA
In het initiatiefvoorstel wordt verondersteld dat de geldende bestemmingsplannen binnen onze gemeente onvoldoende sturingsmogelijkheden bieden voor de regulering van huisvesting van arbeidsmigranten. Daarom zou een voorbereidingsbesluit moet worden genomen, zodat er een paraplubestemmingsplan huisvesting arbeidsmigranten opgesteld kan worden. De veronderstelling dat er op dit moment onvoldoende sturingsmogelijkheden zijn is onjuist. Kamerbewoning (ook door arbeidsmigranten) is namelijk conform onze bestemmingsplannen op dit moment niet toegestaan. Ook huisvestingsinitiatieven, zoals het initiatief Visserlaan 1, zijn zonder omgevingsvergunning niet toegestaan. Er zijn dus, ondanks het onbreken van concreet beleid, voldoende sturings- en afwegingsmogelijkheden.
Verder wil ons college nog meegeven dat de ambtelijke organisatie op dit moment niet de capaciteit heeft om alle initiatieven die we in behandeling zouden willen nemen in behandeling kunnen nemen. Bovendien wordt per 1-7-2022 zoals het er nu naar uit ziet de Omgevingswet ingevoerd. Door deze beide zaken is het college dan ook van mening dat de ambtelijke capaciteit niet ingezet zou moeten worden om een bestemmingsplan op te stellen voor een onderwerp waarop we al sturing hebben en waarvoor al aan een beleidskader wordt gewerkt.

Zienswijze
Het college kan zich, gelet op bovenstaande inhoudelijke afwegingen, niet vinden in het initiatiefvoorstel om te besluiten tot een voorbereidingsbesluit huisvesting arbeidsmigranten. Het is met de sturings- en afwegingsmogelijkheden die we al hebben, in combinatie met het proces

[1] Een aanvraag omgevingsvergunning die we wettelijk in behandeling moeten nemen en zullen toetsen aan de voorwaarden uit het principebesluit en de reguliere toetsingseisen bij een aanvraag omgevingsvergunning.
[2] Dit gebeurt voor dit soort initiatieven overigens eigenlijk nooit zonder dat er vooroverleg plaats vindt. Initiatiefnemers sturen daar vaak zelf ook op aan, omdat ze eerst van de gemeente willen weten of wij in principe zouden willen meewerken aan een wijziging van de functie/aanpassen bestemmingsplan voordat zij tijd en geld gaan investeren.

richting beleid waar we nu in zitten, immers niet nodig om een dergelijk voorbereidingsbesluit te nemen.

Wij zijn graag bereid onze zienswijze desgewenst nader mondeling toe te lichten.

Met vriendelijke groeten,

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	H.M.C. (Ineke) Knuiman
secretaris	locoburgemeester

Digitally signed by Zynyo B.V.
Date: 2022.01.12 15:51:00 CET
Document ID:
b637ab18-2cee-4783-a874-
2b1ad0a57d20

Gemeente Duiven

Kennisgeving aan de gemeenteraad

Documentnummer: 201545851 Zaaknummer: Z/21/088392

Portefeuillehouder(s): Johannes Goossen

Voor vragen
Naam: Dick Boschman
Telefoon: (088) 695 3000
E-mail: d.boschman@1stroom.nl

Komt wel terug tot besluitvorming in de raad

Onderwerp: Uitgangspuntennotitie huisvesting arbeidsmigranten

Aanleiding voor deze kennisgeving
Kennisgeving 7 december 2021

Relevant beleidskader
Woonvisie gemeente Duiven

Inhoud van mededeling
Op 7 december 2021 is de gemeenteraad door middel van een kennisgeving geïnformeerd over het thema huisvesting van arbeidsmigranten. In deze brief is aangeven, dat het college actief aan de slag gaat met een beleidskader huisvesting arbeidsmigranten. De eerste stap richting de beleidsnota is de bijgevoegde uitgangspuntennotitie huisvesting arbeidsmigranten.

Integrale aanpak
Voor de huisvesting van arbeidsmigranten staan we voor een integrale aanpak. Door te registreren weten we over hoeveel mensen het gaat én waar ze wonen. Door voor grotere locaties afspraken te maken over beheer en handhaving met de exploitant, de handhavingspartijen en de omwonenden weet iedereen waar hij of zij aan toe is en waar men terecht kan in het geval van vragen of eventuele incidenten. Arbeidsmigranten zijn belangrijk voor de economie. Goede huisvesting en goede afspraken daarover horen daarbij. Zo zorgen we dat iedereen erkend wordt in wensen en zorgen en bieden we het houvast dat het voor alle partijen goed geregeld is: bedrijven, exploitanten, arbeidsmigranten en omwonenden en daarmee voor de hele gemeente.

Uitgangspuntennotitie
In de uitgangspuntennotitie is een aantal hoofdthema's[1] met uitgangspunten benoemd die wat betreft ons college een plek zouden moeten krijgen in de beleidsnota huisvesting arbeidsmigranten gemeente Duiven. Deze uitgangspunten zijn mede ingekleurd vanuit het proces Visserlaan 1, de raadsavonden op 16 november en 30 november 2021, input van de regionale projectleider huisvesting arbeidsmigranten (Kees Stob van Public Result) en goede voorbeelden van andere gemeenten.

[1] Goed woon- en leefklimaat, arbeidsmigrant staat centraal, goed beheer van de locatie, registratie, voldoende aanbod van goede kwaliteit, communicatie en participatie, regionale afstemming en overig

Ons college heeft op 18 januari 2022 de uitgangspuntennotitie huisvesting arbeidsmigranten vastgesteld. De uitgangspuntennotitie is daarmee nog geen formeel beleid. Totdat het gemeentelijk beleidskader is uitgewerkt en vastgesteld door uw raad zal bij het verlenen van de nog aan te vragen omgevingsvergunning voor de Visserlaan 1 wel getoetst worden aan de uitgangspunten zoals die zijn verwoord in de uitgangspuntennotitie.

Met deze kennisgeving bieden wij u de uitgangspuntennotitie huisvesting arbeidsmigranten aan. Het college doet daarbij het aanbod om tijdens de informele avond van 22 februari 2022, of parallel aan de bespreking van het initiatiefvoorstel van de PvdA-fractie, deze uitgangspuntennotitie met u (als raad) te bespreken om uw aandachtspunten te vernemen voordat de beleidsnota huisvesting arbeidsmigranten gemeente Duiven wordt opgesteld. Zoals in de kennisgeving van 7 december 2021 is aangegeven zullen we de uitgangspuntennotitie op de gemeentelijke website plaatsen. Met de klankbordgroep, met daarin een vertegenwoordiging van omwonenden, die actief is voor het initiatief Visserlaan 1 zullen we de uitgangspuntennotitie actief delen.

Bijlage
201545735 - Uitgangspuntennotitie huisvesting arbeidsmigranten

Duiven 18 januari 2022

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

Digitally signed by Zynyo B.V.
Date: 2022.01.19 11:08:09 CET
Document ID:
069bb9ca-4726-428b-a575-313673b6601f

Gemeente Duiven

Uitgangspuntennotitie huisvesting arbeidsmigranten

Januari 2022

Uitgangspuntennotitie huisvesting arbeidsmigranten[1] Duiven

Goede huisvesting voor arbeidsmigranten is een maatschappelijke opgave en van groot economisch belang. Ook vanwege de krimpende arbeidsmarkt. In onze Woonvisie hebben we daarom al onderkend dat goede huisvesting een belangrijke voorwaarde is om hen hier te laten komen om te werken. Samen met de andere gemeenten in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen zijn wij ons goed bewust van het belang van goede huisvesting voor arbeidsmigranten. Daarom is er besloten een regionaal afgestemd beleidsplan huisvesting arbeidsmigranten op te stellen. Dit regionale afgestemde beleidskader zal de basis vormen van het gemeentelijke beleidsplan huisvesting arbeidsmigranten. Werkgevers, uitzendbureaus en huisvesters zijn nauw betrokken bij het opstellen van dit regionale beleidskader. In het traject richting het Duivense beleidskader gebruiken we uiteraard de input vanuit het regionale traject, zodat we straks in Groene Metropoolregio allemaal op eenzelfde wijze omgaan met de huisvesting van arbeidsmigranten.

De arbeidsmigranten verblijven voor korte of langere termijn; liefst op een niet al te grote afstand van de werklocaties. Het aanbod op de woningmarkt is op dit moment niet voldoende afgestemd op deze vraag. In een markt waar schaarste aan de orde van de dag is, leidt dit soms tot verdringing en ongewenste huisvestingssituaties. Voorbeelden daarvan zijn het wonen op vakantieparken, de verkamering van reguliere woningen, het wonen in/bij bedrijfsgebouwen, etc. In Duiven is er op dit moment geen formeel georganiseerde huisvesting voor arbeidsmigranten. Enkele ongewenste neveneffecten hiervan kunnen zijn:

- dat hotels voor andere doeleinden dan recreatie/toerisme worden gebruikt;
- dat onveilige/ongezonde woonsituaties zich voordoen;
- dat binnen woonwijken reguliere woningen aan de voorraad onttrokken worden, waardoor schaarste aan woningen toeneemt en soms sprake is van conflicterend woongedrag met negatieve effecten op de ervaren leefbaarheid (overlast);
- dat de regio haar economische concurrentiepositie verliest, omdat het woonklimaat voor arbeidsmigranten onaantrekkelijk is,.

Eén en ander kan er toe leiden dat het maatschappelijk draagvlak voor de huisvesting en inzet van arbeidsmigranten onder druk komt te staan.

Integrale aanpak

Voor de huisvesting van arbeidsmigranten staan we voor een integrale aanpak. Door te registreren weten we over hoeveel mensen het gaat én waar ze wonen. Door voor grotere locaties afspraken te maken over beheer en handhaving met de exploitant, de handhavingspartijen en de omwonenden weet iedereen waar hij of zij aan toe is en waar men terecht kan in het geval van vragen of eventuele incidenten. Arbeidsmigranten zijn belangrijk voor de economie, goede huisvesting en goede afspraken daarover horen daarbij. Zo zorgen we dat iedereen erkend wordt in wensen en zorgen en bieden we het houvast dat het voor alle partijen goed geregeld is: bedrijven, exploitanten, arbeidsmigranten en omwonenden en daarmee voor de hele gemeente.

Kennisgeving

Op 7 december 2021 is de gemeenteraad middels een kennisgeving geïnformeerd over het thema huisvesting van arbeidsmigranten. In deze brief is aangeven, dat het college actief aan de slag gaat met een beleidskader huisvesting arbeidsmigranten. De eerste stap richting het beleidskader is deze uitgangspuntennotitie.

[1] De regio wil de term internationale werknemer gaan gebruiken.

Huisvestingsvormen
Hieronder volgt een uiteenzetting van mogelijke huisvestingsvormen voor arbeidsmigranten en om welke vorm het in deze notitie gaat:

- Zelfstandig wonen van arbeidsmigranten (in reguliere huur/koopwoningen) valt onder de bestemming wonen en valt buiten de toepassing van deze uitgangpunten;
- Onzelfstandig huisvesten, ook van arbeidsmigranten, in de vorm van kamerverhuur in reguliere woningen is conform onze bestemmingsplannen niet toegestaan en valt buiten de toepassing van deze uitgangspunten. Het vraagpunt over het al dan niet toestaan van kamerverhuur, aan wie dan ook, is een van de acties vanuit de Woonvisie en wordt vanuit de Woonagenda opgepakt;
- Voor het verlenen van logies aan /c.q. onzelfstandig huisvesten van arbeidsmigranten in één (grootschalig) gebouw zijn de uitgangspunten uit deze notitie van toepassing.

Uitgangspunten
Bij het opstellen van het beleidskader huisvesting arbeidsmigranten (short[2]- en mid-stay[3]) zullen we de volgende algemene uitgangspunten hanteren:

<u>Goed woon- en leefklimaat</u>

1. Een goed woon- en leefklimaat voor alle inwoners, waaronder arbeidsmigranten.
2. Een evenwichtige spreiding over buurten en kernen bij (nieuwe) huisvestingsinitiatieven voor arbeidsmigranten.
3. Afstand tussen huisvestingsvoorzieningen:
   < 100 arbeidsmigranten ten minste 500 meter;
   > 100 arbeidsmigranten ten minste 1 kilometer.
4. Alleen locaties waar goed beheer (24/7) kan plaats vinden.
5. Minimale norm is het keurmerk Stichting Normering Flexwonen SNF, waarbij we er, conform het coalitieakkoord van VVD, D66, CDA en CU, van uitgaan dat de uitgangspunten/aanbevelingen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten[4] (ook wel de commissie Roemer genoemd) de nieuwe minimale norm wordt.
6. Bij locaties in de woonkernen van onze gemeente is, vanwege de nabijheid van voorzieningen, het verblijf van mid-stay arbeidsmigranten het uitgangspunt.

<u>Arbeidsmigrant staat centraal</u>

7. Waarborgen positie arbeidsmigranten.
8. Geen koppeling tussen huurcontract en het arbeidscontract.
9. Vanuit het uitganspunt dat de woon-werkafstand zo klein mogelijk gehouden wordt is ten minste 80% van de gehuisveste arbeidsmigranten werkzaam in de Metropoolregio Arnhem-Nijmegen of aangrenzende gemeenten als Doetinchem en Oude-IJsselstreek[5].
10. Informatieverstrekking door huisvester/verhuurder in moedertaal[6]

---

[2] Short-stay = korter dan 1 jaar, mid-stay = 1 tot 3 jaar

[3] Uitgangspunt is dat longstay arbeidsmigranten de nieuwe Nederlanders zijn en zich zelf redden op de woningmarkt en niet afhankelijk zijn van collectieve logiesverblijven.

[4] Het SNF heeft aangegeven om in de nabije toekomst de aanbevelingen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten in het keurmerk te integreren, waardoor de kwaliteitseisen verder uitgebreid en verbeterd worden. Door nu als gemeente de SNF-norm te hanteren, wordt de kwaliteit van huisvesting gewaarborgd en sluiten we in de toekomst aan bij de hogere standaarden voor huisvesting zoals aanbevolen door het aanjaagteam.

[5] Dit voorkomt lange pendelafstanden wat gevaarlijke situaties met zich mee kan brengen.

[6] Over bijvoorbeeld rechten en plichten in de gemeente, gedragsregels en gewoontes in de gemeente Duiven

Goed beheer van de locatie

11. Invoeren exploitatievergunning[7] en daartoe verrijken we de APV.
12. In de exploitatievergunning worden beheer- en kwaliteitsafspraken vastgelegd.
13. Bij niet nakomen afspraken wordt de (exploitatie)vergunning ingetrokken.
14. Minimale norm is het keurmerk Stichting Normering Flexwonen SNF, waarbij we er vanuit gaan dat de uitgangspunten/aanbevelingen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten de nieuwe minimale norm wordt.
15. De aanwezigheid van beheer (24/7) is een voorwaarde. Deze beheerder(s) is het aanspreekpunt voor omwonenden en ook 24/7 bereikbaar.
16. Een goed en niet vrijblijvend beheerplan, met ten minste de volgende onderdelen: Calamiteitenplan, Huisvesting voldoet aan SNF-norm, 24/7 beheer fysiek aanwezig, cameratoezicht, huisregels, technisch beheer, regelmatige inspecties van woonaccommodaties, etc..
17. Periodiek beheersoverleg tussen huisvester/verhuurder, gemeente en politie.
18. De ontwikkeling voldoet aan de uitgangspunten van het parkeerbeleid en in het pand of op eigen terrein is bovendien voldoende ruimte voor het stallen van (brom- en snor-) fietsen en containers voor huishoudelijk afval ten behoeve van de bewoners van het pand.

Registratie

19. Bij beoogd verblijf langer dan 4 maanden inschrijven in het BRP.
20. Bij korter verblijf inschrijving in het RNI
21. Initiatiefnemer/verhuurder houdt een nachtregister bij, waarbij we streven naar een digitaal nachtregister.
22. Bij korter verblijf (en niet inschrijven in BRP) is er sprake van logies en is conform de verordening toeristenbelasting verschuldigd.
23. Met initiatiefnemer/ verhuurder maken we afspraken over de verantwoordelijkheid voor de in- en uitschrijving.

Voldoende aanbod van goede kwaliteit

24. We dragen ons steentje naar verhouding bij, dus huisvesting voor arbeidsmigranten in de orde van grootte van de aantallen die ook werkzaam zijn in onze gemeente. Daarbij hanteren wij een maximum van 5% van de bevolking (zijnde circa 1.250).
25. 80% van de gehuisveste arbeidsmigranten is werkzaam in de Metropoolregio Arnhem-Nijmegen of aangrenzende gemeenten als Doetinchem en Oude-IJsselstreek.
26. We zorgen ervoor dat de kwaliteit en het beheer goed worden nageleefd.
27. Minimale norm is het keurmerk Stichting Normering Flexwonen SNF, waarbij we er vanuit gaan dat de uitgangspunten/aanbevelingen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten de nieuwe minimale norm wordt.
28. Huisvesting van (mid-stay) arbeidsmigranten moet, vanwege de nabijheid van voorzieningen, zoveel mogelijk plaatsvinden in of nabij bestaand bebouwd gebied.
29. Voor agrarische bedrijven in het buitengebied bieden we onder voorwaarden ruimte voor maatschappelijk verantwoorde (tijdelijke) huisvesting op het bedrijf waar men werkt.

Communicatie en participatie

30. Initiatiefnemer richt een klankbordgroep op, waarin omwonenden/omliggende bedrijven deel kunnen nemen.

[7] Zonder exploitatievergunning wordt het dan verboden kamers te verhuren.

31. De gemeente zal bij een (mogelijk) nieuw initiatief omwonenden/omliggende bedrijven actief informeren.
32. Een vast aanspreekpunt bij huisvester/verhuurder.
33. Een periodiek beheersoverleg tussen huisvester/verhuurder, gemeente en politie

Regionale afstemming

34. Regionale afstemming/ regionaal afgestemd beleid is het uitgangspunt.

Overig

35. De nieuw op te stellen beleidsnotitie huisvesting arbeidsmigranten gaat alleen in op de huisvesting van arbeidsmigranten. Sociale aspecten zoals inburgering en dergelijke worden buiten beschouwing gelaten.
36. Het beleid moet wettelijk en juridisch houdbaar en handhaafbaar zijn.

Onderwerp	Vaststellen Omgevingsvisie gemeente Duiven		
Ondertitel	Deze Omgevingsvisie beschrijft de gewenste toekomst voor onze leefomgeving op de middellange en lange termijn (2040).		
Portefeuillehouder	T.J. Spaargaren	Zaaknummer	Z/22/089281/201544424
Behandelend ambtenaar	Walter van der Veen		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	De Omgevingsvisie Duiven vast te stellen.		
Historie	Op 16 april 2021 heeft het college een concept Omgevingsvisie vastgesteld voor de gemeente Duiven. Aanvankelijk zou dit document voor inspraak vrij worden gegeven zonder input vanuit de raad. Dit terwijl de Omgevingsvisie, als het gaat om de fysieke leefomgeving, 'het' kerninstrument van de raad is. Een initiatief van Jasper Walraven (PvdA) om te komen tot een procesinterventie waarbij de raad wel inhoudelijke betrokkenheid zou krijgen bij zijn eigen kerninstrument, kon direct rekenen om integrale steun binnen de raad. De Werkgroep heeft in de 4 sessies een deel van de thema's kunnen verwerken. Uiteindelijk heeft dit geleid tot aanpassing van de concept Omgevingsvisie waarmee het meer het instrument van de raad is geworden. De concept visie heeft ter inzage gelegen en kan nu met inachtneming van de (verwerking van de) reacties worden vastgesteld.		
Termijn	Er wordt naar gestreefd dat nog deze raad de Omgevingsvisie afrond en vaststelt.		

Politieke Avond	1 februari 2022		Ronde tafel	
	8 februari 2022		Debat tafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
C. Koning	W. Bosch	Raadzaal	Ruimte	Ronde tafel: 90
				Debat tafel: 55
Behandeladvies	Voorgesteld wordt de twee onderwerpen: - Vaststellen Omgevingsvisie gemeente Duiven - Adviesrecht, verplichte participatie en delegatiebesluit gezamenlijk te behandelen. In essentie blijft de rolverdeling tussen de gemeenteraad en het college van B&W na de inwerkingtreding van de Omgevingswet onveranderd. De gemeenteraad stelt kaders vast en het college geeft uitvoering aan deze kaders (en toetst of initiatieven passen binnen de door de gemeenteraad vastgestelde kaders). Door de twee onderwerpen/raadsvoorstellen nu gezamenlijk te behandelen, worden inhoud (visie) en proces (adviesrecht) gebundeld. Ook is het, gelet op de eerdere behandeling van de conceptvisie, de inschatting dat de inhoud van de visie niet direct aanleiding zal geven tot debat. Maar door de visie en het adviesrecht gezamenlijk te behandelen, kan het adviesrecht wel goed worden beschouwd in het licht van de visie / het kader. Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een*			

	ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld. Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Deze zal volgens planning plaatsvinden op 8 februari. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.
Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Debattafels zijn voorbehouden aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen

Opbrengst van de tafel 01-02-2022	Deelname door inwoners: Dhr. H. van Kempen spreekt namens Bewonersgroep Zuidrand: bezwaar tegen het feit dat de bescherming van het oeverwallenlandschap vervallen. Dhr. Nieuwenhuis spreekt namens Bewonersoverleg Hogeweg: wijst op de landschappelijke kwaliteit; deze kwaliteit (waardevol karakter) wordt overruled door de woningbouwclaim (Ploen Noord). Kritiek op haalbaarheidsstudie. Dhr. Van Kuilenburg (mede namens mevr. Kampes en dhr. en mevr. Kampes): Duivense Broek (Kerkstraat); wijst op noodzaak van het stellen van grenzen (bijvoorbeeld richting regio/buurgemeenten). Meer proactief dan reactief. Wijst op het idee van kanteling “overheid” naar “onderheid” (overheid dienstbaar aan inwoners; actieve participatie). Er worden diverse vragen gesteld en beantwoord.
Opbrengst van de tafel 08-02-2022	
Raadsvergadering	15 februari 2022

ZFE5F59FCF3

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Vaststellen Omgevingsvisie gemeente Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/22/089281/201544424
Portefeuillehouder : T.J. Spaargaren

Opsteller : Walter van der Veen
Team : IBP
Telefoonnr.: 3058

Samenvatting
Met de komst van de Omgevingswet geldt voor elke gemeente de plicht om een Omgevingsvisie op te stellen. Deze Omgevingsvisie beschrijft de gewenste toekomst voor onze leefomgeving op de middellange en lange termijn (2040). De Omgevingsvisie is daarmee een samenhangend, allesomvattend en integraal document voor alle onderwerpen in de fysieke leefomgeving in Duiven. In de Omgevingsvisie zijn de ambities en doelen beschreven. Bij de verschillende ambities is aangesloten bij de huidige beleidsinzichten van de raad.

Beslispunten
De Omgevingsvisie Duiven vast te stellen.

Aanleiding
De gemeente Duiven is, net als iedere andere gemeente, verplicht om in het kader van de nieuwe Omgevingswet een Omgevingsvisie op te stellen. Deze Omgevingsvisie beschrijft de gewenste toekomst voor onze leefomgeving op de middellange en lange termijn (tot 2040). De Omgevingsvisie geeft daarmee een stip op de horizon voor de fysieke leefomgeving van Duiven in 2040. De Omgevingsvisie is een samenhangend, allesomvattend en integraal document voor alle onderwerpen in de fysieke leefomgeving waarin we onze ambities en doelen beschrijven. Er zijn geen wettelijke verplichtingen gesteld aan de vorm of inhoud aan een Omgevingsvisie.

De totstandkoming van de Omgevingsvisie is gebeurd in drie stappen: een koersdocument, de ontwerp Omgevingsvisie en nu de definitieve Omgevingsvisie. In 2021 heeft de gemeenteraad ingestemd met de ontwerp Omgevingsvisie en om deze vrij te geven voor inspraak.

De ontwerp Omgevingsvisie heeft van 21 oktober 2021 tot en met 7 december 2021 voor eenieder open voor inspraak ter inzage gelegen. De ingekomen inspraakreacties zijn beoordeeld en hebben bijgedragen bij de totstandkoming van deze Omgevingsvisie.

Tevens zijn in de Omgevingsvisie actuele ontwikkelingen m.b.t. groene metropoolregio / de verstedelijkingsstrategie, Regionaal Programma Werklocaties (RPW), kaderrichtlijn water en de recente presentatie aan uw raad m.b.t. herontwikkeling bedrijventerrein Helhoek en de Clean Energy Hub meegenomen.

De ambities en doelen in deze visie vormen de koers van het handelen van de gemeente in de fysieke leefomgeving. In beleidsmatige zin bindt deze Omgevingsvisie de gemeente, maar de visie schept geen juridische rechten of plichten naar inwoners, partners en organisaties. Wel vormt het de basis voor het Omgevingsplan dat bepaalt welke regels gelden voor het grondgebied van de gemeente. Vervolgens werken we de essentie van de visie samen met de samenleving uit in Omgevingsprogramma's waarin we de Omgevingsvisie vertalen naar uitvoering.

Beoogd effect
Het beoogd effect is de vaststelling van de Omgevingsvisie en daarmee een kader voor de toekomstige ontwikkelingen van Duiven. Daarnaast wordt ook voldaan aan de wettelijke verplichting om een Omgevingsvisie op te stellen.

Planning
Zoals besproken en afgestemd met u ligt de omgevingsvisie nu voor ter besluitvorming om deze definitief vast te stellen.

Argumenten

De Omgevingsvisie Duiven vast te stellen.

1.1. *De ambities en doelen in deze Omgevingsvisie vormen de koers van het handelen van de gemeente in de fysieke leefomgeving.*

De Omgevingsvisie is een samenhangend, allesomvattend en integraal document voor alle onderwerpen in de fysieke leefomgeving in Duiven. De ambities en doelen beschrijven de gewenste toekomst voor onze leefomgeving op de middellange en lange termijn (2040). De Omgevingsvisie is bijgevoegd in bijlage 1.

1.2. *De Omgevingsvisie vormt de basis voor de uitwerking van Omgevingsprogramma's en het Omgevingsplan.*

Het programma is één van de zes kerninstrumenten binnen de beleidscyclus van de Omgevingswet. Het betreft, evenals de Omgevingsvisie, een beleidsdocument dat flexibel van aard is en kan worden toegepast in de verschillende fases van de beleidscyclus. Vanuit de ambities en doelen wordt een programma vormgegeven. Het Omgevingsplan is een door uw raad vastgesteld plan waarin de regels van de fysieke leefomgeving worden opgenomen.

De koers van de Omgevingsvisie bepaalt welke onderwerpen nader uitgewerkt worden in 1 of meerdere programma's en hoe deze voor wat betreft regelstelsel verankerd worden in het Omgevingsplan.

1.3 *Evaluatie Omgevingsvisie*

Naast dat de Omgevingsvisie de basis vormt voor de uitwerking in Omgevingsprogramma's en Omgevingsplan zal er in de toekomst een moment komen om de Omgevingsvisie zelf te evalueren. Toekomstige nu niet te voorziene landelijke ontwikkelingen of acute maatschappelijke vraagstukken kunnen hier aanleiding voor zijn. Dit zal vaak vooraf gegaan worden door bijstelling op het niveau van het beleidsthema waar de raad om een besluit wordt gevraagd. Afhankelijk van deze ontwikkelingen zal een evaluatie van de omgevingsvisie naar verwachting over 6-8 jaar plaatsvinden.

1.4 *Mogelijke spanning bij toekomstige besluiten*

In de omgevingsvisie is aangesloten bij de huidige beleidsinzichten van de raad. De visie geeft ook kansen aan waar later nog een besluit over genomen moet worden. Een dilemma wat kan gaan ontstaan, is enerzijds de ambities op het gebied van uitbreiding bedrijventerreinen en de ambities op het gebied van duurzaamheid (zon/wind). Eind 2022 zal hierover meer duidelijkheid worden gegeven gezien de RPW-afspraken en de RES2.0.

1.5 *De gemeenteraad is het bevoegd gezag om de Omgevingsvisie vast te stellen.*

Artikel 3.1, eerste lid van de Omgevingswet bepaalt dat de gemeenteraad de gemeentelijke Omgevingsvisie vaststelt. Ondanks dat de Omgevingswet nog niet in werking is getreden, biedt artikel 4.10, eerste lid van de Invoeringswet Omgevingswet de mogelijkheid om voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet een Omgevingsvisie vast te stellen.

1.6 *Verplichting uit de Omgevingswet.*

Artikel 3.1, eerste lid van de Omgevingswet bepaalt dat de gemeenteraad de gemeentelijke Omgevingsvisie vaststelt. Uit de formulering van deze wetsbepaling blijkt dat het verplicht is dat de gemeenteraad een Omgevingsvisie vaststelt. Het is geen keuze om wel of geen Omgevingsvisie vast te stellen.

Kanttekeningen
Niet van toepassing.

Financiële paragraaf
Nadat de Omgevingsvisie door de raad is vastgesteld, zal deze vertaald worden naar het kerninstrument Omgevingsprogramma. Dit programma is een vertaling van de doelen en ambities naar praktische uitvoering. In dit programma wordt inhoud gegeven aan de prioritering en zullen de financiële gevolgen en prioritering inzichtelijk worden gemaakt. Hierbij zal ook rekening worden gehouden met het nog te vormen coalitieakkoord. Het programma zal ter besluitvorming worden voorgelegd aan de raad.

Participatie en communicatie
In het voortraject hebben twee fases plaatsgevonden voor de participatie met burgers, instellingen en bedrijven. In de eerste fase stond de gebiedsgesprekagenda's (GGA) centraal wat uiteindelijk mede de startnotitie Omgevingsvisie Duiven heeft opgeleverd. In de tweede fase is de startnotitie ter consultatie gegaan. De reacties zijn verwerkt in een reactienota en heeft geleid tot de ontwerp Omgevingsvisie. Hierbij is ook gebruik gemaakt van social media. De gehele opbrengst is opgenomen in de inspraaknota. Ook voor thema's uit de Omgevingsvisie die nader worden uitgewerkt, is participatie ook aan de orde. Burgers, instellingen en bedrijven worden betrokken bij de verdere uitwerkplannen van de Omgevingsvisie.

Na vaststelling van de ontwerp Omgevingsvisie is de formele inspraak gestart conform de inspraakverordening. In het kader van de inspraak hebben inwoners, instellingen, vaste partners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en andere belanghebbenden de gelegenheid gehad om zich uit te spreken over het ontwerp. Hiervoor is de inspraaknota opgesteld (bijlage 2). Na de vaststelling wordt het besluit gepubliceerd in het gemeenteblad. Tegen het vaststellingsbesluit staat geen beroep open.

Duurzaamheid
Met de Omgevingsvisie als kompas wil de gemeente, samen met inwoners, instellingen en ondernemers, ook doelen bereiken op het gebied van duurzaamheid. Initiatieven moeten niet alleen bijdragen aan de kernkwaliteit van het deelgebied, maar ook aan een duurzame toekomst voor Duiven en omgeving.

Biodiversiteit
Onze inzet is om de waarde van biodiversiteit te behouden en te versterken. Daarvoor is het nodig om uit te dragen welke functies het vervult voor milieu, luchtkwaliteit, waterberging, voedselproductie, gezondheid, sociale activering, recreatie en beeldkwaliteit. Er moet meer natuur-inclusief gewerkt en ontwikkeld worden. Meer en robuustere natuur in de dorpen, de bedrijventerreinen en buiten de woonkernen vraagt om extra gemeentelijke aandacht, inzet en middelen en in gezamenlijkheid met bedrijven, instellingen en bewoners. Waar mogelijk wordt aangesloten bij initiatieven uit de samenleving.

Intergemeentelijke samenwerking
Uit de ambtelijke samenwerking 1Stroom is het kernteam Omgevingsvisie samengesteld die hebben bijgedragen aan deze Omgevingsvisie voor Duiven. Daarnaast heeft consultatie plaatsgevonden met o.a. de Provincie, VGGM, ODRA en Waterschap in de verschillende stappen van het participatieproces.

Bijlagen
1. 2015 44419 – Omgevingsvisie
2. 2015 44421 – Inspraaknota
3. 2015 44417 – Raadsbesluit

Duiven, 11 januari 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Vaststellen Omgevingsvisie gemeente Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/22/089281/201544424
Portefeuillehouder : T.J. Spaargaren
Opsteller : Walter van der Veen
Team : IBP
Telefoonnr.: 3058

Samenvatting
Met de komst van de Omgevingswet geldt voor elke gemeente de plicht om een Omgevingsvisie op te stellen. Deze Omgevingsvisie beschrijft de gewenste toekomst voor onze leefomgeving op de middellange en lange termijn (2040). De Omgevingsvisie is daarmee een samenhangend, allesomvattend en integraal document voor alle onderwerpen in de fysieke leefomgeving in Duiven. In de Omgevingsvisie zijn de ambities en doelen beschreven. Bij de verschillende ambities is aangesloten bij de huidige beleidsinzichten van de raad.

Beslispunten
De Omgevingsvisie Duiven vast te stellen.

Aanleiding
De gemeente Duiven is, net als iedere andere gemeente, verplicht om in het kader van de nieuwe Omgevingswet een Omgevingsvisie op te stellen. Deze Omgevingsvisie beschrijft de gewenste toekomst voor onze leefomgeving op de middellange en lange termijn (tot 2040). De Omgevingsvisie geeft daarmee een stip op de horizon voor de fysieke leefomgeving van Duiven in 2040. De Omgevingsvisie is een samenhangend, allesomvattend en integraal document voor alle onderwerpen in de fysieke leefomgeving waarin we onze ambities en doelen beschrijven. Er zijn geen wettelijke verplichtingen gesteld aan de vorm of inhoud aan een Omgevingsvisie.

De totstandkoming van de Omgevingsvisie is gebeurd in drie stappen: een koersdocument, de ontwerp Omgevingsvisie en nu de definitieve Omgevingsvisie. In 2021 heeft de gemeenteraad ingestemd met de ontwerp Omgevingsvisie en om deze vrij te geven voor inspraak.

De ontwerp Omgevingsvisie heeft van 21 oktober 2021 tot en met 7 december 2021 voor eenieder open voor inspraak ter inzage gelegen. De ingekomen inspraakreacties zijn beoordeeld en hebben bijgedragen bij de totstandkoming van deze Omgevingsvisie.

Tevens zijn in de Omgevingsvisie actuele ontwikkelingen m.b.t. groene metropoolregio / de verstedelijkingsstrategie, Regionaal Programma Werklocaties (RPW), kaderrichtlijn water en de recente presentatie aan uw raad m.b.t. herontwikkeling bedrijventerrein Helhoek en de Clean Energy Hub meegenomen.

De ambities en doelen in deze visie vormen de koers van het handelen van de gemeente in de fysieke leefomgeving. In beleidsmatige zin bindt deze Omgevingsvisie de gemeente, maar de visie schept geen juridische rechten of plichten naar inwoners, partners en organisaties. Wel vormt het de basis voor het Omgevingsplan dat bepaalt welke regels gelden voor het grondgebied van de gemeente. Vervolgens werken we de essentie van de visie samen met de samenleving uit in Omgevingsprogramma's waarin we de Omgevingsvisie vertalen naar uitvoering.

Beoogd effect
Het beoogd effect is de vaststelling van de Omgevingsvisie en daarmee een kader voor de toekomstige ontwikkelingen van Duiven. Daarnaast wordt ook voldaan aan de wettelijke verplichting om een Omgevingsvisie op te stellen.

Planning
Zoals besproken en afgestemd met u ligt de omgevingsvisie nu voor ter besluitvorming om deze definitief vast te stellen.

Argumenten

De Omgevingsvisie Duiven vast te stellen.

1.1. *De ambities en doelen in deze Omgevingsvisie vormen de koers van het handelen van de gemeente in de fysieke leefomgeving.*

De Omgevingsvisie is een samenhangend, allesomvattend en integraal document voor alle onderwerpen in de fysieke leefomgeving in Duiven. De ambities en doelen beschrijven de gewenste toekomst voor onze leefomgeving op de middellange en lange termijn (2040). De Omgevingsvisie is bijgevoegd in bijlage 1.

1.2. *De Omgevingsvisie vormt de basis voor de uitwerking van Omgevingsprogramma's en het Omgevingsplan.*

Het programma is één van de zes kerninstrumenten binnen de beleidscyclus van de Omgevingswet. Het betreft, evenals de Omgevingsvisie, een beleidsdocument dat flexibel van aard is en kan worden toegepast in de verschillende fases van de beleidscyclus. Vanuit de ambities en doelen wordt een programma vormgegeven. Het Omgevingsplan is een door uw raad vastgesteld plan waarin de regels van de fysieke leefomgeving worden opgenomen.

De koers van de Omgevingsvisie bepaalt welke onderwerpen nader uitgewerkt worden in 1 of meerdere programma's en hoe deze voor wat betreft regelstelsel verankerd worden in het Omgevingsplan.

1.3 *Evaluatie Omgevingsvisie*

Naast dat de Omgevingsvisie de basis vormt voor de uitwerking in Omgevingsprogramma's en Omgevingsplan zal er in de toekomst een moment komen om de Omgevingsvisie zelf te evalueren. Toekomstige nu niet te voorziene landelijke ontwikkelingen of acute maatschappelijke vraagstukken kunnen hier aanleiding voor zijn. Dit zal vaak vooraf gegaan worden door bijstelling op het niveau van het beleidsthema waar de raad om een besluit wordt gevraagd. Afhankelijk van deze ontwikkelingen zal een evaluatie van de omgevingsvisie naar verwachting over 6-8 jaar plaatsvinden.

1.4 *Mogelijke spanning bij toekomstige besluiten*

In de omgevingsvisie is aangesloten bij de huidige beleidsinzichten van de raad. De visie geeft ook kansen aan waar later nog een besluit over genomen moet worden. Een dilemma wat kan gaan ontstaan, is enerzijds de ambities op het gebied van uitbreiding bedrijventerreinen en de ambities op het gebied van duurzaamheid (zon/wind). Eind 2022 zal hierover meer duidelijkheid worden gegeven gezien de RPW-afspraken en de RES2.0.

1.5 *De gemeenteraad is het bevoegd gezag om de Omgevingsvisie vast te stellen.*

Artikel 3.1, eerste lid van de Omgevingswet bepaalt dat de gemeenteraad de gemeentelijke Omgevingsvisie vaststelt. Ondanks dat de Omgevingswet nog niet in werking is getreden, biedt artikel 4.10, eerste lid van de Invoeringswet Omgevingswet de mogelijkheid om voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet een Omgevingsvisie vast te stellen.

1.6 *Verplichting uit de Omgevingswet.*

Artikel 3.1, eerste lid van de Omgevingswet bepaalt dat de gemeenteraad de gemeentelijke Omgevingsvisie vaststelt. Uit de formulering van deze wetsbepaling blijkt dat het verplicht is dat de gemeenteraad een Omgevingsvisie vaststelt. Het is geen keuze om wel of geen Omgevingsvisie vast te stellen.

Kanttekeningen
Niet van toepassing.

Financiële paragraaf
Nadat de Omgevingsvisie door de raad is vastgesteld, zal deze vertaald worden naar het kerninstrument Omgevingsprogramma. Dit programma is een vertaling van de doelen en ambities naar praktische uitvoering. In dit programma wordt inhoud gegeven aan de prioritering en zullen de financiële gevolgen en prioritering inzichtelijk worden gemaakt. Hierbij zal ook rekening worden gehouden met het nog te vormen coalitieakkoord. Het programma zal ter besluitvorming worden voorgelegd aan de raad.

Participatie en communicatie
In het voortraject hebben twee fases plaatsgevonden voor de participatie met burgers, instellingen en bedrijven. In de eerste fase stond de gebiedsgesprekagenda's (GGA) centraal wat uiteindelijk mede de startnotitie Omgevingsvisie Duiven heeft opgeleverd. In de tweede fase is de startnotitie ter consultatie gegaan. De reacties zijn verwerkt in een reactienota en heeft geleid tot de ontwerp Omgevingsvisie. Hierbij is ook gebruik gemaakt van social media. De gehele opbrengst is opgenomen in de inspraaknota. Ook voor thema's uit de Omgevingsvisie die nader worden uitgewerkt, is participatie ook aan de orde. Burgers, instellingen en bedrijven worden betrokken bij de verdere uitwerkplannen van de Omgevingsvisie.

Na vaststelling van de ontwerp Omgevingsvisie is de formele inspraak gestart conform de inspraakverordening. In het kader van de inspraak hebben inwoners, instellingen, vaste partners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en andere belanghebbenden de gelegenheid gehad om zich uit te spreken over het ontwerp. Hiervoor is de inspraaknota opgesteld (bijlage 2). Na de vaststelling wordt het besluit gepubliceerd in het gemeenteblad. Tegen het vaststellingsbesluit staat geen beroep open.

Duurzaamheid
Met de Omgevingsvisie als kompas wil de gemeente, samen met inwoners, instellingen en ondernemers, ook doelen bereiken op het gebied van duurzaamheid. Initiatieven moeten niet alleen bijdragen aan de kernkwaliteit van het deelgebied, maar ook aan een duurzame toekomst voor Duiven en omgeving.

Biodiversiteit
Onze inzet is om de waarde van biodiversiteit te behouden en te versterken. Daarvoor is het nodig om uit te dragen welke functies het vervult voor milieu, luchtkwaliteit, waterberging, voedselproductie, gezondheid, sociale activering, recreatie en beeldkwaliteit. Er moet meer natuur-inclusief gewerkt en ontwikkeld worden. Meer en robuustere natuur in de dorpen, de bedrijventerreinen en buiten de woonkernen vraagt om extra gemeentelijke aandacht, inzet en middelen en in gezamenlijkheid met bedrijven, instellingen en bewoners. Waar mogelijk wordt aangesloten bij initiatieven uit de samenleving.

Intergemeentelijke samenwerking
Uit de ambtelijke samenwerking 1Stroom is het kernteam Omgevingsvisie samengesteld die hebben bijgedragen aan deze Omgevingsvisie voor Duiven. Daarnaast heeft consultatie plaatsgevonden met o.a. de Provincie, VGGM, ODRA en Waterschap in de verschillende stappen van het participatieproces.

Bijlagen
1. 2015 44419 – Omgevingsvisie
2. 2015 44421 – Inspraaknota
3. 2015 44417 – Raadsbesluit

Duiven, 11 januari 2022 .

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

ZFE5F51AAEA

Gemeente Duiven

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/22/089281/201544417

Datum besluitvorming : 15 februari 2022

Onderwerp : Vaststelling Omgevingsvisie Duiven

Samenvatting
Met de komst van de Omgevingswet geldt voor elke gemeente de plicht om een Omgevingsvisie op te stellen. Deze Omgevingsvisie beschrijft de gewenste toekomst voor onze leefomgeving op de middellange en lange termijn (2040). De Omgevingsvisie is daarmee een samenhangend, allesomvattend en integraal document voor alle onderwerpen in de fysieke leefomgeving in Duiven. In de Omgevingsvisie zijn de ambities en doelen beschreven. Bij de verschillende ambities is aangesloten bij de huidige beleidsinzichten van de raad.

De raad besluit
De Omgevingsvisie Duiven vast te stellen.

de griffier,

drs. W.R. (Wouter) Bosch

de voorzitter,

mr. H.B. (Huub) Hieltjes

OMGEVINGSVISIE DUIVEN

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven

OMGEVINGSVISIE DUIVEN

6 januari 2022

SAMENVATTING

De gemeente Duiven streeft naar het behouden en versterken van een gezonde, veilige, vitale, duurzame, leefbare en aantrekkelijke leefomgeving. Voor nu én voor de toekomst. Om dit te bereiken heeft de gemeente deze omgevingsvisie opgesteld als stip op de horizon voor de fysieke leefomgeving van Duiven, Groessen en Loo in 2040.

Dit hebben we niet alleen gedaan: de visie is tot stand gekomen in samenwerking met diverse gebruikers van de leefomgeving, waaronder inwoners, maatschappelijke instellingen, bedrijven en verenigingen. Aan de hand van een Gebieds Gespreks Agenda is het Koersdocument Omgevingsvisie Duiven opgesteld in 2020, waarna een participatiebijeenkomst en schriftelijke consultatie heeft plaatsgevonden. Hierbij zijn een breed aantal reacties opgehaald vanuit de samenleving, professionele partijen en gemeenteraad. Deze reacties hebben geresulteerd in een rapportage voor de gemeenteraad en een reactienota (van de consultaties). Dit alles is verwerkt tot deze omgevingsvisie.

De omgevingsvisie sluit aan bij nationaal, regionaal en lokaal beleid. De inhoudelijke basis voor deze omgevingsvisie bestaat uit vier onderdelen:

- **Historie:** de gemeente Duiven heeft een rijke geschiedenis waar we op voortbouwen.
- **Richtinggevende waarden:** belangrijk zijn onder andere de vitale, sterk onderling verbonden inclusieve gemeenschap, de aantrekkelijke leefomgeving en de uitstekende voorzieningen van de gemeente Duiven.
- **Ruimtelijke kwaliteiten:** de kenmerken van het landschap, het erfgoed en de manier van wonen in Duiven, Groessen en Loo dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit van de gemeente.
- **Ontwikkelingen & toekomstperspectief:** leidraad voor de toekomst is dat we ruimte willen bieden aan ontwikkelingen, recht doen aan ruimtelijke kwaliteiten, maatwerk leveren op basis van de leefomgevingskwaliteiten en zorg dragen voor natuur en milieu. Dit doen we samen met alle gebruikers van de leefomgeving.

AMBITIES EN DOELEN VOOR DE LEEFOMGEVING

Thema	Ambities en doelen 2030-2040
 Een duurzaam thuis	• Mogelijk maken van de aanvullende woonbehoefte op inbreiding- en uitbreidingslocaties • Realiseren van passende en betaalbare woningen aansluitend op de woonvraag van de groeiende groep één- en tweepersoonshuishoudens • Een toegankelijke woonomgeving en woonmogelijkheden voor zelfstandig wonende ouderen en zorgdoelgroepen • Verduurzaming van bestaande woningen en duurzame nieuwbouw • Vergroening van de woonomgeving • Aandacht voor specifieke woonvragen van spoedzoekers en woonwagenbewoners
 Gezonde, sociale en veilige leefomgeving	• Een gezonde samenleving met aandacht voor de medemens en elkaar • Participatie van inwoners en andere maatschappelijke partners • Een groene omgeving die bijdraagt aan de lichamelijke en geestelijke gezondheid • Stimuleren en faciliteren van vitale wijken, dorpen en buurten • Investeren in sport- en jongerenvoorzieningen • Stimuleren van buitenspelen voor kinderen • Zelfstandigheid bevorderen • Positieve gezondheid als randvoorwaarde voor alle ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving • Met het beheer van de openbare ruimte waar mogelijk bijdragen aan een gezonde, sociale en veilige leefomgeving • In stand houden van de goede omgevingswaarden, zoals geluid en luchtkwaliteit • Behouden van het eigen karakter en de (ruimtelijke) identiteit
 Vitale economie	• Verder versterken van de economische positie van de gemeente Duiven in de regio • Ruimte voor (selectieve) uitbreiding van bedrijventerreinen in de toekomst • Aandacht voor uitstraling en goede bereikbaarheid van de bedrijventerreinen • Aandacht voor de maatschappelijke ontwikkelingen binnen de agrarische sector • Behouden en versterken van de lokale economie en voorzieningen in het centrum • Balans tussen ruimte voor economische ontwikkeling, natuur, biodiversiteit en klimaat • Versterken van de vrijetijdseconomie van de Liemers als recreatiegebied met waterhistorie
 Bereikbaarheid	• De verkeersveiligheid in woongebieden vergroten • Verbeteren van loop- en fietsroutes, waar nodig uitbreiden van de fietsinfrastructuur • Toegankelijkheid van de openbare ruimte en de bereikbaarheid van voorzieningen voor mensen met een beperking in welke vorm dan ook • Doorgaand (sluip)verkeer ontmoedigen • Optimaliseren van de mobiliteitsketen • Zorgen voor voldoende laadvoorzieningen voor elektrisch vervoer en waterstofvoorziening voor wegtransport • Versterken van OV-knooppunten, onder andere door aanvullende voorzieningen
 Klaar voor de toekomst	• Bijdragen aan de RES (energie- en warmtetransitie) • Biodiversiteit versterken • Grondstoffen hergebruiken • Water als kwaliteit inzetten • Duurzaamheid als uitgangspunt hanteren in beleidsuitwerking en uitvoering

VAN VISIE NAAR UITVOERING

Het vervolg op de omgevingsvisie (beleidsdoorwerking) is het schrijven van programma's, voortbordurend op de vijf thema's, die zorgen voor de vertaling van de omgevingsvisie naar uitvoering. Deze programma's zijn zelfbindend en beogen zo te garanderen dat de gewenste kwaliteit van de fysieke leefomgeving daadwerkelijk wordt bereikt.

In het proces van de uitvoering van deze visie in (uitvoerings)programma's hebben we oog voor participatie en sluiten we aan bij de eisen die vanuit de Omgevingswet gelden voor participatie. Hiervoor wordt in ieder geval een soortgelijk traject gevolgd als voor het opstellen van de Omgevingsvisie, waarbij inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en andere belanghebbenden in het voortraject zijn betrokken.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 9

1.1 Waarom een omgevingsvisie? 10
1.2 Totstandkoming van de omgevingsvisie 10
1.3 Relatie met bestaand beleid 16
1.4 Leeswijzer 23

2. OVER DUIVEN 25

2.1 Historie 28
2.2 Richtinggevende waarden 28
2.3 Ruimtelijke kwaliteiten 29
2.4 Toekomstperspectief 40

3. AMBITIES EN DOELEN LEEFOMGEVING 49

3.1 Een duurzaam thuis 50
3.2 Gezonde, sociale en veilige leefomgeving 54
3.3 Vitale economie 58
3.4 Bereikbaarheid 60
3.5 Klaar voor de toekomst 64

4. VAN VISIE NAAR UITVOERING 77

4.1 Vertaling in programma's 78
4.2 Monitoring en herijking van de omgevingsvisie 79
4.3 Financiën 79
4.4 Participatie in de uitvoering van deze visie 79

5. BIJLAGE A: KAARTEN 83

6. BIJLAGE B: GERELATEERDE BELEIDSDOCUMENTEN 99

COLOFON 101

1

INLEIDING

De gemeente Duiven is, net als iedere andere gemeente, verplicht om in het kader van de nieuwe Omgevingswet een omgevingsvisie op te stellen. Deze omgevingsvisie beschrijft de gewenste toekomst voor onze leefomgeving op de middellange en lange termijn (tot 2040). Het is daarmee een weergave van de vraag: wat voor gemeente willen we zijn? Concreet betekent dit een samenhangend, allesomvattend en integraal document voor alle onderwerpen in de fysieke leefomgeving waarin we onze ambities en doelen beschrijven.

De omgevingsvisie is een visie gestoeld op de identiteit en de kenmerken van de dorpen Duiven, Groessen en Loo, zoals deze de afgelopen decennia zijn gegroeid. We benoemen wat voor ons van waarde is en wat we willen beschermen. Tegelijkertijd geeft de omgevingsvisie richting aan autonome lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen, met onze eigen kwaliteiten, ambities en doelen als randvoorwaarden. Deze visie zorgt ervoor dat het prettig wonen, werken en verblijven is in Duiven. Met andere woorden: het is de stip op de horizon voor de fysieke leefomgeving van Duiven in 2040.

1.1 WAAROM EEN OMGEVINGSVISIE?

Vanaf (naar verwachting) 2022 treedt de Omgevingswet in werking, waarin alle regels voor de fysieke leefomgeving zijn gebundeld. 26 losse wetten worden hiermee geïntegreerd in één wet. Het motto van de wet is: 'ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit', wat is vertaald in twee maatschappelijke doelen:

- Een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit bereiken en in stand houden.
- De fysieke leefomgeving doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen om er maatschappelijke behoeften mee te vervullen.

De gemeentelijke omgevingsvisie is één van de juridisch verplichte instrumenten van de Omgevingswet. Het is een integrale langetermijnvisie waarin de ambities en beleidsdoelen voor de hele fysieke leefomgeving en het grondgebied (boven- en ondergrond) van de gemeente beschreven staan. Daarnaast zijn de verantwoordelijkheden en omgevingsvisies van de provincies en het Rijk onderdeel van de context van de gemeentelijke omgevingsvisies.

De ambities en doelen in deze visie vormen de koers van het handelen van de gemeente in de fysieke leefomgeving. In beleidsmatige zin bindt deze omgevingsvisie de gemeente, maar de visie schept geen juridische rechten of plichten naar inwoners, partners en organisaties. Wel vormt het de basis voor het omgevingsplan dat bepaalt welke regels gelden voor het grondgebied van de gemeente. Vervolgens werken we de essentie van de visie samen met de samenleving uit in omgevingsprogramma's waarin we de omgevingsvisie vertalen naar uitvoering.

Bij deze omgevingsvisie wordt geen PlanMER[1)] uit gevoerd, omdat uitgegaan wordt van bestaand beleid en bij nieuwe ruimtelijke initiatieven bij de uitwerking van het betreffende initiatief beoordeeld wordt of een MER-procedure noodzakelijk is dan wel of de voorgenomen activiteit MER-beoordelingsplichtig is.

1.2 TOTSTANDKOMING VAN DE OMGEVINGSVISIE

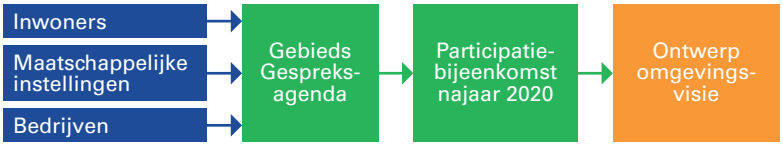
Als gemeente staan we niet alleen aan het roer om de ruimtelijke ontwikkelingen te sturen. Vanuit deze gedachte werken we samen met ruimtegebruikers en initiatiefnemers: een samenleving die aan zet wil zijn. De totstandkoming van de omgevingsvisie is dan ook gevoed door en getoetst bij diverse gebruikers van de fysieke leefomgeving.

- **Fase 1.** Als eerste stap hebben we in het kader van de GebiedsGespreksAgenda met diverse partners in 2019 een sessie georganiseerd om de belangrijke thema's voor de omgevingsvisie te bepalen. We hebben vaste partners geconsulteerd daar waar belangen elkaar raken. Dit heeft geleid tot een uitgebreide GebiedsGespreksAgenda voor de samenleving. Tevens zijn op een kaart de meest waardevolle plekken van Duiven aangewezen door inwoners, maatschappelijke partners en andere organisaties (zie kaart 1). Dit zijn plekken met een unieke betekenis en die de belangrijke kwaliteiten, identiteit, cultuur en waarden weergeven voor Duiven. Tevens is een 'groene markt' georganiseerd om met behulp van de GebiedsGespreksAgenda in gesprek te gaan met de samenleving over de thema's. De rode draad is dat de inwoners van Duiven veel waarden hechten aan de

1) Een milieueffectrapportage (MER) of een MER-beoordeling brengt de gevolgen van de geschetste ontwikkeling of ambities voor milieu en omgeving in beeld.

groene openbare ruimte, de kwaliteit van de leefbaarheid in de wijk, een hoogstaand voorzieningenniveau en passende woningen voor jongeren en ouderen.

- **Fase 2.** De uitkomsten uit fase 1 zijn meegenomen in het Koersdocument Omgevingsvisie Duiven, die najaar 2020 opnieuw is besproken met diverse gebruikers van de fysieke leefomgeving. Tevens heeft er een schriftelijke consultatie plaatsgevonden onder professionals. Hierbij zijn een breed aantal reacties opgehaald vanuit de samenleving, professionele partijen en gemeenteraad. Deze reacties hebben geresulteerd in een rapportage voor de gemeenteraad en een reactienota (van de consultaties). Dit alles is verwerkt tot de concept ontwerp omgevingsvisie. De partijen en inwoners die een reactie hebben ingebracht, zijn via het toezenden van de reactienota geïnformeerd over wat met hun reactie is gedaan en tot welke aanpassingen en aanvulling dit heeft geleid.

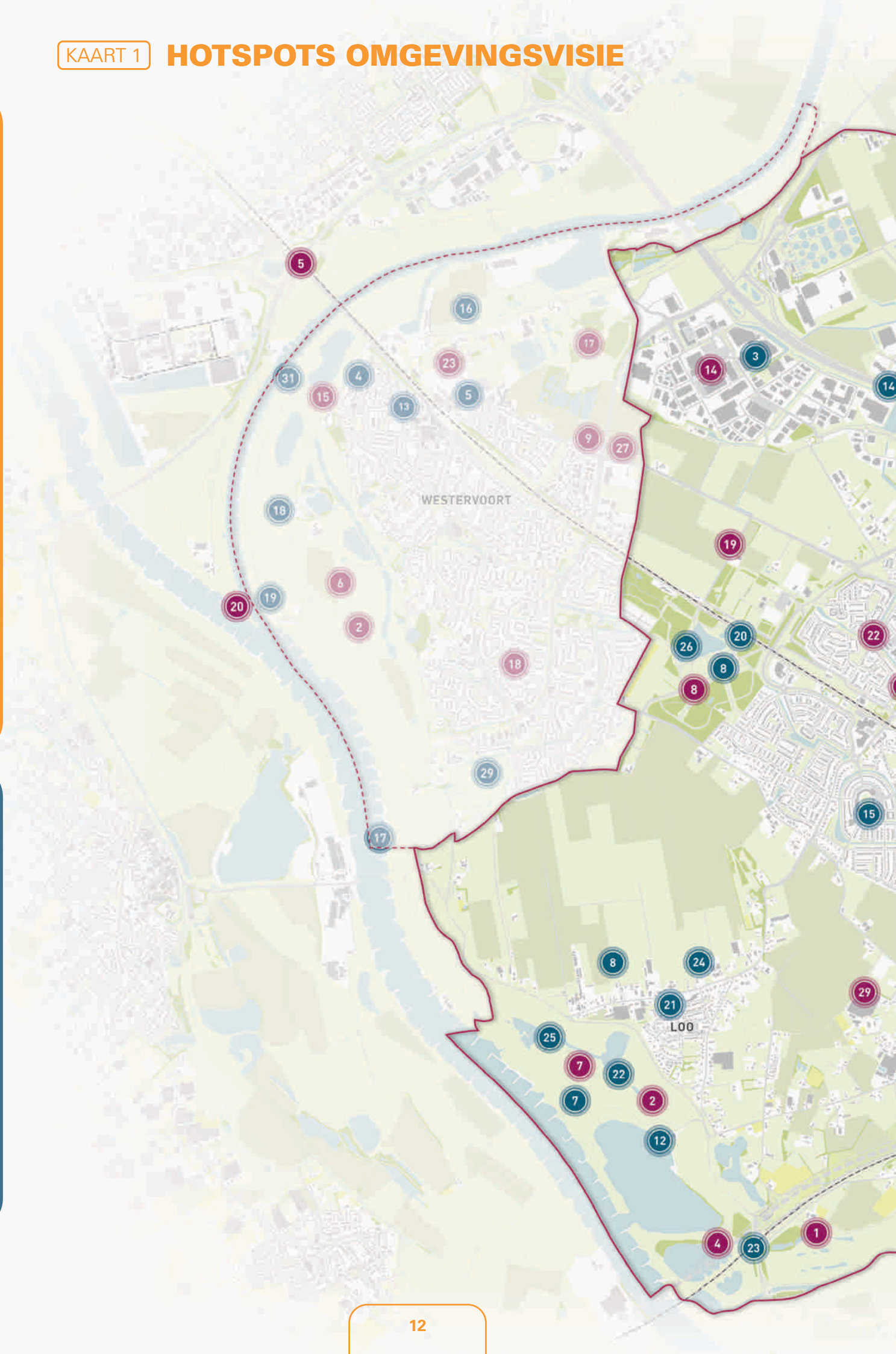
Figuur 1 Participatie bij de totstandkoming van de omgevingsvisie

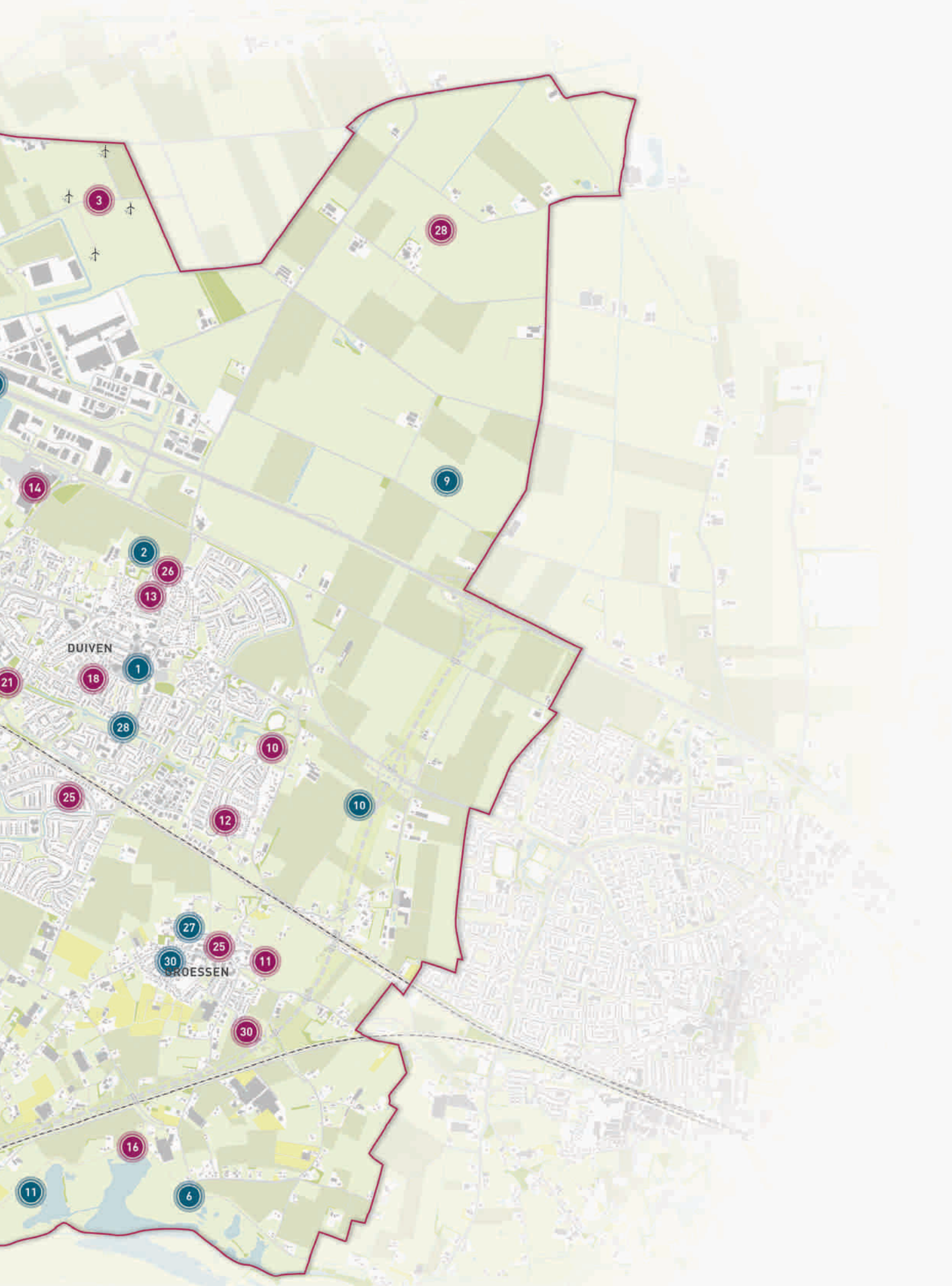
- **Fase 3.** In fase 3 volgt het proces om te komen tot de ontwerp omgevingsvisie, waarna de formele inspraakprocedure start. Deze periode wordt kenbaar gemaakt via de formele weg en daarnaast worden professionele partners en betrokkenen in fase 2 hierover geïnformeerd. De reacties uit deze formele inspraakprocedure resulteren in een inspraaknota en worden verwerkt in de definitieve omgevingsvisie.[2)]

In dit proces hebben we geleerd dat de inwoners, maatschappelijke instellingen, bedrijven, verenigingen en partners hun verantwoordelijkheden kennen. Zij vormen een sterk fundament van de Duivense samenleving. We blijven de partijen dan ook graag betrekken in de toekomst. Dit doen wij door in overleg de samenwerking en dialoog tussen en met deze partijen te stimuleren en te faciliteren en initiatieven te ondersteunen die waardevol zijn voor het ontwikkelen van de fysieke leefomgeving en aansluiten op de omgevingsvisie. Zo blijven we weloverwogen koersen op dat wat we voor generaties na ons willen vasthouden, versterken en vernieuwen.

2) Met het doorlopen van fase 1 t/m 3 voldoet deze omgevingsvisie aan het motiveringsbeginsel zoals omschreven in de Omgevingswet en de huidige wet- en regelgeving. Hierbij wordt opgemerkt dat de gemeente op dit moment nog geen geldend participatiebeleid heeft. Deze dient voor de invoering van de Omgevingswet gereed te zijn.

KAART 1 HOTSPOTS OMGEVINGSVISIE

DUIVEN
GROESSEN

KAART 1

TOELICHTING HOTSPOTS

Dit maakt Duiven uniek!

1. Centrum Duiven historische uitstraling met fijne terrassen
2. Cultuur historische waarden De Ploen, oude structuur, bomen, bebouwing
3. Ikea
6. Verdronken dorp Leuffen
7. Loowaard
8. Looveld
9. Duivense Broek
10. Groessensche Weide
11. Buitengebied Groessen
12. Loowaard: recreatie en natuur
14. Bedrijventerrein
15. Groeikernen
20. Horsterpark, multifunctioneel, zowel voor Duiven als Westervoort
21. Dorpsplein Loo: mooiste plein van Duiven en Westervoort
22. Loowaard: prachtig natuurgebied
23. A15 brug: rampzalig en onvoorstelbaar
24. Doorkijkjes in het groene veld vanaf Husselarijstraat & Loostraat
25. Loowaard, mooi natuurgebied en een ader van de plastic soup
26. Horsterpark geweldig! Natuur, samen komen, prachtig
27. Groessense weide, kans op woningontwikkeling
28. Droo – Pad: mooi stukje Duiven
30. Dorpstraat Groessen e.o. fraai oud dorpslint, veel historische bebouwing (kerk, pastorie, horeca, winkels), tweede lijn bebouwing met bedrijfsmatige functie

Dit maakt Westervoort uniek!

4. Mosterdhof
5. De Verzameling
13. Huis met gedicht
16. Kans verbinding uiterwaarden naar binnenland (maken haven, cultuur, geschiedenis, ontstaan gebied)
17. Pontje (oversteekbaarheid / gebied)
18. Honds Broekse Pleij: hardloop-, wandel-, fietsgebied
19. Splitsing Rijn en IJssel. Uniek vergezicht, veel beweging (boten), hoog water
29. De Schans: zichtbaar maken cultuurhistorie (realisatie wandelgebied > toerisme, recreatie)
31. Oude Veerdam, operation Quick Anger leidde tot de bevrijding van Arnhem in WOII

Mijn perso… Duiven…

1. Groen / natuur m… recreëren in rust
2. Idem, met natuur… historische waard…
3. Windpark
4. Lekker struinen i… stilte
7. Loowaard: pracht… Romeinen)
8. Horsterpark: unie… sociaal domein, n…
10. Tennisvelden
11. Rinoceros
12. Hunneschansalle…
13. De "eenzame" wi…
14. Een bedrijventerr… trots op te zijn als… (werkgelegenheid… bussen uit Duitsl…
16. Tankwal (gemeer…
18. Gezondheid en ve… visie daar waar m…
19. Horsterhof: Biolo… circulaire landbo…
21. Prachtig groenge… woongebied
22. Groen (en blauw)
24. Woongebied met… dichtbij het Horst… kaart)
25. Groessense weid… woningontwikkel…
27. Huis Hamerden: … herbestemming, … zonneveld
28. Duivense Broek: …
29. Glastuinbouwloca…
30. Huis Rijswijk: bel… historische havez… aanleg van de A1… het gebouw en or… bedreiging maar …

onlijke hotspots in

oet behouden blijven,

, landschap en cultuur
den (Havezate)

n de natuur! Rust, ruimte,

tige natuur en historie (o.a.

ek gebied. Mix recreatie,
atuur etc.

e

pkip

ein met de bedrijven is om
s gemeente

d, regionale functie en zelfs
and naar Intratuin)

telijk monument!?!)

iligheid als doelen in de
ensen wonen en werken

gische boerderij, voorbeeld
uw

bied, grenzend aan

hart van Duiven-West

winkels in de buurt en
erpark (niet aangeduid op

e, kans op
ng

combi cultuurhistorie,
nieuwbouw, duurzaamheid,

uniek, open gebied

atie buitengebied

angrijk monument,
ate, van belang om bij de
5 rekening te houden met
ngeving, niet alleen
ook een kans

Mijn persoonlijke hotspots in Westervoort...

2. Groen / natuur moet behouden blijven, recreëren in rust. Idem, met natuur, landschap en cultuur historische waarden (Havezate)
5. Fort Westervoort
6. Plein: laat de Plein zoals hij is
9. Hugo's: gezellig, lekker eten
15. Uiterwaarden
17. De "Bult" als begin voor véééél meer natuur in deze gemeenten!
18. Gezondheid en veiligheid als doelen in de visie daar waar mensen wonen en werken
20. Splitsing Rijn en IJssel: uitzicht, beweging boten, bomen met bankjes, uitnodigend
23. Ontwikkeling gebied als park en hoogwaardig wonen, sportvelden verplaatsen
27. Huis Hamerden: combi cultuurhistorie, herbestemming, nieuwbouw, duurzaamheid, zonneveld

Het eerste wat ik vertel over Duiven en Westervoort is...

- Bedrijventerrein met IKEA
- 't Windpark
- A15
- Strooibeleid / Gladheidsbestrijding
- Ruim opgezette wijken, met ruimte voor groei, tuinen, openbaar groen
- Nieuwgraaf, Intratuin, centrum, A15, uiterwaarden!
- Een groene gemeente tussen rivieren, Horsterpark
- Dat ze daar nieuwe natuur ontwikkelen en hopelijk uitbreiden voor gezond leven
- Horsterpark, tussen Duiven en Westervoort
- Ligging aan rivieren
- A15 ramp
- Aanpak op zwerfafval
- In gesprek blijft de gemeente met de inwoners
- Nieuwgraaf: commerciële hotspot van Oost-Gelderland!
- Veel relatief onbekende plekjes (De Schans, Loo kern, Groessen) (cultuurhistorie waardevol)

1.3 RELATIE MET BESTAAND BELEID

1.3.1 Relatie met nationaal beleid

Net zoals de gemeenten een gemeentelijke Omgevingsvisie opstellen en de provincies een provinciale Omgevingsvisie, heeft het Rijk een Nationale Omgevingsvisie (NOVI) opgesteld. De NOVI is bedoeld om richting te geven en keuzes te maken, door te kiezen voor slimme combinaties van functies en uit te gaan van de specifieke kenmerken en kwaliteiten van gebieden. Het Rijk wil dit doen in nauwe samenwerking met provincies, gemeenten, maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners. De NOVI richt zich op die ontwikkelingen waarin meerdere nationale belangen bij elkaar komen en keuzes in samenhang moeten worden genomen tussen die nationale belangen.

De NOVI wordt als kader gehanteerd voor uiteenlopende gebieds- en thematische uitwerkingen, zoals de Omgevingsagenda Oost (Rijk en provincies Gelderland en Overijssel), de NOVI-propositie Groene Metropool (regio Arnhem Nijmegen en Foodvalley) en de woondeal regio Arnhem Nijmegen. Onze eigen omgevingsvisie komt, zoals te lezen valt in het kader 'Nationale Omgevingsvisie: Toekomstperspectief', op hoofdlijnen overeen met de Toekomstperspectieven van de NOVI.

Figuur 2 Afwegen met de NOVI (bron: De Nationale Omgevingsvisie in het kort, 2020)

Nationale Omgevingsvisie: Toekomstperspectief

- dat gezond en klimaatbestendig is, met schone lucht, schoon water en een schone bodem en veel ruimte voor groen en water;
- met een uitstekend functionerende economie, die duurzaam en circulair is. Nauw verbonden met onze buurlanden en de rest van de wereld, als onderdeel van de internationale gemeenschap;
- waar het goed wonen en werken is. Met aangename en vitale steden en dorpen, en een productief en aantrekkelijk platteland;
- met uitstekende bereikbaarheid, waar iedereen snel en gemakkelijk van A naar B komt, met zo min mogelijk schadelijke uitstoot en overlast;
- waar we voldoende ruimte hebben om te kunnen bewegen, ontspannen en tot onszelf te komen; zowel in de stad als daarbuiten;
- dat veilig is en ons beschermt tegen overstromingen en andere gevaren;
- waar een goede balans is tussen gebouwde omgeving en open landschap, tussen natuur en cultuur, tussen land en water;
- dat openstaat voor verandering, en waar de kracht van zijn traditie, cultuur en identiteit wordt weerspiegeld in de inrichting van de leefomgeving.

Bron: Nationale Omgevingsvisie in het kort, 2020

In Nederland vertaalt de Rijksoverheid de Kaderrichtlijn Water (KRW) in landelijke beleidsuitgangspunten, kaders en instrumenten. De Minister van Infrastructuur en Waterstaat is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de KRW. Zij is dit mede namens de andere rijkspartijen en in nauw overleg met provincies, waterschappen en gemeenten. In het Bestuursakkoord Water is de samenwerking in het waterbeheer en -beleid tussen deze partijen vastgelegd. De Kaderrichtlijn Water heeft als doel de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater in Europa te waarborgen. Uiterlijk zal al het water in 2027 schoon en gezond moeten zijn.

1.3.2 Relatie met provinciaal beleid

- **Omgevingsvisie provincie Gelderland.** De provincie Gelderland heeft in samenwerking met partners een omgevingsvisie opgesteld voor een gezond, veilig, schoon en welvarend Gelderland. Langs zeven onderwerpen wordt richting gegeven aan een duurzaam, verbonden en economisch krachtig Gelderland: energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, biodiversiteit, bereikbaarheid, economisch vestigingsklimaat en woon- en leefklimaat. Als gemeente Duiven zoeken we hierbij naar raakvlakken en verbindingen tussen de provinciale opgaven en onze eigen opgaven, doelen en ambities.

- **Visie voor een bereikbaar Gelderland.** Om ervoor te zorgen dat mensen in Gelderland zich veilig, snel, betaalbaar en duurzaam kunnen verplaatsen wordt op provinciaal niveau een integrale visie mobiliteit opgesteld. Deze visie vormt het kader waarmee integrale afwegingen worden gemaakt. Tevens gaat de visie over het laten zien en concretiseren van de samenhang tussen autoverkeer, openbaar vervoer (spoor en bus), binnenvaart, goederentransport over de weg, fietsverkeer en verkeer te voet. Als Duiven zoeken we naar raakvlakken en verbindingen tussen de provinciale bereikbaarheidsopgaven en onze eigen bereikbaarheidsopgaven.

- **Regionale Aanpak Laadinfrastructuur Gelderland Overijssel.** De Provincies Gelderland en Overijssel vormen samen de Samenwerkingsregio Oost en hebben zich verenigd in de 'GO-RAL'; Gelderland Overijssel – Regionale Aanpak Laadinfrastructuur. Deze samenwerkingsregio faciliteert de gemeente bij het vormen van een integrale laadvisie en plaatsingsbeleid voor laadpalen. Daarnaast organiseert de samenwerkingsregio aanbestedingen, helpt zij bij het aanwijzen van geschikte snellaadlocaties en legt verbindingen met andere initiatieven, zoals OV-concessies, Regionale Energiestrategieën, Regionale Mobiliteitsplannen (RMP) en Clean Energy Hubs.

- **Kerkenvisie.** Vanuit de provincie is een proces gestart dat geresulteerd heeft in een kerkenvisie. Deze is opgesteld voor de kerken en toekomstige eigenaren. In de visie zijn paspoorten opgesteld met mogelijke ontwikkelingsrichtingen voor de diverse kerken. Bij de eventuele toekomstige ontwikkeling van kerken die leeg komen te staan, nemen we deze visie als uitgangspunt.

1.3.3 Relatie met regionaal beleid en regionale samenwerking

Op het gebied van wonen, energie en economie zijn er veel ontwikkelingen gaande waarin we als gemeente Duiven een rol hebben of willen pakken. Als onderdeel van de regio Arnhem Nijmegen en de Liemers werken we daarin veel samen met onze buurgemeenten en medeoverheden. Op de regiokaart (zie kaart 2) geven we aan welke ontwikkelingen er spelen in de regio en waar de gemeente Duiven vanuit haar mogelijkheden een bijdrage aan wil en kan leveren.

Samenwerking regio Arnhem Nijmegen

Er is een grote urgentie om de opgaven werken, wonen, bereikbaarheid en leefkwaliteit gezamenlijk aan te pakken met betrokkenheid en zeggenschap van de democratische organen. In de regio Arnhem Nijmegen werkt de gemeente Duiven daarom samen met 17 andere colleges aan de versterking van de regionale samenwerking om de slagkracht in de opgaven, transparantie en democratische legitimiteit te vergroten. De gemeente stelt zich in regionaal verband op als een volwaardige samenwerkingspartner.

- **Energietransitie: Regionale Energiestrategie (RES).** De gemeenteraden van de gemeenten in RES-regio Arnhem Nijmegen hebben in 2021 de Regionale Energiestrategie 1.0 "van, voor en door de Regio!" vastgesteld in het kader van het Klimaatakkoord. Het vertrekpunt daarin is de Gelderse doelstelling van 55% CO2-reductie in 2030.

- **Woondeal regio Arnhem Nijmegen.** De Woondeal is een actieve, langjarige samenwerking tussen overheden, corporaties en private partijen om de werking van de woningmarkt te verbeteren en op korte

termijn voldoende betaalbare woningen bij te bouwen. Tot 2025 gaat het om het bijbouwen van 20.000 woningen. Op de lange termijn gaat het om een bouwproductie van 50.000 tot 60.000 woningen. De regio zorgt daarbij voor een totale planvoorraad tot en met 2030 van 130% van de woningbehoefte. Het versterken van het groene profiel en ook het bereikbaar houden van de regio zijn belangrijke uitgangspunten waarover eveneens afspraken zijn gemaakt. Tevens wordt ingezet op het verbeteren van de leefbaarheid, bereikbaarheid, duurzaamheid en veiligheid.

- **Verstedelijkingsstrategie Regio Arnhem Nijmegen en Foodvalley 2025-2040.** De ambitie van de Regio Arnhem Nijmegen en Foodvalley is om toe te groeien naar het beeld: de groene metropool. De verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley gaat beschrijven waar we op de korte (2025), middellange (2030) en lange termijn (2040) extra huizen en werklocaties gaan bouwen. Hierbij wordt ook rekening gehouden met verduurzaming van de economie, bereikbaarheid, kwaliteit van de leefomgeving, energietransitie en klimaatadaptatie. De zogenaamde 'verstedelijkingsstrategie' die in ontwikkeling is, richt zich vooral op de lange termijn opgaven van de regio (na 2030). Op basis daarvan worden nadere afspraken met het rijk gemaakt, onder andere over mogelijke rijksbijdragen aan de regionale opgaven voor infrastructuur en woningbouw. In het najaar 2021 is het Verstedelijkingsconcept (deel 1) vastgesteld. Hiermee vormen de ontwerpprincipes uit de vier bouwstenen (Leefomgeving, Bereikbaarheid, Economie en Wonen), inspiratie en vertrekpunt voor lokale keuzes. Bouwstenen waar deze omgevingsvisie goed op aansluit. De in deze Omgevingsvisie opgenomen uitgangspunten gebruiken we in de gebiedsuitwerking de Liemers, onderdeel van het Verstedelijkingsconcept deel 2.

- **Visie Groene Metropoolregio.** In de Groene Metropoolregio wordt gekozen voor een opgavegerichte samenwerking. Vanuit een vijftal opgaven (Groene groeiregio, Verbonden regio, Productieve regio, Ontspannen regio en Circulaire regio) wordt de Groene Metropoolregio vorm gegeven. Dit gebeurt via een jaarlijks voortschrijdende, regionale agenda met een beperkt aantal maatschappelijke opgaven. De gemeenteraden beslissen over deelname aan die opgaven, de beschikbare middelen en het mandaat dat aan de uitvoering wordt meegegeven. De opgaven die samen de agenda vormen zijn gericht op kwalitatieve groei, circulaire duurzaamheid en een goede balans met behoud en versterking van de bijzondere leefomgeving die onze regio typeert.

Samenwerking regio de Liemers

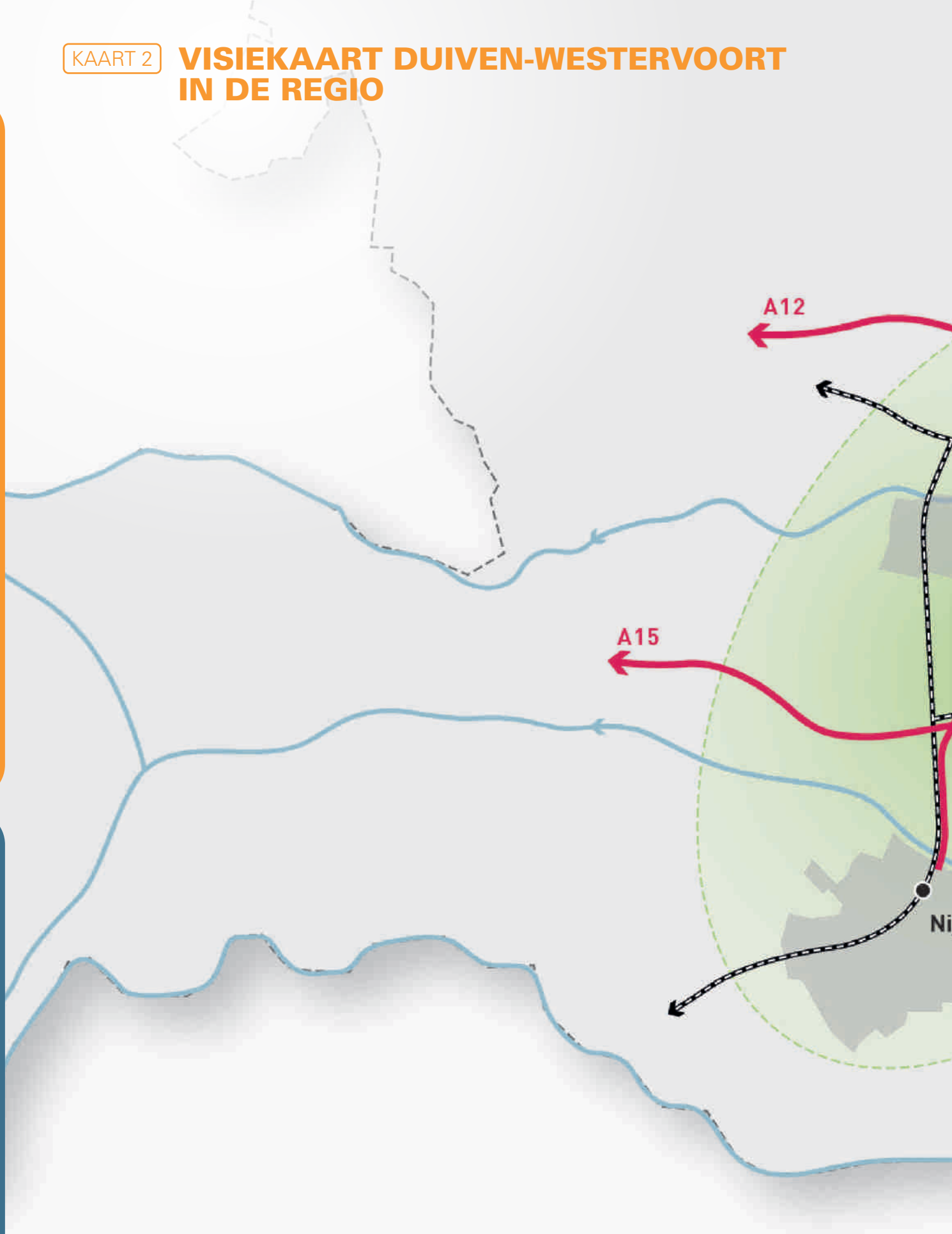
In de Liemers werkt de gemeente Duiven samen met de gemeenten Doesburg, Montferland, Westervoort en Zevenaar om de regionale economie en woningmarkt te versterken. Dit doen we aan de hand van onderstaande beleidsdocumenten. Tevens werken we in de Liemers samen in het regio-overleg Archeologie om het erfgoed te bewaren en te versterken en in de Liemerse Ambassade om de krachten vanuit ondernemers, overheid en onderwijs te bundelen. Daarnaast is de Liemers een streek die ons bindt rondom het watersysteem dat het water verdeelt over de rest van Nederland.

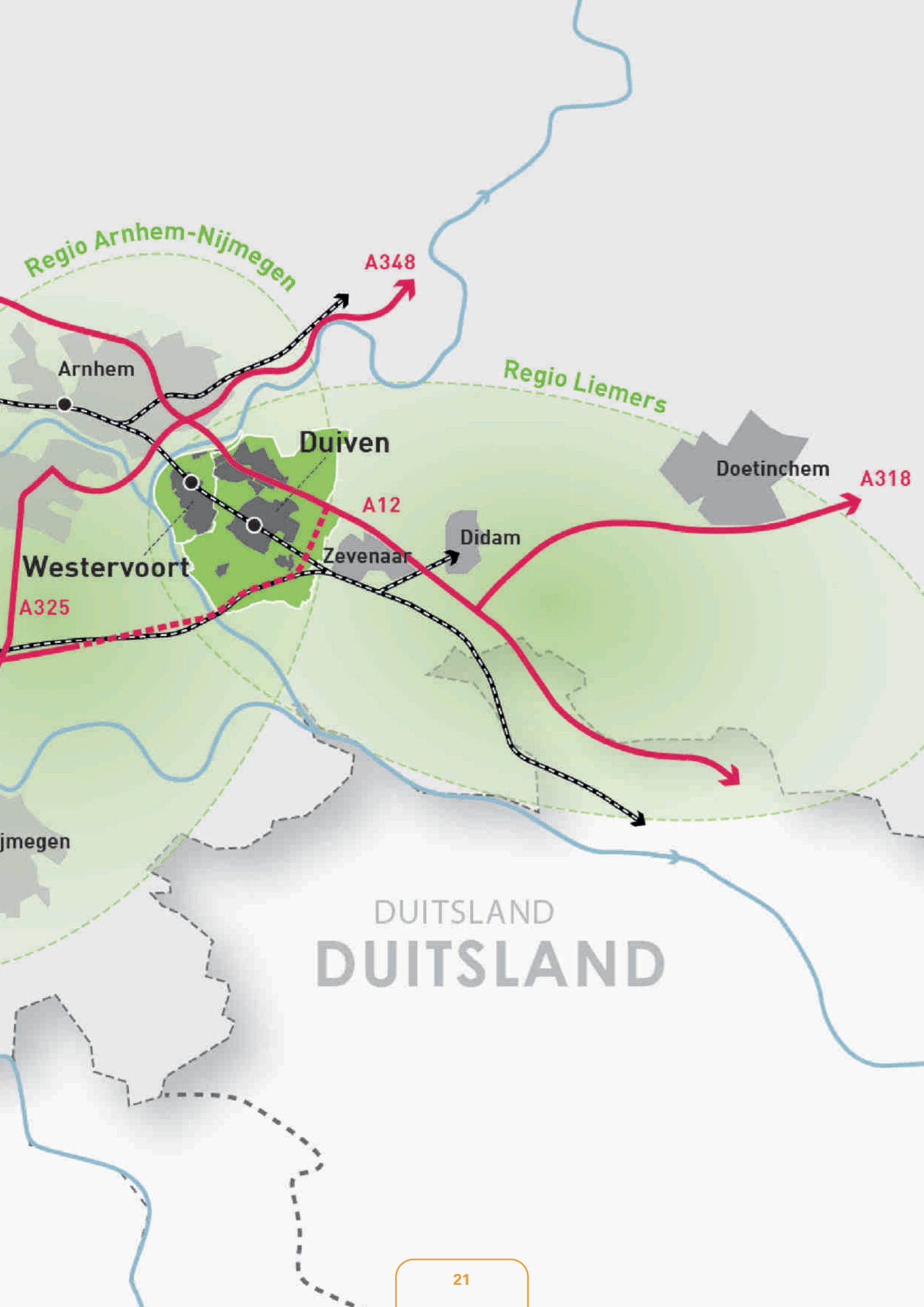
- **Liemerse Economische Visie.** In de Liemers hebben we de 'Economische visie de Liemers 2040' opgesteld met als belangrijkste basisdoelstelling: het maximaal faciliteren van bestaande bedrijven en het zo efficiënt mogelijk gebruiken van bestaande bedrijfstereinen waarbij bedrijven zoveel mogelijk in hun behoeftes worden gefaciliteerd. De focus ligt hierbij op de thema's: logistiek, maakindustrie, detailhandel en vrijetijdseconomie. Ook wordt na 2021 een ruimtelijk-economische ontwikkelagenda opgesteld, waar we als gemeente Duiven een actieve rol in zullen spelen.

- **Regionaal Programma Werklocatie (RPW).** De recente monitoring van de uitgifte van de bedrijfskavels van de afgelopen jaren én de geactualiseerde provinciale behoefte-prognoses laten zien dat tot 2030 geen sprake is van een overschot, maar juist van een tekort aan

KAART 2

VISIEKAART DUIVEN-WESTERVOORT IN DE REGIO

Regio Arnhem-Nijmegen
A348
Arnhem
Regio Liemers
Duiven
Doetinchem
A318
A12
Didam
Zevenaar
Westervoort
A325
jmegen
DUITSLAND
DUITSLAND

geschikte bedrijfslocaties. In 2021 hebben de gemeenteraad van Duiven, andere gemeenten in de regio en de provincie Gelderland het Regionaal Programma Werklocatie vastgesteld. Ook aan de gemeente Duiven is gevraagd om te kijken naar wensen en mogelijkheden binnen bestaande, dan wel nieuwe locaties. Deze omgevingsvisie en de daarbij horende woon-werk kaarten (kaart 6, 9 en 10) én de kansenkaart voor integrale ontwikkeling (kaart 16) bieden daartoe goede aanknopingspunten.

- **Liemerse Woonagenda.** In de Woonagenda 2017 hebben we met zeven uitgangspunten richting gegeven aan de ontwikkeling van de woningmarkt in de Liemers. Dat blijven we met de nieuwe Woonagenda 2020 ook doen. We blijven gaan voor de transformatie van bestaande gebouwen en locaties tot woningen. Nieuwbouw vindt bij voorkeur plaats binnen de bestaande woonkernen. Kleinschalige plannen vormen het uitgangspunt. Ook wordt ruimte geboden voor maatwerk in de verschillende dorpskernen. Bovendien zal extra aandacht worden geschonken aan verduurzaming en vernieuwing van de bestaande woningvoorraad. Wel is door nieuw regionaal woningmarktonderzoek het beeld voor de Liemers veranderd. De woningvraag in de Liemers concentreert zich in de kernen langs de A12. Hoe dichter bij Arnhem, hoe groter de extra woningvraag uit de woningmarkt Arnhem. Daar is de druk op de woningmarkt groter dan in de Liemers. We kiezen er in de Woonagenda 2020 dan ook voor om in de kernen langs de A12 en de spoorlijn, Duiven, Westervoort, Zevenaar en Didam de bouwopgave in de komende jaren te concentreren. Daarmee zijn er naast inbreiding en transformatielocaties ook nieuwe uitbreidingslocaties noodzakelijk om de extra woningvraag te kunnen accommoderen. De provincie Gelderland heeft de Liemerse Woonagenda 2020 mede ondertekend.

- **Watertakenplan De Liemers.** In het Watertakenplan hebben de Liemerse waterorganisaties - de gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar en het Waterschap Rijn en IJssel hun beleid en plannen verwoord voor hun Watertaken: de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater en de waterschapstaken voor zuivering en de waterhuishouding in het stedelijk gebied. Door hierin gezamenlijk op te trekken, worden kwaliteit, duurzaamheid en doelmatigheid geborgd - voor de korte en de lange termijn.

1.3.4 Relatie met lokaal beleid

In het algemeen overschrijft een omgevingsvisie de huidige structuurvisie(s). De omgevingsvisie Duiven vervangt het visiedeel uit de structuurvisie Duiven uit 2015. Alle bestaande plannen en regels uit de structuurvisie worden opgenomen in het omgevingsplan. Naast de omgevingsvisie en het omgevingsplan blijven er verschillende beleidsdocumenten over het fysieke domein van kracht, bijvoorbeeld omdat deze visies gemeentegrensoverschrijdend zijn. Bijlage B geeft een overzicht van nieuw beleid gerelateerd aan deze omgevingsvisie.

Eén belangrijke visie naast de omgevingsvisie is de Intergemeentelijke Structuurvisie Rivierklimaatpark IJsselpoort, die van kracht blijft voor het gebied binnen de gemeentegrenzen waarvoor deze visie is vastgesteld (de uiterwaarden van de IJssel). De reden is dat deze intergemeentelijke structuurvisie is vastgesteld door meerdere betrokken gemeenten en de basis vormt voor maatregelen die met elkaar samenhangen en soms gemeentegrensoverschrijdend zijn. Deze samenhang kan het beste worden gewaarborgd in een gezamenlijk vastgestelde en van kracht blijvende intergemeentelijke structuurvisie.

De omgevingsvisie heeft betrekking op de gehele gemeente en niet specifiek voor wijken of dorpskernen. De omgevingsvisie geldt voor het hele grondgebied. Wel beschouwen we dorpenvisies als waardevol. Daar wordt verder aan gewerkt, waarbij rekening gehouden wordt met de waarden en ambities zoals aangegeven in deze omgevingsvisie.

1.4 LEESWIJZER

De omgevingsvisie is als volgt opgebouwd: in hoofdstuk 2 gaan we nader in op de historie en specifieke ruimtelijke kenmerken en kwaliteiten van de gemeente Duiven. Dit kan gezien worden als de basis voor de gemaakte keuzes, die passen bij de gemeente en waar Duiven voor staat. In hoofdstuk 3 beschrijven we vervolgens de ambities en doelen voor de komende jaren en op de langere termijn. Hoofdstuk 4 geeft ten slotte een doorkijk naar de uitvoering van deze visie en welke stappen daarvoor nog gezet dienen te worden.

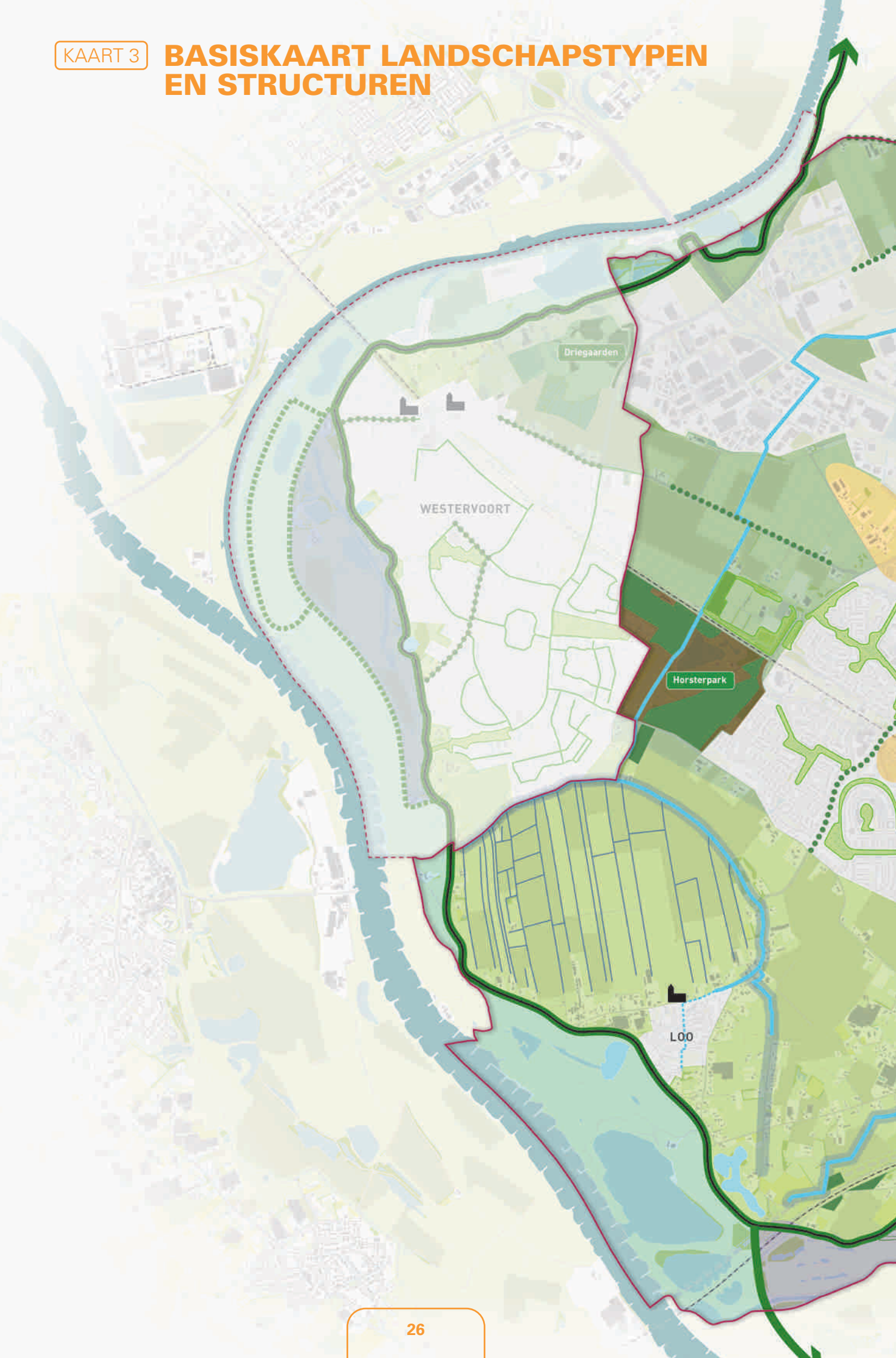
2

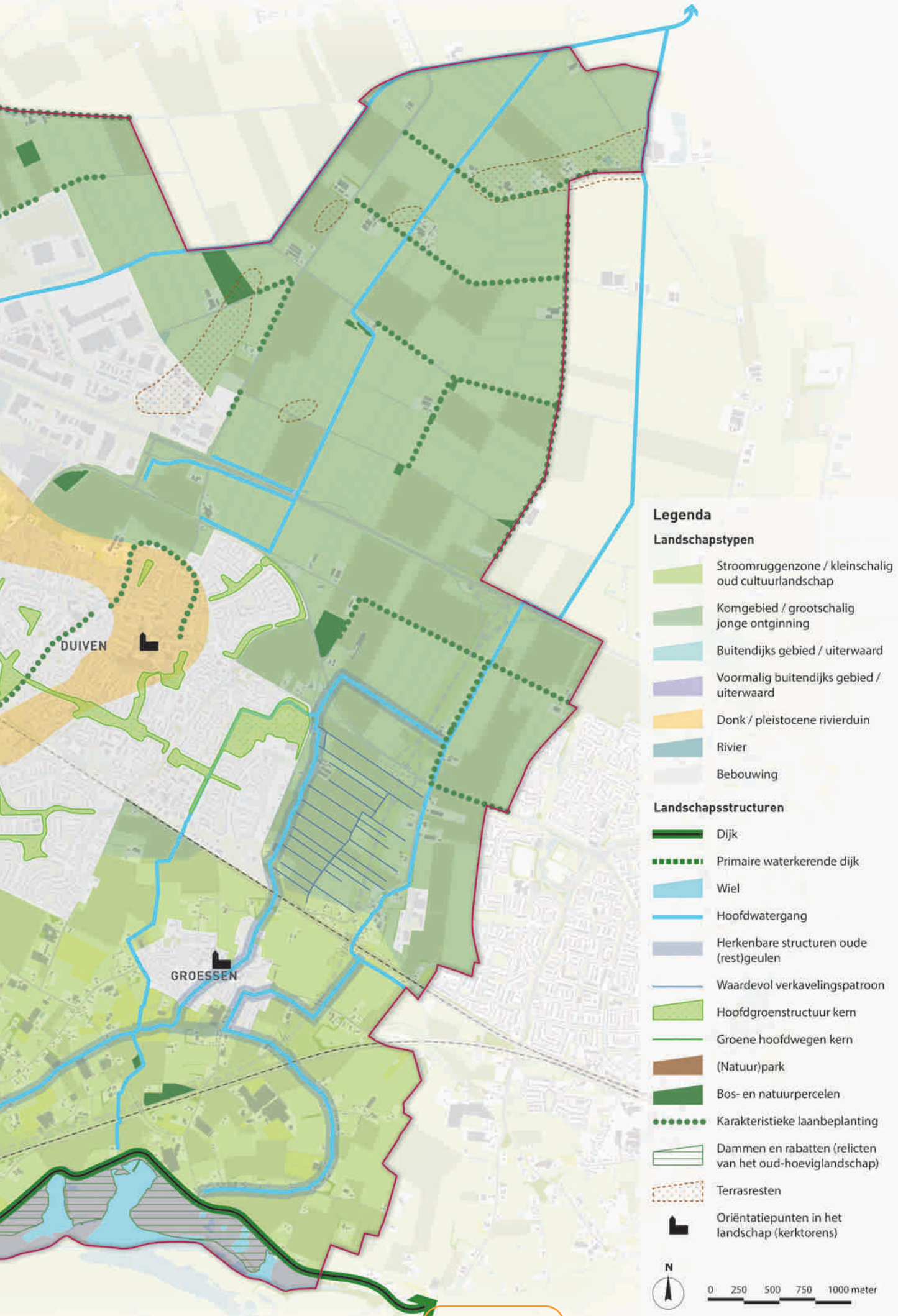
OVER DUIVEN

KAART 3

BASISKAART LANDSCHAPSTYPEN EN STRUCTUREN

DUIVEN
GROESSEN
Legenda
Landschapstypen
Stroomruggenzone / kleinschalig oud cultuurlandschap
Komgebied / grootschalig jonge ontginning
Buitendijks gebied / uiterwaard
Voormalig buitendijks gebied / uiterwaard
Donk / pleistocene rivierduin
Rivier
Bebouwing
Landschapsstructuren
Dijk
Primaire waterkerende dijk
Wiel
Hoofdwatergang
Herkenbare structuren oude (rest)geulen
Waardevol verkavelingspatroon
Hoofdgroenstructuur kern
Groene hoofdwegen kern
(Natuur)park
Bos- en natuurpercelen
Karakteristieke laanbeplanting
Dammen en rabatten (relicten van het oud-hoeviglandschap)
Terrasresten
Oriëntatiepunten in het landschap (kerktorens)
N
0 250 500 750 1000 meter

2.1 HISTORIE

Het landschap van de gemeente Duiven is ontstaan in het reliëfrijke stroomgebied van de Nederrijn en de IJssel. De hoge plekken in het landschap – oeverwallen en rivierduinen – raakten als eerste bewoond omdat deze plekken geschikt waren voor bewoning en bouwland. De lagere gelegen gebieden – de kommen – werden gebruikt als hooiland. Rond 1270 zijn de rivieren bedijkt waardoor hun invloed op het landschap en het gebruik en de bewoning daarvan verminderde en beperkt bleef tot dijkdoorbraken. Deze doorbraken stonden aan de basis van een aantal specifieke landschapselementen zoals waaien en restanten van ringdijken.

Het landschap is in de loop der jaren grotendeels gevormd door het agrarische gebruik, waarbij de aanwezige verschillen tussen hoog en laag en tussen nat en droog bepalend waren voor het grondgebruik. In de laatste eeuw zijn er nieuwe structuren toegevoegd aan het landschap, zoals het Pannerdens kanaal, de A12 en de spoorlijn Arnhem-Winterswijk. Deze volgen min of meer het oost-west georiënteerde landschap. De structuur van de Betuwelijn en straks ook van de A15[3)] doorkruist dit landschap.

Binnen de huidige gemeentegrenzen is vanaf de Steentijd sprake van menselijke bewoning. Daarbij zijn de hogere delen van het landschap als eerste bewoond geraakt. Hierdoor komen in onze gemeente gebieden voor met (hoge) archeologische waarde. Ten noorden van het centrum van Groessen ligt een terrein met een zeer hoge archeologische waarde. Dit gebied is een donk, een oude woongrond. Ook De Eng in verbinding met De Woerd in Duiven is zo'n gebied met een lang verleden van bewoning. Daarnaast zijn cultuurhistorische waarden aanwezig in de vorm van herkenbare landschapstypen, historisch-bouwkundige waarden, oude wegenpatronen en historische dorpskernen. De stormachtige ontwikkeling van de kern Duiven na WOII heeft een aantal cultuurhistorische waarden doen verdwijnen. Toch zijn in Duiven op enkele plaatsen nog historische dorpsbeelden herkenbaar, zoals te zien op de kaart met ruimtelijke structuurdragers (zie kaart 3).

In 1970 had de gemeente nog maar 7.000 inwoners. Als gevolg van de groeikernstatus nam het aantal inwoners in tien jaar tijd – tussen 1988 en 1998 – toe van 13.800 tot 24.500. Het aantal woningen verdubbelde hierbij van 4.500 tot 9.000. De groei richtte zich met name op de kern Duiven. Het resultaat van deze groeikernperiode is het grote aandeel nieuwbouwwijken in de kern Duiven. De dorpen Loo en Groessen zijn eveneens gegroeid, maar in een veel bescheidenere mate dan Duiven. Opvallend is dat de woonkern Duiven nooit vervlochten is geraakt met de kerkdorpen Groessen en Loo, die nog steeds een landelijk karakter kennen.

2.2 RICHTINGGEVENDE WAARDEN

Duiven is een gemeente met een dorps karakter en een goed ontwikkelde sociale samenhang, waar ruimte is voor fijn wonen en prettig werken in een dynamische regio. Duurzaamheid, een landschappelijk, agrarisch en groen karakter en veel ruimte voor natuur en milieu maken Duiven tot een unieke gemeente. Er is ruimte voor recreatie én voor circulair ondernemen vanwege de ligging langs een netwerk van spoor-, water- en wegverbindingen.

De kernen Duiven, Groessen en Loo zijn omringd door een aantrekkelijk groen en open buitengebied met veel natuurwaarden (zie kaart 4). Dat resulteert in een aantrekkelijke leefomgeving die door bewoners en bedrijven hoog gewaardeerd wordt.

De gemeente Duiven beschikt over uitstekende voorzieningen met een sterke lokale en regionale functie voor de werkgelegenheid (zie kaart 5). De bereikbaarheid van Duiven, Groessen en Loo is zowel lokaal als regionaal optimaal door de uitgebreide en veelzijdige infrastructuur. Het lokale wegennet kent goede routes voor verkeer te voet, fietsverkeer, openbaar vervoer en autoverkeer. Tegelijkertijd zorgen de doorgaande snelwegen en het openbaar vervoersnetwerk voor goede verbindingen binnen de regio's en met andere regio's en landsdelen.

3) NB: Momenteel loopt er een gerechtelijke procedure met betrekking tot de A15 in relatie tot stikstof.

De identiteit van de gemeenschap van de gemeente Duiven is het resultaat van vele jaren continuïteit en (door)ontwikkeling. De huidige ruimtelijke structuur is herleidbaar naar de ligging en de geografische kenmerken van de gemeente Duiven. Deze omgevingsvisie borduurt voort op de gegroeide bestaande waarden, aanwezige structuur en de ruimtelijke kwaliteiten.

Het "Duuve"-gevoel
Behoud van identiteit en kwaliteit van leven in Duiven, Groessen en Loo

Je voelt je thuis
Woonkwaliteit en -kwantiteit voor elke doelgroep in groene, veilige en ruime woonwijken/dorpen

Altijd werk in uitvoering
Ruimte om circulair te ondernemen, klaar voor de toekomst

Een goed bereikbare gemeente
Goede ontsluiting via spoor-, water-, fiets- en wandelroutes en wegen

Duiven is groen en blauw
duurzaamheid, biodiversiteit en klimaatbestendig staan hoog in het vaandel

Het is fijn om er te leven
Ontmoeting, recreatie, sport en winkelen, maar ook omzien naar elkaar

Klaar voor 2050
energieneutraal wonen en werken haalbaar voor iedereen

2.3 RUIMTELIJKE KWALITEITEN

2.3.1 Ligging

De gemeente Duiven ligt gelegen in de provincie Gelderland, centraal in de Liemers ten zuidoosten van Arnhem. De gemeente Duiven maakt deel uit van De Liemers en regio Arnhem Nijmegen. De gemeente wordt begrensd door de gemeente Westervoort in het westen, de Wijde Wetering in het noorden, de Nederrijn in het zuiden, de gemeente Lingewaard in het zuidwesten en de gemeente Zevenaar in het oosten.

De gemeente Duiven telde op 1 januari 2020 25.134 inwoners en heeft een oppervlakte van 35,19 km^2, waarvan 1,3 km^2 water. De omvang van het buitengebied van Duiven, Groessen en Loo is groot en varieert van uiterwaarden en oeverwallen tot komlandschappen behorende bij de omliggende grote rivieren. Daarnaast telt de gemeente Duiven circa 250 hectare aan bedrijvigheid in de A12-zone.

Duiven is een woongemeente en centrum voor bedrijvigheid, (groot)handel en industrie bij uitstek, met nadruk op de kern Duiven. De dorpen Groessen en Loo vormen een hechte gemeenschap met een heel eigen identiteit. Dit fundament willen we behouden.

2.3.2 Water

Duiven is onderdeel van watersysteem De Liemers. De Liemers is een streek die ons bindt rondom het watersysteem dat het water verdeelt over de rest van Nederland. De streek heeft een oppervlakte van ongeveer 6.807 hectare en ligt ingeklemd tussen het Pannerdensch Kanaal, de IJssel en het landgoed Bevermeer. Het gebied heeft alle kenmerken van een poldergebied, zij het dat het grootste deel van het jaar vrije afstroming op de IJssel plaatsvindt. Het is een stelsel van lange rechte waterlopen in een maasstructuur. De hoofdwaterlopen zorgen voor de ontwatering van het gebied, waarbij vooral in de lager gelegen komgronden in de Liemers een dicht netwerk van slootjes voorkomt.

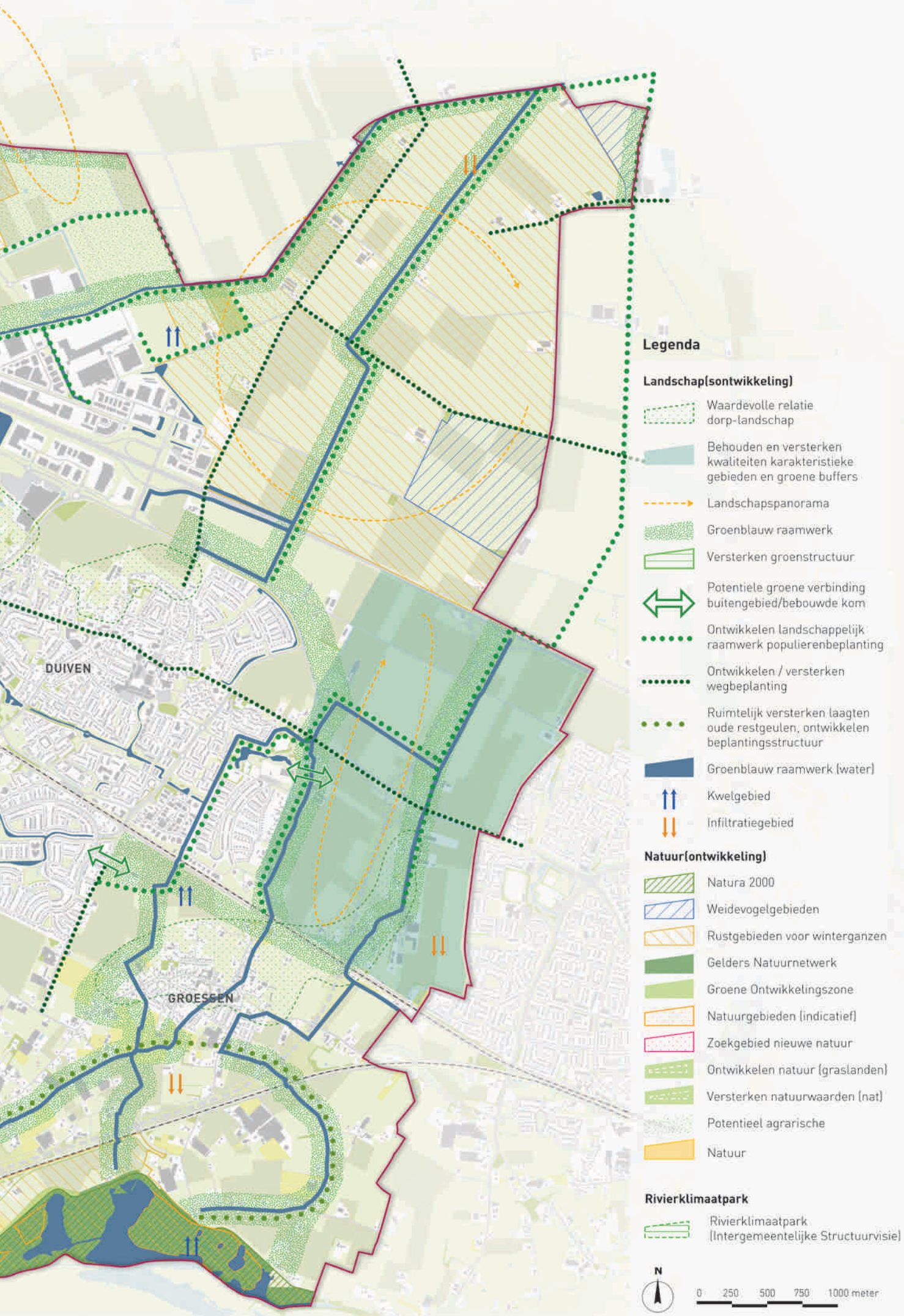
Water draagt op verschillende wijzen bij aan de leefomgeving van Duiven. Zo speelt het een rol in de gevoeligheid van de locaties en de robuuste inrichting met het oog op klimaateffecten en overstromingskansen. Of denk aan het beheer en onderhoud van de openbare ruimte door te zorgen voor schoon water en minder overstorten uit de gemengde riolering voor hemelwater en afvalwater. Bovendien heeft water een functie voor de vrijetijdseconomie, bijvoorbeeld de Liemers als recreatiegebied met waterhistorie.

Tijdens de totstandkoming van de Omgevingsvisie loopt parallel een proces vanuit de Provincie om drinkwaterreserveringsgebieden aan te wijzen. Een gebied zou betrekking kunnen hebben op de Liemers-West. Vanzelfsprekend houden wij met deze regels rekening, zodra de al dan niet aangepaste verordening in werking is getreden.

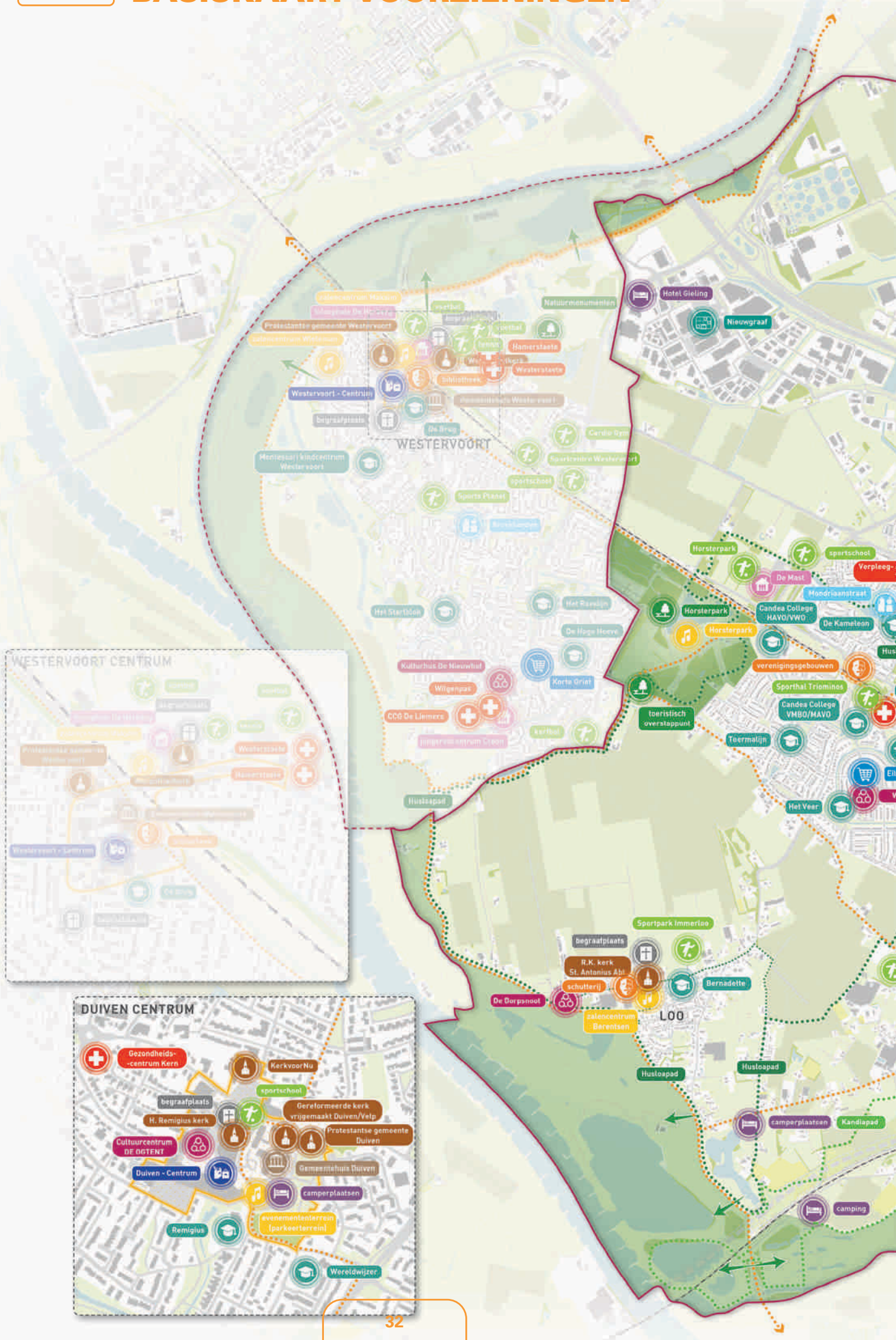
KAART 4

BASISKAART LANDSCHAPS- EN NATUURONTWIKKELING

DUIVEN
GROESSEN
Legenda
Landschap(sontwikkeling)
Waardevolle relatie dorp-landschap
Behouden en versterken kwaliteiten karakteristieke gebieden en groene buffers
Landschapspanorama
Groenblauw raamwerk
Versterken groenstructuur
Potentiele groene verbinding buitengebied/bebouwde kom
Ontwikkelen landschappelijk raamwerk populierenbeplanting
Ontwikkelen / versterken wegbeplanting
Ruimtelijk versterken laagten oude restgeulen, ontwikkelen beplantingsstructuur
Groenblauw raamwerk (water)
Kwelgebied
Infiltratiegebied
Natuur(ontwikkeling)
Natura 2000
Weidevogelgebieden
Rustgebieden voor winterganzen
Gelders Natuurnetwerk
Groene Ontwikkelingszone
Natuurgebieden (indicatief)
Zoekgebied nieuwe natuur
Ontwikkelen natuur (graslanden)
Versterken natuurwaarden (nat)
Potentieel agrarische
Natuur
Rivierklimaatpark
Rivierklimaatpark (Intergemeentelijke Structuurvisie)
N
0 250 500 750 1000 meter

KAART 5 BASISKAART VOORZIENINGEN

Plaza Graafstaete
Van der Valk Hotel Duiven
Gezondheids-centrum Kern
De Groene Ring Noord
KerkvoorNu
sportschool
Gereformeerde kerk vrijgemaakt Duiven/Velp
Het Palet
DUIVEN
H. Remigius kerk
begraafplaats
Protestantse gemeente Duiven
Cultuurcentrum DE OOTENT
Gemeentehuis Duiven
Duiven - Centrum
camperplaatsen
Remigius
evenemententerrein (paardenterrein)
De Wiekslag
Windwijzer
gezondheidscentrum
begraafplaats
Columbae
Huis van Droo
De Groene Ring Zuid
IZI Fitness Duiven
Het Klokhuis
Gezondheidscentrum 't Reinhart
Kandiapad
schutterij
Rinoceros
zalencentrum Gieling
Dorpshuis Groessen
R.K. Sint-Andreaskerk
Joannes
Sportpark Groessen
begraafplaats
GROESSEN
Odeon
Kandiapad
Legenda
Centrumgebied
Hoofdwinkelcentrum
Buurtwinkelcentrum
Buurtsteunpunt
Grootschalige perifere concentratie
Onderwijsfunctie
Sportfunctie
Multifunctioneel centrum
Culturele functie
Gemeentehuis
Zalencentrum / evenementenlocatie
Overnachten
Gezondheids- en zorgfunctie
Inloophuis/ontmoetingsplek
Kerk
Begraafplaats
Fietsknooppuntennetwerk
Optimaliseren veilige recreatieve routes (indicatief)
Klompenpad
Zoeklocatie recreatieve doorgang
Recreatief verblijfsgebied
Toegang tot de uiterwaard (indicatief)
N
0 250 500 750 1000 meter

Waterbiografie van De Liemers

Om de kennis van de vormende kracht van het water te bundelen en om te onderzoeken hoe water een belangrijke drager kan worden voor de kwaliteit en samenhang in het Liemerse landschap van de toekomst, is de Waterbiografie van de Liemers gemaakt. In de waterbiografie wordt de verbinding gelegd tussen het watersysteem en de cultuurhistorie, waarbij inspiratiebeelden gegeven worden op de thema's natuur, klimaat, energietransitie, landbouw, bouw, mobiliteit en recreatie. Deze waterbiografie helpt de gemeente Duiven bij het aanpakken van de wateropgave en het streven naar een vitale en aantrekkelijke toekomst van de regio.

Bekijk de Waterbiografie (het inspiratiedocument).

2.3.3 Wonen

De gemeente Duiven is een bewuste keuze voor gezinnen die de stad verlaten om in onze gemeente rust, ruimte en gemeenschapszin te zoeken. In de kern Duiven kunnen inwoners dorps wonen met een levendig en vitaal centrum met een divers aanbod aan voorzieningen (zie kaart 6). In de kernen Groessen en Loo is het landelijk wonen in dorpen met een rijk verenigingsleven, een zorgzame gemeenschap en de voorzieningen in Duiven vlakbij. Alle inwoners hebben het gemak van de steden Arnhem en Zevenaar in de buurt, de pracht van de natuur binnen handbereik en het geluk van de robuuste werkgelegenheid in de gemeente en in de regio Arnhem Nijmegen. Duiven is daarmee aantrekkelijk voor huishoudens in de gezinsvormende fase en dus van complementerende waarde voor de woningmarkt in de regio Arnhem.

2.3.4 Landschap

Het Duivense grondgebied is landschappelijk onder te verdelen in drie hoofdzones:

- de rivierenzone in het zuiden met daarin de uiterwaarden, een dynamisch rivierenlandschap en het reliëfrijke stroomruggenlandschap (een kleinschalig oud cultuurlandschap met de dorpen Groessen en Loo);
- de centrale lijnstadzone met daarin de kern Duiven die op één lijn ligt met de aangrenzende plaatsen Westervoort en Zevenaar;
- de noordelijke komzone gekenmerkt door het karakteristieke, laaggelegen, open, jong agrarisch ontginningslandschap, zoals de Duivense Broek.

Een zorgvuldige ruimtelijke ordening en de landschappelijke investeringen houden het landschap sterk. Dit geldt bijvoorbeeld voor het Looveld en de zichtlijnen vanaf de Loodijk. Het is een gebied met landschappelijke eenheid, in het noorden begrensd door de Lee, met een onbebouwd en zeer weids karakter en gave verkavelingsstructuur. Daarnaast vormen de zichtbare overblijfselen van de dynamische waterhistorie van de Liemers een uniek deel van het rivierlandschap.

Ruimtelijke ontwikkelingen dienen zo veel mogelijk aan te sluiten bij hoofdzones, de open weidsheid van bepaalde gebieden, de karakteristieke verkaveling en het respecteren van zichtlijnen.

In uitwerking van het vastgestelde Ontwikkelingskader Buitengebied heeft de gemeente Duiven een

Landschapsontwikkelingsplan (LOP) opgesteld. In dit plan is de visie op gebied van natuur en landschap verder uitgewerkt en vertaald naar concrete uitvoeringsprojecten op het gebied van natuur en landschap. Daarnaast biedt het LOP een toetsingskader voor initiatieven in het buitengebied. Hieraan is een uitvoeringsplan gekoppeld, waarin concrete uitwerking plaatsvindt.

2.3.5 Erfgoed

Het erfgoed in de gemeente Duiven is onlosmakelijk verbonden met de landschappelijke waarden. Nu is nog veel herkenbaar en herleidbaar van de oudste (natuurlijke) structuren. Het historische wegenpatroon is hier een belangrijk voorbeeld van. De situatie die omstreeks 1735 bestond is nog goed herkenbaar met wegen zoals de Rijksweg, Heilweg-Molenstraat-Schraleweidsestraat, Burgemeester Van Dordt tot Medlerstraat-Eltensestraat-Loostraat, Heiliglandsestraat, Dorpstraat-Lijkweg en Kerakkers-Leuvensestraat.

Gebieden en gebouwen met een bijzondere betekenis zijn:

- In Duiven bijvoorbeeld de Remigiuskerk met kerkhof, De Woerd en De Eng. De Woerd is zeer waardevol. In de loop van de Ploenstraat, Woerdstraat en Lombokstraat met de laanbeplanting komt dit tot uitdrukking. De Eng is nog een herkenbaar deel. De bebouwing ligt hier op de rand van een rivierdonk. Kenmerkend voor het centrum is de diversiteit in bouwwerken (woningen, villa's, boerderijen, bedrijven en bijzondere bouwwerken) die omgeven zijn door bomen en hagen. Ook staan langs de Rijksweg enkele waardevolle panden.

- In het dorp Groessen geldt dat de historisch-ruimtelijke opbouw goed bewaard is gebleven. Deze opbouw is goed herkenbaar aan de iets verhoogde ligging en aan het historische karakter van de lintbebouwing. De T-as boerderijen op terpen geven een goed beeld van de historische oriëntatie op hoger gelegen gronden.

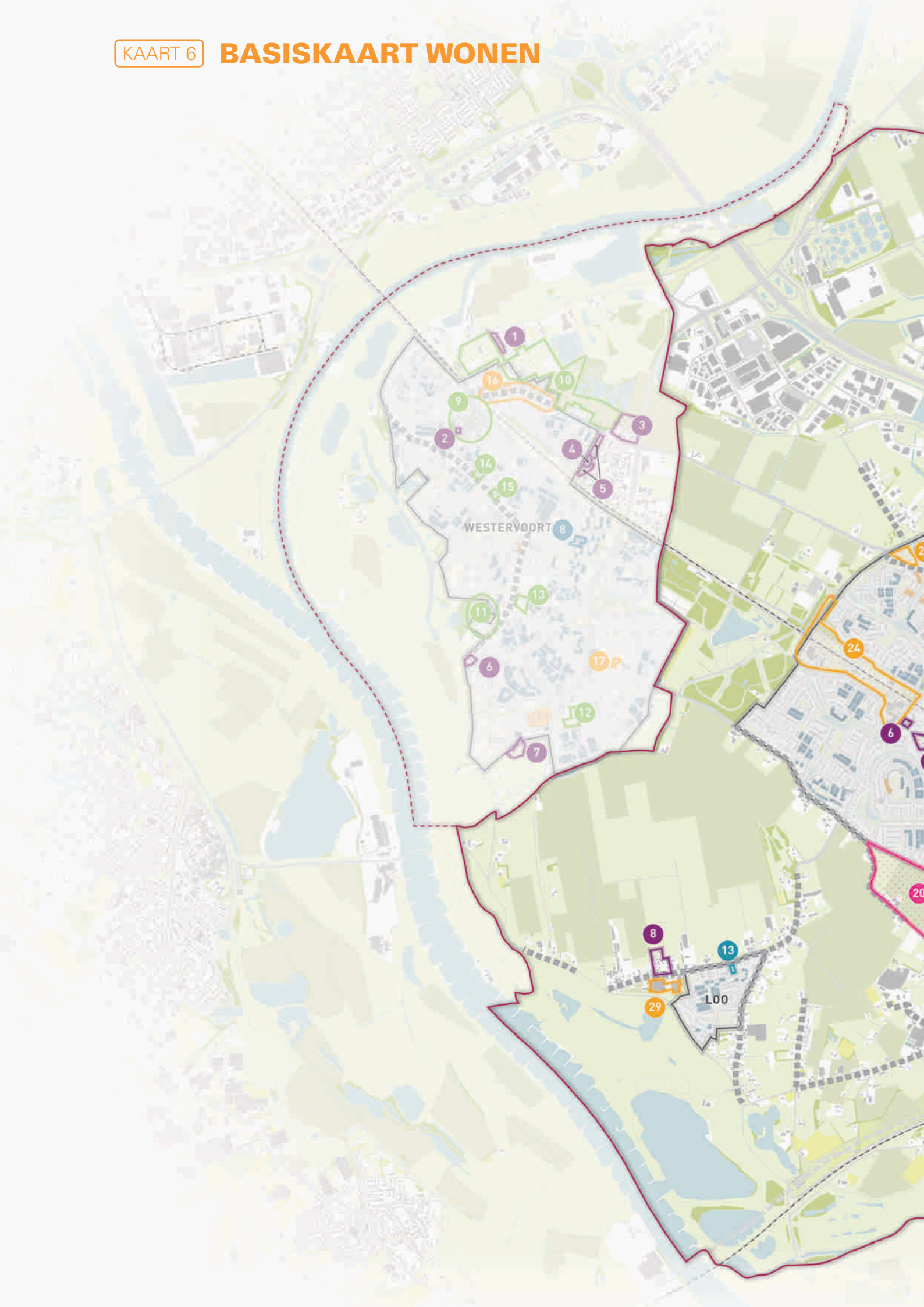
- In het dorp Loo is de historische opbouw van de Loostraat, Loodijk en Husselarijstraat herkenbaar gebleven. Haaks daarop takken stegen aan. De open weide tussen het kerkepad en de molenromp dragen bij aan het dorpse karakter. De Husselarijstraat en de Loostraat kennen aan weerskanten historische bebouwing met laanbeplanting.

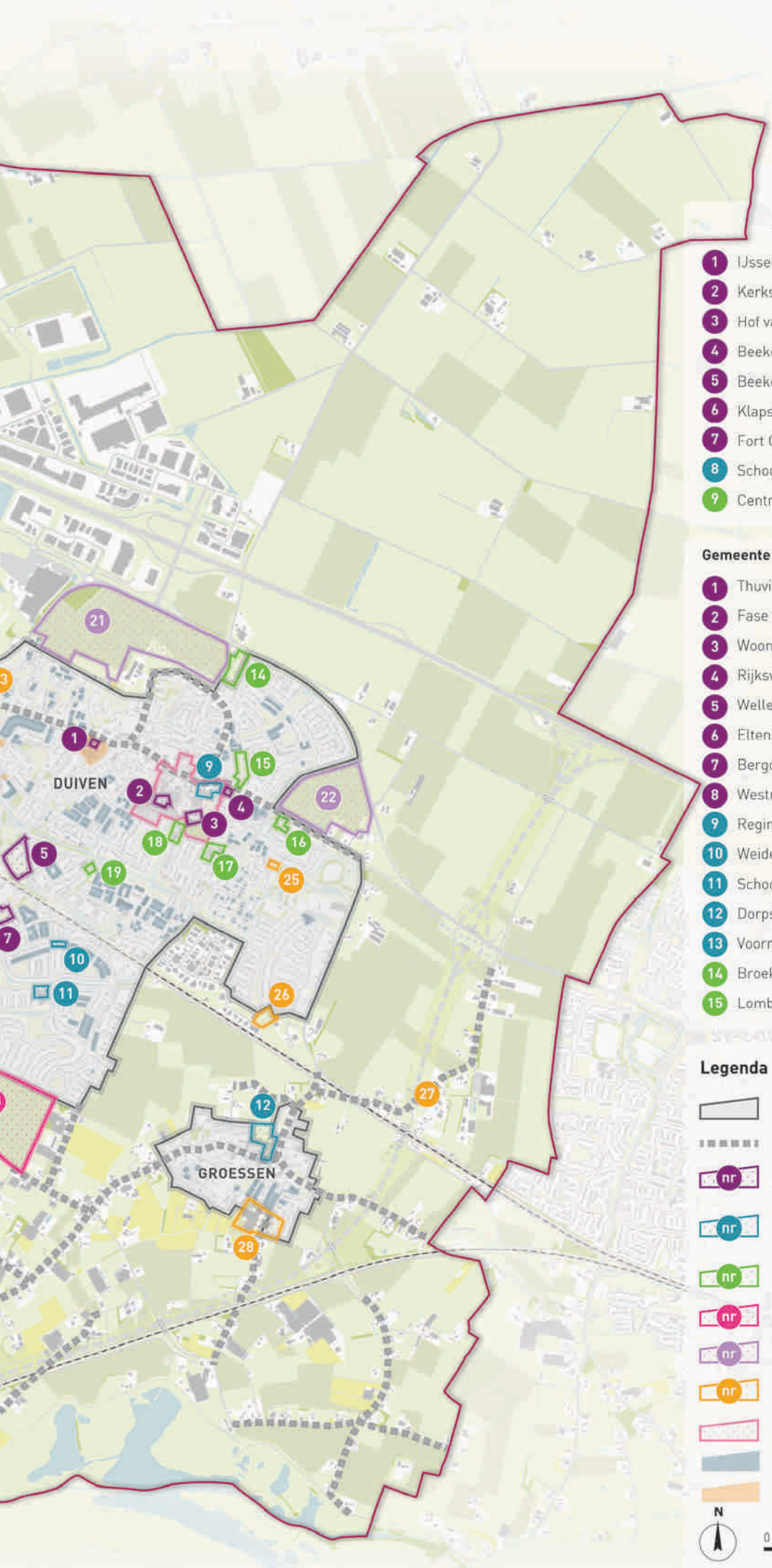
Kenmerkend voor de gemeenschap en haar geschiedenis is dat Duiven een van de weinige gemeenten in Nederland is waar elke dorpskern nog haar eigen eeuwenoude processie kent. Deze tradities hebben ook het wegenpatroon beïnvloed (processiepaden). Dit cultureel erfgoed verleent de gemeente Duiven en de kernen een eigen, onderscheidende identiteit en een fundament om op te bouwen. Het staat echter niet vast: onze omgeving verandert voortdurend en dat geldt ook voor het cultureel erfgoed. Denk aan oude gebouwen die een nieuwe functie krijgen, situaties waar wordt afgebroken en nieuwbouw gepleegd, stukken land die bebouwd worden en wegen die worden doorgetrokken of ontsloten.

Het erfgoed beschermen en verder versterken biedt kansen bij nieuwe ontwikkelingen in de leefomgeving en het realiseren van economische en maatschappelijke doelen. Een voorbeeld hiervan is de restauratie en herontwikkeling van monument Klein Rijswijk in Groessen. Of de verbindende kracht van water als belangrijke drager voor de kwaliteit en samenhang in het landschap. Het erfgoed kan inspireren, draagvlak creëren en richtinggevende randvoorwaarden bieden. Bekendheid van het erfgoed is daarom belangrijk. We willen het cultureel erfgoed (laten) ontdekken, vertellen en verbinden, zodat dit op een goede wijze in stand gehouden kan worden en een inspiratiebron en motor kan zijn bij nieuwe ontwikkelingen. Dat doen we ook in het grotere verband met het erfgoedcentrum van de Achterhoek en de Liemers.

KAART 6

BASISKAART WONEN

Gemeente Westervoort

1. IJsseldijk-Brouwerslaan
2. Kerkstraat 28-28a
3. Hof van Hamerden
4. Beekenoord 20 t/m 54
5. Beekenoord Liemersallee
6. Klapstraat 233
7. Fort Gelderschoorth
8. School Fliierefluiter
9. Centrum
10. Westervoort Noord
11. De Pals
12. De Clossei
13. Klapstraat 185
14. Klapstraat 117/117a
15. Klapstraat 129
16. Dorpstraat-Hamersestraat
17. Heilweg 65

Gemeente Duiven

1. Thuvinepark
2. Fase 4 Vitaal Centrum
3. Woonpark Vitaal Centrum
4. Rijksweg 62
5. Welleveld
6. Eltensestraat
7. Bergdravik
8. Westreenen
9. Regina Pacis
10. Weidekervel
11. School de Timp
12. Dorpsstraat
13. Voormalige kleuterschool
14. Broekstraat
15. Lombok
16. Rijksweg 110
17. Wereldwijzer
18. Remigius
19. Goudhaanstraat
20. Biezenkampen
21. Ploen-noord
22. Plakse Weide
23. Westsingel/Rijksweg
24. Spoorzone
25. Touwslagerstraat
26. Spoorallee
27. Helhoek
28. Kerkakkers
29. Loostraat

Legenda

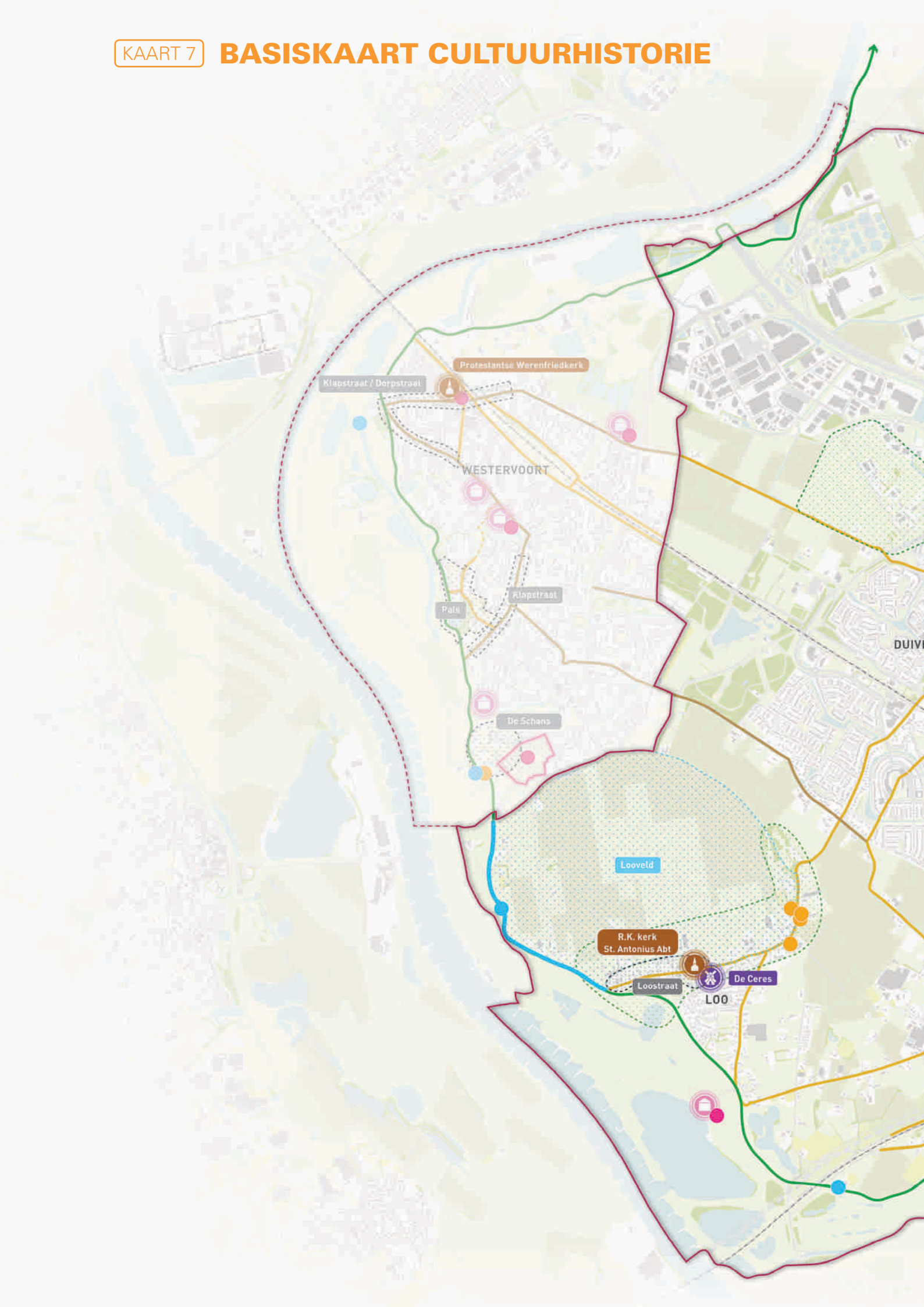
- Woongebied kernen
- Lintbebouwing
- nr — Woningbouwlocatie: lopend project (in aanbouw / bestemmingsplan gereed / in voorbereiding)
- nr — Woningbouwlocatie: middellange termijn locatie (voor 2029 ontwikkelen)
- nr — Woningbouwlocatie: mogelijke middellange termijn locatie
- nr — Reserve woningbouwlocatie
- nr — Uitbreidingslocatie woningbouw
- nr — Woningbouwlocatie: onderzoekslocatie woningbouw, ook andere invullingen nog mogelijk
- Vitaal Centrum Duiven
- Eigendommen Vivare
- Eigendommen Woonzorg Ned

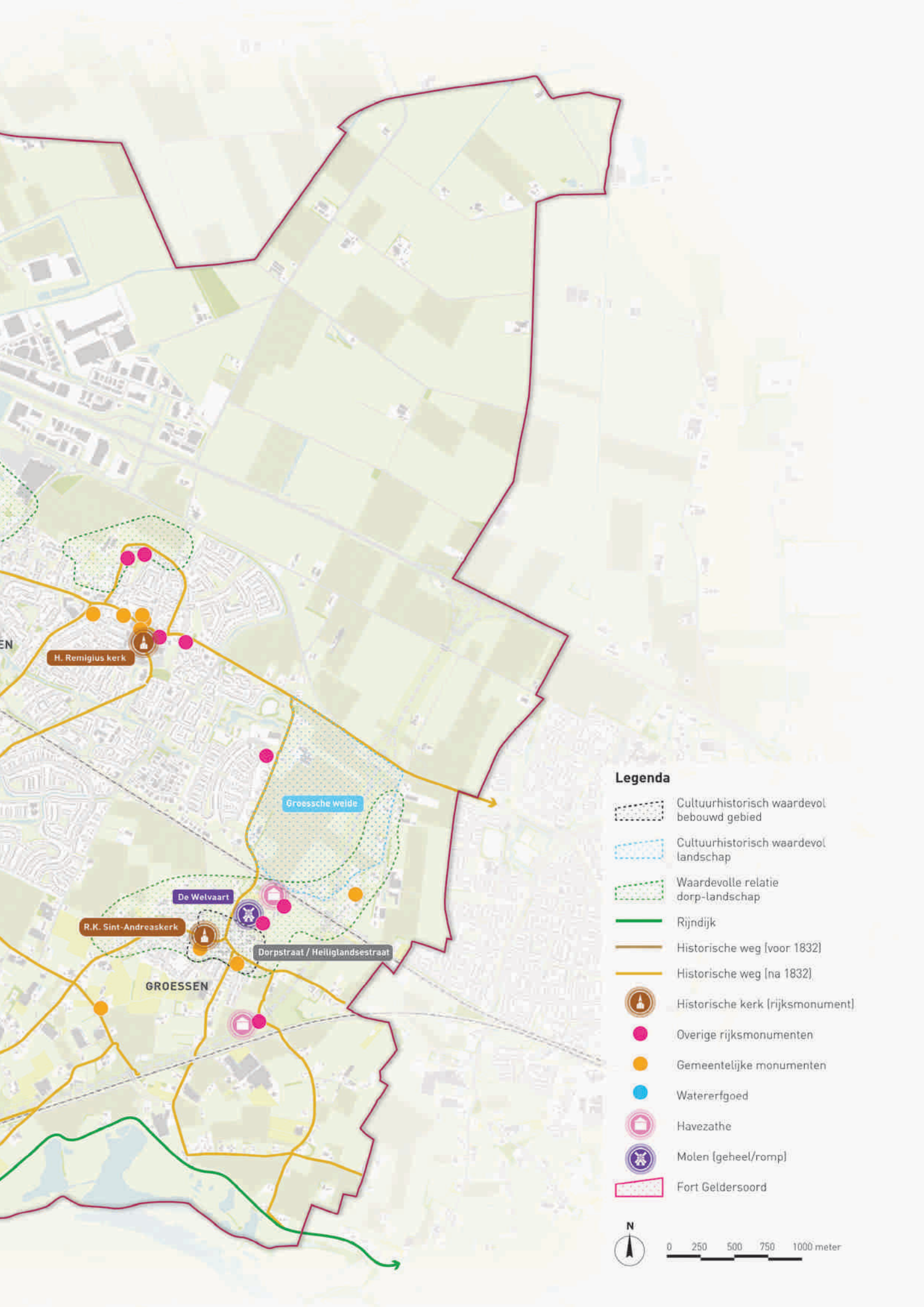
N

0 250 500 750 1000 meter

KAART 7

BASISKAART CULTUURHISTORIE

H. Remigius kerk
Groessche weide
De Welvaart
R.K. Sint-Andreaskerk
Dorpstraat / Heiliglandsestraat
GROESSEN
Legenda
Cultuurhistorisch waardevol bebouwd gebied
Cultuurhistorisch waardevol landschap
Waardevolle relatie dorp-landschap
Rijndijk
Historische weg (voor 1832)
Historische weg (na 1832)
Historische kerk (rijksmonument)
Overige rijksmonumenten
Gemeentelijke monumenten
Watererfgoed
Havezathe
Molen (geheel/romp)
Fort Geldersoord
N
0 250 500 750 1000 meter

2.3.6 Infrastructuur en mobiliteit

De infrastructuur in de gemeente Duiven heeft zowel een lokale als bovenlokale component. De A12 heeft gezorgd voor verdere ontwikkeling en het vergroten van de bereikbaarheid van de gemeente. De ontwikkeling van de A15 in de komende jaren zal zorgen voor een betere bereikbaarheid van Duiven en zal een stimulans zijn voor de economie. Over het grondgebied loopt daarnaast de spoorverbinding Arnhem – Doetinchem/Winterswijk. Duiven beschikt over een station en over frequente busverbindingen met omliggende plaatsen en aansluiting op een snelfietsroute. Daarnaast wordt de bus voor interne verbindingen ingezet. De fiets-infrastructuur is lokaal fijnmazig en goed op orde en regionaal verbonden met de snelfiets-route De Liemers.

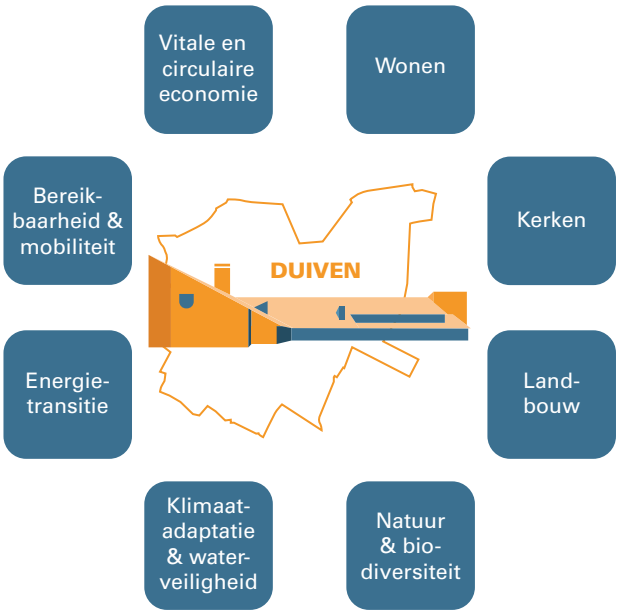
De infrastructuurnetwerken worden optimaal benut en zitten aan de grenzen van de capaciteit. Congestie in het landelijke wegennet werkt door in het onderliggende wegennet. De sociale functie van het openbaar vervoer is geborgd.

2.3.7 Economie

De gemeente Duiven heeft een groot areaal aan bedrijventerreinen langs de A12 met een bovenregionale functie. Denk aan Centerpoort-Noord, -Zuid, -Nieuwgraaf, Innofase, Seingraaf en Graafstaete. Daarnaast de meer lokaal georiënteerde bedrijventerreinen, 't Holland, De Nieuweling en Helhoek. Deze bedrijventerreinen variëren van industrie en logistiek tot detailhandel en groothandel. De grote voordelen qua bereikbaarheid en ligging ten opzichte van de grote steden in zowel Nederland als Duitsland maken het dan ook een gewilde vestigingsplaats. Deze bedrijvigheid zorgt voor circa 17.000 banen in de gemeente Duiven, goed voor 66% van de totale werkgelegenheid in de gemeente. De groei van de werkgelegenheid bedroeg gemiddeld 3% per jaar. Landelijke prognoses geven voor de komende jaren een verwachte groei van 1,5% per jaar.

2.4 TOEKOMSTPERSPECTIEF

De komende decennia blijven veel ontwikkelingen van buiten op Duiven af komen. De opgaven energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, beschikbaarheid van voldoende water en waterveiligheid zijn ook in 2050 nog relevant en nemen zelfs in belang toe. Het borgen van externe veiligheid in dit ontwikkelingsveld is een aandachtspunt. Daarnaast zal de transitie naar duurzame mobiliteit leiden tot een overgang naar elektrisch vervoer, de toepassing van nieuwe mobiliteitsconcepten en een verdere koppeling van verschillende modaliteiten en daarmee een totaal nieuw onderliggend netwerk. Ook liggen er uitdagingen op het gebied van natuur-inclusieve en kringlooplandbouw. Dit is slechts een greep uit de ontwikkelingen die op ons af komen waar we de komende jaren op in willen spelen. Leidraad bij alle ontwikkelingen is dat we ruimte willen bieden aan ontwikkelingen, maar graag kwaliteit willen toevoegen en daarbij de samenhang en de sociale functie van de fysieke leefomgeving voor de gemeenschap van Duiven niet uit het oog willen verliezen.

Figuur 3 Ontwikkelingen

Het toekomstperspectief dat we nastreven ligt in lijn met het toekomstperspectief dat in de Nationale Omgevingsvisie wordt geschetst. Het toekomstperspectief voor Duiven is een dorp dat gezond en klimaatbestendig is en dat beschermd

is tegen overstromingen. Duiven is een sterk onderdeel van de regionale economie (met circulariteit als einddoel) en in Duiven is het goed wonen, werken en recreëren. Duiven is een dorp dat weet waar het vandaan komt, zorgvuldig omgaat met de opgebouwde identiteit en het cultureel erfgoed op een verantwoorde manier onderdeel laat zijn van ontwikkelingen. Een dorp met een aantrekkelijk buitengebied, met een levensvatbare natuur en een productieve landbouw. De interne en externe bereikbaarheid van Duiven is voor alle modaliteiten (fiets, OV, auto) en voor alle doelgroepen (inclusief mindervaliden) goed.

Verder vinden wij, mede gezien alle ontwikkelingen, duurzaamheid belangrijk. Duurzaamheid is daarom een van de uitgangspunten waar het onze visie op de leefomgeving betreft. Dit houdt in dat we richting de toekomst bij alle plannen, binnen alle ambities, rekening houden met duurzaamheid in de brede zin van het woord (denk hierbij aan klimaatadaptatie, circulariteit, biodiversiteit, etc.).

2.4.1 Uitgangspunten voor de toekomst

Afhankelijk van het vraagstuk in de fysieke leefomgeving kan de gemeente Duiven verschillende rollen vervullen in het handelen vanuit de ambities en beleidsdoelen uit de omgevingsvisie. De gemeente Duiven hanteert hierbij de volgende principes:

Ontwikkelingen mogelijk maken
Initiatieven uit de samenleving die bijdragen aan een veilige, leefbare, duurzame en gezonde leefomgeving ondersteunen we. Hierbij stimuleren we inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties om actief te zijn in het verbeteren van de leefomgeving of met ideeën te komen voor het verbeteren van de leefbaarheid van de leefomgeving. Dit betekent concreet dat we graag actief betrokken worden bij initiatieven en deze de ruimte geven, mits ze bijdragen aan de beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit in stand houden, dan wel versterken.

Als gemeente werken we daarbij opgavegericht. Dat betekent dat concrete, maatschappelijke opgaven centraal staan in de manier waarop we als gemeente werken. De omgevingsvisie vormt hiervoor een richtsnoer.

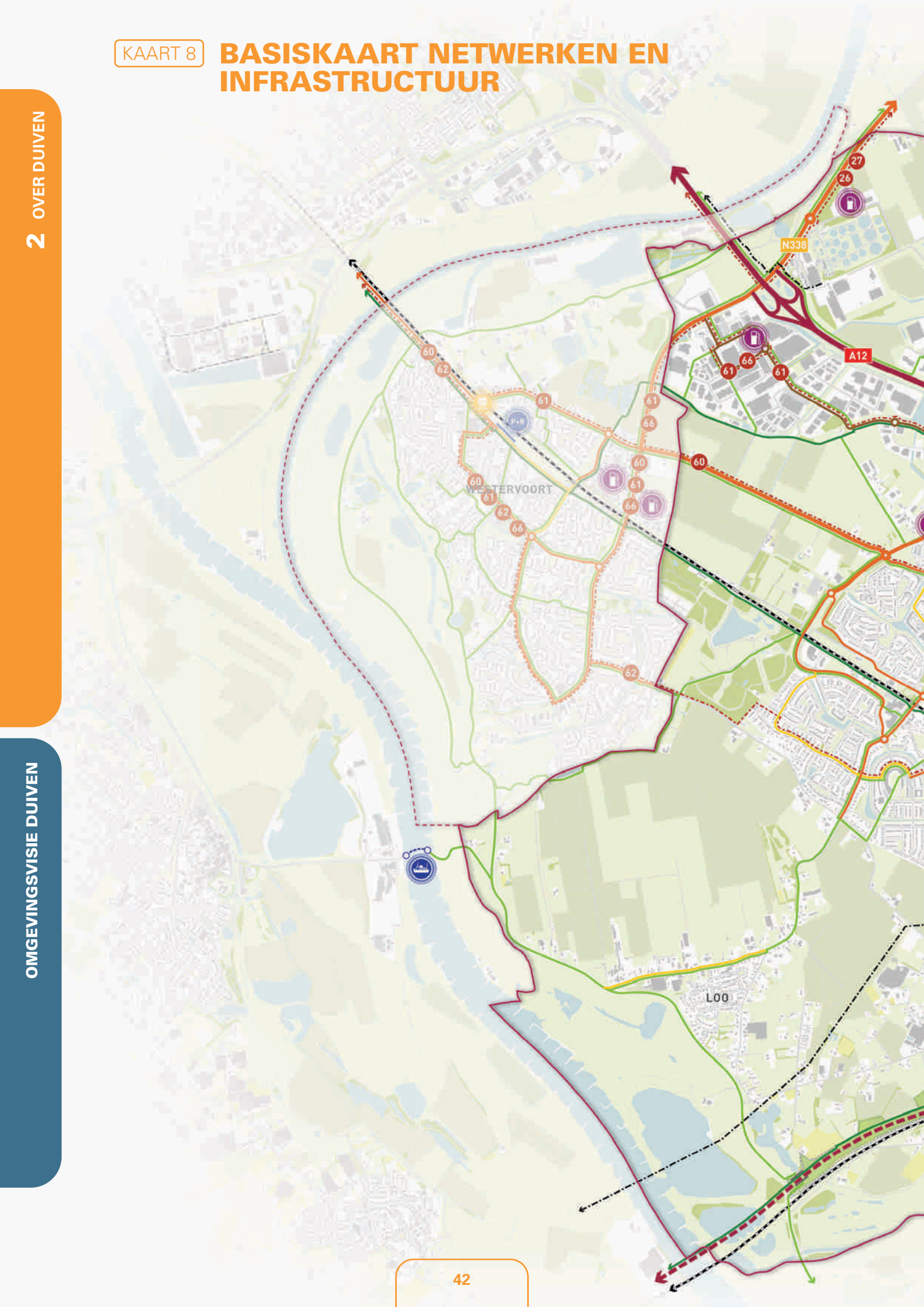
Recht doen aan ruimtelijke kwaliteiten
Het uitgangspunt bij ontwikkelingen is het versterken of toevoegen van ruimtelijke kwaliteit aan onze leefomgeving. We hechten dan ook veel waarde aan de aanwezige kwaliteiten. Zo waarderen we ons (cultureel) erfgoed, landschap en natuur en bewaken we het fundament van onze cultuur en identiteit. Daarom borduren we voort op het fundament van erfgoed om zo onze eigen identiteit blijvend uit te dragen. Ook hebben we oog voor plaatsen waar verschillende waarden samenkomen, zoals bij de Romeinse Limes waar natuur, erfgoed, cultuur en recreatie een rol spelen. Daar willen wij integraal naar het gebied kijken en thema's in samenhang versterken. Daarnaast beschermen en versterken we, waar mogelijk, de plekken die waardevol, kenmerkend en uniek zijn voor de inwoners van Duiven (zie kaart 1). Ook houden ruimtelijke ontwikkelingen rekening met en dragen zo mogelijk bij aan de ruimtelijke kwaliteiten van de Liemers. Dit doen we niet alleen, maar samen met onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Maatwerk op basis van leefomgevingskwaliteiten
Onder de Omgevingswet is er ruimte om als gemeente eigen afwegingen te maken voor activiteiten in de leefomgeving. Voor specifieke belangen, bijvoorbeeld veiligheid of gezondheid, nemen we deze ruimte om maatwerkregels in te zetten. In deze omgevingsvisie brengen we meer samenhang tussen deze afwegingen. Op basis van de na te streven kwaliteiten besluit de politiek, in overleg met de samenleving, of er een soepel of strenger regime van kracht moet zijn. Voor de verschillende gebieden houden we dus rekening met de verschillende gebiedskwaliteiten. Denk hierbij aan maatwerkregels voor activiteiten die cultureel erfgoed betreffen, regels voor bouwactiviteiten of andere normen met betrekking tot milieuaspecten zoals geluidsnormen.

Samen verantwoordelijk voor de leefomgeving
We delen de verantwoordelijkheid voor de fysieke leefomgeving samen met alle gebruikers van deze leefomgeving. We laten ons

KAART 8

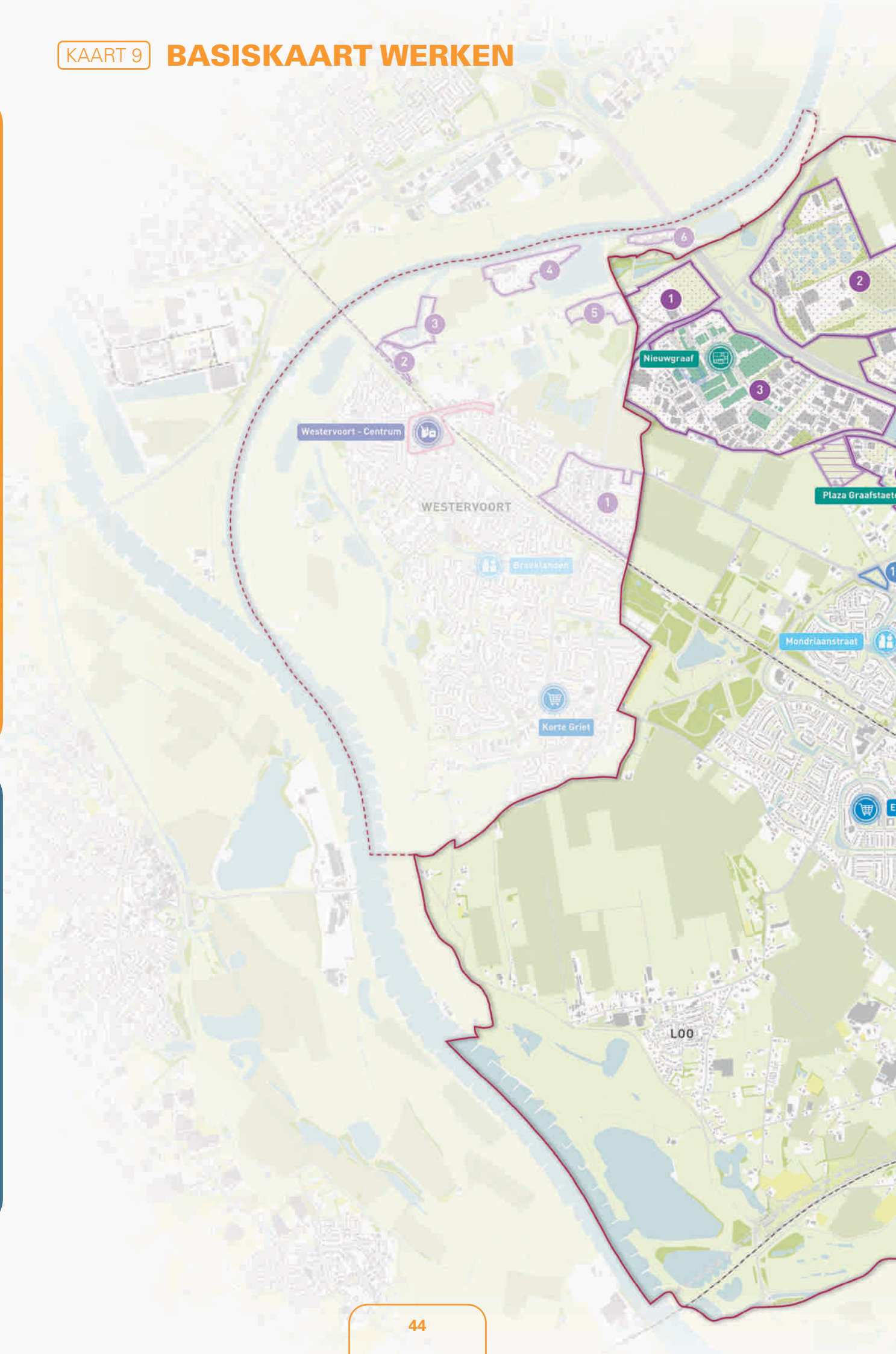
BASISKAART NETWERKEN EN INFRASTRUCTUUR

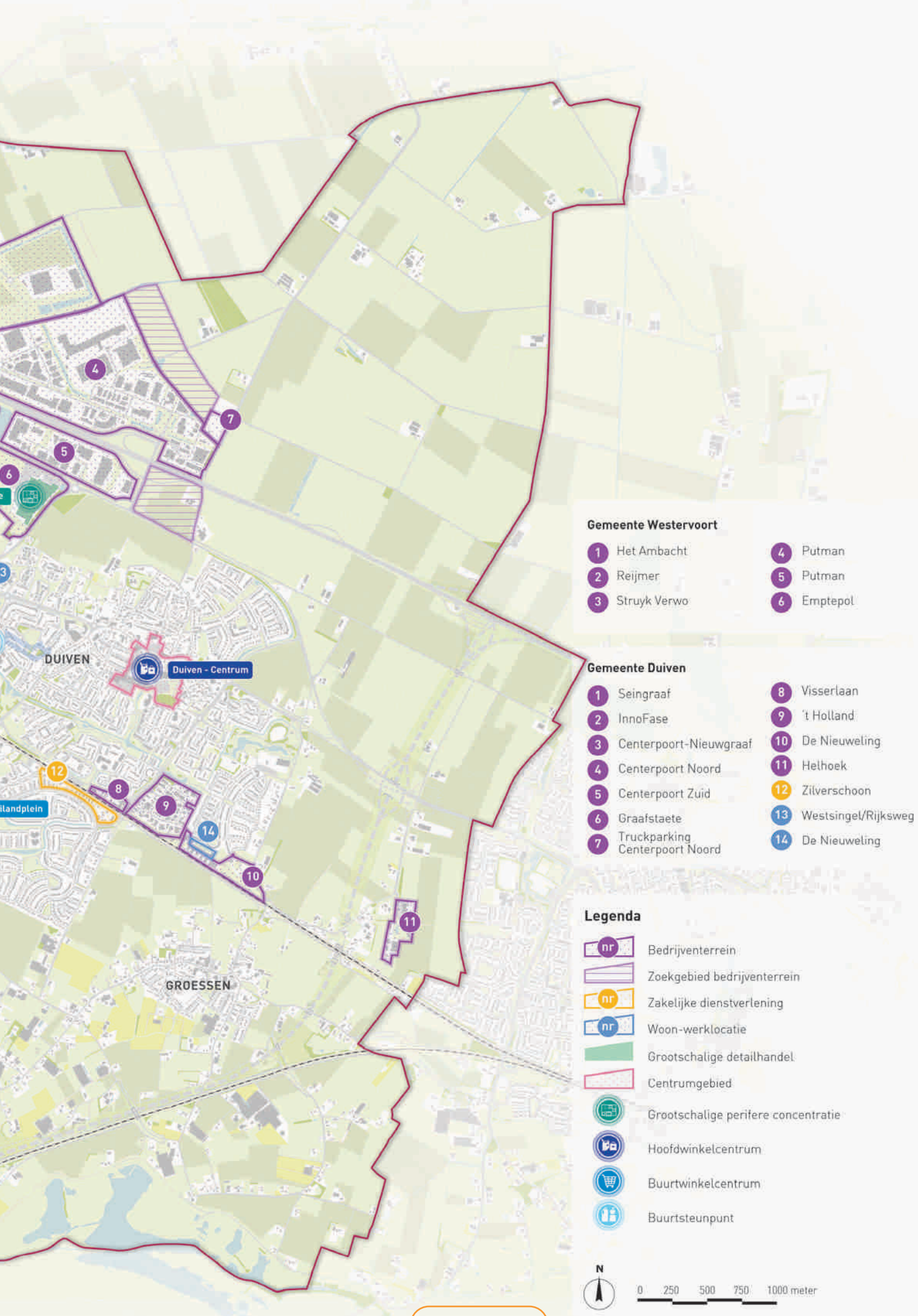

DUIVEN
GROESSEN
A12
A15
N810
61
62
60
P+R
Legenda
A12 Snelweg
A15 Snelweg toekomstig
Gebiedsontsluitingsweg - 80 km/u (buiten bebouwde kom)
Gebiedsontsluitingsweg - 50 km/u (binnen bebouwde kom)
Erftoegangsweg - 30 km/u (binnen bebouwde kom)
Bedrijfsontsluitingsweg - 50 km/u
Snelfietsroute
Hoofdfietsroute
62 Busroute
Spoorlijn
Treinstation
P+R Park & Ride
Tankstation
Carpoolplaats
Vrachtwagenparkeerplaats
Veer (auto/fiets/voet)
(Landschappelijke) inpassing A15
Nieuwe/verlegde weg i.v.m. aanleg A15
Hoogspanning
N
0 250 500 750 1000 meter

KAART 9

BASISKAART WERKEN

DUIVEN
Duiven - Centrum
GROESSEN
Gemeente Westervoort
1 Het Ambacht
2 Reijmer
3 Struyk Verwo
4 Putman
5 Putman
6 Emptepol
Gemeente Duiven
1 Seingraaf
2 InnoFase
3 Centerpoort-Nieuwgraaf
4 Centerpoort Noord
5 Centerpoort Zuid
6 Graafstaete
7 Truckparking Centerpoort Noord
8 Visserlaan
9 't Holland
10 De Nieuweling
11 Helhoek
12 Zilverschoon
13 Westsingel/Rijksweg
14 De Nieuweling
Legenda
nr Bedrijventerrein
Zoekgebied bedrijventerrein
nr Zakelijke dienstverlening
nr Woon-werklocatie
Grootschalige detailhandel
Centrumgebied
Grootschalige perifere concentratie
Hoofdwinkelcentrum
Buurtwinkelcentrum
Buurtsteunpunt
N
0 250 500 750 1000 meter

inspireren door de Nationale Omgevingsvisie en Provinciale Omgevingsvisie en hebben oog voor (omgevings)visies van onze buurgemeenten en Waterschap Rijn en IJssel. We blijven in gesprek met provincie, waterschap, de regio's (Arnhem-Nijmegen en de Liemers), buurgemeenten, veiligheidsregio en de regionale gezondheids- en omgevingsdiensten om met een open blik actief te verkennen hoe we elkaar kunnen versterken. We zoeken naar raakvlakken en verbindingen in de regionale opgaven (denk aan de energietransitie en mobiliteit) om deze samen op te pakken en gezamenlijk ambities voor de leefomgeving vorm te geven en te versterken. Zo zijn we samen met onze medeoverheden en uitvoeringsdiensten verantwoordelijk voor de leefomgeving.

Zorg voor natuur en milieu

Onze gemeente en heel het grondgebied is aantrekkelijk, gezond en in de basis schoon, intact en veilig. Behoud van onze gezonde en veilige fysieke leefomgeving staat dan ook voorop bij het mogelijk maken van ruimtelijke ontwikkelingen. Daarom handelen we preventief om aantasting van het milieu en de natuur te voorkomen. Daarbij houden we vast aan onze normering en volgen we waar mogelijk actief eventuele wijzigingen in de (aanscherping van) landelijke normering. We hanteren het principe dat de vervuiler betaalt en stellen waar nodig kaders aan de hand van vergunningen. Ook houden we toezicht op en handhaven we een gezonde, schone en veilige fysieke leefomgeving. Zo beschermen we de leefomgeving(skwaliteit) om schade aan de gezondheid te voorkomen. Dit doen we door de blootstelling aan schadelijke factoren te beperken, schadelijke uitstoot terug te dringen, gevaarlijke situaties te saneren en ruimtelijke functies te scheiden daar waar de zorg voor natuur en milieu op het spel staat.

3

AMBITIES EN DOELEN LEEFOMGEVING

Een gezonde, veilige, vitale, duurzame, leefbare en aantrekkelijke leefomgeving is belangrijk voor nu en in de toekomst. Om dit te behouden en verder te versterken formuleren we op basis van onze waarden en kwaliteiten ambities en doelen voor de middellange termijn tot 2030 en voor de lange termijn na 2030. Deze ambities en doelen zijn geïntegreerd in vijf integrale thema's voor fysieke leefomgeving.

We zijn ons bewust van de wereld om ons heen en de veranderlijkheid van landelijke, regionale en autonome ontwikkelingen en trends. In de volgende paragrafen beschrijven we per thema de ambities en doelen voor de middellange en lange termijn van de gemeente Duiven voor de fysieke leefomgeving.

Een duurzaam thuis

Gezonde leefomgeving

Bereikbaarheid

Vitale economie

Klaar voor de toekomst

3.1 EEN DUURZAAM THUIS

De lokale woonvraag en bovenlokale vraag uit de regionale woningmarkt Arnhem, waar Duiven onderdeel van uitmaakt, leiden tot de vraag naar nieuwe woonlocaties. In de eerste plaats streven we naar inbreiding. Gelet op de grote woonbehoefte zijn inbreidingslocaties echter niet meer voldoende. Naast het benutten van de inbreidingslocaties is het noodzakelijk om op korte termijn woningen op uitbreidingslocaties te ontwikkelen. Op 1 juni 2021 zijn de Plakse Weide en de Ploen-Noord door de gemeenteraad aangewezen als uitbreidingslocaties voor woningbouw waarvoor de planontwikkeling wordt opgestart. De locatie Biezenkampen is op 1 juni 2021 aangewezen als reserve-woningbouwlocatie (zie kaart 10: wonen & werken). Vanwege de grote woningbouwopgave voor 2030 kiezen we ervoor om de plantontwikkeling voor zowel de Plakse Weide als de Ploen-Noord op te starten. Bij de planontwikkeling zal sprake zijn van een fasering voor beide locaties. Dit houdt in dat een deel van de woningen voor 2025 gebouwd zal moeten worden en het overige deel tussen 2025 en 2030. De locatie Biezenkampen is vooralsnog een reserve-woningbouwlocatie voor de lange termijn. Mocht om onvoorziene redenen de woningbouwontwikkeling op de Plakse Weide of Ploen-Noord niet door kunnen gaan, dan wordt de planontwikkeling voor de Biezenkampen eerder opgestart. Dit uiteraard in nauwe verbinding en afstemming met regio de Liemers en de regionale woningmarkt Arnhem. Daarbij houden we oog voor de kansen die het transformeren van bestaand vastgoed in onze woonkernen naar woningen biedt.

Een duurzaam woningaanbod dat aansluit op de wensen en behoeften van de inwoners van de gemeente vraagt om een ander type woningen dan er op dit moment beschikbaar zijn in Duiven, Groessen en Loo. Het accent voor de aanvullende woonbehoefte in Duiven ligt voor de inbreidingslocaties voornamelijk op één- en tweepersoonshuishoudens zo dicht mogelijk bij de (centrum)voorzieningen. Dit speelt in op de vraag naar betaalbare tot middeldure (nieuwbouw)woningen voor één- en tweepersoonshuishoudens en betreft dus een ander type woningen dan de voornamelijk eengezinswoningen in de bestaande voorraad. Voor de uitbreidingslocaties in Duiven zal het accent liggen op een mix aan type woningen, waardoor het ook mogelijk is om vanuit de bestaande wijken in Duiven door te stromen naar een grotere woning. Tevens bestaat er een behoefte aan een flexibele schil van woningen om de grote groep van spoedzoekers, waaronder arbeidsmigranten, passend te kunnen huisvesten. Verder is er aandacht voor de aanvullende woonwensen van woonwagenbewoners.

De verduurzaming van de woonomgeving zal door het Klimaatakkoord verder gestalte krijgen. Concreet betekent dit het terugdringen van de energiebehoefte en het benutten van duurzame warmtebronnen. Ook klimaatadaptatie zal invloed hebben op de woningen en de openbare ruimte. Dit vraagt om rekening houden met droogte, piekbuien en de behoefte aan koelte.

Op de middellange termijn hebben we de volgende ambities en doelen:

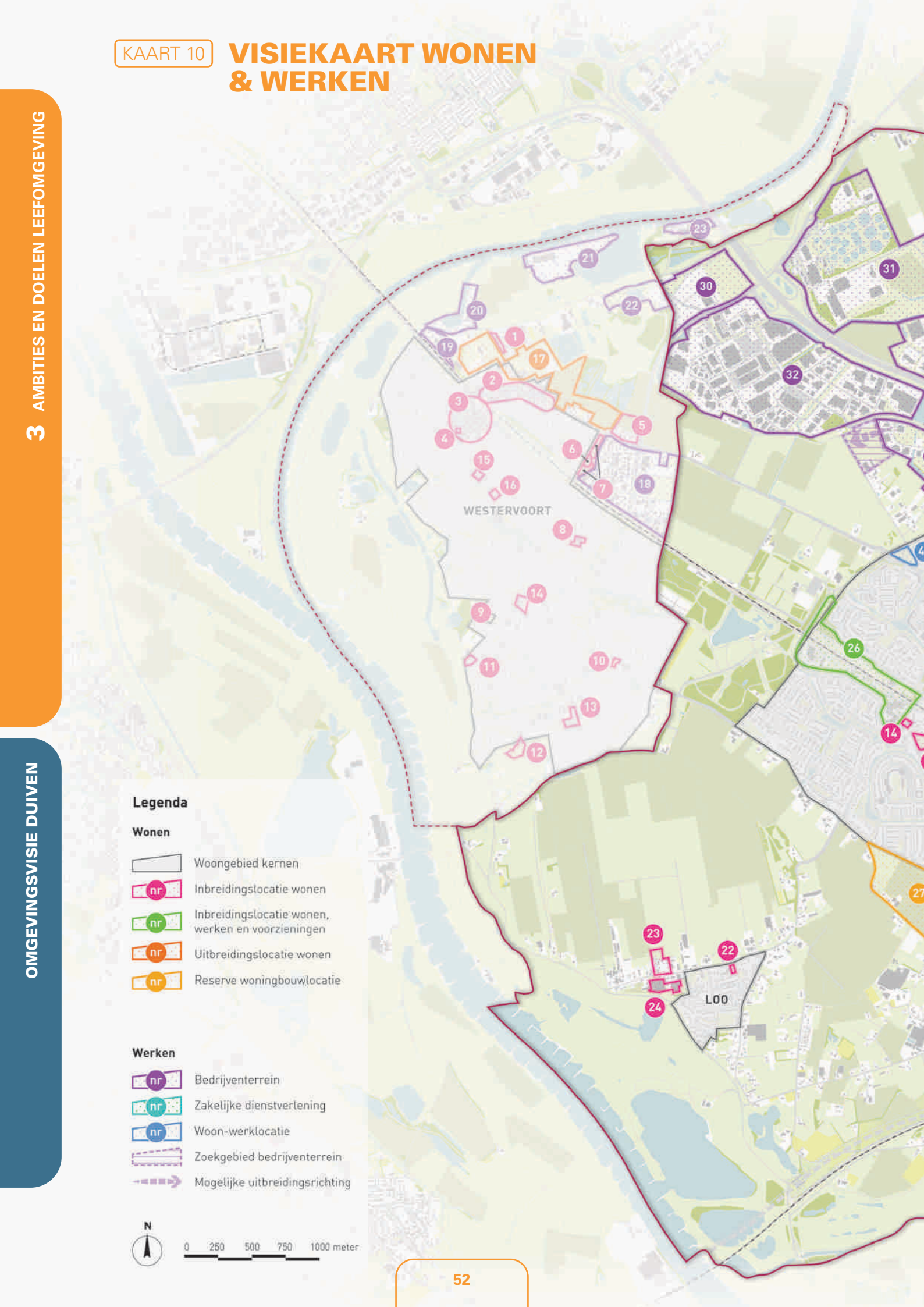
- Mogelijk maken van de aanvullende woonbehoefte op inbreiding- en uitbreidingslocaties
- Realiseren van passende en betaalbare woningen aansluitend op de woonvraag van de groeiende groep één- en tweepersoonshuishoudens
- Een toegankelijke woonomgeving en woonmogelijkheden voor zelfstandig wonende ouderen en zorgdoelgroepen
- Verduurzaming van bestaande woningen en duurzame nieuwbouw
- Vergroening van de woonomgeving als bijdrage aan klimaatadaptatie en meer biodiversiteit
- Aandacht voor specifieke woonvragen van spoedzoekers en woonwagenbewoners

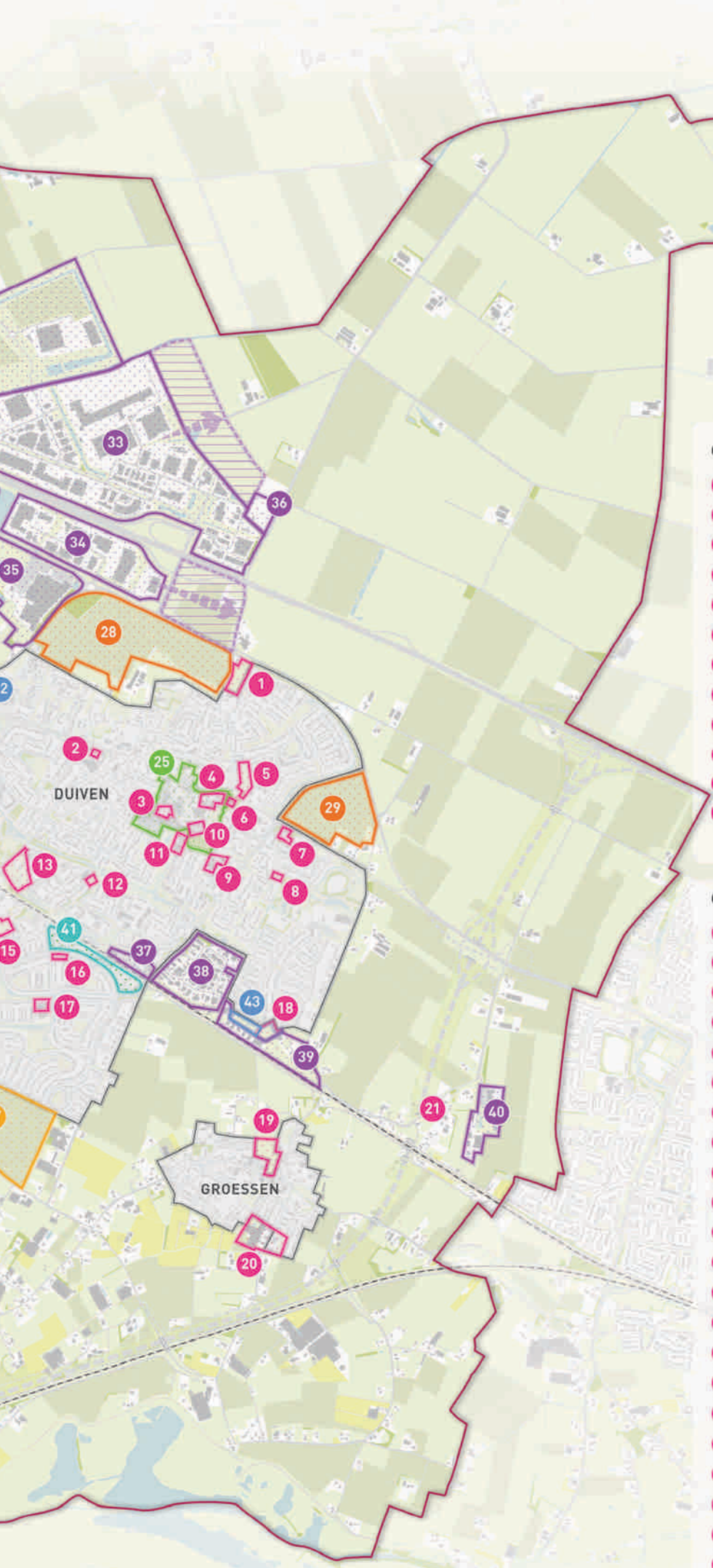
Op de lange termijn na 2030 hebben we de volgende ambities en doelen:

- Blijven inspelen op de veranderende woonbehoefte
- Duurzaam blijven inrichten van woonomgeving en openbare ruimte
- Accommoderen van aanvullende woonbehoeften, wat kan betekenen dat we op zoek moeten gaan naar geschikte, aanvullende nieuwbouwlocaties of dat we op bepaalde plekken moeten gaan ‘stapelen’ (appartementen)
- Combineren van functies (wonen, werken, voorzieningen, natuur)

KAART 10

VISIEKAART WONEN & WERKEN

Gemeente Westervoort

1. IJsseldijk-Brouwerslaan
2. Dorpstraat-Hamersestraat
3. Centrum
4. Kerkstraat 28-28a
5. Hof van Hamerden
6. Beekenoord 20 t/m 54
7. Beekenoord Liemersallee
8. School Fliierefluiter
9. De Pals
10. Heilweg 65
11. Klapstraat 233
12. Fort Gelderschoorth
13. De Clossei
14. Klapstraat 185
15. Klapstraat 117/117a
16. Klapstraat 129
17. Westervoort Noord
18. Het Ambacht
19. Reijmer
20. Struyk Verwo
21. Putman
22. Putman
23. Emptepol

Gemeente Duiven

1. Broekstraat
2. Thuvinepark
3. Fase 4 Vitaal Centrum
4. Regina Pacis
5. Lombok
6. Rijksweg 62
7. Rijksweg 110
8. Touwslagerstraat
9. Wereldwijzer
10. Woonpark Vitaal Centrum
11. Remigius
12. Goudhaanstraat
13. Welleveld
14. Eltensestraat
15. Bergdravik
16. Weidekervel
17. School de Timp
18. Spoorallee
19. Dorpsstraat
20. Kerkakkers
21. Helhoek
22. Voormalige kleuterschool
23. Westreenen
24. Loostraat
25. Vitaal centrum Duiven
26. Spoorzone
27. Biezenkampen
28. Ploen-noord
29. Plakse Weide
30. Seingraaf
31. InnoFase
32. Centerpoort-Nieuwgraaf
33. Centerpoort Noord
34. Centerpoort Zuid
35. Graafstaete
36. Truckparking Centerpoort Noord
37. Visserlaan
38. ët Holland
39. De Nieuweling
40. Helhoek
41. Zilverschoon
42. Westsingel/Rijksweg
43. De Nieuweling

3.2 GEZONDE, SOCIALE EN VEILIGE LEEFOMGEVING

Gezondheid is een randvoorwaarde voor het handelen, de ontwikkelingen en de plannen in de fysieke leefomgeving. We willen in het fysieke domein de gezondheid en veiligheid van inwoners beschermen, bewaken en waar mogelijk bevorderen en versterken. Ons uitgangspunt is dat een ieder die wil maximaal gezond kan leven en wonen in de gemeente Duiven. Natuurlijk heeft de inwoner een eigen verantwoordelijkheid over zijn gezondheid, maar we sluiten niet onze ogen voor de toename van het aantal ouderen en afname van het aantal jeugdigen. We blijven inzetten op ons actieve verenigingsleven, cultuurvoorzieningen en sport- en jongerenvoorzieningen om bewegen en ontmoeten te stimuleren. Buitenspelen voor kinderen willen wij daarbij stimuleren middels aantrekkelijke, toegankelijke en gevarieerde openbare ruimten met ruimte voor spelen en ontmoeten.

3.2.1 Erfgoed

We streven naar een aantrekkelijke leefomgeving die de inwoners herkennen en waar ze zich thuis voelen. Het erfgoed van het verleden, zoals geïllustreerd op de kaart met de waarden erfgoed, landschap en cultuur (zie kaart 11) en meer gedetailleerd beschreven in o.a. het rapport 'Zeldzaam Goed (2005) en de Cultuurhistorische Kaart (2011), geeft de kernen Duiven, Groessen en Loo en het buitengebied een eigen karakter en identiteit. Het geeft herkenning voor bewoners en het verrast de bezoekers. Daarom is het van belang om dit erfgoed te herkennen, te behouden en te versterken en inspiratiebron te laten zijn bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

3.2.2 Sociale en inclusieve leefomgeving

Daarnaast vinden we het belangrijk dat er aandacht is voor de medemens en we omzien naar elkaar. Denk aan de toenemende vraag om zelfstandig te kunnen blijven wonen; dit is niet makkelijk en we zien dat bepaalde groepen moeilijkheden ervaren om zelfstandig te wonen. Speciale aandacht gaat uit naar mensen met een beperking, in welke vorm dan ook, conform het VN-verdrag voor mensen met een handicap. Deze aandacht gaat breder dan enkel het fysieke domein. We streven voor deze groep naar volwaardig participeren in de maatschappij. Voor het fysiek domein betreft dit thema's als fysieke toegankelijkheid van gebouwen en de openbare ruimte, maar ook ten aanzien van bereikbaarheid. In al dit soort vraagstukken trekken het sociale en fysieke domein samen op, natuurlijk met participatie van inwoners en andere maatschappelijke partners.

3.2.3 Groene leefomgeving

Een belangrijk deel van de gezondheid wordt bepaald door omgevingsfactoren waar de inwoner geen invloed op heeft, zoals luchtkwaliteit en geluidsbelasting. Het blijft onze inzet om de negatieve effecten van luchtkwaliteit en geluidsbelasting op de gezondheid van inwoners zo minimaal mogelijk te houden en waar mogelijk te verbeteren. Dit zal geen makkelijke opgave zal zijn. Denk aan publieke voorzieningen met gevoelige bestemmingen en functies voor langdurig verblijf van gezondheidsgevoelige groepen, of het creëren van afstand tussen nieuwe gevoelige bestemmingen en belangrijke bronnen van luchtverontreiniging.

Ook heeft natuur onze aandacht, mede gezien het effect van wandelen en fietsen in de natuur op de gezondheid. Door de groene leefomgeving te verbinden aan andere maatschappelijke vraagstukken, zoals klimaatadaptatie en het vergroten van biodiversiteit, is het mogelijk om een win-winsituatie te creëren. Zeker als we groen als partner zien bij het behalen van onze doelen en ambities.

Op de middellange termijn hebben we de volgende ambities en doelen:

- Een gezonde samenleving met aandacht voor de medemens en elkaar
- Participatie van inwoners en andere maatschappelijke partners
- Een groene omgeving die bijdraagt aan de lichamelijke en geestelijke gezondheid
- Stimuleren en faciliteren van vitale wijken, dorpen en buurten
- Investeren in sport- en jongerenvoorzieningen om beweging en ontmoeting te stimuleren
- Stimuleren van buitenspelen voor kinderen in de openbare ruimten met ruimte voor spelen en ontmoeten
- Zelfstandigheid bevorderen
- Positieve gezondheid als randvoorwaarde voor alle ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving
- Met het beheer van de openbare ruimte waar mogelijk bijdragen aan een gezonde, sociale en veilige leefomgeving
- In stand houden van de goede omgevingswaarden, zoals het geluid en de luchtkwaliteit
- Behouden van het eigen karakter en de (ruimtelijke) identiteit door bekendheid te geven aan het erfgoed van Duiven, Groessen en Loo en dit erfgoed te behouden en te versterken

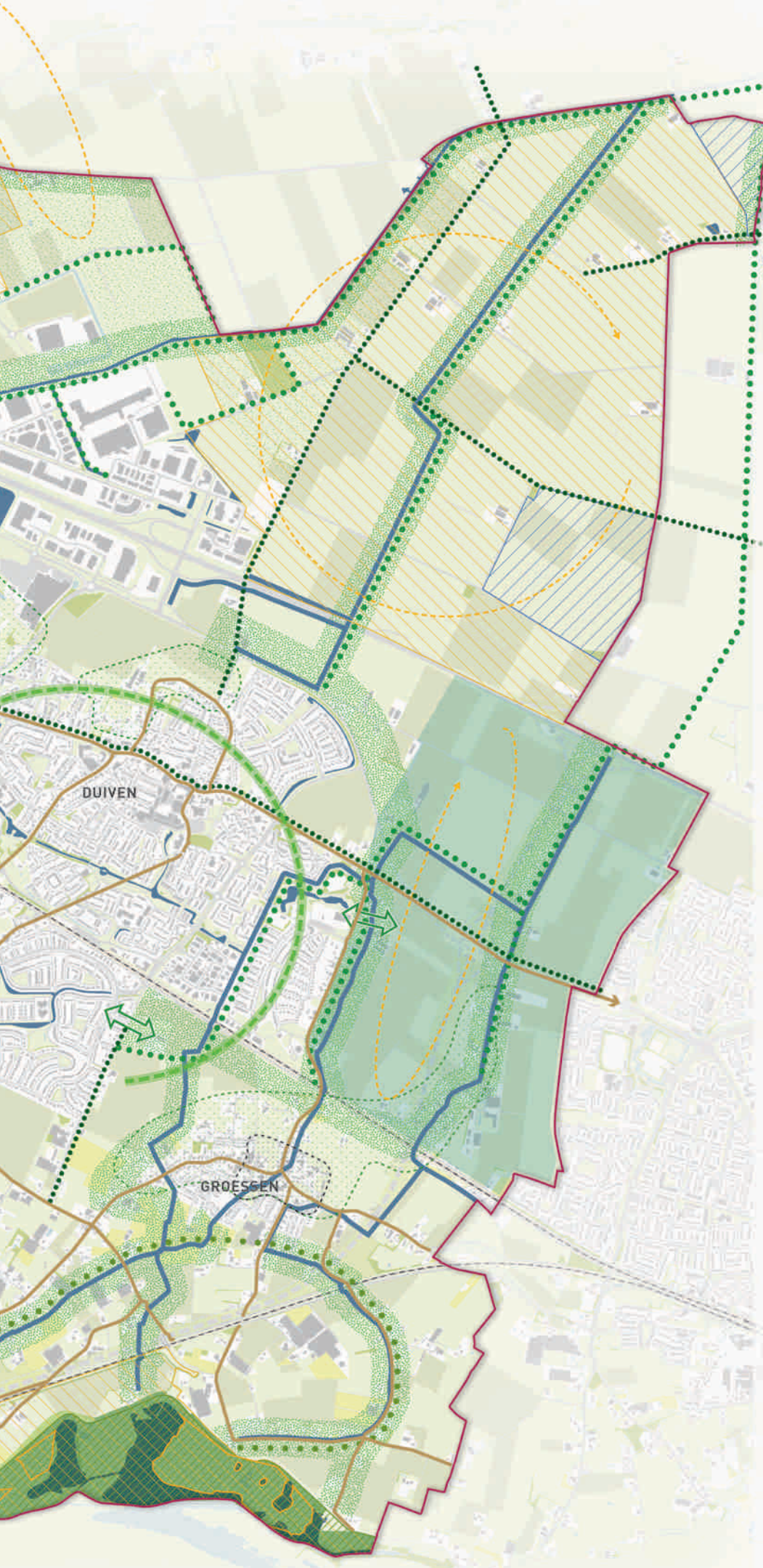
Op de lange termijn na 2030 hebben we de volgende ambities en doelen:

- De leefomgeving zo inrichten dat het bijdraagt aan een gezonde, sociale en veilige leefomgeving
- Zo nodig creëren van aanvullende voorzieningen, onder andere om in te spelen op de vergrijzing
- Streven naar het zo volwaardig mogelijk participeren in de maatschappij door mensen met een beperking in welke vorm dan ook.
- Creëren van grootschalige groenvoorzieningen (bijvoorbeeld een landschapspark of de aanleg van bossen)
- Kansen zoeken voor het verbeteren van de omgevingswaarden, zoals geluid en de luchtkwaliteit.
- Erfgoed inzetten bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, waarbij de ruimtelijke kwaliteit en de identiteit verder worden versterkt.

KAART 11

VISIEKAART WAARDEN ERFGOED, LANDSCHAP EN CULTUUR

Legenda

Landschap, groen en cultuurhistorie

- Cultuurhistorisch waardevol bebouwd gebied
- Waardevolle relatie dorp-landschap
- Behouden en versterken kwaliteiten karakteristieke gebieden en groene buffers
- Landschapspanorama
- Groenblauw raamwerk
- Groenblauw raamwerk (water)
- Versterken groenstructuur
- Zoekgebied aaneengesloten groengebieden in de kern
- Potentiele groene verbinding buitengebied/bebouwde kom
- Ontwikkelen landschappelijk raamwerk populierenbeplanting
- Ontwikkelen / versterken wegbeplanting
- Ruimtelijk versterken laagten oude restgeulen, ontwikkelen beplantingsstructuur
- Versterken zichtbaarheid historische weg

Natuur

- Natura 2000
- Weidevogelgebieden
- Rustgebieden voor winterganzen
- Gelders Natuurnetwerk
- Groene Ontwikkelingszone
- Natuurgebieden (indicatief)
- Zoekgebied nieuwe natuur
- Ontwikkelen natuur (graslanden)
- Versterken natuurwaarden (nat)
- Potentieel agrarische natuurontwikkeling

Rivierklimaatpark

- Rivierklimaatpark (Intergemeentelijke Structuurvisie)

N

0 250 500 750 1000 meter

3.3 VITALE ECONOMIE

Duiven heeft zich in korte tijd ontwikkeld tot een vitaal-economische gemeente die veel bijdraagt aan de lokale en regionale werkgelegenheid. Op het gebied van perifere detailhandel is Nieuwgraaf een (boven)regionale hotspot voor het thema "in en rond het huis". Deze kwaliteit dient behouden te blijven en vereist permanente aandacht voor uitstraling en bereikbaarheid. Er is winst te behalen in de relatie tussen duurzaamheid en economie. Het toekomstbestendig inrichten van werklocaties is de pijler van de economische ambitie. Dit betekent concreet: het hebben van aandacht voor de energietransitie, circulaire economie, klimaatadaptatie, biodiversiteit en de kwaliteit van het vastgoed, de openbare ruimte en de bereikbaarheid. En met aandacht voor veiligheid, werkgelegenheid en onderwijs. Uitgaande van een beperkte toename van de behoefte aan nieuwe bedrijvigheid in de regio Arnhem Nijmegen, kan er in de A12-zone, op basis van toegevoegde waarde, ruimte worden gegeven aan (selectieve) uitbreiding. Deze uitbreiding betreft Centerpoort-Noord voor regionale bedrijvigheid en Graafstaete voor lokale bedrijvigheid, zoals nader aangegeven als zoekgebied bedrijventerrein op de kaarten 9 (werken in Duiven) en 10 (visiekaart wonen en werken in Duiven).

Het versterken van de lokale economie en voorzieningen houdt de gemeente Duiven vitaal. Zo blijft de herontwikkeling van het centrum van Duiven, de spoorzone en de locaties voor de combinatie van wonen en werken ook de komende jaren op de agenda staan om de vitaliteit van de gemeenschap en voorzieningen verder te versterken.

3.3.1 Agrarische sector

Duiven is de afgelopen decennia aanzienlijk verstedelijkt. Maar nog steeds zijn er volop agrarische bedrijven actief. Er is veeteelt en akkerbouw in het open kommen-gebied en van oudsher zijn er in het oeverwallengebied rond Groessen tuinbouwbedrijven. Wel neemt het aantal actieve agrariërs af. En de verwachting is dat dit nog door zal zetten. In diverse Liemerse gremia worden gerichte projecten ingezet om de positie van de agrarische sector te versterken en onder de vlag van de Liemerse Ambassade wordt een integrale toekomstvisie op de agrarische sector opgesteld. Ook duurzaamheid in brede zin speelt hier een belangrijke rol in.

We zijn ons ervan bewust dat er allerlei landelijke en provinciale ontwikkelingen zijn die van invloed zijn op de agrarische sector. Daar houden we rekening mee in de verdere uitwerking van de uitvoeringsprogramma's.

3.3.2 Vrijetijdseconomie

In sommige iconische steden zal door de groei in toerisme druk op de leefbaarheid kunnen ontstaan. De Liemers kan als nieuw toeristisch gebied hiervan profiteren. Het gezamenlijke doel is om een fysieke verbinding te realiseren tussen de grootschalige winkelbedrijven en de buitengebieden in de Liemers waarin natuur, landschap, cultuur(historie) dominant zijn met de thema's water, vrijheid en Limes. Ook is het van belang om de toegankelijkheid van het buitengebied voor fietsers en wandelaars vanuit de wijken en dorpen te versterken.

De branding van de Liemers, met één krachtige boodschap en met marketingacties om de bekendheid van de regio te vergroten, heeft prioriteit zodat de toeristen Duiven weten te vinden. Door het aanbod aan verblijfsrecreatie in de gemeente Duiven kan van de komst van extra toeristen volop geprofiteerd worden. De streekproducten, mooie toegankelijke natuur, diverse woon- en vrijetijdsbestedingswinkels en het horeca-aanbod zorgen voor een divers aanbod aan de toeristen.

Op de middellange termijn hebben we de volgende ambities en doelen:

- Verder versterken van de economische positie van de gemeente Duiven in de regio op basis van toegevoegde waarde
- Ruimte voor (selectieve) uitbreiding van bedrijventerreinen in de toekomst
- Aandacht voor uitstraling en goede bereikbaarheid van de bedrijventerreinen
- Aandacht voor de maatschappelijke ontwikkelingen binnen de agrarische sector
- Behouden en versterken van de lokale economie en voorzieningen in het centrum van Duiven
- Balans tussen ruimte voor economische ontwikkeling, natuur, biodiversiteit en klimaat
- Versterken van de vrijetijdseconomie van de Liemers als recreatiegebied met waterhistorie

Op de lange termijn na 2030 hebben we de volgende ambities en doelen:

- Behoud van de economische positie van de gemeente Duiven in de regio op basis van toegevoegde waarde
- Balans tussen ruimte voor economische ontwikkeling, natuur, biodiversiteit en klimaat
- Versterking van circulariteit in bedrijfsprocessen

3.4 BEREIKBAARHEID

Op lokaal niveau, zoals geïllustreerd op de kaart mobiliteit en infrastructuur (zie kaart 12), is er een kans om het netwerk verder te optimaliseren voor langzaam verkeer. We zetten in op duurzaamheid door te richten op meer lopen, fietsen en gebruik van het openbaar vervoer. Daarom zullen we de loop- en fietsroutes onder de loep nemen en verbeteren. Verbeteringen kunnen onder andere worden gezocht op het gebied van verkeersveiligheid, weginrichting, maar ook herkenbaarheid van routes en de bereikbaarheid van het buitengebied. Daarnaast hebben we aandacht voor de toegankelijkheid van de openbare ruimte en de bereikbaarheid van voorzieningen voor verkeersdeelnemers met een beperking in welke vorm dan ook, zoals zij die gebruik maken van een rolstoel of rollator. We vinden het belangrijk dat iedereen in onze samenleving mobiel kan zijn. Er mag geen 'vervoersarmoede' optreden waardoor inwoners worden uitgesloten op het gebied van werk of sociale activiteiten.

Parkeren op eigen terrein heeft, wanneer fysiek mogelijk, de voorkeur. Met de realisatie van parkeerplaatsen op openbaar terrein wordt terughoudend omgegaan. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen of herinrichting van de openbare ruimte wordt beschouwd in hoeverre het aantal parkeerplaatsen voldoende is om te kunnen voorzien in de parkeerbehoefte om daarmee oog te hebben voor de parkeerdruk in de directe omgeving.

We houden als gemeente ook de doorstroming van het verkeer in de gaten. Op de doorgaande wegen in Duiven en Westervoort is het druk (intensiteiten zijn hoog). Bij de ontwikkeling van inbreidings- en uitbreidingslocaties voor bijvoorbeeld woningen en bedrijven hebben we aandacht voor de impact op de bereikbaarheid en de benodigde ruimte voor aanpassing of uitbreiding van de infrastructuur. We ontmoedigen doorgaand verkeer door gebruik te maken van 30km-zones. Daarbij hoort ook het beperken van regionaal sluipverkeer. Daartoe hebben we oog voor de relatie tussen de aanleg van de A15 en de lokale-regionale bereikbaarheid van de regio Arnhem Nijmegen met de auto en via de nieuwe snelfietsroute.

Vanuit duurzame mobiliteit en de energietransitie willen wij ontwikkelingen stimuleren. Voorbeeld daarvan is de voorgenomen realisatie van een Clean Energy Hub bij de aansluiting van de A15 op de N810 (locatie Helstraat).

Voor de langere termijn volgen we de nationale plannen voor transitie naar duurzame mobiliteit. Het aantal elektrische personenauto's stijgt volgens het Klimaatakkoord van ongeveer 160.000 nu naar 1,9 miljoen in 2030. Het aantal elektrische personenauto's in bezit van inwoners in Duiven stijgt volgens eigen prognoses naar meer dan 6.000 in 2030, waarvan een deel laadbehoefte heeft in de openbare ruimte. In het tijdig opschalen van laadpunten in de openbare ruimte ligt een belangrijke rol voor de gemeente. Hiervoor stellen we, samen met de netbeheerder, exploitanten en inwoners, een integrale visie laadinfrastructuur op en een plaatsingsbeleid. Hiermee faciliteren we een slim, toegankelijk, dekkend en betaalbaar laadnetwerk. Voor zwaardere voertuigen is nog niet zeker welk alternatief (elektrisch, waterstof, etc.) de fossiele brandstoffen gaat vervangen. We zetten in op clustering van voorzieningen voor de duurzame mobiliteit. Op deze wijze behouden we een kwalitatieve, schone, duurzame en gezonde leefomgeving.

Op de middellange termijn hebben we de volgende ambities en doelen:

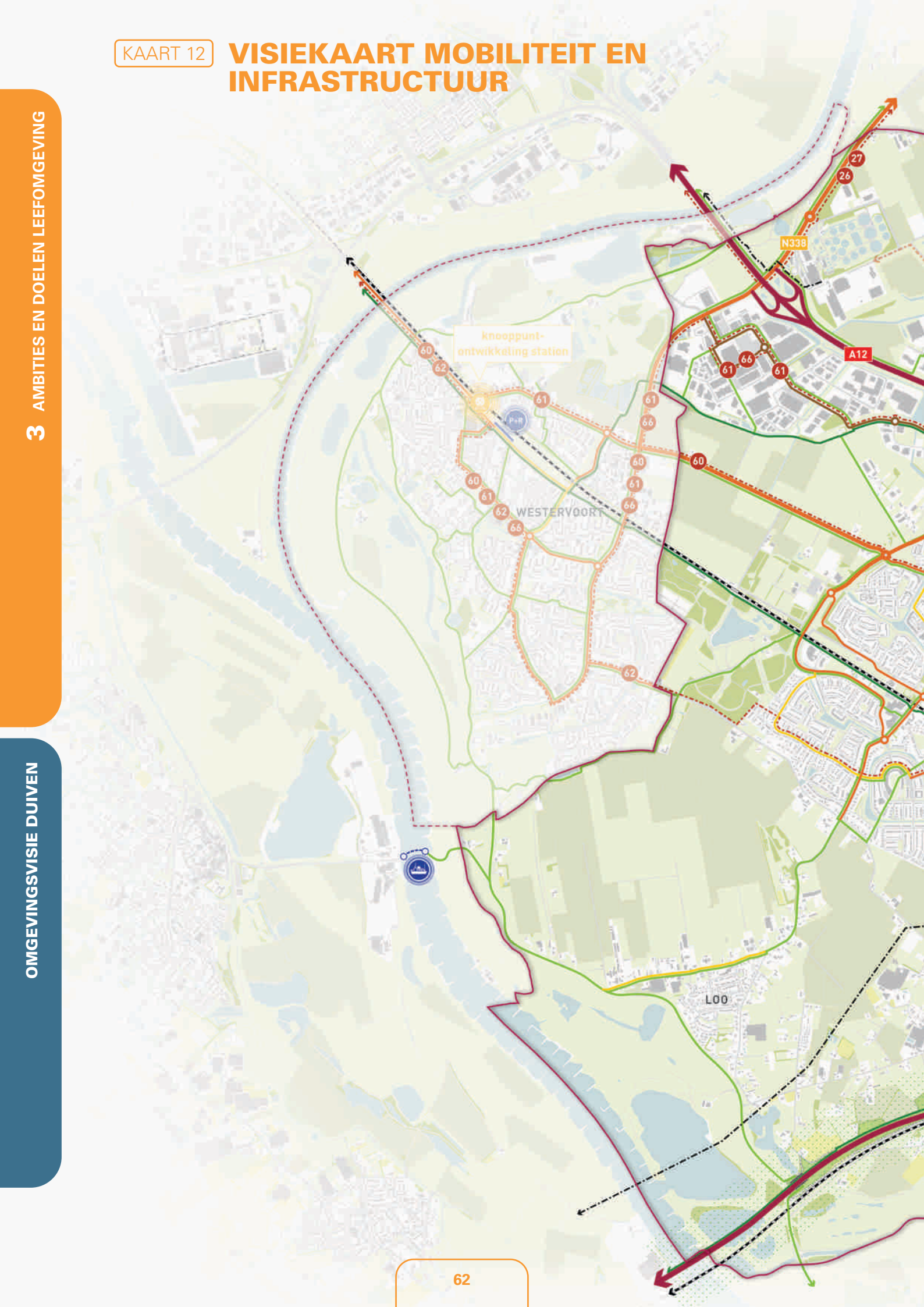
- De verkeersveiligheid in woongebieden vergroten
- Verbeteren van loop- en fietsroutes, waar nodig uitbreiden van de fietsinfrastructuur
- Toegankelijkheid van de openbare ruimte en de bereikbaarheid van voorzieningen voor mensen met een beperking in welke vorm dan ook behouden en waar mogelijk versterken
- Doorgaand (sluip)verkeer ontmoedigen door 30km-zones in te stellen of de inrichting van bestaande 30km-zones te verbeteren
- Optimaliseren van de mobiliteitsketen door het verbeteren van de aansluitingen en nieuwe vervoersconcepten
- Zorgen voor voldoende laadvoorzieningen voor elektrisch vervoer en waterstofvoorziening voor wegtransport
- Versterken van OV-knooppunten, onder andere door aanvullende voorzieningen

Op de lange termijn na 2030 hebben we de volgende ambities en doelen:

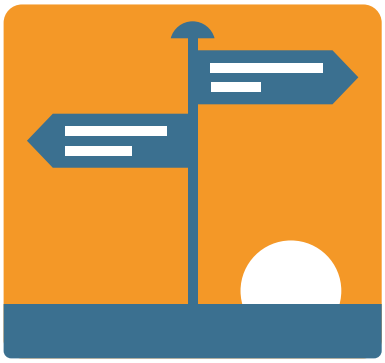
- Bereikbaarheid integraal meenemen bij ontwikkelingen in de leefomgeving
- Alleen nieuwbouw als bereikbaarheid is gegarandeerd en past in de verduurzaming van de mobiliteit
- Infrastructuur aanpassen op verschillende (duurzame) modaliteiten

KAART 12

VISIEKAART MOBILITEIT EN INFRASTRUCTUUR

61
62
N810
A12
62
DUIVEN
60
60
62
knooppunt-
ontwikkeling station
P+R
A15
N810
verlenging A15
GROESSEN
A15
Legenda
A12
Snelweg
Gebiedsontsluitingsweg - 80 km/u
(buiten bebouwde kom)
Gebiedsontsluitingsweg - 50 km/u
(binnen bebouwde kom)
Erftoegangsweg - 30 km/u
(binnen bebouwde kom)
Bedrijfsontsluitingsweg - 50 km/u
Snelfietsroute
Hoofdfietsroute
62
Busroute
Spoorlijn
Treinstation
P+R
Park & Ride
Carpoolplaats
Vrachtwagenparkeerplaats
Veer (auto/fiets/voet)
Clean Energy Hub
(Landschappelijke) inpassing A15
Groene omgeving A15
Nieuwe/verlegde weg i.v.m.
aanleg A15
Hoogspanning
N
0 250 500 750 1000 meter

3.5 KLAAR VOOR DE TOEKOMST

Als gemeente staan we voor tal van uitdagingen. We moeten CO2-uitstoot vergaand reduceren, ons aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering, er is een grondstoffentransitie nodig naar een circulaire economie en de biodiversiteit staat onder druk. Met andere woorden: we staan voor complexe opgaven die bij voorkeur integraal en in samenhang aangepakt moeten worden (zie kaart 13). In deze omgevingsvisie scharen wij ze onder het verbindende thema 'Klaar voor de toekomst'. Hieronder worden de afzonderlijke opgaven nader toegelicht.

3.5.1 Energietransitie

De opgave in het kader van de energietransitie is groot: 54 % energie besparen, 7.000 woningequivalenten extra aansluiten op de stadsverwarming of een ander alternatief voor aardgas en de realisatie van grootschalige opwek van hernieuwbare energie (zon en wind). Onze inzet is dat de gemeente in 2050 energieneutraal is in aansluiting op regionaal en nationaal beleid en wetgeving (Klimaatakkoord/Klimaatwet). Dat vraagt enerzijds om vergaande energiebesparing waarbij op de doelstelling van 1,5% besparing per jaar wordt ingezet. Anderzijds is er meer opwek van duurzame (hernieuwbare) energie nodig, zoals het benutten van zo veel mogelijk dakoppervlak voor zonnepanelen. Daar ligt nog een aanzienlijke opgave, zeker op de bedrijventerreinen.

In deze opgave werken we samen in met de regio aan de Regionale Energiestrategie (RES) waarin zoekgebieden voor grootschalige opwek zijn aangewezen (zie kaart 14). De gemeenteraad van Duiven heeft hiervoor een 'lokaal aandeel' voor de RES 1.0 vastgesteld. Ook het opstellen van een regionale warmte-infrastructuur voor de gebouwde omgeving valt onder de RES. We stellen in 2021 een gemeentelijke transitievisie warmte op met een tijdpad tot 2030-2050 om planmatig toe te werken naar aardgasvrije wijken. De inzet is om het bestaande warmtenet uit te breiden. In aansluiting op de warmtevisie moeten op wijk- en buurtniveau warmte-uitvoeringsplannen worden opgesteld en deze krijgen een verplichte uitwerking in omgevingsplannen.

Bij de uitvoering van de RES 1.0 zoeken we, waar mogelijk en relevant, naar meekoppelkansen, zoals natuurontwikkeling en recreatie. We leggen steeds de verbinding met andere vraagstukken, zodat er ook in de uitvoering steeds integraal naar oplossingen wordt gezocht.

In het kader van de RES 2.0 zal ook de benodigde energie-infrastructuur en -opslag onderzocht worden. Als nieuwe technieken (zoals aquathermie) succesvol blijken, dan krijgen die ook een plek in de RES 2.0. Uitgangspunt blijft dat we onze bijdrage leveren aan de versnelling van de energietransitie; een bijdrage die past bij de 'maat' en de ruimtelijke kwaliteiten van onze gemeente.

3.5.2 Klimaatadaptatie

Ook in onze gemeente merken we al de gevolgen van klimaatverandering. Denk alleen maar aan de toename van hoosbuien, periodes van stijgende temperaturen en toenemende droogte. Hoewel onze bijdrage als gemeente aan de klimaatcrisis maar relatief bescheiden is, willen we onze ogen niet sluiten voor onze verantwoordelijkheid en de gevolgen voor ons landschap en onze samenleving. Onze aanpak is gericht op het realiseren van een veerkrachtig en duurzaam water-, natuur, - en bodemsysteem.

Onze inzet is om van de nood een deugd te maken door klimaatproblemen op het gebied van droogte, hitte(stress) en wateroverlast te voorkomen. Deze opgave noemen we klimaatadaptatie. Daarbij werken de gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar intensief samen met het Waterschap Rijn en IJssel. Wij volgen de systematiek van het DPRA, het landelijke Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Eerste stap

Rivierklimaatpark IJsselpoort

In het Rivierklimaatpark IJsselpoort werkt de gemeente Duiven, samen met andere overheden en met inbreng van inwoners, belangenvertegenwoordigers, agrariërs, andere ondernemers en Natuurmonumenten, aan een robuuste en klimaatbestendige inrichting van de IJssel en de uiterwaarden van Arnhem tot Giesbeek. Met dit plan worden de gevolgen van de klimaatverandering voor langere tijd het hoofd geboden.

De IJssel krijgt de noodzakelijke extra ruimte én we werken meteen aan meer biodiversiteit, agrariërs in het gebied krijgen meer toekomstperspectief door natuurinclusieve landbouw, er is ruimte voor bedrijvigheid en we geven recreatie een impuls. Het biedt ook mogelijkheden voor het opwekken van duurzame energie in de toekomst. Zo dragen we bij aan de klimaatdoelen: verminderen van broeikasgassen om onze planeet leefbaar te houden.

In oktober 2020 hebben alle samenwerkende partijen ingestemd met dit plan. De gemeenteraden hebben hiervoor de intergemeentelijke structuurvisie Rivierklimaatpark IJsselpoort vastgesteld (ga naar rivierklimaatpark.nl).

was het uitvoeren van een zg. stresstest waarin kwetsbaarheden in beeld zijn gebracht. Daarna is in 2020 een risicodialoog gevoerd met experts en met de samenleving. De uitkomsten van deze dialoog maken onderdeel uit van de strategische kaders die voorjaar 2021 aan de raad zijn voorgelegd. Voorbeeld van deze kaders is het benutten de (bergings-) capaciteiten van het natuurlijk bodemsysteem en het watersysteem. De strategie wordt vervolgens concreter uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma. Einddoel is om, conform het landelijke Deltaplan, in 2050, klimaatbestendig en waterrobuust te zijn ingericht. Vanaf nu zal daar met elk plan rekening mee worden gehouden.

3.5.3 Circulariteit

De grote opgave in het realiseren van een circulaire economie is het sluiten van de kringlopen. We staan nog maar aan het begin van deze ontwikkeling. We streven naar minder afval, meer recycling en hergebruik. We moeten onze concrete ambitie voor de omslag naar een circulaire economie nog bepalen. Dat doen we met de ‘roadmap circulariteit’. Tegelijkertijd wordt op concreet niveau gewerkt aan circulaire pilots rondom bijvoorbeeld de inkoop van meubilair, de aanbesteding van de openbare verlichting en het boom- en sportveld-onderhoud. Ook binnen de sector grond, weg- en waterbouw zien we kansen voor circulair aanbesteden.

In ons gemeentelijk grondstoffenplan volgen we de doelstellingen van het landelijk Afvalbeheerplan. Verder wordt de ingezette koers op preventie, scheiding en hergebruik geïntensiveerd.

3.5.4 Biodiversiteit

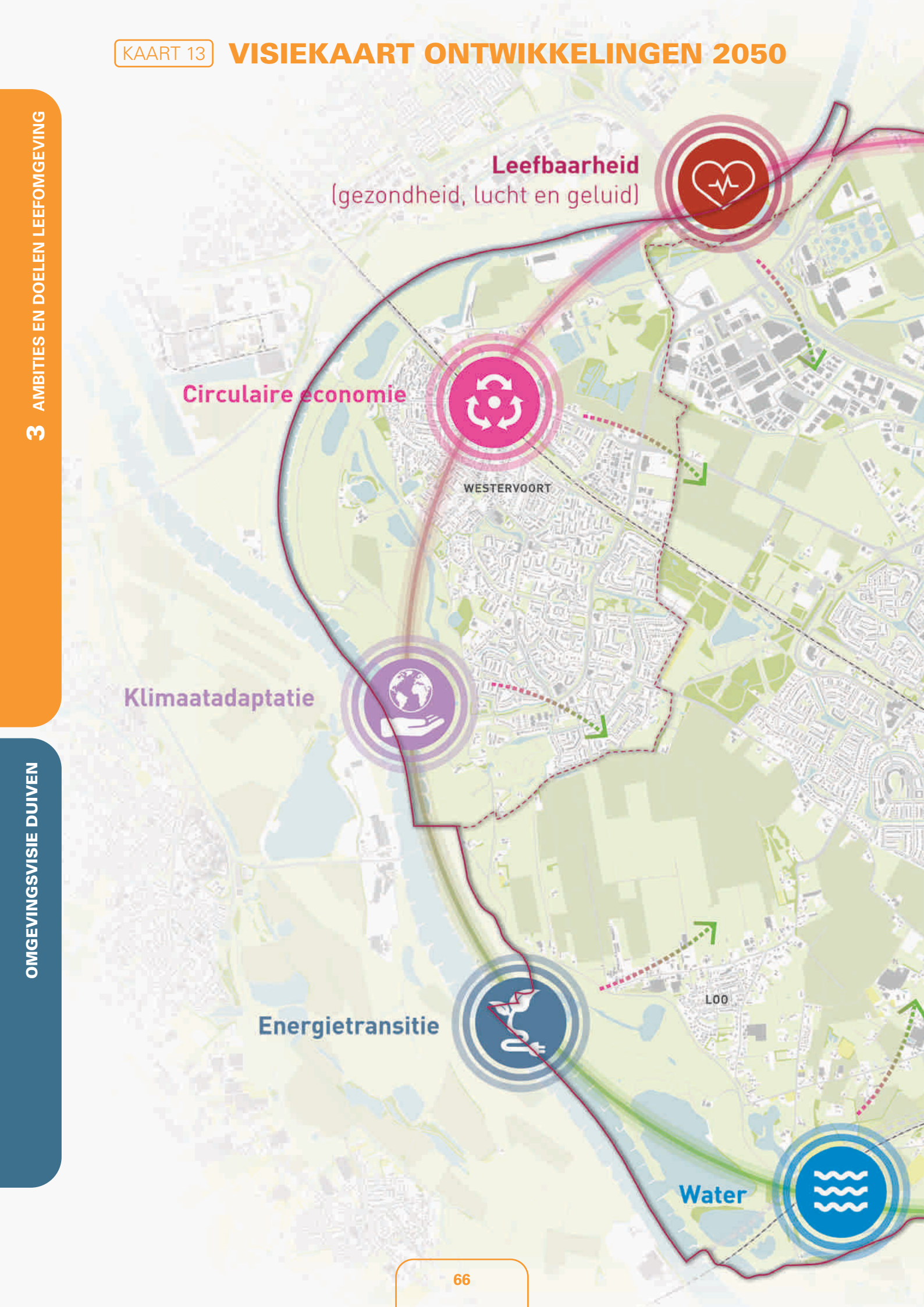
Onze inzet is om de waarde van biodiversiteit te behouden en te versterken. Dat is een extra grote opgave omdat de variatie in planten- en diersoorten in Nederland en in onze provincie daalt. Daarvoor is het allereerst nodig om uit te dragen welke functies de biodiversiteit vervult voor milieu, luchtkwaliteit, waterberging, voedselproductie, gezondheid, sociale activering, recreatie en beeldkwaliteit. Er moet meer natuur-inclusief gewerkt en ontwikkeld worden. Meer en robuustere natuur in de dorpen, de bedrijventerreinen en buiten de woonkernen vraagt om extra gemeentelijke aandacht, inzet en middelen en in gezamenlijkheid met bedrijven, instellingen en bewoners. Waar mogelijk wordt aangesloten bij initiatieven uit de samenleving. Als gemeente geven we het goede voorbeeld door steeds natuur-inclusief te denken bij alle beslissingen en investeringen. In de visiekaart ontwikkelingen (kaart 16) staan suggesties voor het koppelen van biodiversiteit aan gebiedsontwikkeling. De ambities vragen om uitwerking in een actieplan dat de huidige stand van zaken met betrekking tot biodiversiteit in beeld brengt, visie en strategie aangeeft, concrete maatregelen voorstelt, inzet op bewustwording en samenwerking en in samenspraak met gebiedspartijen tot stand komt. In het verdere proces van omgevingsvisie naar omgevingsprogramma’s zal dit nader uitgewerkt worden.

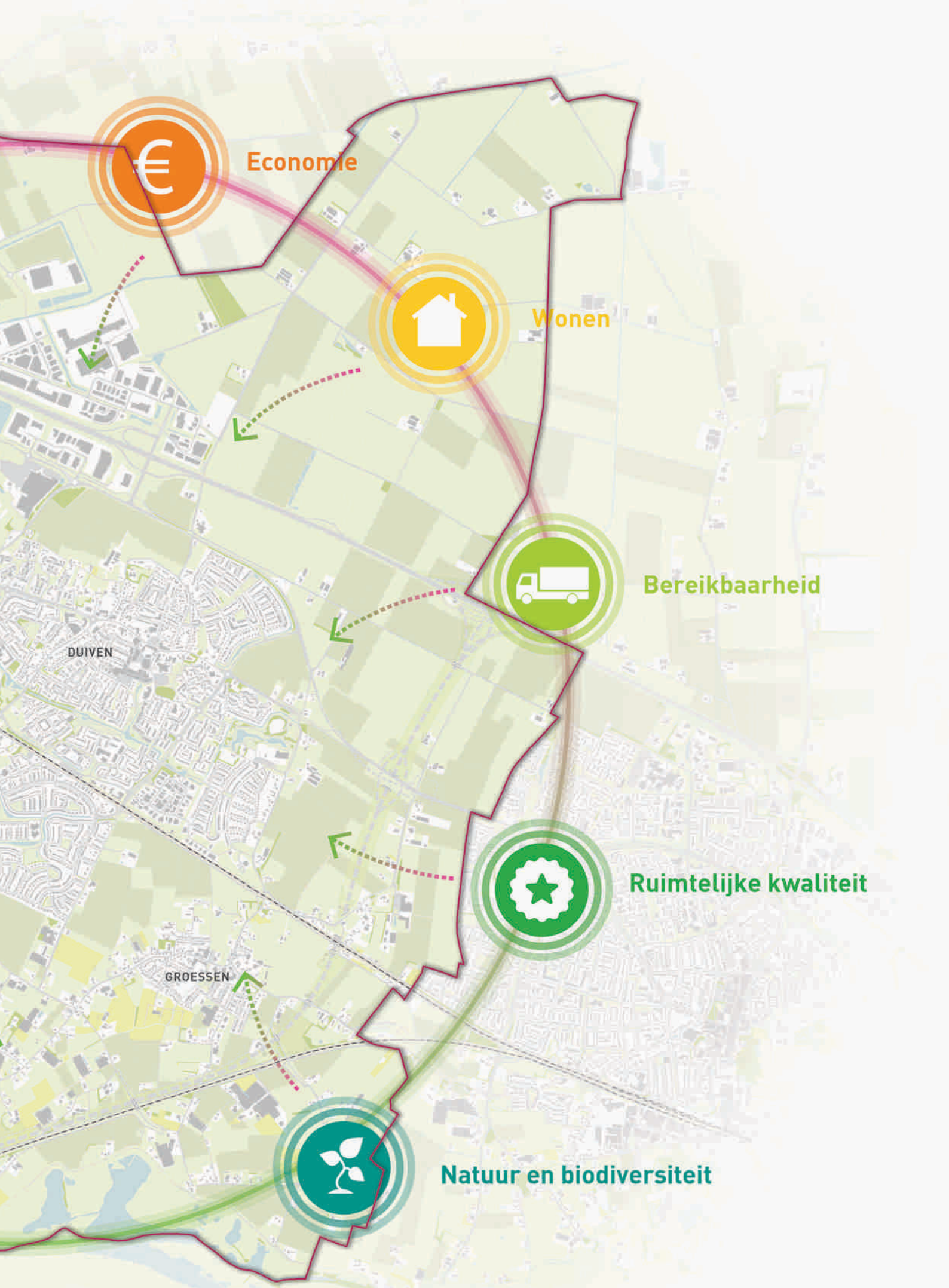
3.5.5 Bodem en ondergrond

Ontwikkelingen (zoals de toename van woningen, bedrijfsruimten en kantoren, infrastructuur,

KAART 13

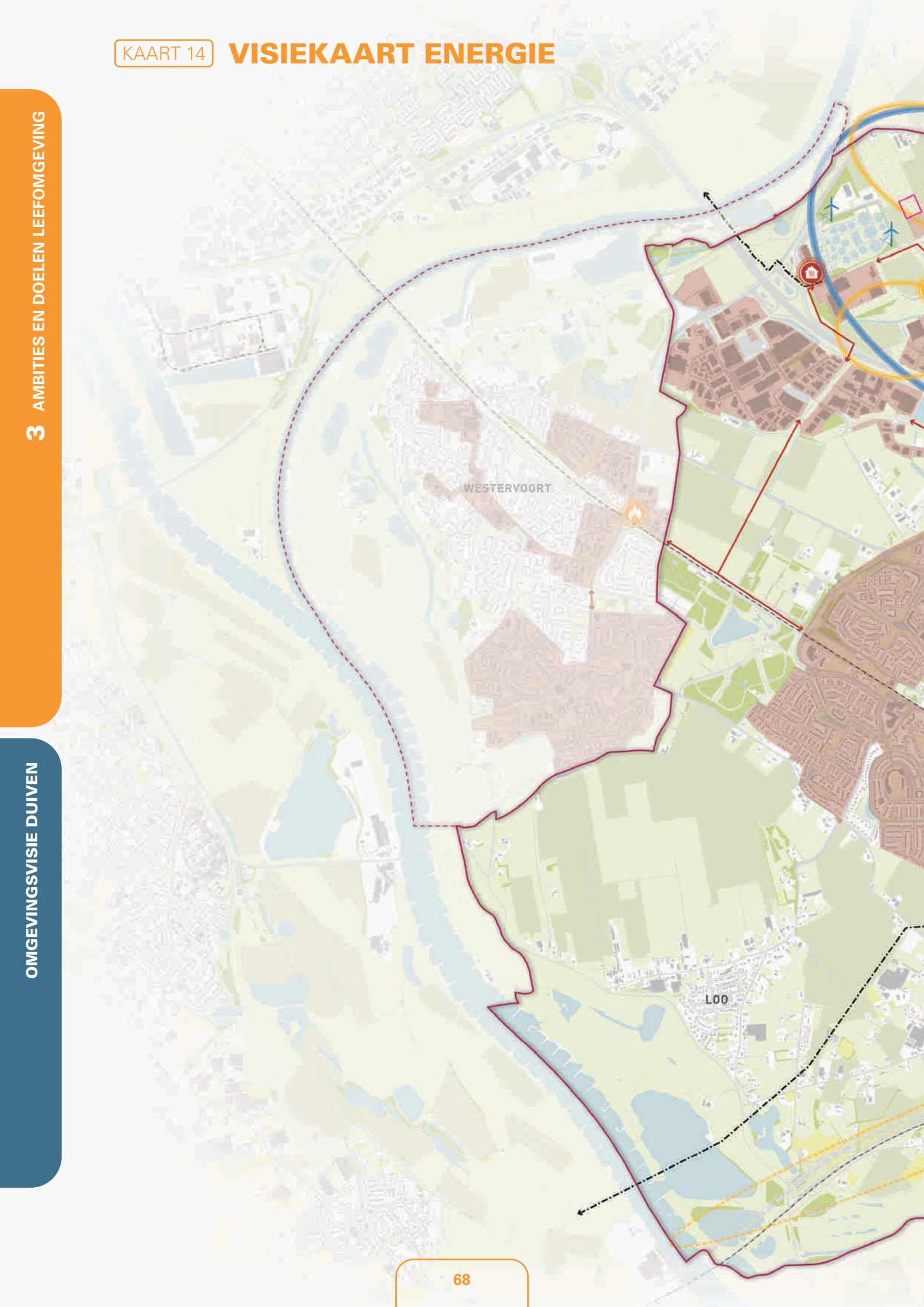
VISIEKAART ONTWIKKELINGEN 2050

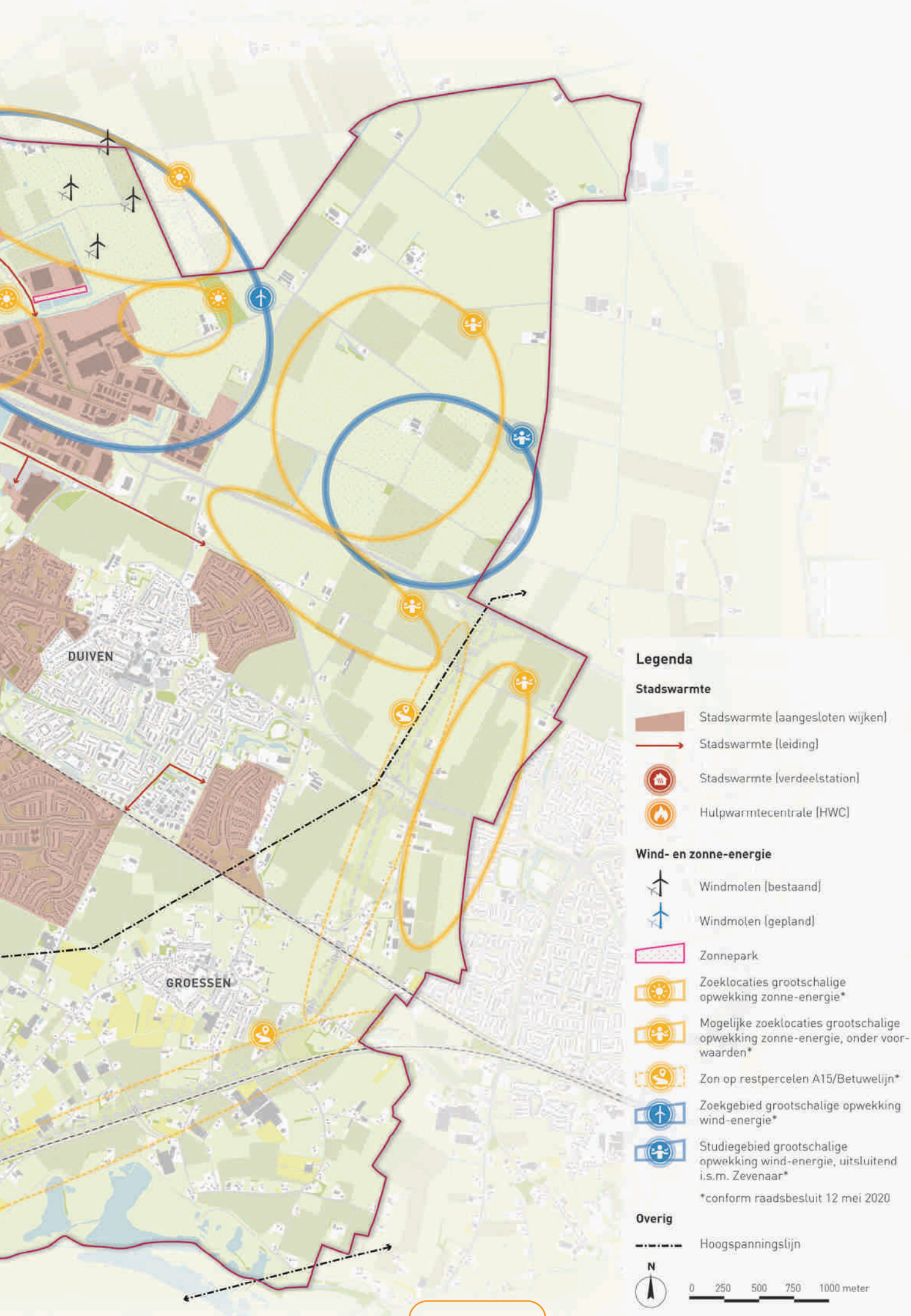

Economie
Wonen
Bereikbaarheid
Ruimtelijke kwaliteit
Natuur en biodiversiteit
DUIVEN
GROESSEN

KAART 14

VISIEKAART ENERGIE

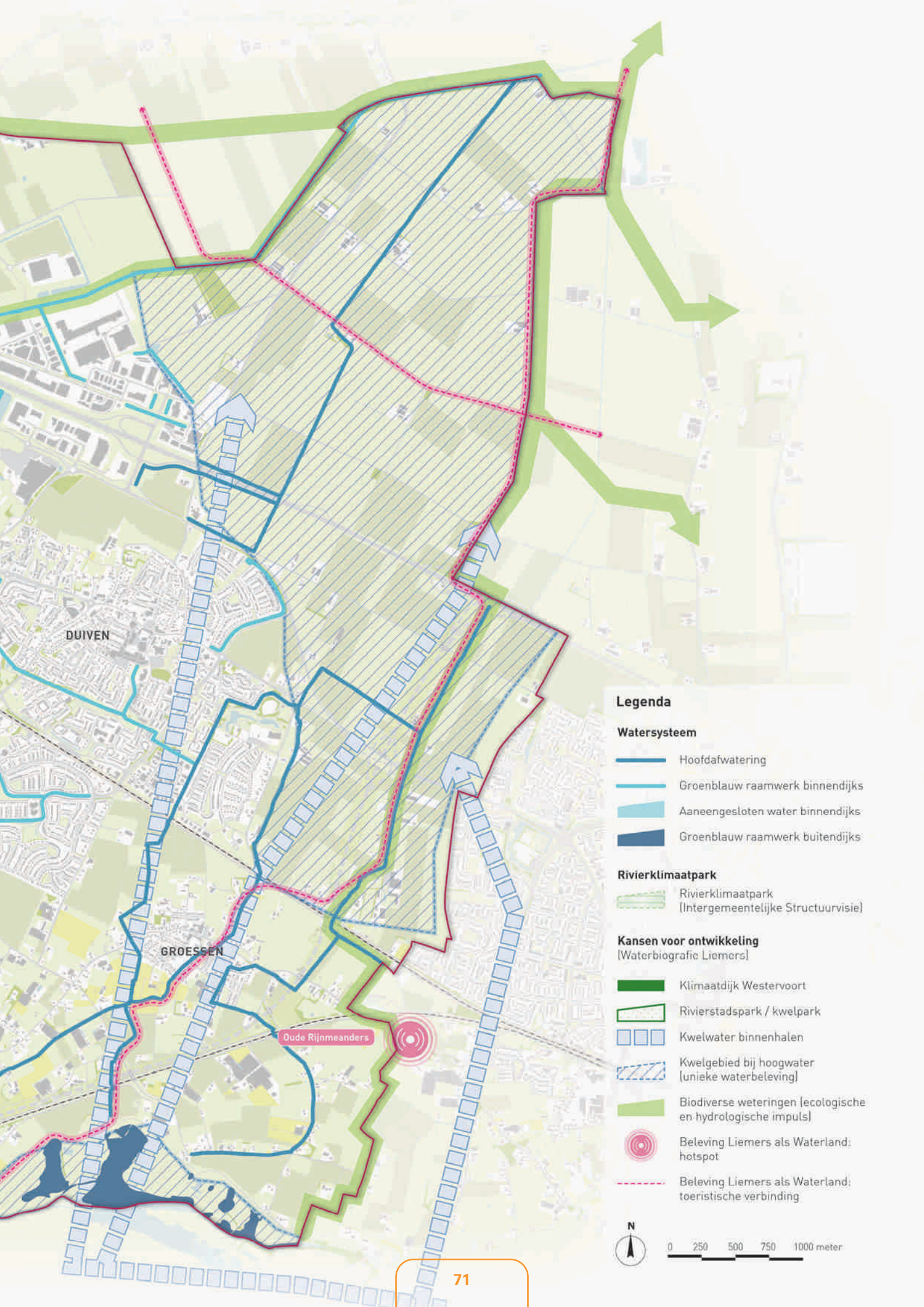

DUIVEN
GROESSEN
Legenda
Stadswarmte
Stadswarmte (aangesloten wijken)
Stadswarmte (leiding)
Stadswarmte (verdeelstation)
Hulpwarmtecentrale (HWC)
Wind- en zonne-energie
Windmolen (bestaand)
Windmolen (gepland)
Zonnepark
Zoeklocaties grootschalige opwekking zonne-energie*
Mogelijke zoeklocaties grootschalige opwekking zonne-energie, onder voorwaarden*
Zon op restpercelen A15/Betuwelijn*
Zoekgebied grootschalige opwekking wind-energie*
Studiegebied grootschalige opwekking wind-energie, uitsluitend i.s.m. Zevenaar*
*conform raadsbesluit 12 mei 2020
Overig
Hoogspanningslijn
N
0 250 500 750 1000 meter

KAART 15

VISIEKAART WATER

DUIVEN
GROESSEN
Oude Rijnmeanders
Legenda
Watersysteem
Hoofdafwatering
Groenblauw raamwerk binnendijks
Aaneengesloten water binnendijks
Groenblauw raamwerk buitendijks
Rivierklimaatpark
Rivierklimaatpark (Intergemeentelijke Structuurvisie)
Kansen voor ontwikkeling (Waterbiografie Liemers)
Klimaatdijk Westervoort
Rivierstadspark / kwelpark
Kwelwater binnenhalen
Kwelgebied bij hoogwater (unieke waterbeleving)
Biodiverse weteringen (ecologische en hydrologische impuls)
Beleving Liemers als Waterland: hotspot
Beleving Liemers als Waterland: toeristische verbinding
N
0 250 500 750 1000 meter

energieopwekking en -opslag, water en recreatie) vragen ruimte, zowel boven- als ondergronds. Voor een groot aantal maatschappelijke opgaven in stedelijk en landelijk gebied wordt een beroep gedaan op de ondergrond of moet rekening worden gehouden met de mogelijkheden en beperkingen van de ondergrond. Boven- en ondergrond moeten daarom in samenhang worden bezien. De benoemde ontwikkelingen vragen daarbij om een zorgvuldig beheer, en zo nodig bescherming, van de bodem en ondergrond.

Gezien integrale ruimtelijke ordening steeds belangrijker wordt, dienen er in relatie tot bodem en ondergrond verschillende disciplines bij projecten betrokken te zijn. Daarnaast moeten beheer en uitvoering van de openbare ruimte veel meer met het beleid van het fysiek domein verbonden worden. Kansen en risico's in de ondergrond worden zo eerder benut en/of gesignaleerd en betrokken worden bij de plan- of beleidsvorming.

In de openbare ruimte zijn nu al een groot aantal ondergrondse kabel- en leidingnetten aanwezig. Naast de netten die door de gemeente worden beheerd, zoals riolering, is er sprake van ondergrondse infrastructuur die in beheer is van derden. Denk aan netbeheerders zoals het drinkwaterbedrijf en telecom. Vanwege bovengenoemde ontwikkelingen wordt de intensiteit van het gebruik van de ondergrond en het aantal gebruiksfuncties van de ondergrond steeds groter en ontstaat een almaar groter wordende druk op de beperkt beschikbare ruimte c.q. op de bodemkwaliteit. Daarnaast hebben werkzaamheden in de ondergrond meestal effect op de bovengrondse gebruiksfuncties van de openbare ruimte, zoals verkeerscirculatie, bereikbaarheid van gebouwen en groen. Dit is de reden dat bij bijvoorbeeld projecten vooraf een zogenaamde klic-melding plaatsvindt. Door deze meldingen krijgen initiatiefnemers zicht op wat er in de ondergrond ligt en waar zij rekening moeten houden. De regelgeving is onder andere verwerkt in de Telecommunicatiewet en is meegenomen in de door het college en gemeenteraad vastgestelde Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur (AVOI).

Basisregistratie Ondergrond (BRO)

Met alle opgaven die oplossingen zoeken in de ondergrond, waar het al heel druk is, spelen betrouwbare ondergrondgegevens een steeds belangrijkere rol. Daarom is er een Basisregistratie Ondergrond (BRO). De BRO staat niet op zichzelf, maar maakt deel uit van het stelsel basisregistraties.

De Wet Bro bepaalt dat bestuursorganen verplicht zijn om gegevens over de ondergrond aan te leveren wanneer deze zijn ontstaan door zelf uitgevoerde onderzoeken of onderzoeken die in opdracht van een overheid zijn uitgevoerd. Daarbij zijn overheden ook verplicht om de gegevens te gebruiken. Als een bestuursorgaan vermoedt dat een gegeven ontbreekt of niet juist is, dan is het verplicht dat te melden bij de beheerder van de BRO. Als een bronhouder vervolgens de melding ontvangt dat een gegeven ontbreekt of niet juist is, dan moeten zij deze melding controleren en indien nodig aanpassen. Daarnaast kan iedereen een terugmelding doen op de BRO. Ook dan is de bronhouder verplicht deze melding te onderzoeken in geval van gerede twijfel en indien nodig de gegevens aan te passen.

De ontwikkelingen staan niet stil. De basisregistraties zijn op zichzelf nu al nuttige en veelgebruikte instrumenten voor tal van processen binnen en buiten de overheid. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft het initiatief genomen om voor de geobasisregistraties (BAG, BRT, BGT, BRK en ook de BRO) verschillende ontwikkelingen op dit gebied gecombineerd op te pakken. Dit gebeurt onder de naam Doorontwikkeling in Samenhang (DiS-GEO).

De BRO is op 1 januari 2018 in werking getreden, maar wordt op dit moment nog geïmplementeerd in de gemeente Duiven. Verwacht wordt dat deze achterstand eind 2021 volledig is ingelopen.

NOVI

Wij volgen de uitgangspunten die in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) worden beschreven. In de NOVI wordt benadrukt dat een draagkrachtige bodem en een goed functionerend bodemwatersysteem zowel voor het stedelijk als het landelijk gebied van belang is, mede met het oog op het verminderen van de bodemdaling. Denk aan de zomer van 2018, die extreem droog was en waarbij de waterstanden in de Rijn en de IJssel historisch laag waren. Door de lage grondwaterstanden is op sommige plaatsen de deklaag van klei drooggevallen, waardoor de klei is gaan inklinken (krimpen). Ook tijdens de extreem droge jaren 1994 en 2006 zagen we schade door verzakking. Met het oog op klimaatverandering is het aannemelijk dat we in de toekomst vaker met extreem droge perioden te maken krijgen. Met andere woorden: de NOVI stelt terecht dat draagkracht van de bodem en de waterhuishouding belangrijke aandachtspunten zijn.

In de verdere programmering wordt altijd de dimensie van de ondergrond meegenomen als het om projecten van de gemeente gaat, zoals dit ook wettelijk is vastgelegd in de Wet Bro. De milieuhygiënische kwaliteit van de bodem is ook een aspect dat dient te worden meegenomen, in het kader van de Wet bodembescherming (Wbb). Overwogen zal worden of er een apart programma “Ondergrond, bodem en waterkwaliteit” opgezet wordt om te waarborgen dat de kwaliteit van de bodem en waterhuishouding voldoende in beeld is en er sprake is van een evenwichtige belangenafweging tussen de verschillende, bestaande en nieuwe, gebruiksfuncties in de ondergrond.

Op de middellange termijn hebben we de volgende ambities en doelen:

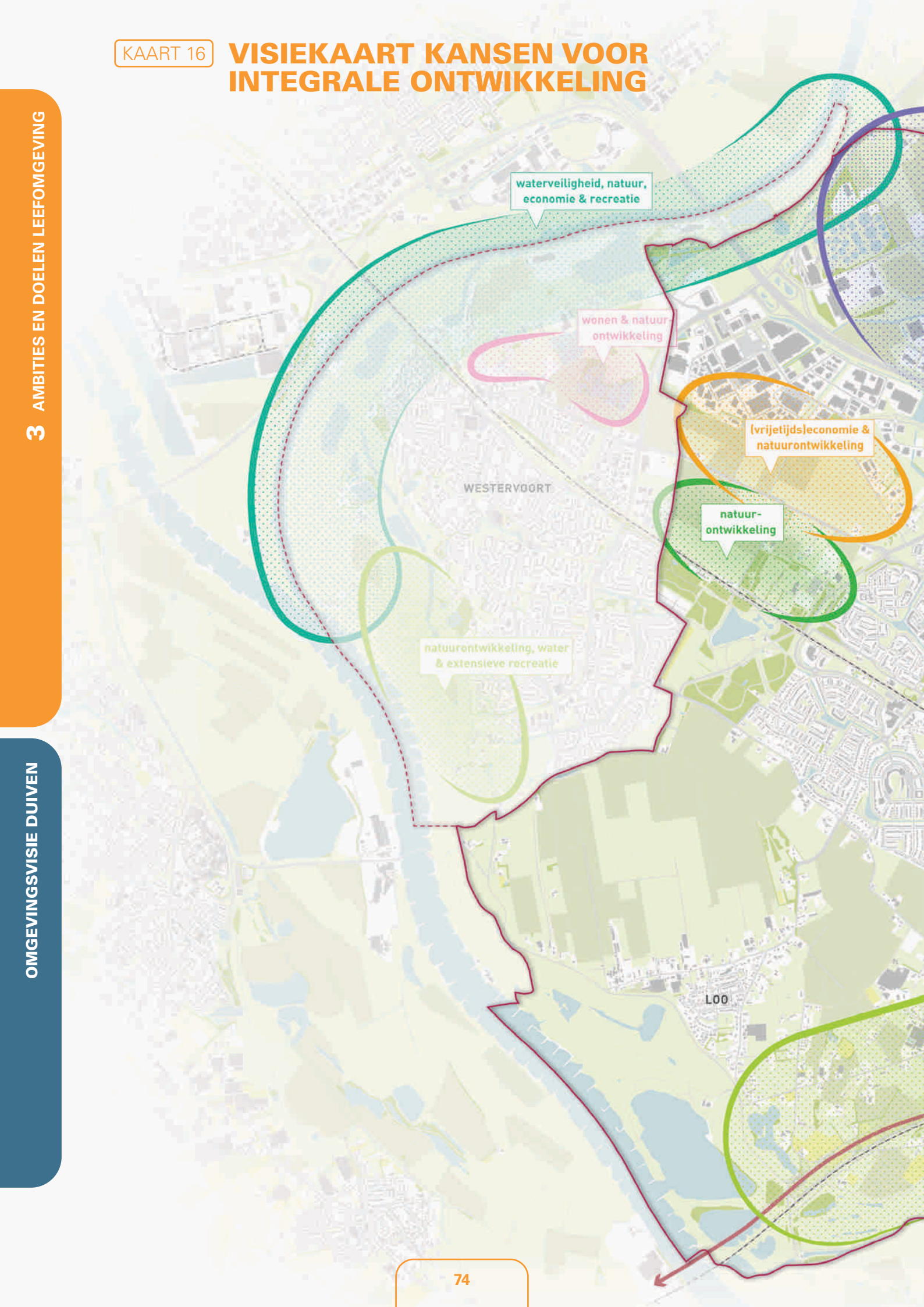
- Bijdragen aan de RES (energie- en warmtetransitie)
- Biodiversiteit versterken
- Grondstoffen hergebruiken
- Water als kwaliteit inzetten
- Duurzaamheid als uitgangspunt hanteren in beleidsuitwerking en uitvoering

Op de lange termijn na 2030 hebben we de volgende ambities en doelen:

- Periodieke herijking van de RES
- Klimaatadaptatie en klimaatbestendig en waterrobuust ontwikkelen
- Natuur-inclusief werken en ontwikkelen
- Ruimte voor waterberging creëren

KAART 16

VISIEKAART KANSEN VOOR INTEGRALE ONTWIKKELING

werken, energie
& biodiversiteit
DUIVEN
natuurontwikkeling, water,
agrarisch & extensieve recreatie
GROESSEN
N
0 250 500 750 1000 meter

4

VAN VISIE NAAR UITVOERING

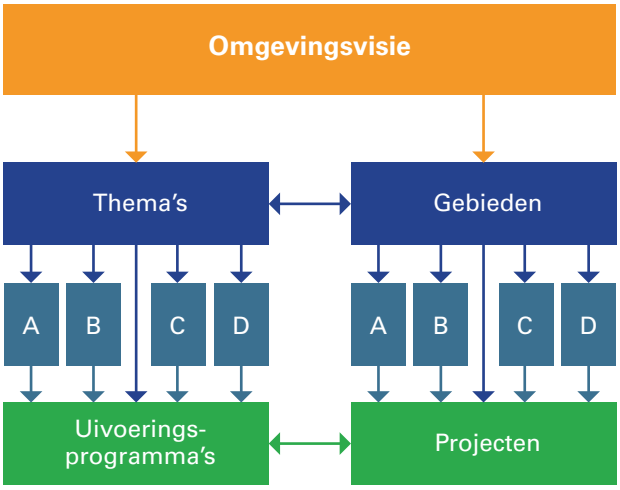
De omgevingsvisie anticipeert op invoering van de nieuwe Omgevingswet en is een samenhangende visie met strategische hoofdkeuzes op beleidsniveau over de fysieke leefomgeving. Deze visievorming wordt gezien als **beleidsontwikkeling** en is de start van een doorlopend proces. Zodra de visie is vastgelegd kan de gemeente onderdelen concreter maken en stevig juridisch vastleggen door middel van **beleidsdoorwerking**. Daarmee kunnen ook andere overheden worden gebonden om mee te werken aan de realisatie van het beleid. Dat kan bijvoorbeeld door eisen vast te leggen in omgevingswaarden of door een programma vast te stellen. De **uitvoering** vindt plaats door de initiatiefnemers van activiteiten en projecten: burgers, bedrijven of overheden die iets willen ontwikkelen.

Met toezicht en handhaving ziet de overheid vervolgens toe op naleving van de algemene regels en vergunningvoorschriften. De keuze voor de instrumenten bepaalt de monitoring en het soort **terugkoppeling**.

4.1 VERTALING IN PROGRAMMA'S

Het vervolg op de omgevingsvisie (beleidsdoorwerking) is het schrijven van programma's die zorgen voor de vertaling van de omgevingsvisie naar uitvoering. Het programma is één van de zes kerninstrumenten binnen de beleidscyclus van de Omgevingswet. Het betreft, evenals de omgevingsvisie, een beleidsdocument dat flexibel van aard is en kan worden toegepast in de verschillende fases van de beleidscyclus.

De te schrijven programma's zullen voortborduren op de vijf thema's uit deze omgevingsvisie. Vanuit de ambities en doelen wordt een programma vormgegeven. Het gaat hierbij veelal om nieuw of veranderend (bestaand) beleid. Belangrijk is om te kijken naar alle thema's en de ambities die worden bepaald. Hieruit zal, op basis van prioritering, een uitvoeringsprogramma worden geschreven. Dit uitvoeringsprogramma is de basis om programma's op (sub)thema niveau te schrijven.

Figuur 4 Van visie naar uitvoering op basis van thema's en gebieden

De omgevingsvisie kent een lange doorlooptijd, terwijl het programma bedoeld is om inzichtelijk te maken hoe we kunnen komen tot uitvoering, gelet op benodigde middelen en weggezet in een duidelijk tijdspad.

Programma's onder de omgevingsvisie
De programma's borduren, zoals gezegd, voort op de vijf thema's uit deze omgevingsvisie. Daartoe is vooraf, voor al het bestaand beleid, beoordeeld of het verlaten, vastgehouden, versterkt of vernieuwd dient te worden. Daarnaast is gekeken hoe de ambities uit deze omgevingsvisie, geconcretiseerd kunnen worden in doelstellingen.

De programma's zijn zelfbindend en beogen zo te garanderen dat de gewenste kwaliteit van de fysieke leefomgeving daadwerkelijk wordt bereikt. Daarbij maken we een onderscheid tussen drie soorten programma's:

- Voor **omgevingswaarden** uit het gemeentelijke omgevingsplan dient een verplicht programma te worden opgesteld indien gestelde omgevingswaarden worden overschreden;
- Een **programmatische aanpak** voor samenhangende activiteiten en maatregelen in een gebied waar omgevingswaarden of andere doelstellingen voor de fysieke leefomgeving onder druk staan;
- Een **vrijwillig programma** voor het gemeentelijk rioleringsprogramma, multisectoraal beleid, gebiedsgericht beleid of een combinatie van het voorgaande.

Proces
Na het vaststellen van de ambities en doelen uit de omgevingsvisie kan worden gestart met enkele prioritaire programma's. In overleg met de gemeenteraad zal worden bepaald welke thema's en programma's prioriteit krijgen. Immers, door beperkingen in capaciteit en middelen kunnen we niet met alles tegelijk beginnen. In het vierde kwartaal van 2021 wordt een uitvoeringsprogramma voor de programma's Omgevingswet gepresenteerd aan het college en de gemeenteraad. Het uitvoeringsprogramma is een eerste stap om te komen tot uitvoeringsdocumenten om ambities, doelen en uitgangspunten te vertalen naar de praktijk. Hierin zal onder andere een afwegingskader worden gepresenteerd om prioritering mogelijk te maken.

4.2 MONITORING EN HERIJKING VAN DE OMGEVINGSVISIE

De gemeenteraad wordt jaarlijks en waar nodig vaker geïnformeerd over de vorderingen bij de uitvoering van dit programma. We ontwikkelen daartoe een eenvoudig monitoringsysteem waarmee de voortgang van de realisatie van de ambities inzichtelijk gemaakt kan worden. Een voorstel hiervoor is onderdeel van het uitvoeringsprogramma van de programma's Omgevingswet.

4.3 FINANCIËN

Uitvoering van de ambities vraagt om extra middelen. Voor een belangrijk deel zijn deze middelen gekoppeld aan reeds lopende trajecten (zoals de Woondeal). Maar ook binnen de eigen begroting zal aanvullend ruimte moeten worden gereserveerd. In het uitvoeringsprogramma wordt aangegeven hoe de financiën onderdeel worden van de programma's Omgevingswet.

4.4 PARTICIPATIE IN DE UITVOERING VAN DEZE VISIE

In het proces van de uitvoering van de visie in (uitvoerings)programma's sluiten we aan bij de eisen die vanuit de Omgevingswet gelden voor het onderdeel participatie. Hiervoor zal in ieder geval een soortgelijk traject worden gevolgd als voor het opstellen van de Omgevingsvisie, waarbij inwoners, organisaties, ondernemers en andere partijen en belanghebbenden in het voortraject worden betrokken.

De gemeente gaat voor nu een onderdeel specifiek voor de implementatie van deze wetgeving opstellen. Hierin wordt ingegaan op onder andere de verplichte kennisgeving en motivatieplicht voor de gemeente bij de diverse instrumenten en is er aandacht voor aanvraagvereiste participatie voor een initiatiefnemer bij de Omgevingsvergunning, waar het gaat om buitenplanse omgevingsplanactiviteiten. Op deze manier wordt aan de (minimaal noodzakelijke) verplichting voldaan.

Kostenverhaal en financiële bijdragen uit particuliere ruimtelijke projecten

Onder de huidige Wet ruimtelijke ontwikkelingen is het mogelijk om het kostenverhaal te regelen en financiële bijdragen te vragen uit particuliere projecten ten faveure van bestedingsdoeleinden voor sociale huisvesting, infrastructuur, groen, e.d. Deze mogelijkheid is inhoudelijk verankerd in de nog geldende Structuurvisie 2015, maar zodra de nieuwe Omgevingswet van kracht wordt vervalt de huidige regeling.

De Omgevingswet biedt een geheel nieuw instrumentarium voor zowel privaat- als publiekrechtelijk afdwingbare financiële bijdragen. Het wetgevingsproces over de inhoud en vorm van dit nieuwe instrumentarium is nog in ontwikkeling. Door het demissionaire Kabinet is op 8 januari 2021 een ontwerp-algemene maatregel van bestuur aan de Tweede Kamer aangeboden betreffende publiekrechtelijk afdwingbare financiële bijdragen in het kader van de zogenoemde voorhangprocedure.

Nadat dit wetgevingsproces is afgerond, kan in het kader van de omgevingsvisie (of eventueel in een programma) worden toegespitst op de invulling van een privaat- en publiekrechtelijk afdwingbaar kostenverhaal en financiële bijdragen bij gebiedsontwikkelingen.

Wetgeving op het gebied van participatie

Waarom participatie bij (uitvoerings)programma's?

Participatie moet ertoe leiden dat maatregelen beter uitvoerbaar zijn. Daarom verkent het bevoegd gezag (in dit geval de gemeente) in een participatietraject welke maatregelen mogelijk zijn, wat de voor- en nadelen ervan zijn en hoe maatregelen worden gewogen en gekozen. Het is goed om de rol van de gemeente bij de uitvoering van de maatregelen onder de loep te nemen. Daarnaast is het belangrijk duidelijk te stellen wat er wordt verwacht van burgers, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere bestuursorganen. Werkvormen voor het bedenken van strategieën zijn hierbij een handig hulpmiddel.

Motiveringsplicht

Bij het maken van een programma moet de gemeente aangeven hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere bestuursorganen bij de voorbereiding betrokken zijn. En wat de resultaten hiervan zijn. En de gemeenten geeft aan hoe ze invulling geeft aan haar eigen participatiebeleid. Deze motiveringsplicht is geregeld in artikel 10.8 van het Omgevingsbesluit. De gemeente neemt de motivering op in het vaststellingsbesluit van het programma.

Participatiebeleid

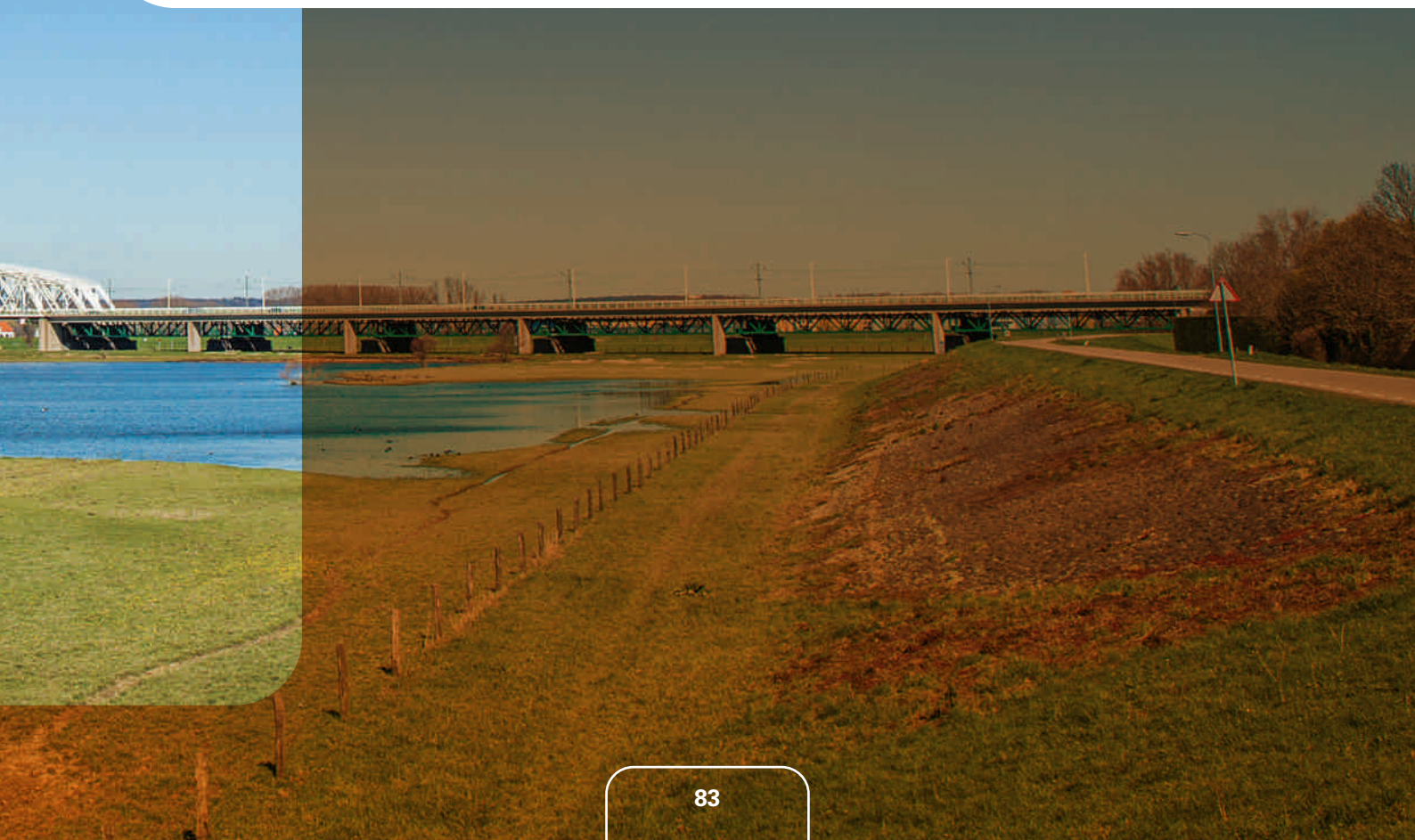
Voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet (verwachting: 1 januari 2022) is het verplicht voor gemeenten participatiebeleid te hebben. Hierin zal aandacht worden besteed aan de visie op participatie en de uitgangspunten die daarvoor gelden. Bijvoorbeeld over de toegankelijkheid, de representativiteit, de betrokkenheid van(onder)vertegenwoordigde groepen, de eigen rol en hoe het resultaat wordt meegewogen in het uiteindelijke plan. Op deze manier is voor alle betrokkenen inzichtelijk hoe zij kunnen meedenken en meedoen.

Tevens wordt te zijner tijd aansluiting gezocht bij de nieuwe Participatieverordening. Dit betekent dat de huidige Inspraakverordening wordt verbreed door hierin aandacht te geven aan de manier waarop de gemeente inwoners bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid gaat betrekken. De verordening heeft alleen betrekking op de juridisch regels. De gemeente besluit zelf hoe ze dit per beleidsfase vormgeeft.

McDonald's
McCafé

BIJLAGE A: KAARTEN

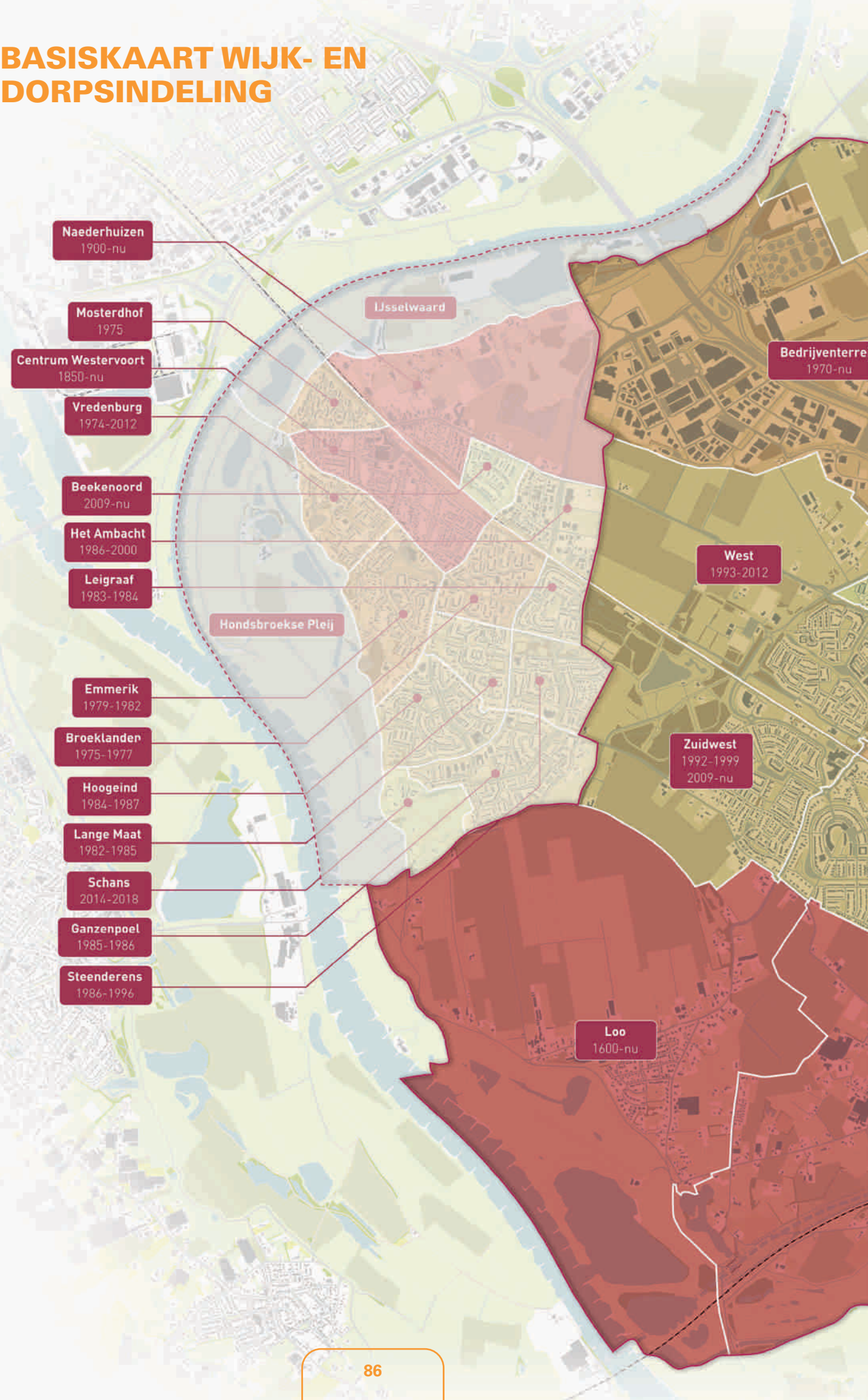

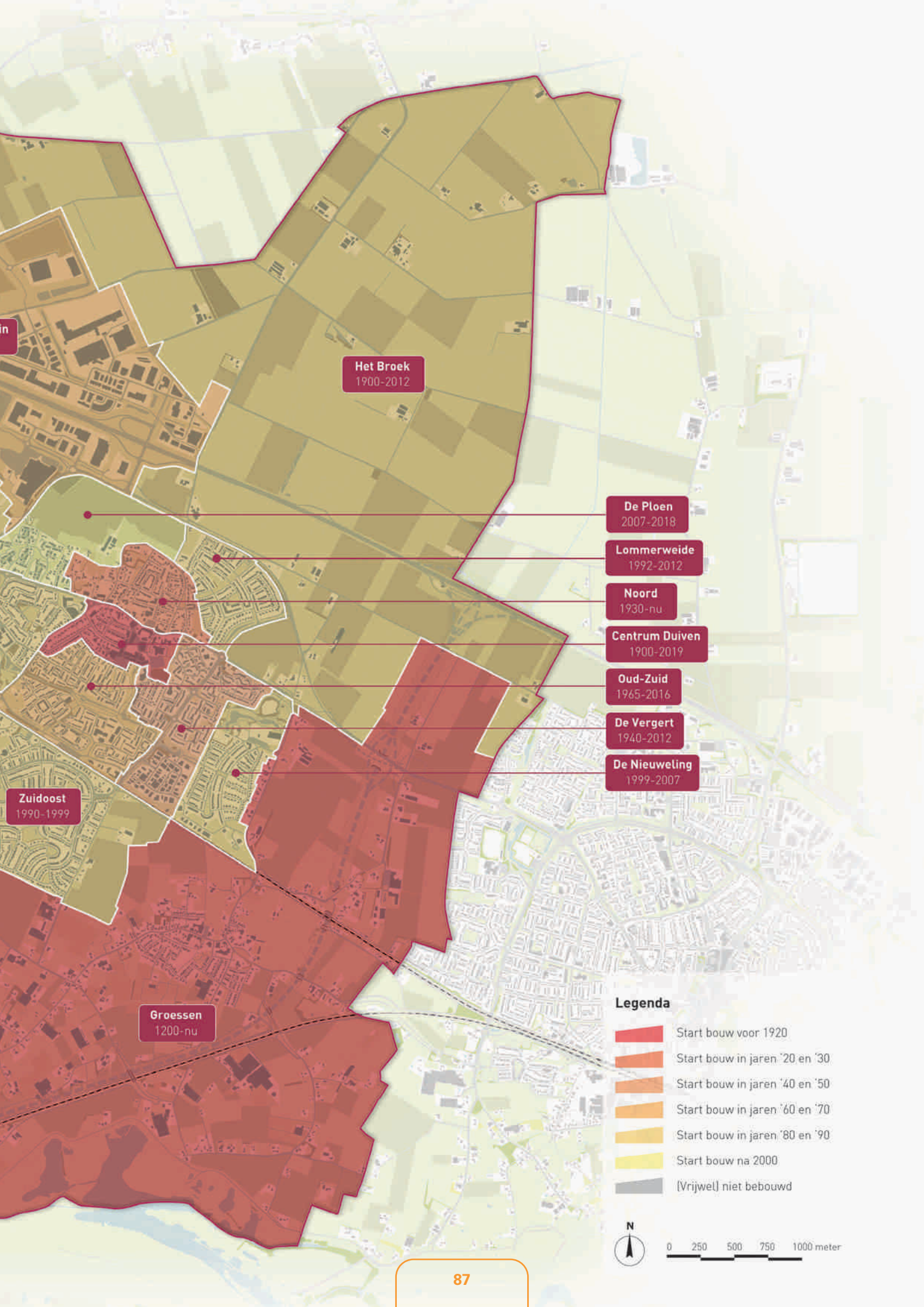
BASISKAART TOPOGRAFIE

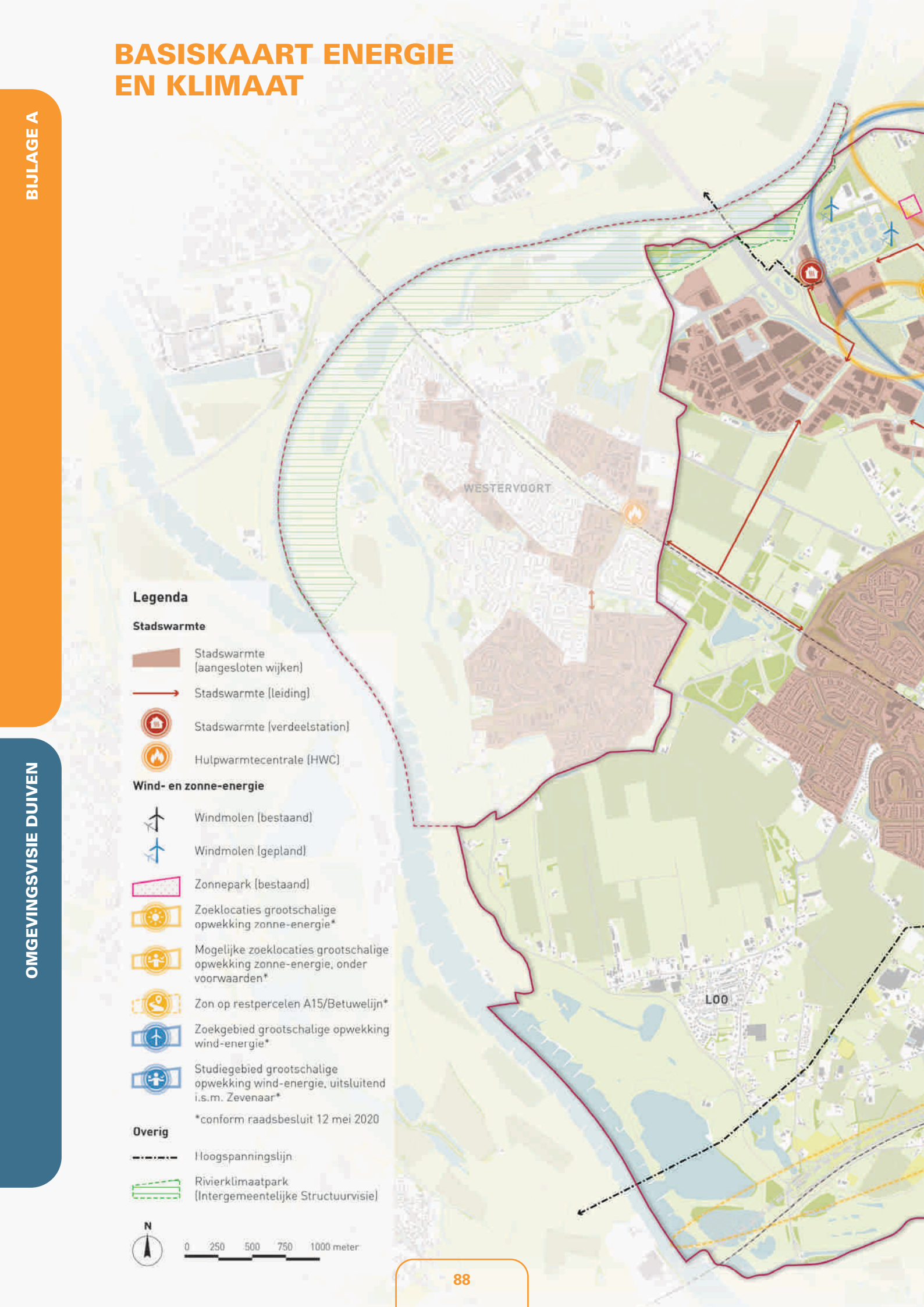

DUIVEN
GROESSEN
Legenda
Bebouwing
Weg
Toekomstige weg
Spoorlijn
Weiland
Akker
Fruitteelt/boomkwekerij
Bos/bosplantsoen
Water
Gemeentegrens
N
0 250 500 750 1000 meter

BASISKAART WIJK- EN DORPSINDELING

Het Broek
1900-2012
De Ploen
2007-2018
Lommerweide
1992-2012
Noord
1930-nu
Centrum Duiven
1900-2019
Oud-Zuid
1965-2016
De Vergert
1940-2012
De Nieuweling
1999-2007
Zuidoost
1990-1999
Groessen
1200-nu
Legenda
Start bouw voor 1920
Start bouw in jaren '20 en '30
Start bouw in jaren '40 en '50
Start bouw in jaren '60 en '70
Start bouw in jaren '80 en '90
Start bouw na 2000
(Vrijwel) niet bebouwd
N
0 250 500 750 1000 meter

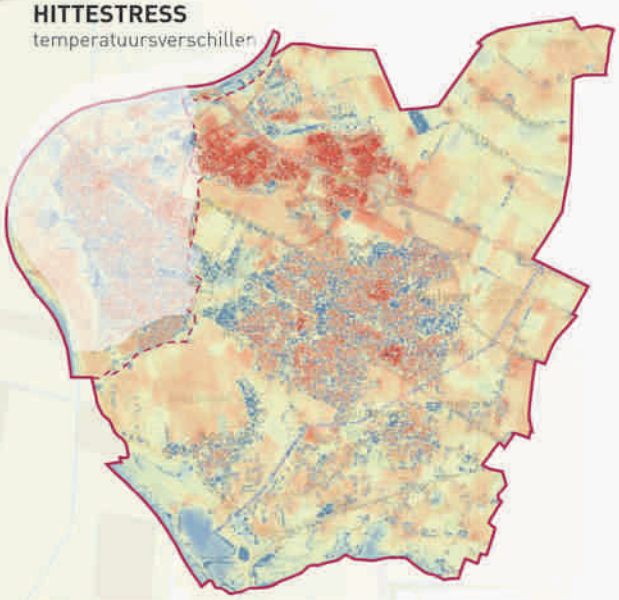
BASISKAART ENERGIE EN KLIMAAT

DUIVEN

GROESSEN

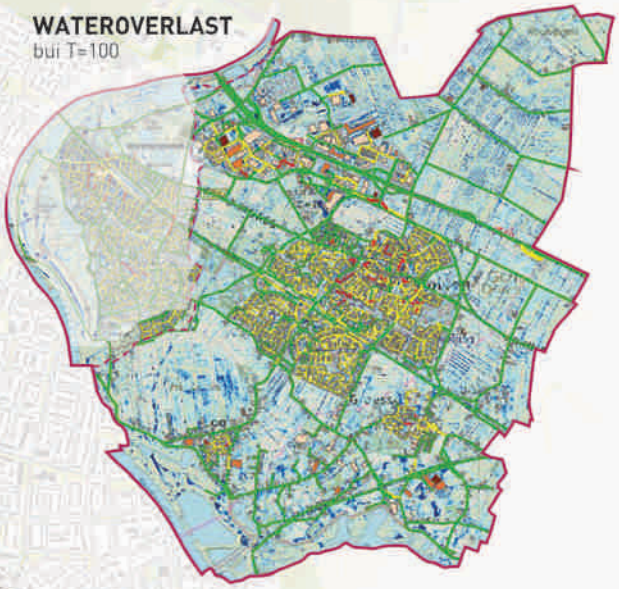
HITTESTRESS
temperatuursverschillen

Legenda

- Veel koeler
- Koel
- Normaal
- Warm
- Veel warmer

WATEROVERLAST
bui T=100

Legenda

Kwetsbaarheid panden

- Klein risico
- Gemiddeld risico
- Groot risico

Begaanbaarheid wegen

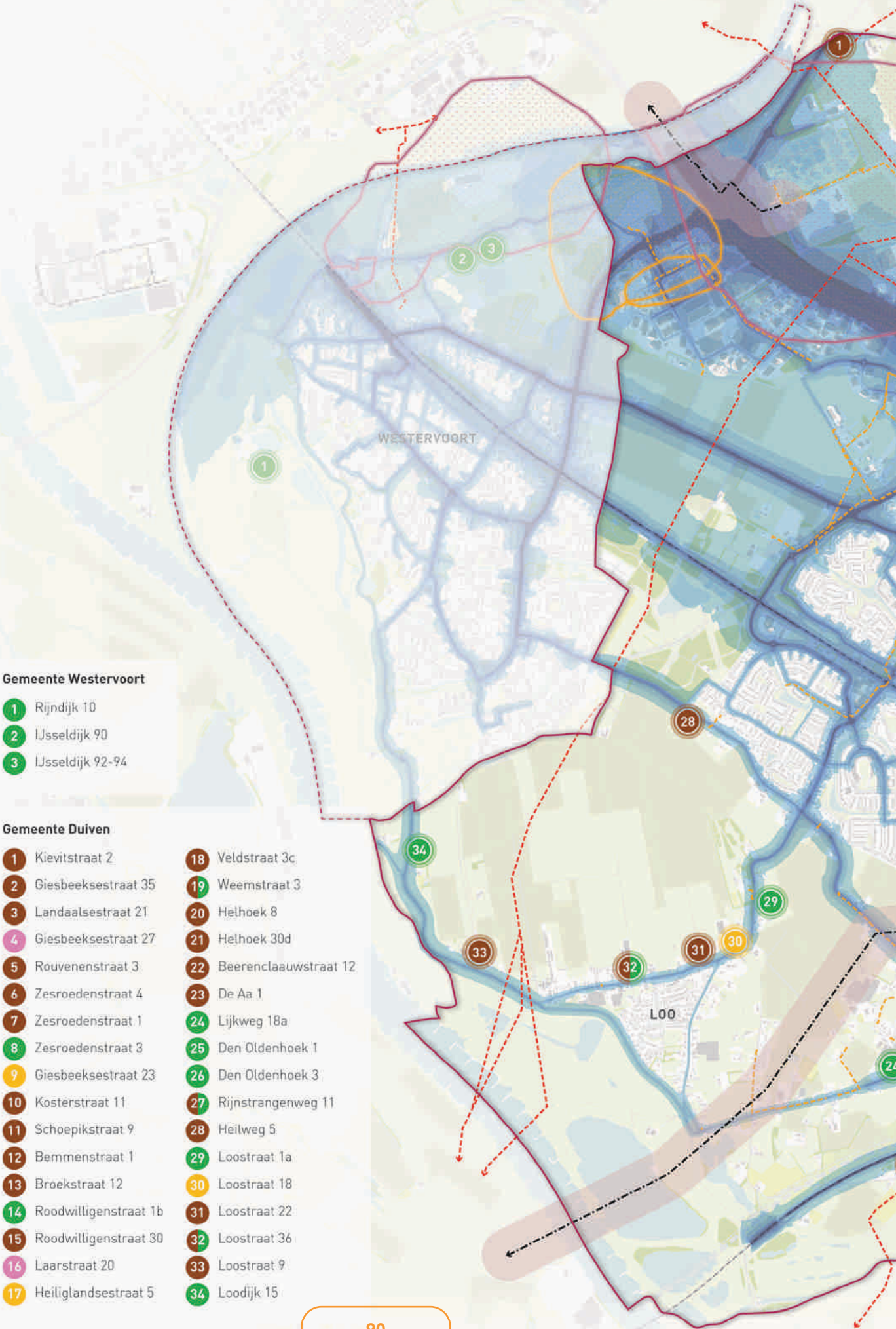
- Begaanbaar
- Begaanbaar voor calamiteitenverkeer
- Onbegaanbaar

Waterdiepte bij twee piekbuien

WATERDIEPTE (CM)

0 10 15 20 30 >30

BASISKAART MILIEU

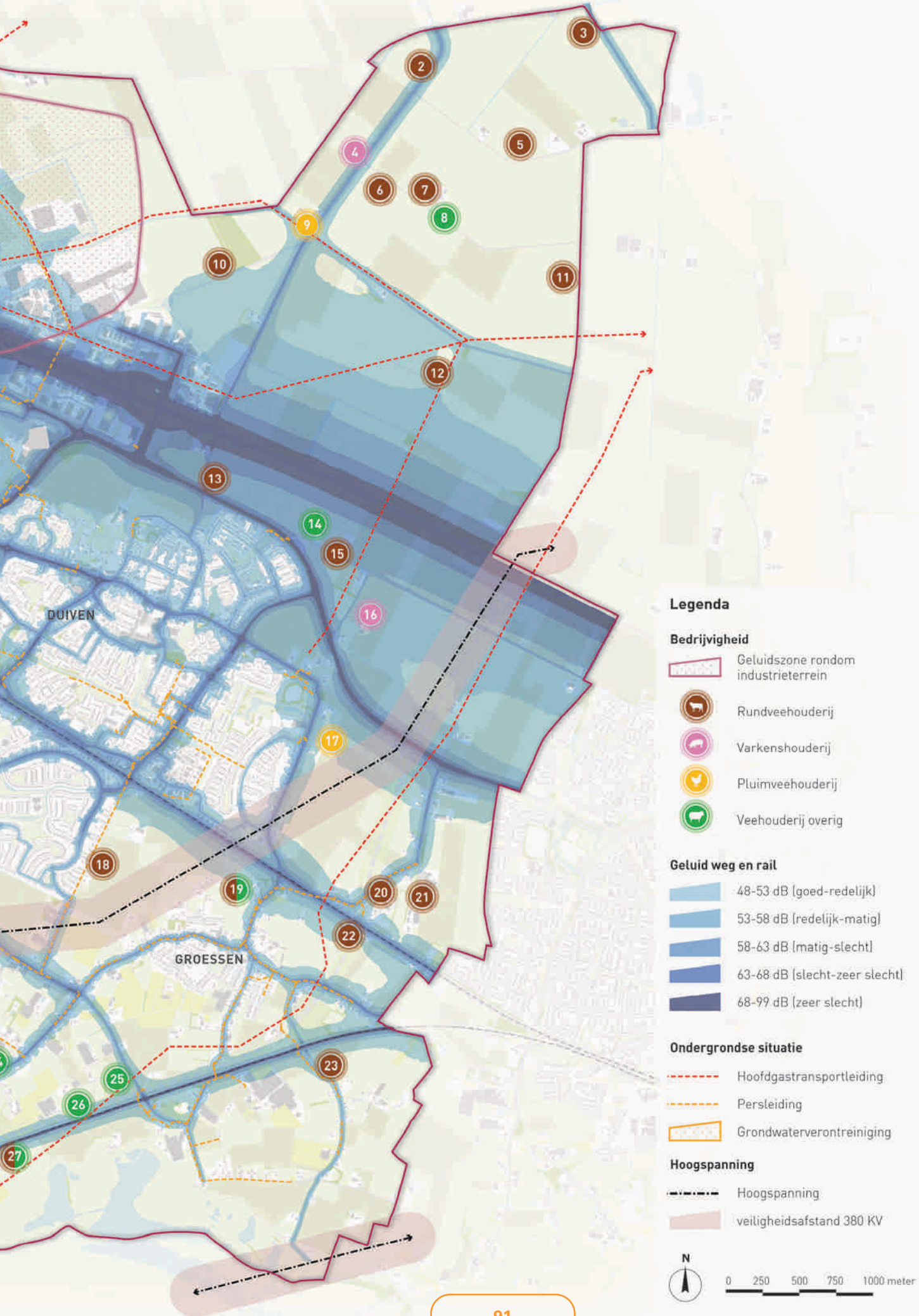

Gemeente Westervoort

1. Rijndijk 10
2. IJsseldijk 90
3. IJsseldijk 92-94

Gemeente Duiven

1. Kievitstraat 2
2. Giesbeeksestraat 35
3. Landaalsestraat 21
4. Giesbeeksestraat 27
5. Rouvenenstraat 3
6. Zesroedenstraat 4
7. Zesroedenstraat 1
8. Zesroedenstraat 3
9. Giesbeeksestraat 23
10. Kosterstraat 11
11. Schoepikstraat 9
12. Bemmenstraat 1
13. Broekstraat 12
14. Roodwilligenstraat 1b
15. Roodwilligenstraat 30
16. Laarstraat 20
17. Heiliglandsestraat 5
18. Veldstraat 3c
19. Weemstraat 3
20. Helhoek 8
21. Helhoek 30d
22. Beerenclaauwstraat 12
23. De Aa 1
24. Lijkweg 18a
25. Den Oldenhoek 1
26. Den Oldenhoek 3
27. Rijnstrangenweg 11
28. Heilweg 5
29. Loostraat 1a
30. Loostraat 18
31. Loostraat 22
32. Loostraat 36
33. Loostraat 9
34. Loodijk 15

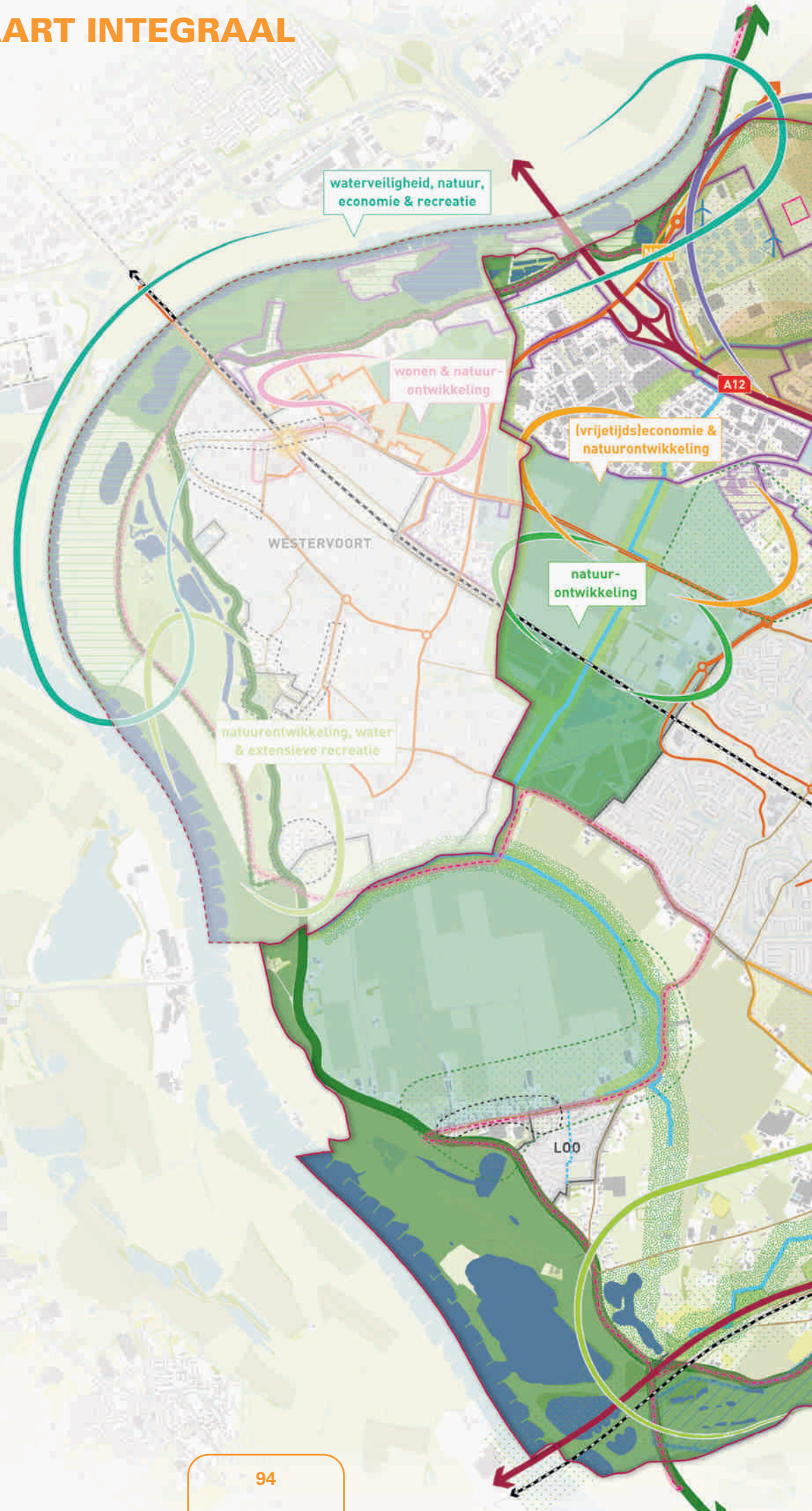

DUIVEN
GROESSEN
Legenda
Bedrijvigheid
Geluidszone rondom industrieterrein
Rundveehouderij
Varkenshouderij
Pluimveehouderij
Veehouderij overig
Geluid weg en rail
48-53 dB (goed-redelijk)
53-58 dB (redelijk-matig)
58-63 dB (matig-slecht)
63-68 dB (slecht-zeer slecht)
68-99 dB (zeer slecht)
Ondergrondse situatie
Hoofdgastransportleiding
Persleiding
Grondwaterverontreiniging
Hoogspanning
Hoogspanning
veiligheidsafstand 380 KV
N
0 250 500 750 1000 meter

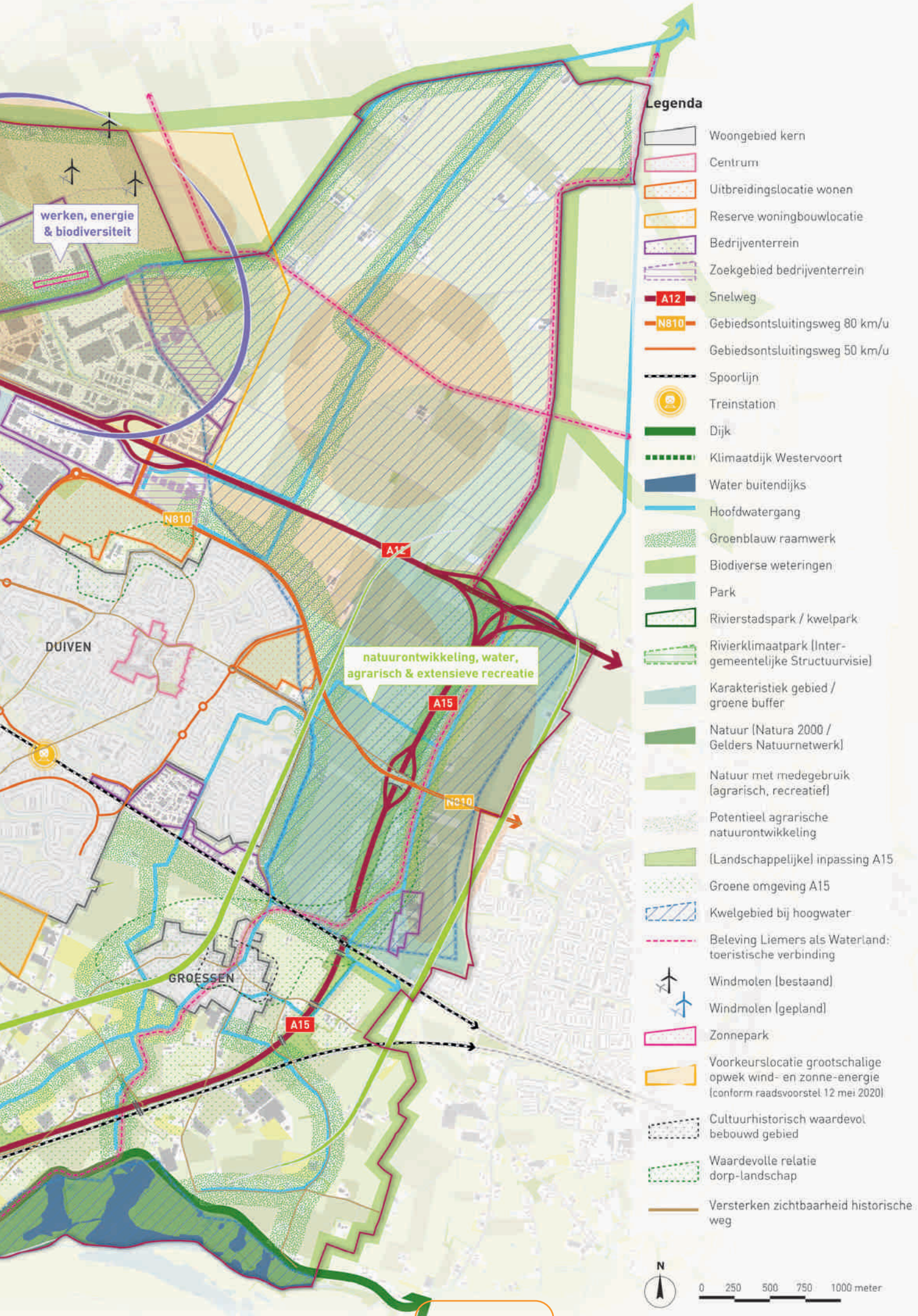
BASISKAART INTEGRAAL

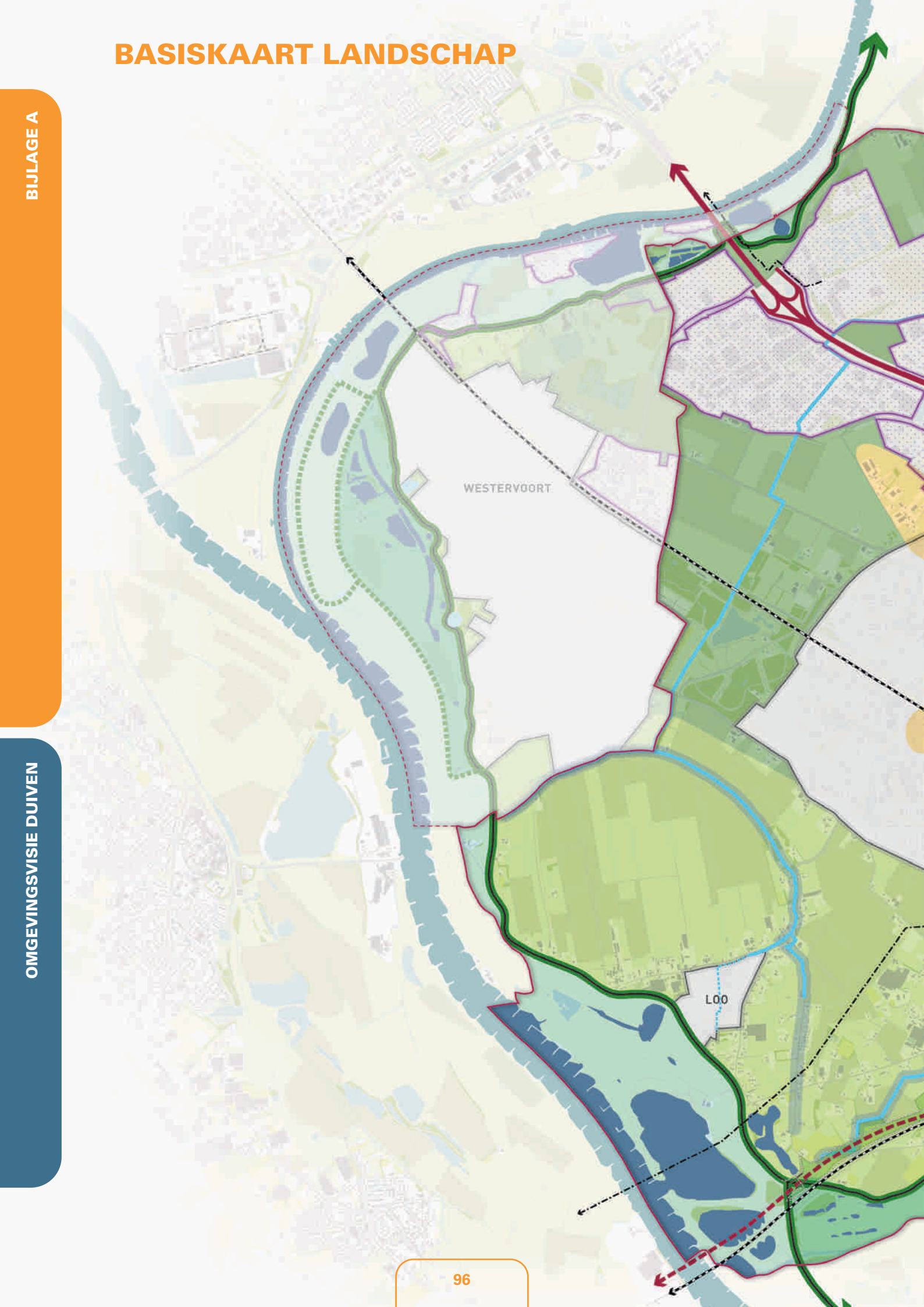

N810
A12
DUIVEN
N810
GROESSEN
Legenda
Woongebied kern
Centrum
Bedrijventerrein
A12
Snelweg
N810
Gebiedsontsluitingsweg 80 km/u
Gebiedsontsluitingsweg 50 km/u
Spoorlijn
Treinstation
Dijk
Water buitendijks
Hoofdwatergang
Groenblauw raamwerk
Park
Karakteristiek gebied / groene buffer
Natuur (Natura 2000 / Gelders Natuurnetwerk)
Natuur met medegebruik (agrarisch, recreatief)
Rivierklimaatpark (Inter-gemeentelijke Structuurvisie)
Windmolen
Zonnepark
Cultuurhistorisch waardevol bebouwd gebied
Cultuurhistorisch waardevol landschap
Waardevolle relatie dorp-landschap
Rijndijk
Historische weg (voor 1832)
Historische weg (na 1832)
Historische kerk (rijksmonument)
Overige rijksmonumenten
Gemeentelijke monumenten
Watererfgoed
Havezathe
Molen (geheel/romp)
Fort Geldersoord
N
0 250 500 750 1000 meter

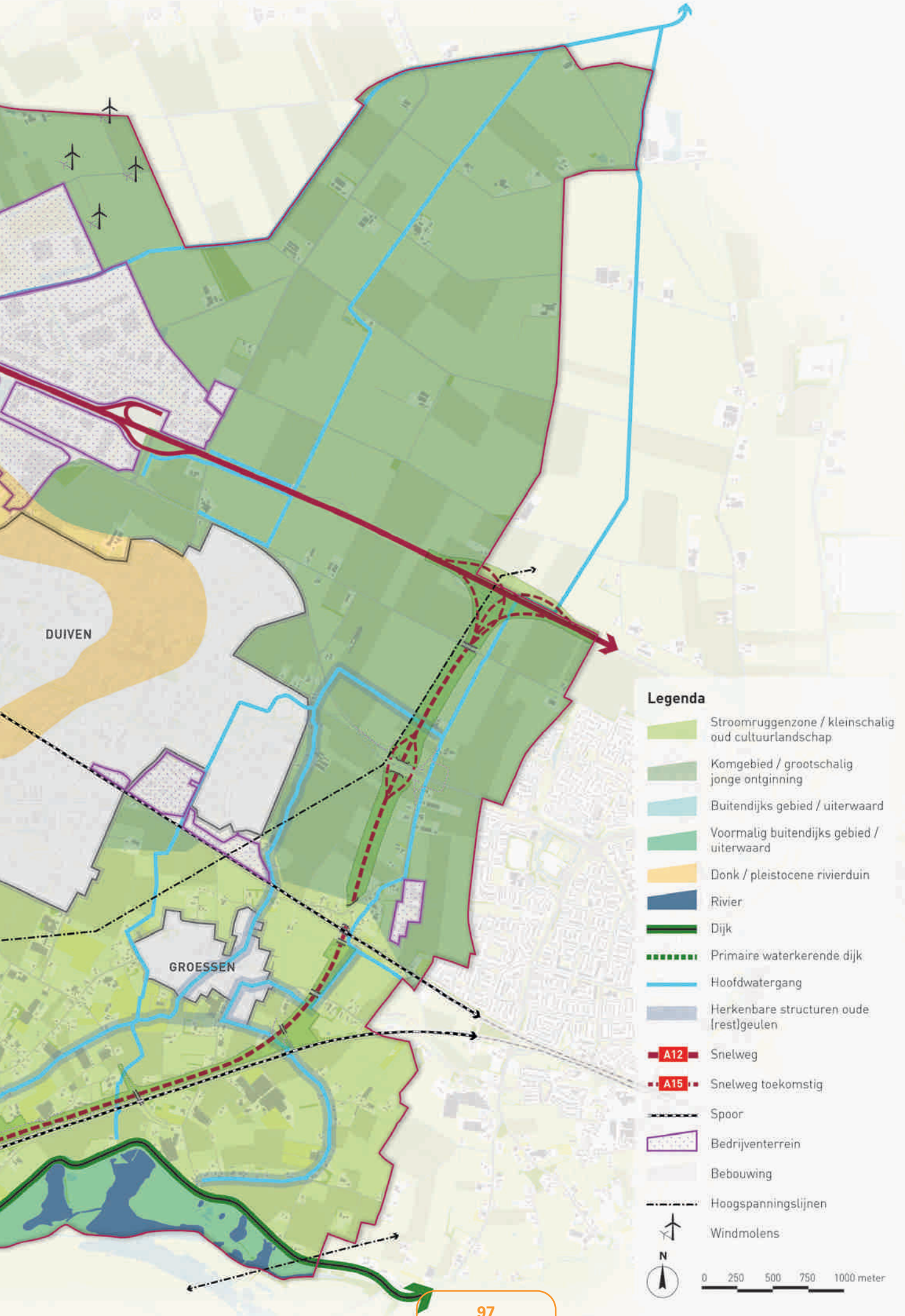
VISIEKAART INTEGRAAL

werken, energie & biodiversiteit
N810
A12
DUIVEN
natuurontwikkeling, water, agrarisch & extensieve recreatie
A15
N210
GROESSEN
A15
Legenda
Woongebied kern
Centrum
Uitbreidingslocatie wonen
Reserve woningbouwlocatie
Bedrijventerrein
Zoekgebied bedrijventerrein
A12
Snelweg
N810
Gebiedsontsluitingsweg 80 km/u
Gebiedsontsluitingsweg 50 km/u
Spoorlijn
Treinstation
Dijk
Klimaatdijk Westervoort
Water buitendijks
Hoofdwatergang
Groenblauw raamwerk
Biodiverse weteringen
Park
Rivierstadspark / kwelpark
Rivierklimaatpark (Inter-gemeentelijke Structuurvisie)
Karakteristiek gebied / groene buffer
Natuur (Natura 2000 / Gelders Natuurnetwerk)
Natuur met medegebruik (agrarisch, recreatief)
Potentieel agrarische natuurontwikkeling
(Landschappelijke) inpassing A15
Groene omgeving A15
Kwelgebied bij hoogwater
Beleving Liemers als Waterland: toeristische verbinding
Windmolen (bestaand)
Windmolen (gepland)
Zonnepark
Voorkeurslocatie grootschalige opwek wind- en zonne-energie (conform raadsvoorstel 12 mei 2020)
Cultuurhistorisch waardevol bebouwd gebied
Waardevolle relatie dorp-landschap
Versterken zichtbaarheid historische weg
N
0 250 500 750 1000 meter

BASISKAART LANDSCHAP

DUIVEN
GROESSEN
Legenda
Stroomruggenzone / kleinschalig oud cultuurlandschap
Komgebied / grootschalig jonge ontginning
Buitendijks gebied / uiterwaard
Voormalig buitendijks gebied / uiterwaard
Donk / pleistocene rivierduin
Rivier
Dijk
Primaire waterkerende dijk
Hoofdwatergang
Herkenbare structuren oude (rest)geulen
A12
Snelweg
A15
Snelweg toekomstig
Spoor
Bedrijventerrein
Bebouwing
Hoogspanningslijnen
Windmolens
N
0 250 500 750 1000 meter

WELLING
WELLING
VIP

BIJLAGE B: GERELATEERDE BELEIDSDOCUMENTEN

B.1 NIEUW BELEID

Op het moment van schrijven is de gemeente bezig met het ontwikkelen van een plan voor Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). De ambities van andere beleidsterreinen worden in dit document vertaald naar een ambitie voor beheer en onderhoud. Per deelgebied worden kwaliteitskeuzes gemaakt en wordt inzichtelijk wat de financiële gevolgen zijn van deze keuzes. Deze kwaliteitskeuzes vormen vervolgens het uitgangspunt voor de beheerplannen of voor een integrale beheerplan. Hierbij wordt gewerkt met een gebiedsgerichte aanpak. Dit betekent dat groot onderhoud gezamenlijk wordt aangepakt en alle onderdelen in de openbare ruimte waar mogelijk in één keer worden meegenomen (wegen, riolering, groen, etc.). Het IBOR heeft grote raakvlakken met de doelen en ambities die zijn opgenomen in de Omgevingsvisie. Uiterlijk in 2029 zal het IBOR deel uit maken dan wel zijn opgenomen in het Omgevingsplan (een van de 6 kerninstrumenten van de Omgevingswet).

COLOFON

Uitgave
Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
6921 ES
Duiven

Datum
6 januari 2022

Redactie en projectleiding
Berenschot

Kaartmateriaal
SAB

DUIVEN
GROESSEN
LOO

Ontwerp-omgevingsvisie

Inspraaknota, 31-01-2022

Gemeente Duiven

Inhoudsopgave

1. Aanleiding nota 2
2. Doelstelling en opbouw nota 2
3. Zienswijzen 3
   - 3.1 Publieke partijen 3
   - 3.2 Maatschappelijke partijen 9
   - 3.3 Overige reacties 23
4. Ambtelijke wijzigingen 28
5. Bijlagen 29
   - 5.1 Bijlage 1 – Provincie Gelderland 29
   - 5.2 Bijlage 2 - VGGM 32
   - 5.3 Bijlage 3 – Dorpsraad Groessen 35
   - 5.4 Bijlage 4 – Bewonersoverleg Hogeweg 37
   - 5.5 Bijlage 5 – Bewonersgroep Zuidrand 38
   - 5.6 Bijlage 6 – Stichting Milieuvrienden Duiven 41
   - 5.7 Bijlage 7 - LTO 47
   - 5.8 Bijlage 8 – Inwoner op persoonlijke titel 49
   - 5.9 Bijlage 9 – Melkveehouderij Van Huet 50
   - 5.10 Bijlage 10 – Inwoner op persoonlijke titel 51
   - 5.11 Bijlage 11 – Reacties social media 52

1. Aanleiding nota

In juni 2020 is het Koersdocument Omgevingsvisie Duiven gedeeld met publieke en maatschappelijke partners. De reacties die hierop volgden en de beoordeling daarvan hebben bijgedragen aan de totstandkoming van de ontwerp-Omgevingsvisie Duiven.

Van donderdag 21 oktober 2021 tot woensdag 7 december 2021 heeft de ontwerp-omgevingsvisie ter inzage gelegen. In deze termijn van iets meer dan zes weken was eenieder bevoegd om zienswijzen over de ontwerp-Omgevingsvisie kenbaar te maken aan het college.

2. Doelstelling en opbouw nota

Deze nota geeft de gemeentelijke reactie op de ingebrachte zienswijzen weer. De zienswijzen zijn in hoofdstuk 3 samengevat en beoordeeld met afsluitend de eventuele wijzigingen. In hoofdstuk vier worden mogelijke ambtelijke aanpassingen op hoofdlijnen uiteengezet.

3. Zienswijzen

Hieronder zijn de reacties opgenomen die zijn binnengekomen, gedurende de termijn dat het ontwerp ter inzage lag.

3.1 Publieke partijen

Naam partij	**Provincie Gelderland**	**Datum ontvangst**	**26-11-2021**	**Ontvankelijk**	
Samenvatting reactie. De volledige reactie is terug te vinden in bijlage 1.			**Beantwoording**		**Overnemen** **Ja/nee**
<u>Kaartmateriaal</u> GNN/GO In uw omgevingsvisie maakt u gebruik van kaartmateriaal. Allereerst willen wij opmerken dat wij de kleuren op de verschillende kaarten wat lastig leesbaar vinden (bijv. basiskaart landschap- en natuurontwikkeling). De door u gebruikte basiskaart “landschap- en natuurontwikkeling” en “visiekaart waarden erfgoed, landschap en cultuur” wijkt af van de omgevingsverordening van de provincie Gelderland. Dat wil zeggen dat de door u aangewezen gebieden voor GNN en GO niet overeen komen met de huidige provinciale omgevingsverordening. Wij vinden het belangrijk dat de provinciale belangen goed worden aangeduid in uw omgevingsvisie en daarom adviseren wij u om al uw kaarten in de omgevingsvisie van de gemeente Duiven aan te laten sluiten bij de huidige provinciale omgevingsverordening.			De kaarten worden aangepast om de leesbaarheid te vergroten. Vanwege een fout bij het digitaal exporteren van de kaart werden de gebieden voor GNN en GO inderdaad niet juist weergeven. Deze fout herstellen we. .		Ja; kaarten worden aangepast
Uit de legenda bij kaart 4 en 11 volgt tot slot dat de roze lijn staat voor “zoekgebied nieuwe natuur”, dit zou impliceren dat de hele gemeente Duiven een zoekgebied is voor nieuwe natuur. Is dit wellicht een omissie?			De roze lijn in de legenda is niet de rode lijn op de kaart. Dit is de gemeentegrens. De roze lijn werd vanwege de fout bij het digitaal exporteren van de kaart niet juist weergegeven. Deze fout herstellen we.		Ja; kaart wordt hersteld

<u>Romeinse Limes</u> U heeft de Romeinse Limes niet opgenomen in uw visie. Graag geven wij u mee dat de Limes inmiddels is aangewezen als werelderfgoed. De brede Limes-zone zal vervangen worden door een kleiner aantal kernzones met een buffer daaromheen. De kernzones zijn of worden rijksmonument (en dus is het rijk verantwoordelijk voor vergunningverlening), de bufferzones zullen worden opgenomen in de provinciale omgevingsverordening.	Dit is een terechte opmerking. Ten tijde van het opstellen van de omgevingsvisie was de Limes nog niet formeel aangewezen als werelderfgoed en daarom is deze nog niet opgenomen in de visie. Zodra deze in de provinciale omgevingsverordening is opgenomen, zal dit worden meegenomen in de eerstvolgende actualisering van de gemeentelijke omgevingsvisie.	Ja; op een later moment
<u>Natuur en Landschap</u> U heeft een kaart toegevoegd aan uw visie die betrekking heeft op het thema landschap. Op deze kaart is in de legenda de aanduiding ‘ruimtelijk versterken laagten….’ opgegeven. Wij vinden deze niet terug op de kaart. In de tekst staat ook niet uitgelegd wat dit is en waarom dit belangrijk is. Zou u dit nog kunnen toelichten?	Uitgangspunt hierbij is dat er voldoende aandacht is voor de ontstaansgeschiedenis van het landschap in het algemeen. Behouden en versterken. Dit is belangrijk omdat hiermee de landschappelijke identiteit van de streek herkenbaar blijft. Een en ander is verder uitgewerkt in het Landschapsontwikkelingsplan (LOP). In de visie voegen we ter verduidelijking een beschrijving van het LOP toe.	Ja; aanvulling zal worden gemaakt
Ook valt op dat sommige gebieden zijn aangeduid met “behouden en versterken kwaliteiten karakteristieke gebieden en groene buffers”. Wat die kwaliteiten zijn wordt verder niet aangegeven. Als voorbeeld noemen wij Looveld. In dit gebied vinden wij het als provincie belangrijk dat de openheid en bijzondere kavelstructuur behouden blijven.	Klopt. Deze kwaliteiten zijn beschreven in het Landschapsontwikkelingsplan. Wat betreft het voorbeeld Looveld vinden wij het ook belangrijk dat de openheid en de bijzondere kavelstructuur behouden blijft.	Nee
In uw visie gebruikt u daarnaast de term ‘waardevolle relatie dorp en landschap’? Wij vinden de begripsbepaling hiervan niet terug in uw visie. Kunt u ons dit nader toelichten?	Ook deze term is beschreven in het Landschapsontwikkelingsplan.	Nee
<u>Bedrijventerreinen</u> Op de kaart met nummer 10 geeft u weer dat de bedrijventerreinen naar het noordoosten gaan uitbreiden, maar op de kaart met nummer 11 staat aangegeven dat dit een ganzenrustgebied is en blijkens de integrale visiekaart is het ook een ‘kwelgebied bij hoog water’, maar op deze integrale visiekaart staan dan weer niet de ganzenrustgebieden. Wij adviseren u hier nog eens naar te kijken.	Ganzenrustgebieden: hierbij wordt aangesloten op de gebieden zoals aangewezen in de provinciale omgevingsverordening. Deze gelden als kader bij nieuwe ontwikkeling waarbij ontwikkelingen niet bij voorbaat zijn uitgesloten. Kwelgebieden: dit is een fysieke kwaliteit. Hiermee wordt rekening gehouden bij nieuwe ontwikkelingen.	Nee

<u>Wonen</u> De gemeente Duiven is mede ondertekenaar van de Woondeal. Door uw gemeenteraad is onlangs gesproken over drie uitbreidingslocaties die volgens de gemeente hoogst noodzakelijk zijn. Duiven ligt ook in het gebied van de verstedelijkingsstrategie. In uw visie zou u dit kunnen benoemen en wellicht kort kunnen uitwerken.	In de omgevingsvisie is in hoofdstuk 1.3.3 een relatie met de Verstedelijkingsstrategie gelegd. Een verstedelijkingsstrategie waarvan de bouwstenen, te weten leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen, ook heel goed passen bij voorliggende omgevingsvisie. De in de omgevingsvisie opgenomen uitgangspunten zullen worden ingebracht in de gebiedsuitwerking de Liemers, onderdeel van de Verstedelijkingsstrategie fase 2. Mogelijke nieuwe uitgangspunten (die nu overigens nog niet worden voorzien) uit de gebiedsuitwerking kunnen de komende jaren worden verankerd in de actualisaties van de omgevingsvisie en omgevingsprogramma's. Ook de verdere inbedding van de bouwstenen en ontwerpprincipes van de Verstedelijkingsstrategie komen dan aan de orde.	Ja; aanvulling zal worden gemaakt.
Ook geeft u aan in te zetten op passend en betaalbaar wonen, kunt u ook toelichten wat u hieronder verstaat?	Met passend wonen bedoelen we de juiste woning voor de juiste doelgroep met een voor die doelgroep financieel haalbare koop/huurprijs (=betaalbaar). Zie hiervoor ook de woonvisie 2021-2030, vastgesteld door de raad juli 2021.	Nee
U kunt hierbij wellicht ook verwijzen naar afspraken uit de regionale woonagenda/woondeal/woonvisie, RES en warmtetransitievisie, lopend onderzoek Wonen&Zorg-behoefte, regionale afstemming over bijvoorbeeld huisvesting van arbeidsmigranten, woonwagenbewoners enzovoort.	De omgevingsvisie is niet het document dat zich leent voor een uitgebreide weergave van afspraken/ agenda's en visies, zoals bijvoorbeeld de woonvisie. Huidig beleid en onder andere regionale afspraken hebben waar van toepassing hun uitwerking gekregen in de omgevingsvisie. De concretisering en uitvoering van beleid en afspraken krijgt een verdere uitwerking in de uitvoeringsprogramma's die volgen op de omgevingsvisie. Overigens is het zo dat een groot deel van de in de vraag benoemde afspraken, afstemmingen en onderzoeken opgenomen zijn in de woonvisie 2021-2030, vastgesteld door de raad juli 2021.	Nee
<u>Energie</u> Op kaart 14 (visiekaart energie) staan gebieden aangeduid voor grootschalige opwek zonne-energie onder voorwaarden. Daar staat wel een sterretje bij (legenda), maar dat sterretje wordt nergens	Het sterretje wordt in de legenda verklaard. Het gaat om de voorwaarden zoals deze gedetailleerd zijn verwoord in het raadsbesluit van 12 mei 2020. Het ging om de lokale inbreng voor de RES.	Nee

verklaard. Wij adviseren u om toe te lichten wat de voorwaarden of zijn, of verwijst u daarvoor naar de RES?		
<u>Drinkwaterreserveringsgebied</u> De provincie zit in het proces om drinkwaterreserveringsgebieden aan te wijzen voor de toekomstige drinkwatervoorziening. Een van de voorgenomen drinkwaterreserveringsgebieden ligt ten noorden van Duiven en valt voor een deel over het grondgebied van Duiven. Wij willen u er op attenderen dat als Provinciale Staten instemmen met het ontwerpbesluit, hier vanaf 1 juli 2022 regels gaan gelden om het grondwater te beschermen. Bij de verdere uitwerking van uw ruimtelijke plannen zal hier dan rekening mee gehouden moeten worden.	We zijn bekend met het recent gepubliceerde ontwerp-besluit voor onder andere het drinkwaterreserveringsgebied Liemers-West. Dit was echter nog niet gepubliceerd toen de ontwerp-omgevingsvisie Duiven ter inzage werd gelegd. Inmiddels is door gemeente Duiven een zienswijze ingediend op het ontwerp-besluit voor de drinkwaterreserveringsgebieden. Na de definitieve besluitvorming door provinciale staten zal de mogelijke reservering worden overgenomen in de omgevingsvisie.	Ja; aanvulling zal worden gemaakt.
Het voorgenomen drinkwaterreserveringsgebied valt voor een deel ook over de gebieden in uw omgevingsvisie voor grootschalige opwek van zonne-energie en windenergie. Dit vormt geen belemmering, als voldaan wordt aan de algemene voorwaarden die in de provinciale regels gesteld worden voor de bescherming van het grondwater.	Vanzelfsprekend zullen wij met deze regels rekening houden, zodra de al dan niet aangepaste verordening in werking is getreden. Hierover nemen we een toevoeging op in de tekst van de omgevingsvisie.	Nee
Conclusie	De zienswijze leidt tot aanpassing van de omgevingsvisie.	
Overnemen	De kaarten worden aangepast op leesbaarheid en volledigheid. De passage over de Verstedelijkingsstrategie wordt aangevuld en er wordt een verwijzing toegevoegd naar de drinkwaterreserveringsgebieden en het Landschapsontwikkelingsplan. Na opname van de Romeinse Limes in de provinciale verordening zal deze op de kaarten worden toegevoegd.	

Naam partij	**Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland – Midden**	**Datum ontvangst**	**29-11-2021**	**Ontvankelijk**	
Samenvatting reactie. De volledige reactie is terug te vinden in bijlage 2.			**Beantwoording**		**Overnemen**

		Ja/Nee
Gezondheid Voor gezondheid zijn er de nodige aanknopingspunten voor een uitwerking naar een omgevingsprogramma. We zijn daar beslist blij mee.	Op de eerste plaats willen wij de VVGM bedanken voor hun uitgebreide reactie en aanbevelingen. Gezondheid en veiligheid zijn belangrijke uitgangspunten voor de Omgevingsvisie.	Nee
Voor wat betreft de lange termijn ambitie “Kansen zoeken voor het verbeteren van de omgevingswaarden, zoals geluid en de luchtkwaliteit” is het onze wens die naar voren te halen in de tijd. Voor luchtkwaliteit streeft het Schone Lucht Akkoord, waar een groot aantal gemeenten zich aan hebben verbonden, naar een gezondheidswinst van minimaal 50 procent in 2030 ten opzichte van 2016 met de aanpak van de binnenlandse bronnen. Geluid is in Nederland de tweede oorzaak van gezondheidsproblemen, veroorzaakt door de leefomgeving, na luchtverontreiniging. Noot: Bij de ontwerp omgevingsvisie van Westervoort hebben we dit niet opgemerkt maar we hebben het al wel eerder aangekaart bij onze reacties op het koersdocument van Duiven en de startnotitie van Westervoort.	We nemen de wens ter kennisname aan. Wanneer het haalbaar is om de omgevingswaarden eerder te verbeteren dan pakken we dat uiteraard op.	Nee
Veiligheid: Voor veiligheid zie ik graag in de visie de formulering van o.a. generieke uitgangspunten en ambities voor omgevingsveiligheid als ook het opnemen van gebiedsgerichte afwegingskaders voor aandachtsgebieden/voorschriftgebieden. Mogelijk zijn er in de huidige opzet van de visie kansen/mee-koppelkansen te benoemen. Toelichting: De fysieke leefomgeving staat bijvoorbeeld onder druk als de volksgezondheid wordt bedreigd door uitbraak van epidemie of pandemie, maar ook bij een grote dijkdoorbraak, brand of een ongeluk in een chemische fabriek. Het ontplooien van initiatieven voor de fysieke leefomgeving hebben mogelijk consequenties voor zelf(samen)redzaamheid en onze ramp-/incidentbestrijding als het gaat om bescherming, ontvluchten, bereikbaarheid en bestrijdbaarheid	De verdere uitwerking voor het thema veiligheid vindt plaats in het omgevingsplan en niet in de omgevingsvisie. Wij zijn van mening dat wij in de doelen en ambities in §3.2 van de visie dit thema voldoende benoemd hebben om dit goed terug te laten komen in het omgevingsplan.	Nee

van incidenten. Tegen deze achtergrond zie graag een betere invlechting van het aspect fysieke veiligheid: o Door aan te sluiten op de relevante risico's / crisistypen uit het Regionaal beleidsplan VGGM en het bijbehorende regionaal risicoprofiel, inclusief brandveiligheid. Het regionaal beleidsplan is door gemeenten/burgemeesters vastgesteld. Deze bevat regionaal beleid voor het (fysieke) veiligheidsdomein met daarin de geprioriteerde risico's als overstroming, natuurbrand en epidemie. Het regionale risicoprofiel biedt een overzicht van mogelijke risico's voor de fysieke veiligheid en de wijze waarop de kans en impact te verkleinen of te benoemen is hoe met het restrisico om te gaan. o Bij de strategische keuzes en het benodigde kader de principes van een veilig ontwerp van de fysieke leefomgeving toe te passen Een veilige en gezonde leefomgeving, zoals in doelstelling van de Omgevingswet beschreven is, stelt voorwaarden aan de inrichting van de omgeving. De veiligheidsregio's hebben daarvoor landelijk de "Kernwaarden Veiligheidsregio's" ontwikkeld (o.a. opgenomen in "Inbreng Veiligheidsregio's in Omgevingsvisies - Handreiking" van 2 oktober 2018, IFV/BrwNL). Eén van deze kernwaarden betreft de ontwerpprincipes voor de inrichting van een veilige leefomgeving. Deze algemene principes kunnen op gemeentelijk niveau een bijdrage leveren in de afweging van de effecten en beoordeling van de verschillende strategische keuzen in de visie. Het gaat om het bewust en bekwaam aanvaarden van risico's en waar mogelijk het verbeteren van de fysieke veiligheid van de inwoner door het stapsgewijs toepassen van de ontwerpprincipes. Enerzijds ter voorkoming en beperking van de gevolgen van rampen en crises (in de leefomgeving), anderzijds om (in de leefomgeving) effectief het optreden van hulpverleningsdiensten mogelijk te maken. o In de kaders voor de zgn. aandachtsgebieden / voorschriftengebieden voor scenario's explosie, brand en toxisch.		

De omgevingswet introduceert met het Besluit kwaliteit leefomgeving voor thema externe veiligheid de zgn. aandachtsgebieden / voorschriftengebieden voor scenario's explosie, brand en toxisch, waarin bij de voorschriftengebieden een koppeling is gemaakt met het Besluit bouwwerken leefomgeving. Een gemeente kan/moet daarbij keuzes maken, omdat de wet verplichtingen kent/regels stelt waaraan een burger/bedrijf (en de overheid zelf als initiatiefnemer) zich dienen te houden. De mogelijke beleidsmatige keuzes daarin moeten/kunnen al invulling krijgen in een omgevingsvisie voordat een omgevingsplan deze juridisch kan regelen		
Conclusie	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de omgevingsvisie.	

3.2 Maatschappelijke partijen

Naam partij	**Dorpsraad Groessen**	**Datum ontvangst**	**03-12-2021**	**Ontvankelijk**
Samenvatting reactie. De volledige reactie is terug te vinden in bijlage 3.			**Beantwoording**	**Overnemen Ja/nee**
<u>Voorzieningen:</u> Op p. 28 wordt erg lovend gesproken over de aanwezige voorzieningen in de Gemeente Duiven en hoe het voorzieningenniveau nog verder zou kunnen worden verbeterd (met name op het gebied van winkelvoorzieningen, openbaar vervoer, zie ook p. 40 en 60). Dorpsraad Groessen wijst u erop dat die voorzieningen voor een groot deel niet (meer) in Groessen (en Loo) aanwezig zijn. Zijn er wellicht mogelijkheden om toch vormen van deze voorzieningen terug te kunnen laten keren in de dorpen?			De omgevingsvisie geeft in hoofdlijnen richting aan toekomstig gemeentelijk handelen. Hoe dit zich vertaalt naar concrete uitvoering (onder andere in Groessen en Loo), wordt afgewogen bij nadere uitwerking van de visie.	Nee
<u>Erfgoed (p.35)</u> Dorpsraad Groessen kan zich vinden in het pleidooi voor het behoud			Dank voor de suggestie. De gemeente heeft zeker aandacht voor erfgoed en de panden die door de aanleg van de A15 zijn verdwenen. Via het Cultuur-	Nee

van erfgoed. Voorbeeld van Huis Klein Rijswijk is oud, dus een nieuw concreet benoemen zou goed zijn. De (te verwachten) aanleg van de A15 heeft het behoud van erfgoed al een stuk moeilijker gemaakt. Er zijn inmiddels al de nodige (historische) panden verdwenen. Hoe wordt hiermee omgegaan?	en Erfgoedpact Liemers zet een groep actieve inwoners zich in om de verdwenen panden en de verhalen over deze locaties onder de aandacht te blijven houden, zodat het beeld en de verhalen niet verloren gaan. Dit willen zij via een website voor iedereen toegankelijk maken.	
Opvallend is het ontbreken van een passage over het in elk dorp spelende probleem van het sluiten van de kerken. Ongetwijfeld heeft dit invloed op de ruimtelijke ontwikkelingen in de dorpscentra. Wat is hierop uw visie?	Het sluiten van de kerken heeft de aandacht bij de gemeente. Vanuit de provincie is een proces gestart dat geresulteerd heeft in een kerkenvisie; hierin zijn paspoorten opgesteld met daarin mogelijke ontwikkelingsrichtingen voor de diverse kerken. Het is een visie die opgesteld is voor de kerken en toekomstige eigenaren. Het is geen visie die gemeente als beleid heeft vastgesteld, maar zeker een visie die we als gemeente als uitgangspunt kunnen nemen bij eventuele toekomstige ontwikkeling van kerken die leeg komen te staan. Hierover nemen we een aanvulling op in de omgevingsvisie.	Ja; aanvulling zal worden gemaakt
Infrastructuur (p. 40) De aanleg van de A15 zou een van de oplossingen kunnen zijn voor de infrastructurele problemen in de Liemers. Of dit ook werkelijk zo is, moet nog blijken. In de visie wordt er wel op een heel positieve manier gesproken over de bouw van deze snelweg. Over de ruimtelijke én sociale gevolgen voor Groessen (en Loo) en wat hieraan gedaan gaat worden, hadden wij graag meer in de Omgevingsvisie gelezen.	In de gemeentelijke Structuurvisie 2015 is expliciet en ruim aandacht geschonken aan de A15 en de grote gevolgen voor de dorpen Groessen, Loo en het buitengebied. In het definitieve Tracébesluit A12/A15 en het bijbehorende Landschapsplan zijn vele (maar niet alle) gemeentelijke wensen ten aanzien van de inpassing overgenomen. Op Basiskaart 8 zijn deze samengevat met de aanduiding “(Landschappelijke) inpassing A15”.	Nee
Woonlocaties (p. 52): Niet helemaal duidelijk zijn de voor Groessen genoemde woonlocaties Kerkakkers, Dorpsstraat en Helhoek. Vraag is of u hiermee bedoelt: het project Aaldering, het project Onder de Toren en de bouw van een aantal woningen in de Helhoek vanwege de sloop van een aantal woningen als gevolg van de aanleg van de A15?	Hieronder is zo duidelijk mogelijk aangegeven op welke locaties de gemeente doelt in de ontwerp omgevingsvisie: • Kerkakkers: Aaldering (ook wel Bloesemgaarde genoemd, gelegen tussen de Tempelstraat en de Kerkstraat) en locatie kerkakkers 29. • Dorpsstraat: onder de Toren.	Nee

	• Helhoek: de bouw van een aantal woningen in de Helhoek vanwege de sloop van een aantal woningen als gevolg van de aanleg van de A15.	
Bereikbaarheid-Duurzaamheid (p. 60-61): Met het plaatsen van voldoende laadpalen is inmiddels al begonnen, ook in Groessen. Dorpsraad Groessen dringt erop aan dat hiervoor logische plekken worden gezocht en dat dit zo min mogelijk ten koste gaat van de plaatselijke parkeerfaciliteiten in de wijk.	We hebben de locatie bepaald naar aanleiding van een aantal criteria die te vinden zijn in de Integrale laadvisie van Duiven. Ook is er inspraak mogelijk geweest op de gepubliceerde concept-plankaart door bewoners. Locaties zijn waar mogelijk aangepast op input van de bewoners.	Nee
Overig In de inleiding van de visie valt te lezen dat u al in 2019 bent begonnen met de voorbereidingen op het schrijven ervan. Doordat de Dorpsraad Groessen in die tijd in een vernieuwingsfase zat, is het ons niet bekend of we al eerder zijn betrokken bij de inhoud van de Omgevingsvisie en of we al eerder inbreng hebben geleverd. Het valt op dat het rapport vol staat met allerlei algemeenheden (op elk gebied) waar niemand het eigenlijk mee oneens kan zijn. Concrete invulling door het aankondigen van maatregelen staan er nauwelijks in. En dat zijn nou juist de belangrijke dingen: hoe worden de uitgesproken ambities daadwerkelijk ingevuld en welke keuzes worden daarbij gemaakt?	Een van de instrumenten vanuit de Omgevingswet die hiervoor instelling wordt gebracht is het Omgevingsprogramma (zeg maar een uitvoeringsprogramma). In dit uitvoeringsprogramma wordt de doorvertaling gemaakt vanuit de opgenomen ambities en doelen uit de omgevingsvisie naar uitvoering. Hierbij wordt gekeken welke beleidsvoornemens er nu al zijn en welke nieuw zijn. Hierna volgt een prioriteitendiscussie over welke ambities en doelen er moeten worden uitgevoerd en binnen welke termijn. Borging vindt dan ook plaats in het uitvoeringsprogramma. Ook het Omgevingsplan is hierbij een passend instrument. Dit instrument verzorgt spelregels. Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet zal gestart worden met de regels uit de bestaande bestemmingsplannen, bruidsschat (regels uit bestaande wetgeving) en gemeentelijke verordeningen.	Nee
Leefbaarheid Vanuit Dorpsraad Groessen zien wij graag nog wat toegevoegd aan deze omgevingsvisie over het Dorpshart in Groessen. 'Met betrekking tot het dorpshart van Groessen is er sinds een jaar een commissie opgericht. Deze commissie werkt in nauwe samenwerking met burgers en gemeente aan de herontwikkeling van het Groessense dorpshart. Is het mogelijk hierover wat op te nemen in deze visie?	De voorliggende visie is een beleidsdocument op hoofdlijnen en gaat niet specifiek in op (onderdelen van) de dorpsvisie. In de uitwerking van de omgevingsvisie houden we wel rekening met visies die niet door college of gemeenteraad zijn vastgesteld, zoals de dorpsvisies voor Loo en Groessen. Hierover nemen we een aanvulling op in de omgevingsvisie.	Ja; tekst wordt aangevuld
Conclusie	De zienswijze leidt tot aanpassing van de omgevingsvisie.	

Overnemen	De omgevingsvisie wordt aangevuld met tekst over de kerkenvisie en een verwijzing naar de dorpsvisies.

Naam partij	**Bewonersoverleg Hogeweg**	**Datum ontvangst**	**04-12-2021**	**Ontvankelijk**	
Samenvatting reactie. De volledige reactie is terug te vinden in bijlage 4.			**Beantwoording**		**Overnemen Ja/Nee**
Wij hebben zeker begrip voor de noodzaak om tot herziende visie voor Duiven te komen. Wel zijn wij van mening dat de locatie uitbreidingslocatie ‘De Ploen-Noord’ met de opgenomen ontwikkeling woningbouw in de ruimtelijke kwaliteiten van een waardevol karakter dorp-landschap (erfgoed en landschap) niet samen kunnen gaan, zoals verbeeld in visiekaart integraal, Bijlage A, pagina 94/95. De gemeente Duiven heeft haar (ruimtelijke) overwegingen voor de woningbouw ontwikkelingen niet gemotiveerd in de visie als onderliggende beleid(svoornemens). In het voorlopig ontwerp heeft de gemeente Duiven een voorzienbare conflicterende visiebeeld opgesteld op de locatie Ploen Noord			Insprekers constateren een in hun ogen conflicterende overlap tussen de situering van de uitbreidingslocatie voor woningbouw ‘Ploen-Noord’ en de zone waardevol karakter dorp-landschap. Het is een terechte constatering dat deze zones elkaar deels overlappen, echter naar visie van de gemeente is dit niet bij voorbaat conflicterend. Binnen een uitbreidingslocatie is zowel ruimte nodig voor woningen, als voor groen, als voor openbare ruimte. Op het moment dat concrete uitwerking van een stedenbouwkundig plan voor deze locatie aan de orde is, zal bij de opsteller van het stedenbouwkundig plan aandacht worden gevraagd voor het waardevolle karakter van deze zone. Vervolgens zal de gemeente vanuit haar toetsende rol bij de beoordeling van het stedenbouwkundige plan het waardevolle karakter van dit gebied meewegen.		Nee
Het waardevol karakter betreft met name de grote historische waarde en de daarmee gepaard gaande kenmerkende uitstraling van het gebied rond de Hogeweg en de Ploen(straat), in combinatie met de hoge archeologische verwachtingswaarde, maken dat grote terughoudendheid geboden is om dit gebied als woningbouwlocatie aan te wijzen. Grootschalige woningbouw zal dit zeer karakteristieke deel van het dorp Duiven voorgoed veranderen. *Conform raadsbesluit Structuurvisie Duiven 2015 en raadsbesluit Erfgoedvisie, versie 1.03, d.d. 24-01-2017 (portefeuillehouder wethouder Goossen).*			Zie voorgaande reactie.		Nee

Tijdens de inspraakprocedure van de uitbreidingslocaties woningbouw Duiven heeft bewonersoverleg Hogeweg schriftelijke zienswijze(n) ingediend, echter een reactie op deze zienswijzen, waarbij redenen omkleed wordt aangegeven op welke punten al dan niet tot aanpassing van het beleidsvoornemen wordt overgegaan is tot heden niet ontvangen.	Ons excuus dat dit niet heeft plaatsgevonden. Deze constatering heeft echter geen betrekking op de procedure zoals nu doorlopen wordt voor de omgevingsvisie en is ter kennisname aangenomen.	Nee
Conclusie	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de omgevingsvisie.	

Naam partij	**Bewoners Bewonersgroep Zuidrand**	**Datum ontvangst**	**05-12-2021**	**Ontvankelijk**	
Samenvatting reactie. De volledige reactie is terug te vinden in bijlage 5.			**Beantwoording**		**Overnemen Ja/Nee**
Onze grootste bezwaren tegen de voorliggende omgevingsvisie richten zich tegen het opheffen van de bescherming van het landelijk gebied tussen Groessen en Loo enerzijds en de verstedelijkte bebouwde kom van Duiven anderzijds.			In de voorliggende omgevingsvisie worden kwaliteiten toegekend aan landschap en natuur in het buitengebied waaronder de gebieden tussen Groessen, Loo en Duiven. Zie de Basiskaarten 4, 11 en de Kansenkaart 16.		Nee
Door het zonder enige inhoudelijke onderbouwing negeren en degraderen van de waardevolheid van het oeverwallenlandschap (in de ontwerp-omgevingsvisie wordt overigens vooral de term ‘stroomruggenlandschap’gebruikt) wordt de weg geopend voor toekomstige grootschalige woningbouw op de Biezenkampen.			In meerdere gemeentelijke beleidsdocumenten zoals het bestaande Landschapsontwikkelingsplan staan beschrijvingen van de landschapskwaliteiten van het oeverwallenlandschap. Deze sluiten niet op voorhand ontwikkelingen uit. Zoals bekend heeft de raad van Duiven in 2021 de locatie Biezenkampen aangewezen als ‘reserve woningbouwlocatie’. Vanzelfsprekend is dit raadsbesluit ook in de voorliggende omgevingsvisie overgenomen.		Nee
Alleen de gebieden Groessche Weide, Horsterpark en Looveld genieten in de nieuwe ontwerpvisie nog bescherming (zie basiskaart 4 en visiekaart 11). De open groene pijlen die ingetekend zijn op o.a. basiskaart 4, met de verklaring “potentiële groene verbinding buitengebied/ bebouwde kom” stellen ons niet gerust en zijn voor velerlei uitleg vatbaar.			De aanduiding ”potentiële groene verbinding buitengebied/ bebouwde kom” geeft de gemeente als opdracht om hier bij de eventuele ontwikkeling van het gebied rekening mee te houden. Bij een verdere uitwerking in bijvoorbeeld een ontwikkelingsplan		Nee

	of stedenbouwkundig plan zal daar verder uitwerking aan gegeven worden.	
Weliswaar lezen we op pag. 28 van de ontwerp"-omgevingsvisie (kopje 2.1 historie) de zin: "Opvallend is dat de woonkern Duiven nooit vervlochten is geraakt met de kerkdorpen Groessen en Loo, die nog steeds een landelijk karakter hebben", maar er wordt geen stelling genomen dat dit ook uitdrukkelijk zo moet blijven. Het is evident dat het bestemmen van een aanzienlijk oppervlak Groessens buitengebied (Biezenkampen) hiermee in tegenspraak is.	Deze visie van de bewonersgroep wordt niet gedeeld. Voor de onderbouwing waarom woningbouw op de locatie Biezenkampen in beginsel denkbaar wordt geacht, wordt verwezen naar de visie die is opgesteld door SVP in het kader van de verkenning uitbreidingslocaties.	Nee
Het gebied heeft nog steeds een agrarische bestemming en blijft natuurlijk behoren tot het waardevolle oeverwallengebied. Het is daarom prematuur om de Biezenkampen in de nieuwe omgevingsvisie te bestempelen als "reservelocatie woningbouw".	De locatie Biezenkampen is bij raadsbesluit d.d. 1 juni 2021 aangewezen als reservelocatie voor woningbouw. Dit besluit is verwerkt in voorliggende omgevingsvisie. Voor de nadere onderbouwing verwijzen wij u naar dit raadsbesluit.	Nee
Hierbij merken we ook nog op dat in de voorgestelde omgevingsvisie wel gesproken wordt (pag. 51) over het op de langere termijn zo nodig "accommoderen van aanvullende woonbehoefte wat kan betekenen dat we op zoek moeten naar geschikte, aanvullende nieuwbouwlocaties", maar de mogelijkheid dat dit ook kan betekenen dat op termijn prognoses over de woningbehoefte naar beneden worden bijgesteld, wordt niet benoemd. Terwijl dit ook een goed denkbare optie is, zeker als men bedenkt dat slechts 6 jaar geleden ingeschat werd dat er geen enkele behoefte aan toekomstige uitbreidingslocaties meer was en bestaande zoeklocaties daarom geschrapt konden worden. Wie weet hoe de situatie over 10 jaar eruit ziet?	Dat weten we inderdaad niet. Het aanwijzen van een reservelocatie geeft flexibiliteit om indien nodig te kunnen inspelen op actuele ontwikkelingen. Gelet op de veranderende prognoses in woonbehoefte is dit een bewuste keuze, die ruimte biedt om in te spelen op de onzekerheid die dit met zich meebrengt.	Nee
Een ander punt dat ons opvalt in de voorliggende Ontwerp-omgevingsvisie is het ontbreken van een 'milieuparagraaf'. Weliswaar worden hier en daar algemene formuleringen gebezigd als "duurzaamheid, een landschappelijk, agrarisch en groen karakter" (pag. 28 onder het kopje "richtinggevende waarden"), maar geconcretiseerd wordt dit nauwelijks.	Gezien de integrale benadering in de omgevingsvisie is inderdaad geen aparte milieuparagraaf opgenomen. Specifieke milieuonderwerpen zoals geluid, lucht, externe veiligheid etc. zitten verweven in onder andere de paragraaf 3.2 gezonde, sociale en veilige leefomgeving.	Nee
Conclusie	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de omgevingsvisie.	

Naam partij	Stichting Milieuvrienden Duiven	Datum ontvangst	07-12-2021	Ontvankelijk	
Samenvatting reactie. De volledige reactie is terug te vinden in bijlage 6.			**Beantwoording**		
Onze zienswijze beperkt zich tot een aantal vragen, onduidelijkheden, aanvullingen en kleine typefoutjes			Bedankt voor de aanduiding, de aangegeven typefout is hersteld.		Ja; tekst wordt gewijzigd
<u>*Water (Blz. 29)*</u> Hier wordt gesproken over het watersysteem van de Liemers. *De streek ligt ingeklemd tussen het Pannerdens Kanaal, de IJssel en het landgoed Bevermeer.* De begrenzing van het landgoed Bevermeer is niet duidelijk. Beter zou zijn om een harde topografische lijn aan te geven zoals bv. De Oude IJssel, een gemeentegrens of de naam van een weg of waterloop.			Er is geen objectieve, door eenieder geaccepteerde begrenzing van de streek de Liemers.		Nee
Op blz. 34 wordt gesproken van de *Waterbiografie van de Liemers*. Ons is daarover niets bekend.			De Waterbiografie van de Liemers is beschikbaar via: werkendlandschap.nl/waterbiografie-van-de-liemers Door deze op te nemen in de omgevingsvisie maken we deze juist breder bekend. Uw opmerking wordt voor kennisgeving aangenomen.		Nee
<u>*Ruimtelijke ontwikkelingen (2.3.4)*</u> De druk op het Duivense Broek is- en wordt door uitbreiding van bedrijventerrein en grootschalige opwekking van energie groot. Wij zouden graag zien dat recreatief medegebruik meegenomen wordt als belangrijke factor. Zeker gezien het belang van de leefomgeving op de volksgezondheid. Wij willen wijzen op de nadelige gevolgen voor bovengenoemde landschappelijke kenmerken na plaatsing van windturbines.			In het (ontwerp-)Beleidskader Initiatieven grootschalige opwek wind- en zonne-energie zijn nadrukkelijk de kansen voor recreatief medegebruik meegenomen. In dat kader worden ook voorwaarden gesteld aan landschappelijke inpassing. Volksgezondheid is bij de concrete projecten een belangrijk criterium waar aan getoetst wordt.		Nee
<u>*A15*</u> De aanleg van de A15 heeft ook grote nadelige gevolgen voor het woon- en leefklimaat van de bewoners. Meer geluidsoverlast, fijnstof,			In de gemeentelijke Structuurvisie 2015 is expliciet en ruim aandacht geschonken aan de A15 en de grote gevolgen voor de dorpen Groessen, Loo en het buitengebied.		Nee

doorsnijding van het landschap. De voordelen voor Duiven wegen niet op tegen de nadelen. De gemeente Duiven zal, met alle gevolgen voor de kwaliteit van onze leefomgeving, worden omringd door bovenlokale infrastructuur. De A15 wordt niet aangelegd om de economie van Duiven te stimuleren maar wordt gezien als een snelle verbinding richting Duitsland. Beter zou zijn om de verbreding van de A12 los te koppelen van de A15.	Het loskoppelen van de verbreding van de A12 is niet aan de gemeente, maar is een beslissing van Rijkswaterstaat.	
<u>*Regionale opgaven*</u> Duiven werkt al vele jaren met een landschapsbeleidsplan en een landschapsontwikkelingsplan (LOP). Daarmee loopt zij voorop als het gaat om het behoud en inrichten van het landschap. Wij pleiten voor verdergaande samenwerking met de buurgemeenten om tot een gezamenlijke omgevingsplan te komen.	Vooralsnog zal elke gemeente afzonderlijk werken aan omgevingsplannen. Wel wordt sinds medio 2021 gewerkt aan een 'Liemerse Gebiedsuitwerking' van de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley. Het motto is 'meer stad en meer landschap'. Derhalve zal er ook op het niveau van Liemers sprake zijn van groene, c.q. landschapsopgaven.	Nee
<u>*Leefomgeving*</u> Om de klimaatdoelen te halen past het dat alle wijken van het gas af moeten in de komende jaren. Groene nieuwbouwwijken in een groene leefomgeving met alleen energie neutrale woningen met groene daken op schuren en garages, situering van de woningen, groene daken op bedrijfsgebouwen en verticaal groen langs de gevels, waterberging met wadi's. En waarbij bij de boomkeuze in de openbare ruimte rekening gehouden wordt met schaduwwerking op zonnepanelen. Wij zien dit als de hoogste prioriteit.	Randvoorwaarden op het gebied van duurzaamheid, klimaatadaptatie e.d. zullen worden ingebracht bij concrete nieuwbouwprojecten. Voor specifiek beleid en maatregelen op het gebied van biodiversiteit zal in 2022 een Actieplan worden opgesteld.	Nee
<u>*Balans economie/ruimte*</u> *- Ruimte voor (selectieve) uitbreiding van bedrijventerreinen in de toekomst.* *- Balans tussen ruimte voor economische ontwikkeling, natuur, biodiversiteit en klimaat.* Het is moeilijk om deze beide visies te combineren. Het één gaat ten koste van het ander. Onze voorkeur gaat uit naar visie b. Vitale economie valt of staat met de gezondheid van de werknemers. Om hetbedrijventerrein hittebestendig te maken pleiten wij voor voldoende	Wij zien het juist als voorwaardelijk dat bij de (selectieve) uitbreiding van bedrijventerreinen ambities zoals die voor de volksgezondheid en klimaatadaptatie integraal worden meegenomen,	Nee

groene ruimten met voldoende schaduw tussen de bedrijfsgebouwen waar werknemers gebruik van kunnen maken in de middagpauze.		
<u>*Landbouw (3.3.1)*</u> *In diverse Liemerse gremia worden gerichte projecten ingezet om de positie van de agrarische sector te versterken en onder de vlag van de Liemerse Ambassade.* Wat wordt verstaan onder Liemerse Ambassade?	De Liemerse Ambassade is een project- en netwerkorganisatie gebaseerd op samenwerking tussen de drie O's: overheden, ondernemers en onderwijs. Zie verder www.liemerseambassade.nl	Nee
<u>*Kaarten*</u> **Basiskaart energie en klimaat. Bijlage A. blz. 88** De zoekgebieden zijn omcirkeld, maar wij missen in het rapport het aantal windturbines dat men denkt te kunnen plaatsen en ook het aantal ha (55?) zoekgebieden voor zonneparken. Wij pleiten ervoor dat zonenwindenergie zoveel mogelijk geclusterd worden om versnippering te voorkomen. De SMVD heeft al eerder te kennen gegeven en gepleit voor een koppeling met infrastructuur, zoals de A12 en de A15 en het beter benutten van het bedrijventerrein met zonnepanelen op de daken.	Ook de gemeente heeft een zeer sterke voorkeur voor clustering van wind- en zonne-energie. Hiervoor komt conform de RES 1.0 tot 2030 exclusief het gebied aansluitend op de A12, op en rond Innofase en Centerpoort-Noord voor in aanmerking. De specifieke beleidsuitgangspunten zijn opgenomen in het Beleidskader Initiatieven grootschalige opwek zon/wind. Onderdeel van dat kader is een Ruimtelijke Studie 2021 van SAB/Pondera. Ook voor de gemeente is het evident dat tegelijkertijd nog grote potenties voor zonnepanelen op bedrijventerreinen liggen.	Nee
Basiskaart landschaps- en natuurontwikkeling. Kaart 4 blz. 30 Wij missen hierin de doortrekking van de laanbeplanting in de Broekstraat naar de bestaande laanbeplanting in de Woerdstraat en de Ploenstraat en de laanbeplanting in de Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat. Wij hechten grote waarde aan een groene bufferzone tussen de bebouwde kom van Duiven, Groessen en Loo. De verbindingspijlen potentiële groene verbinding buitengebied/bebouwde kom ontbreken bij de bebouwde kom van Loo en Groessen.	Op kaart 3 is de bestaande karakteristieke laanbeplanting geduid, bij Ploenstraat, Woerdstraat en Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat. Op kaart 4 staat inderdaad geen bestaande laanbeplanting weergegeven, hier is alleen aangegeven waar wegbeplanting versterkt moet worden. Dit heeft ermee te maken dat kaart 4 focust op ontwikkelingen. Ook de gemeente Duiven hecht aan groene bufferzones tussen de woonkernen. Aangezien de kleinere dorpen Loo en Groessen al op talrijke plekken visueel zijn verbonden met het buitengebied zijn er geen specifieke verbindingspijlen opgenomen.	Nee
Graag zouden wij een ecologische verbinding willen zien op plaatsen waar natuurgebieden en groene ontwikkelingszones grenzen aan Natura 2000 gebieden zoals bv. bij de Loowaard en het Looveld.	Deze omgevingsvisie is met betrekking tot de ecologie gebaseerd op de regelgeving voor natuur (o.a. Natura 2000 /EHS) en op ons Landschapsontwikkelingsplan (LOP). Bij de uitwerking van de omgevingsvisie in het nog op te stellen	Nee

	Actieplan Biodiversiteit zullen wij uw suggesties voor (lokale) ecologische verbindingen betrekken.	
Naar rapport 3.5.2. Klimaatadaptatie en Basiskaart energie en klimaat. Bijlage A. blz. 88 en 89. Op een inzetkaartje op de basiskaart energie en klimaat is aangegeven dat vooral op de bedrijventerreinen hittestress voorkomt. Een oplossing kan zijn om het bedrijventerrein verder te vergroenen door nog meer bomen aan te planten. Ook kan met groene daken en verticaal groen langs gevels de temperatuur worden gereguleerd en met zonnepanelen de zonne-energie worden omgezet in elektriciteit.	Recent is door de Groene Metropoolregio expliciet als ambitie uitgesproken om waar mogelijk te streven naar vergroening van bedrijventerreinen. In Duiven zal hier in 2022 in het op te stellen Actieplan Biodiversiteit ook aandacht worden besteed.	Nee
Basiskaart milieu. Bijlage A. blz. 90 Op deze kaart zijn de geluidsnormen voor weg- en rail aangegeven. Wij missen daarin de geluidsnormen die zijn berekend voor de mogelijke toekomstige A15, opgeteld bij de reeds bestaande geluidsnormen. Wij zijn van mening dat ook deze geluidsnormen op de kaart thuishoren.	De basiskaart milieu geeft de huidige situatie weer, vandaar dat de geluidsbelasting voor de toekomstige A15 hier niet in opgenomen is. Alleen in de visiekaart integraal is de A15 opgenomen.	Nee
Op deze kaart worden de landbouwbedrijven vermeld in het Duivense Broek. Dat zijn overwegend rundveehouderijbedrijven, een varkenshouderij en een veehouderij overig. Om aan de klimaatdoelstellingen te voldoen ontkomen ook deze bedrijven niet aan de nieuwe maatregelen t.a.v. NOx en broeikasgas methaan. Om daaraan te kunnen voldoen en om het voortbestaan van deze bedrijvente garanderen pleiten wij voor natuur inclusieve landbouw met verhoging van de grondwaterstand in het Duivense Broek. Door minder intensief bodemgebruik met de daarbij behorende vergoedingen.	De gehele landbouwsector zal de komende jaren een transitie door gaan maken richting natuurinclusieve kringlooplandbouw. Tegelijkertijd zal een bestendig verdienmodel aanwezig moeten blijven. Deze grote uitdaging zal een plek krijgen in de nog op te stellen Liemerse Agrarische Visie.	Nee
Basiskaart integraal. Bijlage A. blz. 92 Op deze kaart worden zones langs watergangen aangegeven als groenblauw raamwerk. Wij missen de samenhang met in de woonkernen en op bedrijventerreinen aanwezige groenblauwe verbindingen (aders) langs de watergangen.	De kaarten beperken zich tot de belangrijkste verbindingen. Vanzelfsprekend zijn er diverse aantakkingen die hier op aansluiten.	Nee

Visiekaart integraal. Bijlage A. blz. 94 Op deze kaart wordt onderscheid gemaakt tussen ‘hoofdwatergangen met een groenblauw raamwerk’ en ‘biodiverse weteringen’. Wij vinden dat er in de toekomstvisie naar moet worden gestreefd dat alle watergangen met een groenblauw raamwerk gaan voldoen aan wat wordt aangegeven als biodiverse weteringen. Met natuurvriendelijke oevers en de mogelijkheid om struinpaden aan te leggen.	De kaarten beperken zich tot de belangrijkste verbindingen. Vanzelfsprekend zijn er diverse aantakkingen die hier op aansluiten.	Nee
De gebieden tussen de Eng en de Rijksweg in Duiven, tussen de spoorlijn en de Rijksweg in Duiven en het gebied langs de toekomstige A15 worden aangemerkt als natuurontwikkeling, water, agrarisch, vrijetijdseconomie en extensieve recreatie. Er zijn al diverse ideeën en plannen ontwikkeld bij de SMVD om voedselbossen, struinpaden en andere ommetjes aan te leggen. Ook is er een bewonersinitiatief voor de invulling van het gebied tussen de Eng en de Rijksweg. Graag zouden wij dit terug willen laten komen in het Omgevingsplan en daar prioriteit aan geven.	Het door u omschreven initiatief is bij ons bekend en u bent daarover ook positief in gesprek met onder andere ons college. De omgevingsvisie is echter niet de plek voor zo een concreet plan. Daarnaast zal uw initiatief nog verschillende processtappen/fasen moeten doorlopen voordat sprake kan zijn van een meer ruimtelijke verankering in bijvoorbeeld een omgevingsplan.	Nee
Voor zover niet aangegeven dringen wij er op aan om rond de bedrijfsterreinen, aansluitend op het buitengebied, een groene zone aan te leggen.	In hoofdstuk 3.3 Vitale economie is opgenomen dat gestreefd wordt naar een balans tussen ruimte voor economische ontwikkeling, natuur, biodiversiteit en klimaat op de middellange en lange termijn. Daarnaast is in 3.5.4 klaar voor de toekomst opgenomen dat in het verdere proces van omgevingsvisie naar omgevingsprogramma’s en omgevingsplan dit nader uitgewerkt zal worden.	Nee
Tevens willen wij er op aan dringen beperkende maatregelen op te nemen voor de toename van allerlei soorten verlichting in de overgang naar het buitengebied om lichtvervuiling tegen te gaan wat minder verstoring zal veroorzaken in het aangrenzende weidevogelgebied tijdens het broedseizoen.	De uitgangspunten van deze omgevingsvisie zijn gebaseerd op bestaand beleid zoals het Landschapsontwikkelingsplan. Nieuwe en verdergaande ambities zullen bij actualisatie aan de orde komen. Deze problematiek zal worden meegenomen bij het nog op te stellen Actieplan Biodiversiteit.	Nee
Visiekaart mobiliteit en infrastructuur. Kaart 12. Blz. 62 in de noord-zuid gelegen routes onvoldoende en onveilige verbindingen zijn. Met name dat er voor fietsers en voetgangers die de Rijksweg, de Noordelijke Rondweg en de A12, en misschien ook nog de toekomstige A15 willen oversteken, onvoldoende goede en veilige	De verbindingen tussen Duiven-Noord en Duivense Broek / Bedrijventerreinen hebben de aandacht van de Gemeente Duiven. Met het oog op mogelijke uitbreiding van bedrijventerreinen wordt dit een belangrijke schakel. Ook de aansluitingen op de snelfietsroute spelen daarbij een belangrijke	Nee

verbindingen zijn richting Duiven noord en het Duivense Broek. Zeker gezien de toekomstige woninguitbreiding in Duiven-noord stellen wij voor hier extra prioriteit aan te geven.	rol. Bij de verder ontwikkeling van deze plannen zal hier verder rekening mee worden gehouden.	
Tenslotte nog dit. - Bij goedkeuring door de Gemeenteraad moet de visie terug te vinden zijn in het verkiezingsprogramma 2022 van de lokale politieke partijen en daarmee in overeenstemming zijn. - De gemeenteraad wordt jaarlijks en waar nodig vaker geïnformeerd over de vorderingen bij de uitvoering van dit programma. Niet alleen de gemeenteraad, maar ook belangenorganisaties, bewonersgroepen, natuur en milieuorganisaties moeten worden geïnformeerd.	Het staat de verschillende fracties vrij om zaken die volgens hen belangrijk zijn mee te nemen in hun verkiezingsprogramma en eventueel latere coalitievorming. De visie zal worden uitgewerkt in de instrumenten omgevingsprogramma's en omgevingsplannen. Daar zal ook de prioritering plaatsvinden die weer een vertaalslag krijgt naar de gemeentelijke begroting.	Nee
Conclusie	De zienswijze leidt tot aanpassing van de omgevingsvisie.	
Overnemen	De aangeduide typefout wordt hersteld.	

Naam partij	**LTO**	**Datum ontvangst**	**07-12-2021**	**Ontvankelijk**	
Samenvatting reactie. De volledige reactie is terug te vinden in bijlage 7.			**Beantwoording**		**Overnemen** **Ja/Nee**
Procedure We betreuren het dat u in de route naar dit voorontwerp niet gericht de afstemming met ons gezocht heeft. De door ons bezochte brede bijeenkomst(en) gaven geen ruimte voor het goede gesprek over het landelijk gebied. De kiezersdichtheid ligt hier omgekeerd aan de bebouwde ruimte maar de problematiek is minstens zo complex			De totstandkoming van de omgevingsvisie is gebeurd in drie stappen: een koersdocument, de ontwerp-Omgevingsvisie en nu de definitieve Omgevingsvisie. Wij betreuren het dat u het gevoel heeft dat u onvoldoende bent betrokken. De inspraak stond voor een ieder open en is ook als zodanig gepubliceerd.		Nee
Uw visie stelt de Agrarische Visie van de Liemerse Ambassade, die thans in onderzoek is, terecht, als belangrijk uitgangspunt. Om het			Een apart visie voor het buitengebied is nu niet aan de orde.		Nee

planologisch zuiver te houden, en ruimte te geven voor bovengenoemde samenwerking, stellen we voor om te komen tot een aparte omgevingsvisie voor het landelijke gebied. Daarin kunnen beleidsambities, met deskundigheid, in evenwichtig beleid uitgewerkt worden.		
Kaart 3 (landschapstypen) Kaart nummer 3 (Landschapstypen) is niet leesbaar omdat de legendakleuren voor komgebied (etc.) en (natuur)park onwerkbaar dicht bij elkaar liggen.	Kaarten worden aangepast om de leesbaarheid te vergroten.	Ja; kaarten worden gewijzigd
Als en voor zover gebieden, met vigerende agrarische bestemming, in uw visie de functie (natuur)park krijgen zijn wij daar zeer op tegen.	Vigerende bestemmingen zoals nu vastgelegd in bestemmingsplannen zullen worden gerespecteerd bij de uitwerking in de omgevingsplannen.	Nee
Kaart 4 Deze kaart is, voor zover leesbaar qua legenda, op het punt van Groene Ontwikkelzone, niet in lijn met de vigerende provinciale omgevingsvisie.	De Groene Ontwikkelzone is vanwege een fout bij het digitaal exporteren van de kaarten inderdaad niet juist weergegeven. Deze fout herstellen we.	Ja; kaart wordt gewijzigd
Kaart 9/10 Agrarische sector ontbreekt	De kaarten 9 en 10 beschrijven gebieden waar meerdere bedrijven dicht bij elkaar zijn gevestigd, zoals bedrijventerreinen. Overige sectoren hebben veelal met andere opgaven te maken en het volledig tonen van alle sectoren waar gewerkt wordt zou leiden tot een onoverzichtelijke kaart (denk aan kleinschalige detailhandel of horeca). De veehouderijen zijn wel opgenomen in de basiskaart milieu (bijlage A).	Nee
Basiskaart Integraal Op basiskaart ‘INTEGRAAL’(BIJLAGE A PAG.93) staat grond met vigerende agrarische bestemming aangeduid als ‘Natuur met agrarisch medegebruik’. We willen graag expliciet antwoord of het een beleidsvoornemen is om de planologische status in die zin te wijzigen. Voor zover dat inderdaad het geval is zijn we daar tegen. Een vitaal landelijkgebied drijft op een vitale landbouwfunctie. Agrarische	De omgevingsvisie geeft in hoofdlijnen richting aan toekomstig gemeentelijk handelen. Of en in hoeverre de bestaande planologische bestemmingen hierdoor gewijzigd gaan worden, wordt afgewogen bij nadere uitwerkingen van de visie.	Nee

bedrijfsvoering is gebaseerd op een (weliswaar laag) economisch rendement. In de functie natuur zit geen verdienmodel.		
Visiekaart integraal De visiekaart integraal (pag. 94) schetst natuurontwikkeling (en park) op agrarisch gebied waar dit afwijkt van provinciaal beleid en afspraken daarover. Hoewel de onderzoeksplicht rond een omgevingsvisie minder zwaar is dan die van de oude structuurvisie, vinden we het onbestaanbaar dat u beleid voorstelt zonder onderzoek te doen naar haalbaarheid en uitvoerbaarheid. Dit krijgt het karakter van 'proefballonnetjes'. U gaat hierbij voorbij aan het effect wat dit soort ruimtelijke plannen hebben op de waardeontwikkeling van onroerend goed.	Zoals hierboven geschetst gaat het om een visie op hoofdlijnen. Bij de verdere uitwerking (thematisch of gebiedsgericht) zal vanzelfsprekend een onderbouwing van de haalbaarheid en uitvoerbaarheid moeten plaatsvinden.	Nee
Landschappelijke inpassing A15' en 'Groenblauw raamwerk', onbekende ontwikkelingen zonder toelichting Kaart 4 (basiskaart Landschaps- en natuurontwikkeling) schetst nieuwe ontwikkelingen op gronden met een huidige agrarische bestemming. Deze ontwikkelingen worden niet geduid in de tekst van de visie. Het te verwachten beleid hieromtrent is dus niet kenbaar en vaag. Hoewel een omgevingsvisie vormvrij is dient deze wel duidelijkheid te verschaffen omtrent het te verwachten beleid voor inwoners. Dat geldt zeker voor de eigenaren van gronden over wiens percelen heen 'geschetst' wordt. We verwijzen hierbij naar de hierboven genoemde gevolgen die dit voor eigenaren kan hebben.	De details van de landschappelijke inpassing van de A15 zijn niet in deze visie vermeld. Daarvoor wordt verwezen naar het landschapsplan dat hoort bij het Tracébesluit A15 en de verdere uitwerkingen daarvan.	Nee
Ruimteclaim opwek hernieuwbare elektriciteit Uw visie schetst verder een forse ruimteclaim in de vorm van grootschalige opwek uit zon op land. Als sector zijn we overtuigd dat de volumeambitie hernieuwbare elektriciteit, die Duiven heeft, ook in te vullen is zonder daar waardevolle landbouwgrond voor op te offeren. Onze gezamenlijke ambitie op verduurzaming en extensivering (kringlooplandbouw/Natuurinclusieve landbouw etc.) vereisen stevige, en gezamenlijke, inzet op het minimaliseren van dit soort ruimteclaims.	Voor dit thema is recent een specifiek gemeentelijk Beleidskader zon/wind opgesteld. Deze wordt tegelijkertijd met deze omgevingsvisie aan de raad ter besluitvorming voorgelegd. Zie ook: https://ris2.ibabs.eu/Agenda/Details/Duiven/7a9d5693-2675-475c-87a7-cd53619427b2	Nee

Landbouwontwikkelingsgebieden In het bestaande ruimtelijke beleid nemen de landbouwontwikkelingsgebieden een belangrijke rol in. Met deze LOG's schetsen we een toekomst voor ondernemers die op de huidige plek de extensivering domweg niet kunnen realiseren, hoe graag ze ook willen. We vinden het jammer en ongewenst dat we deze LOG's niet meer in het beleid terug kunnen vinden.	De agrarische sector kent grote uitdagingen op het gebied van productiviteit/rentabiliteit, het voldoen aan natuur- en milieuregels en de transitie naar een kringlooplandbouw. Op dit moment wordt op Liemers niveau gewerkt aan de Agrarische Visie waarin dit soort uitdagingen een plek krijgen. Het bestaande ruimtelijk beleid voor het buitengebied, bijv. m.b.t. de LOG's zal gelet op de omgevingsvisie en de agrarische visie hierdoor geactualiseerd moeten worden.	Nee
Transitie ondersteunend beleid De Landbouw is volop in beweging op duurzaamheid. Nieuwe technieken en methoden stellen andere eisen aan regelgeving (bijv. bouwblokken). We vragen u om in uw omgevingsvisie maximaal te anticiperen op de flexibiliteit die de omgevingswet gaat bieden.	De door u gewenste flexibiliteit zal bij uitstek een plek krijgen bij de nadere uitwerking, zoals omgevingsplannen, De omgevingsvisie geeft aan in welke richting we ons op verschillende thema's willen bewegen. Met de uitvoeringsprogramma's maken we dit meer concreet en vervolgens krijgt dit een plek in het omgevingsplan. Het omgevingsplan is het kader op basis waarvan toetsing van plannen plaatsvindt en daarmee ook het juridisch kader. In het omgevingsplan zal ook de door u genoemde flexibiliteit een plek moeten krijgen.	Nee
Conclusie	De zienswijze leidt tot aanpassing van de omgevingsvisie.	
Overnemen	De kaarten worden aangepast op leesbaarheid en volledigheid.	

3.3 Overige reacties

Naam partij	**Inwoner op persoonlijke titel**	**Datum ontvangst**	**30-10-2021**	**Ontvankelijk**	
Samenvatting reactie. De volledige reactie is terug te vinden in bijlage 8.			**Beantwoording.**		**Overnemen** **Ja/nee**
De doortrekking A15 wordt in deze visie gezien als een belangrijke en vaststaande ontwikkeling. Project ligt nog steeds bij de rechter. Het			Gezien de vertraging van het project ViA15 spannen de Liemerse gemeenten zich op dit moment gezamenlijk in richting		Nee

doorgaan van dit project is zeker geen gegeven. In een visiedocument als deze ontwerp omgevingsvisie behoort ook een "wat als" scenario opgenomen te worden. Het is zeker niet onmogelijke dat de A15 doortrekking niet doorgaat. Gaan we dan inzetten op verbetering van de A12/Pleijroute en/of op het versterken van het openbaar vervoer toekomst/klimaat-gericht)? Of laten we het ons overkomen? Graag iets hierover opnemen.	het Rijk voor een snelle verbreding van de A12 tussen Oud Dijk en Velperbroek. Veel bedrijven hebben aangegeven dit als cruciaal te zien voor een gezonde bedrijfsvoering. Ook wanneer dit project in zijn totaliteit geen doorgang gaat vinden, zal de lobby voor de verbetering van de A12 doorgaan.	
Conclusie	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de omgevingsvisie.	

Naam partij	**Melkveehouderij**	**Datum ontvangst**	**07-12-2021**	**Ontvankelijk**	
Samenvatting reactie. De volledige reactie is terug te vinden in bijlage 9.			**Beantwoording**		**Overnemen** **Ja/nee**
Wij zijn niet betrokken zijn bij de totstandkoming van deze ontwerp omgevingsvisie, hoewel dat wel gesuggereerd wordt dat deze visie getoetst en gevoed is bij diverse gebruikers van de fysieke leefomgeving. Daarom voldoet deze omgevingsvisie niet aan het motiveringsbeginsel zoals omschreven in de Omgevingswet en de huidige wet en regelgeving			De totstandkoming van de omgevingsvisie is gebeurd in drie stappen: een koersdocument, de ontwerp-Omgevingsvisie en nu de definitieve Omgevingsvisie. Wij betreuren het dat u het gevoel heeft dat u onvoldoende bent betrokken. De inspraak stond voor een ieder open en is ook als zodanig gepubliceerd.		Nee
Kaart 3 (landschapstypen) Onduidelijk en is niet leesbaar omdat de gebruikte legendakleuren erg veel op elkaar lijken, vooral het komgebied en park (natuur).			Kaarten worden aangepast om de leesbaarheid te vergroten.		Ja; kaarten worden aangepast
Het komgebied is agrarisch gebied, als dit in de visie park (natuur) krijgt , zijn wij daarop tegen!			Vigerende bestemmingen zoals nu vastgelegd in bestemmingsplannen zullen worden gerespecteerd bij de uitwerking in de omgevingsplannen.		Nee
Kaart 4 Legenda kleuren lijken veel te veel op elkaar, onduidelijk dus.			De kaarten worden aangepast op leesbaarheid.		Ja; kaarten worden aangepast

Groene ontwikkelingszone is niet in lijn met vigerende provinciale omgevingsvisie.	De Groene Ontwikkelzone is vanwege een fout bij het digitaal exporteren van de kaarten inderdaad niet juist weergegeven. Deze fout herstellen we.	Ja; kaart wordt aangepast
Kaart 8 De infrastructuur is voor landbouwverkeer zeer belangrijk, de voorgenomen snelfietsroutes mogen geen belemmering veroorzaken voor landbouwverkeer.	Waar mogelijk wordt getracht op snelfietsroutes geen menging van verkeer te hebben en zo veel mogelijk vrij liggende fietspaden te realiseren conform het Mobiliteitsplan van de gemeente Duiven, op hoofdfietsroutes wordt ingezet op fietsstraten.	Nee
Kaart 9/10 Agrarische sector ontbreekt	De kaarten 9 en 10 beschrijven gebieden waar meerdere bedrijven dicht bij elkaar zijn gevestigd, zoals bedrijventerreinen. Overige sectoren hebben veelal met andere opgaven te maken en het volledig tonen van alle sectoren waar gewerkt wordt zou leiden tot een onoverzichtelijke kaart (denk aan kleinschalige detailhandel of horeca). De veehouderijen zijn wel opgenomen in de basiskaart milieu (bijlage A).	Nee
Kaart 14 en basiskaart Energie en klimaat In een teams gesprek met de betrokken wethouders , LTO en bewoners van het Duivense Broek is door de wethouder uitgesproken dat ten oosten van de giesbeekse straat geen zoekgebieden komen voor zonnevelden en windmolens , op de visie kaart wordt nu wel weer de mogelijkheid geboden, dit in strijd met de gemaakte afspraak. Wij zijn hier op tegen	De basiskaart Energie is volledig in overeenstemming met de eerdere raadsbesluiten van 12 mei 2020 over de zoekgebieden zon/wind. Wel is het zo dat de gemeente vooralsnog geen medewerking zal verlenen aan wind/zon initiatieven buiten het zoekgebied op en rond Innofase/Centerpoort-Noord. De details hiervan zijn te vinden in het gemeentelijk Beleidskader wind/zon: https://ris2.ibabs.eu/Agenda/Details/Duiven/7a9d5693-2675-475c-87a7-cd53619427b2	Nee
Kaart 15 Het moet worden voorkomen dat waterberging plaats gaat vinden in het Duivense Broek. Hier zijn bedrijven, landbouwbedrijven gevestigd die hier hun brood moeten verdienen. Duiven breid uit met wegen, bouwlocaties en bedrijfsterreinen. Er verdwijnt daardoor heel veel waterbufferend vermogen, het mag niet zo zijn dat wij, bewoners en bedrijven in het Duivense Broek, de nadelige gevolgen van ondervinden	In de uitwerking van de omgevingsvisie heeft het thema water (en daarmee ook waterberging) onze aandacht. Dit geldt voor alle ontwikkelingen, waaronder woningbouw, uitbreiding van infrastructuur en bedrijventerreinen. Specifiek met betrekking tot landbouwbedrijven krijgt deze uitdaging plek in de nog op te stellen Liemerse Agrarische Visie.	Nee

Basiskaart integraal, bijlage A pg 92 Er staan gronden met agrarische bestemming aangeduid als natuur met agrarisch medegebruik? Hoe is dit mogelijk?? Dit is agrarisch gebied en moet ook in die hoedanigheid gerespecteerd blijven! Agrarische bedrijfsvoering is gebaseerd op een economisch rendement, en dat is al laag. Functie van natuur zit al helemaal geen verdienmodel.	In deze omgevingsvisie staan geen 'bestemmingen' zoals wel het geval is in bestemmingsplannen. Het is een beleidsmatige visie die op hoofdlijnen richting geeft aan toekomstig gemeentelijk handelen. Bij de verdere gebiedsgerichte- of thematische uitwerking wordt nader afgewogen hoe en in welke mate ambities uit deze visie leiden tot voornemens tot wijziging van bestemmingen.	Nee
Visiekaart integraal, bijlage A pg 94 De kaarten op pg 94 schets natuurontwikkeling op agrarisch gebied, dit wijkt af van provinciaal beleid. Hier liggen plannen zonder dat daar onderzoek naar haalbaarheid gedaan is. Tevens de effecten op het gebied en bedrijven.	Bij de verdere uitwerking zal vanzelfsprekend een onderbouwing van de haalbaarheid en uitvoerbaarheid moeten plaatsvinden.	Nee
Conclusie	De zienswijze leidt tot aanpassing van de omgevingsvisie.	
Overnemen	De kaarten worden aangepast op leesbaarheid en volledigheid.	

Naam partij	**Inwoner op persoonlijke titel**	**Datum ontvangst**	**07-12-2021**	**Ontvankelijk**	
Samenvatting reactie. De volledige reactie is terug te vinden in bijlage 10.			**Beantwoording**		**Overnemen** **Ja/Nee**
Hoofdstuk 3.2.3 Hebben we over groene leefomgeving, daar in praat u over biodiversiteit , maar mis wel de inhoud wat u daar mee bedoelt het is niet uitgediept in uitleg van biodiversiteit?			Wij hebben inderdaad het begrip biodiversiteit in de omgevingsvisie niet nader omschreven. Dat zal wel het geval zijn in het nog op te stellen Actieplan Biodiversiteit.		Nee
Kaart 3 en 4 Slechte kwaliteit, onduidelijk wat het uitdraagt. De citaten uit 3.2.3 waar u over praat met termijn ambities zonder concrete plannen ?			Het gaat hier inderdaad om een visie op hoofdlijnen. Een doorkijk naar 2040. Hierin zitten geen concrete uitvoeringsplannen. Daarvoor zijn andere instrumenten.		Nee

	Een van de instrumenten vanuit de Omgevingswet die hiervoor instelling wordt gebracht is het Omgevingsprogramma (zeg maar een uitvoeringsprogramma). In dit uitvoeringsprogramma wordt de doorvertaling gemaakt vanuit de opgenomen ambities en doelen uit de omgevingsvisie naar uitvoering. Hierbij wordt gekeken welke beleidsvoornemens er nu al zijn en welke nieuw zijn. Hierna volgt een prioriteitendiscussie over welke ambities en doelen er moeten worden uitgevoerd en binnen welke termijn. Borging vindt dan ook plaats in het uitvoeringsprogramma en gemeentelijke begroting. Ook het Omgevingsplan is hierbij een passend instrument. Dit instrument verzorgt spelregels. Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet zal gestart worden met de regels uit de bestaande bestemmingsplannen, bruidsschat (regels uit bestaande wetgeving) en gemeentelijke verordeningen.	
Hoofdstuk 3.3.1 Aantal actieve agrariërs neemt af !? de vraag is hoe komt u aan deze informatie? Des te min is dan ook jammer dat de bewoners van Duivense broek daar in niet zijn in meegenomen voor hoor en wederhoor	De landelijke tendens van het aantal agrarische bedrijven dat het bedrijf wil beëindigen speelt ook in onze regio. Uiteindelijk wordt dit uitgewerkt in de integrale toekomstvisie op de agrarische sector die opgesteld wordt onder de vlag van de Liemerse Ambassade.	Nee
Zoekgebieden Verder valt er te lezen dat er weer een zoek gebied is aan geduid voor energie .Onlangs in 2020 hebben wij hier ook al bij college bezwaar gemaakt en later bleek dat het zoekgebied in Duivense broek er af was maar met verbazing wekkend dat het er weer in de kaart is op getekend ook hier maken wij bezwaar als mede groene stroken en bos en water plassen in Duivense broek	De basiskaart Energie is volledig in overeenstemming met de eerdere raadsbesluiten van 12 mei 2020 over de zoekgebieden zon/wind. Wel is het zo dat de gemeente vooralsnog geen medewerking zal verlenen aan wind/zon initiatieven buiten het zoekgebied op en rond Innofase/Centerpoort-Noord. De details hiervan zijn te vinden in het gemeentelijk Beleidskader wind/zon: https://ris2.ibabs.eu/Agenda/Details/Duiven/7a9d5693-2675-475c-87a7-cd53619427b2	Nee
Conclusie	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de omgevingsvisie.	

4. Ambtelijke wijzigingen

Samenvatting reactie.	Wijziging/toevoeging
Actualisatie van Groene metropoolregio/Verstedelijkingsstrategie	• Weglaten bestaande tekst: ‘In het najaar … aangeboden’. • Aanvullen met: ‘In het najaar 2021 is het Verstedelijkingsconcept (deel 1) vastgesteld. Hiermee vormen de ontwerpprincipes uit de vier bouwstenen (Leefomgeving, Bereikbaarheid, Economie en Wonen), inspiratie en vertrekpunt voor lokale keuzes. Bouwstenen waar deze omgevingsvisie goed op aansluit. De in deze Omgevingsvisie opgenomen uitgangspunten gebruiken we in de gebiedsuitwerking de Liemers, onderdeel van het Verstedelijkingsconcept deel 2.
Actualisatie van RPW (Regionale werklocaties)	• Weglaten bestaande tekst: 'Het huidige regionale beleid voor de bedrijventerreinen (RPW) zal daarom ingrijpend worden herzien' • Aanvullen met: ‘In 2021 hebben de gemeenteraad van Duiven, andere gemeenten in de regio en de provincie Gelderland het Regionaal Programma Werklocatie vastgesteld.’
Actualisatie van Kaderrichtlijn Water	• Toevoegen: ‘In Nederland vertaalt de Rijksoverheid de Kaderrichtlijn Water (KRW) in landelijke beleidsuitgangspunten, kaders en instrumenten. De Minister van Infrastructuur en Waterstaat is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de KRW. Zij is dit mede namens de andere rijkspartijen en in nauw overleg met provincies, waterschappen en gemeenten. In het Bestuursakkoord Water is de samenwerking in het waterbeheer en -beleid tussen deze partijen vastgelegd. De Kaderrichtlijn Water heeft als doel de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater in Europa te waarborgen. Uiterlijk zal al het water in 2027 schoon en gezond moeten zijn.’
Actualisatie Clean Energy Hub	• Toevoegen: ‘Vanuit duurzame mobiliteit en de energietransitie willen wij ontwikkelingen stimuleren. Voorbeeld daarvan is de voorgenomen realisatie van een Clean Energy Hub bij de aansluiting van de A15 op de N810 (locatie Helstraat).’

5. Bijlagen

In dit hoofdstuk vindt u de volledige reacties als bijlage bij de inspraaknota.

5.1 Bijlage 1 – Provincie Gelderland

Beste meneer, mevrouw,

Vanaf 21 oktober 2021 ligt de omgevingsvisie van de gemeente Duiven ter inzage. Deze omgevingsvisie is ook aan de Provincie Gelderland gezonden met het verzoek hier per e-mail op te reageren.
Ik laat u graag weten dat wij het mooi vinden om te zien dat u als gemeente aan de slag bent met het opstellen van een heldere visie voor uw gemeente. Vanuit onze provinciale belangen hebben wij een aantal aandachtspunten bij uw visie.

Kaartmateriaal
GNN/GO
In uw omgevingsvisie maakt u gebruik van kaartmateriaal. Allereerst willen wij opmerken dat wij de kleuren op de verschillende kaarten wat lastig leesbaar vinden.

Als voorbeeld noem ik de basiskaart landschap- en natuurontwikkeling. Op deze kaart zijn onder andere het gebieden aangegeven waar sprake is van provinciale belangen. Het gaat dan om gebieden die bijvoorbeeld gelegen zijn in het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelzone (GO). De door u gebruikte basiskaart “landschap- en natuurontwikkeling” en “visiekaart waarden erfgoed, landschap en cultuur” wijkt af van de omgevingsverordening van de provincie Gelderland. Dat wil zeggen dat de door u aangewezen gebieden voor GNN en GO niet overeen komen met de huidige provinciale omgevingsverordening. Wij vinden het belangrijk dat de provinciale belangen goed worden aangeduid in uw omgevingsvisie en daarom adviseren wij u om al uw kaarten in de omgevingsvisie van de gemeente Duiven aan te laten sluiten bij de huidige provinciale omgevingsverordening. U kunt deze vinden op Gelderse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening (gelderland.nl)

Uit de legenda bij kaart 4 en 11 volgt tot slot dat de roze lijn staat voor “zoekgebied nieuwe natuur”, dit zou impliceren dat de hele gemeente Duiven een zoekgebied is voor nieuwe natuur. Is dit wellicht een omissie?

Romeinse Limes
U heeft de Romeinse Limes niet opgenomen in uw visie. Graag geven wij u mee dat de Limes inmiddels is aangewezen als werelderfgoed. De brede Limes-zone zal vervangen worden door een kleiner aantal kernzones met een buffer daaromheen. De kernzones zijn of worden rijksmonument (en dus is het rijk verantwoordelijk voor vergunningverlening), de bufferzones zullen worden opgenomen in de provinciale omgevingsverordening.

Natuur en Landschap
U heeft een kaart toegevoegd aan uw visie die betrekking heeft op het thema landschap. Op deze kaart is in de legenda de aanduiding ‘ruimtelijk versterken laagten….’ opgegeven. Wij vinden deze niet terug op de kaart. In de tekst staat ook niet uitgelegd wat dit is en waarom dit belangrijk is. Zou u dit nog kunnen toelichten?

Ook valt op dat sommige gebieden zijn aangeduid met “behouden en versterken kwaliteiten karakteristieke gebieden en groene buffers”. Wat die kwaliteiten zijn wordt verder niet aangegeven. Als voorbeeld noemen wij Looveld. In dit gebied vinden wij het als provincie belangrijk dat de openheid en bijzondere kavelstructuur behouden blijven.

In uw visie gebruikt u daarnaast de term ‘waardevolle relatie dorp en landschap’? Wij vinden de begripsbepaling hiervan niet terug in uw visie. Kunt u ons dit nader toelichten?

Bedrijventerreinen
Op de kaart met nummer 10 geeft u weer dat de bedrijventerreinen naar het noordoosten gaan uitbreiden, maar op de kaart met nummer 11 staat aangegeven dat dit een ganzenrustgebied is en blijkens de integrale visiekaart is het ook een ‘kwelgebied bij hoog water’, maar op deze integrale visiekaart staan dan weer niet de ganzenrustgebieden. Wij adviseren u hier nog eens naar te kijken.

Wonen
De gemeente Duiven is mede ondertekenaar van de Woondeal. Door uw gemeenteraad is onlangs gesproken over drie uitbreidingslocaties die volgens de gemeente hoogst noodzakelijk zijn.
Duiven ligt ook in het gebied van de verstedelijkingsstrategie. In uw visie zou u dit kunnen benoemen en wellicht kort kunnen uitwerken. Ook geeft u aan in te zetten op passend en betaalbaar wonen, kunt u ook toelichten wat u hieronder verstaat? U kunt hierbij wellicht ook verwijzen naar afspraken uit de regionale woonagenda/woondeal/woonvisie, RES en warmtetransitievisie, lopend onderzoek Wonen&Zorg-behoefte, regionale afstemming over bijvoorbeeld huisvesting van arbeidsmigranten, woonwagenbewoners enzovoort.

Energie
Op kaart 14 (visiekaart energie) staan gebieden aangeduid voor grootschalige opwek zonne-energie onder voorwaarden. Daar staat wel een sterretje bij (legenda), maar dat sterretje wordt nergens verklaard. Wij adviseren u om toe te lichten wat de voorwaarden of zijn, of verwijst u daarvoor naar de RES?

Drinkwaterreserveringsgebied
De provincie zit in het proces om drinkwaterreserveringsgebieden aan te wijzen voor de toekomstige drinkwatervoorziening. Een van de voorgenomen drinkwaterreserveringsgebieden ligt ten noorden van Duiven en valt voor een deel over het grondgebied van Duiven. Wij willen u er op attenderen dat als Provinciale Staten instemmen met het ontwerpbesluit, hier vanaf 1 juli 2022 regels gaan gelden om het grondwater te beschermen. Bij de verdere uitwerking van uw ruimtelijke plannen zal hier dan rekening mee gehouden moeten worden.

Het voorgenomen drinkwaterreserveringsgebied valt voor een deel ook over de gebieden in uw omgevingsvisie voor grootschalige opwek van zonne-energie en windenergie. Dit vormt geen belemmering, als voldaan wordt aan de algemene voorwaarden die in de provinciale regels gesteld worden voor de bescherming van het grondwater.

Mocht u naar aanleiding van deze e-mail nog vragen hebben dat verneem ik dat graag van u.

Met vriendelijke groet,

5.2 Bijlage 2 - VGGM

Bijgaand onze gezamenlijke (GGD, GHOR en Brandweer) reactie op de Ontwerp Omgevingsvisie Duiven die jullie momenteel ter inzage hebben liggen.

In aanloop naar dit ontwerp hebben wij via onze deelname aan de georganiseerde participatie momenten inhoudelijk onze inbreng geleverd aan deze visie. Medio november 2020 hebben wij het eindresultaat van dat proces in de vorm van de Koesdocument van onze schriftelijke reactie voorzien. Aangezien wij van mening zijn dat het indienen van een zienswijze een te zwaar middel is gezien onze betrokkenheid in het proces en geleverde bijdragen, kiezen wij voor een informele route van onze reactie op het ontwerp.

Jullie omgevingsvisie vormt de basis voor ontwikkelingen in de leefomgeving van Duiven. De strategische keuzen voor het ontplooien van initiatieven in die fysieke leefomgeving zijn van invloed op de veilige en gezonde leefomgeving. In het ontwerp zijn voor gezondheid en veiligheid de nodige aanknopingspunten en verwijzingen opgenomen naar VGGM, waarvoor dank! Een prima vertrekpunt om verder samen te werken aan jullie ambities i.r.t. de veilige en gezonde leefomgeving.

Lezende het ontwerp zien wij graag de volgende aanvulling en aanscherpingen verwerkt worden van het ontwerp naar de definitieve versie van de omgevingsvisie.

Gezondheid:

- Voor gezondheid zijn er de nodige aanknopingspunten voor een uitwerking naar een omgevingsprogramma. We zijn daar beslist blij mee.
- Voor wat betreft de lange termijn ambitie “Kansen zoeken voor het verbeteren van de omgevingswaarden, zoals geluid en de luchtkwaliteit” is het onze wens die naar voren te halen in de tijd. Voor luchtkwaliteit streeft het Schone Lucht Akkoord, waar een groot aantal gemeenten zich aan hebben verbonden, naar een gezondheidswinst van minimaal 50 procent in 2030 ten opzichte van 2016 met de aanpak van de binnenlandse bronnen. Geluid is in Nederland de tweede oorzaak van gezondheidsproblemen, veroorzaakt door de leefomgeving, na luchtverontreiniging. Noot: Bij de ontwerp omgevingsvisie van Westervoort hebben we dit niet opgemerkt maar we hebben het al wel eerder aangekaart bij onze reacties op het koersdocument van Duiven en de startnotitie van Westervoort.

Veiligheid:

- Voor veiligheid zie ik graag in de visie de formulering van o.a. generieke uitgangspunten en ambities voor omgevingsveiligheid als ook het opnemen van gebiedsgerichte afwegingskaders voor aandachtsgebieden/voorschriftgebieden. Mogelijk zijn er in de huidige opzet van de visie kansen/mee-koppelkansen te benoemen.

Toelichting: De fysieke leefomgeving staat bijvoorbeeld onder druk als de volksgezondheid wordt bedreigd door uitbraak van epidemie of pandemie, maar ook bij een grote dijkdoorbraak, brand of een ongeluk in een chemische fabriek. Het ontplooien van initiatieven voor de fysieke leefomgeving hebben mogelijk consequenties voor zelf(samen)redzaamheid en onze ramp-/incidentbestrijding als het gaat om bescherming, ontvluchten, bereikbaarheid en bestrijdbaarheid van incidenten. Tegen deze achtergrond zie graag een betere invlechting van het aspect fysieke veiligheid:

o Door aan te sluiten op de relevante risico's / crisistypen uit het Regionaal beleidsplan VGGM en het bijbehorende regionaal risicoprofiel, inclusief brandveiligheid.

Het regionaal beleidsplan is door gemeenten/burgemeesters vastgesteld. Deze bevat regionaal beleid voor het (fysieke) veiligheidsdomein met daarin de geprioriteerde risico's als overstroming, natuurbrand en epidemie. Het regionale risicoprofiel biedt een overzicht van mogelijke risico's voor de fysieke veiligheid en de wijze waarop de kans en impact te verkleinen of te benoemen is hoe met het restrisico om te gaan.

o Bij de strategische keuzes en het benodigde kader de principes van een veilig ontwerp van de fysieke leefomgeving toe te passen

Een veilige en gezonde leefomgeving, zoals in doelstelling van de Omgevingswet beschreven is, stelt voorwaarden aan de inrichting van de omgeving. De veiligheidsregio's hebben daarvoor landelijk de "Kernwaarden Veiligheidsregio's" ontwikkeld (o.a. opgenomen in "Inbreng Veiligheidsregio's in Omgevingsvisies - Handreiking" van 2 oktober 2018, IFV/BrwNL). Eén van deze kernwaarden betreft de ontwerpprincipes voor de inrichting van een veilige leefomgeving.

Deze algemene principes kunnen op gemeentelijk niveau een bijdrage leveren in de afweging van de effecten en beoordeling van de verschillende strategische keuzen in de visie. Het gaat om het bewust en bekwaam aanvaarden van risico's en waar mogelijk het verbeteren van de fysieke veiligheid van de inwoner door het stapsgewijs toepassen van de ontwerpprincipes. Enerzijds ter voorkoming en beperking van de gevolgen van rampen en crises (in de leefomgeving), anderzijds om (in de leefomgeving) effectief het optreden van hulpverleningsdiensten mogelijk te maken.

o In de kaders voor de zgn. aandachtsgebieden / voorschriftengebieden voor scenario's explosie, brand en toxisch.

De omgevingswet introduceert met het Besluit kwaliteit leefomgeving voor thema externe veiligheid de zgn. aandachtsgebieden / voorschriftengebieden voor scenario's explosie, brand en toxisch, waarin bij de voorschriftengebieden een koppeling is gemaakt met het Besluit bouwwerken leefomgeving. Een gemeente kan/moet daarbij keuzes maken, omdat de wet verplichtingen kent/regels stelt waaraan een burger/bedrijf (en de overheid zelf als initiatiefnemer) zich dienen te houden. De mogelijke beleidsmatige keuzes daarin moeten/kunnen al invulling krijgen in een omgevingsvisie voordat een omgevingsplan deze juridisch kan regelen.

Afsluitend

Mochten jullie naar aanleiding van deze reactie nog vragen hebben of overleg dan mag je uiteraard met mij contact opnemen. Verder hoor ik graag op welke wijze jullie onze reactie verwerken.

Met vriendelijke groet,

5.3 Bijlage 3 – Dorpsraad Groessen

Geachte heer, mevrouw,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van de Ontwerp-Omgevingsvisie Duiven, zoals wij die op 11 november jl. per e-mail ontvangen hebben. De Dorpsraad Groessen wil hierover de volgende opmerkingen maken en vragen stellen:

Algemeen
In de inleiding van de visie valt te lezen dat u al in 2019 bent begonnen met de voorbereidingen op het schrijven ervan. Doordat de Dorpsraad Groessen in die tijd in een vernieuwingsfase zat, is het ons niet bekend of we al eerder zijn betrokken bij de inhoud van de Omgevingsvisie en of we al eerder inbreng hebben geleverd.

Het valt op dat het rapport vol staat met allerlei algemeenheden (op elk gebied) waar niemand het eigenlijk mee oneens kan zijn. Concrete invulling door het aankondigen van maatregelen staan er nauwelijks in. En dat zijn nou juist de belangrijke dingen: hoe worden de uitgesproken ambities daadwerkelijk ingevuld en welke keuzes worden daarbij gemaakt?

Voorzieningen
Op p. 28 wordt erg lovend gesproken over de aanwezige voorzieningen in de Gemeente Duiven en hoe het voorzieningenniveau nog verder zou kunnen worden verbeterd (met name op het gebied van winkelvoorzieningen, openbaar vervoer, zie ook p. 40 en 60). Dorpsraad Groessen wijst u erop dat die voorzieningen voor een groot deel niet (meer) in Groessen (en Loo) aanwezig zijn. Zijn er wellicht mogelijkheden om toch vormen van deze voorzieningen terug te kunnen laten keren in de dorpen?

Erfgoed (p.35)
Dorpsraad Groessen kan zich vinden in het pleidooi voor het behoud van erfgoed. Hierbij wordt het mooie voorbeeld van Huis Klein Rijswijk genoemd. Helaas is dit een al wel erg oud voorbeeld. Het zou goed zijn als er een nieuw concreet project zou worden aangepakt.
De (te verwachten) aanleg van de A15 heeft het behoud van erfgoed al een stuk moeilijker gemaakt. Er zijn inmiddels al de nodige (historische) panden verdwenen. Hoe wordt hiermee omgegaan?

Opvallend is het ontbreken van een passage over het in elk dorp spelende probleem van het sluiten van de kerken. Ongetwijfeld heeft dit invloed op de ruimtelijke ontwikkelingen in de dorpscentra. Wat is hierop uw visie?

Infrastructuur (p. 40)
De aanleg van de A15 zou een van de oplossingen kunnen zijn voor de infrastructurele problemen in de Liemers. Of dit ook werkelijk zo is, moet nog blijken. In de visie wordt er wel op een heel positieve manier gesproken over de bouw van deze snelweg. Over de ruimtelijke én sociale gevolgen voor Groessen (en Loo) en wat hieraan gedaan gaat worden, hadden wij graag meer in de Omgevingsvisie gelezen.

Woonlocaties (p. 52)
Niet helemaal duidelijk zijn de voor Groessen genoemde woonlocaties Kerkakkers, Dorpsstraat en Helhoek. Vraag is of u hiermee bedoelt: het project Aaldering, het project Onder de Toren en de bouw van een aantal woningen in de Helhoek vanwege de sloop van een aantal woningen als gevolg van de aanleg van de A15?

Bereikbaarheid-Duurzaamheid (p. 60-61)
Met het plaatsen van voldoende laadpalen is inmiddels al begonnen, ook in Groessen. Dorpsraad Groessen dringt erop aan dat hiervoor logische plekken worden gezocht en dat dit zo min mogelijk ten koste gaat van de plaatselijke parkeerfaciliteiten in de wijk.

Vanuit Dorpsraad Groessen zien wij graag nog wat toegevoegd aan deze omgevingsvisie over het Dorpshart in Groessen.
'Met betrekking tot het dorpshart van Groessen is er sinds een jaar een commissie opgericht. Deze commissie werkt in nauwe samenwerking met burgers en gemeente aan de herontwikkeling van het Groessense dorpshart. Is het mogelijk hierover wat op te nemen in deze visie?'

Graag blijven wij op de hoogte van de voortgang in de procedure rond de vaststelling van deze Omgevingsvisie.

Met vriendelijke groet

Namens de Dorpsraad Groessen

5.4 Bijlage 4 – Bewonersoverleg Hogeweg

Geacht College, beste wethouder Spaargaren,

Wij, als bewonersoverleg Hogeweg, hebben inmiddels kennis kunnen nemen van de gemeentelijke Voorlopig ontwerp Omgevingsvisie Duiven en de hierop gebaseerde, meer concrete ideeën van de gemeente als het gaat om toekomstige woningbouw in de gemeente Duiven. Wij hebben zeker begrip voor de noodzaak om tot herziende visie voor Duiven te komen. Wel zijn wij van mening dat de locatie uitbreidingslocatie 'De Ploen-Noord' met de opgenomen ontwikkeling woningbouw in de ruimtelijke kwaliteiten van een waardevol karakter dorp-landschap (erfgoed en landschap) niet samen kunnen gaan, zoals verbeeld in visiekaart integraal, Bijlage A, pagina 94/95.

De gemeente Duiven heeft haar (ruimtelijke) overwegingen voor de woningbouw ontwikkelingen niet gemotiveerd in de visie als onderliggende beleid(svoornemens). In het voorlopig ontwerp heeft de gemeente Duiven een voorzienbare conflicterende visiebeeld opgesteld op de locatie Ploen Noord. In de visie heeft de gemeente op uitvoeringsniveau (kadastrale percelen met haar eigendomsrechten) de ontwikkeling woningbouw gesitueerd en leidend laten zijn en mogelijk t.b.v. de gewenste voortgang voor en/of met projectontwikkelaar(s) in Ploen Noord. Zoals eerder genoemd de gemeente heeft haar overwegingen niet gemotiveerd.

Het waardevol karakter betreft met name de grote historische waarde en de daarmee gepaard gaande kenmerkende uitstraling van het gebied rond de Hogeweg en de Ploen(straat), in combinatie met de hoge archeologische verwachtingswaarde, maken dat grote terughoudendheid geboden is om dit gebied als woningbouwlocatie aan te wijzen. Grootschalige woningbouw zal dit zeer karakteristieke deel van het dorp Duiven voorgoed veranderen. *Conform raadsbesluit Structuurvisie Duiven 2015 en raadsbesluit Erfgoedvisie, versie 1.03, d.d. 24-01-2017 (portefeuillehouder wethouder Goossen).*

Tijdens de inspraakprocedure van de uitbreidingslocaties woningbouw Duiven heeft bewonersoverleg Hogeweg schriftelijke zienswijze(n) ingediend, echter een reactie op deze zienswijzen, waarbij redenen omkleed wordt aangegeven op welke punten al dan niet tot aanpassing van het beleidsvoornemen wordt overgegaan is tot heden niet ontvangen. De bewoners van de Hogeweg en omgeving hopen dat hun zienswijzen op de toekomstplannen van de gemeente Duiven door u naar behoren zullen worden meegenomen in de beoordeling en verdere uitwerking van de plannen. Uiteraard zijn zij desgewenst bereid hierop een nadere toelichting te geven of met u hierover nader van gedachten te wisselen.

Met vriendelijke groet,

Namens bewonersoverleg Hogeweg
Met bijlage: kaart

5.5 Bijlage 5 – Bewonersgroep Zuidrand

Geachte leden van de gemeenteraad,

Allereerst het volgende: als bewonersgroep zijn wij momenteel ernstig onthand door het tragische en plotselinge ziekteverloop van een van onze prominente leden, met name aangezien zij de centrale persoon is in de administratieve en procedurele werkzaamheden binnen onze groep. Dit beperkt onze mogelijkheden om een uitgebreide zienswijze te formuleren op de voorliggende Ontwerp- omgevingsvisie, gedateerd 13 augustus 2021 . Desondanks hierbij vóór het verstrijken van de deadline onze beknopte zienswijze op dit stuk.

Om kort en bondig te openen: onze grootste bezwaren tegen de voorliggende omgevingsvisie richten zich tegen het opheffen van de bescherming van het landelijk gebied tussen Groessen en Loo enerzijds en de verstedelijkte bebouwde kom van Duiven anderzijds. De groene zone tussen de 3 kernen, het zogenaamde oeverwallengebied, waarvan ook de locatie Biezenkampen deel uitmaakt, wordt in de nieuwe ontwerpvisie op geen enkele wijze meer beschermd. In de nog vigerende structuurvisie en allerlei andere beleidsnota's van de afgelopen decennia is deze bescherming er uitdrukkelijk wel. Zelfs in de stukken van De Groene Metropool wordt opgeroepen het oeverwallenlandschap te beschermen. Nog duidelijker lezen wij bijvoorbeeld in de vigerende Duivense Structuurvisie 2015 , pag. 96-98: "het afwisselende oeverwallengebied is een uniek cultuurlandschap, landschappelijk waardevol (…) Omvangrijke woningbouwinitiatieven vinden we in het oeverwallengebied niet afweegbaar. Dit leidt tot aantasting van de unieke landschappelijke kwaliteiten".

Door het zonder enige inhoudelijke onderbouwing negeren en degraderen van de waardevolheid van het oeverwallenlandschap (in de ontwerp-omgevingsvisie wordt overigens vooral de term 'stroomruggenlandschap'gebruikt) wordt de weg geopend voor toekomstige grootschalige woningbouw op de Biezenkampen. Dat betekent een substantiële en niet terug te draaien verkleining van de groene buffer tussen de 3 kernen van onze gemeente. Maar let op, ook verdere verstedelijking van de resterende open groene ruimte tussen Duiven, Groessen en Loo ligt op de loer. De agrarische gronden ten zuiden van de Molenstraat, ten oosten van de Veldstraat en zelfs die ten zuiden van de Heilweg kunnen eenzelfde lot ondergaan als de aangekochte locatie Biezenkampen. Zeker als men bedenkt dat dit gebied in handen is van slechts enkele grondbezitters die – voor zover onze informatie strekt- veelal bijgestaan worden door hetzelfde rentmeestersbedrijf dat ook zaken met de gemeente Duiven gedaan heeft bij de verkoop van Biezenkampen. Alleen de gebieden Groessche Weide, Horsterpark en Looveld genieten in de nieuwe ontwerpvisie nog bescherming (zie basiskaart 4 en visiekaart 11). De open groene pijlen die ingetekend zijn op o.a. basiskaart 4, met de verklaring "potentiële groene verbinding buitengebied/ bebouwde kom" stellen ons niet gerust en zijn voor velerlei uitleg vatbaar. Weliswaar lezen we op pag. 28 van de ontwerp"-omgevingsvisie (kopje 2.1 historie) de zin: "Opvallend is dat de woonkern Duiven nooit vervlochten is geraakt met de kerkdorpen Groessen en Loo, die nog steeds een landelijk karakter hebben", maar er wordt geen stelling genomen dat dit ook uitdrukkelijk zo moet blijven. Het is evident dat het bestemmen van een aanzienlijk oppervlak Groessens buitengebied (Biezenkampen) hiermee in tegenspraak is.

Alles wijst erop dat het college de laatste jaren stevig inzet op verdere verstedelijking van onze gemeente, en niet op behoud van landelijk wonen. Niet alleen de vasthoudendheid ten aanzien van bebouwing van de Biezenkampen wijst daarop, ook het in onze ogen kritiekloos omarmen van verstedelingsnota's, regionale woonvisies en Groene Metropoolambities ligt in deze lijn. Is dat wat onze huidige inwoners willen? Van een relatief

evenwichtige en overzichtelijke plattelandsgemeente overgaan naar een steeds verder verstedelijkt gebied? Is dit de weg om de veelgeprezen eigen identiteit van de 3 dorpen te ondersteunen? Als er aan deze tendens vanuit de gemeenteraad geen tegenwicht geboden wordt zal onze gemeente op termijn ontaarden in een satellietstad van Arnhem.

Uiteraard onderkennen ook wij de behoefte aan een forse investering in de woningbouw de komende jaren. De aanwijzing van Plakse Weide en Ploen-Noord als logische uitbreidingslocaties woningbouw naast de te ontwikkelen inbreidingslocaties voldoet de komende jaren ruimschoots aan de totale behoefte. Ook als er momenteel enige vertraging op de Ploen-Noord gemeld wordt mogen wij er toch op rekenen dat de gemeente haar bij herhaling gedane belofte nakomt om haar uiterste best te doen tot overeenstemming te komen over woningbouw hier. Daarbij verwachten wij van de gemeente dat deze zich tegemoetkomend opstelt en bereid is tot compromissen, misschien meer dan tot nu toe. Immers,voor zover wij daar zicht op hebben eist de gemeente van de ontwikkelaars op de Plak en de Ploen dat zij kostenneutraal het streefprogramma realiseren, terwijl diezelfde gemeente stelt dat bouwen conform het streefprogramma op Biezenkampen een exploitatietekort van ettelijke miljoenen euro's zou betekenen (zie raadsvoorstel uitbreidingslocaties november 2020, paragraaf 7.1). Een tekort dat voor rekening komt van de burgers van deze gemeente. Hoewel de gemeenteraad na allerlei onorthodoxe procedures (denk bijvoorbeeld aan het heimelijke 'herenakkoord' waar [een raadslid] op geattendeerd heeft) uiteindelijk akkoord gegaan is met aankoop van de Biezenkampen als reservelocatie voor woningbouw, betekent dit op zichzelf niet dat in de nieuwe omgevingsvisie het gebied ineens als zodanig aangemerkt moet worden. Nog steeds zijn wij via een bezwaarprocedure bezig om WOB informatie boven tafel te krijgen die mogelijk een heel ander licht werpt op de door de gemeente gevolgde procedures die geleid hebben tot de aankoop van de Biezenkampen. Het gebied heeft nog steeds een agrarische bestemming en blijft natuurlijk behoren tot het waardevolle oeverwallengebied. Het is daarom prematuur om de Biezenkampen in de nieuwe omgevingsvisie te bestempelen als "reservelocatie woningbouw".

Hierbij merken we ook nog op dat in de voorgestelde omgevingsvisie wel gesproken wordt (pag. 51) over het op de langere termijn zo nodig "accommoderen van aanvullende woonbehoefte wat kan betekenen dat we op zoek moeten naar geschikte, aanvullende nieuwbouwlocaties", maar de mogelijkheid dat dit ook kan betekenen dat op termijn prognoses over de woningbehoefte naar beneden worden bijgesteld, wordt niet benoemd. Terwijl dit ook een goed denkbare optie is, zeker als men bedenkt dat slechts 6 jaar geleden ingeschat werd dat er geen enkele behoefte aan toekomstige uitbreidingslocaties meer was en bestaande zoeklocaties daarom geschrapt konden worden. Wie weet hoe de situatie over 10 jaar eruit ziet?

Een ander punt dat ons opvalt in de voorliggende Ontwerp-omgevingsvisie is het ontbreken van een 'milieuparagraaf'. Weliswaar worden hier en daar algemene formuleringen gebezigd als "duurzaamheid, een landschappelijk, agrarisch en groen karakter" (pag. 28 onder het kopje "richtinggevende waarden"), maar geconcretiseerd wordt dit nauwelijks. Men zou toch verwachten dat anno 2021 in een omgevingsvisie die betrekking heeft op het beleid voor een gezonde leefomgeving en ruimtelijke ordening voor de langere termijn, gerichte beleidpunten zijn opgenomen, zoals beleid ten aanzien van vervuilende bedrijven (waaronder veehouderijen in of aan de rand van de bebouwde kom). En dat gekeken wordt naar netto milieueffecten van verkeersstromen bij verschillende uitbreidingsscenario's. Of naar methoden en voorwaarden om stikstofneutraal te kunnen bouwen. En dat geconcretiseerd wordt op welke wijze natuurbehoud in onze gemeente bevorderd wordt. Niets van dat alles, alleen clichématig aandoende algemeenheden.

Geachte raadsleden, wij hopen dat u kennis neemt van onze bezwaren en opmerkingen en dat u de voorliggende omgevingsvisie in deze vorm niet zult accorderen. Met name ten aanzien van de bescherming van het groene landelijk gebied tussen Duiven, Groessen en Loo (het oeverwallengebied) en

daarmee de bewaking en bevordering van de eigen identiteit van de dorpen schiet dit stuk ernstig tekort. Er dient een rem gezet te worden op de verstedelijkingsdrang die de leefbaarheid in en de historische relatie tussen de drie dorpen in onze gemeente fundamenteel bedreigt.

5.6 Bijlage 6 – Stichting Milieuvrienden Duiven

Geachte burgemeester en wethouders, gemeenteraadsleden,

Hierbij dienen wij een zienswijze in op het Ontwerp van de Omgevingsvisie, door u aangekondigd in de Duivenpost van 27 oktober 2021 en 10 november 2021.

Onze zienswijze beperkt zich tot een aantal vragen, onduidelijkheden, aanvullingen en kleine typefoutjes.

Het ontwerp van de omgevingsvisie is een ambitieuze toekomstvisie voor de fysieke leefomgeving van Duiven, Groessen en Loo met ambities en doelen tot 2040, samengevat in vijf thema's.

- Een duurzaam thuis
- gezonde, sociale en veilige leefomgeving
- vitale economie
- bereikbaarheid
- klaar voor de toekomst

Wij willen graag ingaan op de thema's in de afzonderlijke hoofdstukken en op de bijbehorende bijlagen.

De SMVD hecht grote waarde aan behoud van een gezonde en veilige leefomgeving. We streven naar het behoud en het verbeteren van het woon- en leefklimaat in en rond de gemeente Duiven met aandacht voor natuur, landschap en cultuurhistorie. Onze speerpunten zijn klimaat, flora en fauna, de kwaliteit van bodem, lucht en water, en een verantwoorde ruimtelijke ordening.

Dit sluit volledig aan bij wat in de Nationale Omgevingsvisie NOVI staat.
Nationale Omgevingsvisie: Toekomstperspectief

- dat gezond en klimaatbestendig is, met schone lucht, schoon water en een schone bodem en veel ruimte voor groen en water;
- met een uitstekend functionerende economie, die duurzaam en circulair is. Nauw verbonden met onze buurlanden en de rest van de wereld, als onderdeel van de internationale gemeenschap;
- waar het goed wonen en werken is. Met aangename en vitale steden en dorpen, en een productief en aantrekkelijk platteland;
- met uitstekende bereikbaarheid, waar iedereen snel en gemakkelijk van A naar B komt, met zo min mogelijk schadelijke uitstoot en overlast;
- waar we voldoende ruimte hebben om te kunnen bewegen, ontspannen en tot onszelf te komen; zowel in de stad als daarbuiten;
- dat veilig is en ons beschermt tegen overstromingen en andere gevaren;
- waar een goede balans is tussen gebouwde omgeving en open landschap, tussen natuur en cultuur, tussen land en water;
- dat openstaat voor verandering, en waar de kracht van zijn traditie, cultuur en identiteit wordt weerspiegeld in de inrichting van de leefomgeving.

Op ons, de samenleving, de gemeente en wij als SMVD rust een grote verantwoordelijkheid om maatregelen te nemen om verdere opwarming van de aarde te voorkomen, het uitvoeren van het Klimaatakkoord van Parijs om de uitstoot van de CO2 drastisch te verminderen. Daartoe heeft de gemeente besloten om in 2050 energieneutraal te zijn.

Wat opvalt is het participatiebeleid dat als een rode draad door heel het rapport terug te vinden is. De totstandkoming van de omgevingsvisie en het uitwerken daarna in een omgevingsplan gebeurt in samenwerking met de inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemersverenigingen en natuur- en milieu organisaties. In het rapport lezen wij daarover:

- De totstandkoming van de omgevingsvisie is dan ook gevoed door en getoetst bij diverse gebruikers van de fysieke leefomgeving
- De reacties uit deze formele inspraakprocedure resulteren in een inspraaknota en worden verwerkt in de definitieve omgevingsvisie.
- In dit proces hebben we geleerd dat de inwoners, maatschappelijke instellingen, bedrijven, verenigingen en partners hun verantwoordelijkheden kennen. Zij vormen een sterk fundament van de Duivense samenleving.
- Participatie van inwoners en andere maatschappelijke partners. Het vervolg op de omgevingsvisie (beleidsdoorwerking) is het schrijven van programma's die zorgen voor de vertaling van de omgevingsvisie naar uitvoering.
- Initiatieven uit de samenleving die bijdragen aan een veilige, leefbare, duurzame en gezonde leefomgeving ondersteunen we. Hierbij stimuleren we inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties om actief te zijn in het verbeteren van de leefomgeving of met ideeën te komen voor het verbeteren van de leefbaarheid van de leefomgeving.
- In het proces van de uitvoering van de visie in (uitvoering) programma's sluiten we aan bij de eisen die vanuit de Omgevingswet gelden voor het onderdeel participatie. Hiervoor zal in ieder geval een soortgelijk traject worden gevolgd als voor het opstellen van de Omgevingsvisie, waarbij inwoners, organisaties, ondernemers en andere partijen en belanghebbenden in het voortraject worden betrokken.
- Daarnaast is het belangrijk duidelijk te stellen wat er wordt verwacht van burgers, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere bestuursorganen.
- Bij het maken van een programma moet de gemeente aangeven hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere bestuursorganen bij de voorbereiding betrokken zijn.
- Voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet (verwachting: 1 januari 2022) is het verplicht voor gemeenten participatiebeleid te hebben.

Met de komende gemeenteraadsverkiezingen in 2022 en de vorming van een nieuw college verwachten wij van de lokale partijen dat zij hier zorgvuldig mee omgaan.

Hoofstuk 2. Over Duiven.
2.1. Typefoutje in de tweede alinea: ……'*verschillen tussen hoog en laat*'…….

2.2. *Het lokale wegennet kent goede routes voor verkeer te voet, fietsverkeer, openbaar vervoer en autoverkeer.*
Hier verwijzen we naar de opmerkingen verderop bij de Visiekaart mobiliteit en infrastructuur. Kaart 12. Blz. 62

2.3.2 Water. Blz. 29

Hier wordt gesproken over het watersysteem van de Liemers. *De streek ligt ingeklemd tussen het Pannerdens Kanaal, de IJssel en het landgoed Bevermeer.* De begrenzing van het landgoed Bevermeer is niet duidelijk. Beter zou zijn om een harde topografische lijn aan te geven zoals bv. De Oude IJssel, een gemeentegrens of de naam van een weg of waterloop. Op blz. 34 wordt gesproken van de *Waterbiografie van de Liemers*. Ons is daarover niets bekend.

2.3.4. *Ruimtelijke ontwikkelingen dienen zo veel mogelijk aan te sluiten bij hoofdzones, de open weidsheid van bepaalde gebieden, de karakteristieke verkaveling en het respecteren van zichtlijnen.*

Wij willen wijzen op de nadelige gevolgen voor bovengenoemde landschappelijke kenmerken na plaatsing van windturbines. De druk op het Duivense Broek is- en wordt door uitbreiding van bedrijventerrein en grootschalige opwekking van energie groot. Wij zouden graag zien dat recreatief medegebruik meegenomen wordt als belangrijke factor. Zeker gezien het belang van de leefomgeving op de volksgezondheid.

2.3.6. *De ontwikkeling van de A15 in de komende jaren zal zorgen voor een betere bereikbaarheid van Duiven en zal een stimulans zijn voor de economie.*
Daarin verschillen we van mening. De aanleg van de A15 heeft ook grote nadelige gevolgen voor het woonen leefklimaat van de bewoners. Meer geluidsoverlast, fijnstof, doorsnijding van het landschap. De voordelen voor Duiven wegen niet op tegen de nadelen. De gemeente Duiven zal, met alle gevolgen voor de kwaliteit van onze leefomgeving, worden omringd door bovenlokale infrastructuur. De A15 wordt niet aangelegd om de economie van Duiven te stimuleren maar wordt gezien als een snelle verbinding richting Duitsland. Beter zou zijn om de verbreding van de A12 los te koppelen van de A15.

In 2.4.1. staat*: Zo waarderen we ons (cultureel) erfgoed, landschap en natuur en bewaken we het fundament van onze cultuur en identiteit. Daarom borduren we voort op het fundament van erfgoed om zo onze eigen identiteit blijvend uit te dragen. We zoeken naar raakvlakken en verbindingen in de regionale opgaven (denk aan de energietransitie en mobiliteit) om deze samen op te pakken en gezamenlijk ambities voor de leefomgeving vorm te geven en te versterken.*

Duiven werkt al vele jaren met een landschapsbeleidsplan en een landschapsontwikkelingsplan (LOP). Daarmee loopt zij voorop als het gaat om het behoud en inrichten van het landschap. Wij pleiten voor verdergaande samenwerking met de buurgemeenten om tot een gezamenlijke omgevingsplan te komen.

2.4 Toekomstperspectief.
Het toekomstperspectief voor Duiven is een dorp met een aantrekkelijk buitengebied, met een levensvatbare natuur en een productieve landbouw.
Zie opmerkingen bij de Basiskaart milieu. Bijlage A. blz. 90

Hoofdstuk 3. *Ambities en doelen leefomgeving. (Visiekaart wonen en werken. Kaart 10))*

Doelen worden gesteld tot 2030 en na 2030. Dit heeft betrekking op woonbehoefte, woningen, verduurzamen van woningen. Om de klimaatdoelen te halen past het dat alle wijken van het gas af moeten in de komende jaren. Groene nieuwbouwwijken in een groene leefomgeving met alleen energie neutrale woningen met groene daken op schuren en garages, situering van de woningen, groene daken op bedrijfsgebouwen en verticaal groen langs de gevels, waterberging met wadi's. En waarbij bij de boomkeuze in de openbare ruimte rekening gehouden wordt met schaduwwerking op zonnepanelen. Wij zien dit als de hoogste prioriteit.

3.3. Vitale economie.
a) Ruimte voor (selectieve) uitbreiding van bedrijventerreinen in de toekomst.
b) Balans tussen ruimte voor economische ontwikkeling, natuur, biodiversiteit en klimaat.
Het is moeilijk om deze beide visies te combineren. Het één gaat ten koste van het ander. Onze voorkeur gaat uit naar visie b. Vitale economie valt of staat met de gezondheid van de werknemers. Om het bedrijventerrein hittebestendig te maken pleiten wij voor voldoende groene ruimten met voldoende schaduw tussen de bedrijfsgebouwen waar werknemers gebruik van kunnen maken in de middagpauze.

3.3.1. Agrarische sector
In diverse Liemerse gremia worden gerichte projecten ingezet om de positie van de agrarische sector te versterken en onder de vlag van de Liemerse Ambassade.
Wat wordt verstaan onder Liemerse Ambassade?

Beoordeling van de kaarten.

Basiskaart energie en klimaat. Bijlage A. blz. 88
Deze kaart geeft weer waar windmolens staan en zijn gepland, zes zoeklocaties en mogelijke zoeklocaties grootschalige opwekking zonne-energie, zon op restpercelen A15/Betuwelijn, een zoekgebied grootschalige opwekking windenergie en een studiegebied grootschalige opwekking windenergie i.s.m. Zevenaar.
De zoekgebieden zijn omcirkeld, maar wij missen in het rapport het aantal windturbines dat men denkt te kunnen plaatsen en ook het aantal ha (55?) zoekgebieden voor zonneparken. Wij pleiten ervoor dat zonen windenergie zoveel mogelijk geclusterd worden om versnippering te voorkomen. De SMVD heeft al eerder te kennen gegeven en gepleit voor een koppeling met infrastructuur, zoals de A12 en de A15 en het beter benutten van het bedrijventerrein met zonnepanelen op de daken.

Basiskaart landschaps- en natuurontwikkeling. Kaart 4 blz. 30
Op deze kaart is aangegeven waar bestaande natuurlandschappen en nieuwe landschapsontwikkelingen elkaar kunnen versterken. Wij missen hierin de doortrekking van de laanbeplanting in de Broekstraat naar de bestaande laanbeplanting in de Woerdstraat en de Ploenstraat en de laanbeplanting in de Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat.
Wij hechten grote waarde aan een groene bufferzone tussen de bebouwde kom van Duiven, Groessen en Loo. De verbindingspijlen potentiële groene verbinding buitengebied/bebouwde kom ontbreken bij de bebouwde kom van Loo en Groessen. Graag zouden wij een ecologische verbinding willen zien op plaatsen waar natuurgebieden en groene ontwikkelingszones grenzen aan Natura 2000 gebieden zoals bv. bij de Loowaard en het Looveld.

Naar rapport 3.5.2. Klimaatadaptatie en Basiskaart energie en klimaat. Bijlage A. blz. 88 en 89.
Op een inzetkaartje op de basiskaart energie en klimaat is aangegeven dat vooral op de bedrijventerreinen hittestress voorkomt. Een oplossing kan zijn om het bedrijventerrein verder te vergroenen door nog meer bomen aan te planten. Ook kan met groene daken en verticaal groen langs gevels de temperatuur worden gereguleerd en met zonnepanelen de zonne-energie worden omgezet in elektriciteit.

Basiskaart milieu. Bijlage A. blz. 90
Op deze kaart zijn de geluidsnormen voor weg- en rail aangegeven. Wij missen daarin de geluidsnormen die zijn berekend voor de mogelijke toekomstige A15, opgeteld bij de reeds bestaande geluidsnormen. Wij zijn van mening dat ook deze geluidsnormen op de kaart thuishoren.

Op deze kaart worden de landbouwbedrijven vermeld in het Duivense Broek. Dat zijn overwegend rundveehouderijbedrijven, een varkenshouderij en een veehouderij overig. Om aan de klimaatdoelstellingen te voldoen ontkomen ook deze bedrijven niet aan de nieuwe maatregelen t.a.v. NOx en broeikasgas methaan. Om daaraan te kunnen voldoen en om het voortbestaan van deze bedrijven te garanderen pleiten wij voor natuur inclusieve landbouw met verhoging van de grondwaterstand in het Duivense Broek. Door minder intensief bodemgebruik met de daarbij behorende vergoedingen zal er ook voor de weidevogels in het gebied weer een toekomst zijn.

Zie ook 3.5.4. *Er moet meer natuur-inclusief gewerkt en ontwikkeld worden. Meer en robuustere natuur in de dorpen, de bedrijventerreinen en buiten de woonkernen vraagt om extra gemeentelijke aandacht, inzet en middelen en in gezamenlijkheid met bedrijven, instellingen en bewoners. Waar mogelijk wordt aangesloten bij initiatieven uit de samenleving.*

Basiskaart integraal. Bijlag A. blz. 92
Op deze kaart worden zones langs watergangen aangegeven als groenblauw raamwerk. Wij missen de samenhang met in de woonkernen en op bedrijventerreinen aanwezige groenblauwe verbindingen (aders) langs de watergangen.

Visiekaart integraal. Bijlage A. blz. 94
Op deze kaart wordt onderscheid gemaakt tussen ‘hoofdwatergangen met een groenblauw raamwerk’ en ‘biodiverse weteringen’. Wij vinden dat er in de toekomstvisie naar moet worden gestreefd dat alle watergangen met een groenblauw raamwerk gaan voldoen aan wat wordt aangegeven als biodiverse weteringen. Met natuurvriendelijke oevers en de mogelijkheid om struinpaden aan te leggen. De gebieden tussen de Eng en de Rijksweg in Duiven, tussen de spoorlijn en de Rijksweg in Duiven en het gebied langs de toekomstige A15 worden aangemerkt als natuurontwikkeling, water, agrarisch, vrijetijdseconomie en extensieve recreatie. Er zijn al diverse ideeën en plannen ontwikkeld bij de SMVD om voedselbossen, struinpaden en andere ommetjes aan te leggen. Ook is er een bewonersinitiatief voor de invulling van het gebied tussen de Eng en de Rijksweg. Graag zouden wij dit terug willen laten komen in het Omgevingsplan en daar prioriteit aan geven.
Voor zover niet aangegeven dringen wij er op aan om rond de bedrijfsterreinen, aansluitend op het buitengebied, een groene zone aan te leggen. Natuur met recreatief medegebruik. Enerzijds om de bedrijfsgebouwen uit het zicht te houden vanuit het buitengebied, anderzijds om de strook te gebruiken voor ommetjes en struinpaden. Een bijkomend voordeel is dat een groenstrook de toename van zangvogels bevorderd. Daar waar de bebouwde kom overgaat in het buitengebied met als doel vrijetijdseconomie en natuurontwikkeling willen wij in het omgevingsplan uitgewerkt zien hoe

wordt omgegaan met een (te grote) toename van maneges met paardenbakken en de bijbehorende toegestane oppervlakte voor het loslopen van rijpaarden. Tevens willen wij er op aan dringen beperkende maatregelen op te nemen voor de toename van allerlei soorten verlichting in de overgang naar het buitengebied om lichtvervuiling tegen te gaan wat minder verstoring zal veroorzaken in het aangrenzende weidevogelgebied tijdens het broedseizoen.

Visiekaart mobiliteit en infrastructuur. Kaart 12. Blz. 62
Op deze kaart staan wegen, snelfietsroutes, de spoorlijn, busroutes en locaties als tankstations etc. Duiven ligt aan een oost-west gerichte infrastructuur. Het gevolg daarvan is dat er in de noord-zuid gelegen routes onvoldoende en onveilige verbindingen zijn. Met name dat er voor fietsers en voetgangers die de Rijksweg, de Noordelijke Rondweg en de A12, en misschien ook nog de toekomstige A15 willen oversteken, onvoldoende goede en veilige verbindingen zijn richting Duiven noord en het Duivense Broek. Zeker gezien de toekomstige woninguitbreiding in Duiven-noord stellen wij voor hier extra prioriteit aan te geven.

Tenslotte nog dit.

- Bij goedkeuring door de Gemeenteraad moet de visie terug te vinden zijn in het verkiezingsprogramma 2022 van de lokale politieke partijen en daarmee in overeenstemming zijn.
- De gemeenteraad wordt jaarlijks en waar nodig vaker geïnformeerd over de vorderingen bij de uitvoering van dit programma.

Niet alleen de gemeenteraad, maar ook belangenorganisaties, bewonersgroepen, natuur en milieuorganisaties moeten worden geïnformeerd.

Hierbij bieden wij u onze zienswijzen aan op het Ontwerp - Omgevingsvisie Duiven. Wij zijn altijd bereid om één en ander mondeling toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
Namens de Milieuvrienden Duiven,

Conclusie
We concluderen dat de minister onvoldoende heeft gereageerd op uw tussenuitspraak.
We vragen de Raad van State dan ook onze argumenten te beoordelen en het Tracébesluit definitief te vernietigen.

Met vriendelijke groeten

Stichting Milieuvrienden Duiven
Bijlage
Kopie van het wijzigingsbesluit: gewijzigd Tracébesluit A12/A15 Ressen – Oudbroeken (ViA15) 2021

5.7 Bijlage 7 - LTO

Beste heer, mevrouw,

LTO Noord afdeling Liemers-Montferland heeft met interesse kennisgenomen van de, door u ter inzage gelegde, Ontwerp Omgevingsvisie Duiven. In deze brief vindt u onze zienswijze hierop.

Procedure
We betreuren het dat u in de route naar dit voorontwerp niet gericht de afstemming met ons gezocht heeft. De door ons bezochte brede bijeenkomst(en) gaven geen ruimte voor het goede gesprek over het landelijk gebied. De kiezersdichtheid ligt hier omgekeerd aan de bebouwde ruimte maar de problematiek is minstens zo complex. Terecht schetst uw visie het belang van een duurzame en kwalitatieve omgeving en de rol die de landbouw daar in nog altijd vervult.

Net zo zeker als de daling in het aantal agrarische ondernemers is het feit dat dit aantal nooit op nul zal eindigen. Het buitengebied is geen overheids-gefinancierd landschapspark maar een agrarisch productiegebied. We zijn ons zeer bewust van de actuele maatschappelijke visie en opgaves en willen daar op een positieve wijze invulling aan geven. Dit vraagt om goed overleg en we nodigen u daar graag toe uit.

Uw visie stelt de Agrarische Visie van de Liemerse Ambassade, die thans in onderzoek is, terecht, als belangrijk uitgangspunt. Om het planologisch zuiver te houden, en ruimte te geven voor bovengenoemde samenwerking, stellen we voor om te komen tot een aparte omgevingsvisie voor het landelijke gebied. Daarin kunnen beleidsambities, met deskundigheid, in evenwichtig beleid uitgewerkt worden.

Voorontwerp inhoudelijk
Tekstueel komt de agrarische sector niet uitgebreid aan bod in voorliggende ontwerpvisie. Dan is het ook moeilijk reageren. Toch lijkt uw visie allesbehalve beleidsvrij op agrarisch gebied. Zo vallen ons kaartbeelden op die vraagtekens oproepen. Kwalificaties in kaarten zonder begeleiding in tekst levert onzekerheid op aangaande het te verwachten beleid.

Hieronder een, niet uitputtende, opsomming van zaken die opvallen:
Kaart nummer 3 (Landschapstypen) is niet leesbaar omdat de legendakleuren voor komgebied (etc.) en (natuur)park onwerkbaar dicht bij elkaar liggen. Als en voor zover gebieden, met vigerende agrarische bestemming, in uw visie de functie (natuur)park krijgen zijn wij daar zeer op tegen.

Kaart nummer 4 is, voor zover leesbaar qua legenda, op het punt van Groene Ontwikkelzone, niet in lijn met de vigerende provinciale omgevingsvisie. Op kaart 9 (basiskaart werken) ontbreekt de agrarische sector geheel. Evenals op kaart 10 (wonen en werken).

Op basiskaart ‘INTEGRAAL’(BIJLAGE A PAG.93) staat grond met vigerende agrarische bestemming aangeduid als ‘Natuur met agrarisch medegebruik’. We willen graag expliciet antwoord of het een beleidsvoornemen is om de planologische status in die zin te wijzigen. Voor zover dat

inderdaad het geval is zijn we daar tegen. Een vitaal landelijkgebied drijft op een vitale landbouwfunctie. Agrarische bedrijfsvoering is gebaseerd op een (weliswaar laag) economisch rendement. In de functie natuur zit geen verdienmodel.

De visiekaart integraal (pag. 94) schetst natuurontwikkeling (en park) op agrarisch gebied waar dit afwijkt van provinciaal beleid en afspraken daarover. Hoewel de onderzoeksplicht rond een omgevingsvisie minder zwaar is dan die van de oude structuurvisie, vinden we het onbestaanbaar dat u beleid voorstelt zonder onderzoek te doen naar haalbaarheid en uitvoerbaarheid. Dit krijgt het karakter van proefballonnetjes'. U gaat hierbij voorbij aan het effect wat dit soort ruimtelijke plannen hebben op de waardeontwikkeling van onroerend goed. Makelaars, taxateurs (banken) en potentiële kopers oriënteren zich immers op te verwachten beleid.

Landschappelijke inpassing A15' en 'Groenblauw raamwerk', onbekende ontwikkelingen zonder toelichting
Kaart 4 basiskaart Landschaps- en natuurontwikkeling schetst nieuwe ontwikkelingen op gronden met een huidige agrarische bestemming. Deze ontwikkelingen worden niet geduid in de tekst van de visie. Het te verwachten beleid hieromtrent is dus niet kenbaar en vaag. Hoewel een omgevingsvisie vormvrij is dient deze wel duidelijkheid te verschaffen omtrent het te verwachten beleid voor inwoners. Dat geldt zeker voor de eigenaren van gronden over wiens percelen heen 'geschetst' wordt. We verwijzen hierbij naar de hierboven genoemde gevolgen die dit voor eigenaren kan hebben.

Ruimteclaim opwek hernieuwbare elektriciteit
Uw visie schetst verder een forse ruimteclaim in de vorm van grootschalige opwek uit zon op land. Als sector zijn we overtuigd dat de volumeambitie hernieuwbare elektriciteit, die Duiven heeft, ook in te vullen is zonder daar waardevolle landbouwgrond voor op te offeren. Onze gezamenlijke ambitie op verduurzaming en extensivering (kringlooplandbouw/Natuurinclusieve landbouw etc.) vereisen stevige, en gezamenlijke, inzet op het minimaliseren van dit soort ruimteclaims.

Landbouwontwikkelingsgebieden
In het bestaande ruimtelijke beleid nemen de landbouwontwikkelingsgebieden een belangrijke rol in. Met deze LOG's schetsen we een toekomst voor ondernemers die op de huidige plek de extensivering domweg niet kunnen realiseren, hoe graag ze ook willen. We vinden het jammer en ongewenst dat we deze LOG's niet meer in het beleid terug kunnen vinden.

Transitie ondersteunend beleid
De Landbouw is volop in beweging op duurzaamheid. Nieuwe technieken en methoden stellen andere eisen aan regelgeving (bijv. bouwblokken). We vragen u om in uw omgevingsvisie maximaal te anticiperen op de flexibiliteit die de omgevingswet gaat bieden.

Met vriendelijke groet,

5.8 Bijlage 8 – Inwoner op persoonlijke titel

Hallo,

Bedankt voor de toezending van het document "Ontwerp omgevingsvisie Duiven".

In grote lijnen een goed document, echter het onderstaande baart mij zorggen en vraag mijns inziens om een aanpassing van de visie.

De doortrekking van de A15 wordt in deze visie gezien als een belangrijke en vaststaande ontwikkeling. Het zal u echter bekend zijn dat dit project nog steeds onder de rechter ligt.

Het doorgaan van dit project is zeker geen gegeven.

In een visiedocument als deze ontwerp omgevingsvisie behoort ook een "wat als" scenario opgenomen te worden voor het zeker niet onmogelijke geval de A15 doortrekking niet doorgaat.

Gaan we dan inzetten op verbetering van de A12/Pleijroute en/of op het versterken van het openbaar vervoer (toekomst/klimaatgericht)? Of laten we het ons overkomen?

Ik zie hier graag iets over opgenomen.

Hoor graag van u.

Mvg

5.9 Bijlage 9 – Melkveehouderij Van Huet

Bij deze dienen wij een zienswijze in op de visie.

Wij, als bewoners van het Duivense Broek vinden het jammer dat wij niet betrokken zijn bij de totstandkoming van deze ontwerp omgevingsvisie, hoewel dat wel gesuggereerd wordt dat deze visie getoetst en gevoed is bij diverse gebruikers van de fysieke leefomgeving. Daarom voldoet deze omgevingsvisie niet aan het motiveringsbeginsel zoals omschreven in de Omgevingswet en de huidige wet en regelgeving.

De gebruikte kaart 3, landschapstypen, zijn erg onduidelijk en is niet leesbaar omdat de gebruikte legendakleuren erg veel op elkaar lijken, vooral het komgebied en park (natuur). Het komgebied is agrarisch gebied, als dit in de visie park (natuur) krijgt , zijn wij daarop tegen!

Kaart 4 daar geldt het zelfde voor , legenda kleuren lijken veel te veel op elkaar, onduidelijk dus. Groene ontwikkelingszone is niet in lijn met vigerende provinciale omgevingsvisie.

Kaart 8, de infrastructuur is voor landbouwverkeer zeer belangrijk, de voorgenomen snelfietsroutes mogen geen belemmering veroorzaken voor landbouwverkeer.

Op kaart 9 en 10 ontbreekt de agrarische sector geheel.

Kaart 14 en basiskaart Energie en klimaat. In een teams gesprek met de betrokken wethouders , LTO en bewoners van het Duivense Broek is door de wethouder uitgesproken dat ten oosten van de giesbeekse straat geen zoekgebieden komen voor zonnevelden en windmolens , op de visie kaart wordt nu wel weer de mogelijkheid geboden, dit in strijd met de gemaakte afspraak. Wij zijn hier op tegen!

Kaart 15 Het moet worden voorkomen dat waterberging plaats gaat vinden in het Duivense Broek. Hier zijn bedrijven, landbouwbedrijven gevestigd die hier hun brood moeten verdienen. Duiven breid uit met wegen, bouwlocaties en bedrijfsterreinen. Er verdwijnt daardoor heel veel waterbufferend vermogen, het mag niet zo zijn dat wij, bewoners en bedrijven in het Duivense Broek, de nadelige gevolgen van ondervinden.

Basiskaart intergraal bijlage A pg 93, staan gronden met agrarische bestemming, aangeduid als natuur met agrarisch medegebruik? Hoe is dit mogelijk?? Dit is agrarisch gebied en moet ook in die hoedanigheid gerespecteerd blijven! Agrarische bedrijfsvoering is gebaseerd op een economisch rendement, en dat is al laag. Functie van natuur zit al helemaal geen verdienmodel.

De kaarten op pg 94 schets natuurontwikkeling op agrarisch gebied, dit wijkt af van provinciaal beleid. Hier liggen plannen zonder dat daar onderzoek naar haalbaarheid gedaan is. Tevens de effecten op het gebied en bedrijven .

Bij deze een eerste reactie op de visie, dit wordt nog vervolgd.

5.10 Bijlage 10 – Inwoner op persoonlijke titel

Geachte Gollege,

Als trotse bewoner en melkveehouder van de gemeente Duiven in het Duivense broek en van de Liemers Met kennis genomen en tot me genomen de Zienswijze ontwerp omgevingsvisie Duiven en met veel aandacht gelezen!

We willen graag hier bij de zienswijze indienen mede door een aantal punten . Bij hoofdstuk 3.2.3 hebben we over groene leefomgeving, daar in praat u over biodiversiteit , maar mis wel de inhoud wat u daar mee bedoelt het is niet uitgediept in uitleg van biodiversiteit?

met kaart 3 en 4 de kaarten geven met kleur aan het is van slechte kwaliteit en bijna geen onderscheid wat het uit mag dragen? De citaten uit 3.2.3 waar u over praat met termijn ambities zonder concrete plannen ?

Bij hoofdstuk 3.3.1 Agrarische sector er word geschreven aantal actieve agrariërs neemt af !? de vraag is hoe komt u aan deze informatie? Des te min is dan ook jammer dat de bewoners van Duivense broek daar in niet zijn in meegenomen voor hoor en wederhoor (graag stellen we ons als bewoners en kenners van een uniek stuk openkomgronden bewoners ter beschikken om mee te praten over de omgevingsvisie)

Verder valt er te lezen dat er weer een zoek gebied is aan geduid voor energie .Onlangs in 2020 hebben wij hier ook al bij college bezwaar gemaakt en later bleek dat het zoekgebied in Duivense broek er af was maar met verbazing wekkend dat het er weer in de kaart is op getekend ook hier maken wij bezwaar als mede groene stroken en bos en water plassen in Duivense broek !! Bent u van bewust dat de gemeente en alle burgers een uniek stukje grond in duiven hebben als openkomgebied in de polder tussen de Rein en de IJssel met vele soorten wild van groot na klein denk aan de patrijs de hermelijn, wezel de vos en de reeën en de vele hazen de bruine en de grauwe kieken dief en de reigers de witten en de zilver torenvalk en de steenuil en de kerkuil alles om van te genieten hou het gebied open en schoon wees er bewust van ! en kijk om u heen we zen vier plekken windmolen Duiven Angerlo S'heerenberg en hondseplein en de dan de zonneparken er zijn andere en betere transities

Graag zien we een terug koppeling met beter leesbare kaarten en een goede aanduiding! Ook zien wij graag de inhoud van de plannen, niet alleen de punten! ook zien we graag de uitgewerkte plannen en berekeningen wat het zou opleveren en de positieve en negatieve uitwerkingen met zijn consequenties

Bent u allen ook bewust van , dat de provincie al plannen heeft met het Duivense broek? Buiten de omgevingsvisie van de gemeente duiven?

Dank voor u aandacht tot wederhoor !

Met vriendelijke groet

5.11 Bijlage 11 – Reacties social media

Tijdens de inspraakprocedure van de concept-omgevingsvisie is er ook via social media gecommuniceerd. Onder deze posts zijn door sommige gebruikers reacties geplaatst. Hieronder volgt een overzicht van de reacties die zijn ontvangen tijdens de inspraakprocedure van de concept-omgevingsvisie. De posts worden niet individueel beantwoord. Wel wordt onderaan deze bijlage een reactie op het totaal van deze reacties reageren.

Afzender	Op persoonlijke titel	Datum post	22 oktober 2021
Reactie: Misschien moet de gemeente eens focussen op en goed nadenken over Duiven nu... ipv over 40 jaar. Met daarbij 10 interacties. CDA-fractie doet een oproep om aam te geven wat er beter kan.		Samenvatting reactie: Focussen op hier en nu i.p.v. toekomst. Woningnood en armoedebestrijding. Geen asielzoekers	
Afzender	Op persoonlijke titel	Datum post	22 oktober 2021
Reactie: oh dan ben ik allang dood en begraven het moet niet gekker worden. Zie je dan ook mensen van de armoede Om dat ze hun rekeningen niet meer kunnen betalen zie je die ook op deze kaart Want dat is realiteit als het zo door blijf gaan. Doe eerst daar wat aan van plaats plannen voor over 40 jaar te lopen maken. Met daarbij 4 interacties		Samenvatting reactie: Armoedebestrijding.	
Afzender	Op persoonlijke titel	Datum post	22 oktober 2021
Reactie: Ik hoop dat iedereen zich bewust is dat deze visie iedere bewoner kan raken en zeker in 20 jaar tijd. Op een genomen besluit kan niet meer ingesproken worden!!!! Met daarbij 3 interacties Aandacht voor de inwoners. Zij weten wat er speelt.		Samenvatting reactie: Belang van reageren op de visie en aandacht voor inwoners. Afvalbeleid, Groenbeleid en ongediertebestrijding.	

Afvalbeleid, Groenbeleid en ongediertebestrijding.			
Afzender	Op persoonlijke titel	Datum post	22 oktober 2021
Wijst naar de aankomende gemeenteraadverkiezingen Wat dacht je van woningen en zsm?		Samenvatting reactie: Woning tekort oplossen.	
Afzender	Op persoonlijke titel	Datum post	22 oktober 2021
Armoede beleid is niet het sterkste punt van Duiven. Lekker met 33 personen (altijd de zelfde) naar Gemunde gaan op kosten van de gemeenschap.		Samenvatting reactie: Armoedebestrijding en uitgaven ambtenaren.	

Algemene reactie

We nemen kennis van de reacties die we via de social media kanalen hebben opgehaald. Gezien deze reacties niet op formele wijze zijn binnengekomen, behandelen we ze niet als zienswijzen. Wel willen we via deze weg aangeven dat we de reacties met interesse hebben gelezen. We wijzen er graag op dat we met deze visie een toekomstbeeld schetsen waarbij we een doorkijk geven naar de middellange en lange termijn. Deze visie is grotendeels gebaseerd op bestaand beleid en legt verbinding tussen de diverse thema's die invloed hebben op de leefomgeving. Hierna volgt de uitwerking van de visie. Eén van de instrumenten die hiervoor instelling wordt gebracht is het uitvoeringsprogramma. In dit uitvoeringsprogramma wordt de doorvertaling gemaakt vanuit de opgenomen ambities en doelen uit de Omgevingsvisie naar uitvoering. Hierbij blijven we naar het huidige beleid kijken en houden we aandacht voor de genoemde thema's, zoals armoede, groen en afval. Sommige reacties gaan in op het hier en nu, deze nemen we mee in de huidige lopende (beleids)processen.

Beste volksvertegenwoordigers/raadsleden en college,

Wij menen als bewonersoverleg Hogeweg/Ploen dat er nog een aantal essentiële vragen moeten worden beantwoord voordat wordt overgegaan tot het vaststellen van de omgevingsvisie.

(Raads)informatie maakt duidelijk dat, hét principeverzoek van Wanrooij Ploen Noord (d.d. april 2020) één op één (door)vertaald is geworden in een leidende omgevingsvisie, nu twee jaar later.

Daardoor wordt o.a. voorbijgegaan aan de doelstellingen van de raad voor waardevol karakter en woningbouw streefprogramma van 10 ha (=+/- 300 woningen) in Ploen Noord.

De vragen aan u en hopelijk kunt én wilt u deze van reactie voorzien;

1. Welk(e) beleidsinzicht(en) vastgesteld door de raad is/zijn inbreng geweest om voor Ploen noord een 30 ha woningbouw te projecteren?

2. Waarom zijn de contouren van het principeverzoek dat door van Wanrooij op April 2020 is ingediend opgenomen als nieuwe woningbouwlocaties in de omgevingsvisie van Ploen Noord?

3. In de concept intentieovereenkomst met van Wanrooij zijn er kadastrale percelen aangeduid, daarmee gaat het om totaal 30 hectare grond voor woningbouw uitbreiding. Is er overeenkomst gesloten met projectontwikkelaar van Wanrooij, die bindend is voor de gemeente Duiven (past dit binnen een anterieure overeenkomst)?

4. Woningbouwuitbreiding en waardevol karakter hebben volledig overlap en wordt het nieuwe toetsingskader voor de gemeente. Hoe wordt het landschappelijke karakter gewaarborgd na vaststellen van de omgevingsvisie?

5. Hoe verhoudt de 30 ha claim die nu wordt vastgesteld in de omgevingsvisie op Ploen Noord zich tot de woonopdracht van 300-350 woningen (+/- 10 ha) die de raad 1 juni 2021 heeft verstrekt aan het college?

6. Is voor de 30 ha opgenomen in de omgevingsvisie een haalbaarheidsstudie gedaan (vergelijkbaar als de haalbaarheidsstudie die is gedaan voor het windpark)?
   Zo ja waarop is er getoetst?

Bijlage: *Tijdslijn in beeld, planvorming Ploen Noord (principeverzoek projectontwikkelaar naar toetsingskader in omgevingsvisie Duiven)*

1. Principeverzoek Ploen Noord Van Wanrooij aan college Duiven 20 april 2020

SCHETSSTUDIE

ONTWIKKELSTUDIE DE PLOEN NOORD, DUIVEN APRIL 2020 9

2. Concept intentieovereenkomst college Duiven met Van Wanrooij 23 maart 2021

Concept intentieovereenkomst versie 23 maart 2021

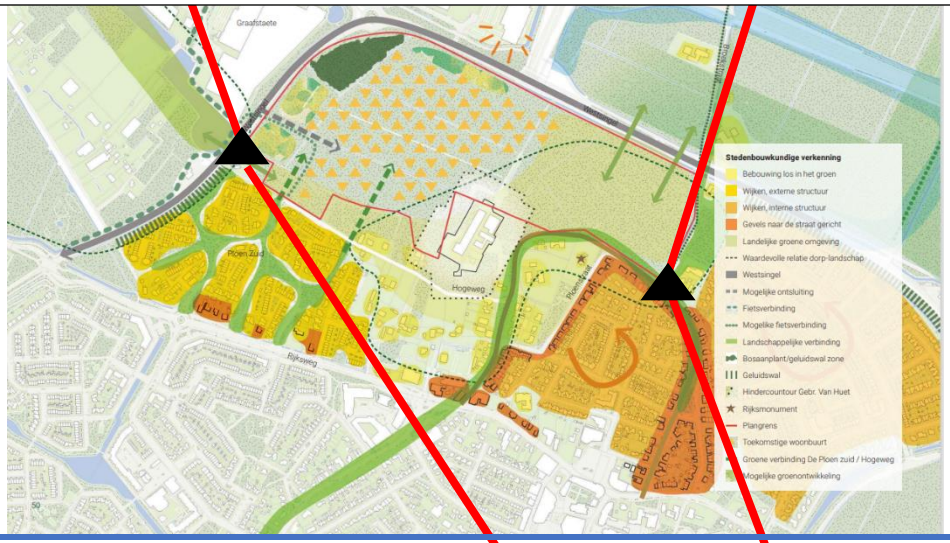
xiii. de wijze waarop het Plangebied voor verschillende vormen van verkeer zal worden ontsloten en op openbaar vervoer zal worden aangesloten;
xiv. een ruimtelijke onderbouwing waaruit blijkt dat er op basis van het Ontwikkelplan een planologisch besluit genomen kan worden dat voldoet aan de dan geldende wet- en regelgeving;
xv. het aanbod van de Ontwikkelaar dat vervat is in de brief van 18 maart 2021 (Bijlage **).

Overeenkomst:	de onderhavige intentieovereenkomst tussen de Gemeente en de Ontwikkelaar.
Partijen:	de Gemeente en de Ontwikkelaar gezamenlijk.
Plangebied:	het gebied, kadastraal bekend gemeente Duiven, sectie A, nummers 2092 en 2010, sectie F, nummers 607 en 608, plaatselijk bekend Ploen Noord zoals weergegeven op Bijlage **
Project:	het door de Ontwikkelaar voor eigen rekening en risico (her)ontwikkelen van het Plangebied met inachtneming van de randvoorwaarden zoals vastgelegd in de Overeenkomst en de op grond daarvan tot stand gekomen documenten, waaronder het Ontwikkelplan.
Van Wanrooij:	de besloten vennootschap Van Wanrooij projectontwikkeling B.V., statutair gevestigd in Geffen, kantoorhoudende in (5386 KD) Geffen aan de Broekstraat 2, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 16038747.
Voorfase:	de fase waarin Ontwikkelaar nader onderzoek doet naar de haalbaarheid van het Project en het Ontwikkelplan opstelt.
Wro:	Wet ruimtelijke ordening.

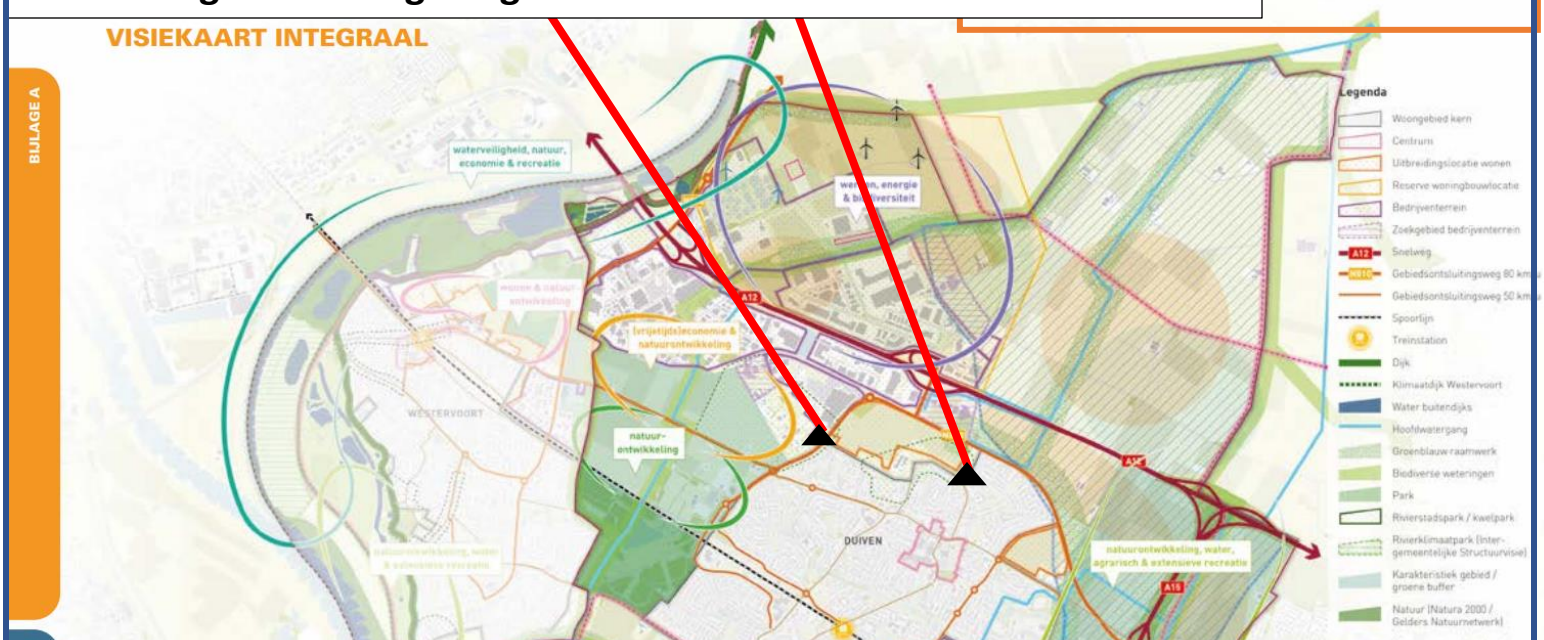
ACHTERGROND:

ningbehoefte in de gemeente Duiven en

3. Raadsbesluit uitbreidingslocatie Ploen Noord juni 2021

4. Toetsingskader omgevingsvisie Duiven Ploen Noord februari 2022

Beantwoording vragen bewonersoverleg Hogeweg/Ploen
Beantwoord door: afdeling RSO
Datum: 7 februari 2022

1. Welk(e) beleidsinzicht(en) vastgesteld door de raad is/zijn inbreng geweest om voor Ploen noord een 30 ha woningbouw te projecteren?
De raadsbesluiten van 26 januari 2021 en 1 juni 2021 over de uitbreidingslocaties en de op 20 juli 2021 vastgestelde Woonvisie 2021-2030.

2. Waarom zijn de contouren van het principeverzoek dat door van Wanrooij op April 2020 is ingediend opgenomen als nieuwe woningbouwlocaties in de omgevingsvisie van Ploen Noord?
In de Omgevingsvisie is dezelfde begrenzing gekozen zoals deze voor de uitbreidingslocaties is onderzocht in de verkenning die is uitgevoerd in 2020. Hiermee doelen we op de stedenbouwkundige verkenning die is uitgevoerd door SVP. Deze zat als bijlage bij beide raadsbesluiten over de uitbreidingslocaties. Voor de begrenzing is dus niet gekeken naar het principeverzoek van Van Wanrooij, maar naar welke kadastrale percelen op dit moment tussen de Ploenstraat, Hogeweg, Westsingel, Oostsingel en Broekstraat een agrarisch en/of groen gebruik kennen.

3. In de concept intentieovereenkomst met van Wanrooij zijn er kadastrale percelen aangeduid, daarmee gaat het om totaal 30 hectare grond voor woningbouw uitbreiding. Is er overeenkomst gesloten met projectontwikkelaar van Wanrooij, die bindend is voor de gemeente Duiven (past dit binnen een anterieure overeenkomst)?
Deze vraag is naar visie van het college niet relevant voor het besluit dat nu voorligt. Ook is het niet helemaal duidelijk op wat voor (type) overeenkomst er gedoeld wordt met deze vraag. Wel kan het college aangeven dat er op dit moment geen overeenkomst is tussen de gemeente en Van Wanrooij over Ploen Noord.

4. Woningbouwuitbreiding en waardevol karakter hebben volledig overlap en wordt het nieuwe toetsingskader voor de gemeente. Hoe wordt het landschappelijke karakter gewaarborgd na vaststellen van de omgevingsvisie?
Zoals ook al in de reactie op de zienswijze van de bewonersgroep Hogeweg is aangegeven is die overlap naar visie van de gemeente niet bij voorbaat conflicterend. Binnen een uitbreidingslocatie is zowel ruimte nodig voor woningen, als voor groen, als voor openbare ruimte. Voordat een woningbouwontwikkeling gerealiseerd kan worden op Ploen Noord dienen ook na vaststellen van de Omgevingsvisie een aantal stappen doorlopen te worden. Zoals bijv. het opstellen van een concreet stedenbouwkundig plan, het wijzigen van de bestemming via een Bestemmings- of Omgevingsplanprocedure en het aanvragen van een Omgevingsvergunning. Op het moment dat concrete uitwerking van een stedenbouwkundig plan voor deze locatie aan de orde is, zal bij de opsteller van het stedenbouwkundig plan aandacht worden gevraagd voor het waardevolle karakter van deze zone (die met de aanduiding “Waardevolle relatie dorp-landschap” ook onderdeel is van de Omgevingsvisie). Vervolgens zal de gemeente vanuit haar toetsende rol bij de beoordeling van het stedenbouwkundige plan (en ook de daarop volgende stappen) het waardevolle karakter van dit gebied meewegen.

5. Hoe verhoudt de 30 ha claim die nu wordt vastgesteld in de omgevingsvisie op Ploen Noord zich tot de woonopdracht van 300-350 woningen (+/- 10 ha) die de raad 1 juni 2021 heeft verstrekt aan het college?
De Omgevingsvisie bevat een leidraad voor mogelijke toekomstige ontwikkelingen. Het is een integrale (en strategische) langetermijnvisie waarin de ambities en beleidsdoelen voor de hele fysieke leefomgeving en het grondgebied (boven- en ondergrond) van de gemeente beschreven staan. Ploen Noord (het geheel) is een potentieel uitbreidingsgebied voor de komende 20 jaar op Omgevingsvisie niveau dat later wordt ingevuld

afhankelijk van de opgave van dat moment. Met het raadsbesluit van 1 juni 2021 ligt de opdracht vanuit de raad om Ploen Noord nu (deels) invulling te geven met zo'n 300 woningen.

6. Is voor de 30 ha opgenomen in de omgevingsvisie een haalbaarheidsstudie gedaan (vergelijkbaar als de haalbaarheidsstudie die is gedaan voor het windpark)? Zo ja waarop is er getoetst?
Een Omgevingsvisie bevat strategische doelen en ambities, die vervolgens wat concreter in programma's worden uitgewerkt. In deze programma's of soms pas bij de invulling van deze programma's (en dus in concrete projecten) afhankelijk van de opgave op dat moment wordt de haalbaarheid onderzocht.

Onderwerp	Adviesrecht, verplichte participatie en delegatiebesluit		
Ondertitel	De gemeenteraad kan gevallen van categorieën aanwijzen, waarin het college niet zomaar van het omgevingsplan kan afwijken en een vergunning kan verlenen.		
Portefeuillehouder	T.J. Spaargaren	Zaaknummer	Z/21/088789/201542390
Behandelend ambtenaar	Dick Bosman		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	Besluit om de notitie adviesrecht gemeenteraad en verplichte participatie bij afwijkingen van het omgevingsplan vast te stellen.		
Historie	De notitie zal de plaats innemen van de huidige door de raad vastgestelde aanwijzingslijst. Het huidige raadsbesluit 'aanwijzingslijst gevallen waarvoor geen verklaring van geen bedenkingen nodig is' vervalt automatisch bij inwerkingtreding van de Omgevingswet. Regelt de gemeenteraad niets, dan hoeft het college van B&W niet naar de gemeenteraad voor activiteiten die in strijd zijn met het omgevingsplan. De notitie adviesrecht gemeenteraad en verplichte participatie bij afwijkingen van het omgevingsplan is in concept besproken in de raadswerkgroep Omgevingswet. Naar aanleiding van vragen uit deze raadswerkgroep is een hoofdstuk over het delegatiebesluit aan de notitie toegevoegd. Vanuit deze raadswerkgroep is het advies gegeven deze notitie ter vast stelling voor te leggen aan de raad. Voor een meer uitgebreide toelichting op participatie onder Omgevingswet zie de kennisgeving verplichte participatie bij kerninstrumenten (nr: Z/21/088991). Deze kennisgeving is onderdeel van de stukken in het kader van de invoering Omgevingswet. De raad hoeft voor wat betreft het delegatiebesluit voorafgaand aan de Omgevingswet nog geen besluit te nemen over het inzetten van dit instrument. Dit is nu derhalve ook niet aan de orde.		
Termijn	De gemeenteraad moet - voor inwerkingtreding van de Omgevingswet - een besluit nemen over de gevallen waarin zij advies wil geven. De inwerkingtreding van de omgevingswet nu beoogd per 1-7-2022.		

Politieke Avonden	1 februari 2022		Ronde tafel	
	8 februari 2022		Debat tafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
C. Koning	W. Bosch	Raadzaal	Ruimte	Ronde tafel 85
				Debat tafel 55
Behandeladvies	Voorgesteld wordt de twee onderwerpen: - Adviesrecht, verplichte participatie en delegatiebesluit - Vaststellen Omgevingsvisie gemeente Duiven gezamenlijk te behandelen. In essentie blijft de rolverdeling tussen de gemeenteraad en het college van B&W na de inwerkingtreding van de Omgevingswet onveranderd. De gemeenteraad stelt kaders vast en het college geeft uitvoering aan deze kaders (en toetst of initiatieven passen binnen de door de gemeenteraad vastgestelde kaders). Door de twee onderwerpen/raadsvoorstellen nu			

	gezamenlijk te behandelen, worden inhoud (visie) en proces (adviesrecht) gebundeld. Ook is het, gelet op de eerdere behandeling van de conceptvisie, de inschatting dat de inhoud van de visie niet direct aanleiding zal geven tot debat. Maar door de visie en het adviesrecht gezamenlijk te behandelen, kan het adviesrecht wel goed worden beschouwd in het licht van de visie / het kader. Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Dit debat zal volgens voorstel plaatsvinden op 8 februari. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.
Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Debattafels zijn voorbehouden aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen

Opbrengst van de tafel 01-02-2022	Er zijn geen vragen. De ronde tafel wordt direct afgerond.
Opbrengst van de tafel 08-02-2022	
Raadsvergadering	15 februari 2022

ZFE569C1081

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Adviesrecht, verplichte participatie en delegatiebesluit

---

Zaak- & documentnr. : Z/21/088789/201542390
Portefeuillehouder : Ton Spaargaren
Opsteller : Dick Boschman
Afdeling : RSO
Telefoonnr.

Samenvatting
De gemeenteraad wijst, in het kader van de Omgevingswet, voor activiteiten die mogelijk gemaakt kunnen worden via een buitenplanse omgevingsplanactiviteit categorieën van gevallen aan waarover zij bindend advies wil uitbrengen en voor welke activiteiten participatie verplicht wordt. De gemeenteraad hoeft voor wat betreft het delegatiebesluit voorafgaand aan de Omgevingswet geen besluit te nemen over het inzetten van dit instrument. In het traject van de komende jaren richting een gemeente dekkend omgevingsplan kan over de mogelijkheid van de inzet van dit instrument nog uitgebreid het gesprek gevoerd worden in de gemeenteraad.

Beslispunten
Besluit om de notitie adviesrecht gemeenteraad en verplichte participatie bij afwijkingen van het omgevingsplan vast te stellen.

Aanleiding
Onder de Omgevingswet kunnen plannen bij strijdigheid met het (tijdelijke) omgevingsplan mogelijk worden gemaakt door middel van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Daarmee kan – ondanks strijdigheid met het omgevingsplan – toch een vergunning worden verleend door het college.

De gemeenteraad kan gevallen van categorieën aanwijzen, waarin het college niet zomaar van het omgevingsplan kan afwijken en een vergunning kan verlenen. In die gevallen wordt de raad vooraf om bindend advies gevraagd. Ook kan de gemeenteraad onder de Omgevingswet het besluit nemen om participatie verplicht te stellen bij bepaalde categorieën van buitenplanse omgevingsplanactiviteiten.

De voorstellen gedaan in deze notitie zorgen ervoor dat de raad voor nu de keuzes maakt waarover ze advies wil uitbrengen en voor welke buitenplanse omgevingsplanactiviteiten participatie verplicht wordt. In het traject richting het nieuwe gemeentedekkende omgevingsplan zal met de ervaring van het werken onder de omgevingswet blijvend het gesprek met de raad worden gevoerd over het adviesrecht. Dit zodat met het nieuwe omgevingsplan de keuzes zijn gemaakt die aansluiten bij de wet.

Planning
De gemeenteraad moet - voor inwerkingtreding van de Omgevingswet - een besluit nemen over de gevallen waarin zij advies wil geven. Met het vastleggen van de keuzes in de notitie over het adviesrecht van de raad en participatie onder de omgevingswet start van een traject van meerdere jaren. Vanaf de inwerkingtreding van de omgevingswet nu beoogd per 1-7-2022 hebben we te maken met een omgevingsplan van rechtswege, ook wel het tijdelijke omgevingsplan genoemd. Dit (tijdelijke) omgevingsplan zal de komende jaren vervangen worden door een conform de Omgevingswet opgesteld gemeentedekkend omgevingsplan.

Beoogd effect
De gemeenteraad heeft voor de periode van het tijdelijke omgevingsplan de keuze gemaakt over welke buitenplanse omgevingsplanactiviteiten zij het college advies wil geven en voor welke buitenplanse omgevingsplanactiviteiten participatie verplicht wordt.

Argumenten
1.1 De gemeenteraad moet - voor inwerkingtreding van de Omgevingswet - een besluit nemen over de gevallen waarin zij advies wil geven.
Het huidige raadsbesluit 'aanwijzingslijst gevallen waarvoor geen verklaring van geen bedenkingen nodig is' vervalt automatisch bij inwerkingtreding van de Omgevingswet. Regelt de gemeenteraad niets, dan hoeft het college van B&W niet naar de gemeenteraad voor activiteiten die in strijd zijn met het omgevingsplan en heeft zij volledige beoordelingsvrijheid bij het al dan niet verlenen van een omgevingsvergunning voor een activiteit in strijd met het omgevingsplan.

1.2 Het is goed dat de gemeenteraad vooraf bepaalt waar zij wel en geen rol voor zich ziet.
De gemeenteraad is vaak al lang betrokken bij veel projecten. Dat blijkt wel uit de vele bestemmingsplannen die als hamerstuk worden aangenomen in de gemeenteraad. Ook worden veel ruimtelijke plannen opgesteld op basis van door de gemeenteraad vastgesteld beleid en/of kaders zoals bijvoorbeeld de Woonvisie en woningsplitsing. Voor deze ruimtelijke ontwikkelingen kun je je afvragen of deze onder de omgevingswet niet zonder advies van de raad kunnen worden afgedaan door het college.
Daarnaast wordt vanuit de omgevingstafels zo veel mogelijk aangestuurd op uitgebreid vooroverleg en bijbehorende participatie. Dat maakt dat het ruimtelijke plan "alleen" nog maar de juridische vertaling is van een ontwikkeling waar in afwijking van het planologische beleid toch medewerking aan verleend kan worden.

1.3 Eenvoudiger en snellere procedures
De gemeenteraad moet bij het bepalen van de gevallen waarin zij vooraf advies wenst te geven, meewegen dat de Omgevingswet als doel heeft om besluitvorming over initiatieven sneller, overzichtelijker en eenvoudiger te laten verlopen. Ook bij afwijkingen van het omgevingsplan is de reguliere procedure met een beslistermijn van 8 weken van toepassing. Indien noodzakelijk of op verzoek van de aanvrager kan deze termijn eenmalig met 6 weken worden verlengd. Het is echter niet zo dat wanneer een advies van de raad nodig is dat de behandelaar (gemeente) de beslistermijn kan verlengen.

1.4 De notitie is de start van een traject van meerdere jaren
Vanaf de inwerkingtreding van de omgevingswet, nu beoogd per 1-7-2022, hebben we te maken met een tijdelijke situatie. De voorstellen gedaan in deze notitie zorgen ervoor dat de raad voor nu de keuzes maakt waarover ze advies wil uitbrengen en voor welke projecten ze participatie verplicht stelt. In het traject richting het nieuwe gemeentedekkende omgevingsplan zal met de ervaring van het werken onder de omgevingswet blijvend het gesprek met de raad worden gevoerd over het adviesrecht. Dit zodat met het nieuwe omgevingsplan de keuzes zijn gemaakt die aansluiten bij de wet en wat de wetgever met de Omgevingswet heeft beoogd.

1.5 Participatie is bij een aanvraag omgevingsvergunning in beginsel niet verplicht
Bij een initiatief dat past binnen de regels[1] van het omgevingsplan is participatie voor een initiatiefnemer niet verplicht. Dit zijn activiteiten die binnen de regels van het omgevingsplan vallen. In principe heeft voorafgaand aan het vaststellen van het omgevingsplan al participatie plaatsgevonden. Participatie door de initiatiefnemer wordt wel gestimuleerd.

---

[1] Dat geldt ook voor initiatieven die mogelijk zijn middels een binnenplanse omgevingsplanactiviteit (nu binnenplanse afwijking)

1.6 Participatie kan wel verplicht worden gesteld bij een vergunning voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten
Buitenplanse activiteiten zijn activiteiten die niet binnen het omgevingsplan passen. Hierover heeft dus ook nog niet eerder participatie plaatsgevonden. Of participatie in deze situatie wel of niet verplicht is, is aan de gemeenteraad om te bepalen. De gemeenteraad kan op grond van artikel 16.55 lid 7 Omgevingswet participatie voor bepaalde gevallen verplicht stellen. Met het vaststellen van de notitie[2] besluit de gemeenteraad dat voor de aangewezen initiatieven de initiatiefnemer verplicht wordt participatie toe te passen. Het is dan aan de initiatiefnemer om participatie en overleg te organiseren voorafgaand aan het indienen van de aanvraag voor afwijking op het omgevingsplan. Doet zij dit niet dan kan het college van B en W de aanvraag buiten behandeling laten.

Kanttekeningen
1.1 De voorstellen gedaan in deze notitie zorgen ervoor dat de raad voor nu de keuzes maakt waarover ze advies wil uitbrengen en voor welke projecten ze participatie verplicht stelt.
Mogelijk dat in de toekomst sprake zal zijn van ontwikkelingen waarbij achteraf toch participatie of raadsadvies wenselijk was geweest. Dit zal dan uit evaluaties naar voren moeten komen. Indien dit zo is kan de participatieplicht en/of het adviesrecht op de benodigde onderdelen aangepast worden. In het traject richting het nieuwe gemeentedekkende omgevingsplan zal met de ervaring van het werken onder de omgevingswet blijvend het gesprek met de raad worden gevoerd over het adviesrecht en de participatieplicht.

Financiële paragraaf
Dit raadsvoorstel heeft geen aanvullende financiële consequenties op het programma Omgevingswet.

Participatie en communicatie
De notitie adviesrecht gemeenteraad en verplichte participatie bij afwijkingen van het omgevingsplan is in concept besproken in de raadswerkgroep Omgevingswet. Naar aanleiding van vragen uit deze raadswerkgroep is een hoofdstuk over het delegatiebesluit aan de notitie toegevoegd. Vanuit deze raadswerkgroep is het advies gegeven deze notitie ter vast stelling voor te leggen aan uw gemeenteraad.
Voor een meer uitgebreide toelichting op participatie onder Omgevingswet zie de kennisgeving verplichte participatie bij kerninstrumenten (nr: Z/21/088991). Deze kennisgeving is onderdeel van de stukken in het kader van de invoering Omgevingswet.

Intergemeentelijke samenwerking
Bij het opstellen van de notitie adviesrecht gemeenteraad en verplichte participatie bij afwijkingen van het omgevingsplan is gebruik gemaakt van goede voorbeelden uit andere gemeenten.

Bijlagen

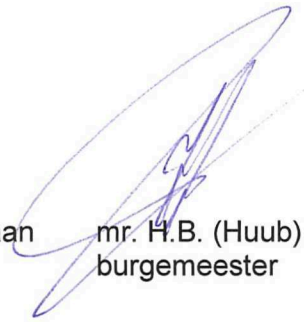
201542386	Notitie adviesrecht gemeenteraad en verplichte participatie bij afwijkingen van het omgevingsplan
201542391	Raadsbesluit adviesrecht gemeenteraad en verplichte participatie

[2] Met de notitie wordt geen participatiebeleid vastgelegd. In de notitie wordt beschreven wanneer participatie moet plaatsvinden. Het hoe wordt nog nader ingevuld. Voor nadere duiding zie ook de kennisgeving verplichte participatie bij kerninstrumenten (nr: Z/21/088991).

Duiven, 11 januari 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

ZFE569C1081

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Adviesrecht, verplichte participatie en delegatiebesluit

---

Zaak- & documentnr. : Z/21/088789/201542390
Portefeuillehouder : Ton Spaargaren

Opsteller : Dick Boschman
Afdeling : RSO
Telefoonnr.

Samenvatting
De gemeenteraad wijst, in het kader van de Omgevingswet, voor activiteiten die mogelijk gemaakt kunnen worden via een buitenplanse omgevingsplanactiviteit categorieën van gevallen aan waarover zij bindend advies wil uitbrengen en voor welke activiteiten participatie verplicht wordt. De gemeenteraad hoeft voor wat betreft het delegatiebesluit voorafgaand aan de Omgevingswet geen besluit te nemen over het inzetten van dit instrument. In het traject van de komende jaren richting een gemeente dekkend omgevingsplan kan over de mogelijkheid van de inzet van dit instrument nog uitgebreid het gesprek gevoerd worden in de gemeenteraad.

Beslispunten
Besluit om de notitie adviesrecht gemeenteraad en verplichte participatie bij afwijkingen van het omgevingsplan vast te stellen.

Aanleiding
Onder de Omgevingswet kunnen plannen bij strijdigheid met het (tijdelijke) omgevingsplan mogelijk worden gemaakt door middel van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Daarmee kan – ondanks strijdigheid met het omgevingsplan – toch een vergunning worden verleend door het college.

De gemeenteraad kan gevallen van categorieën aanwijzen, waarin het college niet zomaar van het omgevingsplan kan afwijken en een vergunning kan verlenen. In die gevallen wordt de raad vooraf om bindend advies gevraagd. Ook kan de gemeenteraad onder de Omgevingswet het besluit nemen om participatie verplicht te stellen bij bepaalde categorieën van buitenplanse omgevingsplanactiviteiten.

De voorstellen gedaan in deze notitie zorgen ervoor dat de raad voor nu de keuzes maakt waarover ze advies wil uitbrengen en voor welke buitenplanse omgevingsplanactiviteiten participatie verplicht wordt. In het traject richting het nieuwe gemeentedekkende omgevingsplan zal met de ervaring van het werken onder de omgevingswet blijvend het gesprek met de raad worden gevoerd over het adviesrecht. Dit zodat met het nieuwe omgevingsplan de keuzes zijn gemaakt die aansluiten bij de wet.

Planning
De gemeenteraad moet - voor inwerkingtreding van de Omgevingswet - een besluit nemen over de gevallen waarin zij advies wil geven. Met het vastleggen van de keuzes in de notitie over het adviesrecht van de raad en participatie onder de omgevingswet start van een traject van meerdere jaren. Vanaf de inwerkingtreding van de omgevingswet nu beoogd per 1-7-2022 hebben we te maken met een omgevingsplan van rechtswege, ook wel het tijdelijke omgevingsplan genoemd. Dit (tijdelijke) omgevingsplan zal de komende jaren vervangen worden door een conform de Omgevingswet opgesteld gemeentedekkend omgevingsplan.

Beoogd effect
De gemeenteraad heeft voor de periode van het tijdelijke omgevingsplan de keuze gemaakt over welke buitenplanse omgevingsplanactiviteiten zij het college advies wil geven en voor welke buitenplanse omgevingsplanactiviteiten participatie verplicht wordt.

Argumenten
1.1 De gemeenteraad moet - voor inwerkingtreding van de Omgevingswet - een besluit nemen over de gevallen waarin zij advies wil geven.
Het huidige raadsbesluit 'aanwijzingslijst gevallen waarvoor geen verklaring van geen bedenkingen nodig is' vervalt automatisch bij inwerkingtreding van de Omgevingswet. Regelt de gemeenteraad niets, dan hoeft het college van B&W niet naar de gemeenteraad voor activiteiten die in strijd zijn met het omgevingsplan en heeft zij volledige beoordelingsvrijheid bij het al dan niet verlenen van een omgevingsvergunning voor een activiteit in strijd met het omgevingsplan.

1.2 Het is goed dat de gemeenteraad vooraf bepaalt waar zij wel en geen rol voor zich ziet.
De gemeenteraad is vaak al lang betrokken bij veel projecten. Dat blijkt wel uit de vele bestemmingsplannen die als hamerstuk worden aangenomen in de gemeenteraad. Ook worden veel ruimtelijke plannen opgesteld op basis van door de gemeenteraad vastgesteld beleid en/of kaders zoals bijvoorbeeld de Woonvisie en woningsplitsing. Voor deze ruimtelijke ontwikkelingen kun je je afvragen of deze onder de omgevingswet niet zonder advies van de raad kunnen worden afgedaan door het college.
Daarnaast wordt vanuit de omgevingstafels zo veel mogelijk aangestuurd op uitgebreid vooroverleg en bijbehorende participatie. Dat maakt dat het ruimtelijke plan "alleen" nog maar de juridische vertaling is van een ontwikkeling waar in afwijking van het planologische beleid toch medewerking aan verleend kan worden.

1.3 Eenvoudiger en snellere procedures
De gemeenteraad moet bij het bepalen van de gevallen waarin zij vooraf advies wenst te geven, meewegen dat de Omgevingswet als doel heeft om besluitvorming over initiatieven sneller, overzichtelijker en eenvoudiger te laten verlopen. Ook bij afwijkingen van het omgevingsplan is de reguliere procedure met een beslistermijn van 8 weken van toepassing. Indien noodzakelijk of op verzoek van de aanvrager kan deze termijn eenmalig met 6 weken worden verlengd. Het is echter niet zo dat wanneer een advies van de raad nodig is dat de behandelaar (gemeente) de beslistermijn kan verlengen.

1.4 De notitie is de start van een traject van meerdere jaren
Vanaf de inwerkingtreding van de omgevingswet, nu beoogd per 1-7-2022, hebben we te maken met een tijdelijke situatie. De voorstellen gedaan in deze notitie zorgen ervoor dat de raad voor nu de keuzes maakt waarover ze advies wil uitbrengen en voor welke projecten ze participatie verplicht stelt. In het traject richting het nieuwe gemeentedekkende omgevingsplan zal met de ervaring van het werken onder de omgevingswet blijvend het gesprek met de raad worden gevoerd over het adviesrecht. Dit zodat met het nieuwe omgevingsplan de keuzes zijn gemaakt die aansluiten bij de wet en wat de wetgever met de Omgevingswet heeft beoogd.

1.5 Participatie is bij een aanvraag omgevingsvergunning in beginsel niet verplicht
Bij een initiatief dat past binnen de regels[1] van het omgevingsplan is participatie voor een initiatiefnemer niet verplicht. Dit zijn activiteiten die binnen de regels van het omgevingsplan vallen. In principe heeft voorafgaand aan het vaststellen van het omgevingsplan al participatie plaatsgevonden. Participatie door de initiatiefnemer wordt wel gestimuleerd.

[1] Dat geldt ook voor initiatieven die mogelijk zijn middels een binnenplanse omgevingsplanactiviteit (nu binnenplanse afwijking)

1.6 Participatie kan wel verplicht worden gesteld bij een vergunning voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten
Buitenplanse activiteiten zijn activiteiten die niet binnen het omgevingsplan passen. Hierover heeft dus ook nog niet eerder participatie plaatsgevonden. Of participatie in deze situatie wel of niet verplicht is, is aan de gemeenteraad om te bepalen. De gemeenteraad kan op grond van artikel 16.55 lid 7 Omgevingswet participatie voor bepaalde gevallen verplicht stellen. Met het vaststellen van de notitie[2] besluit de gemeenteraad dat voor de aangewezen initiatieven de initiatiefnemer verplicht wordt participatie toe te passen. Het is dan aan de initiatiefnemer om participatie en overleg te organiseren voorafgaand aan het indienen van de aanvraag voor afwijking op het omgevingsplan. Doet zij dit niet dan kan het college van B en W de aanvraag buiten behandeling laten.

Kanttekeningen
1.1 De voorstellen gedaan in deze notitie zorgen ervoor dat de raad voor nu de keuzes maakt waarover ze advies wil uitbrengen en voor welke projecten ze participatie verplicht stelt.
Mogelijk dat in de toekomst sprake zal zijn van ontwikkelingen waarbij achteraf toch participatie of raadsadvies wenselijk was geweest. Dit zal dan uit evaluaties naar voren moeten komen. Indien dit zo is kan de participatieplicht en/of het adviesrecht op de benodigde onderdelen aangepast worden. In het traject richting het nieuwe gemeentedekkende omgevingsplan zal met de ervaring van het werken onder de omgevingswet blijvend het gesprek met de raad worden gevoerd over het adviesrecht en de participatieplicht.

Financiële paragraaf
Dit raadsvoorstel heeft geen aanvullende financiële consequenties op het programma Omgevingswet.

Participatie en communicatie
De notitie adviesrecht gemeenteraad en verplichte participatie bij afwijkingen van het omgevingsplan is in concept besproken in de raadswerkgroep Omgevingswet. Naar aanleiding van vragen uit deze raadswerkgroep is een hoofdstuk over het delegatiebesluit aan de notitie toegevoegd. Vanuit deze raadswerkgroep is het advies gegeven deze notitie ter vast stelling voor te leggen aan uw gemeenteraad.
Voor een meer uitgebreide toelichting op participatie onder Omgevingswet zie de kennisgeving verplichte participatie bij kerninstrumenten (nr: Z/21/088991). Deze kennisgeving is onderdeel van de stukken in het kader van de invoering Omgevingswet.

Intergemeentelijke samenwerking
Bij het opstellen van de notitie adviesrecht gemeenteraad en verplichte participatie bij afwijkingen van het omgevingsplan is gebruik gemaakt van goede voorbeelden uit andere gemeenten.

Bijlagen

201542386	Notitie adviesrecht gemeenteraad en verplichte participatie bij afwijkingen van het omgevingsplan
201542391	Raadsbesluit adviesrecht gemeenteraad en verplichte participatie

[2] Met de notitie wordt geen participatiebeleid vastgelegd. In de notitie wordt beschreven wanneer participatie moet plaatsvinden. Het hoe wordt nog nader ingevuld. Voor nadere duiding zie ook de kennisgeving verplichte participatie bij kerninstrumenten (nr: Z/21/088991).

Duiven, 11 januari 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan secretaris	mr. H.B. (Huub) Hieltjes burgemeester

ZFE569DFC2E

Gemeente Duiven

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/088789/201542391

Datum besluitvorming : 15 februari 2022

Onderwerp : Adviesrecht, verplichte participatie en delegatiebesluit

Samenvatting
Overwegende dat onder de Omgevingswet plannen bij strijdigheid met het (tijdelijke) omgevingsplan mogelijk kunnen worden gemaakt door middel van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Daarmee kan – ondanks strijdigheid met het omgevingsplan – toch een vergunning worden verleend door het college.

Overwegende dat de gemeenteraad gevallen van categorieën kan aanwijzen, waarin het college niet zomaar van het omgevingsplan kan afwijken en een vergunning kan verlenen zonder dat in die gevallen de raad vooraf om bindend advies wordt gevraagd. Tevens kan de gemeenteraad onder de Omgevingswet ook het besluit nemen om participatie verplicht te stellen bij bepaalde categorieën van buitenplanse omgevingsplanactiviteiten.

Wijst de gemeenteraad, in het kader van de Omgevingswet, voor activiteiten die mogelijk gemaakt kunnen worden via een buitenplanse omgevingsplanactiviteit categorieën van gevallen aan waarover zij bindend advies wil uitbrengen en voor welke activiteiten participatie verplicht wordt.

De raad besluit
De notitie adviesrecht gemeenteraad en verplichte participatie bij afwijkingen van het omgevingsplan vast te stellen.

de griffier,

drs. W.R. (Wouter) Bosch

de voorzitter,

mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Gemeente Duiven

NOTITIE

ADVIESRECHT GEMEENTERAAD EN VERPLICHTE PARTICIPATIE

BIJ AFWIJKINGEN VAN HET OMGEVINGSPLAN

+ HET DELEGATIEBESLUIT

Versie definitief, d.d. 21 december 2021

Inhoudsopgave

Inleiding 3
Leeswijzer 3
Hoofdstuk 1 – Het adviesrecht van de gemeenteraad 4
Hoofdstuk 2 – Verplichte participatie bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten 6
Hoofdstuk 3 – Categorieën van gevallen adviesrecht en participatie 8
Hoofdstuk 4 – Delegatiebesluit 12

Inleiding

Deze notitie over het adviesrecht van de raad en participatie onder de omgevingswet is de start van een traject van meerdere jaren. Vanaf de inwerkingtreding van de omgevingswet nu beoogd per 1-7-2022 hebben we te maken met een tijdelijke situatie. De voorstellen gedaan in deze notitie zorgen ervoor dat de raad voor nu de keuzes maakt waarover ze advies wil uitbrengen en voor welke buitenplanse omgevingsplanactiviteiten participatie verplicht wordt. In het traject richting het nieuwe gemeentedekkende omgevingsplan zal met de ervaring van het werken onder de omgevingswet blijvend het gesprek met de raad worden gevoerd over het adviesrecht. Dit zodat met het nieuwe omgevingsplan de keuzes zijn gemaakt die aansluiten bij de wet.

Onder de Omgevingswet kunnen plannen bij strijdigheid met het (tijdelijke) omgevingsplan mogelijk worden gemaakt door middel van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Daarmee kan – ondanks strijdigheid met het omgevingsplan – toch een vergunning worden verleend door het college.

De gemeenteraad kan gevallen van categorieën aanwijzen, waarin het college niet zomaar van het omgevingsplan kan afwijken en een vergunning kan verlenen. In die gevallen wordt de raad vooraf om bindend advies gevraagd. Ook kan de gemeenteraad onder de Omgevingswet het besluit nemen om participatie verplicht te stellen bij bepaalde categorieën van buitenplanse omgevingsplanactiviteiten.

Delegatiebesluit

Artikel 2.8 van de Omgevingswet bepaalt dat de gemeenteraad de bevoegdheid tot het vaststellen van delen van het omgevingsplan kan delegeren aan het college van burgemeester en wethouders. In het traject richting het nieuwe omgevingsplan is het ook goed om te verkennen of het delegatiebesluit een instrument zou kunnen zijn dat door de gemeenteraad voor specifieke gevallen kan worden ingezet.

Leeswijzer

Hoe dit nu precies in elkaar zit, is te lezen in hoofdstuk 1 (uitleg over het adviesrecht van de raad) en hoofdstuk 2 (uitleg over de verplichte participatie)[1]. Een lijst met categorieën van gevallen waarvoor het adviesrecht en de verplichte participatie geldt, is opgenomen in hoofdstuk 3. Ondanks dat het instrument delegatiebesluit niets met het adviesrecht en participatie te maken heeft, is in hoofdstuk 4 toch een duiding van dit instrument opgenomen.

[1] Voor een meer uitgebreide toelichting op participatie onder Omgevingswet zie de kennisgeving verplichte participatie bij kerninstrumenten (nr: Z/21/088991). Deze kennisgeving is onderdeel van de stukken in het kader van de invoering Omgevingswet.

Hoofdstuk 1 – Het adviesrecht van de gemeenteraad

De Omgevingswet: rolverdeling gemeenteraad en college van B&W
In essentie blijft de rolverdeling tussen de gemeenteraad en het college van B&W na de inwerkingtreding van de Omgevingswet onveranderd. De gemeenteraad stelt kaders vast[2], en het college geeft uitvoering aan deze kaders (en toetst of initiatieven passen binnen de door de gemeenteraad vastgestelde kaders). Daarnaast houdt de gemeenteraad gedurende het beleids- en besluitvormingsproces de vinger aan de pols en stuurt op de gewenste doelen. Dat is met de komst van de Omgevingswet niet anders.

Ook in de nieuwe situatie is het college van B&W het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning. Het college krijgt wel meer bevoegdheden bij de uitvoering van het beleid en de gemeenteraad is nadrukkelijker belast met de hoofdlijnen en het monitoren van de resultaten.

De huidige situatie: ‘verklaring van geen bedenkingen (VvGB)’
Het kan zijn dat een bouwplan niet past in het bestemmingsplan en het niet mogelijk is om via een binnenplanse afwijking of via bij AMvB[3] aangewezen gevallen (kruimellijst) medewerking te verlenen. In dat geval kan onder de huidige wetgeving het college van B&W uitsluitend een omgevingsvergunning voor een initiatief of (bouw)plan dat in strijd is met het bestemmingsplan verlenen met instemming van de gemeenteraad. Dat kan via de procedure van een bestemmingsplan of via een projectafwijkingsbesluit. Een projectafwijkingsbesluit is de bevoegdheid van het college van B&W, waarbij de gemeenteraad vooraf een VvGB moet afgeven.

Voor activiteiten in strijd met het bestemmingsplan kan de gemeenteraad in de huidige situatie besluiten dat er ‘geen bedenkingen’ zijn, een zogenoemde VvGB. Om het werkbaar te houden heeft de raad van de gemeente Duiven categorieën van gevallen aangewezen waarin een VvGB niet nodig is. Dit betreft gevallen waarin reeds door de gemeenteraad ruimtelijke kaders zijn vastgesteld. Voor alle overige gevallen is deze verklaring nog wel nodig. Het gaat dan dus om gevallen waarover de raad nog niet eerder een standpunt heeft ingenomen of die niet passen binnen vastgestelde kaders.
De afgelopen 10 jaar is het maar zeer weinig voorgekomen dat alsnog een VvGB nodig was. De laatste keer was in het kader van de windmolens die het waterschap bij de rioolwaterzuivering gaat realiseren. Anderzijds worden er door de gemeenteraad legio bestemmingsplannen voor kleine aanpassingen (waaronder de toevoeging van 1 of enkele woningen) als hamerstuk in de raad vastgesteld.

De nieuwe situatie: het adviesrecht.
Onder de Omgevingswet is de werkwijze precies omgekeerd. De gemeenteraad wijst vooraf gevallen aan waarin wel een bindend advies nodig is van de raad om af te wijken van het omgevingsplan (artikel 16.15a onder b Omgevingswet). Voor de niet-aangewezen gevallen vervalt het adviesrecht en gaat de raad er niet over. Het is dan aan het college van B&W om te beoordelen of de aangevraagde omgevingsvergunning kan worden verleend.

De status van het raadsadvies
Als de gemeenteraad een negatief advies geeft, dan mag het college de omgevingsvergunning niet verlenen. Dit adviesrecht van de gemeenteraad is een zogenaamd verzwaard, bindend advies. Het college van B&W mag daar niet gemotiveerd van afwijken.

---

[2] Kaders als de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan, maar ook sectoraal beleid als een Woonvisie, beleidsregels woningsplitsing, etc.
[3] Algemene Maatregel van Bestuur

Raadsbesluit nodig over adviesrecht
De gemeenteraad moet - voor inwerkingtreding van de Omgevingswet - een besluit nemen over de gevallen waarin zij advies wil geven. Het huidige raadsbesluit ‘aanwijzingslijst gevallen waarvoor geen verklaring van geen bedenkingen nodig is’ vervalt namelijk automatisch bij inwerkingtreding van de Omgevingswet. Regelt de gemeenteraad niets, dan hoeft het college van B&W niet naar de gemeenteraad voor activiteiten die in strijd zijn met het omgevingsplan en heeft zij volledige beoordelingsvrijheid bij het al dan niet verlenen van een omgevingsvergunning voor een activiteit in strijd met het omgevingsplan.

Eenvoudigere en snellere procedures
De gemeenteraad moet bij het bepalen van de gevallen waarin zij vooraf advies wenst te geven, meewegen dat de Omgevingswet als doel heeft om besluitvorming over initiatieven sneller, overzichtelijker en eenvoudiger te laten verlopen. Ook bij afwijkingen van het omgevingsplan is de reguliere procedure met een beslistermijn van 8 weken van toepassing. Indien noodzakelijk of op verzoek van de aanvrager kan deze termijn eenmalig met 6 weken worden verlengd. Het is echter niet zo dat wanneer een advies van de raad nodig is de beslistermijn automatisch langer is. Dit is iets om rekening mee te houden in de planning van de raadscyclus. Het is dan ook zinvol dat de gemeenteraad vooraf bepaalt waar zij wel en geen rol voor zich ziet. Wel is het zo dat er in het kader van de omgevingstafels zo veel mogelijk wordt aangestuurd op uitgebreid vooroverleg en bijbehorende participatie zodat het ruimtelijke plan “alleen” nog maar de juridische vertaling is van een ontwikkeling waar in afwijking van het beleid toch medewerking aan verleend kan worden.

De gemeenteraad is overigens vaak al lang betrokken bij veel projecten. Dat blijkt ook wel uit de vele bestemmingsplannen die als hamerstuk worden aangenomen in de gemeenteraad. Ook worden veel ruimtelijke plannen opgesteld op basis van reeds door de gemeenteraad vastgesteld beleid. Van deze ontwikkelingen kun je je afvragen of deze onder de omgevingswet niet zonder advies van de raad kunnen worden afgedaan door het college. Zeker gelet op grote aantal woningbouwplannen waar de raad al een kader voor heeft vastgesteld. Kaders als de Woonvisie, woningsplitsing etc.

Lijst van gevallen adviesrecht
Zie hoofdstuk 3 voor de lijst van gevallen waarvoor geadviseerd wordt te besluiten dat er advies van de raad nodig is.

Hoofdstuk 2 – Verplichte participatie bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten

Participatie in de Omgevingswet
Participatie is een belangrijke pijler onder de Omgevingswet. Met participatie wordt in de Omgevingswet het volgende bedoeld: het in een vroegtijdig stadium betrekken van belanghebbenden (burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden) bij het proces van de besluitvorming over een project of activiteit om tijdig belangen, meningen en creativiteit op tafel te krijgen. Hier onder in het kort de zienswijze op participatie. Voor een meer uitgebreide toelichting zie de kennisgeving verplichte participatie bij kerninstrumenten (nr: Z/21/088991). Deze kennisgeving is onderdeel van de stukken in het kader van de invoering Omgevingswet.

Als de gemeente een omgevingsplan gaat maken dan moet ze daarvan een kennisgeving doen. In die kennisgeving staat hoe de gemeente participatie zal gaan vorm geven. Bij de vaststelling van het omgevingsplan moet vervolgens worden aangegeven hoe de participatie is verlopen. Daarbij moet worden aangegeven op welke wijze invulling is gegeven aan het gemeentelijk participatiebeleid. Ook bij het vaststellen van een omgevingsvisie moet worden aangegeven hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere bestuursorganen bij de voorbereiding betrokken zijn. En wat de resultaten daarvan zijn (motiveringsplicht).
Bij een omgevingsvergunning moet de aanvrager aangeven of derden (burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen) zijn betrokken bij de voorbereiding van de aanvraag. Indien in de aanvraag is aangegeven dat er participatie heeft plaats gevonden, moet aangeven worden wat hiervan de resultaten zijn. Het bevoegd gezag betrekt deze informatie bij de integrale belangenafweging. Participatie is bij een aanvraag omgevingsvergunning in beginsel niet verplicht en de aanvrager mag zelf weten op welke manier derden bij de aanvraag worden betrokken. De aanvraag mag niet worden geweigerd wanneer geen participatie plaats heeft gevonden.

Vergunningverlening: toets Omgevingsplan
In veruit de meeste gevallen is het college van B&W het bevoegd gezag voor het verlenen van een omgevingsvergunning. De gemeente toetst of het initiatief past in het omgevingsplan. Daarbij zijn er drie mogelijkheden:

1. Het initiatief past binnen de regels. Gemeente verleent de vergunning, want het past binnen de kaders.
2. Het initiatief past met een binnenplanse afwijking. Zo'n afwijking kennen we nu ook in onze bestemmingsplannen. Dit heet onder de Omgevingswet een binnenplanse omgevingsplanactiviteit (binnenplanse opa).
3. Het initiatief past niet. Als de gemeente alsnog wil meewerken aan het initiatief, moet ze een vergunning verlenen in afwijking van het omgevingsplan. Zo'n initiatief is dan een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (buitenplanse opa).

Participatie bij vergunningverlening
Bij mogelijkheid 1 en 2 is participatie voor een initiatiefnemer niet verplicht. Dit zijn activiteiten die binnen de regels van het omgevingsplan vallen. En bij het vaststellen van het omgevingsplan zelf heeft al participatie plaatsgevonden. Participatie bij dit soort plannen door de initiatiefnemer wordt wel gestimuleerd.

Vraagt de overheid een omgevingsvergunning aan voor eigen werken? Dan heeft zij zelf de rol van initiatiefnemer. Bij een aanvraag moet[4] ze dan aangeven of en hoe ze de omgeving betrokken heeft bij haar plannen en wat de resultaten hiervan zijn.

Participatie kan wel verplicht zijn als iemand een vergunning voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten (mogelijkheid 3) aanvraagt. Dat zijn activiteiten die niet binnen het omgevingsplan passen. Hierover heeft dus ook nog niet eerder participatie plaatsgevonden. Of participatie in deze situatie wel of niet verplicht is, is aan de gemeenteraad om te bepalen. De gemeenteraad kan op grond van artikel 16.55 lid 7 Omgevingswet participatie voor bepaalde gevallen verplicht stellen. De gemeenteraad is op grond hiervan bevoegd om speciale gevallen die buiten het omgevingsplan vallen en waarover het college van burgemeester en wethouders het bevoegd gezag is aan te wijzen als gevallen waarbij de initiatiefnemer verplicht wordt participatie toe te passen. Ook in deze gevallen is participatie vormvrij. Het is dan dus de initiatiefnemer die, voordat een aanvraag om van het omgevingsplan af te wijken kan worden ingediend, de participatie en het overleg moet organiseren. Doet zij dit niet dan kan het college van B en W de aanvraag buiten behandeling laten.

Het besluit van de gemeenteraad[5]
De gemeenteraad beslist dus of participatie ook verplicht moet zijn bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten (opa's). Hier zijn drie opties om uit te kiezen:

1. Participatie bij buitenplanse opa's is niet verplicht;
2. Participatie bij buitenplanse opa's is zo vaak mogelijk verplicht;
3. Alleen in bepaalde categorieën van gevallen is participatie verplicht.

Ad 1.
Voorstanders van deze optie willen terughoudend zijn in het opleggen van regels en dus ook de verplichting van participatie.
Ad 2.
Voorstanders van deze optie menen dat het niet logisch is dat participatie in alle instrumenten van de Omgevingswet verplicht is, behalve bij deze buitenplanse OPA's. Als je het overal verplicht, wees dan ook consequent. Vooral ook omdat er bewust wordt afgeweken van de regels uit het omgevingsplan. Dat kan nogal consequenties hebben voor omwonenden en belanghebbenden.
Echter, een algemeen besluit om 'in alle gevallen' van buitenplanse opa's participatie verplicht te stellen, is niet toegestaan. Er dient expliciet een keuze gemaakt te worden in welke gevallen de verplichte participatie dus wel geldt. In deze optie wordt een zo compleet mogelijke lijst van categorieën van gevallen vastgesteld.
Ad 3.
Voorstanders van deze optie kiezen ervoor om heel bewust te kijken naar initiatieven die het meest impact maken. Vaak wordt hier een koppeling gemaakt met de lijst van gevallen waarvoor de gemeenteraad gebruik wil maken van haar adviesrecht. Maar het staat de gemeenteraad geheel vrij om eigen categorieën van gevallen aan te wijzen.

[4] Participatie is overigens ook voor de overheid bij dit soort plannen niet verplicht.
[5] Met deze notitie wordt geen participatiebeleid vastgelegd. In deze notitie wordt beschreven wanneer participatie moet plaatsvinden. Het hoe wordt nog nader ingevuld. Voor nadere duiding zie ook de kennisgeving verplichte participatie bij kerninstrumenten (nr: Z/21/088991).

Lijst met categorieën verplichte participatie
In hoofdstuk 3 vindt u de voorgestelde lijst met categorieën gevallen waarbij participatie verplicht is. U ziet dat hierbij aansluiting is gevonden met de lijst van categorieën voor het adviesrecht van de raad (uit hoofdstuk 3), maar dat de ‘drempel’ voor verplichte participatie lager ligt dan bij het adviesrecht. Op deze manier wordt zo veel als mogelijk participatie verplicht gesteld, terwijl toch de koppeling met het adviesrecht overeind blijft (combinatie tussen optie 2 en 3).

Hoofdstuk 3 – Categorieën van gevallen adviesrecht en participatie

De gemeenteraad wil in de volgende gevallen:
- gebruik maken van zijn adviesbevoegdheid;
- participatie verplicht stellen bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten[6].

	Adviesrecht (16.15a onder b Ow)	Verplichte participatie (16.55 lid 7)
1. Woningen	Het toevoegen van 4 of meer woningen binnen de bebouwde kom;	Het toevoegen of bouwen van 1 of meer woningen binnen de bebouwde kom;
	Het toevoegen of bouwen van 1 of meer woningen in het buitengebied, tenzij uitvoering wordt gegeven aan woningsplitsingsbeleid of functieveranderingsbeleid;	Het toevoegen of bouwen van 1 of meer woningen in het buitengebied, tenzij uitvoering wordt gegeven aan het woningsplitsingsbeleid

Toelichting:
De bebouwde kom: Er wordt gekeken naar de feitelijke situatie en de aard van de omgeving. Van belang hierbij is waar de bebouwing feitelijk (nagenoeg) ophoudt.

	Adviesrecht (16.15a onder b Ow)	Verplichte participatie (16.55 lid 7)
2. Bedrijvigheid	2.1 Het oprichten, veranderen of uitbreiden van milieubelastende activiteiten in een zwaardere categorie dan het omgevingsplan[7] al toestaat, zowel in de bebouwde kom en op bedrijventerreinen;	Het oprichten, veranderen of uitbreiden van milieubelastende activiteiten in een zwaardere categorie dan het omgevingsplan toestaat, zowel in de bebouwde kom als op bedrijventerreinen;
	2.2 Het oprichten, veranderen of uitbreiden van niet-agrarische milieubelastende activiteiten in het buitengebied voor zover dat niet nu al is geregeld in het (tijdelijk) OP;	Het oprichten, veranderen of uitbreiden van niet-agrarische milieubelastende activiteiten in het buitengebied middels een binnenplanse of buitenplanse afwijking;

Toelichting:
De bebouwde kom: Er wordt gekeken naar de feitelijke situatie en de aard van de omgeving. Van belang hierbij is waar de bebouwing feitelijk (nagenoeg) ophoudt. Het buitengebied is het gebied buiten de bebouwde kom.

[6] Voor zover niet passend binnen het afwijkingen beleid

[7] Nu zit in de bestemmingsplannen en dus straks in het omgevingsplan een afwijkingsbevoegdheid voor het afwijken naar een naast hogere categorie. Hoger gebeurd eigenlijk nooit, want dat past vaak niet vanwege richtafstanden.

	Adviesrecht (16.15a onder b Ow)	Verplichte participatie (16.55 lid 7)
3. Antenne-installatie	Het oprichten van een grondgebonden antenne-installatie hoger dan 40 m;	Het oprichten van een antenne-installatie, ongeacht hoogte;

Toelichting: spreekt voor zich

	Adviesrecht (16.15a onder b Ow)	Verplichte participatie (16.55 lid 7)
4. Intensieve recreatie	Projecten ten behoeve van intensieve recreatie, inclusief de daarbij behorende voorzieningen (zoals paden, ontsluiting en groen);	Projecten ten behoeve van intensieve recreatie, inclusief de daarbij behorende voorzieningen (zoals paden, ontsluiting en groen);

Toelichting:
Onder intensieve recreatie wordt verstaan een gebied specifiek bedoeld voor recreatiedoeleinden. Het kan hier gaan om zowel dagrecreatie alsook verblijfsrecreatie. Bij deze vormen van recreatie is sprake van permanent ruimtebeslag, eventueel aangevuld met faciliteiten ten behoeve van dat recreatieve gebruik. Voorbeelden zijn recreatieterreinen, campings, zwemplassen, etc.

Recreatief medegebruik van gronden voor wandelen, paardrijden, fietsen, varen, zwemmen en vissen, waarbij de recreatie geen specifiek beslag legt op de ruimte, zien wij als extensieve dagrecreatie.

	Adviesrecht (16.15a onder b Ow)	Verplichte participatie (16.55 lid 7)
5. Projecten m.b.t. energie opwekking	5.1 Het realiseren van minimaal één windturbine met een as-hoogte van ten minste 15 meter hoogte; tenzij het initiatief past binnen het beleidskader initiatieven zon en wind	Het realiseren van minimaal één windturbine, ongeacht de hoogte, tenzij het initiatief past binnen het beleidskader initiatieven zon en wind;
	5.2 Het realiseren van weiden met zonnepanelen van ten minste 1 hectare, tenzij het initiatief past binnen het beleidskader initiatieven zon en wind (in beginsel buiten gebied van beleidskader geen zonneparken mogelijk!);	Het realiseren van weiden met zonnepanelen, ongeacht de grootte, tenzij het initiatief past binnen het beleidskader initiatieven zon en wind;
	5.3 Het opwekken en/of opslag van andere grootschalige vormen van energie (zoals buurtbatterij, biomassa-installatie en waterstof).	Het opwekken en/of opslag van andere grootschalige vormen van energie (zoals buurtbatterij, biomassa-installatie en waterstof).

Toelichting:
In de keuze en normering van de projecten genoemd onder 5.1 t/m 5.3 is het onderscheid gemaakt tussen grootschalige en individuele toepassing. Kleinschalige individuele energieopwekking voor eigen gebruik (bijvoorbeeld zonnepanelen op de eigen garage) valt daarbij buiten het adviesrecht van de gemeenteraad en verplichte participatie.
Na vaststelling van het beleidskader initiatieven zon en wind is het logisch dat er voor initiatieven die binnen dit beleidskader passen geen advies van de raad nodig is. Het beleidskader bevat ook al specifieke voorwaarden voor participatie bij concrete wind- en zonprojecten. Het is niet nodig dat er nog een extra participatie-plicht wordt toegevoegd.

	Adviesrecht (16.15a onder b Ow)	Verplichte participatie (16.55 lid 7)
6. Maatschappelijke voorzieningen en sportvoorzieningen	6.1 Het realiseren van grootschalige maatschappelijke voorzieningen, zoals een multifunctionele accommodatie (MFA) of multifunctioneel centrum (MFC);	Het realiseren van grootschalige maatschappelijke voorzieningen;
	6.2 Het realiseren van sportinfrastructuur, waaronder sportparken en sporthallen;	Het realiseren van sportinfrastructuur, waaronder sportparken en sporthallen;

Toelichting:
6.1 Met 'grootschalig' wordt hier bedoeld die maatschappelijke voorzieningen, die normaal gesproken niet zonder meer overal in de woonomgeving passen, gelet op specifieke eisen ten aanzien van het gebruik, situering en bereikbaarheid. In veel gevallen gaat het hier om intensieve functies/ voorzieningen, die tot 7 dagen in de week / 24 u per dag toegankelijk zijn.

	Adviesrecht (16.15a onder b Ow)	Verplichte participatie (16.55 lid 7)
7. Infrastructurele projecten	Het aanleggen/ bouwen van grootschalige infrastructurele (kunst)werken;	Het aanleggen/ bouwen van grootschalige infrastructurele (kunst)werken;

Toelichting:
Grootschalig (bij adviesrecht): hiermee wordt bedoeld o.a. de nieuw-aanleg van rondwegen, spoortunnels en viaducten.

	Adviesrecht (16.15a onder b Ow)	Verplichte participatie (16.55 lid 7)
Gevoelige onderwerpen	Indien - naar mening van het college - sprake is van maatschappelijke onrust of anderszins politiek gevoelige initiatieven;	Indien - naar mening van het college - sprake is van maatschappelijke onrust of anderszins gevoelige initiatieven

Toelichting:
De onderwerpen 1 t/m 7 van deze lijst zijn niet uitputtend. Er zullen zich gevallen voordoen, welke voorheen niet in te schatten waren, maar waarbij het college toch graag het advies van de gemeenteraad inwint. Omdat niet scherp te maken is om welke gevallen het concreet zal gaan, kan niet bij voorbaat participatie verplicht worden gesteld.

Hoofdstuk 4 – Delegatiebesluit

Vanaf de inwerkingtreding van de Omgevingswet bepaalt artikel 2.8 van de Omgevingswet dat de gemeenteraad (hierna: de raad) de bevoegdheid tot het vaststellen van delen van het omgevingsplan kan delegeren aan het college van burgemeester en wethouders (hierna: het college).
Deze nieuwe delegatiemogelijkheid komt mede in de plaats van de in artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) genoemde specifieke mogelijkheid van de raad om de bevoegdheid om het bestemmingsplan uit te werken of te wijzigen, of om nadere eisen te stellen, over te dragen aan het college.

Reikwijdte van het delegatiebesluit
Het in de Omgevingswet genoemde delegatiebesluit vormt een afzonderlijk besluit, dat geen deel uitmaakt van het omgevingsplan of de verordeningen. Het bepaalt binnen welke grenzen en onder welke voorwaarden de bevoegdheid kan of moet worden uitgeoefend en, voor zover nodig, binnen welke termijn. Het is (dus) aan de raad om te bepalen of en zo ja, op welke wijze, toepassing aan deze bevoegdheid wordt gegeven. Daarbij beschikt het delegerende orgaan over de bevoegdheid om beleidsregels in de zin van artikel 4:81, eerste lid van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) vast te stellen over de gedelegeerde bevoegdheid.

Artikel 2.8 van de Omgevingswet maakt het niet mogelijk de bevoegdheid tot het vaststellen van het omgevingsplan *volledig* over te dragen. Hoewel de Omgevingswet niet definieert wat onder ‘delen’ als genoemd in artikel 2.8 van de Omgevingswet moet worden verstaan, maakt dat woord wel duidelijk dat die bevoegdheid slechts gedeeltelijk kan worden overgedragen.

Uit de toelichting bij de Omgevingswet lijkt te volgen dat er al gebruik kan worden gemaakt van de delegatiemogelijkheid zodra de Omgevingswet, en daarmee ook (het tijdelijke deel van) het omgevingsplan in werking treedt. De wetgever heeft namelijk als voorbeeld genoemd dat de raad in zijn omgevingsvisie een transformatiegebied kan aanwijzen en het college bij delegatiebesluit kan opdragen om het omgevingsplan al dan niet in fases zodanig te wijzigen dat de transformatie zonder afwijkingsvergunning wordt gerealiseerd. Bovendien kan de raad bij delegatiebesluit bepalen dat het college het omgevingsplan op een bepaalde wijze wijzigt zodra een perceel minnelijk is verworven.

Geen voortzetting van artikel 3.6 Wro
Hoewel artikel 2.8 (mede) de plaats in zal nemen van artikel 3.6 Wro, is het geen voortzetting van dat artikel. Het grote verschil is dat als op grond van een delegatiebesluit een besluit tot aanpassing van het omgevingsplan wordt genomen, dat plan daadwerkelijk wordt gewijzigd. Het betreft dan ook geen zelfstandige planfiguur, zoals dat bij een uitwerkings- of wijzigingsplan op grond van artikel 3.6, eerste lid, onder a en b van de Wro het geval is.

In de memorie van toelichting bij de Omgevingswet is opgemerkt dat de grotere reikwijdte van de delegatiebevoegdheid en het feit dat het delegatiebesluit geen deel uitmaakt van het omgevingsplan of de verordeningen, met zich brengt dat de jurisprudentie over artikel 3.6 Wro niet of niet zonder meer van toepassing is op artikel 2.8 van de Omgevingswet.
Verder is van belang dat niet al op het tijdstip van het vaststellen van het delegatiebesluit hoeft te zijn aangetoond dat de gedelegeerde aanpassingen van het omgevingsplan zullen voldoen aan het wettelijke kader. Evenmin hoeft bij de vaststelling van het delegatiebesluit te worden ingegaan op de manier waarop de rechtszekerheid voor belanghebbenden zal zijn geborgd in de aan te passen delen. Tenslotte is van belang

dat – zoals uit het hiervoor genoemde voorbeeld over de minnelijke verwerving van een perceel volgt – delegatie afhankelijk kan worden gemaakt van een onzekere toekomstige gebeurtenis.

Rechtsbescherming
Als een deel van het omgevingsplan op grond van het delegatiebesluit wordt gewijzigd, dan kan daartegen op dezelfde manier worden opgekomen als tegen de vaststelling van het omgevingsplan door de raad zelf. Dit betekent dat er beroep kan worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Het is niet mogelijk om tegen het delegatiebesluit zelf bestuursrechtelijke rechtsmiddelen aan te wenden.

Conclusie
De raad hoeft voor wat betreft het delegatiebesluit voorafgaand aan de Omgevingswet geen besluit te nemen over het inzetten van dit instrument. In het traject van de komende jaren richting een gemeente dekkend omgevingsplan kan over de mogelijkheid van de inzet van dit instrument nog uitgebreid het gesprek gevoerd worden in de gemeenteraad. Om toch een voorbeeld te noemen waarbij de raad gebruik zou kunnen maken van de mogelijkheid gebruik te maken van dit instrument kan gedacht worden aan de uitbreidingslocaties woningbouw. De gemeenteraad kan deze gebieden aanwijzen als transformatiegebieden waardoor het college de bevoegdheid krijgt om omgevingsplan van rechtswege op dit gebied te wijzigen in een omgevingsplan voor deze ontwikkelingen. De raad wordt uitgebreid betrokken bij het opstellen van de plannen voor deze locaties en derhalve zou de conclusie getrokken kunnen worden dat de juridische uitwerking van deze plannen (wat het omgevingsplan net als het bestemmingplan nu de facto ook is) best kan bij het college kan liggen.

Onderwerp	Kadernota Samen aan zet 2022 ev. Beschermd Wonen Duiven		
Ondertitel	De raad wordt gevraagd in te stemmen met de kaders om de transformatie uit te voeren waarbij cliënten die nu beschermd op locatie wonen zoveel mogelijk thuis (beschermd) blijven wonen.		
Portefeuillehouder	Knuiman	Zaaknummer	Z/21/086636
Behandelend ambtenaar	Loes Stelder l.stelder@1stroom.nl / 088-6953329		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. De regionale kadernota 'Samen aan zet 2022 en verder', vast te stellen als basis voor de regionale samenwerking en transformatie opgave van beschermd wonen naar beschermd thuis in de regio Centraal Gelderland. 2. Kennis te nemen van het bijgevoegde Bestuurlijk akkoord Beschermd Wonen, waarin afspraken zijn overeengekomen die worden uitgewerkt in een convenant en een regionale begroting voor 2022 en verder zie bijlage. 3. De financiële middelen die de gemeente vanaf 2023 van het Rijk ontvangt voor beschermd wonen in te zetten voor de uitvoering van de regionale kadernota, te vertalen naar een regionaal uitvoeringsplan en een lokaal uitvoeringsplan voor onze gemeente.		
Historie	Het proces 'samen aan zet' is al in gang gezet in 2018 (zie voor een uitgebreide terugblik pagina 6 van de kadernota). In een eerder stadium heeft het college de raad via een raadsinformatiebrief geïnformeerd (Raad 5 oktober 2021 A1 LIS) over de planning voor de inhoudelijke en financiële doordecentralisatie van beschermd wonen. De kadernota "Samen aan zet" is de eerste vervolgstap in het proces. Aanvankelijk is dit raadsvoorstel geagendeerd voor en behandeld op de politieke avond van 23 november 2021. De wethouder heeft tijdens deze avond verzocht om de behandeling van het raadsvoorstel (ronde en debat tafel) op te schorten tot nader order. Het verzoek van de wethouder hield verband met de opstelling van de gemeente Arnhem. Vanaf 2023 wordt het budget regionaal per gemeente verdeeld en is Arnhem niet langer centrumgemeente. Er gold tot nog toe een historische verdeelmodel. Vanaf 2023 komt er een objectief verdeelmodel. Dit is minder gunstig voor onze regio. Het Rijk kiest in dit verband voor een overgangstermijn van 10 jaar. Arnhem wil restanten van jaarlijkse budgetten zelf behouden. Dit tot verontwaardiging van de overige gemeente die een reserve zouden willen vormen op basis van de restanten. Onafhankelijk externe expertise is ingezet om uit dit dilemma te komen. De wethouder heeft desgevraagd toegelicht dat het om miljoenen euro's gaat. De uitvoering ligt overigens niet stil. Tijdens de politieke avond van 23 november 2021 volgde uiteindelijk eensgezind een ordevoorstel van PvdA om het voorstel terug te trekken en de wethouder/het college de ruimte te geven om e.e.a. uit te onderhandelen. Het voorstel werd unaniem aangenomen.		

Termijn	Besluitvorming in de raadsvergadering van december was wenselijk want 'centrumgemeenteconstructie' vervalt per 31 december en dan zijn er nieuwe samenwerkingsafspraken nodig die financieel, juridisch en organisatorisch geborgd moeten worden. De voorliggende regionale kadernota 'Samen aan zet 2022 e.v." vormt de basis om de regionale samenwerking verder in te richten. Nu deze deadline niet gehaald (zie historie) is het wenselijk dat er z.s.m. besluitvorming komt.

Politieke Avond	8 februari 2022		Ronde en debattafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
K. Bouwmeister	W. Bosch	Publieksruimte	Samenleving	60 minuten
Behandeladvies	De doelstelling is om een transformatie op gang te brengen van beschermd wonen naar beschermd *thuis* wonen. *Bij beschermd wonen, wonen mensen op een specifieke woonvoorziening waar zij begeleiding ontvangen. Ze wonen daar in een veilige omgeving en krijgen begeleiding bij hun dagelijkse activiteiten. Doel is dat ze op termijn weer zelfstandig kunnen wonen. Bij beschermd thuis blijft de inwoner in de thuissituatie wonen en krijgt hier de passende ondersteuning om zelfstandig te wonen.* Concreet betekent dit dat cliënten meer in hun eigen gemeenten gaan wonen. Nu gaan veel van de rijksgelden nog naar de centrumgemeente Arnhem, maar vanaf 2023 komt er een financiële doordecentralisatie waarbij de gelden over de regiogemeenten worden verdeeld. Op pagina 3 van de kadernota staan de uitgangspunten die de regio wil hanteren. De wethouder komt binnenkort nog met informatie en uitleg over hoe de perikelen met Arnhem zijn opgelost. Het college heeft er voor gekozen om het oorspronkelijk raadsvoorstel van eind 2021 opnieuw in procedure te brengen. Dit is verdedigbaar maar maakt dat de planning als weergegeven op pagina 3 is vertraagd. Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de			

	raadsvergadering.
Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Debattafels zijn voorbehouden aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen

Opbrengst van de tafel 08-02-2022	P.M.
Raadsvergadering	15 februari 2022

ZFE24AAC7C3

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Kadernota Samen aan zet 2022 ev. Beschermd Wonen Duiven

---

Zaak- & documentnr. : Z/21/086636/201533609
Portefeuillehouder : H.C.M. Knuiman

Opsteller : Loes Stelder
Team : Sociaal Domein 1
Telefoonnr. : 088-6953329

Samenvatting

De 10 gemeenten van regio Centraal Gelderland (Arnhem, Rheden, Renkum, Lingewaard, Duiven, Westervoort, Overbetuwe, Doesburg, Rozendaal en Zevenaar) werken sinds 2019 aan de regionale transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis.

De gezamenlijke gemeenten staan voor een belangrijke vervolgstap in dit transformatieproces. Met ingang van 2022 is de inhoudelijke doordecentralisatie beschermd wonen een feit en met ingang van 2023 ook de financiële doordecentralisatie. Alleen door regionaal samen te werken kunnen de gemeenten het nodige vangnet bieden voor de meest kwetsbare inwoners. Het is een wettelijke plicht om samen te werken, waarbij de norm voor opdrachtgeverschap Beschermd Wonen (NvO) kaderstellend is.

De Kadernota "Samen aan zet: de volgende stap in de transformatie" beschrijft de kaders die aan de gemeenteraad ter besluitvorming worden voorgelegd. Binnen deze kaders kan het college nieuwe samenwerkingsafspraken maken, die juridisch, financieel en organisatorisch geborgd kunnen worden. En binnen deze kaders kan het college ook uitwerking geven aan de transformatie opgave van beschermd wonen op lokaal niveau en regionaal niveau. Kern van deze verandering is dat beschermd wonen veel meer "lokaal" in de wijk wordt georganiseerd. Kwetsbare inwoners kunnen zo zelfstandig mogelijk wonen en zijn onderdeel van de samenleving. Voor hen die het nodig hebben blijft beschermd wonen als vangnet bestaan.

In de gehele regio Centraal Gelderland zijn er 550 inwoners met een beschikking voor beschermd wonen, waarvan er 8 woonachtig in Duiven zijn (meettijd augustus 2021).

Beslispunten

1. De regionale kadernota 'Samen aan zet 2022 en verder', vast te stellen als basis voor de regionale samenwerking en transformatie opgave van beschermd wonen naar beschermd thuis in de regio Centraal Gelderland.
2. Kennis te nemen van het bijgevoegde Bestuurlijk akkoord Beschermd Wonen, waarin afspraken zijn overeengekomen die worden uitgewerkt in een convenant en een regionale begroting voor 2022 en verder zie bijlage.

3. De financiële middelen die de gemeente vanaf 2023 van het Rijk ontvangt voor beschermd wonen in te zetten voor de uitvoering van de regionale kadernota, te vertalen naar een regionaal uitvoeringsplan en een lokaal uitvoeringsplan voor onze gemeente.

Aanleiding

De 10 gemeenten van regio Centraal Gelderland staan voor een belangrijke vervolgstap in het transformatieproces. Met ingang van 2022 is de inhoudelijke doordecentralisatie beschermd wonen een feit en met ingang van 2023 ook de financiële doordecentralisatie. Alleen door regionaal samen te werken kunnen de regiogemeenten het nodige vangnet bieden voor de meest kwetsbare inwoners. Dit is een wettelijke verplichting waarbij de Norm voor Opdrachtgeverschap Beschermd Wonen (NvO) kaderstellend is.

Bij beschermd wonen, wonen mensen op een specifieke woonvoorziening waar zij begeleiding ontvangen. Ze wonen daar in een veilige omgeving en krijgen begeleiding bij hun dagelijkse activiteiten. Doel is dat ze op termijn weer zelfstandig kunnen wonen. Bij beschermd thuis blijft de inwoner in de thuissituatie wonen en krijgt hier de passende ondersteuning om zelfstandig te wonen.

In een eerder stadium heeft het college de raad via een raadsinformatiebrief geïnformeerd (juli 2021) over de planning voor de inhoudelijke en financiële doordecentralisatie van beschermd wonen.

De kadernota "Samen aan zet" is de eerste vervolgstap in het proces.
De nota beschrijft de visie en de kaders met betrekking tot de verdere decentralisatie van beschermd wonen. Als de nota wordt vastgesteld door de gemeenteraad geeft het college verder uitvoering aan regionale samenwerking en de transformatie opgave op het gebied van beschermd wonen op de volgende manier:

- De regionale kadernota wordt regionaal vertaald in jaarlijkse uitvoeringsplannen. Elk jaar wordt een regionaal uitvoeringsplan opgesteld en elke twee jaar wordt de koers geëvalueerd en bijgesteld indien nodig.
- De gemeente maakt elke twee jaar een lokaal plan met niet vrijblijvende (woon)afspraken. Hiervoor worden de ambulantiseringsmiddelen vanaf 2021 ingezet. Op dit moment gebeurt er al veel in onze gemeente. We hebben een uitgebreide ontmoetings- en ondersteuning gemeenschap "Connection" waar op een laagdrempelige manier voor en door mensen met een psychische kwetsbaarheid ondersteuning geboden wordt, we zetten activerend werk in, we zijn in gesprek met de GGZ-instellingen over de verbinding van de GGZ in de wijk. We hebben de aanpak verwarde personen verder doorontwikkeld en we zetten in op vroeg signalering van kwetsbare inwoners. We hebben een ontmoetingsruimte voor inwoners met een kwetsbaarheid, waar zij elkaar kunnen ontmoeten in een beschutte omgeving. Daarnaast zijn we in gesprek met Vivare over woonafspraken voor de uitstroom van beschermd wonen. In het kader van de woonvisie is extra aandacht voor de combinatie wonen en zorg. Hierbij is ook het beschermd wonen een belangrijk aandachtspunt. Al deze ontwikkelingen worden verwerkt in het lokale plan dat we in het eerste kwartaal 2022 in overleg met de Raad voor Sociaal Domein Duiven gaan ontwikkelen.
- De regionale programma coördinatie blijft bestaan en er wordt in 2022 gewerkt met een regionale opstapbegroting. Het regionaal uitvoeringsplan wordt gekoppeld aan een regionale begroting.
- Er wordt een convenant opgesteld en ondertekend om regionale samenwerking te regelen met een meerjarige intentie, waarbij tussentijds (twee jaarlijks) geëvalueerd wordt.

- De gemeente borgt met een mandaatbesluit de uitvoering beschermd wonen in 2022 door de gemeente Arnhem t.b.v. toegang.
- Het voornemen is om regionale uitvoeringstaken vanaf 2023 onder te brengen bij de MGR regio Centraal Gelderland. Dit wordt nog verder uitgewerkt. De gemeenteraad wordt medio 2022 om een zienswijze hierover gevraagd.
- Vanaf 1-1-2023 wordt de toegang tot beschermd wonen lokaal ingericht. Met een zorgvuldig implementatietraject wordt de huidige regionale toegang via de wijkteams Arnhem vervangen door een nieuw hybride toegangsmodel met een lokale toegang en een regionaal expertiseteam.

Planning

December 2021
- Vaststellen van de kadernota "Samen aan zet" door de gemeenteraad;

Per 1 jan 2022
- Ondertekenen van het convenant door het college;
- Werken op basis van het gezamenlijk ondertekend convenant;
- Werken aan de hand van het kadernota "Samen aan zet". Waaronder het ontwikkelen van een lokaal uitvoeringsplan;
- Werken met de opstapbegroting 2022 (opstapjaar).

Per 1 jan 2023
- Start met vernieuwde toegang ('hybride model');
- Start nieuwe inkoopperiode;
- Gezamenlijke integrale begroting en financiële doorkijk 10-jarige periode;
- Verder met convenant in 2023 als governance (na actualisatie) bij positieve ervaring, een zwaardere variant indien noodzakelijk.

Beoogd effect

De regiogemeenten geven invulling aan de wettelijke verplichting tot regionale samenwerking zoals afgesproken door het Rijk en de VNG in zomer van 2020. Als de centrumgemeenteconstructie per 31 december 2021 eindigt zijn er nieuwe samenwerkingsafspraken nodig, die financieel, juridisch en organisatorisch geborgd moeten worden. De onderliggende regionale kadernota 'Samen aan zet 2022 e.v." vormt de basis om de regionale samenwerking verder in te richten.

Argumenten

1. *De raad besluit om de regionale kadernota 'Samen aan zet 2022 en verder" vast te stellen als basis voor de regionale samenwerking en transformatie opgave van beschermd wonen naar beschermd thuis in de regio Centraal Gelderland.*

1.1 Door het vaststellen van de kadernota "Samen aan zet 2022" wordt een richting en aanpak vastgesteld die door alle regiogemeenten gedragen wordt. Waardoor er een gezamenlijke basis komt voor de verdere uitwerking van de transformatie opgave van beschermd wonen naar beschermd thuis.

1.2 Vanuit het Rijk zijn gemeenten verplicht tot niet vrijblijvende samenwerking bij de decentralisatie beschermd wonen. Deze kadernota vormt de onderlegger tot deze niet vrijblijvende samenwerking.

2. *Het college besluit om de raad kennis te laten nemen van het bijgevoegde Bestuurlijk akkoord Beschermd Wonen, waarin afspraken zijn overeengekomen die worden uitgewerkt in een convenant en regionale begroting voor 2022 en verder (bijlage)*

2.1 Door de raad kennis te laten nemen van het bestuurlijk akkoord beschermd wonen, is de raad op de hoogte van de samenwerkingsafspraken voor 2021 en de bouwstenen voor het op te stellen convenant voor de samenwerking in de transformatieperiode vanaf 2022.

3. *Het college besluit de raad te adviseren om financiële middelen, die de gemeente vanaf 2023 van het Rijk ontvangt voor beschermd wonen in te zetten voor de uitvoering van de regionale kadernota, te vertalen naar een regionaal uitvoeringsplan en een lokaal uitvoeringsplan voor onze gemeente.*

3.1 Met ingang van 2023 is de financiële doordecentralisatie van Beschermd wonen een feit. Nu ontvangt centrumgemeente Arnhem de gelden voor beschermd wonen. Maar vanaf 1 januari 2023 ontvangen alle regiogemeenten een deel van de financiering van beschermd wonen. Met een ingroeipad van 10 jaar worden alle gelden over de regiogemeenten gedecentraliseerd. Door de toezegging van alle regio- gemeenten dat deze gelden ingezet worden voor de uitvoering van de regionale kadernota en de lokale uitvoeringsplannen, wordt de samenwerking geborgd om het nodige vangnet bieden voor de meest kwetsbare inwoners en beschermd wonen in de regio te blijven aanbieden

Kanttekeningen
Het financiële verdeelmodel is nog in ontwikkeling.

3.1 Het objectieve financiële verdeelmodel is in hoofdlijnen bekend gemaakt, maar nog in ontwikkeling. Het bepalen van het definitieve verdeelmodel in een ingewikkelde operatie en is al meerdere keren uitgesteld. De verwachting is dat in de loop van 2022 de definitieve invulling bekend wordt gemaakt, maar dit is mede afhankelijk van het nog te vormen kabinet.

Financiële paragraaf
De gemeente Duiven streeft ernaar een en ander budgettair neutraal in de begroting te verwerken. Dit houdt in dat de gelden die de gemeente ontvangt voor deze taak, ook besteed worden aan het uitvoeren van deze taak.

Uitgangspunten voor onze financiële afspraken vanaf 2022 zijn geregeld in het bestuurlijk akkoord juni 2021 (bijlage) dat inmiddels door alle 10 colleges is vastgesteld. In dit akkoord is het volgende geregeld:

- Uitgangspunt is dat de regiogemeenten gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de financiële dekking van de regionale begroting voor inwoners met psychische kwetsbaarheid en lichte verstandelijke beperking die gebruik moeten maken van de regionale (vangnet)voorzieningen voor beschermd wonen en beschermd thuis.
- Alle gemeenten zijn bereid om gedurende het ingroeipad 2023-2032 de Rijksmiddelen die zij krijgen voor zorg en ondersteuning aan mensen met een psychische kwetsbaarheid en LVB, aan te spreken/ in te brengen ter dekking van de kosten van de op te stellen integrale regionale begroting voor beschermd wonen/ beschermd thuis 2023 e.v. voor deze betreffende doelgroepen. Er wordt gestuurd om binnen de kaders van het nieuwe financiële verdeelmodel te blijven
- De Rijksgelden dienen meerjarig voldoende te zijn om goede zorg te verlenen in het lokale veld, dichtbij de inwoners, en opschaling naar duurdere zorg te helpen voorkomen, en hiermee ons in staat te stellen om binnen de financiële kaders te blijven.
- Het College van B&W van Arnhem stelt aan haar gemeenteraad voor om bij een eventuele onderbesteding op de zorgkosten Beschermd Wonen in 2021, dit bedrag te reserveren en deze middelen mee te nemen naar de regionale opstapbegroting 2022.

- Voor 2021 worden de middelen uit het hoofdlijnenakkoord GGZ (ambulantiseringsmiddelen) ingezet voor de ambulantiseringsopgave en de sociaal domein kosten van alle gemeenten voor de BW doelgroep.
- De afspraken over de LVB-middelen zoals die van 2017 tot 31-12-2020 golden, worden voortgezet in 2021 en 2022. Hierover zijn afspraken gemaakt in een bestuurlijk akkoord.
- Vanaf 2022 zijn de ambulantiseringsmiddelen onderdeel van de regionale' opstapbegroting'. In het regionaal plan wordt regionale inzet, incluis de programma organisatie, beschreven.

Daarnaast is er de onzekerheid over de gevolgen van het objectieve verdeelmodel. Met de decentralisatie worden financiële middelen die nu naar de centrumgemeente Arnhem gaan, verdeeld over alle regiogemeenten. Hiervoor is een groeipad aangehouden van 10 jaar, ingaand op 1 januari 2023. De verdeling over de regio wordt berekend op basis van een objectief verdeelmodel. Van oudsher is er in de regio Midden-Gelderland een groot aanbod aanwezig voor deze vorm van zorg, waardoor er relatief veel mensen in zorg zijn ten opzichte van andere regio's. Het objectieve verdeelmodel houdt géén rekening met deze historische ontwikkelingen, maar gaat uit van objectieve criteria. Dit heeft tot gevolg dat de regio Centraal-Gelderland naar alle waarschijnlijkheid een financiële nadeel gemeente wordt. Maar dit wordt pas duidelijk als het objectieve verdeelmodel definitief bekend is. De verwachting is dat dit halverwege 2022 zal zijn. Dit is ook afhankelijk van het nieuw te vorm kabinet.

Op dit moment wordt er alles aan gedaan om de kosten van beschermd wonen omlaag te krijgen. Door beschermd wonen meer in te zetten richting beschermd thuis en zelfstandig wonen in de wijk.

Participatie en communicatie
Met de Raad voor Sociaal Domein Duiven is een gesprek geweest over hun rol bij deze kadernota Samen aan Zet. Met hen is afgesproken dat zij de kadernota ter kennisname toegezonden krijgen en dat zij actief betrokken worden bij het opstellen van het lokale plan. Hiermee wordt het eerste kwartaal 2022 gestart.

Intergemeentelijke samenwerking
Er is een wettelijke plicht regionaal samen te werken bij de decentralisatie beschermd wonen. De Norm van Opdrachtgeverschap is hierbij kaderstellend.

Bijlagen
201532951 Raadsbesluit
201532948 Kadernota "Samen aan zet"2022 en verder
201532949 Bestuurlijke akkoord
201532954 Brief naar Raad voor Sociaal domein Duiven

Duiven, 2 november 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

ZFE24AAC7C3

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Kadernota Samen aan zet 2022 ev. Beschermd Wonen Duiven

---

Zaak- & documentnr. : Z/21/086636/201533609
Portefeuillehouder : H.C.M. Knuiman

Opsteller : Loes Stelder
Team : Sociaal Domein 1
Telefoonnr. : 088-6953329

Samenvatting

De 10 gemeenten van regio Centraal Gelderland (Arnhem, Rheden, Renkum, Lingewaard, Duiven, Westervoort, Overbetuwe, Doesburg, Rozendaal en Zevenaar) werken sinds 2019 aan de regionale transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis.

De gezamenlijke gemeenten staan voor een belangrijke vervolgstap in dit transformatieproces. Met ingang van 2022 is de inhoudelijke doordecentralisatie beschermd wonen een feit en met ingang van 2023 ook de financiële doordecentralisatie. Alleen door regionaal samen te werken kunnen de gemeenten het nodige vangnet bieden voor de meest kwetsbare inwoners. Het is een wettelijke plicht om samen te werken, waarbij de norm voor opdrachtgeverschap Beschermd Wonen (NvO) kaderstellend is.

De Kadernota “Samen aan zet: de volgende stap in de transformatie” beschrijft de kaders die aan de gemeenteraad ter besluitvorming worden voorgelegd. Binnen deze kaders kan het college nieuwe samenwerkingsafspraken maken, die juridisch, financieel en organisatorisch geborgd kunnen worden. En binnen deze kaders kan het college ook uitwerking geven aan de transformatie opgave van beschermd wonen op lokaal niveau en regionaal niveau. Kern van deze verandering is dat beschermd wonen veel meer “lokaal” in de wijk wordt georganiseerd. Kwetsbare inwoners kunnen zo zelfstandig mogelijk wonen en zijn onderdeel van de samenleving. Voor hen die het nodig hebben blijft beschermd wonen als vangnet bestaan.

In de gehele regio Centraal Gelderland zijn er 550 inwoners met een beschikking voor beschermd wonen, waarvan er 8 woonachtig in Duiven zijn (meettijd augustus 2021).

Beslispunten

1. De regionale kadernota ‘Samen aan zet 2022 en verder’, vast te stellen als basis voor de regionale samenwerking en transformatie opgave van beschermd wonen naar beschermd thuis in de regio Centraal Gelderland.
2. Kennis te nemen van het bijgevoegde Bestuurlijk akkoord Beschermd Wonen, waarin afspraken zijn overeengekomen die worden uitgewerkt in een convenant en een regionale begroting voor 2022 en verder zie bijlage.

3. De financiële middelen die de gemeente vanaf 2023 van het Rijk ontvangt voor beschermd wonen in te zetten voor de uitvoering van de regionale kadernota, te vertalen naar een regionaal uitvoeringsplan en een lokaal uitvoeringsplan voor onze gemeente.

Aanleiding

De 10 gemeenten van regio Centraal Gelderland staan voor een belangrijke vervolgstap in het transformatieproces. Met ingang van 2022 is de inhoudelijke doordecentralisatie beschermd wonen een feit en met ingang van 2023 ook de financiële doordecentralisatie. Alleen door regionaal samen te werken kunnen de regiogemeenten het nodige vangnet bieden voor de meest kwetsbare inwoners. Dit is een wettelijke verplichting waarbij de Norm voor Opdrachtgeverschap Beschermd Wonen (NvO) kaderstellend is.

Bij beschermd wonen, wonen mensen op een specifieke woonvoorziening waar zij begeleiding ontvangen. Ze wonen daar in een veilige omgeving en krijgen begeleiding bij hun dagelijkse activiteiten. Doel is dat ze op termijn weer zelfstandig kunnen wonen. Bij beschermd thuis blijft de inwoner in de thuissituatie wonen en krijgt hier de passende ondersteuning om zelfstandig te wonen.

In een eerder stadium heeft het college de raad via een raadsinformatiebrief geïnformeerd (juli 2021) over de planning voor de inhoudelijke en financiële doordecentralisatie van beschermd wonen.

De kadernota “Samen aan zet” is de eerste vervolgstap in het proces.
De nota beschrijft de visie en de kaders met betrekking tot de verdere decentralisatie van beschermd wonen. Als de nota wordt vastgesteld door de gemeenteraad geeft het college verder uitvoering aan regionale samenwerking en de transformatie opgave op het gebied van beschermd wonen op de volgende manier:

- De regionale kadernota wordt regionaal vertaald in jaarlijkse uitvoeringsplannen. Elk jaar wordt een regionaal uitvoeringsplan opgesteld en elke twee jaar wordt de koers geëvalueerd en bijgesteld indien nodig.
- De gemeente maakt elke twee jaar een lokaal plan met niet vrijblijvende (woon)afspraken. Hiervoor worden de ambulantiseringsmiddelen vanaf 2021 ingezet. Op dit moment gebeurt er al veel in onze gemeente. We hebben een uitgebreide ontmoetings- en ondersteuning gemeenschap “Connection” waar op een laagdrempelige manier voor en door mensen met een psychische kwetsbaarheid ondersteuning geboden wordt, we zetten activerend werk in, we zijn in gesprek met de GGZ-instellingen over de verbinding van de GGZ in de wijk. We hebben de aanpak verwarde personen verder doorontwikkeld en we zetten in op vroeg signalering van kwetsbare inwoners. We hebben een ontmoetingsruimte voor inwoners met een kwetsbaarheid, waar zij elkaar kunnen ontmoeten in een beschutte omgeving. Daarnaast zijn we in gesprek met Vivare over woonafspraken voor de uitstroom van beschermd wonen. In het kader van de woonvisie is extra aandacht voor de combinatie wonen en zorg. Hierbij is ook het beschermd wonen een belangrijk aandachtspunt. Al deze ontwikkelingen worden verwerkt in het lokale plan dat we in het eerste kwartaal 2022 in overleg met de Raad voor Sociaal Domein Duiven gaan ontwikkelen.
- De regionale programma coördinatie blijft bestaan en er wordt in 2022 gewerkt met een regionale opstapbegroting. Het regionaal uitvoeringsplan wordt gekoppeld aan een regionale begroting.
- Er wordt een convenant opgesteld en ondertekend om regionale samenwerking te regelen met een meerjarige intentie, waarbij tussentijds (twee jaarlijks) geëvalueerd wordt.

- De gemeente borgt met een mandaatbesluit de uitvoering beschermd wonen in 2022 door de gemeente Arnhem t.b.v. toegang.
- Het voornemen is om regionale uitvoeringstaken vanaf 2023 onder te brengen bij de MGR regio Centraal Gelderland. Dit wordt nog verder uitgewerkt. De gemeenteraad wordt medio 2022 om een zienswijze hierover gevraagd.
- Vanaf 1-1-2023 wordt de toegang tot beschermd wonen lokaal ingericht. Met een zorgvuldig implementatietraject wordt de huidige regionale toegang via de wijkteams Arnhem vervangen door een nieuw hybride toegangsmodel met een lokale toegang en een regionaal expertiseteam.

Planning

December 2021
- Vaststellen van de kadernota “Samen aan zet” door de gemeenteraad;

Per 1 jan 2022
- Ondertekenen van het convenant door het college;
- Werken op basis van het gezamenlijk ondertekend convenant;
- Werken aan de hand van het kadernota “Samen aan zet”. Waaronder het ontwikkelen van een lokaal uitvoeringsplan;
- Werken met de opstapbegroting 2022 (opstapjaar).

Per 1 jan 2023
- Start met vernieuwde toegang (‘hybride model’);
- Start nieuwe inkoopperiode;
- Gezamenlijke integrale begroting en financiële doorkijk 10-jarige periode;
- Verder met convenant in 2023 als governance (na actualisatie) bij positieve ervaring, een zwaardere variant indien noodzakelijk.

Beoogd effect

De regiogemeenten geven invulling aan de wettelijke verplichting tot regionale samenwerking zoals afgesproken door het Rijk en de VNG in zomer van 2020. Als de centrumgemeenteconstructie per 31 december 2021 eindigt zijn er nieuwe samenwerkingsafspraken nodig, die financieel, juridisch en organisatorisch geborgd moeten worden. De onderliggende regionale kadernota ‘Samen aan zet 2022 e.v.” vormt de basis om de regionale samenwerking verder in te richten.

Argumenten

1. *De raad besluit om de regionale kadernota ‘Samen aan zet 2022 en verder” vast te stellen als basis voor de regionale samenwerking en transformatie opgave van beschermd wonen naar beschermd thuis in de regio Centraal Gelderland.*

1.1 Door het vaststellen van de kadernota “Samen aan zet 2022” wordt een richting en aanpak vastgesteld die door alle regiogemeenten gedragen wordt. Waardoor er een gezamenlijke basis komt voor de verdere uitwerking van de transformatie opgave van beschermd wonen naar beschermd thuis.
1.2 Vanuit het Rijk zijn gemeenten verplicht tot niet vrijblijvende samenwerking bij de decentralisatie beschermd wonen. Deze kadernota vormt de onderlegger tot deze niet vrijblijvende samenwerking.

2. *Het college besluit om de raad kennis te laten nemen van het bijgevoegde Bestuurlijk akkoord Beschermd Wonen, waarin afspraken zijn overeengekomen die worden uitgewerkt in een convenant en regionale begroting voor 2022 en verder (bijlage)*

2.1 Door de raad kennis te laten nemen van het bestuurlijk akkoord beschermd wonen, is de raad op de hoogte van de samenwerkingsafspraken voor 2021 en de bouwstenen voor het op te stellen convenant voor de samenwerking in de transformatieperiode vanaf 2022.

3. Het college besluit de raad te adviseren om financiële middelen, die de gemeente vanaf 2023 van het Rijk ontvangt voor beschermd wonen in te zetten voor de uitvoering van de regionale kadernota, te vertalen naar een regionaal uitvoeringsplan en een lokaal uitvoeringsplan voor onze gemeente.

3.1 Met ingang van 2023 is de financiële doordecentralisatie van Beschermd wonen een feit. Nu ontvangt centrumgemeente Arnhem de gelden voor beschermd wonen. Maar vanaf 1 januari 2023 ontvangen alle regiogemeenten een deel van de financiering van beschermd wonen. Met een ingroeipad van 10 jaar worden alle gelden over de regiogemeenten gedecentraliseerd. Door de toezegging van alle regio- gemeenten dat deze gelden ingezet worden voor de uitvoering van de regionale kadernota en de lokale uitvoeringsplannen, wordt de samenwerking geborgd om het nodige vangnet bieden voor de meest kwetsbare inwoners en beschermd wonen in de regio te blijven aanbieden

Kanttekeningen
Het financiële verdeelmodel is nog in ontwikkeling.

3.1 Het objectieve financiële verdeelmodel is in hoofdlijnen bekend gemaakt, maar nog in ontwikkeling. Het bepalen van het definitieve verdeelmodel in een ingewikkelde operatie en is al meerdere keren uitgesteld. De verwachting is dat in de loop van 2022 de definitieve invulling bekend wordt gemaakt, maar dit is mede afhankelijk van het nog te vormen kabinet.

Financiële paragraaf
De gemeente Duiven streeft ernaar een en ander budgettair neutraal in de begroting te verwerken. Dit houdt in dat de gelden die de gemeente ontvangt voor deze taak, ook besteed worden aan het uitvoeren van deze taak.

Uitgangspunten voor onze financiële afspraken vanaf 2022 zijn geregeld in het bestuurlijk akkoord juni 2021 (bijlage) dat inmiddels door alle 10 colleges is vastgesteld. In dit akkoord is het volgende geregeld:

- Uitgangspunt is dat de regiogemeenten gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de financiële dekking van de regionale begroting voor inwoners met psychische kwetsbaarheid en lichte verstandelijke beperking die gebruik moeten maken van de regionale (vangnet)voorzieningen voor beschermd wonen en beschermd thuis.
- Alle gemeenten zijn bereid om gedurende het ingroeipad 2023-2032 de Rijksmiddelen die zij krijgen voor zorg en ondersteuning aan mensen met een psychische kwetsbaarheid en LVB, aan te spreken/ in te brengen ter dekking van de kosten van de op te stellen integrale regionale begroting voor beschermd wonen/ beschermd thuis 2023 e.v. voor deze betreffende doelgroepen. Er wordt gestuurd om binnen de kaders van het nieuwe financiële verdeelmodel te blijven
- De Rijksgelden dienen meerjarig voldoende te zijn om goede zorg te verlenen in het lokale veld, dichtbij de inwoners, en opschaling naar duurdere zorg te helpen voorkomen, en hiermee ons in staat te stellen om binnen de financiële kaders te blijven.
- Het College van B&W van Arnhem stelt aan haar gemeenteraad voor om bij een eventuele onderbesteding op de zorgkosten Beschermd Wonen in 2021, dit bedrag te reserveren en deze middelen mee te nemen naar de regionale opstapbegroting 2022.

- Voor 2021 worden de middelen uit het hoofdlijnenakkoord GGZ (ambulantiseringsmiddelen) ingezet voor de ambulantiseringsopgave en de sociaal domein kosten van alle gemeenten voor de BW doelgroep.
- De afspraken over de LVB-middelen zoals die van 2017 tot 31-12-2020 golden, worden voortgezet in 2021 en 2022. Hierover zijn afspraken gemaakt in een bestuurlijk akkoord.
- Vanaf 2022 zijn de ambulantiseringsmiddelen onderdeel van de regionale' opstapbegroting'. In het regionaal plan wordt regionale inzet, incluis de programma organisatie, beschreven.

Daarnaast is er de onzekerheid over de gevolgen van het objectieve verdeelmodel. Met de decentralisatie worden financiële middelen die nu naar de centrumgemeente Arnhem gaan, verdeeld over alle regiogemeenten. Hiervoor is een groeipad aangehouden van 10 jaar, ingaand op 1 januari 2023. De verdeling over de regio wordt berekend op basis van een objectief verdeelmodel. Van oudsher is er in de regio Midden-Gelderland een groot aanbod aanwezig voor deze vorm van zorg, waardoor er relatief veel mensen in zorg zijn ten opzichte van andere regio's. Het objectieve verdeelmodel houdt géén rekening met deze historische ontwikkelingen, maar gaat uit van objectieve criteria. Dit heeft tot gevolg dat de regio Centraal-Gelderland naar alle waarschijnlijkheid een financiële nadeel gemeente wordt. Maar dit wordt pas duidelijk als het objectieve verdeelmodel definitief bekend is. De verwachting is dat dit halverwege 2022 zal zijn. Dit is ook afhankelijk van het nieuw te vorm kabinet.

Op dit moment wordt er alles aan gedaan om de kosten van beschermd wonen omlaag te krijgen. Door beschermd wonen meer in te zetten richting beschermd thuis en zelfstandig wonen in de wijk.

Participatie en communicatie
Met de Raad voor Sociaal Domein Duiven is een gesprek geweest over hun rol bij deze kadernota Samen aan Zet. Met hen is afgesproken dat zij de kadernota ter kennisname toegezonden krijgen en dat zij actief betrokken worden bij het opstellen van het lokale plan. Hiermee wordt het eerste kwartaal 2022 gestart.

Intergemeentelijke samenwerking
Er is een wettelijke plicht regionaal samen te werken bij de decentralisatie beschermd wonen. De Norm van Opdrachtgeverschap is hierbij kaderstellend.

Bijlagen
201532951 Raadsbesluit
201532948 Kadernota "Samen aan zet"2022 en verder
201532949 Bestuurlijke akkoord
201532954 Brief naar Raad voor Sociaal domein Duiven

Duiven, 2 november 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

ZFE2CFEC24A

Gemeente Duiven

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/086636/201532951

Datum besluitvorming : 15 februari 2022

Onderwerp : Kadernota Samen aan zet 2022 ev Beschermd wonen

Samenvatting

De 10 gemeenten van regio Centraal Gelderland (Arnhem, Rheden, Renkum, Lingewaard, Duiven, Westervoort, Overbetuwe, Doesburg, Rozendaal en Zevenaar) werken sinds 2019 aan de regionale transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis.
De gezamenlijke gemeenten staan voor een belangrijke vervolgstap in dit transformatieproces. Met ingang van 2022 is de inhoudelijke doordecentralisatie beschermd wonen een feit en met ingang van 2023 ook de financiële doordecentralisatie. Alleen door regionaal samen te werken kunnen we het nodige vangnet bieden voor de meest kwetsbare inwoners. Dit is een wettelijke verplichting waarbij de norm voor opdrachtgeverschap Beschermd Wonen (NvO0 kaderstellend is.
De Kadernota “Samen aan zet: de volgende stap in de transformatie” beschrijft de kaders die aan de gemeenteraad ter besluitvorming worden voorgelegd. Binnen deze kaders kan het college nieuwe samenwerkingsafspraken maken, die juridisch, financieel en organisatorische geborgd kunnen worden. En binnen deze kaders kan het college ook uitwerking geven aan de transformatie opgave van beschermd wonen op lokaal niveau en regionaal niveau. Kern van deze verandering is dat beschermd wonen veel meer “lokaal” in de wijk wordt georganiseerd. Kwetsbare inwoners kunnen zo zelfstandig mogelijk wonen en zijn onderdeel van de samenleving. Voor hen die het nodig hebben blijft zelfstandig wonen als vangnet bestaan.

De raad besluit

1. De regionale kadernota ‘Samen aan zet 2022’ vast te stellen, als basis voor de regionale samenwerking en transformatie opgave van beschermd wonen naar beschermd thuis in de regio Centraal Gelderland.
2. Kennis te nemen van het bijgevoegde Bestuurlijk akkoord Beschermd Wonen, waarin afspraken zijn overeengekomen die worden uitgewerkt in een convenant en regionale begroting voor 2022 en verder.
3. De financiële middelen die de gemeente vanaf 2023 van het Rijk ontvangt voor beschermd wonen in te zetten voor de uitvoering van de regionale kadernota, te vertalen naar een regionaal uitvoeringsplan en een lokaal uitvoeringsplan voor onze gemeente

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

ZFE2CFEC24A

Regio Centraal Gelderland

SAMEN, VOOR ELKAAR

Kadernota

Samen aan zet

De volgende stap in de transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis

2022 en verder

Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Zevenaar

8 oktober 2021

Voorwoord

In de regio Centraal Gelderland zetten we de komende jaren een belangrijke vervolgstap in de transformatie opgave van beschermd wonen naar beschermd thuis. Dit wordt van ons verwacht, vanuit inwoners en cliënten, maar ook vanuit het Rijk.

Kern van de verandering is dat zowel maatschappelijke opvang als beschermd wonen veel meer lokaal 'in de wijk' wordt georganiseerd. Kwetsbare inwoners kunnen zo zelfstandig wonen en onderdeel zijn van de samenleving. Voor hen die dit nodig hebben blijven beschermd wonen en opvang als vangnet bestaan.

Het succes van de verandering is voor een belangrijk deel afhankelijk van onze prestatie om voldoende woningen vrij te maken. De komende jaren moet in iedere gemeente extra woonruimte worden gecreëerd om personen zelfstandig of kleinschalig te kunnen laten wonen. De transformatie opgave is hiermee niet alleen een opgave van de portefeuillehouder Wmo, maar ook die van de portefeuillehouder Wonen.

We gaan met elkaar de uitdaging aan om de komende tien jaar een grote verandering tot stand te brengen. Dit vraagt om betrokkenheid van elke gemeente in de regio. Deze kadernota, geschreven voor onze 10 gemeenteraden heet dan ook 'Samen aan zet; de volgende stap in de transformatie'. Meer dan de afgelopen jaren, zullen we deze stap gezamenlijk zetten.

Laten we met deze vervolgkoers in onze gemeenteraad deze opgave bespreken, samen de schouders zetten onder de vernieuwing die nodig is, pilots en projecten met aanbieders en inwoners opzetten en ervaringen delen. Want de gewenste verschuiving van wonen in een instelling naar lokaal en zelfstandig wonen met begeleiding, is een proces van jaren welke wij alleen samen voor elkaar kunnen krijgen.

Stuurgroep Samen aan Zet,

Hans Breunissen, wethouder gemeente Westervoort
Rob Engels, wethouder gemeente Overbetuwe en voorzitter stuurgroep
Gea Hofstede, wethouder gemeente Rheden
Leonie Rolink, wethouder gemeente Renkum
Roeland van der Zee, wethouder gemeente Arnhem

Onze vervolgkoers in 4 thema's

- **De inwoner centraal**: integrale ondersteuning dicht bij huis, preventie en vroegsignalering.
- **Beschermd thuis**: ambulantisering en een huis in de wijk is een lokale opgave.
- **Beschermd wonen** wordt een regionaal **vangnet**.
- **Sturen op het regionaal zorglandschap**: een breed palet aan zelfstandige woonvormen en ondersteuningsarrangementen.

De 10 uitwerkingspunten

1. Preventie, vroegsignalering en doorgaande lijn in ondersteuning staan centraal.
2. Integrale ondersteuning vraagt om lokale regie en flexibel op- en af te schalen ondersteuning.
3. De toegang tot beschermd wonen wordt lokaal, elke gemeente blijft verantwoordelijk voor de eigen inwoner.
4. Zonder woningen geen transformatie, creatieve oplossingen zijn nodig.
5. We maken lokale afspraken over uitstroom vanuit een regionaal kader.
6. Beschermd wonen wordt een regionaal vangnet. Dit vangnet blijft altijd nodig.
7. Een stevige lokale basis zorgt dat het regionale vangnet kan functioneren.
8. We streven naar een breed palet aan zelfstandige woonvormen en ondersteuningsarrangementen.
9. Kwaliteit staat voorop bij het contracteren van aanbieders.
10. Ons regionale zorglandschap is betaalbaar nu en in de toekomst.

Inhoud

Voorwoord 2

1. Terugblik 6

1.1 Samen aan Zet: 2019-2021 6

1.2 Sociale inclusie 6

1.3 Stelsel in beweging 7

1.4 Verder met de transformatie 8

1.5 Langs de inhoud door ontwikkelen 9

2. Nieuwe kaders 2022-2023 11

2.1 Wat gaat er veranderen? 11

2.2 Doordecentralisatie beschermd wonen 11

2.3 Niet vrijblijvende samenwerking: de Norm voor Opdrachtgeverschap 11

2.4 Nieuw financieel verdeelmodel 12

2.5 Woonplaatsbeginsel en landelijke toegankelijkheid 13

2.6 Voortzetting van onze koers 13

3. Vervolgkoers 2022 en verder 15

3.1 Van eindbeeld naar onze vervolgkoers 15

3.2 De inwoner centraal: integrale ondersteuning dicht bij huis 15

3.3 Beschermd thuis: ambulantisering en een huis in de wijk is een lokale opgave 16

3.4 Beschermd wonen wordt een regionaal vangnet 17

3.5 Sturen op het regionaal zorglandschap 17

3.6 Samengevat 18

4. De lokale opgave 20
4.1 Wat willen we lokaal regelen? 20
4.2 De lokale basisinfrastructuur 20
4.3 Woonopgave: een (t)huis in de wijk 22
4.4 Een lokale toegang en regionaal expertiseteam 23
4.5 Impuls voor lokale investeringen 24
5. Regionale samenwerking 26
5.1 Governance, de juridische borging 26
5.2 Regionale begroting Samen aan Zet 27
5.3 Inkoop en contracteren 27
5.4 Sturing op doelen en financiën 28
5.5 Besluitvorming en proces 29
Bijlage 1: Cijfers beschermd wonen in de regio Centraal Gelderland 31

1. Terugblik

1.1 Samen aan Zet: 2019-2021

De 10 gemeenten in de regio Centraal Gelderland hebben in 2018 een eerste gezamenlijk plan geschreven: Samen aan Zet. In dit plan hebben we de visie van de commissie Dannenberg omarmd en ontwikkellijnen uitgezet voor onze transformatie opgave. De regionale visie en de doelen zijn nog steeds actueel.

Bij beschermd wonen[1] gaat het om het bieden van een veilige, beschermde woonomgeving waar toezicht en begeleiding wordt geboden aan volwassen personen die door hun psychische of psychiatrische beperkingen niet in staat zijn zelfstandig te wonen. Het tijdelijke verblijf is gericht op het bevorderen en herstel van zelfredzaamheid en participatie evenals het bevorderen van het psychosociaal functioneren en het psychiatrisch ziektebeeld te stabiliseren met als doel weer zelfstandig te gaan wonen.

We streven naar een transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis:
De transformatie van beschermd wonen naar beschermen van personen met een psychische kwetsbaarheid midden in de samenleving, door uiteenlopende woonvarianten met flexibele ondersteuning te organiseren als alternatief voor wonen in een instelling.

Maatschappelijke opvang is het bieden van tijdelijke opvang aan dakloze personen door een verblijf in een opvangvoorziening.
Het gaat om personen die al dan niet gedwongen de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.

Voor de maatschappelijke opvang is ons doel[2]:
De opgaven van opvang naar wonen is om mensen zo kort mogelijk op te vangen en zo snel mogelijk uit te laten stromen naar een woonplek. Alle gemeenten hebben een verantwoordelijkheid als het gaat om daklоosheid voorkomen en het bieden van huisvesting.

Figuur 1: Randvoorwaarden Dannenberg

1.2 Sociale inclusie

In de visie van Dannenberg staan sociale inclusie en het normaliseren van beschermd wonen centraal. We streven naar een samenleving waarin iedere inwoner mee kan doen en er ruimte is voor een verscheidenheid aan mensen met

[1] Deze definitie wijkt af van de wettelijke definitie, zoals omschreven in de Wmo 2015. Wij kiezen voor een ruimere definitie, welke beter aansluit bij de fase van de transformatie waar wij nu zitten.

[2] Er is een uitvoeringsplan 'Van opvang naar wonen' vastgesteld, gemeente Arnhem (maart 2021).

verschillende vermogens. Dit vraagt om een verschuiving naar meer ambulante vormen van ondersteuning, meer focus op netwerken in de wijk, uiteenlopende woonvarianten, (het bevorderen van) zelfstandigheid van cliënten die nu gebruikmaken van beschermd wonen en opvang en met flexibele herstelondersteuning gericht op een zingevend bestaan.

De regio Centraal Gelderland onderschrijft deze visie op hoofdlijnen en hanteert de volgende uitgangspunten:

- Mensen hebben een stabiele woonplek nodig in de wijk. Een stabiele woonsituatie vraagt om een snelle flexibele op- en afschaling van ondersteuning, niet om verplaatsing van mensen.
- De ondersteuning moet vraaggericht zijn, integraal en op maat vormgegeven.
- Lokaal wat kan en regionaal wat moet of meerwaarde heeft. Op lokaal niveau is van belang dat maximaal wordt ingezet op vroegsignalering en preventie. Regionaal blijft een vangnet aan specialistische voorzieningen en acute vormen van verblijf (inclusief respijtzorg).

1.3 Stelsel in beweging

Vanaf 2015, het jaar dat beschermd wonen van de AWBZ naar de Wmo overging, zijn we gestart een beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis in gang te zetten. We kunnen dan ook de volgende successen van de afgelopen jaren noteren:

- Zorgaanbieders hebben de opdracht gekregen om verblijfsvoorzieningen om te zetten naar vormen met meer zelfstandigheid voor de bewoners. Bij bijna 40 procent van de beschermd woonplekken (regionaal) zijn wonen en zorg nu gescheiden (van intramuraal naar extramuraal).
- We hebben een kwaliteitsslag gemaakt met het contracteren van beschermd wonen, de kwaliteitseisen zijn aangescherpt en we hebben afscheid genomen van aanbieders die hier niet aan konden voldoen.
- Uitbreiding van locaties is niet mogelijk zonder toestemming en er wordt gestuurd op gewenst nieuw aanbod: kleinschalig, passend in de visie en niet in gemeenten waar al veel aanbod is.
- We zijn in dialoog met de aanbieders over de gewenste verandering van het gecontracteerde aanbod ter voorbereiding op een nieuwe inkoopronde.
- De beschermd woonplekken zijn nu 50/50 verdeeld over de gemeente Arnhem en de rest van de regio. In verschillende regiogemeenten is beschermd wonen gegroeid en in Arnhem afgebouwd. De spreiding in de regio is nog niet evenredig, maar beter verdeeld dan 5 jaar geleden.

Ook op bestuurlijk niveau zijn stappen gezet als het gaat om onze regionale samenwerking. Allereerst hebben de colleges in 2020 bestuurlijke uitgangspunten vastgesteld voor de regionale samenwerking.

Figuur 2: Bestuurlijke uitgangpunten

In het verlengde van deze bestuurlijke uitgangspunten hebben we een bestuurlijk akkoord gesloten met afspraken voor 2021 en 2022. Er is een regionale programmaorganisatie opgezet, met een regionale programmatrekker, een stuurgroep en een regionaal projectteam.

1.4 Verder met de transformatie

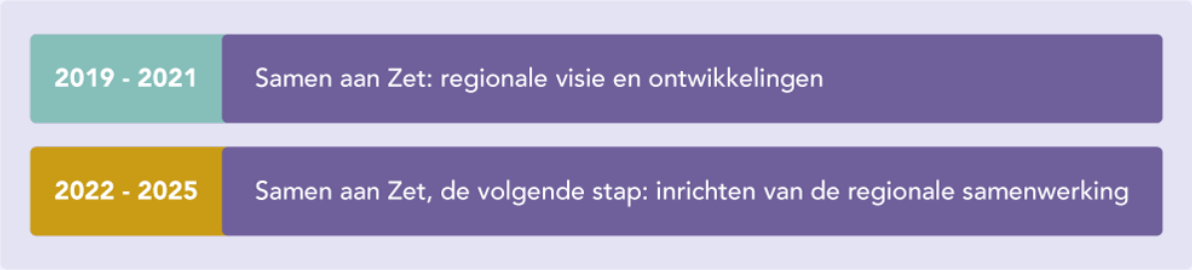
Transformeren is geen zaak voor de korte termijn, maar vraagt een langere inzet en commitment aan de doelen die met de transformatie bereikt moeten worden. Het transformatiedoel uit Samen aan Zet 2019 – 2021 houden we vast: *Mensen met een psychische kwetsbaarheid in de regio Centraal Gelderland wonen zo veel mogelijk thuis, zijn hierbij zoveel mogelijk zelfredzaam en participeren naar vermogen. De zorg en ondersteuning die iemand hierbij nodig heeft, wordt in samenhang geboden en is herstel ondersteunend. Daar waar inwoners tijdelijk niet zelfstandig kunnen wonen of het hen niet lukt om op eigen kracht te zorgen voor een dak boven het hoofd, zijn voldoende passende tijdelijke voorzieningen beschikbaar.*

Dit vraagt om het zetten van een volgende stap in de transformatie:

- Een duidelijke bestuurlijke vervolgkoers om beschermd thuis mogelijk te maken.
- Een overheveling van taken en verantwoordelijkheden van de centrumgemeente naar regiogemeenten (doordecentralisatie).
- Heldere afspraken maken over wat lokale taken en regionale taken zijn, inclusief financiering.
- Het volgen van en sturen op de gewenste beweging, ondersteund met een goede monitoring.

1.5 Langs de inhoud door ontwikkelen

Deze kadernota richt zich op de komende vier jaar. Het is een vervolg op ons eerste transformatieplan uit 2018. In de komende periode staat het inrichten van de regionale samenwerking centraal.

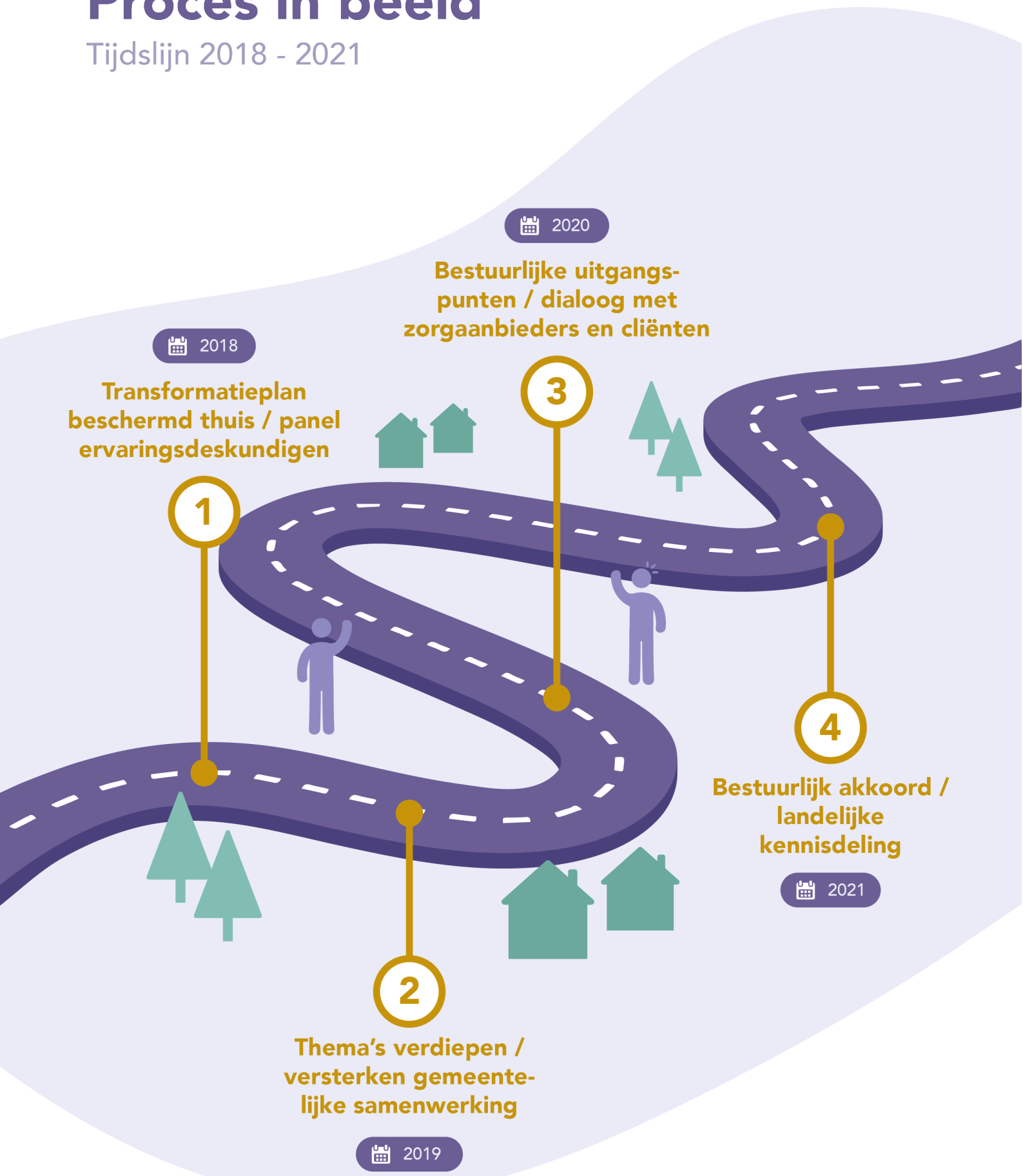
Figuur 3: Regionale pad doordecentralisatie

Maatschappelijke opvang en beschermd wonen overlappen elkaar inhoudelijk. Beschermd wonen wordt als eerste doorgedecentraliseerd, de maatschappelijke opvang volgt waarschijnlijk in 2026. Tot die tijd blijft de gemeente Arnhem als centrumgemeente verantwoordelijk voor het organiseren van opvang voor dak- en thuislozen in onze regio.

Elke twee jaar evalueren wij deze kadernota. Is onze koers nog actueel en hebben wij de juiste stappen gezet? We verwachten, stap voor stap, dichterbij ons einddoel te komen, een inclusieve samenleving.

Proces in beeld

Tijdslijn 2018 - 2021

Figuur 4: Proces 2018 - 2021

2. Nieuwe kaders 2022-2023

2.1 Wat gaat er veranderen?

Inhoudelijk is de transformatie opgave nog steeds dezelfde zoals vastgelegd in het Transformatieplan Beschermd Thuis 'Samen aan Zet 2019-2021'. We krijgen de komende vier jaar met de volgende veranderingen te maken:

- Er komt een verschuiving van taken en budget van de centrumgemeente naar de (regio)gemeenten.
- Een juridische borging van de regionale samenwerking is verplicht (governance).
- Het rijksbudget voor beschermd wonen wordt in de periode 2023 - 2032 volgens een nieuwe verdeelsleutel verdeeld.
- Er wordt landelijk een woonplaatsbeginsel voor beschermd wonen ingevoerd.

2.2 Doordecentralisatie beschermd wonen

Op 31-12-2021 eindigt de centrumgemeente constructie voor beschermd wonen en wordt een volgende stap gezet: de doordecentralisatie. Beschermd wonen is sinds 2015 een Wmo taak. De gemeente Arnhem is door het Rijk aangewezen als centrumgemeente en vervolgens door 9 regiogemeenten gemandateerd voor de uitvoering van beschermd wonen. Dit betekent dat Arnhem sinds 2015 als centrumgemeente voor alle gemeenten in de regio Centraal Gelderland de inkoop, toegang en financiering regelt. De doordecentralisatie is een grote verandering voor alle gemeenten. Het jaar 2022 is het jaar van de inhoudelijke doordecentralisatie en 2023 van de financiële doordecentralisatie. De overgang naar dit nieuwe systeem, van centrumgemeente naar samenwerking tussen gemeenten, is alleen verantwoord als sprake is van een krachtige samenwerking en duidelijke afspraken. Het Rijk laat de regio's vrij in de vormgeving hiervan, maar stelt wel randvoorwaarden.

2.3 Niet vrijblijvende samenwerking: de Norm voor Opdrachtgeverschap

Medio 2020 zijn het Rijk en de VNG overeengekomen dat het Rijk de regionale samenwerking niet voorschrijft maar dat regio's deze voor specialistische Jeugdzorg, Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang zelf mogen invullen. De 8 afspraken van de Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO) zijn hierbij leidend. Samengevat betekent het dat gemeenten:

- Niet vrijblijvend mogen samenwerken, maar een formele samenwerkingsstructuur moeten regelen (convenant, centrumregeling of gemeenschappelijke regeling).
- Gemeenten moeten samenwerken vanuit een regionale visie (transformatiedoelen) die door alle gemeenteraden is vastgesteld.
- Regio's verplichten zich om de spelregels van de NvO na te leven (zorgcontinuïteit, beperken administratieve lasten en reële tarieven als het gaat om contractering van aanbieders).

Hieruit volgt dat regionale samenwerking geen vrije keuze is, maar een verplichting. Wij mogen wel de wijze waarop wij samenwerken kiezen. Met de regionale notitie 'Samenwerking en opdrachtgeverschap Sociaal Domein'[3] geven de 10 samenwerkende

[3] Deze notitie wordt in het 4e kwartaal 2021 voorgelegd aan de 10 gemeenteraden.

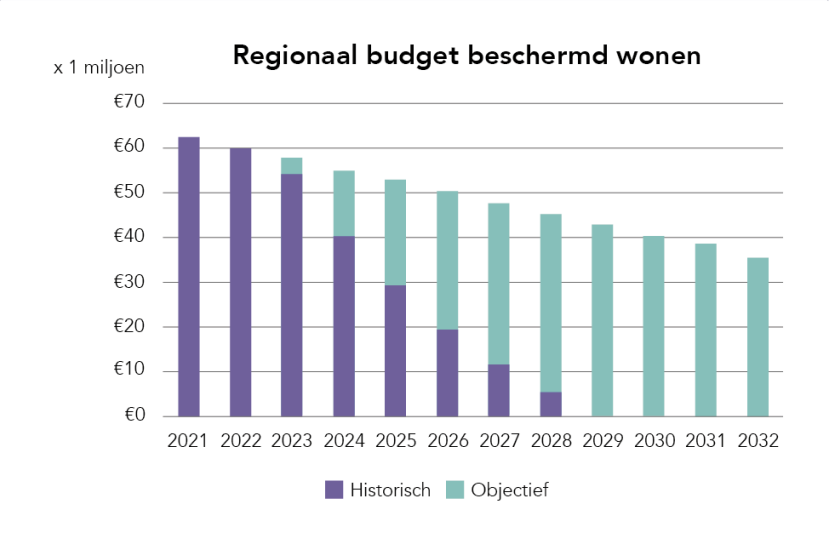
gemeenten in de regio Centraal Gelderland invulling aan de NvO. Deze notitie bekrachtigt de samenwerking die wij sinds 2015 hebben in het sociaal domein. Om invulling te geven aan het tweede punt, specifiek voor beschermd wonen en de maatschappelijke opvang, hebben we deze regionale kadernota opgesteld.

2.4 Nieuw financieel verdeelmodel

De doordecentralisatie van beschermd wonen is al meerdere keren uitgesteld omdat de invoering van het objectieve verdeelmodel een ingewikkelde operatie is. Dit mag volgens het Rijk geen belemmering zijn voor de transformatie opgave en het maken van regionale afspraken.

Wat gaat er veranderen? Nu ontvangt centrumgemeente Arnhem de rijksmiddelen. Vanaf 2023 wordt een deel van de middelen over alle gemeenten in de regio verdeeld. Met een ingroeipad van tien jaar verandert de financiering: nu worden de middelen nog volgens een historisch verdeelmodel verstrekt, in de toekomst volgens een objectief verdeelmodel. Het rijksbudget voor beschermd wonen is vanaf 2032 volledig over alle individuele gemeenten verdeeld volgens de nieuwe verdeelsleutel. Uit landelijke cijfers weten we dat de regio Centraal Gelderland een bovenmatig aantal voorzieningen heeft ten opzichte van sommige andere regio's (rekening houdend met het aantal inwoners). Dat betekent dat de regio ook een flinke afbouwopgave kent.

Het nieuwe objectieve verdeelmodel is bekend, maar nog niet definitief. De prognose is dat het totaalbudget voor onze regio daalt van ca. 63 miljoen in 2022 naar ca. 38 miljoen in 2032. Dit is een afname van 25 miljoen ofwel 40% minder dan het budget in 2022. Transformatie is dus niet alleen een inhoudelijk doel, maar ook financieel noodzakelijk.
In de grafiek hieronder is te lezen hoe het financiële regionale kader de komende tien jaar verandert (gebaseerd op de prognose van het nieuwe objectieve verdeelmodel)[4].

Figuur 5: Ontwikkeling budget beschermd wonen (prognose)

[4] De definitieve bedragen worden in 2022 bekend. Er zal nog een correctie plaats vinden door de overgang van Wmo naar Wlz in 2021. In onze regio zijn circa 550 personen naar de Wet langdurige zorg overgegaan. Er is door het CIZ beoordeeld dat zij langdurig aangewezen zijn op beschermd wonen.

2.5 Woonplaatsbeginsel en landelijke toegankelijkheid

Met ingang van 1 januari 2023 wordt er een woonplaatsbeginsel ingevoerd. Het woonplaatsbeginsel bepaalt straks dat de herkomstgemeente verantwoordelijk is voor het aanbieden van beschermd wonen aan een cliënt, ook als deze naar een andere gemeente verhuist en de beschermd wonen voorziening zich in een andere regio bevindt. Er was al een landelijke toegankelijkheid voor beschermd wonen; daar komt nu het woonplaatsbeginsel bij. Hiermee wordt geregeld dat regio's de kosten kunnen verrekenen, want de regio van herkomst betaalt een bepaalde periode de kosten van beschermd wonen.

Ongeveer 20% van de instroom in beschermd wonen in onze regio is bovenregionaal[5]. We maken daarom afspraken over bovenregionale samenwerking ten behoeve van deze bovenregionale plaatsingen. Uiteraard ontvangen wij van andere regio's een vergoeding als mensen in onze regio beschermd gaan wonen. Het woonplaatsbeginsel heeft ook financiële consequenties voor ons, want wij moeten betalen voor onze inwoners die buiten onze regio beschermd gaan wonen.

2.6 Voortzetting van onze koers

Nu de nieuwe kaders vanuit het Rijk bekend zijn, weten we dat we onze koers inhoudelijk kunnen voortzetten. Hiermee zullen we een volle regionale agenda hebben, want tegelijkertijd moet de regionale samenwerking worden ingericht. Inhoudelijke resultaten behalen is noodzakelijk om binnen het nieuwe krappere financiële kader te blijven. Om de richting voor de komende vier jaar scherp te krijgen, is een eindbeeld voor 2032 opgesteld (zie Beschermd wonen, op weg naar 2032).

[5] In 2020 is in de regio Centraal Gelderland een herkomst-onderzoek gedaan om te analyseren hoe de verschillende cliëntstromen lopen en hebben gelopen de afgelopen jaren. Hieruit kwam naar voren dat ca. 20% van cliënten in BW afkomstig zijn vanuit gemeenten buiten onze regio.

Beschermd wonen: op weg naar 2032

We nemen u mee naar het eindbeeld voor 2032. Waar staan we dan? Waar willen we in de toekomst naar toe en hoe kunnen we dit resultaat bereiken? Hiervoor is het nodig een eindpunt te kiezen dat dichtbij genoeg is om te concretiseren. We kiezen voor een periode van 10 jaar, lang genoeg om een visie op uit te lijnen en kort genoeg om concrete doelen te kunnen stellen.

Waar willen we naar toe?

We hebben in de periode 2022-2032 gestuurd op een afbouw van beschermd wonen en een opbouw van beschermd thuis. Er is lokaal volop geïnvesteerd in beschermd thuis waardoor inwoners zelfstandig kunnen (blijven) wonen. De meeste inwoners wonen zelfstandig en kunnen gebruik maken van een flexibel aanbod van ondersteunde voorzieningen (individuele voorzieningen en algemene voorzieningen). Er zijn kleinschalige woonvormen voor zelfstandig en beschermd wonen. Het is ons gelukt dat meer mensen zelfstandig wonen t.o.v. beschermd wonen bij een zorgaanbieder. Door de opbouw van beschermd thuis en de afbouw van beschermd wonen is geleidelijk een betere spreiding in de regio ontstaan.

Waar staan we nu?

De ambulantisering staat in de kinderschoenen, want de meeste inwoners met beschermd wonen, wonen op een locatie van een zorgaanbieder (en moeten verhuizen als de zorgtoewijzing stopt).
Er zijn grote verschillen tussen gemeenten hoe ver men is met de integrale aanpak en het opzetten van ondersteunende voorzieningen. Sommige gemeenten hebben wijk ggz-ers of inloopactiviteiten. Anderen hebben deze integrale aanpak en voorzieningen (nog) niet. Er is nog een onevenredige spreiding in de regio van beschermd woonplekken (concentratie Arnhem, Rheden, Renkum).

Wat is nodig?

Een verschuiving van beschermd wonen naar beschermd thuis.
Volop inzetten op ambulantisering: inwoners worden thuis ondersteund en wonen niet bij een zorgaanbieder maar zelfstandig (alleen, in een groep of in een geclusterde woonvorm).
Er zijn gemeentelijke afspraken met woningcorporaties nodig voor het beschikbaar stellen van woningen. Ondersteuning van inwoners begint lokaal, niet regionaal. Een regionaal vangnet voor elke inwoner in de regio in de vorm van beschermd wonen of opvang blijft beschikbaar als het nodig is. Er dienen regionale afspraken gemaakt te worden over de financiering van beschermd wonen en beschermd thuis.

Stip op de horizon dichterbij brengen

De inwoner centraal: integrale ondersteuning dicht bij huis.
Afbouw en omvorming van het huidige beschermd wonen tot een regionaal vangnet
Wederkerigheid tussen lokale verantwoordelijkheden om de basis op orde te hebben en het regionaal vangnet: als de basis niet op orde is, zal er een groter beroep worden gedaan op het regionale vangnet. Betere spreiding over de regio van beschermd wonen en beschermd thuis: een breed palet aan zelfstandige woonvormen en ondersteuningsarrangementen.

3. Vervolgkoers 2022 en verder

3.1 Van eindbeeld naar onze vervolgkoers

Vanuit het hierboven geschetste eindbeeld voor 2032 richten we ons de komende jaren op vier inhoudelijk thema's. Deze thema's lichten we in dit hoofdstuk toe en schetsen hiermee onze vervolgkoers.

- De inwoner centraal: integrale ondersteuning dicht bij huis, preventie en vroegsignalering.
- Beschermd thuis: ambulantisering en een huis in de wijk is een lokale opgave.
- Beschermd wonen wordt een regionaal vangnet.
- Sturen op het regionaal zorglandschap: een breed palet aan zelfstandige woonvormen en ondersteuningsarrangementen.

3.2 De inwoner centraal: integrale ondersteuning dicht bij huis

De inwoner centraal stellen en niet onze opgave of systemen, betekent kiezen we voor integrale ondersteuning. Door onze huidige organisatie van beschermd wonen hebben we een schot gezet tussen lokale mogelijkheden en regionale mogelijkheden. Dit kunnen we verbeteren door het herstel van de inwoner centraal te stellen en integrale ondersteuning te bieden. Schotten tussen wetten en financieringsstromen dienen hierbij geen belemmering te vormen. Onze opgave is de lokale infrastructuur zo in te richten dat ondersteuning dichtbij de inwoner en integraal wordt georganiseerd. Preventie en vroegsignalering zijn hierbij belangrijke kernbegrippen.

Integrale ondersteuning vraagt om lokale regie

Herstel gaat niet alleen over zorg en ondersteuning. De inwoner heeft de meeste baat bij een integrale aanpak. Herstel gaat (juist) ook over andere levensdomeinen zoals ontmoeting, werk, activering, dagbesteding, onderwijs, gezondheid. Bij een integrale benadering krijgen al deze leefgebieden aandacht. Ook het hebben van voldoende inkomen, het oplossen van eventuele schulden en financiële zelfredzaamheid zijn belangrijk in de weg naar herstel. Evenals lotgenotencontact en de inzet van ervaringsdeskundigen. Kortom, de lokale basis moet op orde zijn. De belangrijkste wijziging met de voorgaande periode is dat ondersteuning van inwoners zo veel mogelijk lokaal begint en dat de regie ook lokaal blijft. De lokale gemeente blijft betrokken, ook als een inwoner een beroep moet doen op het regionale vangnet.

Lokale toegang: flexibel op- en afschalen ondersteuning

De meerwaarde van een lokale toegang is dat de ambulante begeleiding, die flexibel op- en afgeschaald kan worden ook gekoppeld kan worden aan andere lokale ondersteuning en algemene voorzieningen. Hierdoor kan beter maatwerk worden geleverd, want naast ambulante begeleiding kunnen lokaal ook andere voorzieningen worden ingezet, bijvoorbeeld inkomensvoorzieningen of hulp bij schulden. Ook is er beter zicht op hoe het nu gaat met de inwoner, waardoor er meer aandacht kan zijn voor preventie en (waakvlam)ondersteuning bij herstel.

Afgelopen jaren werd beschermd wonen door de centrumgemeente ingezet, vanaf 2023 krijgt de lokale toegang deze verantwoordelijkheid. De lokale toegang wordt

verantwoordelijk voor het besluit om beschermd wonen in te zetten, te verlengen of te beëindigen. Ze worden hierbij inhoudelijk ondersteund door een regionaal expertiseteam. Mocht het zo zijn dat de inwoner beschermd gaat wonen buiten zijn eigen gemeente, dan blijft de lokale toegang van de inwoner betrokken gedurende het traject. Op deze manier kan er gewerkt worden naar een soepele overgang terug naar de eigen gemeente na het beëindigen van beschermd wonen.

3.3 Beschermd thuis: ambulantisering en een huis in de wijk is een lokale opgave

De transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis is een ambulantiseringsopgave: van wonen in een instelling naar zelfstandig wonen in een eigen huis. In onze ideaalsituatie komt zorg en ondersteuning naar de inwoner, de inwoner verhuist niet naar een locatie van een zorgaanbieder. De lokale opgave bestaat daarom globaal gezien uit twee onderdelen: het inrichten van de lokale infrastructuur zoals genoemd onder 3.2 én een huisvestingsopgave.

Zonder woningen geen transformatie

Onze opgave is dus ook een huisvestingsopgave. Aanbieders van beschermd wonen leveren zorg en ondersteuning in combinatie met huisvesting. Woonruimte beschikbaar stellen voor zelfstandig wonen, is geen taak van aanbieders, maar van woningcorporaties of particuliere vastgoedeigenaren. Afspraken maken met deze partijen is een lokale opgave. Onze ambities kunnen alleen bereikt worden als er voldoende woonruimte beschikbaar is. In de huidige situatie kan het voorkomen dat beschermd wonen tijdelijk een ‘woonprobleem’ oplost. De inwoner blijft langer beschermd wonen, omdat er geen woning beschikbaar is. Het is niet de bedoeling om zorgmiddelen in te zetten om woonproblemen op te lossen. Een korter verblijf in opvang en beschermd wonen kan alleen als er snel perspectief is op een eigen kamer, studio of woning. Als er voldoende passende woningen voor uitstroom beschikbaar zijn, dan zijn er ook minder opvang- en beschermd woonplekken nodig. Want: Als de doorstroomsnelheid toeneemt, dan zijn er minder beschermd woonplekken nodig om hetzelfde aantal cliënten in onze regio te helpen.

Lokale afspraken over uitstroom vanuit een regionaal kader

Alle gemeenten kregen in de periode 2019-2021 de taak om via prestatieafspraken met lokale woningcorporaties afspraken te maken over het toewijzen van woningen voor de uitstroom uit beschermd wonen. In 5 van de 10 gemeenten is dit al geregeld[6], de andere helft is hier mee bezig. Daarnaast is het wenselijk als alle gemeenten hun opgave voor het realiseren van beschermd thuis voorzieningen en de uitstroom beschermd wonen ook opnemen in hun woonvisie. In de huidige lokale regelingen voor uitstroom beschermd wonen kan de inwoner een woning aanvragen als er twee jaar beschermd is gewoond. De huurder ontvangt een huurcontract voor twee jaar waarin ambulante begeleiding is gegarandeerd. Naast deze lokale afspraken zijn er ook nog overkoepelende regionale afspraken nodig voor uitstroom binnen de regio. De inwoner heeft er baat bij om door te stromen naar een woning in die gemeente in de regio waar hij of zij de meeste sociale binding heeft. Dan is de kans op een succesvolle start het grootst. Aanvullende regionale

[6] Dit zijn de gemeenten Arnhem, Rheden, Renkum, Overbetuwe en Zevenaar

afspraken zijn nodig om ook een woning in een andere gemeente aan te kunnen vragen. Gemeenten moeten dan ook onderling afspraken maken over een goede verdeling, zodat elke gemeente zijn verantwoordelijkheid neemt. Dit is een voorwaarde om een betere spreiding over de regio te krijgen.

3.4 Beschermd wonen wordt een regionaal vangnet

Kern van de verandering is dat beschermd wonen veel meer lokaal 'in de wijk' wordt georganiseerd in de vorm van een variatie aan vormen van wonen die vallen onder de noemer Beschermd thuis. Kwetsbare inwoners kunnen zo zelfstandig wonen en onderdeel zijn van de samenleving. In plaats van wonen met begeleiding in een instelling, woont de inwoner zelfstandig met flexibele ambulante begeleiding. Voor hen die dit nodig hebben blijft beschermd wonen als vangnet bestaan.

Gemeenten geven het regionaal vangnet samen vorm

Niet elke gemeente hoeft haar eigen beschermd wonen te organiseren, we organiseren het vangnet regionaal. Het gaat om dure specialistische maatwerk voorzieningen, welke niet in elke gemeente beschikbaar hoeven te zijn. Beschermd wonen is in principe tijdelijk, met als doel weer zelfstandig te gaan wonen. Dit vangnet kan in de toekomst kleiner zijn dan het aantal beschermd woonplekken dat wij nu hebben. Het tempo waarmee wij het vangnet kunnen afbouwen, hangt af van de opbouw van beschermd thuis.

Een regionaal vangnet voor opvang en beschermd wonen blijft altijd nodig

Het is niet zo dat er in een ideaalsituatie van beschermd thuis geen regionaal vangnet nodig is. Het komt ook voor dat de lokale basis niet voldoende is of dat inwoners een terugval hebben. Dan is het belangrijk dat er snel opgeschaald kan worden naar meer (specialistische) begeleiding in een beschermd wonen setting of een tijdelijke time out plek of logeervoorziening. Er zal altijd een regionaal vangnet nodig zijn voor mensen die kampen met ernstige psychische problemen, een licht verstandelijke beperking of verslaving.

Een stevige lokale basis zorgt dat het regionale vangnet kan functioneren

Er is een wederkerigheid tussen lokale verantwoordelijkheden om basis op orde te hebben en het regionaal vangnet: als de basis niet op orde is, zal er een groter beroep worden gedaan op het regionale vangnet. Flexibel opschalen van begeleiding thuis, hulp bieden bij schulden, maar ook voorzieningen voor participatie in de wijk kunnen ertoe bijdragen dat het goed blijft gaan met de inwoner. Als er te weinig ondersteuning is, kunnen problemen uitgroeien tot erger. Inwoners zijn dan niet meer in staat om zelfstandig te wonen of worden dakloos. Dan wordt een beroep gedaan op het regionaal vangnet.

3.5 Sturen op het regionaal zorglandschap

Ons regionale zorglandschap zal zich meebewegen met onze inspanningen en geleidelijk veranderen. Over vier jaar is het 'zorglandschap' dus weer anders dan nu, want we blijven sturen met onze visie en doelen en met onze inkooprondes. Nieuwe initiatieven van aanbieders worden beoordeeld aan de hand van criteria, want ze moeten passen in het gewenste regionale zorglandschap. Om een afname van 40% van het budget beschermd wonen in de periode tot 2032 op te vangen zal de komende vier jaar gestart worden met een afbouw van beschermd woonplekken en een opbouw van beschermd thuis.

Een breed palet aan zelfstandige vormen van wonen en ondersteuningsarrangementen

Onze opgave is om een breed palet aan voorzieningen te bieden: van lichte tot gespecialiseerde ondersteuningsvormen, van begeleiding thuis tot tijdelijke opvang en beschermd wonen. De (maatwerk)voorzieningen moeten aansluiten bij de regionale vraag, waarbij de behoeften van onze inwoners centraal staan. Het onderzoeken van de vraag en hiermee de behoefte aan ondersteuning is een continu proces, dat ons helpt om ons benodigde regionale zorglandschap scherp te krijgen.

Kwaliteit staat voorop bij het contracteren van aanbieders

Bij de inkoopronde van 2020 hebben we de kwaliteitseisen voor beschermd wonen aangescherpt. We hebben afscheid genomen van aanbieders die niet konden voldoen aan onze eisen. Ook voor de toekomst blijft kwaliteit belangrijk, want het gaat om een kwetsbare groep en we willen dat zij de juiste zorg krijgen. Daarom willen we alleen aanbieders contracteren die wij kunnen vertrouwen, waar wij op kunnen bouwen en die met ons meedenken hoe wij de opgave van beschermd wonen naar beschermd thuis samen het beste kunnen realiseren.

Ons regionale zorglandschap is betaalbaar

Voor onze regio blijft het belangrijk om te bewaken of het zorglandschap dat wij hebben, betaalbaar is en blijft. Veel gemeenten in de regio hebben tekorten in het sociaal domein. Als we de komende jaren dezelfde hoge kosten voor beschermd wonen houden, dan gaan er tekorten ontstaan op beschermd wonen, want de uitkering van het Rijk neemt elk jaar af. Dit willen we voorkomen door te gaan sturen op een betaalbaar zorglandschap: de omvang van beschermd wonen moet stap voor stap kleiner worden en voor beschermd thuis moet meer financiële ruimte komen om te kunnen groeien. Dit willen we vanaf 2022 gaan regelen met een gezamenlijke begroting.

3.6 Samengevat

Samengevat in 10 punten, is onze vervolgkoers:

1. Preventie, vroegsignalering en doorgaande lijn ondersteuning staan centraal.
2. Integrale ondersteuning vraagt om lokale regie en flexibel op- en af te schalen ondersteuning.
3. De toegang tot beschermd wonen wordt lokaal, elke gemeente blijft verantwoordelijk voor de eigen inwoner.
4. Zonder woningen geen transformatie, creatieve oplossingen zijn nodig.
5. We maken lokale afspraken over uitstroom vanuit een regionaal kader.
6. Beschermd wonen wordt een regionaal vangnet. Dit vangnet blijft altijd nodig.
7. Een stevige lokale basis zorgt dat het regionale vangnet kan functioneren.
8. We streven naar een breed palet aan zelfstandige woonvormen en ondersteuningsarrangementen.
9. Kwaliteit staat voorop bij het contracteren van aanbieders.
10. Ons regionale zorglandschap is betaalbaar nu en in de toekomst.

Wat is er nodig voor een Beschermd thuis?

Vanuit het perspectief van de inwoners en cliënten(vertegenwoordigers)

Begeleiding

Als mensen zelfstandig gaan wonen is de begeleiding heel belangrijk. Het heeft, naast begeleiding in praktische zaken, een onmisbare sociale functie. Een succes is ook als de begeleider die men intramuraal had, kan blijven in de nieuwe situatie. De beschikbaarheid van de begeleider is erg van belang. Weten dat hij/zij beschikbaar is, betekent al heel veel.

Sociaal netwerk

Eenzaamheid komt vaak voor. Sommige inwoners geven aan dat ze hun sociaal netwerk willen uitbreiden. Ze willen graag meer anderen ontmoeten en leren kennen maar tegelijkertijd vinden ze dit moeilijk vanwege hun beperkingen. Wat helpt is een maatje om activiteiten mee te ondernemen om zo de drempel te verlagen. Ook zou begeleiding vanuit de zorgaanbieder meer gericht moeten zijn op het ontwikkelen van een sociaal netwerk (sociaal netwerk en activiteiten buiten de instelling). Sommige inwoners geven aan dat een inloopcentrum onmisbaar is geweest toen ze in de wijk kwamen wonen, voor anderen is ook de inloop nog een te hoge drempel. Een inloopmogelijkheid in het weekend zou ook heel fijn zijn.

Daginvulling

Een zinvolle daginvulling is van grote meerwaarde voor de inwoner. Ongeveer de helft van de geïnterviewde inwoners gaf aan dagbestedingsactiviteiten te hebben bij een zorgboerderij, activiteitencentrum, atelier, inloopcentrum of bij een personeelsrestaurant. Ook doen een aantal inwoners aan vrijwilligerswerk, bijvoorbeeld in een cliëntenraad of als kok of gastheer bij een inloop- of wijkcentrum. Een aantal inwoners zijn actief als ervaringsdeskundigen of volgen een cursus om dit te worden. Ze halen hier trots, erkenning en voldoening uit.

Van behandeling naar beschermd wonen

Soms is de stap vanuit een jarenlange behandelsetting naar zelfstandig wonen te groot. Ook speelt mee dat een vertrek uit een behandelsetting vaak gepaard gaat met het afbouwen van medicijngebruik. Hierdoor kunnen er afkickverschijnselen optreden waardoor cliënten beperkt zelfstandig kunnen zijn. Aanbevolen wordt een overgangsfase te organiseren vanuit de behandelsetting.

Van beschermd wonen naar zelfstandig wonen

Vaak komt de wens om zelfstandig te gaan wonen echt van de inwoner zelf. Zelfvertrouwen en het vertrouwen van je begeleider dat het lukt, is hierbij heel belangrijk. Oriëntatie op uitstroom is niet altijd onderdeel van het begeleidingsplan. Sommige inwoners geven aan graag een tussenstap te willen voordat ze helemaal zelfstandig gaan wonen. Een soort begeleid wonen waarbij je wel in een locatie van de instelling woont, het huishouden zelfstandig doet met eigen voorzieningen en beperkt begeleiding aanwezig is, eventueel met 24-uurs oproepbaarheid. Een verhuizing is een heftige gebeurtenis. Dezelfde begeleider houden draagt enorm bij aan die veilige basis. Ook de mogelijkheid van een terugvalfunctie wordt door inwoners genoemd. Ook is het belangrijk dat bij de stap naar zelfstandig wonen de financiële voorbereiding van belang is, zoals het opbouwen van een financiële buffer en huisraad, om financiële problemen op latere termijn te voorkomen.

4. De lokale opgave

4.1 Wat willen we lokaal regelen?

Onze ambitie is om de komende jaren lokaal meer in te zetten op beschermd thuis en dit vraagt om een lokale investering in voorzieningen. Een gedetailleerde blauwdruk hoe dit er uit moet zien, is niet te geven. Lokale voorzieningen sluiten aan bij de couleur locale en het ondersteuningsaanbod dat er al is. Eigenlijk is het vraagstuk: Wat is er in onze gemeente nodig voor een inclusieve samenleving en hoe kan dit worden verbonden met het ondersteuningsaanbod dat er al is? Bij het beoordelen van deze toegankelijkheid en het organiseren van eventueel nieuw ondersteuningsaanbod zijn lokale samenwerkingspartners en ervaringsdeskundigen onmisbare gesprekspartners.

4.2 De lokale basisinfrastructuur

In de vervolgkoers hebben wij aangegeven dat wij verwachten dat alle preventieve lokale mogelijkheden benut en ingezet zijn, voordat een beroep wordt gedaan op het regionaal vangnet. Van gemeenten wordt verwacht dat volop wordt geïnvesteerd in de lokale basisinfrastructuur.

Integrale aanpak

De beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis, vraagt van alle (regio)gemeenten dat zij werk maken van hun lokale basisinfrastructuur zodat personen met psychische problemen (weer) zelfstandig kunnen wonen. Lokale integrale en professionele ondersteuning is noodzakelijk om de beweging naar beschermd thuis in de wijk tot een succes te kunnen maken.

Als we spreken over een integrale aanpak hebben we het over een complex en gelaagd proces. In het ideale geval worden om te beginnen zorg en ondersteuning vanuit gemeentelijke domein en het medische domein in samenhang geboden. De juiste zorg op de juiste plek[7] is een enorme uitdaging, omdat verschillende financiers en partijen betrokken zijn (gemeenten, zorgkantoor, zorgverzekeraars). Onder de noemer 'GGZ in de wijk' doen meerdere gemeenten in Nederland hiermee ervaring op. Vanuit de zorgkantoren, de GGZ en de 1e-lijnsgezondheidszorg worden stappen gezet om ‘de GGZ’ veel meer naar de wijken te brengen. In de regio Arnhem organiseren meerdere gemeenten (waaronder Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe en Renkum) momenteel pilotprojecten die passen in de beweging naar een GGZ in de wijk.

Maar herstel gaat over meer dan (professionele) zorg en ondersteuning. Het gaat ook over andere levensdomeinen zoals dagbesteding, (vrijwilligers)werk, ontmoeting, onderwijs en beweging. Eén van de belangrijkste bronnen om te werken aan herstel is ‘gewoon meedoen’. Bij een integrale benadering krijgen al deze leefgebieden aandacht. Voor de gemeente betekent dit dat ook de interne samenwerking met andere afdelingen georganiseerd moet zijn. Met de afdeling participatie en schuldhulpverlening om tijdig in te spelen op het ontstaan van financiële problemen, maar ook met de afdeling wonen voor de

[7] De Juiste zorg op de juiste plek is een landelijk programma van het ministerie van VWS en richt zich onder andere op een goede overgang tussen zorg gefinancierd vanuit de Zorgverzekeringswet, Wmo en Wlz.

huisvestingsopgave en met openbare orde en veiligheid zodat op tijd wordt ingegrepen in geval van overlast.
Welke voorzieningen en ondersteuningsmogelijkheden moeten er nu minimaal aanwezig zijn in een gemeente om het mogelijk te maken dat kwetsbare inwoners zelfstandig kunnen blijven wonen? Over de minimale basisinfrastructuur maken we regionale afspraken.

Streefbeeld GGZ in de wijk

In iedere wijk of kern is een sluitend professioneel netwerk op alle leefgebieden voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid. In dit (lerende) netwerk wordt samengewerkt tussen het medische domein (huisarts, POH GGZ, specialistische GGZ), en het sociale en veiligheidsdomein (sociale teams, schuldhulpverlening, woningcorporaties, werkbedrijf, scholen, politie). De professionals vormen samen de ogen en oren van de wijk en kunnen zo invulling geven aan vroegsignalering. Dit professionele netwerk werkt nauw samen met het informele netwerk (familie, kennissen, vrienden) en laat zich informeren door ervaringsdeskundigen.

Figuur 6: Uitleg GGZ in de wijk

De minimale basisset voor beschermd thuis

We willen dat in iedere gemeente een basisset, een soort gereedschapskist, aan voorzieningen en ondersteuningsmogelijkheden aanwezig is. We maken regionale afspraken over de minimale basisset voor beschermd thuis. De basisset moet in elke gemeente aanwezig zijn om het mogelijk te maken dat inwoners zelfstandig kunnen blijven wonen (voorkomen van instroom) en dat inwoners die beschermd hebben gewoond en uitstromen voldoende steun krijgen om weer zelfstandig te gaan wonen (bevorderen uitstroom). Op basis van de ervaringen die we de afgelopen jaren hebben opgedaan, de geleverde input van cliënten en zorgaanbieders in de regio en landelijke expertise, komen we tot de volgende basisset:

- Professionele ambulante begeleiding die flexibel kan worden op- en afgeschaald, dit kan al of niet in samenloop met behandeling (GGZ/ ZVW) zijn;
- Integrale benadering vanuit sociaal domein (inkomen, participatie, ondersteuning, betrekken eigen netwerk en welzijn);
- Aandacht voor financiële zelfredzaamheid en schuldhulpverlening
- Vroegsignalering en expertise in de wijk om problematiek te herkennen;
- Waakvlam begeleiding (nazorg bij uitstroom uit beschermd wonen);
- Bemoeizorg om zorgmijders te bereiken;
- Inloopvoorzieningen in de wijk voor ontmoeting en daginvulling;
- Ondersteuning bij integratie in de wijk;
- Inzet van ervaringsdeskundigen, lotgenotencontact en psycho-educatie;
- Participatie, werk en inkomen: versterken herstel en (arbeids)participatie.

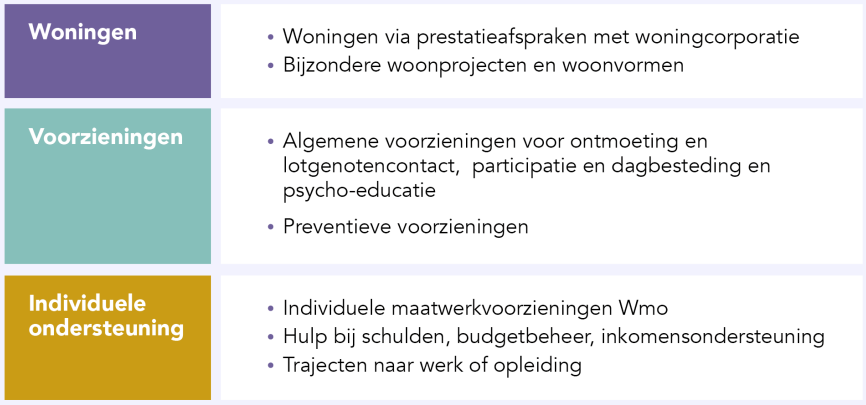
Sommige voorzieningen kunnen vanwege de schaal beter op subregionaal of regionaal niveau worden georganiseerd. We gaan regionale afspraken maken over:

- Respijtzorg;
- Time out plekken;
- Herstelacademies.

Netwerksamenwerking

De opgave voor beschermd wonen hangt nauw samen met andere domeinen. In de regio bestaan verschillende samenwerkingsstructuren waarop moet worden afgestemd. Dit gaat om:

- Afstemming met zorg/veiligheidsketen (inclusief Wvggz, E33 meldingen).
- Afstemming sociaal domein/ zorgdomein (gemeenten, zorgkantoor, 1e lijn, GGZ).
- Afstemming wonen en zorg (regionaal).

Figuur 7: Bouwstenen voor beschermd thuis

4.3 Woonopgave: een (t)huis in de wijk

De lokale gemeenten zijn ook aan zet bij het realiseren van de huisvestingsopgave. Het huisvesten van kwetsbare personen in een wijk in de vorm van een beschermd thuis, vraagt om een gevarieerd aanbod aan woonvarianten, zowel zelfstandig verspreid over een gemeente als juist gezamenlijk – bijvoorbeeld geclusterd.

Woonafspraken met onze woningcorporaties

Voor voldoende passende en betaalbare woningen staan vooral de woningbouwcorporaties aan de lat. Om een goede match te kunnen maken tussen vraag en aanbod is inzicht nodig in het aantal woningen dat per jaar theoretisch beschikbaar is voor de uitstroom. Het gaat hierbij in eerste instantie om het benutten van de bestaande woningvoorraad. Gemeenten en corporaties zijn verplicht afspraken te maken over het percentage woningen dat beschikbaar moet zijn voor het huisvesten van bijzondere doelgroepen, waaronder de doelgroep beschermd wonen. In de diverse regionale woonagenda's is de opgave voor uitstroom beschermd wonen al opgenomen. Nog niet alle gemeenten in de regio hebben dit onderwerp concreet geagendeerd in hun lokale woonagenda (of woonvisie). Zoals in hoofdstuk 3 is vermeld, heeft de helft van de gemeenten in de regio afspraken met hun corporaties over de uitstroom beschermd wonen, inclusief een regeling om deze uitstroom goed te begeleiden (zie 3.3). Het gezamenlijke doel is dat eind 2022 alle gemeenten in de regio concrete afspraken hebben gemaakt met hun woningcorporaties.

Creatieve oplossingen: Flexwonen en Magic mix

In de meeste gemeenten is de vraag naar sociale huurwoningen groter dan het aanbod. Dit kan het lastig maken om woningen vrij te maken voor onze opgave. De doelgroep beschermd wonen is tenslotte niet de enige 'bijzondere doelgroep' die een beroep doet op sociale huurwoningen. In andere regio's zijn goede ervaringen met creatieve oplossingen, zoals flexwonen of geclusterd wonen. Flexwonen is het tijdelijk gebruiken van maatschappelijk vastgoed voor woningen, bijvoorbeeld kleine woonruimten voor jongvolwassenen 18-23 jaar. Bij geclusterde vormen van wonen waarbij sprake is van 'vragende en dragende' bewoners, ook wel magic mix genoemd, worden meerdere doelgroepen gehuisvest (bijvoorbeeld studenten en daklozen). De gemeenten zijn aan zet om de opgave van beschermd thuis te verbinden met hun woonvisie en te benoemen met welke (creatieve) oplossingen beschermd thuis in de betreffende gemeente is te realiseren. Vanuit de landelijke overheid wordt deze opgave op diverse manieren ondersteund [8].

Extra aandacht voor jongvolwassenen (doorgaande lijn Jeugd naar Wmo)

In onze regio vraagt de groep jongvolwassenen in de leeftijd 18-27 jaar specifieke aandacht, ongeveer 40% van de inwoners met een indicatie voor beschermd wonen of beschermd thuis, valt in deze leeftijdsgroep. Vaak gaat het om een tussenstap naar zelfstandig wonen. Met name jongvolwassenen verkeren vaak in een slechte financiële positie. Dat belemmert nogal eens extra de toegang tot een toch al krappe woningmarkt. Voor jongvolwassenen zullen we tot creatieve woonoplossingen moeten komen via bijvoorbeeld kamerbewoning in combinatie met zelfstandigheidstraining. Bij deze opgave wordt ook nauw samengewerkt met het domein Jeugd.

Welkom in de woonomgeving

Wanneer iemand uitstroomt uit beschermd wonen naar zelfstandig wonen, gaan we op zoek naar mogelijkheden om dit succesvol te laten zijn. Anderzijds zijn er grenzen aan de draagkracht en het draagvlak van buurten. De doelgroep van beschermd wonen (en maatschappelijke opvang) is niet groot maar de problematiek vaak wel complex. Als het met hen niet goed gaat kan dit veel impact hebben op de omgeving. Maar naast de realiteit dat sommige situaties tot overlast of onveiligheid kunnen leiden is beeldvorming in de meeste gevallen het grootste obstakel voor sociale inclusie. Stigma belemmert herstel. Om dit te doorbreken kunnen gemeenten aansluiten bij regionale of landelijke campagnes. Een advies dat deskundigen geven om stigma niet in de hand te werken is om vooraf met omwonenden te communiceren over kwetsbare inwoners die in de wijk komen wonen.

4.4 Een lokale toegang en regionaal expertiseteam

In 2022 wordt met een zorgvuldig implementatietraject de huidige regionale toegang via de wijkteams Arnhem omgebouwd naar een hybride toegangsmodel met een lokale toegang en een regionaal expertiseteam. Voorwaarde voor slagen is dat er voldoende kennis en expertise lokaal aanwezig is. Een opgave die er voor iedere gemeente al in 2022 ligt, is het inrichten van een lokale toegang, om op 1-1-2023 gezamenlijk te kunnen starten met het nieuwe toegangsmodel.

[8] Zie o.a.: Een thuis voor iedereen, Adviesrapport interbestuurlijke werkgroep versterking beleid huisvesting aandachtsgroepen, 8 juli 2021.

Om de lokale Toegang te ondersteunen wordt een regionaal expertiseteam ingericht. Dit expertiseteam bevordert en borgt een uniforme werkwijze en biedt inhoudelijke ondersteuning. Elke gemeente kan zelf bekijken hoe de toegang met deze ondersteuning het beste ingebed kan worden in de eigen organisatie.

Een nieuw toegangsmodel is nodig voor de doorgaande lijn van voorzieningen, lokaal en regionaal. Dit betekent dat er flexibel op- en afgeschaald moet kunnen worden tussen de verschillende vormen van ondersteuning. Van lichte ondersteuning tot intensieve begeleiding, we volgen de ondersteuningsbehoefte van de inwoner. De lokale steunstructuur en het regionaal vangnet worden maximaal op elkaar afgestemd.

Het spreekt vanzelf dat het van groot belang is dat de verantwoordelijkheid voor de continuïteit van zorg bij de overgang van beschermd wonen naar beschermd thuis duidelijk belegd is. Eén regisseur houdt overzicht over de integrale aanpak en schotten vanuit verschillende wetten vormen geen belemmering voor de integrale aanpak.
Bij een volgende inkoopronde voor beschermd wonen gaan we het concept van de doorgaande ondersteuningslijn uitwerken en vertalen in nieuwe producten.

4.5 Impuls voor lokale investeringen

We verwachten dat alle 10 gemeenten voortvarend aan de slag gaan met de lokale opgave en basisinfrastructuur. In 2021 wordt er vanuit de rijksmiddelen voor beschermd wonen een regionaal budget van 3,5 miljoen euro verdeeld over de gemeenten voor ambulantiseringsprojecten. Deze middelen zijn een financiële impuls voor de lokale opgave. Vanaf 2022 wordt in de regionale begroting Samen aan Zet jaarlijks een bedrag begroot voor lokale investeringen en projecten. In hoofdstuk 5 gaan we nader in op de wijze waarop we de opbouw van de lokale infrastructuur gaan aansturen en faciliteren vanuit het regionale programma Samen aan Zet.

Wat is er nodig voor een Beschermd thuis?

Vanuit het perspectief van de zorgaanbieders

Beschikbaarheid woningen

Een groot knelpunt op dit moment is de beschikbaarheid van geschikte en betaalbare huurwoningen én verschillende typen woonvormen zoals studio's en clusters. Er is nu onvoldoende aanbod en dat belemmert de door- en uitstroom uit beschermd wonen. Ook dient er voldoende variatie van woonvormen in de wijk te zijn. Het gezamenlijk creëren van het gewenste woningaanbod is het advies. Ook zouden er prestatieafspraken gemaakt moeten worden tussen de gemeenten om voldoende woningaanbod te creëren.

Woonvormen

Er moet meer aandacht komen voor de doorgaande lijn van 18- naar 18+. Voor jongvolwassenen is een kamer of studio gewenst, als tussenstap naar een volledig zelfstandige woning. Voor anderen is een levensloopbestendige woonplek het beste, want verhuizen geeft veel instabiliteit en stress. Er is ook een groot aantal cliënten die niet zit te wachten op een eigen woning en de vereenzaming die dit met zich meebrengt. Dit betekent niet dat zij beschermd wonen nodig hebben, maar zij zijn dan wel op zoek naar ander soort woonvorm, bijvoorbeeld met meerdere cliënten die elkaar ondersteunen.

Meer ondersteuning op maat en intensiever samenwerken

Er moet meer flexibiliteit komen in het op- en afschalen van zorg. Dit kan bijvoorbeeld door middel van een crisisproduct, time-out voorziening of door middel van flexibele arrangementen. Bij de toegang van cliënten naar BW-voorzieningen moet meer gebruik worden gemaakt van de expertise van de zorgprofessionals. Creëer hiervoor bijvoorbeeld een aanbiedersoverleg. Hierbij moet het uitgangspunt zijn: samenwerken, weten wat elkaars expertise is en deze ook gebruiken. Een aanbiedersoverleg kan ook bijdragen aan het stimuleren van afbouw en uitstroom. De stap naar zelfstandig wonen moet een vanzelfsprekend gespreksonderwerp zijn in de begeleiding. Een goede voorbereiding op zelfstandig wonen en waakvlambegeleiding als nazorg bij de uitstroom uit beschermd wonen is hierbij van groot belang.

Steunpunten in de buurt

Een goede start begint bij je welkom voelen in de wijk. Een goede introductie bij buurtbewoners is de eerste stap. Zo ontstaat meer begrip en acceptatie. Laagdrempelige voorzieningen, die zichtbaar in de wijk aanwezig zijn, zijn heel belangrijk om de beweging naar zelfstandig wonen succesvol te maken. Voor het uitbreiden van het sociaal netwerk en bevorderen van de samenredzaamheid zijn de 'buurtcirkels' een heel goed voorbeeld. Van belang is dat de zorgaanbieder en de wijkcoach/Wmo-consulent goed op de hoogte zijn van de sociale kaart van de algemene voorzieningen in de wijken.

Participatie en financiële voorbereiding

Dagelijkse structuur, het hebben van een goede daginvulling, maar ook avondactiviteiten in de eigen buurt zijn erg belangrijk. In de begeleiding van een zorgaanbieder moet het vergroten van de motivatie om te werken (activerend werk, vrijwilligerswerk) meegenomen worden.
Al vroegtijdig in de begeleiding, maar zeker voordat de stap gemaakt wordt naar zelfstandig wonen, moet gekeken worden naar het inkomen, schulden en vaste lasten. Ook hulp bij budgetbeheer en het leren van prioriteiten stellen, is gewenst.

5. Regionale samenwerking

5.1 Wat willen we regelen?

De komende vier jaar staan in het teken van inhoudelijke stappen zetten in de transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis én het borgen van de regionale samenwerking. Als de centrumgemeenteconstructie per 31 december 2021 eindigt hebben we nieuwe samenwerkingsafspraken nodig, die financieel, juridisch en organisatorisch geborgd moeten worden.

5.1 Governance, de juridische borging

Het regelen van de governance betekent dat we onze samenwerking juridisch moeten gaan formaliseren. Hierbij gaan we uit van partnerschap, omdat wij geloven dat dit het sleutelwoord is voor een succesvolle samenwerking. De afgelopen jaren lag de verantwoordelijkheid voor beschermd wonen bij Arnhem als centrumgemeente. De gemeenten in de regio nemen hun verantwoordelijkheid en trekken als gelijkwaardige partners op.

We sluiten per 1-1-2022 een samenwerkingsovereenkomst. We kiezen voor de lichtste juridische vorm, een convenant. Hier zien we in andere regio's zeer goede ervaringen en we voorkomen onnodige bureaucratie. Om dit convenant aan te kunnen gaan, moeten alle 10 gemeenteraden akkoord zijn met deze regionale kadernota. Vervolgens kunnen de colleges van de samenwerkende 10 gemeenten hun handtekening onder het convenant zetten. Hiermee worden zij verantwoordelijk voor de uitvoering van het convenant.

In het convenant regelen we onze besluitvormingsstructuur. We sluiten aan bij bestaande bestuurlijke regionale overlegstructuren in het sociaal domein. Bestuurlijke besluiten worden genomen in de afzonderlijke gemeenteraden en colleges. Afstemming vindt plaats in het regionaal portefeuillehouders overleg Zorg (RPO). Er is een stuurgroep Samen aan Zet, welke een adviserende rol heeft voordat stukken geagendeerd worden voor het RPO.
De uitvoering van beschermd wonen is sinds 2015 belegd bij Arnhem als centrumgemeente. Vanaf 2023 start de regionale uitvoering van beschermd wonen en hiervoor is een uitvoeringsorganisatie nodig. Omdat wij al een regionaal samenwerkingsverband voor het sociaal domein hebben, de Modulair Gemeenschappelijke Regeling Centraal Gelderland (MGR), zijn wij voornemens deze hieronder te brengen. De inkoop van beschermd wonen is al een taak van de MGR. We starten per 1-1-2023 ook met de invoering van het hybride toegangsmodel, een combinatie van een lokale toegang met een regionaal expertiseteam.

We maken de volgende afspraken:

- Samen werken is samen beslissingen nemen op basis van gelijkwaardigheid
- We leggen onze samenwerkingsafspraken vanaf 2022 vast in een convenant.
- Bestuurlijke beslissingen worden afgestemd in het regionaal portefeuillehouders overleg Zorg. De bestaande stuurgroep heeft een adviserende rol en brengt voorstellen naar het RPO.
- We gaan vanaf 2023 naar een gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie en zijn voornemens deze onder te brengen bij de reeds bestaande MGR.

5.2 Regionale begroting Samen aan Zet

Alle gemeenten zijn vanaf 2022 inhoudelijk verantwoordelijk voor beschermd wonen. Voor het jaar 2022 wordt voor het eerst een regionale begroting voor beschermd wonen gemaakt. Arnhem heeft een kassiersfunctie voor het regionaal budget (ten behoeve van de dekking van deze regionale begroting) ter overbrugging naar de nieuwe situatie in 2023.

Vanaf 2023 worden alle gemeenten financieel verantwoordelijk voor beschermd wonen (nog niet voor de maatschappelijke opvang). Het regionale vangnet beschermd wonen is dan onze gezamenlijke financiële verantwoordelijkheid. Alle 10 gemeenten ontvangen gedurende de ingroeiperiode 2023-2032 middelen van het Rijk die elke gemeente benut ter dekking van de regionale begroting. Zo zorgen we samen voor een geleidelijke overgang van het historisch naar het objectieve financiële verdeelmodel.

Gemeenten die samen de verantwoordelijkheid nemen, spreiden de financiële risico's. De groep cliënten die gebruik maakt van beschermd wonen is niet groot, maar de benodigde ondersteuning is kostbaar. Door samen te werken vormen we een regionale buffer om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. De uitwerking hieraan geven we in een convenant.

Inhoudelijk kiezen we voor een doorgaande lijn van voorzieningen. Hierbij staat de inwoner centraal en niet de systemen of de financiering. Dit betekent dat we uitwerken hoe lokale en regionale voorzieningen elkaar aanvullen. Er worden afspraken gemaakt over welk aanbod lokaal en welke aanbod regionaal wordt gefinancierd. Het liefst willen we een substitutie van beschermd wonen naar beschermd thuis.

We maken we de volgende afspraken:

- We maken vanaf 2022 jaarlijks een regionale begroting Samen aan Zet.
- We maken financiële afspraken over de inbreng van rijksmiddelen in de regionale begroting en leggen deze vast in een convenant.
- We kiezen voor een doorgaande lijn van beschermd thuis en beschermd wonen en gaan dit uitwerken in de regionale begroting.

5.3 Inkoop en contracteren

Sinds 2015 heeft de MGR Sociaal domein beschermd wonen voor onze regio ingekocht. Arnhem heeft de inkoop begeleid en mede namens de regiogemeenten contracten afgesloten met aanbieders van beschermd wonen. De huidige contracteerperiode loopt tot 31-12-2021 en is in opdracht van het RPO met één jaar verlengd, tot en met 31-12-2022.

Afgelopen half jaar zijn er meerdere marktverkenningen georganiseerd om in dialoog met aanbieders en cliënten(vertegenwoordiging) te reflecteren op de opgave. In deze kadernota treft u de uitkomsten aan, voorafgaand aan hoofdstuk 3 en hoofdstuk 4.

Meest recent, in september 2021, voerden we eveneens dialoogsessies met aanbieders en cliënten(vertegenwoordiging). We willen graag dat aanbieders met ons meedenken over de gewenste veranderingen in ons zorglandschap en de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis. Voor de toekomst willen wij graag meer samenwerking tussen aanbieders.

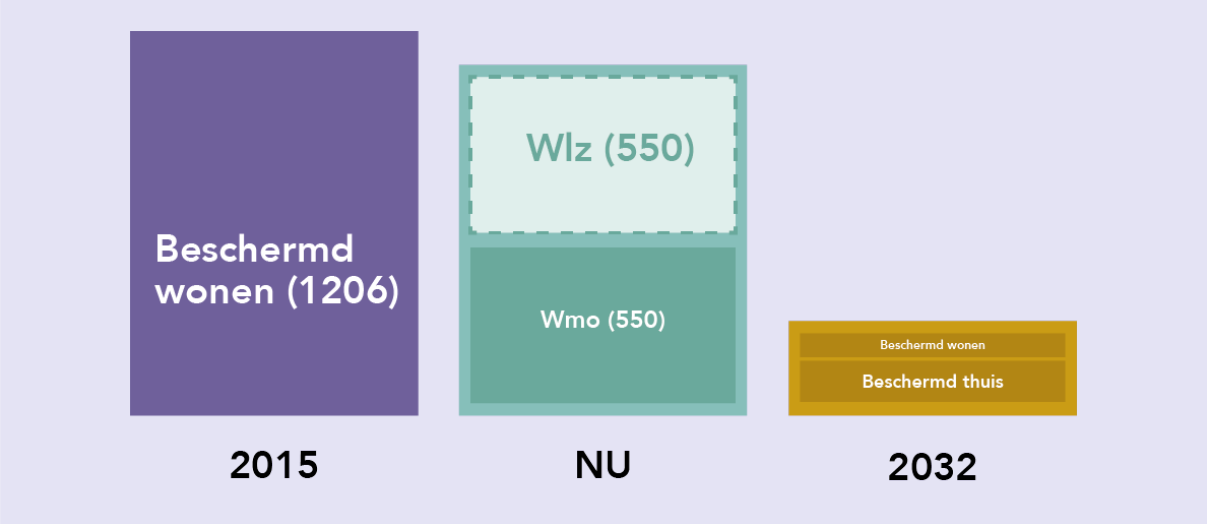
Ook willen wij samenwerking tussen aanbieders van beschermd wonen en beschermd thuis bevorderen, vanwege de doorgaande ondersteuningslijn. Goede kwaliteit van beschermd wonen blijft voorop staan. We gaan onderzoeken wat de mogelijkheden zijn in de contractering om, nog beter te kunnen sturen op het behalen van deze doelen. Vanaf 1-1-2023 kunnen lokale gemeenten beschermd wonen inzetten vanuit de lokale toegang, omdat we starten met een nieuw hybride toegangsmodel. Samen met een nieuw op te zetten regionaal expertiseteam wordt beoordeeld of beschermd wonen nodig is.

We maken de volgende afspraken:

- Om beter te kunnen sturen op onze doelen met onze inkoop, gaan we onderzoeken of wij onze aanbieders een andere opdracht gaan meegeven in de contractering. Dit zal bij de voorbereiding van de volgende inkoopronde 2023 verder worden uitgewerkt.
- Vanaf 1-1-2023 kunnen alle lokale gemeenten producten beschermd wonen toekennen omdat wij het hybride toegangsmodel gaan invoeren.

5.4 Sturing op doelen en financiën

Sinds 2019 werken we met een programma-aanpak om het Transformatieplan Samen aan Zet 2019-2021 uit te voeren. Een ambitieuze stuurgroep van betrokken wethouders zet sinds 2019 de bestuurlijke lijnen uit. Medio 2021 is de programma-organisatie versterkt omdat de datum van de doordecentralisatie dichterbij komt. Er is een ambtelijk projectteam aan de slag met de voorbereiding van de doordecentralisatie.

Figuur 8: Samen sturen op transformatie (zie voor cijfers beschermd wonen in onze regio bijlage 1)

Bij deze regionale kadernota, hoort een regionaal uitvoeringsplan om de ambities uit deze kadernota in uitvoering te brengen. Omdat er veel ontwikkelingen zijn wordt gekozen voor een jaarlijks uitvoeringsplan, deze wordt gelijktijdig met de regionale begroting vastgesteld. In de aanloop naar het eerste jaar van doordecentralisatie moet er op verschillende momenten veel geregeld worden: een regionale begroting, een convenant, het implementeren van de nieuwe hybride toegang en het overhevelen van de uitvoeringstaken van de centrumgemeente naar de uitvoeringsorganisatie.

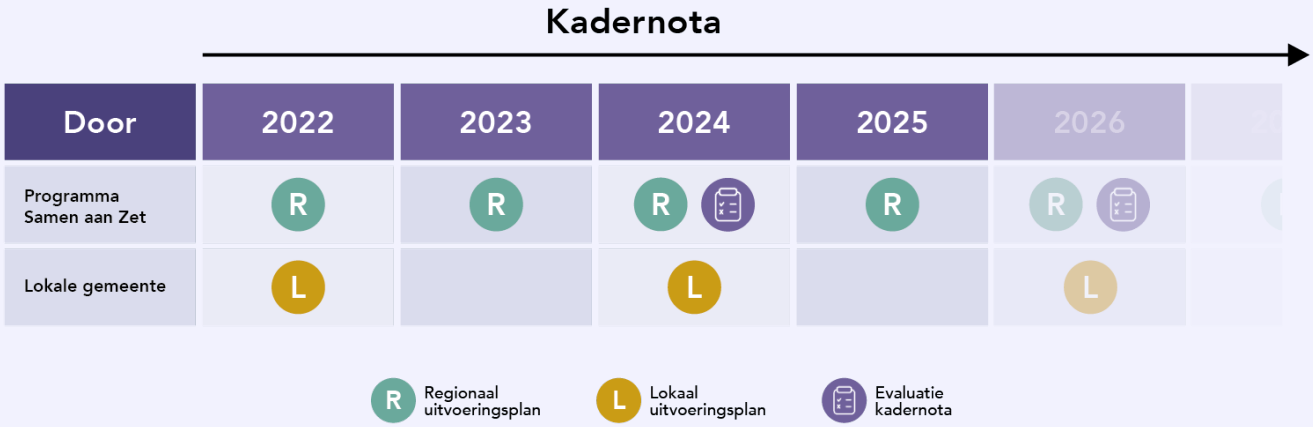
Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid om de basisvoorzieningen voor de doelgroep op orde te hebben. Het maken van lokale plannen gaat helpen bij het concreet uitwerken van de lokale opgave. Deze is voor elke gemeente anders, want iedere gemeente heeft te maken met de eigen lokale situatie en lokale partners, zoals woningcorporaties en welzijnsorganisaties.

Gemeenten worden gevraagd om in te haken op deze regionale kadernota met een lokaal uitvoeringsplan met een looptijd van twee jaar. Elke gemeente dient hiermee ook invulling te geven aan de eigen verantwoordelijkheid. Een uitvoeringsplan is ook een middel om lokale partners te mobiliseren.

Om te kunnen volgen of wij onze doelen, uitgeschreven in deze kadernota halen, is het nodig om een dashboard in te richten met monitoringsinformatie. Hiermee kunnen wij ook de gemeenteraden informeren over de voortgang. Bij de inrichting van de uitvoeringsorganisatie wordt dit uitgewerkt. Tot en met 2022 is de gemeente Arnhem verantwoordelijk voor het monitoren en rapporteren over de regionale uitgaven aan de samenwerkende gemeenten. Sturen op de uitgaven van beschermd wonen en beschermd thuis wordt een regionale én lokale opgave.

Vanaf 2022 maken we de volgende afspraken:

- We zetten onze samenwerking via het programma Samen aan Zet voort via een programmaorganisatie. Er wordt jaarlijks een regionaal uitvoeringsplan opgesteld.
- Lokale gemeenten gaan elke twee jaar een lokaal uitvoeringsplan maken om de lokale opgave concreet uit te werken in acties.
- We evalueren tweejaarlijks de kadernota.
- We richten een regionaal dashboard in met monitoringsinformatie. Sturen op de uitgaven van beschermd wonen en beschermd thuis wordt een regionale en lokale opgave.
- We brengen risico's in kaart en sturen hier gezamenlijk als regio op.

Figuur 9: Cyclus van samenwerking, plannen en evaluatie.

5.5 Besluitvorming en proces

Deze regionale kadernota vraagt om besluitvorming van alle 10 gemeenteraden in de regio Centraal Gelderland. Vervolgens krijgen de 10 samenwerkende colleges de opdracht om een aantal zaken uit te werken.

Samengevat, dit gaan we regelen:

1. Deze kadernota moet worden vastgesteld door onze gemeenteraden, zodat wij een regionale visie en vervolgkoers hebben voor de komende 10 jaar.
2. We zetten de programma-aanpak van Samen aan Zet voort en versterken de programma-organisatie. Er moet veel geregeld worden rondom de doordecentralisatie en de programma-manager neemt het voortouw, onder leiding van de stuurgroep Samen aan Zet.
3. Om onze regionale samenwerking juridisch te borgen (dit is een verplichting vanuit de Norm voor Opdrachtgeverschap) zullen wij een meerjarig convenant aangaan. De uitvoering van het convenant wordt tussentijds geëvalueerd.
4. We zullen elke twee jaar vanuit het programma Samen aan Zet evalueren of wij nog op koers zijn, regionaal en lokaal. Jaarlijks wordt er een regionaal uitvoeringsplan opgesteld door de programma organisatie. We sturen op doelen en financiën.
5. Alle gemeenten maken vanaf 2022 een lokaal uitvoeringsplan voor twee jaar. De lokale opgave wordt concreet omgezet in acties. Vanaf 2021 ontvangen alle gemeenten ambulantiseringsmiddelen als financiële impuls.
6. Elke gemeente gaat de lokale woonopgave uitwerken. Dit is erg belangrijk en vraagt bestuurlijke betrokkenheid van de portefeuillehouders wonen.
7. Om de regionale kadernota te kunnen uitvoeren zijn financiële middelen nodig. Het jaar 2022 is een opstapjaar, de gemeente Arnhem ontvangt de rijksmiddelen. We maken voor 2022 een regionale opstapbegroting, welke samen met het convenant door alle colleges wordt vastgesteld.
8. We zien het eerste jaar van de inhoudelijke doordecentralisatie, 2022, als een opstapjaar. De uitvoering van beschermd wonen wordt in 2022 nog belegd bij de gemeente Arnhem. Het voornemen is om de regionale uitvoeringsonderdelen vanaf 2023 onderdeel te laten uitmaken van de MGR.
9. Vanaf 1-1-2023 wordt de toegang tot beschermd wonen anders georganiseerd. In 2022 wordt met een zorgvuldig implementatietraject de huidige regionale toegang via de wijkteams Arnhem omgevormd naar een hybride toegangsmodel met een lokale toegang en een regionaal expertiseteam.
10. Alle gemeenten zijn bereid om gedurende het ingroeipad 2023-2032 de Rijksmiddelen die we krijgen voor zorg en ondersteuning aan mensen met een psychische kwetsbaarheid en LVB, aan te spreken/ in te brengen ter dekking van de kosten van de op te stellen integrale regionale begroting voor beschermd wonen/ beschermd thuis 2023 e.v. voor deze betreffende doelgroepen, te vertalen naar een regionaal uitvoeringsplan en lokale uitvoeringsplannen per gemeente.

Bijlage 1: Cijfers beschermd wonen in de regio Centraal Gelderland

In tabel 1 is de verhouding tussen extramurale vormen en intramurale vormen van Beschermd Wonen weergegeven. Extramuraal Beschermd Wonen betreft het aantal inwoners met een toewijzing voor Zelfstandig wonen met intensieve begeleiding en Groepswonen. Intramuraal betreft het aantal inwoners met een toewijzing voor intramuraal beschermd wonen basis of intensief.

De verhouding tussen extramuraal en intramuraal is ten opzichte van januari 2021 verschoven. In januari 2021 betrof 68% van de toekenningen een intramurale vorm van Beschermd Wonen, in april 2021 was dit nog 61%. Dit wordt niet (alleen) verklaard door de uitstroom naar de Wet langdurige zorg, omdat het aantal extramurale toekenningen tussen januari 2021 en april 2021 is toegenomen. Mogelijk speelt afschaling van zorg en overgang van inwoners naar andere aanbieders (die geen intramurale zorg bieden) hierin een rol.

Tabel 1: Aantal personen met een BW-toekenning intramuraal en extramuraal (peildatum: augustus 2021)

Woongemeente	Extramuraal	Intramuraal	Totaal
Arnhem	120	166	286
Doesburg	3	2	5
Duiven	2	6	8
Lingewaard	10	25	35
Overbetuwe	21	15	36
Renkum	6	41	47
Rozendaal	0	0	0
Rheden	35	82	117
Westervoort	0	4	4
Zevenaar (incl. Rijnwaarden)	22	7	29
Totaal	219	348	567

BESTUURLIJK AKKOORD JUNI 2021

Centraal Gelderland doordecentralisatie Beschermd Wonen
Voorstel stuurgroep Samen Aan Zet na vergadering op 18 juni 2021

Versie na eindredactie, 19 juli 2021
Kenmerk: SaZ20210719

Centraal Gelderland doordecentralisatie Beschermd Wonen

Samen verder sturen vanuit een gedeelde ambitie voor onze inwoners
Dit bestuurlijk akkoord regelt de samenwerking voor 2021 en beschrijft de bouwstenen voor het op te stellen convenant voor de samenwerking in de transformatieperiode vanaf 2022.
Tevens bevat het bestuurlijk akkoord financiële afspraken: gemeenten ontvangen in 2021 een totaalbedrag voor ambulantisering, bijkomende sociaal domeinkosten en inzet voor de lokale en regionale opgave. Voor 2022 zijn opnieuw middelen beschikbaar (bijlage 1).

Overwegingen
Overwegende dat:
- We als gezamenlijke gemeenten staan voor een belangrijke vervolgstap in de transformatie en het toekomstbestendig organiseren van zorg voor inwoners met psychische kwetsbaarheid, 'van beschermd wonen naar beschermd thuis'.
- Met ingang van 2022 de inhoudelijke doordecentralisatie BW een feit is en de financiële doordecentralisatie met ingang van 2023, en dat we alleen door regionaal samen te werken het vangnet kunnen bieden voor de meest kwetsbare inwoners.
- De regio elkaar zowel inhoudelijk (samen transformeren) als financieel (gemiddeld bedrag per inwoner gaat in 10 jaar omlaag) nodig heeft.
- De norm voor opdrachtgeverschap BW (NvO), inhoudelijke doordecentralisatie (2022) en financiële doordecentralisatie (2023) van Rijkswege kaderstellend zijn.
- Het objectieve financiële verdeelmodel van Rijkswege in hoofdlijnen bekend is gemaakt, maar nog in ontwikkeling is, en – in tijd – afhankelijk van de vorming van het nieuwe kabinet.

Ambitie
We willen als regio de transformatie naar Beschermd Thuis doorzetten in de richting zoals verwoord in het transformatieplan Samen aan Zet en de bestuurlijke uitgangspunten zoals regionaal geformuleerd in 2020.

Procesafspraken
1. We stellen een gezamenlijk eindbeeld vast voor het jaar 2032 als ijkpunt voor de regionale samenwerking (tevens regiovisie NvO). We gaan een Raadsstuk opstellen als kader voor de meerjarige ontwikkeling. Onderdeel daarvan is beantwoording van de vragen: wat doen we regionaal en wat lokaal? Hoe werken we regionaal samen en hoe sluiten we lokaal hierop aan (lokale plannen)?
2. We werken door in de lijn van het Transformatieplan Samen Aan Zet 2019-2021 en de vastgestelde bestuurlijke uitgangspunten (2020) en gaan (met stakeholders) verder aan de slag met het eindbeeld, ondermeer gebruikmakend van voorbeelden uit andere regio's.[1]

Bestuurlijke opdracht voor regionale ambtelijke projectuitwerking: werk een eindbeeld (Raadsstuk) uit en actualiseer het Transformatieplan i.c.m. regiovisie/ afstemming NvO. Bedoeld voor kaderstelling en vaststelling (stuurgroep SaZ-RPO-Colleges-Raden) in het najaar 2021.

[1] Ambtelijk hebben we diverse voorbeelden verzameld, bijvoorbeeld het ontwikkelplan van CG Oss, regio Brabant Noordoost-oost.

2022: werken met een convenant

3. We zien het eerste jaar van de inhoudelijke doordecentralisatie (2022) als *opstapjaar (Uitleg: het eerste jaar waarin we vanuit het eindbeeld, een vernieuwde samenwerking (convenant), en met vernieuwde financiële afspraken werken en waarin we gezamenlijk verdere voorbereidingen treffen, ondermeer op het gebied van toegang, contracteren, financiën voor de periode vanaf 1-1-2023).*
4. We sluiten in 2021 een convenant 2022 e.v. waarin we afspraken vastleggen over de uitvoering met ingang van 2022. In het convenant leggen we in ieder geval afspraken vast over: regionale besluitvorming, werken met een gezamenlijke regionale begroting, toegang, contracteren, beleid, toezicht, lokale basis, monitoring en woonafspraken.[2]
5. In het convenant regelen we de besluitvorming over de regionale begroting (o.a. vaststellen begroting, omgaan met totaalbudget en hoe om te gaan met tekorten en overschotten). In het convenant wordt eveneens de kassiersfunctie voor 2022 geregeld en maken we afspraken over de financiële monitoring en (tussentijdse) verantwoording.

Bestuurlijke opdracht voor regionale ambtelijke projectuitwerking: werk het convenant uit (projectteam). Stuurgroep SaZ-RPO-Colleges - ter info Raden. Te bekrachtigen door de colleges uiterlijk in december 2021.

Financiële afspraken met toekomstgerichte blik

6. Middelen uit het hoofdlijnenakkoord GGZ zijn beschikbaar voor de regionale ambulantiseringsopgave, benodigde projectinzet (regionaal) en te verrichten lokale inspanningen. Deze zijn hiervoor beschikbaar (startend in 2021, doorlopend in 2022, 2023 en verder).
7. We spreken af dat alle gemeenten in 2021 en 2022 een totaalbedrag voor ambulantisering, bijkomende sociaal domeinkosten en inzet voor de lokale en regionale opgave ontvangen.
8. We voegen de gezamenlijke afspraken en financiële uitkomsten toe als bijlage bij dit bestuurlijk akkoord (bijlage: 1). Ze maken onlosmakelijk onderdeel uit van dit bestuurlijk akkoord.

Met dit bestuurlijk akkoord komen we regionaal bestuurlijk tot overeenstemming over de inzet en verdeling van extra regionale financiële middelen voor 2021-2022, waarbij de financiële afspraken voor 2022 worden opgenomen in een regionale opstapbegroting. Bijlage 1 maakt onlosmakelijk onderdeel uit van dit bestuurlijk akkoord.

Werken met een regionale begroting

9. In de overgang van “historisch naar objectieve bekostiging van Rijkswege” beogen we niet te veel financiële schokken, noch voor Arnhem, noch voor de overige gemeenten in de regio.
10. We gaan in 2022, in het opstapjaar, gezamenlijk van start met een regionale begroting 2022, waarbij de gemeente Arnhem een kassiersfunctie heeft, wat inhoudt dat de middelen gelabeld zijn in de Arnhemse begroting.
11. 2023 is het eerste jaar van de financiële doordecentralisatie waarin we verder werken met een regionale integrale begroting. Vanaf 2023 is de invulling van de kassiersfunctie volgend op de governance.
12. De regionale begroting omvat in principe alle kosten samenhangend met BW en eventueel de bijkomende sociaal domeinkosten tijdens beschermd wonen en na beschermd wonen (uitstroomtrajecten).
13. De regionale begroting is een integrale begroting, zowel voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid (GGZ) als voor inwoners met een licht verstandelijke beperking (LVB).

[2] Ambtelijk hebben we diverse voorbeelden verzameld, bijvoorbeeld het convenant in Midden IJssel (CG Deventer) en het voorbeeld uit Apeldoorn e.o.

14. We kijken in de uitwerking o.a. naar de volgende posten: zorgtoewijzingen (BW-producten), bijkomende SD kosten, juridische ondersteuning (rechtszaken, bezwaren etc.), rechtmatigheidsondersteuning – toezicht Wmo, beleidsmatige inzet, administratieve verwerking, toegang, stedelijke component Arnhem, uitstroom convenant trajecten, MGR inkoop, ontvlechtingskosten Arnhem (toegang). Nb. Deze opsomming geeft een beeld van de breedte waarmee we kijken. Tevens zullen we voorbeelden vanuit andere regio's betrekken in deze nadere uitwerking.

Bestuurlijke opdracht voor regionale ambtelijke projectuitwerking: stel een regionale opstapbegroting 2022 op. Dit gaat om een begroting waarbij Arnhem in 2022 de kassiersfunctie zal vervullen en waarbij we werken volgens afspraken die in het convenant 2022 e.v. worden uitgewerkt.

Uitgangspunten voor de financiële afspraken 2023 - 2032

15. Uitgangspunt is dat we gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de financiële dekking van de integrale begroting voor inwoners met psychische kwetsbaarheid en lichte verstandelijke beperking die gebruik moeten maken van de regionale (vangnet)voorzieningen voor beschermd wonen en beschermd thuis.
16. Alle gemeenten zijn bereid om gedurende het ingroeipad 2023-2032 de Rijksmiddelen die we krijgen voor zorg en ondersteuning aan mensen met een psychische kwetsbaarheid en LVB, aan te spreken/ in te brengen ter dekking van de kosten van de op te stellen integrale regionale begroting voor beschermd wonen/ beschermd thuis 2023 e.v. voor deze betreffende doelgroepen.
17. De Rijksgelden dienen meerjarig voldoende te zijn om goede zorg te verlenen in het lokale veld, dichtbij de inwoners, en opschaling naar duurdere zorg te helpen voorkomen, en hiermee ons in staat te stellen om zoveel mogelijk binnen de financiële kaders te kunnen blijven.
18. De uitwerking en besluitvorming van het objectieve verdeelmodel van Rijkswege volgen we bestuurlijk en ambtelijk in 2021 en 2022.

Programma-inzet en ambtelijke inzet 2021 – 2022

19. Onze ambitie vraagt lokaal inspanningen. Gemeenten zetten zich in voor de lokale opgave en zijn zelf verantwoordelijk voor het realiseren van lokale doelen. Denk aan: woonafspraken, het opstellen en realiseren van lokale plannen, opstarten van innovatie (ambulantisering), etc. De financiële middelen (zie bijlage 1) geven de mogelijkheid om hier concreet mee aan de slag te gaan.
20. Gemeenten bekostigen regionale voorbereidende inzet gezamenlijk. Dit gaat om het programma SAZ en de benodigde regionaal ambtelijke capaciteit voor uitwerking van de bestuurlijke opdrachten. Deze inzet maakt onderdeel uit van de financiële afspraken (bijlage: 1).

BIJLAGE 1

BIJLAGE 1

Bestuurlijk akkoord Centraal Gelderland doordecentralisatie BW

Financiële afspraken 2021-2022 met toekomstgerichte blik

t.b.v. de regionale samenwerking op het gebied van de doordecentralisatie van Beschermd Wonen

De Stuurgroep Samen aan Zet is tot overeenstemming gekomen over de inzet en verdeling van de regionale financiële middelen voor 2021-2022, waarbij de financiële afspraken voor 2022 worden opgenomen in een regionale begroting, vast te stellen in het najaar 2021.

We hanteren de volgende uitgangspunten:

- De financiële middelen hangen samen met onze visie, het gezamenlijk eindbeeld en de afspraken omtrent de regionale inspanningen en lokale inzet.
- Voor 2022 maken we een regionale begroting op basis van begrote kosten en activiteiten.
- We zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor álle cliënten (oud en nieuw).
- De financiële doordecentralisatie van Rijkswege (het objectieve verdeelmodel) is kaderstellend.

Voor 2021-2022 maken we de volgende financiële afspraken:

1. Ambulantiseringsmiddelen 2021-2022

Voor 2021 worden de middelen uit het hoofdlijnenakkoord GGZ (ambulantiseringsmiddelen) ingezet voor de ambulantiseringsopgave en de sociaal domein kosten van de regiogemeenten voor de BW doelgroep.

Gezamenlijke afspraken:

- ✓ In elke gemeente wordt aanbod ontwikkeld, zodat inwoners met psychische problemen thuis in de eigen woning kunnen worden ondersteund. Iedere gemeente krijgt, op basis van aantal inwoners in BW, gedurende 2021 een bedrag hiervoor toegekend. Dit bedrag kan worden besteed om de zorg aan de doelgroep BW, die in de gemeente verblijft, op een ambulante manier vorm te geven. Gezien de grote onderlinge verschillen in omvang van de doelgroep BW per gemeente wordt het bedrag hierop afgestemd. Gemeenten met veel bewoners in BW zullen meer inspanningen moeten plegen om de zorg te ambulantiseren dan gemeenten met weinig inwoners in BW.
- ✓ Vanaf 2022 zijn de ambulantiseringsmiddelen onderdeel van de regionale 'opstapbegroting'. Er zullen dan nieuwe gezamenlijke afspraken worden gemaakt over de verdeling, de benodigde projectinzet en lokale inspanningen.
- ✓ Vanaf 2022 zullen we gaan werken met een regionaal ontwikkelplan en lokale plannen. In de lokale plannen wordt aangegeven wat de gemeenten gaan doen aan lokale opbouw (o.a. organiseren toegang, voldoende geschikte en betaalbare

woonruimten, regionale uitstroom, preventieve zorg en infrastructuur, adequate ondersteuning en begeleiding in de thuissituatie, veilige woonomgeving).

We komen de volgende bedragen overeen:

2021: **€ 2.400.000,-** (conform de afgesproken verdeelsleutel op basis van aantal inwoners in BW, zie de tabel onderaan)
2022: **€ 2.100.000,-** (onderdeel van de regionale 'opstapbegroting')

2. Extra ambulantiseringsmiddelen 2021

Gemeente Arnhem stelt voor 2021 € 600.000 extra beschikbaar voor de regiogemeenten zodat gemeenten activiteiten kunnen starten om zich voor te bereiden op de ambulantisering.

Gezamenlijke afspraken:

- ✓ De verdeling vindt plaats conform de afgesproken verdeelsleutel op basis van inwoneraantallen, zie de tabel onderaan.
- ✓ Elke gemeente doet in 2021 een voorstel voor de besteding van de extra ambulantiseringsmiddelen, zodat duidelijk is welk project, pilot of proeftuin wordt uitgevoerd. In het kader van de kennisdeling wisselen we de ervaringen uit.

3. LVB-middelen

De afspraken over de LVB-middelen zoals die tot 31-12-2020 golden, worden voortgezet in 2021.

Gezamenlijke afspraken:

- ✓ De middelen worden door de gemeente Arnhem ingezet om voor de gezamenlijke gemeenten te voorzien in tijdelijk verblijf van de LVB doelgroep (beschermd wonen voor mensen met een licht verstandelijke beperking).
- ✓ Vanaf 2022 nemen we deze kosten op in onze gezamenlijke integrale regionale begroting.

4. Reservering onderbesteding 2021

In deze doordecentralisatie zijn we gezamenlijk aan zet en proberen we de instroom verder te beperken door inspanningen, regionaal, maar zeker ook lokaal: bijvoorbeeld als er meer uitstroom uit BW kan plaatsvinden in de regio, lichtere vormen van zorg lokaal ontstaan, geschikte woningen gerealiseerd worden, dan leidt dit tot lagere uitgaven van de BW-middelen.

Gezamenlijke afspraak:

- ✓ De gemeenteraad van Arnhem wordt voorgesteld om bij een eventuele onderbesteding op de zorgkosten Beschermd Wonen[1] (Arnhemse begroting 2021 na verrekening van de definitieve uitname van de Wlz-middelen), dit bedrag te

[1] Zorgkosten BW: ZIN (zorg in natura), PGB (persoonsgebonden budget), EB (eigen bijdrage)

reserveren in de begroting 2021 en deze middelen mee te nemen naar de regionale opstapbegroting 2022.

5. Regionale projectinzet

De acties die ambtelijk in 2021 en 2022 opgeleverd moeten worden zijn beschreven in het bestuurlijk akkoord. Hiervoor is extra ambtelijke regionale inzet benodigd.
Conform separaat voorstel, ter bespreking in de Stuurgroep van 18 juni 2021, zal een bedrag van **€ 121.000** hiervoor beschikbaar moeten worden gesteld.
In de tabel hieronder is dit bedrag meegenomen.

Verdeling van de middelen over de gemeenten

Totalen budget tbv regio 2021 (excl Arnhem)						
Gemeente	Inwoners BW januari 2021	Inwonertal	Ambulantiserings middelen obv BW spreiding	Extra ambulantiserings middelen obv inwonertal	Beklemde middelen Arnhem	Totaal
Arnhem	353	161.348	-		€ 500.000	€ 500.000
Doesburg	2	11.077	€ 13.688	€ 24.956		€ 38.644
Duiven	7	25.126	€ 47.907	€ 56.608		€ 104.515
Lingewaard	49	46.601	€ 335.348	€ 104.991		€ 440.339
Overbetuwe	45	47.906	€ 307.973	€ 107.931		€ 415.904
Renkum (incl. LVB)	53	31.419	€ 362.724	€ 70.786		€ 433.510
Rheden	123	43.761	€ 841.793	€ 98.592		€ 940.385
Rozendaal	0	1.704	€ -	€ 3.839		€ 3.839
Westervoort	20	14.971	€ 136.877	€ 33.729		€ 170.606
Zevenaar	34	43.750	€ 232.691	€ 98.567		€ 331.258
Kosten regionaal project (ambtelijke inzet en proces)			€ 121.000			€ 121.000
Totaal (excl Arnhem)	**333**	**266.315**	**€ 2.400.000**	**€ 600.000**		**€ 3.000.000**
Totaal (incl Arnhem	**686**	**427.663**				**€ 3.500.000**

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Stichting Raad voor Sociaal Domein Duiven
Dhr Seijsener
Eltensestraat 34
6922 JB Duiven

datum	:	3 november 2021
zaaknummer	:	Z/21/086636 /201532954
onderwerp	:	afspraken kadernota Samen aan zet 2022 ev
contactpersoon	:	Loes Stelder

Beste heer Seijsener,

Hierbij bieden wij u, ter kennisname de “kadernota Samen aan zet” aan. Er is 6 oktober jl. overleg geweest met een afvaardiging van de Raad voor Sociaal Domein Duiven (RvSDD) en de gemeente om deze kennisgeving toe te lichten.

De 10 gemeenten in de regio Centraal Gelderland (Arnhem, Overbetuwe, Lingewaard, Doesburg, Zevenaar, Duiven, Westervoort, Renkum, Rozendaal, Rheden) werken sinds 2018 vanuit het regionaal programma Samen aan Zet aan de transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis. In 2018 is er een eerste transformatieplan geschreven “Samen aan Zet”. Dit najaar willen de regiogemeenten een gezamenlijke regionale vervolgkoers vaststellen zoals verwoord in de bijgevoegde kadernota “Samen aan Zet, de volgende stap in de transformatie”.

In de kadernota staat beschreven dat er per gemeente een lokaal uitvoeringsplan opgesteld wordt om verder vorm te geven aan de visie en de lokale opgaven. We betrekken u graag aan de voorkant bij het opstellen van het lokale plan en nodigen u graag uit om mee te denken met de lokale agenda voor beschermd thuis in onze gemeente.

In het overleg op 6 oktober zijn de volgende afspraken gemaakt:

- De gemeente stuurt een aanbiedingsbrief en de kadernota naar de RvSDD (deze brief)
- De RvSDD neemt de kadernota voor kennisgeving aan;
- De gemeente betrekt de RvSDD actief bij de ontwikkeling van het lokale uitvoeringsplan. Dit proces start in de loop van 2022;
- Op 2 december 2021 geeft de gemeente een presentatie over de ontwikkelingen m.b.t. tot beschermd wonen bij de RvSDD. Hier maken we ook afspraken over de aanpak voor het opzetten van het lokale uitvoeringsplan.

We hopen op een prettige samenwerking bij het maken van het lokale plan.

Met vriendelijke groeten,

burgemeester en wethouders van Duiven

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan secretaris	mr. H.B. (Huub) Hieltjes burgemeester

Bijlage(n):

Kadernota Samen aan Zet 2022 ev

GROEN LINKS DUIVEN

Vragen Politieke avond 23 november 2021

B1 Kadernota Beschermd wonen

1. Wat is de verbetering voor de clienten die gebruik moeten maken van beschermd wonen?

   Antwoord

   De verbetering is dat de inwoners meer nog dan nu, zoveel mogelijk opgevangen worden in de eigen omgeving en dat er een betere verbinding komt tussen de 24 uurs zorg binnen een instelling en de zorg en ondersteuning in de samenleving.

2. Is er lokaal voldoende mogelijkheid om een aanvraag/mogelijkheid te blijven bieden aan inwoners van Duiven?

   Antwoord

   Er is in Duiven al veel om inwoners met een psychische kwetsbaarheid zo lang mogelijk in de eigen omgeving te laten wonen:

   We hebben een uitgebreide ontmoetings- en ondersteuning gemeenschap “Connection” waar op een laagdrempelige manier voor en door mensen met een psychische kwetsbaarheid ondersteuning geboden wordt, we zetten activerend werk in, we zijn in gesprek met de GGZ-instellingen over de verbinding van de GGZ in de wijk. We hebben de aanpak verwarde personen verder doorontwikkeld en we zetten in op vroeg signalering van kwetsbare inwoners. We hebben een ontmoetingsruimte voor inwoners met een kwetsbaarheid, waar zij elkaar kunnen ontmoeten in een beschutte omgeving. Daarnaast zijn we in gesprek met Vivare over woonafspraken voor de uitstroom van beschermd wonen. In het kader van de woonvisie is extra aandacht voor de combinatie wonen en zorg. Hierbij is ook het beschermd wonen een belangrijk aandachtspunt. Al deze ontwikkelingen worden verwerkt in het lokale plan dan en daar waar nodig wordt er verder doorontwikkeld om de goede aansluiting te maken met de 24 uurs onplanbare zorg.

3. Moet een inwoner van Duiven die gebruik moet maken van deze voorziening genoodzaakt om straks elders te gaan wonen buiten de gemeente omdat daar aanbod is?

   Antwoord

   Het beleid is erop gericht om iemand zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen. Maar het kan voorkomen dat iemand toch 24 uurs onplanbare zorg nodig heeft. In Duiven is maar een beperkt aantal van deze plaatsen aanwezig. Dus als deze plaatsen bezet zijn, dan zal de inwoner in een andere gemeente moeten gaan wonen om deze zorg te krijgen

4. Heeft de raad voor het sociaal domein (RvSD) over dit onderwerp een advies gegeven? Zo ja, dan ontbreekt het bij de stukken. Zo nee, wanneer wordt dit voorlegd ter beoordeling door de RvSD.

   Antwoord

   Ja daar is overleg mee geweest. Met de Raad voor Sociaal Domein Duiven is een gesprek geweest over hun rol bij deze kadernota Samen aan Zet. Met hen is afgesproken dat zij de kadernota ter kennisname toegezonden krijgen en dat zij actief betrokken worden bij het opstellen van het lokale plan. Hiermee wordt het eerste kwartaal 2022 gestart.

5. Samenwerken in de regio is oké, maar welke zeggenschap houden we als raad in Duiven over dit onderwerp?

   Antwoord

   De raad heeft direct zeggenschap over de zaken die lokaal geregeld gaan worden (het lokale uitvoeringsplan).Op dit moment is nog niet precies bekend hoe de regionale samenwerking juridisch vorm krijgt. De gedachte is nu om de samenwerking onder te brengen bij de Modulair Gemeenschappelijke Regeling (MGR). Dan is de invloed van de raad in Duiven net zoals bij andere onderwerpen van de MGR. Maar de juridische samenwerkingsvorm is nog in onderzoek. De raad wordt op de hoogte gehouden van deze ontwikkelingen.

T Technisch

I Informatief

P Politiek

Vragen fractie PvdA Duiven Politieke Avond 8 februari 2022

Kadernota Samen aan zet 2022 ev. Beschermd Wonen Duiven

1. Het raadsvoorstel is van 2 november 2021, daarom vragen wij ons af of u een update kunt geven over hoe de gesprekken met Vivare lopen ten aanzien van de woonafspraken voor de uitstroom beschermd wonen?

Antwoord: De afspraken zijn inmiddels gemaakt en in werking. Het gaat hier om de uitstroom van beschermd wonen naar zelfstandig wonen. We hebben afgesproken dat in Duiven 8 woningen van Vivare (als ze beschikbaar komen!) via het traject van bijzondere toewijzingen kunnen worden toegekend aan mensen die uitstromen vanuit beschermd wonen naar zelfstandig wonen. Hiervoor is een werkproces opgesteld.

2. Zijn er buiten het onderbrengen van de uitvoeringstaken bij de MGR Regio Centraal Gelderland, nog andere mogelijkheden om deze uitvoeringstaken onder te brengen zodat onze gemeente wellicht wat meer zeggenschap heeft? Zo ja, welke en wat zijn hiervan de eventuele gevolgen?

Antwoord: We hebben ook onderzocht of dit eventueel door de VGGM uitgevoerd kan worden, maar ook dit is een gemeenschappelijke regeling. Alle regiogemeenten hebben dezelfde insteek bij het onderbrengen van uitvoeringstaken binnen de MGR. De zeggenschap van de regiogemeenten moet zo groot mogelijk blijven. Dus wat er ondergebracht wordt bij de MGR, moet ook zo minimaal mogelijk blijven, zodat de invloed van de afzonderlijke gemeenten zo groot mogelijk blijft.

3. Kunt u uitleggen wat u bedoelt met een hybride toegangsmodel?

Antwoord: Dit houdt in dat de lokale toegang: dus onze sociaal loket, primair verantwoordelijk is voor de indicatiestelling van beschermd wonen. Dus zij doen het keukentafel gesprek en zij maken de beschikking. Maar om er ervoor te zorgen dat alle gemeenten zoveel mogelijk op dezelfde manier beschermd wonen inzetten, is er een regionaal expertise team, dat zeker de eerste jaren actief

betrokken is bij het keukentafel gesprek, en dat ook toetst of alle gemeenten dezelfde uitgangspunten gebruiken.

4. Kunt u een update geven over het definitieve financiële verdeelmodel, daar in het raadsvoorstel gesproken wordt over “het nog te vormen kabinet”?

Er is nog steeds geen definitieve vaststelling van het objectieve verdeelmodel door het kabinet.

5. Wijzigt er iets in de indicatiestelling zoals deze nu van toepassing is bij Beschermd Wonen, ten opzichte van Beschermd Thuis?

De manier van indiceren verandert doordat de lokale toegang dit gaat doen. (zie uitleg hybride model) maar de insteek van het keukentafel gesprek zal niet echt veranderen. Steeds zal gekeken worden of het echt nodig is om iemand beschermd te laten wonen, en of het mogelijk is om de inwoner zoveel mogelijk in de eigen omgeving te houden.

6. In het raadsvoorstel staat dat u in gesprek bent met de GGZ-instellingen over de verbinding GGZ in de wijk. Afgelopen maand zijn wij geconfronteerd met opnamestop bij GGNet in verband met personeelstekorten. Heeft deze opnamestop, dan wel het personeelstekort een (nadelig) effect op het hele traject van Samen aan zet?

Bij beschermd wonen, gaat het om mensen die uitbehandeld zijn en de GGZ-instelling gaan vooral over behandeling, dat is het wezenlijke onderscheid. Maar in sommige gevallen hebben mensen in beschermd wonen even kortdurende behandeling nodig om weer verder te kunnen, en als deze behandeling dan niet beschikbaar is, dan is er een risico dat het verblijf bij beschermd wonen langer duurt. Dus het personeelstekort in de GGZ kan van invloed zijn op het traject Samen aan zet. We zijn in nauw contact met het RIBW en GGNet hierover. En bij het regionale en lokale plan zal dit ook zeker aandacht krijgen.

Vragen bij agendapunt: Kadernota Samen aan zet 2022 ev. Beschermd Wonen Duiven
De wethouder heeft tijdens de politieke avond van 23 november 2021 verzocht om de behandeling van het raadsvoorstel (ronde en debattafel) op te schorten tot nader order. Het verzoek van de wethouder hield verband met de opstelling van de gemeente Arnhem. De wethouder heeft aangegeven dat Arnhem de restanten van jaarlijkse budgetten zelf wil behouden. Dit tot verontwaardiging van de overige gemeente die een reserve zouden willen vormen op basis van de restanten. Onafhankelijk externe expertise is ingezet om uit dit dilemma te komen. De wethouder heeft desgevraagd toegelicht dat het om miljoenen euro's gaat.

Hoewel de wethouder aangeeft binnenkort nog te komen met informatie en uitleg over hoe de perikelen met Arnhem zijn opgelost, heeft onze fractie de behoefte om op onderstaande vragen een antwoord te krijgen.

- Vraag: Kan de wethouder een update geven over de opstelling van de gemeente Arnhem?

Antwoord:
Op dit moment is er nog geen formeel standpunt van Arnhem bekend.
Via de VNG is onafhankelijk adviesbureau AEF gevraagd om een onderzoek te doen naar de financiële situatie in de regio centraal Gelderland mbt beschermd wonen en om een voorstel te doen hoe hier mee om te gaan. Alle gemeenten van regio centraal-Gelderland (dus ook Arnhem) werken hier actief aan mee.

Op dit moment is het onderzoek in de afrondende fase. Het eerste concept is besproken in de stuurgroep. Het onderzoek wordt nu definitief gemaakt en de uitkomsten en het voorstel worden besproken in de regionale stuurgroep beschermd wonen op 16 februari, waarna het wordt geagendeerd in het regionale portefeuillehouders overleg op 25 februari. Dan zal ook het formele standpunt van Arnhem bekend zijn. Na het Regionaal portefeuillehouders overleg wordt het rapport en de bevindingen voorgelegd aan elke afzonderlijke gemeente.

Uit de eerste bespreking met de stuurgroep en adviesbureau AEF werd duidelijk dat het verschil van mening nog steeds aan de orde is.

Vraag: Kan de wethouder aangeven, cq inschatten om welk bedrag het voor Duiven gaat?

Antwoord: Omdat de uitkomsten van het onderzoek nog niet definitief bekend zijn, kan de wethouder daar nu geen antwoord op geven. Zodra het onderzoek openbaar is, zal de wethouder hier een mededeling over doen. Dit zal naar verwachting na 25 februari zijn: na het Regionaal portefeuillehouders overleg.

- Vraag: Hoe denkt de wethouder de niet verbruikte financiële middelen te verrekenen met Arnhem?

Antwoord:
Ook hier kan nog geen antwoord over gegeven worden, omdat uit het onderzoek voorstellen zullen komen over mogelijk verrekeningen. En dit zal eerst goed bestudeerd gaan worden. Mondeling licht de wethouder toe met welk uitgangspunt zij voornemens is naar deze voorstellen te kijken.

- Opmerking en vraag: Wij missen bijlage 1, wij zien echter een uitleg bij bijlage 3. Is deze volledig?

Antwoord:
Ja het raadsvoorstel en de bijbehorende stukken zijn volledig.

Politieke avond Zetel Nooijen

Onderwerp Beschermd wonen

Eenmaal wordt er geschreven in de stukken vermindering van beschermd wonen is dit geen typefouten? **T**

Antwoord;
Het is niet mogelijk deze vraag te beantwoorden omdat niet duidelijk is welk stuk de vragensteller bedoelt waarin “vermindering” van beschermd wonen wordt geschreven.

Afschaling lijkt me niet de bedoeling hoe ziet u dat? **I/P**

Antwoord:
Met het afschalen van zorg wordt bedoeld dat er niet onmiddellijk 24 uurs intensieve zorg ingezet wordt, maar dat er eerst onderzocht wordt of er lichtere vormen van zorg mogelijk zijn. Telkens wordt bepaald of die lichtere vorm van zorg ook de juiste ondersteuning biedt. Want soms kan iemand in de eigen thuissituatie heel goed opgevangen worden, met ambulante begeleiding, zonder meteen opgenomen te worden. In sommige gevallen kan afschaling van zorg dus echt de bedoeling zijn. Maar als er alleen maar afgeschaald wordt vanwege financiële redenen, dan is dit niet de bedoeling.

Hoe veel contracten zijn met gemeente en beschermd wonen werkelijk afgesloten en zijn er nog over? **T**

Antwoord
Op dit moment zijn er 24 aanbieders gecontracteerd. De aanbesteding was in juli 2020, contracten liepen tot 31-12-2021, en zijn verlengd tot 1-1-2023. Dus deze aanbieders zijn nog steeds gecontracteerd.

Is het mogelijk dat er geld vrijkomt van onze nieuwe regering voor beschermd wonen? **I/P**

Antwoord
Het geld voor beschermd wonen wordt nu landelijk door de regering toegekend aan de centrumgemeenten. Vanaf 2023 wordt het geldt in 10 jaar tijd gedecentraliseerd naar alle gemeenten in Nederland. En er wordt meteen ook een bezuiniging doorgevoerd. De decentralisatie van de gelden gebeurt via het objectieve verdeel model. Dit moet nog definitief worden vastgesteld door de regering. Er komt landelijk geen extra gelden vrij, maar het bestaande budget wordt herverdeeld.

Onderwerp	Nota reserves en voorzieningen 1stroom		
Ondertitel	De gemeenteraad wordt gevraagd in te stemmen met de nota reserves en voorzieningen van de gemeenschappelijke regeling 1stroom.		
Portefeuillehouder	H.B. Hieltjes	Zaaknummer	Z/22/089369
Behandelend ambtenaar	Dagmare van de Loosdrecht d.vandeloosdrecht@1stroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	De nota reserves en voorzieningen goed te keuren.		
Historie	Voor de gemeenschappelijke regeling 1Stroom zijn tot op heden nog geen richtlijnen vastgelegd ten aanzien van het instellen, muteren en opheffen van reserves en voorzieningen. In de financiële verordening van 1stroom staat (artikel 9) al wel dat reserves en voorzieningen bij 1Stroom volgens richtlijnen van het algemeen bestuur kunnen worden gevormd. Deze nota geeft daar concreet invulling aan. Op 22 juni 2021 is er een amendement (raadsbreed) aangenomen waarin het instellen van enkele bestemmingsreserve bij GR 1stroom is geannuleerd omdat er nog geen beleid is vastgesteld hierover.		
Termijn	1Stroom heeft verzocht om voor 1 maart 2022 uitsluitsel te krijgen over de aangeboden nota, zodat eventueel bij de resultaatbestemming van het resultaat over 2021 een voorstel tot reservevorming kan worden gedaan.		

Politieke Avond	8 februari		Ronde en debattafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
M. Holtus	E.N. Bosscha	Publieksruimte	Bestuur	25 Min
Behandeladvies	Op 22 juni 2021 is er een amendement (raadsbreed) aangenomen waarin het instellen van enkele bestemmingsreserve is geannuleerd omdat er nog geen beleid is vastgesteld hierover. Inmiddels liggen er met dit raadsvoorstel richtlijnen/beleidsregels voor. Enerzijds verwachten we niet dat hier veel politieke discussie over zal ontstaan. Met dit raadsbesluit krijgt de GR 1stroom weliswaar meer handelingsruimte om zelf reserves en voorzieningen in te stellen. Tegelijkertijd moet het instellen van een bestemmingsreserve eerst lands de gemeenteraad voor een zienswijze waardoor zij haar controlerende taak kan blijven uitvoeren. Anderzijds lijkt het ons toch verstandig om het (kort) te agenderen (en gezien de politieke belangstelling voor reserves en voorzieningen die de raad heeft, welke ook uit het amendement spreekt wat in het verleden is ingediend. Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil			

	indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.
Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Debattafels zijn voorbehouden aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen

Opbrengst van de tafel 8 februari	
Raadsvergadering	15 februari

ZFE60DD68CB

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Nota reserves en voorzieningen 1Stroom

Zaak- & documentnr. : Z/22/089369/201544773

Opsteller : Dagmare van de Loosdrecht

Portefeuillehouder : H.B. Hieltjes

Team : F&B

Telefoonnr.

Samenvatting

De gemeenschappelijke regeling 1Stroom heeft een nota Reserves en Voorzieningen opgesteld. Deze nota dient volgens de gemeenschappelijke regeling ter goedkeuring voorgelegd te worden aan de raden van de deelnemende gemeenten.

Beslispunten

De nota reserves en voorzieningen goed te keuren.

Aanleiding

Bijgevoegde nota reserves en voorzieningen 1Stroom 2021 bevat de richtlijnen die het algemeen bestuur van 1Stroom voorstelt ten aanzien van de vorming van reserves en voorzieningen. Daarmee geeft de nota invulling aan artikel 9 van de financiële verordening van 1Stroom, waarin wordt bepaald dat reserves en voorzieningen bij 1Stroom volgens richtlijnen van het algemeen bestuur kunnen worden gevormd.

Conform artikel 24 van de Gemeenschappelijke Regeling worden de betreffende richtlijnen aan de raden van Westervoort en Duiven voorgelegd ter goedkeuring.

In de voorgestelde richtlijnen wordt bepaald dat het algemeen bestuur van 1Stroom bevoegd is reserves en voorzieningen in te stellen, op te heffen en het doel te wijzigen.
Een besluit voor het instellen van een reserve of het wijzigen van het doel van de reserve wordt ter zienswijze voorgelegd aan de raden van de deelnemende gemeenten.
De zienswijzeprocedure geldt niet voor het storten in en het opheffen en benutten van de reserve. Daartoe is het algemeen bestuur bevoegd. De zienswijzeprocedure is ook niet van toepassing op voorzieningen.

Met het aannemen van de nota wordt 1Stroom in de gelegenheid gesteld te opteren voor het instellen van reserves en voorzieningen, waarmee zijzelf risico's kan afdekken. Daarmee wordt een stap gezet in de verdere professionalisering van de organisatie.

Met het aannemen van de nota is er nog geen sprake van reservevorming bij 1Stroom. Eventuele besluitvorming hierover wordt separaat aan de raden aangeboden.

Planning

1Stroom heeft verzocht om voor 1 maart 2022 uitsluitsel te krijgen over de aangeboden nota, zodat eventueel bij de resultaatbestemming van het resultaat over 2021 een voorstel tot reservevorming kan worden gedaan.

Beoogd effect

Voor de gemeenschappelijke regeling 1Stroom zijn tot op heden nog geen richtlijnen vastgelegd ten aanzien van het instellen, muteren en opheffen van reserves en voorzieningen.
Met het scheppen van de mogelijkheid voor 1Stroom om reserves en voorzieningen te vormen wordt voor deze GR meer bewegingsvrijheid gegenereerd en kan een verdere stap gezet worden in de professionalisering.

Argumenten

1.1 De voorwaarden voor instellen van een reserve of voorziening zijn duidelijk
Met het vaststellen van de nota reserves en voorzieningen 1Stroom 2021 wordt invulling gegeven aan de bepaling in de financiële verordening van 1Stroom dat het algemeen bestuur richtlijnen vaststelt voor de instelling van een reserve en voorziening. Middels de nota zijn deze richtlijnen duidelijk vastgelegd.

1.2 1Stroom krijgt de mogelijkheid zelfstandig risico's af te dekken
Met het aannemen van de nota wordt 1Stroom in de gelegenheid gesteld te opteren voor het instellen van reserves en voorzieningen, waarmee zijzelf risico's kan afdekken.

1.3 De nota behoeft goedkeuring van de raden van de deelnemende gemeenten.
De richtlijnen voor het vormen van reserves en voorzieningen bij 1Stroom behoeven volgens artikel 24 van de Gemeenschappelijke Regeling voorafgaande instemming van de raden van Duiven en Westervoort.

Kanttekeningen

1.1 *Met het goedkeuren van de nota is er nog geen sprake van reservevorming bij 1Stroom*
Eventuele besluitvorming over het vormen van een reserve wordt separaat ter zienswijze aan de raden aangeboden.

1.2 De nota kan enkel vastgesteld worden als de gemeenteraden van zowel Duiven als Westervoort goedkeuring geven.

Financiële paragraaf

N.v.t.

Participatie en communicatie

N.v.t.

Intergemeentelijke samenwerking

De GR 1Stroom is een samenwerkingsverband van de gemeenten Duiven en Westervoort.
De nota wordt ook ter goedkeuring aangeboden aan de gemeenteraad van Westervoort.

Bijlagen

201544764 – Aanbiedingsbrief nota reserves en voorzieningen 1Stroom
201544761– Nota reserves en voorzieningen 1Stroom
201544778 – Raadsbesluit Nota reserves en voorzieningen 1Stroom

Duiven, 11 januari 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Nota reserves en voorzieningen 1Stroom

Zaak- & documentnr. : Z/22/089369/201544773

Opsteller : Dagmare van de Loosdrecht

Portefeuillehouder : H.B. Hieltjes

Team : F&B

Telefoonnr.

Samenvatting

De gemeenschappelijke regeling 1Stroom heeft een nota Reserves en Voorzieningen opgesteld. Deze nota dient volgens de gemeenschappelijke regeling ter goedkeuring voorgelegd te worden aan de raden van de deelnemende gemeenten.

Beslispunten

De nota reserves en voorzieningen goed te keuren.

Aanleiding

Bijgevoegde nota reserves en voorzieningen 1Stroom 2021 bevat de richtlijnen die het algemeen bestuur van 1Stroom voorstelt ten aanzien van de vorming van reserves en voorzieningen. Daarmee geeft de nota invulling aan artikel 9 van de financiële verordening van 1Stroom, waarin wordt bepaald dat reserves en voorzieningen bij 1Stroom volgens richtlijnen van het algemeen bestuur kunnen worden gevormd.

Conform artikel 24 van de Gemeenschappelijke Regeling worden de betreffende richtlijnen aan de raden van Westervoort en Duiven voorgelegd ter goedkeuring.

In de voorgestelde richtlijnen wordt bepaald dat het algemeen bestuur van 1Stroom bevoegd is reserves en voorzieningen in te stellen, op te heffen en het doel te wijzigen.
Een besluit voor het instellen van een reserve of het wijzigen van het doel van de reserve wordt ter zienswijze voorgelegd aan de raden van de deelnemende gemeenten.
De zienswijzeprocedure geldt niet voor het storten in en het opheffen en benutten van de reserve. Daartoe is het algemeen bestuur bevoegd. De zienswijzeprocedure is ook niet van toepassing op voorzieningen.

Met het aannemen van de nota wordt 1Stroom in de gelegenheid gesteld te opteren voor het instellen van reserves en voorzieningen, waarmee zijzelf risico's kan afdekken. Daarmee wordt een stap gezet in de verdere professionalisering van de organisatie.

Met het aannemen van de nota is er nog geen sprake van reservevorming bij 1Stroom. Eventuele besluitvorming hierover wordt separaat aan de raden aangeboden.

Planning

1Stroom heeft verzocht om voor 1 maart 2022 uitsluitsel te krijgen over de aangeboden nota, zodat eventueel bij de resultaatbestemming van het resultaat over 2021 een voorstel tot reservevorming kan worden gedaan.

Beoogd effect

Voor de gemeenschappelijke regeling 1Stroom zijn tot op heden nog geen richtlijnen vastgelegd ten aanzien van het instellen, muteren en opheffen van reserves en voorzieningen.
Met het scheppen van de mogelijkheid voor 1Stroom om reserves en voorzieningen te vormen wordt voor deze GR meer bewegingsvrijheid gegenereerd en kan een verdere stap gezet worden in de professionalisering.

Argumenten

1.1 De voorwaarden voor instellen van een reserve of voorziening zijn duidelijk
Met het vaststellen van de nota reserves en voorzieningen 1Stroom 2021 wordt invulling gegeven aan de bepaling in de financiële verordening van 1Stroom dat het algemeen bestuur richtlijnen vaststelt voor de instelling van een reserve en voorziening. Middels de nota zijn deze richtlijnen duidelijk vastgelegd.

1.2 1Stroom krijgt de mogelijkheid zelfstandig risico's af te dekken
Met het aannemen van de nota wordt 1Stroom in de gelegenheid gesteld te opteren voor het instellen van reserves en voorzieningen, waarmee zijzelf risico's kan afdekken.

1.3 De nota behoeft goedkeuring van de raden van de deelnemende gemeenten.
De richtlijnen voor het vormen van reserves en voorzieningen bij 1Stroom behoeven volgens artikel 24 van de Gemeenschappelijke Regeling voorafgaande instemming van de raden van Duiven en Westervoort.

Kanttekeningen

1.1 *Met het goedkeuren van de nota is er nog geen sprake van reservevorming bij 1Stroom*
Eventuele besluitvorming over het vormen van een reserve wordt separaat ter zienswijze aan de raden aangeboden.

1.2 De nota kan enkel vastgesteld worden als de gemeenteraden van zowel Duiven als Westervoort goedkeuring geven.

Financiële paragraaf

N.v.t.

Participatie en communicatie

N.v.t.

Intergemeentelijke samenwerking

De GR 1Stroom is een samenwerkingsverband van de gemeenten Duiven en Westervoort. De nota wordt ook ter goedkeuring aangeboden aan de gemeenteraad van Westervoort.

Bijlagen

201544764 – Aanbiedingsbrief nota reserves en voorzieningen 1Stroom
201544761– Nota reserves en voorzieningen 1Stroom
201544778 – Raadsbesluit Nota reserves en voorzieningen 1Stroom

Duiven, 11 januari 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan secretaris	mr. H.B. (Huub) Hieltjes burgemeester

Kon document 3. Bijlage 1 - Aanbiedingsbrief nota reserves en voorzieningen 1Stroom 2021-1.pdf niet opnemen in de bundel

Gemeente Duiven

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/22/089369/201544778

Datum besluitvorming : 15 februari 2022

Onderwerp : Nota reserves en voorzieningen 1Stroom

Samenvatting

De gemeenschappelijke regeling 1Stroom heeft een nota Reserves en Voorzieningen opgesteld. Deze nota dient volgens de gemeenschappelijke regeling ter goedkeuring voorgelegd te worden aan de raden van de deelnemende gemeenten.

De raad besluit

De nota reserves en voorzieningen goed te keuren.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Nota Reserves en Voorzieningen 2021 GR 1Stroom

Wetstechnische informatie

Gegevens van de regeling

Organisatie	1Stroom
Organisatietype	Gemeenschappelijke regeling
Officiële naam regeling	Nota Reserves en Voorzieningen 1Stroom 2021
Citeertitel	Nota Reserves en Voorzieningen 1Stroom 2021
Vastgesteld door	Algemeen Bestuur
Onderwerp	financiën en economie
Eigen onderwerp	

Opmerkingen m.b.t. de regeling

Geen

Wettelijke grondslag(en)

Besluitbegroting en verantwoording provincies en gemeenten

Regelgeving die op deze regeling is gebaseerd (gedelegeerde regelgeving)

Geen

Datum inwerkingtreding	Terugwerkende kracht tot en met	Datum uitwerkingtreding	Betreft	Datum ondertekening Bron bekendmaking	Kenmerk voorstel
dag na bekendmaking	n.v.t.		Nieuwe regelgeving	digitaal	

1. Inleiding

Zowel vanuit bestuurlijk als bedrijfseconomisch oogpunt is het belangrijk het beleid ten aanzien van reserves en voorzieningen vast te stellen en periodiek te actualiseren.
Deze nota is de eerste nota reserves en voorzieningen van de GR 1Stroom. Startpunt vormt het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Dit zijn de verslaggevingsvoorschriften voor (onder andere) de gemeenschappelijke regelingen. Hierin zijn een aantal wettelijke beleidsbepalingen opgenomen. De beleidsvrijheid betreft vooral de aard en omvang van de reserves.
Volgens artikel 9 van de financiële verordening 1Stroom 2018 stelt het dagelijks bestuur de richtlijnen voor ten aanzien van het vormen van reserves en voorzieningen.
Volgens artikel 24 van de GR behoeven de richtlijnen voorafgaande instemming van de raden van Duiven en Westervoort.

2. Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

2.1 Algemeen

Op 1 februari 2003 is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in

werking getreden. Het BBV werd met ingang van het begrotingsjaar 2004 van toepassing verklaard. In het BBV worden onder meer regels gesteld voor de inrichting van de begroting en de jaarstukken, die aansluiten op de duale verhoudingen tussen gemeenteraad en college, zoals die gelden sinds de inwerkingtreding van de Wet dualisering gemeentebestuur per 7 maart 2002. Daarnaast is in de nieuwe voorschriften sprake van een scherpere afbakening tussen enerzijds Boek 2 Burgerlijk Wetboek (BW) en anderzijds de eigenheid van gemeenten (en provincies).

2.2 Aandachtspunten BBV

Het reservebeleid dient gebaseerd te zijn op het BBV. Dit betekent dat er een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen reserves en voorzieningen. Zolang de bestemming veranderd kan worden, is er sprake van een (bestemmings)reserve. Zodra dit niet meer kan, is er sprake van een voorziening. Het onderscheid tussen voorzieningen en reserves is van belang omdat voorzieningen vreemd vermogen zijn en reserves eigen vermogen. Met andere woorden: aan een voorziening kleeft een verplichting. Dit onderscheid heeft uiteraard ook consequenties voor de definiëring van de reserves en voorzieningen.
In het BBV is eveneens bepaald dat bij de begroting en ook bij de jaarrekening eerst alle baten en lasten worden geboekt, vervolgens wordt het resultaat voor bestemming bepaald, daarna vinden de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves pas plaats, zodat tenslotte het resultaat na bestemming bepaald kan worden.

Andere belangrijke bepalingen uit het BBV zijn:
- er mag in principe geen rente meer worden toegevoegd aan reserves; deze moeten worden gezien als reguliere dotaties;
- investeringen met een economisch nut moeten worden geactiveerd. Bestemmingsreserves mogen hierop niet rechtstreeks in mindering worden gebracht. Wel kunnen bestemmingsreserves worden gevormd om de jaarlijkse afschrijvingslasten te dekken;
- er mag geen rente meer worden toegevoegd aan voorzieningen, tenzij deze op contante waarde zijn berekend.

3. Reserves

3.1 Definitie

Reserves zijn vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken. Reserves dienen op grond van het BBV (artikel 43) te worden onderscheiden in de algemene reserve en bestemmingsreserves. Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve, waaraan een bepaalde bestemming is gegeven door het Algemeen Bestuur.
Mutaties in reserves zijn onderdeel van de resultaatbestemming, de bevoegdheid is opgedragen aan het Algemeen Bestuur.

4. Richtlijnen reserves en voorzieningen

4.1 De bevoegdheid tot het instellen, wijzigen van het doel en opheffen van reserves en voorzieningen ligt bij het Algemeen Bestuur;
4.2 Het instellen van een reserve en/of voorziening vindt plaats via een afzonderlijk besluit van het Algemeen Bestuur;
4.3 Het instellen van een reserve dient tevens ter zienswijze aan de raden van de deelnemende gemeenten voorgelegd te worden;
4.4 Bij het instellen van een reserve en voorziening wordt minimaal ingegaan op het doel waarvoor de reserve en/of voorziening wordt gevormd, de omvang, de mutaties (stortingen en onttrekkingen), de dekking en de looptijd;
4.5 Alle mutaties, stortingen en onttrekkingen, op reserves vereisen goedkeuring van het Algemeen Bestuur;
4.6 Het bestuur keurt de mutaties goed bij:
a. Het vaststellen van de begroting;
b. De vaststelling van een tussenrapportage;
c. Afzonderlijk besluit;
d. Resultaatbestemming van de jaarrekening;

4.7 Voorzieningen kunnen, conform de BBV, gevormd worden voor:
a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang onzeker is, maar wel redelijkerwijs is in te schatten;
b. op de balansdatum bestaande risico's van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatig verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren d. van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49 onderdeel b van de BBV.
4.8 Voor mutaties op de voorzieningen gelden de volgende richtlijnen
a. Een storting in of onttrekking aan een bestaande voorziening wordt geraamd in de begroting.
b. De daadwerkelijke storting vindt plaats conform het bedrag geraamd in de begroting, tenzij bij het vormen van de voorziening anders is beschreven.
c. Een onttrekking aan de voorziening wordt rechtstreeks ten laste van de voorziening geboekt. Een aanwending is dus geen last die via de exploitatie loopt, een begrotingswijziging is om deze reden dan ook niet nodig. d. Indien een voorziening, die gevormd is ter gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren (bijv. voorziening voor groot onderhoud) hoger of lager is dan benodigd voor de achterliggende verplichtingen dan dient een vrijval of een storting in de voorziening plaats te vinden. Hiervoor is geen besluit van het Bestuur nodig.
4.9 Voor het wijzigen van het doel van een reserve en voorziening gelden de volgende richtlijnen:
a. Het Algemeen Bestuur is te allen tijde bevoegd het doel of de bestemming van een (bestemmings)reserves te wijzigen. Voor een dergelijke wijziging is een besluit van het Algemeen Bestuur en zijn zienswijzen van de raden nodig.
b. Het doel van een voorziening kan niet wijzigen, gegeven het verplichtende karakter en de harde kaders.
4.10 Voor het opheffen van reserves en voorzieningen gelden de volgende richtlijnen:
a. Wanneer de looptijd van een reserve verstreken is, vallen de vrijkomende middelen ten gunste aan de exploitatie en worden meegenomen in de afrekening bij de jaarrekening
b. Wanneer naar aanleiding van een besluit van het Algemeen Bestuur het doel of de bestemming van een (bestemmings)reserve vervalt, wordt de reserve opgeheven. De vrijkomende middelen vallen vrij ten gunste van de exploitatie en worden meegenomen in de afrekening bij de jaarrekening
c. Opheffing van een voorziening is mogelijk bij het verstrijken van de looptijd, indien de redenen voor de vorming van de voorziening zijn weggevallen of er geen recent (beheer)plan meer aanwezig is voor de voorziening. De vrijkomende middelen vallen vrij ten gunste van de exploitatie en worden meegenomen in de afrekening bij de jaarrekening

5. Hardheidsclausule

Het Algemeen Bestuur kan nadere regels stellen met inachtneming van de regels opgenomen in artikel 4 van deze nota en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

6. Bevoegdheden raden deelnemende gemeenten

Volgens de GR moet het instellen van reserves aan de raden van de deelnemende gemeenten worden aangeboden teneinde deze in de gelegenheid te stellen om hun wensen en bedenkingen weer te geven.
Het vormen, de mutaties en het opheffen van voorzieningen is aan het Algemeen
Bestuur voorbehouden, omdat het verplichte uitgaven betreffen. Hiervoor is geen zienswijze van de beide raden benodigd.

De raad van de gemeente Duiven, in vergadering bijeen op 22 juni 2021;

Amendement op het Raadsvoorstel Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom

constaterende dat:

- In beslispunt 2 van het Raadsvoorstel Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom gevraagd wordt in te stemmen met de resultaatbestemming vanuit het resultaat jaarrekening 2020;
- Beslispunt 2 bestaat uit drie onderdelen:
  a Een bestemmingsreserve te vormen van € 200.000 t.l.v. het resultaat om incidentele kosten af te dekken in verband met de reorganisatie van 1Stroom.
  b. Een bestemmingsreserve te vormen van € 30.000 t.l.v. het resultaat ter dekking van de extra inhuur die nodig is voor invoering van de nieuwe omgevingswet.
  c. Het restant resultaat van 2020 terug te betalen aan de gemeente Duiven en Westervoort;
- Volgens de regels van het 'Gemeenschappelijke regeling van 1Stroom' er door het AB van 1Stroom weliswaar een bestemmingsreserve gevormd mag worden, maar alleen onder de voorwaarde dat hier door de raden van de deelnemende gemeenten vooraf goedgekeurde regels aan zijn gesteld.

overwegende dat:

- De voor ogen staande besteding van deze €200k en €30k slechts summier in het raadsvoorstel staan beschreven;
- Niet aan de voorwaarden voor het instellen van een reserve, zoals is vastgesteld in Artikel 24 van de Gemeenschappelijke regeling werkorganisatie 1Stroom, wordt voldaan;
- De raden van Duiven en Westervoort vooraf geen richtlijnen hebben ontvangen en geen instemming hebben verleend conform Art 24 lid 2 van de 'Gemeenschappelijke regeling werkorganisatie 1Stroom'.

de raad besluit:

- Beslispunt 2 in het raadsbesluit te wijzigen waarbij de punten 2a en 2b komen te vervallen en punt 2c wordt gehandhaafd. De tekst te wijzigen in: In te stemmen met het resultaat jaarrekening 2020 en het resultaat van 2020 terug te betalen aan de gemeente Duiven en Westervoort.

Lokaal Alternatief VVD CD SP PvdA

GroenLinks D66 DOED Zetel Nooijen Zetel Arends

Nota reserves en voorzieningen 1 stroom

Technische vraag

- Hoe denkt de organisatie 1 stroom om te gaan met het opvangen van risico's? **T**

  Antwoord: De risico's waar 1Stroom mee te maken kan krijgen zijn zeer divers. Naast financiële risico's en risico's ten aanzien van rechtmatig handelen gaat het bijvoorbeeld ook om risico's ten aanzien van krapte op de arbeidsmarkt en risico's ten aanzien van gijzeling van data.
  1Stroom anticipeert hierop door de risico's in kaart te brengen, hier maatregelen tegenover te zetten en hierop te sturen, onder andere via de P&C cyclus (in de begroting is een paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing opgenomen), de interne controle, het strategisch personeelsbeleid en afspraken met de RID over beveiliging van informatie.

- Welk beleid heeft de organisatie 1 stroom ten aanzien van het hebben van weerstandsvermogen? **T**

  Antwoord: Tot op heden heeft 1Stroom geen weerstandsvermogen opgebouwd, omdat alle risico's afgedekt worden door de bijdragen van de gemeenten. In feite worden de risico's van 1Stroom dus afgedekt door het weerstandsvermogen van beide gemeenten. 1Stroom voert hier geen zelfstandig beleid op.

Onderwerp	Verbeterplan Financien		
Ondertitel	Tijdens deze ronde tafel wordt de gemeenteraad door de ambtelijke organisatie bijgepraat over de voortgang van het verbeterplan om de financiële organisatie te verbeteren.		
Portefeuillehouder	Goossen	Zaaknummer	n.v.t.
Behandelend ambtenaar	René Borgardijn – r.borgardijn@1stroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	Het bespreken van de voortgang van het verbeterplan. Er ligt geen raadsvoorstel voor.		
Historie	Sinds 2019 is de ambtelijke organisatie bezig om de financiële organisatie op orde te krijgen. O.a. uit het verslag van de accountant bleek dat er veel verbeterpunten waren voor de organisatie. Inmiddels zijn er nu najaar 2021 al veel verbeterpunten opgepakt en de accountant heet recentelijk ook een goedkeurende accountantsverklaring kunnen afgeven. Belangrijke momenten in de tijdlijn van dit dossier: - Presentatie verbeterplan 8 oktober 2019. - Kennisgeving A5. Raad 22 oktober 2019. En vanaf die tijd is de raad ongeveer elk kwartaal bijgepraat over de vorderingen van het verbeterplan. De laatste keer was 19 oktober 2021. De auditcommissie zal 27 januari worden bijgepraat over de financiële situatie en de status van de financiële organisatie.		
Termijn	n.v.t.		

Politieke Avond	8 februari 2022		Ronde Tafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
M. Holtus	E.N. Bosscha	Publieksruimte	Bestuur	30 minuten
Behandeladvies	We adviseren de agendacommissie om de video digitaal vooraf op te laten sturen zodat de ronde tafel in het teken staat van gesprek en aanvullende vragen. In dat licht is 30 minuten voldoende waardoor er op de Politieke Avond genoeg ruimte is voor andere onderwerpen. Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.*			
Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen			

Opbrengst van de tafel 8 februari	De afdelingsmanager R. Borgardijn geeft een toelichting op de PPT die bij de stukken staat. Spoor 1 en 2 met de basis van financiële functie zijn goed op orde, zegt ook de onafhankelijke accountant. Nu ligt de focus op spoor 3:

	continu leren en verbeteren. De afdelingsmanager gaat nog in gesprek met de accountant over de verouderde nota grondbeleid (2008). Is dit problematisch of kan worden gewacht op de omgevingswet.
Raadsvergadering	n.v.t.

Financiële functie 1Stroom

Stand van zaken 8-02-2022

1STROOM
DUIVEN & WESTERVOORT

Agenda

1. Verbeterplan Financiële functie 1Stroom
2. Doorontwikkeling
3. Huidige opgaaf

1. Verbeterplan financiële functie 1Stroom

Sheet presentatie oktober 2019:

- Financiële functie op orde & in control betekent:
  - Kwaliteit van de uitvoering van de financiële functie is zichtbaar verbeterd, transparant en geborgd.
  - Werkprocessen zijn beschreven, geüniformeerd en zo veel als mogelijk gestandaardiseerd.
  - Team Financiën is in verbinding met de interne organisatie en externe ketenpartners.
  - Werkbeleving en werkplezier is op de afdeling Financiën aanwezig.
  - Goedkeurende accountantsverklaringen

1. Verbeterplan financiële functie 1Stroom

Spoor 1: De Basis op orde (2019 – 06/2020)

Spoor 2: Doorontwikkeling (01/2020 – 06/2021)

Spoor 3: Continu leren & verbeteren (2021 e.v.)

Toelichting : zie hiervoor de presentatie van 8-11-2021

2. Doorontwikkeling

- Continu proces van leren en verbeteren
  - Op de afdeling
  - In samenhang met de interne organisatie
  - Intern controleprogramma uitbreiden

- Opvolging Managementletter
  - Accountant bevestigt de voortgang (zie volgende sheet)
  - Controller proceseigenaar
  - Managementletter op de agenda van het MT
  - Besproken met College en Auditcommissie
    - Aanbevelingen vastgesteld en overgenomen
  - Zie geactualiseerde excel-lijst
  - Op basis van de interimcontrole accountant: Q4-2021
  - Qua opzet excel-bestand:
    - Alleen huidige bevindingen opgenomen
    - Wat in 2021 is opgelost, is van de lijst

2. Doorontwikkeling

Beeld accountant

- Basis financiële functie is op orde: weer een stap voorwaarts
- Financiële beheersing en verantwoording verbetert zichtbaar
- Proces van continu leren en verbeteren heeft juiste aandacht
- Bevestigt in ML 2022 over boekjaar 2021

Aandachtsgebieden Managementsletter

- Zie excel-lijst verbetermaatregelen Managementletter
- Processen waar mogelijk uniformeren
- Voorspellend vermogen vergroten
- Informatiebeveiliging
    - Advies: aanstellen privacy-officer
- Aandacht voor frauderisico's:
    - Gemeente heeft 4 verdedigingslijnen
    - Onderwerp op de agenda van MT & College
        - Welke risico's kunnen zich voordoen
        - Beheersmaatregelen uitwerken en vaststellen

3. Huidige opgaaf

- Jaarrekeningen 1Stroom, Duiven en Westervoort
  - Proces loopt voorspoedig en volgens plan(ning)
  - ‘Rust’ en overzicht op de afdeling

- Proces/kalender Planning & Control 2022
  - Is aangescherpt: opzet besproken en vastgesteld in MT 1Stroom
  - Actuele planning: afgestemd met gehele organisatie
    - Afgestemd op jaarkalender college en raad
    - Start nieuwe opzet: Voorjaarsnota 2022
  - Kwaliteit en leesbaarheid van rapportages verbeteren

Status	Proces	Bevinding en risico	Aanbeveling	Follow up 2021 (management letter)	Reactie eigen organisatie
	Top 2 risico: Europese aanbestedingen	Door het ontbreken van zichtbare beheersingsmaatregelen en een signaleringsmiddel wordt het risico gelopen dat een aanbesteding niet of niet tijdig volgens de juiste spelregels wordt gedaan en is sprake van een onrechtmatigheid.	Wij adviseren u toe te zien op de tijdigheid, volledigheid en de juistheid van de aanbestedingen door het inrichten en gebruiken van een contractenregister en een aanbestedingskalender. Daarnaast adviseren wij u om goed vast te leggen waarom voor een bepaalde aanbestedingsprocedure gekozen is.	Alhoewel steeds meer maatregelen worden genomen om te voorkomen dat niet Europees aanbesteed wordt, kan het nog wel voorkomen. De kans erop is klein, maar het gevolg kan groot zijn.	Er wordt gewerkt aan een contractregister, zodat risicobeheersing aan de voorkant van het proces kan worden gedaan. Dit onderwerp zal tevens regelmatig worden besproken binnen het MT zodat hier blijvend aandacht voor zal zijn.
	Top 2 risico: Prestatieleveringen	Het risico op onrechtmatige inkopen en uitstroom v	Wij hebben u geadviseerd te onderbouwen hoe de prestatie is vastgesteld en het controlebewijs te bewaren. Wij adviseren u een interne controle uit te voeren op de inkopen/ prestatieleveringen.	Het registreren en betalen van facturen is georganiseerd. De vastleggingen van de prestaties nog niet altijd. Hierin is dus nog een risico dat vastleggingen van prestaties onvoldoende zijn. Ook hiervan is het risico afgenomen ten opzichte van het voorgaande jaar.	Het hoe en waarom van prestatielevering is uitgebreid besproken en toegelicht in de organisatie. Daardoor is de registratie sterk verbeterd. Het intern controleprogramma van 1Stroom helpt bij het continu aandacht blijven hebben voor dit proces.
	Investeringen	Bij het aanmaken van activakaarten wordt het jaar van activering ingegeven. K2F start de kapitaallast automatisch in het jaar na activering. Kredieten moeten in K2F handmatig gereed gemeld worden. Deze actie ligt bij 1 persoon. Als een krediet gereed gemeld is starten de kapitaallasten in het volgende jaar. Er vindt geen controle plaats op tijdige gereed melding. Hierdoor een risico aanwezig dat kapitaallasten te laat starten. Als een investering vertraging oploopt en het jaar van activering niet wordt aangepast, bestaat het risico dat kapitaallasten te vroeg beginnen	We adviseren u de tijdigheid van de start van de kapitaallasten te controleren.	Er wordt iemand ingewerkt om de kwetsbaarheid van deze positie te verkleinen. Achteraf wordt voor alle investeringen vastgesteld dat deze tijdig gereed gemeld zijn.	Zal in Q2 2022 zijn opgelost. Zowel qua inrichting als achtervang.
	IT – rechten Central Station	De rechtenstructuur binnen Central Station is onoverzichtelijk. Hierdoor is het risico aanwezig dat medewerkers rechten hebben die ze niet moeten hebben en onrechtmatige verstrekkingen doen. Er is geen functiescheiding bij het wijzigen van bankrekeningnummers van cliënten in CS. Bij organisaties is deze functiescheiding er wel.	We adviseren u de rechtenstructuur in Central Station overzichtelijker te maken en vast te stellen dat iedereen de juiste rechten heeft. Advies is om de functiescheiding ook bij cliënten in te richten.	De rechtenstructuur is niet aangepast. Momenteel loopt een aanbesteding voor een nieuw pakket voor het sociaal domein. In dat pakket worden de rechten opnieuw ingericht. De functiescheiding is ingericht.	Zie toelichting accountant. Het pakket Central Station wordt vervangen. Investeringen in dit pakket worden daarom zoveel mogelijk beperkt. De aanbeveling zal bij de aanbesteding worden meegenomen.
	Huuropbrengsten	De indexaties van de huurprijzen worden op verschillende momenten in het jaar gedaan, afhankelijk van de ingangsdatum van het contract. Hierdoor is het risico aanwezig dat indexaties niet tijdig of niet juist worden doorgevoerd.	We adviseren om de indexaties van huurprijzen op een vast moment in het jaar te doen. Hierdoor is dit makkelijker te bewaken.	De indexaties worden waar mogelijk vanaf 2022 in januari gedaan voor alle contracten.	Zal in 2022 van de lijst verdwijnen.
	WMO/Jeugd - prestatielevering	De gemeente Duiven is afhankelijk van een controleverklaring van de zorgorganisaties (Jeugd/WMO) om vast te kunnen stellen of de ingekochte zorg juist en volledig wordt verantwoord. Het moment van ontvangst hiervan bepaalt het moment van de afwikkeling van de jaarrekening. Het risico bestaat dat de betaalde zorg onrechtmatig is, omdat de prestatielevering niet aangetoond kan worden.	Wij adviseren het College de controle van de zorgaanbieders zodanig in te richten dat de gemeente zelfstandig vaststelt dat de zorg rechtmatig is geleverd.	Conform 2020 wordt achteraf een steekproef uitgevoerd om de levering van de zorg vast te stellen. De volgende stap is het waarborgen dat de controle op de prestatielevering in het proces is belegd. Dit kan door periodiek door de medewerkers van het wijkteam de cliënten te bellen en navraag te doen over de prestatielevering	Dit was 1 van de top 3 risico's van 2020. Door de controle op de prestatielevering is het risico op onrechtmatigheden zodanig ingeperkt dat het risico uit de top 3 is verdwenen.
	WMO, jeugd en bijzondere bijstand – ontbreken functiescheiding	De behandeling van aanvragen, het toekennen van de beschikking en melding bij de zorgaanbieder ligt in één hand. Hierdoor is het risico aanwezig dat toekenningen onterecht worden gedaan.	Wij adviseren u scheiding aan te brengen tussen het in behandeling nemen van een aanvraag en het toetsen en verstrekken van de beschikking.	Het invoeren van de collegiale toetsing is onderhanden.	Onderhanden werk
	WMO/Jeugd – tijdigheid toekenning zorg	Bij toekenning van zorg door een externe, moet dit wettelijk binnen 3 dagen verwerkt worden. In de praktijk is dit 5 dagen.	Wij adviseren u de verwerking van externe verwijzingen naar 3 dagen terug te brengen.	Nieuwe bevinding 2021	Is onder de aandacht gebracht van de afdelingsmanager
	Grondexploitaties	De nota grondbeleid van de gemeente Duiven is van 2008.	Aangezien omstandigheden en wetgeving veranderen, adviseren wij een regelmatige aanpassing van de nota Grondbeleid.	Nog geen actie op ondernomen. Deze wordt geactualiseerd bij invoering van de Omgevingswet.	
	Grondexploitaties – Geen interne controle	De planexploitaties worden 1 keer per jaar door de planeconoom opgesteld. Hij maakt hiervoor gebruik van informatie uit verschillende bronnen. Op de planexploitaties vindt geen interne controle plaats. De voortgang van de baten en lasten worden periodiek beoordeeld. Door de afhankelijkheid van 1 persoon is er een kwetsbare situatie.	Wij adviseren u een systeem van interne controle op te zetten voor de grondexploitaties door de interne controleur en met behulp van een externe deskundige.	Door het vertrek van de planeconoom, worden deze werkzaamheden door een externe partij opgepakt. De toetsing van de werkzaamheden van de derde partij is nog niet ingevuld. De werving van een nieuwe planeconoom moet nog plaatsvinden.	De werkzaamheden zijn voorlopig belegd bij 2 externen. In de interne controle wordt hier nog een check op gedaan.

	Grondexploitaties - nacalculaties	Gedurende het jaar worden lasten in de grondexploitatie verwerkt en jaarlijks worden de complexberekeningen geactualiseerd. Er is geen systeem van systematisch nacalculeren als deelopdrachten zijn uitgevoerd.	Wij adviseren u de uitgevoerde deelopdrachten na te calculeren en analyses uit te voeren door de gerealiseerde lasten te vergelijken met de begrote lasten. Voor het boekjaar de werkelijk lasten en baten van de afgelopen periode te analyseren en af te zetten tegen de begroting en een analyseverslag maken.	Er vindt beperkt analyse plaats, maar daar zijn geen vastleggingen van.	Eerste kwartaal 2022 wordt dit opgepakt.
	Inkopen – Controles betalingen	Bij de betaling wordt niet gecontroleerd of het betaalbaar gestelde bedrag in de bankapplicatie aansluit met de betaallijst.	Wij adviseren u de betalingen te controleren op de juistheid van het bankrekeningnummer, of het bedrag conform de factuur en/of de beschikking is en of de SHA code aansluit op de betaallijst.	Bij betalingen wordt gecontroleerd op bijzonderheden. De SHA code wordt ook gecontroleerd. In 2021 is een integrale controle uitgevoerd bij betalingen boven een bepaald grensbedrag en een steekproef van 10% op het restant.	
	Memoriaalboekingen (2018)	1. Het ontbreekt aan een formeel proces rondom het verwerken van memoriaalboekingen. 2. Memoriaalboekingen worden niet door een ander gecontroleerd. 3. Het niet verwerken van een memoriaalboeking wordt niet geconstateerd.	Wij adviseren u de controle op de juiste en volledige invoer van memoriaalboekingen zichtbaar te maken. Daarnaast adviseren wij de memoriaalboekingen doorlopend te nummeren. Voor het boekjaar is het noodzakelijk de memoriaalboekingen risicogericht te controleren op juistheid en rechtmatigheid en op een juiste verwerking.	De memoriaalboekingen worden in de interne controle integraal beoordeeld.	Nog oppakken
	IT - Superusers	Er zijn 3 superusers (2 applicatiebeheerders en 1 consulent) die alle rechten hebben binnen het financieel pakket (K2F) en 2 superusers (salarisadministrateurs) binnen het salarispakket. De superusers zijn betrokken bij de uitvoering van het proces en kunnen zichzelf rechten verstrekken. Mutaties van de superusers worden niet gecontroleerd.	Wij adviseren u om binnen het financieel pakket K2F en het salarissysteem een integrale analyse uit te voeren en te controleren of de medewerkers niet meer rechten hebben dan wat wenselijk is uit hoofde van hun functie. Indien een medewerker binnen een gebruikersgroep is ingedeeld en tussentijds aanvullende rollen en rechten krijgt die binnen een andere gebruikersgroep vallen, adviseren wij u te bewaken dat de medewerker geen rechten krijgt die kunnen leiden tot onrechtmatige transacties. Vanuit de interne controle de controle te verrichten op het juiste handelen van de superusers.	Onderhanden: Voor K2F was dit reeds opgepakt. Voor het salarissysteem zijn de rechten binnen het pakket in beeld. De structuurwijziging is ook gebruikt om de rechten te beoordelen. Deze beoordeling is onderhanden.	Verwachting is dat deze bevinding in 2022 is opgelost want georganiseerd en geborgd.
	Bezwaren en kwijtscheldingen - functievermenging	Het behandelen van bezwaren en kwijtscheldingen, het toekennen van de beschikking en de registratie liggen in één hand. De omvang van het aantal bezwaren is overigens beperkt.	Wij adviseren u scheiding aan te brengen tussen het in behandeling nemen van bezwaren en kwijtscheldingen, registratie en het toetsen en verstrekken van de beschikking.	Wij adviseren u scheiding aan te brengen tussen het in behandeling nemen van bezwaren en kwijtscheldingen, registratie en het toetsen en verstrekken van de beschikking.	Geen risico gelet op de omvang. Proces verbetert door extra controle en functiescheiding bij team Belastingen
	Gemeentelijke belastingen -	Koppelingen OZB administratie met financiële administratie Vanaf oktober 2018 is een automatische koppeling gemaakt tussen Civision en K2F. Jaarlijks wordt de aansluiting gecontroleerd. Mutaties WOZ waarde WOZ mutaties worden binnen GT WOZ en Civision doorgevoerd. Alleen grote afwijkingen met de WOZ waarde van vorig jaar worden gecontroleerd.	Wij adviseren u de aansluiting zichtbaar vast te leggen en afwijkingen te verklaren. Mutaties WOZ waarde Wij adviseren u de WOZ mutaties zichtbaar door een andere medewerker te laten toetsen. Wij adviseren u daarnaast de controle van de WOZ waarde met de WOZ waarde van vorig jaar zichtbaar uit te voeren door een andere medewerker dan de medewerker die de WOZ waarde heeft aangepast en deze controle zichtbaar te maken.	Is onderhanden. De controle wordt wel uitgevoerd, maar is niet zichtbaar. De aansluiting tussen het belastingpakket en de financiële administratie wordt wel gemaakt.	Is opgepakt en geborgd bij team Belastingen. Accountant kan dit bij volgende audit vaststellen.
	Gemeentelijke belastingen – definitieve aanslag	Voordat de definitieve aanslagen verstuurd worden, wordt vastgesteld dat deze aansluiten met de proefkohier. Deze controle wordt niet zichtbaar vastgelegd. Hierdoor kan niet worden vastgesteld dat deze uitgevoerd is.	Wij adviseren u de controle op de proefkohier en de definitieve aanslag zichtbaar te maken.	De controle wordt uitgevoerd, maar wordt niet zichtbaar vastgelegd.	Is voor de aanslagen van 2022 opgepakt en geborgd. Accountant kan dit bij volgende audit vaststellen.

	Subsidieverstrekkingen – geen functiescheiding in het proces	Binnen het subsidieproces worden de aanvragen behandeld, geregistreerd en wordt de beschikking afgegeven door 1 persoon. Daarnaast wordt bij beoordeling van de subsidie geen gebruik gemaakt van checklisten. Het risico is dat besluiten onterecht worden genomen en dat niet terug te herleiden is, hoe tot het besluit is gekomen.	Wij adviseren u scheiding aan te brengen tussen het in behandeling nemen van aanvragen, de registratie en het toetsen en verstrekken van de beschikking. Daarnaast adviseren wij u om op basis van de verordening een checklist op te stellen met de gestelde eisen en deze zichtbaar te toetsen. Wij adviseren u daarnaast de juiste financiële verwerking te controleren.	Er zijn diverse acties onderhanden om het proces te gaan verbeteren. Zo wordt onder meer een aansluiting met de financiële administratie gemaakt.	Onderhande werk. In 2022 zal dit zijn opgelost.
	Omgevingsvergunningen – controle op tarieven	De tarieven worden ingevoerd en gewijzigd door één medewerker.	Wij adviseren u de controle zichtbaar uit te voeren op de invoer en wijziging van tarieven en de logfile.	Ingevoerde tarieven worden zichtbaar gecontroleerd.	
	Leerlingenvervoer – functievermenging (2018)	Binnen het proces van leerlingenvervoer is geen functiescheiding tussen het in behandelingen nemen van een aanvraag en het verstrekken van de beschikking. Hierdoor is het risico aanwezig dat vervoer onterecht wordt toegekend.	Wij adviseren u scheiding aan te brengen tussen het in behandeling nemen van een aanvraag en het toetsen en verstrekken van de beschikking.	De consulenten controleren elkaar. Door personele wijzigingen is dit niet altijd gebeurd.	Hier zal extra aandacht voor zijn in 2022.
	Huuropbrengsten (2018)	1. Het proces van behandeling huur aanvragen, het afsluiten van contracten en versturen van de opdrachtbrief aan team financiën voor de facturering en goedkeuring van creditnota's ligt in één hand. 2. Structurele verhuur van panden die in bezit zijn van de gemeente Duiven zijn in kaart gebracht en door middel van een opdrachtbrief ingelezen in K2F. 3. De basis voor de facturering is de opdrachtbrief. Er zijn onduidelijkheden over juiste toepassing van het btw regime. 4. Huurovereenkomsten worden per situatie opgesteld. Bij de gemeente Duiven is een huurprijzenbeleid aanwezig.	Wij adviseren u over 2018 en volgende jaren: - Scheiding aan te brengen tussen het in behandeling nemen van een aanvraag en het afsluiten van het contract. - Zichtbare aansluiting te maken tussen alle panden die in bezit zijn en het kadaster. Op basis van deze overzichten en de (contractuele) afspraken periodiek de realisatie te vergelijken met de werkelijkheid en verschillen verklaren. - Leegstandscontroles uit te voeren. - Een standaardmodel huurovereenkomst op te stellen.	De planning is om interne controle uit te gaan voeren op de contracten voor deze getekend worden. In 2021 is dit nog niet gerealiseerd. Aansluiting met de gemeentelijke OZBaanslagen is gemaakt bij jaarrekening 2019. Wordt jaarlijks geactualiseerd. De buitendienst komt bij de panden langs en heeft signaalfunctie. Er wordt gewerkt met standaard contracten. Aantal nieuwe contracten is jaarlijks beperkt.	Onderhanden werk 2022.
	Toeristenbelasting	Tijdens de controle hebben we vastgesteld dat bij 1 overnachtingslocatie binnen de gemeente geen toeristenbelasting wordt opgelegd. Op basis van een eerste inventarisatie lijkt dit bij andere locaties niet te spelen. Het risico is dat de gemeente opbrengsten misloopt.	Wij adviseren u een controle te doen op de volledigheid van de overnachtingslocatie in de belastingadministratie.	Nieuwe bevinding 2021	Controle is uitgevoerd. In onze ogen een misverstand tussen bevinding accountant en onze uitleg.